EZECHIELIS SPANHEMII

DISSERTATIONUM DE PRAESTANTIA ET USU NUMISMATUM ANTIQUORUM

TOMUS SECUNDUS.

AMSTELODAMI,
Apud DANIELEM ELSEVIRIUM.
cIɔ Iɔc LXXI.

DISSERRTATIO SEXTA.

DE PRÆSTANTIA ET USU NUMISMATUM ANTIQUORUM.

ILlud sæpenumero mirari soleo, OCTAVI jucundissime, cur in hac litterarum luce & circumfluenti præstantium ingeniorum copia, jaceant nihilominus ea studia, quæ patrum nostrorum memoria feliciter exculta, summo in pretio ac honore florebant. Scilicet divino ingenio & exquisita doctrina homines, quum toti in id incumberent, ut sepultas ac intermortuas literas denuo excitarent; hinc omnia studiose ac diligenter investigabant, quibus in ea nocte & caligine optimarum artium, plurimum iisdem luminis adferrent. Ita non libri solum, quibus veterum doctrina ac sapientia continentur, novo nitore ac cultu ab iis donati; sed & Nummos, Marmora, aliasque venerandæ vetustatis reliquias, in subsidium tam ardui operis, eadem alacritate animi & laboris contentione arcessebant. Unde multa præclare ab iis in hoc genere reperta, & magna cura elaborata etiamnum occurrunt; quæ si parem cupiditatem sequentium temporum forent nacta, ad consummati fastigii gloriam optimarum artium studia evecta pridem fuissent. At dum ardor ille parentum in liberis refrigescit; dum prioribus inventis contenti, tædio laboris aut difficultate operis languescunt eadem studia; dum soli ferme beatiores homines, aut artium

alias ac diſciplinarum rudes ea tractant, quæ acri ingenio & ab omni litterarum varietate inſtructos (quales tulit & habet etiamnum hæc ætas) requirebant; incredibile dictu, quantum ad conſummationem perfectionemque earundem litterarum adhuc deſit. Sed aliqua ſpes adfulget, adeſſe meliora tempora, & excitari denuo homines, qui incenſi laudabili ſtudio, omnem hanc memoriam, quæ Nummis, aliiſve monumentis antiquis adhuc ſepultis vel intactis continetur, ornandam ſibi ac omni doctrinæ & litterarum genere illuſtrandam ſuſcipiant. Quorum animos ſi hoc meo qualicunque labore, ad præclarum adeo conſilium incendere ulterius ac inflammare valeam, tum equidem uberrimum operæ ac laboris fructum me tuliſſe reputabo. Sed interim ad inſtitutæ commentationis ſeriem revertamur.

USUS *Nummorum* CONSULARIUM, *quos vocant.*

In ROMANA quidem HISTORIA, quam facem hic Nummi præferant, minus, ut puto, obſcurum erit aut reconditum. Qui enim hactenus Numiſmata veterum illuſtrare ſunt adgreſſi, hunc potiſſimum induſtriæ ſuæ campum delegerunt. LIBERÆ quidem REIPUBLICÆ, hoc eſt, heroica Urbis tempora multa caligine involuta haud ignoras, dum illius ſcriptores vel mutilos terimus, vel perditos deſideramus. Occurrit vero huic incommodo ſuperiori ſæculo aureum illud FAMILIARUM ROMANARUM opus à Fulvio Urſino, ex priſcis numiſmatibus, neſcio an laudabilius ſuſceptum, an abſolutum felicius. Quæ enim intacta reliquit poſteris, aut cæteroquin minus adſecutus eſt (qualium forte ſeges non contemnenda, ut cum alibi jam ante, tum uberius in progreſſu hujus operis docebitur) nullam tamen eidem conſummati operis gloriam detrahunt. Ut equidem haud immerito à ma-

gno

gno Scaligero, divini libri elogio ornatum dicatur, & in quo equidem multa se didicisse ingenue agnoscat. Commode vero dum hæc scribebamus, ut nosti, adlatus idem liber in Urbem post longas moras, à Carolo Patino, antiquariæ juxta ac medicæ rei optimo promicondo feliciter auctus & recognitus. Quo nomine, quantum diligentiæ illius ac industriæ, & eorum qui Symbola hic sua contulere, Lomenio Briennæ Comiti, Seguino, Brunotio, non antiquaria solum, sed universa res litteraria debeat, lubenter hic profiteor; qui ab obvia comitate viri singularis exempli Francisci Gottofredi, brevem hujus voluptatis usum continuo impetravi. Nec fefellit certe exspectatio. Talem enim jam ante noveram vel solam Fulvianam collectionem, in qua non tam liceret agnoscere prisca Romanorum stemmata, quam ipsam cernere veteris Reip. imaginem, & inde simul multiplicem usum ad Historiam illorum temporum mutuari.

Scaligerian. pag. 364.

Primum statim arguit ampla illa GENTIUM vel FAMILIARUM series, quæ Nobilitatem ferme omnem principis gentium Populi, uno quasi obtutu inspiciendam præbet. Adeoquidem, ut funeri te non unius Consularis, sed totius Reipub. credas interesse; in quod ex prisci moris vestigiis Imagines tot clarissimarum Gentium inferri longo ordine videas. *Imaginum enim specie, non sumptibus nobilitari maximorum virorum funera solere*, aiebat olim Senatus Princeps M. Lepidus. Nobilius certe funus hic fatearis quam illustris illius matronæ, cujus meminit Tacitus, Juniæ nempe C. Cassii conjugis & sororis M. Bruti, in cujus funere *viginti clarissimarum Familiarum imagines antelatæ sunt, Manlii, Quinctii, aliaque ejusdem nobilitatis nomina*; aut quod de funere Drusi Tiberii filii idem Annalium Scri-

I. *Ad Notitiam Familiarum Romanarum.*

Epitom. Livii lib. XLVIII.

Annal. Lib. III. c. 6.

Rrr ptor

Annal. IV. cap. 9. ptor alibi observat; *funus imaginum pompa maxime illustre fuit, cum origo Juliæ gentis Æneas* &c. *cæteraque Claudiorum effigies longo ordine spectarentur.* Eædem quippe hic tibi occurrent JUNIORUM, CASSIORUM, MANLIORUM, QUINCTIORUM, JULIORUM, CLAUDIORUM, tum longe adhuc plurium Gentium imagines, quibus hodierni Quirites vestri etiamnum possunt adsurgere. Qui enim præter gentes illas modo commemoratas, ÆMILIAS insuper, CÆCILIAS, CORNELIAS, FABIAS, FURIAS, PAPIRIAS, PORCIAS, SULPITIAS, VALERIAS, ut tot alias mittam, positas ante oculos cernit; frustra alibi aut celebritate personarum, aut dignitate munerum, aut gestorum gloria, aut caritate in patriam, aut cunctis pacis & belli artibus illustriores quæret. Flos ille utique delibatus populi Gentium victoris; Prætorum autem, Consulum, Dictatorum, & Cæsarum tandem seminarium; & qui Reges Legatis Regum, Dei autem Regibus olim videbantur. Neque ego hic commendationem eorum instituo, nisi quatenus ex ea pretium accedit iis monumentis, quæ in illis propagandis aut adserendis in pristinam lucem hodie feliciter inserviunt. Peculiares quidem illustrium id genus Gentium Commentarios exstitisse olim accepimus, quales PORCIÆ Familiæ legisse sese profitetur Gellius; *Quum*, inquit, *& laudationes Funebres, & librum Commentariorum de Familia Porcia legeremus.* Ubi obiter observo, FAMILIAM ibi, sicut frequenter in lapidibus & supra, atque alibi non semel apud Tacitum, pro tota gente positam; quod & [a] Velleio, [b] Valerio Maximo, aliisque familiare, *Principe illo Familiæ Porciæ*, item *Poniæ Familiæ*; quam tamen vocis Familiæ eo sensu significationem improbasse aliquando viros doctis-

Noct. Attic. Lib. x. c. 18.

[a] Velleius Lib. I?.
[b] Valer. Max. Lib. III. c. 2.

doctiſſimos novi. Quod nec prætereundum fuit hoc loco, ne ſine idoneo exemplo factum videamus ab Urſino, dum eaſdem non Gentes ſed Familias inſcribit. Quamquam, ut noſti, Gentes vocentur frequentius apud antiquos & aureæ ætatis Scriptores, Salluſtium, Tullium, Livium, alioſque, qui notum etiam Gentis ac Familiæ diſcrimen tradunt, ut Sallùſtius; *igitur Sulla, Gentis patritiæ nobilis, Familia prope jam exſtincta majorum ignavia*; ubi per Gentem Corneliæ, per Familiam Sullæ in eadem Gente dicti intelliguntur. Iterum Livius: *orationemque habuit plenam veris decoribus, non communiter modo Corneliæ gentis, ſed proprie Familiæ ſuæ*, qui & alibi unius Gentis Potitiæ duodecim Familias eadem tempeſtate dicit exſtitiſſe. Cæteroquin præter Commentarios illos de Familia Porcia Gellio commemoratos, noſti quoque laudatas veteribus Varronis, Attici, Hygini, Meſſalæ, Suetonii in hoc monumentorum genere lucubrationes, quas haud inſolitum illuſtrium Familiarum fatum poſteris invidit. Hanc autem vel Commentariorum, vel Genealogiarum, quas vocant, jacturam opportune ſupplet, illa Conſularium, quos vulgo appellant, Nummorum ſupellex; quæ Veteres Patritias & Plebeias, hoc eſt, primævas & incorruptas Quiritium Gentes, & præclaras earundem adfinitates complectitur. Neque enim adhuc Romanus ſanguis cum Barbaro fuerat commixtus; nondum varietas & confuſio generis inducta; nondum duo aut plura nomina in unum gentilitium coëuntia, omnem ſucceſſionis vel ordinem vel rationem turbarant. Infuſa illa brevi ſub Cæſaribus varietas & commixtio; qua omnis interrupta gentilium propago; qua novi homines cupide ſe intruſerunt in veterum ſtirpem; qua priſcæ Gentes ÆMILIÆ, CORNELIÆ, FURIÆ, JULIÆ, SEM-

L. XXXVIII. cap. 58.

Lib. IX. cap. 29.

PRONIÆ, aliæque noviſſimæ Nobilitati acceſſere; qua commercio & adfinitate cum exteris, deſcivit à prima origine ſimul ac virtute Romanus ſanguis. Poſteriori vero ætate, ſub Chriſtianis Imperatoribus, dum nempe una Chriſti teſſera pro omni inſigni Gentilitio ſufficere videbatur, interverſum ferme omne Familiarum diſcrimen, nullo jam certo aut ſtabili gentis nomine; non turbata amplius, ſed ſublata omnis ſucceſſio; nec adulterata ſolum, ſed quaſi exſtincta univerſa Romani hujus ſtemmatis ſeries. Neque ſic tamen defuere, vergente plane ad occaſum imperio, ſancti & graves etiam in Urbe Cives, qui ad antiqua illa Reip. decora, quorum digeſta è Nummis antiquis apud Urſinum ſeries, genus adhuc ſuum referebant. Quam certè laudem videas B. Hieronymum paſſim ſanctis illis feminis aſcribentem, Furiæ, Lætæ, Paullæ, Paulinæ, Euſtochio, Fabiolæ, quæ illi dicuntur, [a]modo habere *genus à* CAMILLO, [b]modo *Conſulum Pronepos &* FURIAM *germinis decus*; [c]modo GRACCHORUM *ſtirps, ſoboles* SCIPIONUM, PAULLI *hæres, cujus vocabulum trahit*, MARTIÆ PAPIRIÆ *matris* AFRICANI *vera & germana progenies*; [d]modo, *Toxotio, qui* ÆNEÆ *&* JULIORUM *altiſſimum ſanguinem trahit*; *unde etiam filia ejus Euſtochium* JULIA *nuncupatur*; [e]modo, *alius forſitan ſcholæ memor*, Q. MAXIMUM &c. *&* FABIORUM GENTEM *proferret in medium*, & quæ plura hujus generis apud eundem occurrunt. Neque vero hic ego generis controverſiam movere illis intendo, qui ſtirpem ſuam ad CÆSIAS, COCCEIAS, CORNELIAS, JUNIAS, MUCIAS, VITELLIAS aliaſque adhuc hodie referunt. Immo gratiam potius ab iiſdem exſpectant id genus monumenta, quorum beneficio generis ſui auctores

[a] ad Furiam. p. 79. T. 1.
[b] ad Pammachum. p. 164. T. 1.
[c] ad Euſtochium. p. 169. T. 1.
[d] Ibid. pag. 170.
[e] Epitaph. Fabiolæ. p. 197. T. 1.

ctores & Ἀρχηγέτας certe haud pœnitendos adſpicere illis non ſolum datur; ſed etiam domi eorum imagines in Atriis, Muſeis, more veteri diſponere & adſervare conceditur. Commune vero rei litterariæ, non privatorum aliquot beneficium mecum hic reputas, mi OCTAVI, Veteres & recentiores Quiritium FAMILIAS aut GENTES Nummorum ope diſtinguere; (quod utinam caviſſet Antonius Auguſtinus) diſtinctas juxta claſſes diſponere; diſpoſitas illuſtrare; vetuſtis novitatem; nuper inventis vetuſtatem addere. Eo minus enim ludibrium debuerunt hactenus Romanorum ſtemmatum Collectores, quo his ſubſidiis magis inſtructi, rem alias præclaram & ſummæ induſtriæ ſunt adgreſſi. Unde etiam poſt Volaterranum, Sigonium, Urſinum, Ant. Auguſtinum, Pigium, Panvinium, Schottum, & gentiles ſuos, Streinium, Glandorpium, Reinuccium, Reuſnerum, haud ineruditus vel indiligens Germanus non ita pridem novum & luculentum opus de Familiis Romanis moliebatur, eidem adfecto præmature immortuus. Quibus vero præſidiis, & qua fiducia potiſſimum impulſus, manum operi admoverit, ipſe alicubi declarat; *Et quantus Numiſmatum numerus eſt, quæ nec ipſi (Urſino) nec aliis tentata ſpem certam mihi faciunt, fore, ut in iſtis utiliter laborem, & in multis cibum ſumam minime præmanſum.* Nec prætereundus hoc loco antiquarius ſuperiori ſeculo haud incelebris Pyrrhus Ligorius, inter cujus monumenta inedita, quæ in Bibliotheca Chriſtinæ Auguſtæ adſervantur, duo ſe opera mihi obtulerunt, unum *de Illuſtribus Viris* apud Romanos, alterum *de Familiis Romanorum.* Ita vero utrumque ab eo contextum deprehendi, ut non continua aut diſpoſita ſerie, more Fulviano, ſed ſingulares aliquot viros & Familias, adductis nummo-

Epiſt. Ruperti, ad Tom. Reineſ. p. 64.

rum lapidumve ſubſidiis, illuſtrare ſit adgreſſus. Quo ſucceſſu vero id ab eo præſtitum, ex iis, quæ ſupra de ingentibus viri laboribus libere ſimul & candide protulimus, licebit facile cuique judicium ferre. Utinam ſaltem, aut exſtarent hodie pleraque ea monumenta, ex quibus penum ſuam locupletavit; aut de ſingulis eundi in conſilium, Herculei operis inſtitutum eidem permiſiſſet.

Neque tantum illuſtres jam ex Annalibus & Faſtis, ſed obſcuras etiam, & aliunde ignotas Familias tradunt gentilitia id genus Numiſmata. Ita CREPUSIAS, DURMIAS, FABRINIAS, RENIAS, SEPULIAS, & noviſſimæ collectionis MINCIAS, TREBANIAS, aliaſque alibi hactenus, quàm in hiſce Nummorum monumentis obvias negant docti earum interpretes, fruſtra certe in vulgatis Familiarum Romanarum Onomaſticis quæras. Ut mittam ACCOLEIAM, CORDIAM, EGNATULEIAM, FARSULEIAM, MUSSIDIAM, quarum vel obiter forte aut Cicero, aut Livius, aut Marmor aliquod memoriam ſervant, & quam prope intermortuam Nummi felicius renovant. Quam præclarum autem poſt longam tot ſeculorum noctem, excitare denuo integrarum Gentium imagines; vitam & lucem denſa temporum caligine oppreſſis reſtituere? Accedunt his Gentes etiam aliæ, MÆVIÆ, SEXTIÆ, SOSIÆ, JULLIÆ, VENTIDIÆ, quas Cl. Seguinus primus noviſſime ex Nummis illuſtravit; & quibus aliunde licet haud ignotis, augetur inſuper numerus Urſinianæ & Patinianæ collectionis. Neque vero lapidum tacenda cæteroqcin in Familias id genus merita, quibus ſepulchra Cunarum quodammodo vicem præſtant; quæ nec jacere tamen eaſdem, ſed feliciter reſurgere largiuntur.

tur. Talium certe amplam segetem, præter Gruterianum Thesaurum, inedita id genus monumenta adhuc recondunt; quibus harum lautitiarum cupidos, licebit viris longe eruditissimis Reinesio, Gudioque nostro tandem aliquando demereri.

Equidem præter communia GENTIUM nomina, alias etiam PRÆNOMINUM & COGNOMINUM appellationes, quibus Gentes in Familias, & Familiæ rursus in plura capita apud Romanos distinctæ, eadem Nummorum supellex præbet. Quæ eo accuratius observanda, quod aut plurima id genus aliunde sint ignota, aut in designandis viris illustribus, à diligentissimis etiam auctoribus passim præterita fuerint; dum eos vel cum solo Gentili nomine, aut solo Cognomine frequentius, nonnunquam etiam cum nudo Prænomine efferre solent. Quæ diversitas frequenter obvia cum apud Latinos Scriptores, tum inter Græcos Latinosque, ubi eorundem hominum meminere. Accedit, quod eadem nomina apud eos mutata sede non semel transponantur, ut nempe præpostero ordine Nomen Gentile Prænomini, aut Cognomen Nomini Gentili sit prælatum. Prioris exemplum præbet apud Dionysium Πίσων Λεύκιος, alibi Γέλλιος Γναῖος, pro L. PISO, & CN. GELLIUS; quemadmodum etiam vocantur in denariis Gentis Calpurniæ & Gelliæ. Apud Dionem similiter legas, *Claudium Appium*, *Domitium Lucium*, *Galbam Servium*; & apud [b] Josephum, *Minucianum Marcum*, ac similia alibi, quorum loco, obvii Nummi inscripti, APP. CLAUD. aut SER. GALBA. Frequentius autem Cognomina Gentili præposita, idque Græcis imprimis, ubi Romanorum nomina recensent, familiare; sicut iisdem [a] Dionysio, [b] Josepho, Dioni, apud quos passim occurrunt *Piso Calpurnius*, *Tubero*.

2. *Ad Notitiam Prænominum & Cognominum eorundem Familiarum.*

Lib. xx.

[a] L. xxxix. & xl.

[b] Antiquit. lib. xix. c. 1.

[a] Dionys. lib. 1.

[b] Joseph. antiq. lib. xvii. cap. 7.

bero Aelius, *Varro Terentius*, *Varro Quinctilius* aliique, quorum nominum transpositam sedem, si non aliunde constaret, arguerent eorum Nummi adhuc superstites aliter inscripti. Immo id Romanis etiam Scriptoribus solemne videas; quod vel unius *Veteris Antistii* exemplo liceret illustrare; sicut cum apud Velleium, tum apud Ciceronem ipsum vocatur, ubi male postremæ doctorum virorum editiones *Severum Antistium* reposuerunt. Hujus enim, præter Plinium, qui illius etiam meminit, antiqui denarii aliter eadem nomina disponunt, & cum ejusdem, quod latebat Prænomine, C. ANTISTIUS VETUS. Scilicet non Velleio solum solemnis ea transpositio, cujus rei multa apud illum exempla, *Cato Porcius*, *Lepidus Aelius*, *Balbus Cornelius*, *Drusus Livius*, *Drusus Nero*; sed & Livio, Tacito, Nepoti, apud quos, *Collatinus Tarquinius*, *Cursor Papirius*, *Ahala Servilius*, *Capitolinus Quinctius*, *Priscus Helvidius*, *Valerius Antias*, *Marcellus Claudius*, pluraque id genus reperiuntur. Ut certe vel inde liqueat, jure à Sigonio reprehensum Robortellum, negantem unquam ordine præpostero Cognomen Prænomini, aut Cognomen Nomini prælatum.

Epist. ad Quint. II. 1.

Lib. XXXI. cap. 1.

Quale Nomen Proprium apud Romanos.

Quo spectat præterea, quod nata sit ingens secutis temporibus appellationum id genus permixtio & varietas, quæ ab usu priorum temporum distingui debet, & ex eodem illustrari. Ita vel quale Nomen proprium fuerit apud Romanos, non hodie solum sed jam olim fuisse dubitatum, liquet ex Plutarchi cum Posidonio ea de re controversia. Factum id vero, dum gravissimi alias auctores, aut non perpendunt accurate id genus appellationum originem vel gradus; aut non distinguunt diversa Reip. & Cæsarum tempora, aut propria personarum & Familiarum nomina confundunt; quæ

In C. Mario.

omnia commode possunt ex Nummis Familiarum Romanarum intelligi. Alia nempe illi suppeditant Propria Gentium integrarum Nomina, ut ÆMILIAS, CLAUDIAS, CORNELIAS, alia rursus propria diversarum Familiarum in eadem Gente, ut in Æmilia PAULLOS, LEPIDOS, BUCAS, in Claudia PULCHROS, MARCELLOS, in Cornelia SCIPIONES, SULLAS, LENTULOS & plures; alia iterum propria singulorum ejusdem Familiæ, puta Paullorum aut Lepidorum, CAIOS, LUCIOS, MARCOS. Priora, seu Gentilia, propria scilicet (sicut vocantur Dionysio, ut infra dicetur) Genti, quibus ab altera Gente distincta, velut *Claudia à Cornelia*; Communia vero eadem Plutarcho dicta, respectu nempe Familiarum seu Gentilium *Scipionum, Sullarum, Lentulorum*, qui omnes erant è Gente Cornelia. Altera, quæ eidem Auctori COGNOMINA, Propria quidem Familiæ, quibus ea ab altera Familia distincta; puta SCIPIONES & SULLAS in Gente Cornelia: Communia vero nonnunquam aliarum gentium Familiis, ut BALBI Antoniæ, Corneliæ; GRACCHI Antistiæ, Semproniæ, Juliæ. Postrema vulgo, sed prima ordine PRÆNOMINA, Propria Fratribus ejusdem Familiæ, quibus invicem discreti; Communia autem cum in eadem Familia, ut CNÆO Pompeio Patri & Filio; tum aliis Familiis ejusdem Gentis, ut LUCIIS Scipionibus, LUCIIS Sullis. Hæc autem primæva nominum discrimina nullibi evidentius, quam in Nummis aut Lapidibus antiquis, de quibus hic agimus, expressa reperies. Eadem jam olim notaverat Appianus, qui Romanis unum primo nomen usitatum In Præfat.
scribit, quod & Varroni placuit, more nempe Græcorum, ut docent exempla ROMULI & REMI; mox

alterum ſuperadditum, quod Prænominis loco Gentiles inter ſe diſtingueret, ut TULLUS HOSTILIUS, Lib. I. cujus Gentis nempe alius *Hoſtus Hoſtilius* apud Livium occurrit. Iſtud autem, quod Prænominis vicem obtinuit, Lib. III. & IV. *Commune* vocatur Dionyſio, & *Appellativum*, ut LUCIUS, SERVIUS; alterum vero eidem *Gentile*, *Patronymicum & Proprium*, ut TARQUINIUS, TULLIUS. Tertium vero brevi repertum ſeu Cognomen, quod nempe à geſtis aut adfectibus animi vel corporis, ad majorem adhuc diſtinctionem, ut idem tradit Appianus, inditum: Sicut L. TARQUINIUS SUPERBUS, L. JUNIUS BRUTUS. Et certe liquet Lib. IV. ex Dionyſio, quod jam vidit Sigonius, initium habuiſſe apud Romanos uſum id genus Cognominum, in hoc Tarquinio; ita ut quum eadem cum Avo, L. TARQUINII nempe, nomina præferret, inde factum ad utriuſque diſcrimen, ut alteri *Priſci*, alteri *Superbi* Cognomen ſit adjunctum. Ita vero brevi mos invaluit, ut uſus ille trium Nominum paullatim nobiliorum Romanorum evaderet (quamquam non omnium, ut quidam exiſtimarunt) unde illud Satyrici,

Juvenal. Satyr. V.

—— Si quid tentaveris unquam
Hiſcere tanquam habeas tria Nomina.

vel Auſonii,

Idyll. XI. *Tres equitum turmæ, tria Nomina nobiliorum.*

Ibi vero poſtremum hoc Proprium maxime tum habitum liquet; quum nempe ex propriis uniuſcujuſque aut notis corporis, aut geſtis primum indebatur, ut juxta morem ſemel receptum, CICERO, SULLA, MAGNUS. Quod egregie certe illuſtrant antiqui denarii Gentium Romanarum, in quibus Cognomen vulgo capiti illuſtri adjunctum videas in anteriori Nummi parte, ut COTTA, RESTIO, PANSA,

ACI-

ACISCULUS, tanquam Propria ſingulorum nomina, in averſa vero cum Bigis, Quadrigis, aliiſve ſymbolis adlitum demum Prænomen & Gentile, ut M. AURELIUS, C. ANTIUS, C. VIBIUS, L. VALERIUS. Sic MARCELLINUS, AHALA; eorum vultibus adſcripti; qui in Gente vel Claudia vel Servilia primi id genus Cognomina retulere. Unde etiam adoptati, adſumto Prænomine, Nomine & Cognomine adoptantis, ſolum Cognomen prioris fortunæ inſuper retinebant; ut P. Cornelius Scipio à Q. CÆCILIO METELLO adoptatus, Q. CÆCILIUS METELLUS SCIPIO dicebatur; ſicut præter auctores, in denario Gentis CÆCILIÆ adhuc hodie deſcribitur. Quæ ſatis arguunt meo quidem judicio, incautius egiſſe ad Sidonium doctiſſimum Sirmondum, qui hæc pro diverſa temporum ætate non diſtinxit, & Proprium nomen Romanis ante Cæſarum tempora, non Cognomen, ſed Prænomen ſemper fuiſſe exiſtimat. Quid vero de Dionyſio ſtatuet, qui neutri ex iis, ſed medio ſeu Nomini Gentilitio, ut diximus, Proprii nomen adſcribit, ubi de Servio Tullio loquitur: ᾧ τιθήνῃ τραφέντι ἡ μήτηρ τὸ μὲν ΙΔΙΟΝ τε καὶ συγγενικὸν ὄνομα ΤΥΛΛΙΟΝ, ἀπὸ δὲ τοῦ πατρὸς προσηγορικὸν ἦ ΣΕΡΟΥΙΟΝ; Lib. IV. *cui, quum à matre aleretur, impoſuit illa nomen quidem* PROPRIUM *& Gentile* TULLIUM, *à patre appellativum vero* SERVIUM. Et in eundem ſenſum loquitur auctor libri, qui vulgo Valerio Maximo adſcribitur; Lib. X. Val. Max. *quod per proprietatem dicitur, hoc diſtat, quia eo Gens cognoſcitur, ideo dicitur Gentilitium; Cætera ordine variantur.* Proprium ergo aliquando Gentilitium. Immo Prænomen etiam & Cognomen illi poſtea ſuperaddita, hic vices etiam ſuas habuere; iſtud nempe poſtremo loco repertum, ut maxime proprium & peculiare u-

niuscujusque, sicut ex Appiano modo vidimus, & ratio nominis arguebat. Ubi vero idem commune rursus liberis & nepotibus evasit, ut vel SULLÆ, vel MAGNI, vel CICERONIS Cognomen; tum non Personis amplius sed Familiis proprium mansit. Ibi autem Prænomen occupavit rursus Proprium singulorum ejusdem Familiæ nomen, quibus nempe frater à fratre distinctus, ut CN. vel SEX. POMPEIUS MAGNUS, M. aut Q. TULLIUS CICERO: Unde etiam colligitur & jure Posidonium à Plutarcho reprehensum, contra quam eidem Sirmondo placuit, si proprium nomen Prænomini perpetuo adscripsit, & erraffe etiam Plutarchum, cum perpetuam hanc prærogativam Cognomini rursus vindicat. Cæteroquin enim utrumque diverso respectu Proprium mansit, alterum Familiæ, alterum Personæ. Certe quod negabat Plutarchus, Proprii nominis partes implevisse Prænomina, id vero etiam sub Cæsaribus haud ignotum constat ex Suetonio; *P. Vitellius*, inquit, *quatuor filios Cognomine, ac tantum* PRÆNOMINIBUS DISTINCTOS *reliquit, Aulum, Quintum, Publium & Lucium.*

In Vitellio.

De Prænominibus & Cognominibus Mulierum.

Neque vero valida ejusdem Plutarchi contra Posidonium ratio, quod ita Mulieribus nullum foret Proprium nomen; utpote quæ Prænomine apud Romanos carebant. Ad Viros enim, non Mulieres respexisse Posidonium verisimile, quibus frequentius solum Gentilitium nomen, ut *Julia Calpurnia, Porcia*; mox mariti Cognomen, non tam Proprium, quam Proprii vicem præstabat; *Julia Pompeii, Calpurnia Cæsaris, Portia Bruti*, & apud Lucanum, *Marcia Catonis*. Plures id genus congeruntur alicubi apud Valerium, *Livia Rutilii, Terentia Ciceronis, Clodia Aufidii:* diverso nempe à Græcis more, quibus addita id genus cognomenta, non conju-

Lib. VIII. cap. 13.

conjugum ſed parentum appellationes notant, & nonnunquam apud Romanos filiorum, ut *Cornelia Gracchorum*, non uxor nempe aut filia, ſed mater. Alias ad illud Poëtæ, *Hectoris Andromachi* notat Servius, *id eſt unus. Hac autem figura utimur circa Patres & Maritos tantum.* Hinc nonnunquam præter Gentis nomen, Cognomen etiam Familiæ à Mulieribus retentum, quod negabat Sigonius, ac vel una illa nobilis inſcriptio adhuc ſuperſtes ſatis arguit, CÆCILIÆ METELLÆ, & apud Tacitum, LIVIA DRUSILLA, aut ÆMILIA LEPIDA juvenis Druſi uxor, ut mittam crebra ſequentium temporum monumenta. Præterea, neque minus ante Plutarchi ætatem, aut ejuſdem ævo deerant Prænomimum Muliebrium exempla, CAIA, LUCIA, PUBLIA, aut antiquiora juxta Varronem, *Marcia*, *Poſtumia*; & auctorem libelli Valerio vulgo adjuncti, *Rutilia*, *Rodocilla*, *Burra*, aliaque recentiora
è lapidibus obvia. Certe alibi apud eundem [a] Plutar- Quæſtion.
chum mentionem videas cujuſdam *Caiæ Cæciliæ*, cui Rom.
ſtatua à Romanis fuit erecta; apud Valerium Max. au- L.VIII.c.3.
tem *Amaſiæ Sentiæ*, & alio loco *Tertiæ Æmiliæ*, matris Lib.VI.c.7.
Corneliæ Gracchorum; imo apud Livium, *Quartæ* L.XL.c.37.
Hoſtiliæ, ut nihil dicam de *Acca Laurentia* apud Macro- Saturnal.
bium, nobiliſſimo Scorto ſub Anco conſec[illegible]o. Illam lib.V.c.10.
ergo controverſiam de Mulierum Prænominibus, majorum minorumque gentium Antiquariis agitatam, Sigonio, Robortello, Panvinio, Caſtalioni, & nuper P. Servio veſtrati, commode componi poſſe crediderim; ut largiamur vetuſtis temporibus, Prænomina Mulieribus uſurpata, quod Varro & auctor libri Valerio tributi tradidere, paullatim in deſuetudinem abiiſſe, donec poſtea ſequiori ævo eorum uſus nonnunquam fuerit repetitus. Neque enim aliter conciliari

 poſſunt

poſſunt tot vetuſta lapidum auctorumve teſtimonia; quibus niti poſſunt utriuſque ſententiæ patroni. Ita ut Plutarchus ad morem Romanis matronis magis uſitatum reſpexerit, quo rarior Prænominum uſus apud eaſdem invaluerat; quod firmant etiam egregie Nummi eorundem & ſuperiorum temporum, in quibus LIVIÆ, AGRIPPINÆ, ANTONIÆ, MESSALINÆ, DOMITILLÆ, DOMITIÆ, aliæque id genus AUGUSTÆ ſine Prænominibus traduntur. Fruſtra certe id inſtituit Servius veſtras, ut Prænomina non omnibus Mulieribus promiſcue, ſed nobilioribus tantum uſurpata exiſtimet; quod vel una illa inſcriptio CÆCILIÆ nobiliſſimæ matronæ, & tot Auguſtarum Nummi ſatis refellunt. Immo Plutarchi ætate, & jam ante receptum videas, ut hujus CÆCILIÆ METELLÆ exemplo, Prænominum loco Cognomina geſtarent frequenter nobiliores Matronæ: atque ita vulgo viri tria Nomina, Mulieres autem duo præferrent; quod aperte in Quæſtionibus idem auctor teſtatur. Cujus moris crebra occurrunt apud Tacitum exempla, *Pompeia Macrina*, *Lollia Paullina*, *Julia Agrippina*, *Ælia Petina*, *Junia Calvina*, *Domitia Lepida*; adeo etiam ut omiſſo gentis nomine, ſolo Cognomine vocarentur illuſtriores, quales AUGUSTÆ, Traiani nempe, Hadriani & Antoninorum Conjuges inſcriptæ occurrunt in earum Nummis, PLOTINA, SABINA, FAUSTINA, LUCILLA, donec poſtea virorum exemplo multiplicata etiam Mulierum nomina, FURIA SABINIA TRANQUILLINA, MARCIA OTACILIA SEVERA; ſicut id genus AUGUSTAS ſignant nummi ſequentium temporum. Hæc ut opinor ſatis clara, & tamen doctiſſimos viros haud ſemel turbarunt.

Usum præterea PRÆNOMINUM florente Republ. parcum arguunt eadem, de quibus hic agimus, Numismata; ut vix aliud, quam unum singulis tributum videas. Neque tamen id perpetuo in Prænominibus eorum temporum obtinuisse, quod Sigonio, Onufrio aliisque vulgo persuasum, clare probat denarius in Gente Sulpicia L. SER. VIUS RUFUS; ubi duo priora unius viri Prænomina, postremum Cognomen, omisso Gentis Sulpiciæ nomine, quod & in Numismatibus & apud Auctores frequens; ut M. NERVA; L. SULLA; CN. LENTULUS, aliaque sexcenta in denariis antiquis. Unde male ob ignoratam rationem duplicis Prænominis, *M. Servium* sollicitarunt eruditi in vita Attici apud Nepotem, ut jam vidit Ursinus. Quæ nec ignotum usum arguunt duplicis Prænominis, ante secuta Cæsarum tempora, ut minus recte adserebat doctissimus Reinesius; nec frequentem tamen eundem illa ætate satis videntur comprobare. Sub Imperatoribus certe, & maxime circa Antoninorum tempora, familiaris usus plurium Prænominum passim inductus; ut cum ex Lapidibus, tum ex Nummis obvium, ad majorem differentiam inter Gentiles unius Familiæ & Prænominis. Patrum enim Nomina non solum & Cognomina, sed Prænomina etiam frequentius ad Filios & Nepotes transibant ante Cæsarum ætatem, cujus rei cum alibi, tum obvia passim in Nummis exempla. Quo casu vel Cognominibus variis nonnunquam, vel sola addita Filii mentione, & Patris aut Avi prænomine, Filios à Patribus in monumentis id genus citra usum aliorum Prænominum distinctos olim videas; ut in denariis Gentis Antoniæ, M. ANTONIUS M. F. M. N. cujus Triumviri rursus ex Fulvia Filium, MARCUM itidem dictum liquet.

De Usu Prænominum.

liquet ex præclaro Nummo Cl. Seguini, M. ANTONIUS M. F. Ut ita continua serie MARCI prænomen in hac Gente Antonia à Proavo ad Abnepotem transiisse videas. Mitto frequentes alios denarios cum iisdem Parentum & Avorum Prænominibus. M. AQUILIUS M. F. M. N. & passim L. PISO L. F. CN. PISO CN. F. Q. POMPEIUS Q. F. Quamquam & ad denotandos majores suos eadem hæc Parentum & Avorum nomina addita non diffitear; unde rursus priscarum id genus Familiarum series haud parum illustratur. Apud Græcos quidem rarius eadem nomina à Patribus ad Filios transiisse haud nescis; cujusmodi tamen aliquot exempla suppeditant auctores, ut Herodotus Μαιάνδριος Μαιανδρίου de Samiorum Tyranno; Thucydides Φαρναβάζῳ τοῦ Φαρναβάζου, nisi postremum Φαρνάκου legi debeat, juxta eruditissimum Palmerium in nuperis adnotatis ad hunc auctorem; Arrianus Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου; Artemidorus, Ἀρτεμίδωρος Ἀρτεμιδώρῳ, Pater nempe scribens ad filium; [a] Josephus, Antipater Herodis Pater, Ἀντίπατρος dictus eodem cum Patre nomine; [b] Livius, *Andronicus Andronici filius Ætolus*. Quæ & ideo præmittenda censui, tum quod per se singularia sint nec vulgo obvia, tum imprimis, quia notaveram etiam hujus rei exempla in antiquis aliquot Græcorum Nummis, ut Magnesiorum in Gaza Christinæ Augustæ, ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ; item in altero Smyrnæorum Mediceo, ΑΧΙΜΗΤΟΣ ΑΧΙΜΗΤΟΥ, & in nummo Dyrrachiensium apud Goltzium haud dissimili nomenclatione, ΑΡΙΣΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ. Cæteroquin aut inflexa paullo aliter Filiorum nomina, ut apud [a] Platonem & [b] Thucydidem, Ἄνδρων Ἀνδροτίωνος, Φιλήμων Φιλημονίδου, Ἡγησανδρίδας Ἡγησανδρίδου, Καλλίαν τὸν Καλλιάδου,

Τελ-

In Thalia.
Lib. VIII.
Lib. I.
[a] Antiq. lib. XIV. c. 2.
[b] Lib. XLV. c. 31.
[a] In Protagora & in Theagene.
[b] Thucyd. lib. VIII. Idem lib. I.

Τολμίδου τοῦ Τολμαίου : aut frequenter Avorum repetita in Nepotibus nomina, quod apud Athenienſes imprimis familiare erudite etiam obſervat noviſſime modo laudatus doctiſſimus ſenex Palmerius à Grentemeſnel. Id vero vel ex Platone mihi notum, cujus crebra apud illum exempla videas, *ὅδε μὲν τοῦδε πάππου ἔχων ὄνομα Θουκυδίδης*, *ille vero Avi nomen habens Thucydides*, & ſimiliter alibi apud eundem, Thucydides Meleſiæ filius Thucydidis nepos; Ariſtides Lyſimachi filius, Ariſtidis nepos; Lyſis Democratis filius, Lyſidis nepos, quanquam de poſtremo obſervet, eum Socrati ideo ignotum, quod non tam proprio quam parentis nomine vocaretur, ob paternam claritatem. Hoc ipſum etiam de impoſitis vulgo ſua ætate Avorum aut Proavorum nominibus, video notantem alicubi & improbantem ſimul Chryſoſtomum; *καὶ καθάπερ οἱ νῦν ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε τὰς προσηγορίας τιθέντες, εἰς τὸ ὄνομά φησι τοῦ πάππου καὶ τοῦ ἐπιπάππου καλείσθω τὸ παιδίον· & quemadmodum hodie, ſimiliter & ut caſus fert, nomina imponunt; vocetur infans, inquiunt, Avi aut Proavi nomine*, alium vero uſum docet apud majores obtinuiſſe, ut nempe nomina inderent, quæ ad virtutem excitarent poſteros: unde in ſequentibus hortatur, ut non Avi aut Proavi, ſed ſanctorum virorum nomina liberis imponantur. Scilicet juxta morem Chriſtianis pridem conſuetum, quo aut vulgo hauſta è ſacris Veteris & Novi Fœderis libris aut alias Beatorum Martyrum nomina frequenter liberis indebant, ut teſtantur veteris Eccleſiæ Annales.

In Lache. Pag. 179.

In Theag. Pag. 130.

In Lyſi. Pag. 205.

In Geneſ. Tom. 1. p. 147. edit. Savil.

Id vero præterea in his Nummis Gentium Romanarum obſerves, eadem Prænomina nonnunquam uni Familiæ aut Genti quoque peculiaria exſtitiſſe; ſicut de Gente Domitia Ahenobarborum notat Tranquillus; *Nulla Prænomina niſi* C N Æ I *&* L U C I I *uſurpata*,

In Nerone.

ta, modo continuantes per ternos, modo alternantes per singulos. Certe ex parte id evincunt denarii (quales plures apud Ursinum videas) Gentis Domitiæ, ac in specie AHENOBARBORUM; in quibus haud aliud, quam CN. seu CNÆI Prænomen legitur. Unde occurrentem apud Livium *C. Domitium* CN. *Filium* haud male existimat Princeps harum litterarum Gronovius legendum, *Cn. Domitium.* Ita NUMERII prænomen peculiare genti Fabiæ tradit auctor libelli Valerio adjuncti. NUMERII *sola Patritia gens usa est Fabia Prænomine.* Testes adhuc ejus rei luculenti denarii Gentis Fabiæ, qui soli Prænomen illud exprimunt, N. FABI PICTOR, ac in clypeo, quem Romulus, ut volunt, tenet, cum Flaminis apice, (qua de re paullo infra) QUIRINUS; seu *Numerius Fabius Pictor Quirinus.* Unde certe liquet, emendandum Livium, apud quem locis aliquot pro Numerio Quintus vocatur, nempe *Q. Fabius Pictor Flamen Quirinalis*, pro quo in antiquis editionibus legebatur. *M. Fabius*, &c. M nempe loco N, quod prænomen illud *Numerii* vulgo foret minus notum, surrogato. Neque enim alius quærendus, cui nummus ille imputari debeat, neque etiam cum Ursino, duo diversi Fabii Quirinales existimandi sunt, quos ibi è Livio recenset, sed unus idemque statuendus, qui nempe anno DLXIIII Flamen Quirinalis inauguratus fuit; anno autem DLXXXVII. Coss. M. Claudio Marcello & C. Sulpicio Gallo mortuus. Sic MANII prænomen fere oblitteratum, & AQUILLIIS olim consuetum, Gentis denarii iisdem vindicant, vulgo inscripti, M. AQUILLIUS, M. F. M. N. ut hæreditarium agnoscas. Hac autem nota M. non NV. (ut male denarios illos expressere viri docti) MANIUM designari erudite jam olim è Fastis notavit diligentissimus

L. XXXVII. c. 47. & 50. & lib. XLV. cap. 44.

simus Sigonius, & è collatione auctorum, Plutarchi & Appiani, quibus Μάνιος vocatur ille Aquillius, cujus Liviana Epitome meminit, & in qua *M. Aquillius* antea perperam legebatur. Unde etiam more antiquo & juxta indubiam Numismatum ac Fastorum Scripturam, non *Man. Aquillius*, ut habent postremæ & alias emendatissimæ Livii editiones, sed simpliciter *M. Aquillius* Scribi debuit, quod idem de *M. Acilio Glabrione*, ut alios mittam, statuendum, cujus meminit itidem Livius; & quod Prænomen etiam huic Genti vindicant antiqui ejus denarii. His accedunt in Nummis Gentis Claudiæ crebri APPII, & in Sulpitia SERVII, nomine etiam integro præter morem scribendi id genus prænomina Romanis usitatum. Factum vero, quod ab illa frequentia horum Prænominum in eadem Gente, APPII & SERVII, gentili & Cognomine omisso, sæpius dicerentur; ut ex Livio, Cicerone, aliisque haud ignotum, quod in Gentibus aliis rarius videas accidisse: Sic Otho apud Tacitum *post Julios, Claudios*, SERVIOS, *se primum in Familiam novam imperium intulisse.* ubi *Servios* Prænomen Gentis Sulpiciæ, pro ipsa Gente usurpatum legis, & inter aliarum illustrium Gentium nomina collocatum. Corruptum vero adhuc illud nomen apud varios auctores, ut apud Dionem Γαρβαροσέρουιος vocatur Cæsaris legatus, pro quo Leunclavius male emendabat Γάλβας ὁ Σέργιος, qui Γάλβας ὁ Σερούϊος dici debuit, sicut recte legitur alibi apud eundem Dionem; quem male rursus ibi sollicitat vir doctus. Ita apud Plutarchum in Catone Majore, quem dicit nonagesimum annum ingressum accusatorem exstitisse Σερουιλίῳ Γάλβα pro Σερουΐῳ, quod postea vidi doctos interpretes in notis observasse. Mitto vulgarem errorem, qui SERGIUM GALBAM

Epist. LXIX.

Lib. XXXV. cap. 50.

Histor. II. 5.

Dio lib. XXXIX.

nobis pro SERVIO passim obtruserat, quod vel denarii illi gentis Sulpiciæ, quibus non jam SER. per compendium more consueto, sed SERVIUS integris litteris describitur, abunde poterant refellere. Cæterum, quod ut SERVII Genti Sulpiciæ, ita proprium quasi & familiare esset Genti Claudiæ APPII Prænomen, inde factum ut APPIOS fratres, addito MAJORIS & MINORIS discrimine distinctos tradat ad Ciceronem Asconius; sicut alias iisdem Claudiis, & maxime ævo Cæsarum proprium quasi TIBERII nomen observes in priscis monumentis: unde etiam frequentius TIBERIUS Imperator, non autem CLAUDIUS aut NERO, Gentili nempe nomine aut Cognomine, appellari meruit. Id vero, ut hodie Italis vestris communi sermone, sic Græcis olim scriptoribus nosti familiare; quibus AULI, PUBLII, TITI, MARCI, LUCII passim solo prænomine efferuntur, qui Romanis HOSTILII, CORNELII, QUINCTII, ANTONINI & VERI cum Gentis nomine aut Cognomine vulgo vocari solent. Sic Josephus *Marci* aliquoties meminit, Syriæ Præsidis post cædem J. Cæsaris, nullo alio nomine adjuncto; qui vel Marcus Crispus intelligendus, quem Dio docet circa ea tempora in Syria cum Cæcilio Basso depugnasse, qui paullo ante præfecturam ejus provinciæ aperta vi invaserat; vel quod verisimilius pro *Marco* apud Josephum Μᾶρκος seu *Murcus* ex Appiano reponendus. Statii enim Murci meminit à Cæsare in Syriam missi cum tribus legionibus, qui primus cum Basso congressus est, & cujus Murci valde apposite occurrit adhuc hodie rarissimus denarius in Gente Statia. Cæterum ex more illo Græcis auctoribus solemni, Romanos cum solo Prænomine efferendi, ortus ingens ille

Antiq. lib. XIV. c. 17, 18, 19.

Lib. XLVII.

Lib. IV. Bell. Civil.

ille æstus Capitolini, circa MAXIMI & PUPIENI nomina; quibus aliquando unum, aliquando duos credit designari; dum non observat Græcis auctoribus, MAXIMUM per Prænomen nempe efferri, qui Romanis PUPIENUS juxta ejus Cognomen diceretur. Id vero nec alias Romanis insolitum, præter SERVIOS, APPIOS ac TIBERIOS commemoratos, docet insuper aut obvium TITI Cæsaris apud Historicos aut M. ANTONINI Augusti exemplum; qui Græcorum more solo MARCI nomine frequenter designatur, cum passim in libris Juris Consultorum DIVUS MARCUS, tum apud Ammianum aliquoties, MARCI *illius dissimilis Principis verecundi*, alibi MARCI *Principis dictum*, & præterea apud Tertullianum in Apologetico, *pro salute* MARCI *jam intercepti.* Quod & olim delicatis auribus acceptum fuisse docet nos Horatius, Lib. XXI. & XXII.

Quinte puto aut Publi (gaudent Prænomine molli
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum. Lib. II. Satyr. 5.

Ejusdem moris illustre iterum exemplum apud Tacitum, ubi agit de Domitia Lepida, *Agrippinæ Sobrina prior, ac* CNEI *mariti ejus soror*, hoc est CNEI DOMITII. Annal. XII. 64. Frustra enim Cl. Freinshemius in notis ad hunc auctorem, offensum sese adserit, quod maritus Agrippinæ tantum Prænomine notetur, qua de causa lectionem eam sollicitat, & illud CNEI nomen ibi expungit. Neque enim quidquam hic immutandum, nec sine exemplo, ut vidimus, id à Tacito factum. Scilicet, ut jam ante ex denariis Gentis Domitiæ adseruimus, familiare illi præ aliis CNEI Prænomen; unde eandem in ea prærogativam nactum, quam in Sulpicia SERVIOS, in Claudia APPIOS vel TIBERIOS obtinuisse diximus. Alias vero LUCII Prænomen,

quod cum CNEO acceptum Genti Domitiæ supra ex
In Tiberio. Tranquillo vidimus, ut infaustum in Claudia damnatum idem refert: sicut Gentilium decreto, præter Livium auctor Cicero, MARCUM à patritiis Manliis exulare jussum; *propter unius M. Manlii scelus decreto gentis Manliæ neminem Patritium vocare M. Manlium licet*;
pag. 582. quod ipsum videas in Dionis Excerptis Valesianis, &
L. III. c. 7. alicubi apud Quintilianum, MARCOVE *Manlio, cujus Prænomen è Familia in posterum exemptum est.* At illud Prænomen longe post ea tempora Manliis adhuc tribui videas, ut apud Livium, *& duo Manlii Aridini, alter M. Manlii, alter L. Manlii filius erat*; ac apud Tacitum *& Servione Cæpione, Marco quoque Manlio fusis vel captis.* Unde priori loco vir longe doctissimus, & novus Livii sospitator, quod post Capitolinum nullum in Gente Manlia *Marcum* dictum existimat, legendum censet, *alter Manii, alter L. Manliorum filius erat.* Nisi forte codicum adserendæ lectioni placeat, hos Manlios Aridinos non fuisse è Patritiis, sed è plebeiis Manliis. Neque tamen cum Fulvio inter plebeios Manlios referendus Q. Manlius Turinus Ædilis plebis, à quo, aucto-
Lib. XLII.

L. XXVIII. cap. 10. re Livio, ludi plebeii toti semel sunt instaurati: non enim ille *Manlius*, sed *Mamilius* dictus, ut è codicibus antiquis restituerunt viri docti. At certe è Manliis, alios Patritios fuisse, alios Plebeios, quod aliis quoque Gentibus solemne, ut Antoniis, Cassiis, Claudiis, Valeriis, &c. abunde liquet vel ex ipso, quem adtulimus Ciceronis loco, ut vidit etiam Ursinus; & ex quo insuper colligitur, non omnibus in genere Manliis, sed solis Patritiis MARCI Prænomen interdictum. Idem de loco Taciti dici posset, nisi in Epitome Livii, Cnei prænomen eidem Manlio tribui observasset Cl. Freinshemius. Idem alias MARCI prænomen obscœnum quoque evasit

evasit in Gente Antoniorum, quod ei antea familiare & quasi hæreditarium ejusdem denarii, ut supra vidimus, arguunt. Auctor enim Plutarchus, & præterea Dio in Excerptis, sublato Antonio Triumviro à Senatu decretum, ne quis ex Antoniorum Gente inposterum Marcus vocaretur. In idem quoque fatum incidit Prænomen CNÆI, Pisonibus ut docent eorum denarii, frequenter inscripti CN. PISO, CN. F. Tacitus autem *nomen Pisonis radendum Fastis censuit, partem bonorum publicandam, pars ut* CN. PISONI *filio concederetur, isque Prænomen mutaret:* Ita ut hæc Prænomina iis accesserint, quorum alicubi meminit Gellius; *Patritiorum male de Rep. meritorum damnata nomina, quasi defamata atque demortua cum ipsis viderentur.* At vice versa nomina benemeritorum Civium servis tribui aut vulgari prohibita apud Athenienses, tradit Herodes Atticus apud Gellium. Alias juxta infaustos illos *Lucios, Marcos* & *Cneios*, simile quid de *Flacci* Cognomine observat Philo; Caium nempe Cæsarem Flaccum Ægypti præfectum tam vehementi odio prosecutum, ut in aliis quoque exosum & suspectum haberet idem nomen. Docebit præterea idem Nummorum adspectus, unum nomen quandoque in eadem Gente pro Prænomine, & aliquando pro Cognomine habitum. Unde in denariis Gentis CÆCILIÆ, PAULLUM in Nummo Lepidi Prænomen, in M. Æmilio autem Cognomen videas; sicut AGRIPPAM & TULLUM Cognominum loco in denariis Gentis Luciæ, Mæciliæ ex Vipsaniæ, quæ Prænomina olim fuerant in Tullo Hostilio & Agrippa Menenio. Immo observes exemplum hujus mutationis in eodem viro per adoptionem contigisse; ita ut idem ÆMILIUS PAULLUS, postea PAULLUS ÆMILIUS LEPIDUS dictus sit, à Paullo

Annal. III. cap. 17.

L. IX. c. II.

Lib. IX. c. 2.

In Flaccum.

Paullo nempe Lepido adoptatus. Unde minus mirum, frequens id sequentibus temporibus evasisse, ut iidem PAULLI, LUCII, SEXTI, modo Prænomina modo Cognomina censerentur.

De usu Cognominum. Hæc autem COGNOMINA prioribus duobus ad majorem distinctionem addita, Prænomini nempe & Gentilitio, ex Appiano vidimus. Id vero Nummi luculenter arguunt, in quibus distinctæ eorum opera plures unius Gentis Familiæ; sicuti in Æmilia SCAURI, PAULLI, LEPIDI; in Cornelia MARCELLI, SCIPIONES, SULLÆ, LENTULI, aliique; in Junia BRUTI, SILANI; qui non Personas solum, sed Familias etiam diversas ejusdem Gentis constituunt. *De Pyth. Oracul.* Quod vero apud Plutarchum lego, *sub Cognominibus occultari frequenter Nomina*, iidem Nummi egregie illustrant, in quibus non solum AHALÆ, AGRIPPÆ, MARCELLI, MARCELLINI, BRUTI, METELLI, CATONES, MESSALÆ, aliique illustriores, omisso omni alio Gentis nomine frequenter occurrunt; sed quidam etiam vulgo minus noti, ACISCULI, BROCCHI, NATTÆ, NURCI, & plures, in quibus ad Gentiles suos referendis laborare solet antiquariorum industria. Unde non mirum passim apud auctores rerum Romanarum, Paullos, Brutos, Metellos, Lentulos, Scipiones, Cæsares, Catones, aliosque præterito priori aut Gentili nomine occurrere, qualia *Lib. XII. Epist. 22.* plura alicubi congerit Tullius; *Consularem*, inquit, *puta leniorem fuisse Catuli, Servilii, Curionis, Torquati, Lepidi, Gellii, Volcatii, Figuli, Cottæ, Glabrionis, Silani, Murenæ*; ubi præter unius aut alterius Gentile nomen reliqua omnia mere Cognomina. Ita etiam MAGNI cognomine, Gentili omisso, Pompeium videas in Num- *L. II. Epist. ad Att. 13.* mis aliquot designari, de quo alicubi Tullius; *quanto*

in

in odio noster amicus MAGNUS, *cujus cognomen una cum Crassi Divitis Cognomine consenescit.* Ut mittam hoc loco, quæ ignota etiam videbantur plurium Familiarum Cognomina in iisdem denariis non semel exstare; qualia NIGER in Cæcilia, CELER in Cassia, PÆTUS in Considia, SURDINUS in Nævia, cujus postremi in hac Gente nullam mentionem exstare apud auctores arbitrabatur Ursinus. Eam tamen apud Valerium Max. reperio, *appellatus Mamercus à Surdino, cujus libertus Genucium hæredem fecerat.* L. VII. c. 7. Surdinum autem illum, cujus ibi meminit, fuisse è Gente Nævia inde colligo, quod paullo ante auctor dixerat de illo Genucio, *ut restitui se in bona* NÆVIANI *juberet*, hoc est, Liberti Nævii Surdini, juxta notas libertorum id genus appellationes è Patronorum nominibus deductas. Idem vero SURDINI cognomen Ræsianorum Familiæ tribuit vetus lapis ineditus, ex quo eadem Familia parum nota in Gruteriano opere poterit illustrari.

RÆSIANORUM, FAM. DD. Q. RÆSIUS Q. F. PAC. SURDINUS MIL. VETER. COH. VII. VIGIL. V. F. SIBI ET SUIS LIBERIS IDEM LIBERTIS LIBERTABUSQUE SUIS. DDXL. IN HYPOGUM TESTACI.....

Reliqua mutila. Nec altera inedita illius Familiæ inscriptio cum eodem Cognomine minus præclara, reperta in via Appia,

DIANÆ RÆSIANÆ Q. RÆSIUS Q. FIL. SURDINUS CUM RÆSIA HERCULANIOLA SACRUM.

Eadem vero Cognomina pluribus Familiis diversarum gentium communia probant aut illustrant iidem Nummi, ut BALBI, CÆPIONES, GRACCHI, GALLI, RUFI; alia singulis quasi Gentibus propria;

pria; ut Æmiliæ LEPIDI, Corneliæ SCIPIONES aut SULLÆ, Manliæ TORQUATI, Porciæ CATONES, Sulpiciæ GALBÆ. Immo eadem Cognomina alterius accessione nonnunquam distincta in Familiis ejusdem Gentis; ut in Calpurniæ Nummis PISONES & PISONES FRUGI; quæ quantum inserviant ad accuratam collectionem Romanorum stemmatum, talium periti facile adsequuntur. Addita nempe nonnunquam Cognomina duplicia ad majorem adhuc distinctionem. Quum enim multi essent Pisones in Gente Calpurnia, FRUGI Cognomen superadditum uni ex Pisonibus, de quo Cicero pro M. Fonteio consulendus, & ita ad hæredes ejusdem ac posteros propagatum. Sic PRIMUM etiam & SECUNDUM, non Prænomina solum fuisse apud Romanos, ut contendit Sigonius, sed etiam Cognomina, ut alia mittam, docet Nummus Gentis Arriæ, M. ARRIUS SECUNDUS. Sic in Agnominum, non autem Cognominum classem male à quibusdam Antiquariis rejici AFRICANI, PII, aliasque id genus appellationes, non ex Livio solum & Cicerone, apud quos Cognomina non semel vocantur, sed & ex eorundem Numismatibus liquet; ubi Cognominum locum eadem occupare videas. Illustris certe hanc in rem Livii
Lib. xxx. locus de P. Cornelio Scipione Africano; *Primus certe hic Imperator nomine victæ ab se Gentis est nobilitatus, exemplo deinde hujus nequidquam victoria pares insignes imaginum titulos, claraque* COGNOMINA *familiæ fecere.* Nec prætereundum tamen, plures nonnunquam Romanas Gentes, omisso plerumque Cognomine, solo priori ac Gentis nomine inclaruisse; ut ex CARISIÆ, COPONIÆ, CURIATIÆ, DIDIÆ denariis liquet, & in Gente ANTONIA familiare. Haud minus refellere

lere videntur iidem Nummi, adſertam à Sigonio, & paſſim deinde ab Antiquariis receptam ſententiam, Gentium nomina apud Romanos perpetuo in IUS deſiiſſe: haud aliter nempe ac omnia Perſarum nomina in Σίγμα terminata tradentem novi Herodotum. Aliud enim ſuadere poſſent ALLIENA, BETILIENA, CÆCINA, LABIENA, NORBANA, quæ ſeſe offerunt in ſerie Gentium Romanarum, quas ex Nummis collegerunt ac illuſtrarunt eruditi Antiquarii. Quamquam haud ignorem, quod nonnulla ex iis Cognominibus adnumerant, quæ Gentili nomine oblitterato hujus vicem occuparint; quod tamen iis omnibus accidiſſe haud facile quiſquam demonſtrabit, quum alias in iiſdem Nummis cum Prænominibus & Cognominibus ſuis efferantur. LABIENUM quidem qui inſcriptus in ejus Nummo Q. LABIENUS PARTHICUS, haud ignoro doctos Antiquarios referre ad Gentem Atiam; quorum rationibus equidem haud valde repugnabo. AGRIPPÆ certe Cognomini, & quibuſdam aliis id novi accidiſſe, ut Gentili Vipſaniæ omiſſo illius locum impoſterum impleret; unde & Nepos ejus *Poſthumus Agrippa* & neptis *Agrippina* pro Gentili nomine in priſcis monumentis deſignantur; quod partæ ab Avo Cognominis celebritati conceſſum. Sic idem accidiſſe in PRÆTEXTATI, SCIPIONIS & MESSALÆ Cognominibus aperte notat Macrobius, ut Cognomina illa in Nominum vicem tranſirent, vel ut idem loquitur, *nec mirum ſi ex Cognominibus nata ſunt nomina*, & cujus rei exempla adfert in ſequentibus, ut ab *Æmilio Æmilianus*, *à Servilio Servilianus*. Conſona his tradit auctor decimi libri Valeriani; *quin etiam quædam Cognomina in nomen verſa ſunt; ut* COEPIO, *namque hoc in* BRUTO *nominis locum obtinuit*. Quam rem iterum

Lib. 1.

Lib. 1. Saturn. c. 6.

 expli-

explicant & nobis ante oculos ponunt plures Nummi hujus Bruti, inscripti, Q. COEPIO BRUTUS, ubi COEPIONEM, quod ille aiebat, Gentilis nominis locum obtinere videas. Ita enim dictus M. Brutus, ut alias ex Tullio & Plutarcho liquet, postquam à Q. Servilio Cœpione avunculo fuit adoptatus, unde in amplissimo Senatusconsulto ad honorem Bruti faciente, cujus auctor Cicero, sæpe iis nominibus appellatur; *cum* Q. COEPIONIS BRUTI PROCOS. *opera* &c. Id vero singulare in eo, quod quum juxta consuetam formulam adoptatorum, dici inde debuisset *Q. Servilius Cæpio Brutus*, ut Scipio à Metello adoptatus *Q. Cæcilius Metellus Scipio* in hujus denariis supra adlegatis legitur; iste omisso Serviliæ Gentis nomine dictus sit Q. COEPIO BRUTUS; ita ut COEPIO è Cognomine Serviliorum, nomen, quod recte ille dixit, in Bruto fieret.

Philip. x.

De Origine Cognominum.

Ipsa vero COGNOMINUM ORIGO aut appellationis ratio non minus ex iisdem Nummis illustratur. Appianus quidem eadem ab *Adfectibus* aut *Virtute* indita tradit; Plutarchus vero, cum ab eisdem *Adfectibus*, tum à *Natura*, *Gestis*, aut *Corporis* partibus petita commemorat. Hos autem singulos appellationum id genus fontes, notis etiam suis aut symbolis quandoque distinctos videas in denariis Gentium Romanarum. A *Notis Corporis* nempe in Gente Furia CRASSIPEDEM, ad quem exstant Ciceronis Epistolæ, Pes signatus notat: in Pinaria SCARPOS Carpus seu volæ manus arguit. Quo referri possunt hausti ex aliis fontibus, quos eadem Nummorum symbola denotant. Ita in Aquillia FLOROS flos impressus signat; ac ut hæc paucis contrahamus, in Lucretia TRIONES septem stellarum seu Trionum figura; in Poblicia MALLEOLOS Mallei.

Mallei nota; in Manlia TORQUATOS Torquis; in Marcia PHILIPPOS Equestris statua; in Voconia VITULOS vitulus; in Numonia VAALAS, miles pro Vallo pugnans; in Accoleia LARISCOLOS Larices; in Pomponia MUSAS; Musæ singulæ depictæ, non minus ac olim in Pyrrhi annulo, & inscr. HERCULES MUSARUM, adumbrant. Adeo ut ex iis veterum Gentilitiorum Insignium usum ac originem adsequamur, & frustra infensum illustrium virorum memoriæ Caium de illis abolendis sollicitum fuisse; *Vetera Familiarum insignia ademit, Torquato Torquem, Cincinnato Crinem, Cn. Pompeio Magni Cognomen.* Alias vero à *Pedibus*, præter CRASSIPEDEM, plures quoque cum alibi tum in iisdem Nummis denominatos videas. Talis AGRIPPA, quem ab ægritudine & pedibus dictum refert Gellius; haud aliter ac de Oedipo Seneca, Sueton. in Caligul. cap. 35. Lib. XVI. cap. 16.

Tumore nactus nomen ac vitio pedum.

ac præterea SCAURI, VARI, PLANCI. A *Capite* vero aut illius partibus vel adfectibus, CAPITONES, CHILONES, COCLITES, LENTULI, SURDINI, LABEONES, NASSICÆ, CÆSARES, BARBATI, CRISPINI se nobis adhuc sistunt in eorum Nummis. Neque aliter ac NASONES, ita Græcis GRYPI à Nasi magnitudine, qualis ille Antiochus apud Justinum ac in ejus nummis. A *Natura* autem aut aliis circumstantiis corporis PULCHRI, NIGRI, MACRI, CRASSI, LONGINI, BALBI, RUFI, & plures, qui leguntur itidem in antiquis denariis. A *Moribus* vero seu adfectibus iidem suppeditabunt dictos BIBULOS, BRUTOS, FRUGI, LEPIDOS, BLANDOS, CATONES, aliosque ibidem obvios. Sic à *Rebus Gestis* occurrent continuo in eadem

penu denominati, ac in Cornelia quidem nobiles illi AFRICANI, ASIAGENES; ita enim postremum hoc nomen legendum, non vero *Asiagetes*, ut existimabat Ant. Augustinus, liquet ex Sidonio, ut jam docuit Sirmondus; & confirmant Excerpta Diodori Pei-
Pag. 381. reskiana, ἐξ οὗ τοὺς ΑΦΡΙΚΑΝΟΥΣ καὶ τοὺς ΑΣΙΑΓΕΝΕΙΣ καὶ τοὺς Ἱσπάνους ὀνομάζεσθαι συμβέβηκεν, *ex qua* AFRICANOS *&* ASIAGENES *& Hispanos dici contigit*. Eandem quoque vocem agnoscunt antiqui Livii codices, (quod Ursinum fugit) unde illam opportune pro *Asiatico* reposuerunt novissime in eodem viri
Lib. XXXIX. cap. 44. docti; *In equitatu recognoscendo* L. SCIPIONI ASIAGENI *ademptus equus*; qui nempe itidem in præclaro ejus denario inscribitur L. SCIP. ASIAG. In Gente Atia, ut volunt, PARTHICI IMPERATORIS cognomen Labieno tributum, Q. LABIENUS PAR-
In M. Antonio. THICUS IMP. plane ad Plutarchi fidem, qui eundem Παρθικὸν Αὐτοκράτορα tradit renuntiatum. Adeo ut non
Lib. XLVIII. à devictis Parthis more Romano, sicut observat Dio, & sicut postea Aurelios, Veros, Severos, Caros, aliosque cum aliunde, tum ex Nummis PARTHICOS dictos accepimus, sed ab iisdem Parthis defensis, ad quos se contulerat transfuga. Alio cæteroquin sensu *Parthos Imperatores* legas apud Tacitum, de Parthorum nempe
Annal. XI. 9. Regibus, *At* PARTHI IMPERATORES *cum pugnam pararent, fœdus repente faciunt*. In Egnatia & Fabia MAXIMI, in Pompeia MAGNI occurrunt, qui postremum hoc ad ejusdem Cnæi successores transiisse luculenter arguunt, quod iisdem eripuisse Caium tra-
Lib. XL. dit Suetonius, à Claudio vero restitutum Dio. Unde non ΜΕΓΑΣ solum sed ΜΑΓΝΟΣ etiam dictus Straboni, Nicolao Damasceno, Josepho, Dioni, Zozimo aliisque Græcis scriptoribus; quia nempe in pro-

prii

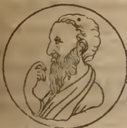
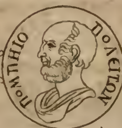
prii Cognominis vicem transierat hæc appellatio. Hujus autem Magni vultum, de quo ambigebant Antiquarii, in denariis gentium Munatiæ & Nasidiæ adhuc hodie obvium, præclare monuit Cl. Seguinus. Eundem quoque juvabit hic contemplari in singulari cujusdem raritatis Nummo, quem possidet vir avitis propriisque decoribus insignis, Camillus Maximi: Exhibet nempe ille hinc Pompeii vultum cum adscripto nomine Γ. ΠΟΜΠΗΙΟC, seu *Cn. Pompeius*; illinc figuram sedentem ac turritam, & epigraphen ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, seu *Pompeiopolitarum*, à quibus nempe in Heroïs sui seu Conditoris memoriam nummus percussus

Vides continuo illam κόμης ἀναστολήν, seu adsurgens capillitium, quod huic Heroï tribuit Plutarchus. Pompeiopolis vero urbs Ciliciæ maritima, ut [a] Tacito ac [b] Dioni vocatur, & quam prius Solos dictam constat, antequam à Pompeio de novo instauraretur. Ad quam [c] etiam refero alium nummum inscriptum itidem ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, non vero ad alterum Paphlagoniæ Pompeiopolim, sicut videbatur doctis Antiquariis, Goltzio ac Nonnio.

[a] In Pompeio.
[b] Annal. II. cap. 58.
[c] L. XXXVI.

Duo

Duo nempe illi barbati senes, si quid auguror, duos sapientiæ ac litterarum gloria inclytos viros nobis hic ante oculos ponunt, CHRYSIPPUM nempe Stoicum, & ARATUM Phænomenorum scriptorem. Uterque enim Solis oriundus, seu Pompeiopolitanus, & inter præcipua urbis illius ornamenta continuo relatus. Habitus etiam ac vultus talis, qui Philosophos decet, & aliorum, quæ supersunt Græcorum sapientum simulacris consentaneus. Fundus autem mihi hujus observationis Strabo, Μετὰ δὲ Λάτμον Σόλοι πόλις ἀξιόλογος τῆς ἄλλης Κιλικίας ἀρχὴ, τῆς περὶ τὸν Ἰσσὸν Ἀχαιῶν καὶ Ῥοδίων κτίσμα τῶν ἐκ Λίνδου εἰς ταύτην λειπανδρήσασαν ΠΟΜΠΗΙΟΣ ΜΑΓΝΟΣ κατῴκισε τοὺς περιγινομένους τῶν πειρατῶν, οὓς μάλιστα ἔγνω σωτηρίας καὶ προνοίας τινὸς ἀξίους. καὶ μετωνόμασε ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΝ. Γεγόνασι δὲ ἄνδρες ἐνθάδε τῶν ὀνομαστῶν ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ τε ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος πατρὸς ὢν Ταρσέως ἐκεῖθεν μετοικήσαντος, καὶ Φιλήμων ὁ κωμικὸς ποιητὴς, καὶ ΑΡΑΤΟΣ, ὁ τὰ Φαινόμενα συγγράψας ἐν ἔπεσι. *Post Latmum sunt Soli urbs memorabilis alterius principium Ciliciæ quæ ad Issum est, condita ab Achæis & Rhodiis Lindiis, in hanc hominum frequentia destitutam* POMPEIUS MAGNUS *Piratarum reliquias transtulit, quas judicabat potissimum salute & procuratione dignas, & mutato nomine eam* POMPEIOPOLIM *dixit. Protulit hæc urbs præclaros viros,* CHRYSIPPUM, *Stoicum Philosophum, cujus pater Tarso inde commigraverat, tum Philemonem Comicum Poëtam, &* ARATUM, *qui versibus, quæ in cælo visuntur, descripsit.* Πομπηιόπολις itaque dicta hæc urbs, non ut præferunt hodie Strabonis ac Dionis Codices Πομπηιούπολις; quod præter indubiam Nummorum fidem, arguere poterant similes terminationes, Κλαυδιόπολις, Τραιανόπολις, Ἀδριανόπολις, &c. Quamquam ne quid dissimulem διπλογραφίαν illam in hac urbe

Lib. XIV.

be videatur agnoscere Stephanus aut ejus Epitomator, Gentile autem ad Nummorum fidem, Πομπηϊοπολίτης; quomodo & apud Lucianum, ubi commemoratur quidam Creperius Calpurnianus, belli Parthici Scriptor, Πομπηϊȣ πολίτης seu *Pompeiopolitanus*, non vero *Pompeii civis* juxta interpretem, haud insueto Græcorum more composita urbium aut gentilia etiam id genus nomina resolvendi, de quo alibi. Haud vero ita liquidum, ad quam nempe Pompeiopolim, an Ciliciæ, an Paphlagoniæ spectet alius Nummus Antonini Caracallæ, qui figuram stantem exhibet, dextra Victoriolam, sinistra Hastam tenentem, & inscr. ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ut autem ad MAGNUM nostrum redeamus, sicut posteri ejus MAGNI cognomen retinuere, ita à Fabio, qui & Q. MAX. seu *Quintus Maximus* in ejusdem denariis inscribitur, adhuc sua ætate denominatos gentiles ejusdem Familiæ MAXIMOS refert Polybius. De quibus utriusque gentis Pompeiæ & Fabiæ Cognominibus audiendus Ovidius in Fastis,

Quom. conscr. Hist.

In Gaza Christinæ Reginæ.

Lib. III.

MAGNE *tuum nomen rerum mensura tuarum*,
Sed qui te vicit te quoque MAJOR *erat.*
Nec gradus est ultra Fabios cognominis ullus,
Illa domus meritis MAXIMA *dicta suis.*

Cæterum P. Africanus, MAJOR dictus ad distinctionem Minoris, Polybio in Excerptis Constantinianis ΜΕΓΑΣ vocatur; Πυβλίȣ τȣ̃ ΜΕΓΑΛΟΥ κληθέντος, hoc est, πρεσβυτέρȣ dicti, ut loquuntur alias Græci; non vero quod MAGNI cognomen priori illi Africano aut ejus posteris unquam adhæserit, ut recte observat ad eum locum Cl. Valesius, & denarii ejusdem Familiæ satis arguunt. An jam commemorandi occurrentes in Gentis Petilliæ denariis CAPTOLINI, unde Horatio *Petillius Capitolinus* alicubi dictus; aut in Manlia

P. 101.

TORQUATI, aliique id genus, quorum ratio obvia? In Cornelia autem FELICIS nomen Syllæ adhæsisse, probant ejusdem denarii; ut pateat vere adsertum ab Appiano, illam FELICIS appellationem Sullæ ab adulatoribus tributam, postea eidem in cognomen vertisse, & statuam Equestrem pro Rostris Senatusconsulto illi cum hoc nomine erectam. FAUSTI vero cognomen idem insuper ei concessum innuunt & firmant ejusdem Nummi, ut non sit necesse ad Faustum ejus filium illam appellationem cum Ursino referre. Utrumque vero cognomen frequens postea apud Romanos evasit, unde passim in marmoribus FELICES, FAUSTI, EUTYCHES, & maxime mulierum, FELICITAS, FAUSTA, FORTUNATA, TYCHE; unde varia quoque earum vel diminutiva vel composita, FELICISSIMA, FELICULA, FAUSTINA, FAUSTILLA, EUTYCHE, CALLITYCHE, aliaque id genus. Scilicet boni ominis loco habita apud veteres olim fausta id genus nomina; unde Tacitus de restituto Capitolio sub Vespasiano; *Ingressi milites, quibus* FAUSTA NOMINA, *felicibus ramis.* Non FAUSTI vero solum & FELICES, sed EPAPHRODITI etiam seu *Venusti* cognomen Sullæ tributum & Tropæis ejusdem præfixum docuit Plutarchus, ad quod respexere duo ejusdem Sullæ denarii, in quorum uno hinc Venus & Cupido, illinc signa Pontificalia; in altero cum Veneris caput, tum tria Tropæa sunt expressa.

Lib. 1. Bell. Civil.

Histor. IV. 53.

Hæc

Hæc vero male ab Ursino aliò translata ex parte occupavit non ita pridem vir doctus; quod tamen non ex Plutarchi solum loco de Fortuna Sullæ, sed & altero ejusdem Auctoris in Quæstionibus Romanis, & Appiano præterea egregie firmatum noveram, qui postremus tradit repertos à se commentarios, qui referunt Sullam eodem Senatusconsulto FELICEM & EPAPHRODITUM seu *Venustum* nuncupatum. Immo id firmant etiam Diodori Excerpta, ἐκράτησε δὲ ὁ Σύλλας, καὶ δικτάτωρ γεγωνὸς, ΕΠΑΦΡΟΔΙΤΟΝ τε ὀνομάσας ἑαυτὸν, οὐχ ἐψεύσθη τῆς ἀλαζονείας; *Vicit autem Sylla & dictator creatus ac se ipsum* EPAPHRODITUM *vocans, haud vana jactatione. Epaphroditus* nempe Græcis idem qui Latinis *Felix* seu *Venustus*, à felicissimo Veneris jactu in talorum lusu, ut eruditis notum. Unde & *invenustus* pro infortunato seu homine parum in amore felici apud Comicum, *Adeone hominem esse invenustum aut infelicem quenquam*; & *venustas* pro *felicitate* non solum apud eundem Terentium, quod notarunt jam viri docti,

Epist. Adam. Ruper ad Th. Reines.

Bell. Civil. lib. 1.

Eclog. lib. XXXI.

Quis me fortunatior venustatisque plenior.

sed apud Plautum quoque

diem pulchrum & celebrem, & venustatis plenum, Pœnul. l. 2.

Immo hinc *Venus* etiam pro *fortuna* apud Senecam, ut bene ad eum locum observat doctissimus Gronovius; *Ille non est mihi par virtutibus, nec officiis, sed habuit suam Venerem.* Apposite itaque, ut vides, Veneris & Cupidinis signa FELICEM hunc & EPAPHRODITUM Sullam nobis in superioribus denariis adumbrant; & dormitabat vigilantissimus alias Fulvius, dum eosdem de Sibylla, & nescio quo Appollinis consultore interpretabatur. Immo Tropæa, quæ in postremo denario signantur, qui Venerem exhibet in anteriori parte, opportune mihi revocant in mentem Venerem Τροπαιο-

Lib. II. de Benef. c. 28.

τροπαιοφόρον Græcis dictam, ut in Epigrammate inedito Agathiæ,

Οὐδέτι με σχίζουσιν ἐπάλξιες. ἀλλ' ἢ τυχήσω
Στέμματά σοι πλέξω ΚΥΠΡΙ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΕ.

Alias & *Τροπαιούχου* appellationem legas inter titulos Augustorum, cum alibi, tum apud Chrysostomum, ubi agit de more libellorum supplicum, qui Imperatoribus offerebantur; *οὐκ ἐντιθέασιν ἓν ὄνομα μόνον, ἀλλὰ τὸν* ΤΡΟΠΑΙΟΥΧΟΝ, *τὸν Αὔγουστον, τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ πολλὰ ἕτερα τούτων ἄνω προσθέντες, τότε ποιοῦνται τὴν ἱκετηρίαν*; *Non solum unum nomen apponunt, sed* TROPÆIS *inclytum, Augustum, Imperatorem, pluraque id genus alia desuper addentes, tunc ad supplicationem deveniunt.* Talis certe *Τροπαιοῦχος* inducitur à Juliano in Cæsaribus Trajanus, Tropæa nempe Parthica humeris ferens; quo habitu eundem induunt antiqui aliquot Nummi. Quid memorem jam aut Scipionem Metellum, aut S. Pompeium, quorum uterque PIUS inscribitur in eorum denariis: aut vero ad vim nominis indicandam, Catinenses fratres in aversa parte denarii ejusdem Pompeii signatos, quos ut Græcis EUSEBES, juxta [a] Strabonem & [b] Pausaniam, sic Latinis PIOS dictos satis constat,

Et generâsse PIOS *quondam celeberrima fratres.*

In Antonia vero PIETAS L. Antonio cum noto Ciconiæ symbolo tribuitur; quale nempe cognomen illi à pietate in Fratrem Triumvirum indultum refert Dio, ut jam vidit Fulvius. Neque mira aut insolita apud Romanos virilis ejusmodi appellatio, citra ullam generis aut flexionis mutationem. Id enim Quiritibus vestris haud semel usurpatum, quibus *Murenæ, Musæ, Asinæ, Scrophæ*, fœminina positione dicti haud ignobiles Romani; non autem Græcis usitatum, quibus deducta ab appellativis nominibus cognomenta, genere & fle-

Orat. xi. in Annam. T. V. Edit. Savil. p. 56.

[a] Lib. vi.
[b] In Phocic.

Silius Ital. lib. xiv.

& flexione continuo mutabantur. Hinc illud Fabio inter reliquas Romanorum nominum observationes notatum; *aut quæ feminina positione mares, aut neutrali feminas significant, qualia sunt Murana, Glycerium.* Ita & *Petra* dicti ex Equestri ordine, auctore Tacito, *pergitque Suilius addere reos Equites Romanos illustres, quibus Petra cognomentum.* Alias de eadem PIETATIS appellatione, non viris solum sed etiam Provinciis tributa, audiendus Ammianus; *inter quos Aristænetus adfectatam recens Diœcesim curans vicaria potestate, quam Constantinus ad honorem uxoris Eusebiæ, PIETATIS cognomine dedicarat.* Ad PIOS autem illos vel Catinenses, vel Metellum aut Pompeium, referendum quoque SCIPIONUM cognomentum, in denariis Corneliæ Gentis familiare; quod nempe in eadem adhæsisse tradit Macrobius à Cornelio, qui patrem luminibus carentem pro Scipione vel baculo regebat. Transiere autem omnia id genus cognomina sequutis temporibus ad posteros simul & extraneos, cum longa accessione non unius, sed plurium nonnunquam cognominum, & aliunde, à Diis puta, Ventis, Fluviis, aliisque id genus fontibus haustorum. Neque enim Claudii Cæsaris edictum diu valuit, qui auctore Tranquillo, *peregrinæ conditionis homines vetuit usurpare Romana nomina, duntaxat gentilitia.* Et hæc quidem præter institutum ferme prolixius, non tamen ultra argumenti cancellos, cui illustrando haud parum inservire videbantur. Cœcus enim, ut hoc addere mihi liceat, in campo Historiæ veteris incedit, qui hæc non distinguit aut præterit; qui nominum aut appellationum id genus originem, gradus, discrimina, ætates non observat; qui tempora & personas non semel confundit; qui inductam paullatim sub Cæsaribus, & labente imperio eandem

Instit. l. I. cap. 4.

Annal. XI. 4.

Lib. XVII.

Lib. I. Saturnal. c. 6.

In Claudio.

dem nominum confusionem & varietatem ad hunc priorum temporum canonem non revocat. Et tamen quoties hic impegerunt oculatissimi aliàs viri, in via quippe lubrica & perplexa, ignoratione aut incuria ejusmodi vel comitum vel subsidiorum?

3. *Ad eruendam Originem Familiarum.* Accedunt non Cognominum solum aut Familiarum unius Gentis, sed GENTIUM ipsarum ORIGO & INSIGNIA, quæ iidem nummi nobis etiamnum ante oculos ponunt. Ita ut his ducibus pateant primi Natales Romanæ Nobilitatis, & ipsa discrimina indigenarum aut adventitiarum in eadem Gentium. Neque enim è Sabinarum magis raptu, quam ex aliis vicinarum Gentium spoliis conflatum nosti Quiritium
Lib. IV. genus. Quod pluribus adstruit Canuleius Trib. Plebis apud Livium, exemplis etiam petitis à Regibus Numa & L. Tarquinio peregrinis, ac à Gente Claudia, post exactos Reges à Sabinis in Civitatem non solum sed Patritiorum quoque numerum adscita: *quippe nunquam clausa urbs peregrina virtuti.* Hinc illa Gentilis ejusdem
Annal. XI. 24. stirpis Imperatoris apud Tacitum oratio; *exemplo Clausi Sabini majores mei hortantur, uti paribus consiliis Rempub. capessam, transferendo huc quod usquam egregium fuerit. Neque enim ignoro Julios Alba, Coruncanios Camerio, Porcios Tusculo, & ne vetera scrutemur, Etruria, Lucania & omni Italia in Senatum accitos.* Unde factum etiam, ut eædem Gentes, ortus sui memoriam aut loci natalis appositione, aut Deorum patriæ Præsidum simulacris, aut Conditorum suorum imaginibus ac notis, voluerint ad posteros propagari. CLAUDIAM certe ac insuper PETRONIAM, TITURIAM, VETTIAM, è Sabinis profectas docent, in priori adsumtum NE-
In Claudio. RONIS cognomen, quo, auctore Tranquillo, Sabinorum lingua vir fortis ac strenuus indigitatur; in altera

tera Feroniæ Sabinis cultæ simulacrum; in Tituria cum expressus Sabinarum raptus, tum signata, quemadmodum & in Vettia T. Tatii Sabinorum Regis effigies. COPONIAM Gentem Tibure oriundam, Clava & pellis Herculis Tiburtini scilicet Numinis, Ursino videntur arguere; sicut ANTIAM Gentem Antio profectam, Dii Penates in eadem expressi. Ut postremæ huic idem acciderit, quod de Britanniæ incolis è Belgio oriundis observat Cæsar, *qui omnes fere iis nominibus civitatum appellantur, quibus orti ex civitatibus eo pervenerunt, & bello illato ibi remanserunt.* METTIAM vero CORNUFICIAM, PAPIAM, PROCILIAM, ROSCIAM, Lavinii municipio traduces, obvia in earundem denariis Junonis Lavininæ simulacra evincunt; haud aliter ac de Milonis origine Silius, Comment. lib. v. Lib. XIII.

Lavino generate, inquit, quem Sispita Juno
Dat nobis.

VIBIAM è Sicilia profectam, arguunt similiter juxta Fulvium, Cereris ac liberæ impressa in ejusdem denariis monumenta. ACILIAM ab ἀκέομαι seu sanandi virtute nomen suum adscivisse, Æsculapius in eodem signatus doctis antiquariis videtur comprobare. LEVINEIAM ab Hercule stemma suum arcessere, depicta ejusdem in clypeo effigies ostentat. Quo referri potest gemma Scipionis Africani, in cujus pectore imago Serapidis, quod vulgo Jovis filius crederetur, ut Livius ac Plinius tradunt. Alias vero ANTONIAM eundem Herculem agnoscere conditorem, hujus arguunt insignia, quæ præferunt non semel Gentis illius denarii. JULIAM vero ab Ænea & Julo deductam, non Poëtarum magis vaticinia, quam obviæ Veneris & Æneæ Anchisenentis in eadem imagines ostendunt. Hinc dicti Æneadæ non Romani solum in Inter Imag. Illustr. Ursini.

gene-

genere; sed proprie gentiles Julii, sicut Ausonius de Nerone, *ultimus Æneadum*, item

Æneadum generis qui sextus & ultimus hæres.

Ita rursus MANILIAM ad Ulyssem genus suum revocare, Ulysses in eadem pileatus, & à cane agnitus tradit. Ut videamus, haud insolitum jam olim illustrium Familiarum morem an fatum, præclaro nempe aliquo & antiquissimo, ut ut incerto auctore generis sese efferre. Adeo minima quæque vel Nominum vel Cognominum, vel alterius cujuspiam casus aut rei arrepta similitudo, quæ in communionem ejusdem originis traheretur. Sic M. BRUTO idonea visa est ejusdem Cognominis ratio, ut vindicem illum libertatis Junium Brutum, tanquam generis sui auctorem in Nummis signaret, à quo tamen illum traxisse origi-
Lib. XLIV. nem, negat Dio. Quamquam id in dubio relinquat
In M. Bruto. Plutarchus, dum utriusque sententiæ adsertores refert, ac eidem Bruto suffragari videatur, quod non solum cognominis, sed etiam Gentilis ejusdem nominis communio utrique intercederet. Unde nec mirum aut MEMMIAM à Romulo expressa illius effigie, aut iisdem argumentis à Numa CALPURNIAM ac POMPONIAM, à Tullo HOSTILIAM, ab Anco MARCIAM originem suam voluisse in Nummis consignatam relinquere. Unde patet etiam, cur Valerio Ma-
Lib. IV. c. 3. ximo Coriolanus oriundus è Gente Marcia, *Anci Regis clara progenies* nuncupetur. Ita ut qui vel Regii nominis umbram morte & ignominia mulctabant, ab eodem titulos mutuari, securum non solum ac honestum, sed præclarum etiam & gloriosum ducerent. Adeo omnia temerat ambitio, dum aut in alienis sepulcris gloriam, aut similitudinem in ignotis imaginibus quærit.

N eque

Neque vero prætereundi hoc loco MAGISTRATUS aut DIGNITATES Quiritium omnis ordinis, quæ in iisdem denariis Gentium Romanarum designantur, Vestales; Pontifices; Flamines; Augures; VII-viri Epulones; XV-viri Sacris faciundis; Salii; Consules; Prætores; Ædiles Curules; Curatores Frumentarii; Quæstores; Proquæstores; Præfecti Urbis; Judices; Ædiles Plebis; Censores etiam ac Dictatores perpetui; Tribunitia Potestas; Triumviri Reip. constituendæ; Triumviri & Quatuorviri Monetales; Protriumviri; Curatores Denariorum flandorum; Duumviri Quinquennales; Duumviri & Triumviri Coloniis deducendis; Præfecti Fabrum; Imperatores, item Proconsules; Proprætores; Legati Augusti; Tribuni militum; Præfecti Classis & Oræ Maritimæ; Regum denique Tutores. Vides hic dignitates Sacras; Urbanas, Civiles, Patritias, Plebeias, Extraordinaria Imperia, Militaria, Provinciarum, Maritima, quædam etiam ex iis aliunde ferme ignota. Ut etiam intelligamus, & à singulis, quibus tribuuntur, administrata hæc munera, quod aliunde sæpius non constat; & ab iisdem libera Republica petita in Nummis hæc honorum insignia. Id enim nosti solemne olim Quiritibus vestris, ut Magistratuum & dignitatum nomina continuo ac diligenter gentilitiis aut cognominibus adderentur; unde illa Tullii contra Antonium indignatio, ANTONIUS HIRTIO ET CÆSARI. *Neque se Imperatorem, neque Hirtium Consulem, nec Proprætorem Cæsarem, satis hoc quidem scite. deponere alienum nomen ipse maluit, quam illis suum reddere.* Equidem TRIBUNITIA POTESTAS, non vulgato solum in monumentis veterum ritu, cum appellationibus aliis Cæsarum conjuncta, sed sola & integra, ut præcipuum quod-

Ad Magistratus & Dignitates Quiritium.

Philipp. XIII.

dam insigne Majestatis Augusto tribuitur, in aversis aliquot Nummorum id genus partibus, ut in Cassia, Gallia, Plotia, Lucretia, Sempronia, Tarquitia, aliisque.

Annal. III. 57. Unde facile ex iis gravissimus Annalium Scriptor illustratur, *M. Silanus*, inquit, *censet ut publicis privatisve monumentis ad memoriam temporum, non Consulum nomina præscriberentur, sed eorum qui Tribunitiam* POTESTATEM *gererent.* Vides ibi prærogativam hujus fastigii, quo nempe ut reliquis eminentiore, Fastos signandos in posterum contendebat Silanus; ut proinde non mirum sit *in publicis* nummorum *monumentis*, solam eam dignitatem in honorem Augusti expressam, à qua & numeratos ejusdem imperii annos Dio alicubi test[illegible]um reliquit. Liquet etiam cur alibi idem Tacitus, ubi meminit adsumptæ hujus Tribunitiæ Potestatis ab Augusto, addit, *Id summi fastigii vocabulum Augustus reperit, ne Regis aut Dictatoris nomen adsumeret, & tamen appellatione aliqua cætera imperia præemineret.* Ut intelligamus, non confundendam cum eruditis quibusdam Tribunitiæ Potestatis & Tribunorum Plebis prærogativam; quarum prior, ut hinc discimus ab Augusto reperta, aut juxta Dionem à Julio, omnia alia Imperia præeminebat, postremi vero ut ut sacrosancti, infra Consulum tamen & Prætorum fastigium censebantur, ut observat idem Dio. Quod si ipsos Sacrorum Antistites consulamus, haud mediocris lux quædam iisdem ex his denariis adfulget. Græcam equidem ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΜΕΓΙΣΤΟΥ, seu PONTIFICIS MAXIMI appellationem nummi Græci Julii, Lepidi, Augusti, aliique arguunt. Neque tamen ideo viro docto accedo, qui gravem duobus gravissimis auctoribus dicam scribit, Dionysio nempe Halicarnassensi & Dioni Cocceio, quod scilicet Pontificiæ hujus dignitatis nomen

(Margin notes: Annal. III. 56. — Lib. LV. — Jac. Guth. de jure Pontif. lib. I. cap. 8.)

men ignorarint aut male expresserint; dum hic solo Ἀρχιερέως nomine eos designat, ille frequenter vocat ἱερονόμους, ἱεροφύλακας, ἱεροφάντας. Quis enim ferat, illi Consulari, utrique Romani moris & antiquitatis promicondo, crassam illam ignorantiam aut incuriam impingi, vel in iisdem accusandis tam infelix acumen? Quasi vero vel solum ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ nomen supremam sacerdotii dignitatem non designet, aut reliqui illius Collegii sacerdotes, ut Romanis Pontifices, sic Græcis, ut ille existimat, Ἀρχιερεῖς vulgo dicerentur. Immo & alibi, ab eodem Dione, Julius Cæsar Ἀρχιερεὺς τῶν Ποντιφίκων vocatur; quo nomine satis ut opinor eum à reliquis sacerdotibus distinguebat. Unde etiam hoc nomen Ἀρχιερέως, summo Asiatici conventus Sacerdoti præter auctores tribuunt antiquissima Numismata, de quibus alibi. Ut mittam præter Dionem, [a] Plutarcho, & [b] Appiano, eundem Cæsarem Pontificem Maximum, Ἀρχιερέα citra attributum aliud vocari; Lepidum vero itidem Pont. Max. solo etiam ἱερέως nomine designari ab eodem Appiano. Sic alter eodem antiquior & illius Proavus M. Lepidus, de quo alicubi Tullius, *es M. Lepide Pontifex Maxime*, *M. Lepidi Pontificis Maximi Pronepos*, apud Polybium Ἀρχιερεὺς seu Pontifex Maximus legitur designatus cum in [a] Excerptis Legationum, tum in Valesianis; & apud [b] Josephum J. Cæsar & Augustus non semel litteris suis ac decretis solum Ἀρχιερέως nomen adscribunt. Alias vero eidem Appiano hæc dignitas non μεγίστη sed μεγάλη ἱερωσύνη aliquoties vocatur, & Julianus Cæsar de se Pont. Max. μέγας Ἀρχιερεύς. Ita solo PONTIFICIS nomine designatur nonnunquam Latinis scriptoribus, quod ignorare non debuerat Pontificii juris Scriptor. Livius certe auctor luculentus, *Regem Sacrificulum creant*,

L. XXXVII.

[a] In Jul. Cæsare.
[b] Corint. lib. II. Bell. Civil.

Phil. XIII.

[a] Exc. XXXVII. pag. 167.
[b] Lib. Antiq. 15. c. 17.

Ep. LXII.

Lib. II. c. 2.

 Id Sa-

Id Sacerdotium Pontifici subjecere, alibi, *Cætera quoque omnia publica privataque Pontificis scito subjecit*, qui non alius quam Pontifex Maximus. Nec minus opportune aut ex usu linguæ Græcæ, vel ratione muneris, ἱεροφάντας, ἱερονόμους, ἱεροφύλακας, Sacrorum nempe interpretes, præsides, custodes, eosdem vocat Halicarnassensis; quibus nominibus supremos sacerdotes Ægyptiorum, aliosque præcipuos sacrorum Antistites, veteres auctores passim indigitarunt. Sed de his appellationibus alibi accuratius. Inter nummos autem Marci Antonii, unus occurrit Patinianæ collectionis cum effigie Dianæ Ephesinæ, ac inscr. ἈΡΧΙΕΡ. Quo nomine eundem Antonium hujus Dianæ Flaminem adsumptum crederem omnino designari; cujus apud Ephesinos moram & theatralem ingressum tradentem Plutarchum haud ignoras. Neque ignota peregrina id genus sacerdotia à Cæsaribus etiam ambitiose nonnunquam suscepta; haud aliter ac vel Archontis, Agonothetæ, aliorumque insuper Municipalium Magistratuum Tituli, ut de Hadriano inprimis notant Dio ac Spartianus, ac de Gallieno Trebellius. Nec enim M. Antonius Pontifex Maximus, sed ea ætate Collega ejus in Triumviratu M. Lepidus. AUGURIS vero dignitas non lituo solum frequenter designata in Nummis antiquis, sed ipso etiam nomine expressa in nummis M. Antonii jam Triumviri; ut inde sacerdotii illius prærogativam abunde liceat æstimare. Ut nec mirum proinde sit, quod in Commentariis belli Gallici legitur, Cæsarem profectum in Italiam ut appellaret
Lib. VIII. municipia, *quibus M. Antonii Quæstoris sui commendaret Sacerdotii petitionem*, hunc ipsum nempe Auguratum. Tanti enim habitus apud Majores vestros, ut Lituus Auguralis in nummis Cæsarum maxime Julii etiam
con-

conſecrati obverſetur; immo ut in nummis etiam aliquot Græcis Titi ac Domitiani ΟΙΩΝΙΣΤΗΣ, in Romanis itidem AUGUR cum aliis ſupremi faſtigii appellationibus conjungatur. Hujus generis Veſpaſiani Nummus Gazæ Auguſtæ Viennenſis cum inſcriptione AUGUR TRI. POT. Unde certe liquet haud immerito magnifice adeo de jure ac auctoritate Augurum agere non ſemel Augurem ipſum [a] Tullium, cui & ſolo [b] *ampliſſimi Sacerdotii* nomine eadem dignitas non ſemel deſignatur; aut [c] Sulpitium apud eundem referre ut præcipua honorum inſignia, *ſe Patrem ſuum Prætorem, Conſulem, Augurem vidiſſe*; aut denique cur [d] Plinius, ubi Auguratum, quem jam Conſularis à [e] Trajano ſtudioſe efflagitaverat, fuiſſet conſequutus, ſerio eo nomine alicubi triumphet, indicata etiam ejus rei cauſa. [f] *Gratularis mihi quod acceperim Auguratum, jure gratularis & quod Sacerdotium cum priſcum & religioſum, tum hoc quoque plane Sacrum & inſigne eſt; quod non adimatur viventi.* Proximum huic dignitate ſacerdotium SEPTEMVIRATUS EPULONUM, ut vel ex eodem Plinio colligas, qui vel iſtud vel Auguratum à Trajano ſibi indulgendum contendebat, *rogo ut dignitati ad quam me provexit indulgentia tua, vel Auguratum vel Septemviratum, quia vacant, adjicere digneris.* Ut non immerito ejuſdem Sacerdotii memoriam expreſſam videas in denario Gentis Cœliæ, cum figura Septemviri in Jovis epulo lectum eidem Deo pro more ſternentis, & cum inſcr. L. CALDUS. VII-VIR EPUL. Sic inter diverſos FLAMINUM ordines, munus FLAMINIS MARTIALIS inter inſignia Gentis Corneliæ relatum occurrit cum inſcr. L. LENTULUS FLAMEN MARTIALIS.

[a] Lib. II. de Legib.
[b] L. ad Att. VIII. Ep. 3.
[c] L. III Ep. 10. ad Appium.
[d] Lib. IV. Epiſt. 5.
[e] L. X. Ep. 8.
[f] Lib. IV. Epiſt. 8.

Epiſt. l. X. 8.

Meminit ejusdem Metellus apud Macrobium, & simul luxuriosæ illius cœnæ, ac diei insuper, qua Flamen à L. Julio Cæsare Augure renuntiatus est; *Ante diem nonum Kalendas Septembris, quo die* LENTULUS FLAMEN MARTIALIS *inauguratus est, domus ornata fuit.* & quæ plura ibi leguntur de sumptuoso cœnæ apparatu. De hoc Lentulo Flamine videtur etiam Cicero intelligendus in Epistolis ad Atticum ubi non semel Flaminis Lentuli mentionem facit. Sic alium insuper Flaminem Martialem, nempe L. Valerium Flaccum, Apicis insigne designat in denariis Gentis Valeriæ. De FLAMINE etiam QUIRINALI Numerio Fabio Pictore quædam jam in superioribus delibavimus, qualis nempe signatur in sequenti denario.

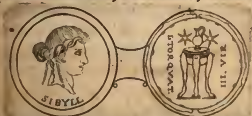
Lib. II. Saturn. c. 9.

Lib. II. Epist. 14. Lib. XII. Epist. 8.

Figura illa Quirini Fulvio, mihi, ut verum fatear, Romæ potius galeatæ; quod innuit infra scriptum urbis nomen. QUIRINI autem vox clypeo inserta, ad denotandam sacerdotii illius memoriam, non autem imaginem nummo insculptam. Alia etiam Quirini effigies

figies ab iſta haud parum diverſa viſitur in denario Gentis Memmiæ. Alterius rurſus Sacerdotii, hoc eſt QUINDECIMVIRORUM, ſignata in denariis Gentis Manliæ memoria, ſub Sibyllæ effigie, cujus libris inſpiciendis iidem, ut notum, vacabant.

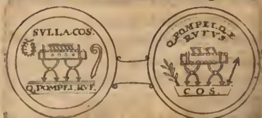

Immo quia Quindecimviri ſacrorum Apollinis Antiſtites, hinc ad indicandum illud ſacerdotium Tripus in averſa nummi parte ſignatus. Notat id Servius loco ſupra jam adlegato, ac ante eum Livius de iis agens, Lib. x. c. 8. dum adhuc erant inferiori numero, DECEMVIROS *ſacris faciundis Carminum* SIBYLLÆ *& fatorum populi hujus interpretes*, ANTISTITES *eoſdem* APOLLINARIS *Sacri, ceremoniarumque aliarum plebeios videmus*. En luculentum ſcilicet utriuſque partis hujus denarii commentarium. Quamquam idem Sacerdotium in nummo argenteo Vitellii Auguſti deſignatum etiam videas, quem ſupra alia occaſione adtulimus; ut vel inde de illius Sacerdotii dignitate abunde poſſit conſtare, qua Cæſares etiam ſe ornari patiebantur. Supremum vero CONSULUM faſtigium, quis dubitabit monumentis iiſdem haud minus ac Faſtis conſignatum, unde iidem etiam ſuppleri poſſunt aut illuſtrari? Repetitos vero ſæpius Conſulatus, ut inſignem honorum apicem, & totius Familiæ æternum decus, arguit denarius Gentis Corneliæ à Marcellino ſignatus, cum Marcelli Syracuſarum expugnatoris effigie, ac in averſa inſcr. MARCELLUS COS. QUINQ. Inſigne etiam

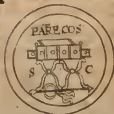
etiam illius Magiſtratus, Lictores nempe cum Faſcibus, exhibet ſequens denarius in memoriam Conſulum primi L. Bruti.

Alias plures non ſolum Cos. inſigniti in antiquis denariis, qualis Sulla & Pompeius in ſequenti,

ſed & Valerio Meſſalæ Ædili Curuli nihil ad prodendam ad poſteros gloriam majus viſum, quam ut ſe PATRE CONSULE id muneris geſtaſſe ſequenti denario teſtatum relinqueret.

Equidem in id genus monumentis nemo mirabitur ſella Curuli deſignari Conſulare faſtigium, qui *Sellam Curulem*, *Curule Ebur*, *Vitam* etiam *Curulem* pro Conſulatu & Conſulari poſitam, apud Statium, Claudianum, Symmachum legit aliquoties, aut apud Græcos Scri-

Scriptores, *ἐς ὑπάτων τὸν δίφρον ἀναβαίνειν* Haud aliter nempe ac *ἐφορικοὺς δίφρους*, seu *Sellas Ephoricas* apud Xenophontem legas; quibus nempe Ephori Supremus Lacedæmoniorum Magistratus insidere soliti. Quamquam frequentes eædem Sellæ Curules in denariis Gentium Romanarum, ad designandos alios Curules Magistratus Prætores, Ædiles, Præfectos Urbis, & quibus etiam varia symbola vulgo adjuncta, puta Lances, Virgas, Spicas, Thyrsos, idque ut observo, ad discrimen eorum Magistratuum quibus Sellæ Curulis jus competebat. Hinc Lances videas cum Sella Curuli in denario Gentis Liciniæ, apposite ad PRÆTORIS aut LEGATI PROPRÆTORE officium indicandum, cui juris dicundi partes incumbebant. De Laced. Rep.

ÆDILES autem CURULES, quos cum Annonæ, tum Ludorum procurationem habuisse nemo nescit, & quos proinde *Curatores Urbis, Annonæ, Ludorumque Solemnium* vocat alicubi Tullius, frequenter etiam Sella Curulis modo cum spicis à lateribus, modo cum Thyrso Liberalium symbolo designat, sicut in denariis Gentis Lolliæ ac Valeriæ. Eandem vero annonæ curam innuit etiam Modius frumenti cum duabus spicis in sequenti denario Gentis Livineiæ, Lib. III. de Legib.

ut facile adsequamur, cur apud Livium dicantur non semel Ædiles Curules frumenti vim magnam, ex Africa puta aut Hispania advectam, *binis æris in Modios populo divisisse.* Quum autem alii rei frumentariæ Curatores sæpe extra ordinem crearentur, quibus in caritate annonæ frumenti in frumentariis provinciis emendi & ad urbem mittendi munus ex Senatusconsulto deferebatur, inde signata etiam similis curationis memoria in sequenti denario, qui duas figuras togatas exhibet sedentes cum spicis à lateribus, & inscr. AD. FRU. EM. EX S.C. seu *Ad Frumentum Emendum Ex Senatus Consulto.*

Lib. XXXI.

Unde Cicero ad Atticum illustratur, IIII. *Non vesperi à Balbo redditæ mihi litteræ, fere Nonis Senatum, ut Brutus in Asia, Cassius in Sicilia* FRUMENTUM EMENDUM, *& ad urbem mittendum curarent.* Alibi autem, *Emptum & ex S.C. Frumentum ab Siculis Prætore Verre.* Hinc *Frumentaria Coëmptio.* dicta ejusmodi curatio, ut constat ex [a] Codice Theodosiano; cui etiam sequiori ævo, sub [b] Theodosio nempe juniore, certa pecuniæ summa & peculiaris arca dicata ibidem legitur. *Comparationes* autem easdem vocat alicubi [c] Paulus J. C. & *frumento comparando constitutum curatorem*; [d] Livius vero alicubi Legatos ad Frumentum mercandum dimissos. Unde liquet errasse Fulvium, diligentissimum alias Romani ritus investigatorem, qui ad Præfectos annonæ

Lib. XV. Epist. 9.

[a] L. 3. de Frum. Urb. Const.
[b] Lib. 14. ejusd. tit.
[c] Lib. 21. D. ad Municip.
[d] Lib. 17. cap. 52.

næ ab Augusto constituos, aut vero ad Ædiles superiorem denarium refert. Istis enim haud aliud incumbebat quam frumenti ab illis Curatoribus missi aut aliunde in Urbem adlati distributio. Certe Dio haud alium in finem institutos ab Augusto Præfectos Annonæ narrat, quam πρὸς τὴν τοῦ σίτου διανομὴν, *ad frumenti distributionem*, & juxta eum Suetonius, *frumenti populo dividendi*. Neque vero aliud Ædilium hac in re & quidem Curulium munus, ut ex innumeris auctorum locis constat, & adlato paullo ante ex Livio, quam ut frumentum populo in Modios certo pretio dividerent. At diversa ab his eorum procuratio, quibus extra ordinem emendi in transmarinis provinciis frumenti ac in urbem mittendi provincia committebatur, ut de Bruto & Cassio paullo ante ex Tullio vidimus; & quam proinde similem curationem extra ordinem delatam, notat singularis illa Nummi inscriptio, *Ad Frumentum Emundum Ex Senatus Consulto*. Quo etiam opportune referendus nummus aureus, à Patino nostro primum vulgatus in eadem Gente Servilia, qui spicas exhibet navigio impositas; ad innuendam nempe empti in ea curatione frumenti transvectionem. Ut mittam subsellia quibus in superiori denario duo illi togati insident ad hoc munus electi, alios eosdem quam Ædiles Curules satis arguere, quibus consueto more Sellæ Curules fuissent adpositæ. Eximii autem honoris loco habitum quondam apud Majores vestros totum hoc Annonæ curandæ munus, quale Pompeio etiam extra ordinem delatum constat, idem vero viluisse postea docet nos Boëthius, *si quis quondam populi curasset annonam, magnus habebatur: Nunc ea Præfectura quid abjectius?* Neque vero ab ÆDILIBUS PLEBIS exsulasse, Annonæ procurationem; vel ex Julii facto con-

Lib. LIV.

Lib. III. de Consol.

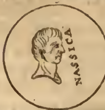
Dio lib. XLIII. ſtat, à quo ſex Ædiles conſtituti, duo Patritii, quatuor Plebeii, ex quibus poſtremis duo *Ædiles Plebis Cereales* vocabantur. Errat enim Dionis Interpres, qui præter auctoris mentem, hos Ædiles Cereales de Patritiis interpretatur. Contrarium certe ſatis evincunt duæ illæ Inſcriptiones, quas jam vidit Fulvius, ubi *Ædilium Plebis Cerealium* diſerta occurrit mentio. Haud incommode vero idem Fulvius ad ſimiles Ædiles refert denarium Gentis Fanniæ, qui illinc Cereris caput exhibet cum inſcr. ÆD. PL. ſeu *Ædiles Plebis*, & in averſa duas figuras ſedentes.

Ut inde etiam liqueat non Patriciis ſed Plebeiis Gentibus eandem annumerandam. Alias quum ad utroſque Ædiles cum Curules, tum Pebleios ludorum etiam ſpectaret procuratio, & ad priores quidem ludorum ſolemnium, ad poſteriores plebeiorum, ſeu Megalenſium aliorumque id genus, hinc petita etiam inde in iiſdem nummis ſymbola quibus utraque dignitas adumbraretur. Hinc CURULIS ÆDILITAS non ſolum Tigride, Baccho, Thyrſo, aliiſque Liberalium ſymbolis deſignata, ſed etiam Venationis, quæ vulgo cum Ludis edita, monumentis, ut in ſequenti denario Cn. Plancii; ſicut rurſus Ædiles Plebis C. Valerium & C. Sextium ſignat præclarus nummus à Cl. Seguino vulgatus, cum SCIPIONIS NASSICÆ effigie in anteriori parte; Bovis autem capite in averſa.

Reli-

Reliqua, quæ ad posteriorem hunc Nummum spectant, petat Lector ex eodem Seguino, ac insuper ex Fabro ad Illustrium Imagines Fulvii. Illud certe inde liquet, cum Sextiæ Gentis servatam in nummis memoriam, quod negabat Fulvius, tum revera plebeiam fuisse, & à Sextia, quæ Patritia erat, diversam, ut erudite jam olim contra Robortellum monuerat Sigonius. Neque vero aliter in prædicto denario sub Bovini capitis effigie designatos & expressos videas Æ D. seu *Ædiles* in nummo Gentis Corneliæ, qui novissime Fulvianæ collectioni accessit. Sicut vero Consules, Prætores, Ædiles, Sella Curuli designari paullo ante vidimus, ita etiam PRÆFECTIS URBIS eandem tribui arguit denarius Gentis Livineiæ.

Neque enim opus mea sententia cum Ursino hanc Sellam Curulem ad Præturam patris hujus Reguli referre, qui in priori nummi parte signatur. Insignis hanc in rem Dionis locus, ubi observat Præfectos Urbis à Julio Cæsare cum M. Lepido relictos, qui illo Lib. XLIII. absente res Urbis administrarent, accusatos inter alia quod in eo Magistratu Sella Curuli essent usi, haud aliter

ter ac Magister Equitum, verum eos adlata lege absolutos. Adeo ut si Regulus iste, in alto auctorum de Præfectura ejus urbana silentio, in hanc Præfectorum classem adscribatur, res liquida sit, cur sellam Curulem, in memoriam illius Magistratus adpingi in denario curaverit. Et si ad Præfectum Urbis oculos convertamus, qui Libera Republica feriarum Latinarum caussa institutus, & qualis etiam huic Regulo dignitas obtingere potuit, eundem vice Consulis notum hoc munus obivisse, ac ut Tacitus de eodem loquitur, Annal. VI. 10. *qui consulare munus usurpet*, adeo ut sellæ Consularis jus tum illi fuisse nemo negaverit. Posteriori quidem ævo Urbis Præfectos peculiari ac superbo usos vehiculo, & singulari quidem privilegio, observo apud Symmachum, Lib. X. Epist. 24. *urbanæ fastigium potestatis peregrini ac superbi vehiculi usus attolleret*. quod à se tamen in ea dignitate constitutus amolitur. Alias præter hunc Regulum, Munatium Plancum Præfectura etiam Urbis insignem notat Gentis Munatiæ denarius. Immo quod non observarunt diligentes Antiquarii, CENSORIÆ etiam dignitatis: servata in iisdem denariis memoria. Neque vero verisimile videbatur, ut quum alii omnis ferme generis Magistratus in iisdem signarentur, Censuræ, aliorum Magistratuum fastigii, ut Plutarcho In Catone Mij. vocatur, nulla in iisdem mentio obversaretur. Ad eam vero omnino spectare mihi videtur sequens denarius Gentis Liciniæ, quem ad Licinium Crassum Equitatui in Gallia à Cæsare Præfectum referebat Fulvius. At liquebit facile eodem denotari transvectionem Equitis, qualis coram Censoribus fieri solita, ut eam describit Plutarchus, In Pompeio. ac respicere proinde eundem denarium ad Censuram à patre ejusdem Crassi; ut ex eodem Plutarcho scimus, gestam. Quod ipsum firmat Clau-

Claudii Cæsaris nummus, in quo ipse Imperator sedens pro Tribunali, ante similis Equitis transvectio cum inscr. CENSOR. Sed en utrumque cum Licinii Crassi, tum Claudii nummum.

Quamquam eodem Licinii denario, Princeps Juventutis mihi videtur ille designari, quales vulgo nobilissimi adolescentes ex Equestri ordine, ut notum, creabantur. Quod egregie etiam adstruit aureus Commodi nummus, quem possidet omni laude major Cardinalis Leopoldus ab Etruria, in quo similis plane typus stantis figuræ quæ Equum tenet, & quo designatur idem Commodus inter Principes Juventutis cooptatus, ut è Lampridiio scimus, & qua de re alibi in sequentibus. DUUMVIROS etiam QUINQUENNALES, totidem quasi in Coloniis & Municipiis Censores, ut observarunt viri docti, præter lapides antiquos signant aliquot denarii Gentis Æbutiæ, & qualem Magistratum gessisse in patria sua Hadrianum auctor est Spartianus. Neque vero QUÆSTORUM & PROQUÆSTORUM infrequens in iisdem denariis mentio, & quidem Quæstorum tum Urbanorum tum Provincialium, Proconsulis puta, aut si mavis juxta doctos antiquarios, Proconsule; qui nempe quandoque Consulari imperio provinciam administraret, qualis Silanus in Gente Junia M. SILANUS AUG. Q. PRO. COS. Non audiendus vero vir doctus & elegantis ingenii.

genii amicus noster, qui Proquæstores, quorum mentio in præclara illa Inscriptione Pisana de Inferiis Caii Cæsaris Augusti Nepotis, *coram Proquæstoribus primo quoque tempore*, mavult Provinciæ Quæstores quam Proquæstores interpretari. Proquæstorum certe, ut Nummos mittam & Marmora, præter alios, Livium puta & Scriptorem belli Africani, meminit haud semel
Acad. Tullius, *Lucullus Proquæstore aliquot annos*, &c. Haud
Quæst. l. II. omittendus vero denarius Gentis Plætoriæ, in quo hinc MONETA signatur, illinc L. PLÆTORIUS Q. *Quæstor*; ut facile intelligamus, cur *Quæstor ad Ærarium*
Thes. Grut. occurrat in eodem marmore Pisano, aut *Quæstor*
CCCCXXXVII. *ab Ærario*, in aliis antiquis lapidibus; vel juxta vetustæ
2. M. XXVI. 9. legis fragmentum. *Q. Urb. Quei Ærarium Provinciam obtinent*. Sicut vero Ærarii publici, & pecuniæ in Provinciis administratio vulgo penes Quæstores mansit; ita Monetæ signandæ curam in Urbe modo ad Triumviros Monetales, modo ad Quatuorviros circa J. Cæsaris tempora, modo ad Tres Præfectos sub Augusto iterum redactam, quondam etiam ad Curatores quosdam ita dictos, incerto munero spectasse, eandemque vel Denariorum flandorum; vel Auri, Argenti, Æris flandi, feriundi; vel Argento etiam publice feriundo titulis signatam, non aliunde luculentius quam ex eadem moneta discimus. In ea enim crebro occurrunt III-VIR. A. A. A. F. F. *Triumvir Auro, Argento, Ære, Flando, Feriundo* vel, IIII-VIR. A. P. F. *Quatuor-Vir Argento Publice Feriundo*; ita enim mallem postrema interpretari quam cum doctis antiquariis
Lib. III. de Leg. *Argento Publico*, præeunte mihi Tullio, *Æs Argentum Aurumve publice signato*. Quo spectat Gentis Flaminiæ denarius, in quo quidam L. Flaminius Chilo legitur fuisse inter primos Quatuorviros Flandæ Monetæ.

Ita

Ita enim malo hæc verba interpretari PRI. FL. IIII-VIR PRI. FL. *Quatuorvir Primus Flavit*, quam juxta priorem Fulvii explicationem, ut *Primus Flamen* J. nempe Cæsaris designetur. Altum enim de hoc Flamine ejusque primatu silentium, quem M. Antonius Divi Julii Sacerdos & Consul potiori jure sibi vindicat. Neque ulla etiam in eodem denario Julii mentio vel effigies, sed expressa Deæ Monetæ, sicut in aliis nummis visitur imago, & addita Quatuorviri Flandæ Monetæ dignitas, qualis à Julio Cæsare primum instituta, aucto scilicet Triumvirorum Monetalium numero. Neque tamen ignoti mihi, ut obiter hoc addam, Primi id genus Flamines, seu πρῶτοι Ἀρχιερεῖς in monumentis antiquis Lapidum Nummorumque designati, de quibus infra alio loco. Flandæ autem Monetæ mentionem itidem videas apud Symmachum, *Flanda Moneta nequitiam decoquat larga purgatio*. Lib. x. Epist. 21. Id vero cudendæ Monetæ munus haud mirum quandoque monetalibus instrumentis, Incude, Malleo, Forcipe, designari; ut in aliquot denariis Gentis Carisiæ. Unde adposite Hieronymus; *Per exesum montem haud paucula habitacula, in quibus scabra jam Incudes & Mallei, quibus pecuniæ olim signatæ visebantur*. In Vita Pauli Eremitæ T. I. pag. 233. Immo, quod alias ut opinor ignotum, Lentulus quidam in Cornelia CUR. X. FL. *Curator Denariorum Flandorum* inscribitur. Ita ut eorum etiam nomina, quibus Julii & Augusti ætate vulgo hæc

cura incumbebat, inde adhuc hodie innotescant. hic mortuo aut absente Triumviro Monetali, alium in ejus locum suffectum cum Titulo Pro Triumviri liquet ex sequenti denario, in quo C. MARIUS PRO III-VIR. describitur, additis Triumvirorum Reip. Constituendæ capitibus,

Sequiori autem ævo munus hoc signandæ pecuniæ penes Procuratores monetarum novimus exstitisse, qui pendentes à nutu Comitis Sacrarum Largitionum, ejusdem auctoritate pecuniam curabant signari. Liquet id cum ex Cassiodoro, tum Ammiano, qui eosdem
Lib. XXII. alibi *Monetæ Præpositos* vocat. In Coloniis vero, Municipiis, ac liberis Civitatibus relicta sub Imperio Cæsarum per aliquot sæcula facultas illa signandæ monetæ. Id vero non arguunt solum tot nummi ejusmodi Urbium & Coloniarum adhuc superstites cum Cæsarum quorum ætate percussi in anteriori parte effigie, sed clarius expressa in aliquot ex iis eadem facultas, Cæsarum indulgentia iis concessa. Hinc in nummo Coloniæ Patrensis sub Augusto, quem cum selectis aliis vulgavit nuper sæpe laudatus Seguinus, INDULGENTIÆ AUGUSTI MONETA IMPETRATA, & in aliis duobus Coloniæ Romulensis sub Augusto ac Tiberio, PERM. DIVI. AUG. COL. ROM. seu *Permissu Divi Augusti Colonia Romulensis.* consueto apud Livium loquendi
Lib. XXXVI. L. XXXVII. genere, *Permissu Consulis, Permissu Imperatoris.* Quo referendus

rendus etiam præclarus nummus Drusi; qui in aversa parte caput Mercurii exhibet, & inscr. PERMISSU L. APRONI PROCOS III. Alius itidem huc spectat nummus ejusdem Regiæ Gazæ, in qua duæ figuræ cum puero & inscr. quæ præferre videbatur eruditis antiquariis PERM. IMP. GER. Neque huic dissimilis Domitiani nummus Mediceus Corinthi percussus, PERM. IMP. COR. quomodo & in priori nummo pro GER, facile COR, legendum existimarem. Occurrit præterea nummus primæ magnitudinis apud Procerum Vestratium decus Camillum Maximi, in quo Aquila cum signis Legionum & inscr. PERMISSU CÆSARIS TIBERII. Cui suffragatur alius ejusdem Tiberii, quem jam possidet Museum Regium Parisiense, MUNIC. ITALIC. PERM. DIV. AUG. Quæ cimelia vulgo parum nota vel obiter indicasse, haud ingratum Lectori futurum reor. Neque vero repugnans id genus inscriptiones eorum sententiæ (ut existimabat singulari virtute & horum studiorum peritia insignis amicus noster) qui etiam sub Cæsaribus penes Senatum æris in urbe signandi facultatem mansisse tradiderunt. Id enim & aperte antiqui Auctores docent, & clarissime evincunt nota S.C. vulgo æreis Nummis adhuc infinita copia superstitibus impressa. At non eadem Coloniarum & Municipiorum ratio, quæ inter alia privilegia quibus à Cæsaribus ornabantur, illud etiam signandæ monetæ singulari eorundem indulgentia & permissu consequutæ, publice etiam in grati animi monumentum profiteri ambiebant. DUUMVIROS vero iisdem Coloniis deducendis, frequenter etiam nummi id genus ante oculos ponunt. Magni enim honoris loco habitum nova earum urbium jacere fundamenta, quæ totidem simulacra Urbis gen-

In Gaza Christinæ Reginæ.

tium dominæ habebantur. Hinc jam olim apud Græcos Coloniarum duces vulgo Heroïbus adſcripti, & ſingulari quadam civium ac poſterorum religione conſecrati. Equidem ad Corinthum Græciæ ocellum denuo inſtaurandam, delectos olim Q. CÆCILIUM NIGRUM & C. HEIUM II-VIR. haud immerito colligas, quod alibi monui, ex Veneris effigie & CORINT. nomine in anteriori parte expreſſo. Sic eorum nomina, à quibus Colonia Carthaginem circa eadem tempora deducta, apud Tertullianum poſterorum memoriæ tradita reperies, indicata etiam ea muneris parte, quam in illa inſtauratione Duumviri ſibi vindicarunt; *ubi mœnia Statilius Taurus impoſuit, ſolemnia Sentius Saturninus enarravit.* Id enim ſingularis prærogativæ haud ignoras, Urbem mœnibus cinxiſſe; Unde Dido ſua decora apud poëtam enumerans,

De Pallio.

mea mœnia vidi,

& in Codice Theodoſiano *Murorum inſtructio* inter publica Principum opera refertur. Utriuſque vero nominis, & Statilii Tauri & Sentii Saturnini memoriam etiamnum ſervant antiqui denarii. Inde autem liquet, haud immerito à Triumviris Monetalibus quæſitum Auguſto decus; ab inſtaurata nempe ejus auſpiciis haud una Colonia. Unde videas in denariis aliquot Gentis Petroniæ, hinc Auguſti effigiem, illinc Sirene, Pegaſo, Falcata Luna cum ſtella, deſignari Neapolis, Corinthi, ac ut primi obſervamus, Byzantii inſtaurationem. Poſtremum certe luculenter arguunt alii nummi, in quibus depictum vulgo illud Byzantinorum inſigne, nomine eorundem adſcripto. Cujus rei fidem facient ſequentia ectypa, primum denarii illius, cujus meminimus, alterum nummi à Byzantinis percuſſi, cum inſcr. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ,

Lib. 36. de Oper. Publ.

TRIUM-

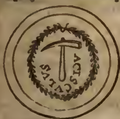

TRIUMVIROS autem illos mitto Reip. constituendæ, seu *Tricipitinam* illam Varroni dictam, quam vere arguunt tria Augusti, Antonii & Lepidi juncta in sequenti denario aliisque id genus capita.

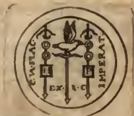

Quid jam memorem PRÆFECTOS FABRUM, quos Ursino arguere videtur Malleus in denario Gentis Valeriæ cum nomine ACISCULI adjuncto? At non Malleum eo denotari, sed Instrumentum fabrile, quo saxa cædebantur in latomiis, censet vir inter eximia sæculi nostri ornamenta numerandus Nicolaus Heinsius noster, & firmat veteri Glossario, in quo *Acisculus*, λατόμος redditur. Ut vero de Mallei apud veteres forma lectori liceat securius judicium ferre, en tibi cum eundem Acisculi nummum, tum alium Lemniorum, cum vero Malleo & Forcipe, Vulcani utpote Dei Lemnii instrumentis.

Quid enumerem alia Militiæ munia in iisdem denariis expressa, ut TRIB. MIL. seu *Tribunum Militum* in Fonteia; Centurionem militem vite cædentem in Didia, duos Milites, unum pro cive prostrato pugnantem in Minucia, alium pro Vallo in Numonia? Quid dicam tot Legiones signatas in denariis Gentis Antoniæ, de quibus paullo infra? quid signa ipsa Legionum, cum additis litteris H. P. ut in sequenti denario Gentis Valeriæ, cui similem videas in Gente Claudia & Cornelia?

Quid sibi velint illæ litteræ silent Interpretes. At nihil aliud notare mihi liquet, nisi *Hastatorum* & *Principum* signa. Livius; *Hastatorum prima signa, deinde Principum erant, Triarii postremos claudebant.* Constabat nempe Legio, ut notum, ex Hastatis, Principibus, & Triariis; quorum primi sua habebant Signa seu Vexilla, illis notis H. & P. in denario distincta; Triariorum autem erat Aquila, Signum totius Legionis, quam vulgo in Medio collocant id genus Nummi. Maris autem imperium ab utroque Pompeio, Patre & Filio administratum, sub diversis tamen titulis, docent illius Familiæ Numismata, in quibus parens Pompeius PROCOS. cum prora navis, Sextus autem filius PRÆF. CLASS. ET ORÆ MARIT. describitur. Scilicet cui Classis erat Provincia, ut loquitur aliquoties Livius, qui & alibi Duumviros creatos refert ad tuendam Oram Maritimam. Eandem vero Classis Præfecti dignitatem M. Antonium, positum alias in supremo dignitatis

L. XXXVII. cap. 39.

Lib. XL. cap. 19.

gnitatis fastigio videmus etiam adoptasse ex ejusdem Nummo, qui nuper Fulviano operi accessit, in quo hinc ipse cum Cleopatra, illinc Triremis signatur, cum inscr. PRÆF. CLAS. Tutelam vero junioris Ptolemæi à Lepido Reip. nomine susceptam, Nummi ejusdem posteris consignarunt, in quibus M. LEPID. PONTIF. MAX. TUTOR. REG. dicitur. Unde præter Valerium & Justinum Ursino adlegatos, qui Tutelæ hujus meminere, Tacitus etiam illustratur; *exemplo quo majores M. Lepidum Ptolemai liberis* TUTOREM *in Ægyptum miserant.* Alias de Pompeio Lucanus noster, Annal. II. 61.

Sceptra puer Ptolemaus habet tibi debita Magne Lib. VIII.
Tutela commissa tua.

Neque aliter liberis Cotys Thraciæ Regis Tutorem datum ob infantiam Trebellienum Rufum, superiori loco apud Tacitum legas. Inter externa autem Imperia occurrit illud LEGATI PROPRÆTORE in Nummis Gentis Carisiæ cum effigie Augusti, ubi admitti non debet adlata ab Ursino Ant. Augustini, viri alias sani in litteris judicii, explicatio. Ille enim Legatos Pro Prætore dictos solum credidit, qui Legati primum in Provinciam cum Prætoribus missi, dum his discedentibus aut mortuis, eandem eorum loco administrabant. At ratio Virum doctissimum hic fugit. Notum enim Augusti ævo & sequentium dein Cæsarum Legatos Pro Prætore appellatos, non Prætorum in Provinciis adsessores aut qui iisdem succedebant, sed supremos Rectores missos ad administrandas provincias Cæsaris, sicut Populi Proconsules, qui populi provinciis præficiebantur. Ratio autem nominis obvia ex usu veteris Reip., qua Pro Consule aut Pro Prætore primum dictus, qui Consul aut Prætor destinatus ad regendas pro-

provincias vel præfecturam militarem, functus Magistratu in eodem imperio continuabatur. Clare id docet Dio, qui Pro Consules & Pro Prætores dictos tradit in Castris Pompeii Consules & Prætores prioris anni, aliis non suffectis. Ita crevit paulatim in eadem Rep. Pro Prætoris militaris appellatio frequens apud Livium aliosque, quæ postea ab Augusto ad Rectores militarium Provinciarum translata; dum Pro Consules dicti, ut notum, qui præerant pacatis Populi Provinciis. Neque tamen reperta primum sub Augusto conjuncta Legati Proprætoris appellatio, ut Dio videtur innuere, sed jam recepta libera adhuc Rep. de iis qui vice Prætorum, sub Pro Consulis aut Imperatoris auspiciis, parti exercitus aut Provinciæ præerant. Egregie id præter lapidum auctoritatem confirmat denarius Gentis Policiæ, in cujus anteriori parte, GN. MAGNUS IMP. in aversa vero M. POBLICI, LEG. PROPR. ut intelligamus hunc Poblicium à Pompeio, qui tum exercitui summo cum imperio præerat, adsumptum in partem curæ militaris, aut regendæ Provinciæ. Sciendum enim in divisione Provinciarum facta à Triumviris Pompeio, Crasso, Cæsare, quæ singulis obtigerant, eas Legatorum opera eosdem administrasse. Accedit huic alius denarius in Gente Cæcilia, in quo P. CRASSUS. JUNI. LEG. PROPR. signatur; qui nempe Scipionis in Africa Legatus fuit. At vero sub Cæsaribus, dicti non solum Legati Proprætore, sed etiam LEGATI AUGUSTI; quasi totidem Cæsaris in commissis Provinciis Adsessores, ut prior appellatio curam militaris provinciæ, altera demandatam à Cæsare jurisdictionem argueret. Hinc idem Carisius, quem LEG. PROPR. seu *Legatum Proprætore* inscriptum paullo ante diximus, in nummo Eme-

Lib. XLI.

Emeritæ cuſo, in alio ejuſdem urbis Nummo Legatus Auguſti inſcribitur P. CARISIUS LEG. AUG. in Hiſpania nempe Luſitanica, ad quam regendam miſſus ab Auguſto. Illæ enim duæ, Luſitania, in qua Emerita, de qua magnifice Auſonius, In Gaza Chriſtinæ Auguſtæ.

Submittit cui tota ſuos Hiſpania faſces,

& Tarraconenſis à Legatis Cæſaris, Bætica autem à Populi Magiſtratu, ut ex Strabone ac Dione liquet, regebantur. Conjuncta etiam vulgo, ut notum, utraque appellatio, ut *Legati Auguſti Proprætore* dicerentur, quod non ſolum arguunt lapides antiqui, ſed aliquot etiam Græci Cæſarum Nummi, in quibus Πρέσβεις Ἀντιστρατηγοὶ τοῦ Σεβαστοῦ non ſemel nuncupantur. Ita præclarus nummus Hadriani Mediceus, ΕΠ ΕΙΤΕΙ ΡΟΥΦΟΥ ΠΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙ. ΤΟΥ CΕΒΑC. ΒΙΖΥΗΝΩΝ, hoc eſt, *ſub Itio Ruſo Legato & Proprætore Auguſti, Bizyenorum*. Item in Gaza Regin. Chriſtin. Thracia nempe, in qua Urbs illa Bizyenorum ac proinde Socrati Βιζύη τῆς Θρᾴκης dicta, inter Provincias Cæſaris remanſerat; utpote ex earum numero, quæ poſt diviſionem Provinciarum ab Auguſto inſtitutam in Provinciæ formam redacta fuerat, & quidem ſub Veſpaſiano, ut obſervat Tranquillus. Hiſt. Eccl. l. IV. c. 15. Tales autem Provincias non Populo ſed Cæſari acceſſiſſe diſerte juxta [a] Strabonem docet [b] Dio; ac in ſpecie de Thracia firmant Lapides antiqui. AUGUSTI vero nomen in eodem nummo non Legato ſolum ſed Proprætori etiam poſtpoſitum, ſicut in Inſcript. Dolabellæ, LEG. PROPR. DIVI AUGUSTI. ET TI. CÆSARIS AUGUSTI. Eoſdem vero Legatos Auguſti ſeu Rectores Cæſaris Provinciarum, Proconſules etiam dictos recte negat ad Spartianum Salmaſius, nec debuit nuper vir doctus id in dubium vertere. Conjuncta enim nonnunquam harum dignitatum

[a] L. XVII. [b] L. LIII.

Theſ. Grut. CCCXCVI. 1.

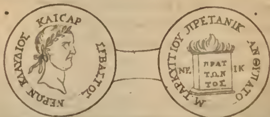
Bbbb tum

tum nomina in priscis elogiis, distinguenda tanquam munera variis temporibus gesta, quibus fiebat, ut qui Proconsul Populi Provinciam administraverat, postea ut Legatus Cæsaris alicui ex ejusdem Provinciis præficeretur, aut vicissim. Ita, ut sexcenta mittam, Proculum quendam signari videas in inscriptione veteri apud
CCCLXI. 1. Gruterum, Legatum Proprætore Numidiæ; Consularem Thraciæ, Siciliæ, Præsidem Provinciæ Byzacenæ, Proconsulem Africæ, aliisque adhuc honorum insignibus decoratum; quos certe ab uno viro gestos eodem tempore nemo facile arbitrabitur. Haud aliter nempe ac Balbinus, *Rector Provinciarum infinitarum* Capitolino describitur. Nec obscura etiam PROCONSULUM mentio in Numismatibus antiquis, qui vel ante, vel post divisionem Provinciarum ab Augusto institutam, regendæ alicui Provinciæ fuerant præpositi. Prioris generis suppeditat præclarus nummus Laodiceæ percussus in honorem Appii Clodii Pulchri, Ciliciæ ante Ciceronem Proconsulis, inscriptus AP. PULCHER. AP. F. PRO. COS. quem apud antesignanos duos antiquariorum Ursinum ac Seguinum expressum videre licet. Posterioris autem Proconsulatus, post divisionem nempe Provinciarum Cæsaris & Populi, rariores aliquot Nummi memoriam adhuc servant. Hoc vero beneficium iidem præstant, ut qualis tum status fuerit illarum Provinciarum, inde possit indubie colligi, an Cæsaris scilicet vel Populi. Crebra enim mutatio earumdem accidit post primam divisionem ab Augusto institutam; ut nempe Provinciæ Cæsaris in Provincias Populi haud semel fuerint translatæ, aut vicissim; sicut præter Dionem, ex Scriptoribus Historiæ Augustæ, & coævis monumentis liquet. Hinc factum ut pro ratione hujus permutationis, Præfecti

fecti illarum Provinciarum aliquando Proconſules aut Prætores, dum illæ erant Populi, aliquando Legati & Proprætores, quum factæ ſunt Cæſaris, dicerentur. Temporum itaque habenda hic ratio, quod viris doctis non ſemel impoſuit, & proinde eorum monumentorum, ex quibus ea de re conſtare poteſt. *Cyprum* quidem, quam primo ſibi vindicaverat, mox recepta ejus loco Delmatia, Populo conceſſit Auguſtus; unde eandem inter Populi Provincias relatam à Strabone ac Dione videas. Eodem vero imperio adhuc regebatur Flaviorum temporibus, ut liquet ex nummo, quem noviſſime vulgavit Cl. Seguinus, inſcripto, ΑΝΘΥ. ΕΠΡΙΩ ΜΑΡΚΕΛΛΩ ΚΥ. h. e. *Proconſule Eprio Marcello, Cypriorum.* Iis enim temporibus floruiſſe nobilem hunc delatorem Tacitus & Quintilianus ſatis arguunt. Illud vero hic obiter monebo figuram quæ in eadem Nummi parte ſignatur, haud aliam revera eſſe quam Venerem Cypriam, quæ Α᾽φρόδιτος iiſdem vocabatur, & veſte ac corpore muliebri, natura virili & barbata ab iis culta, ut ejus ſimulacrum deſcribunt alicubi [a] Servius & [b] Macrobius. Ad ſimilem vero Cypriorum Rectorem ſpectare videtur æreus quidam Claudii nummus inſcriptus, ΕΠΙ ΚΟΜΙΝΙΟΥ ΠΡΟΚΟΥΛΕΙΟΥ ΚΥΠΡΙΩΝ, *ſub Cominio Proculeio Cypriorum.* Ex quo præterea diſcimus, ad eandem forte Cominiorum gentem, cujus frequens mentio in lapidibus antiquis, referendos nummos illos, quos ſub Proculeiæ gentis nomine edidere nuper minus accurate diligentes antiquarii; quum vel ſuperior nummus doceat Cominios inter alia cognomen habuiſſe Proculeiorum, neque iſtud inter Gentium Romanarum nomina, ſed cognomina collocandum. *Achaia* vero Proconſularis etiam Provincia ſub Auguſto, ad Cæſarem autem tranſlata

[a] Ad Æn. II.
[b] Saturn. l. III.
Vid. Theſ. Grut.

Lib. III. sub Tiberio, ut observat Annalium Scriptor, *Macedoniam & Achaiam onera deprecantes levari in præsens Proconsulari imperio, tradique Cæsari placuit.* Haud frustra vero *in præsens* additum à gravissimo Authore. Rediit enim eadem Achaia brevi ad Populum, puta sub Claudio, ut cum ex Suetonio, tum ex Claudii nummis Mediceis liquet Patris in Achaia percussis, cum inscr. ΜΙΝΔΙΟΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ ΠΑΤΡΩΝ. Huic consentaneus ab Occone descriptus, ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ ΠΑΤΡΩΝ. *Bithynia* Proconsularis itidem Provincia sub Augusto, ejusdem adhuc juris mansit sub Claudio; ut si non aliunde ex nummis utique liqueret Nicomediæ Provinciæ illius Metropoli signatis; qualis iste hinc cum Claudii effigie, illinc cum adscripto nomine ΤΑΡΚΥΙΤΙΟΥ..... ΣΚΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, nempe *Tarquitio Prisco Proconsule*; sicut nummum istum vetustate exesum legebam & explicabam Cl. vestro Gottofredi. Haud absimilem postea in Gente Tarquitia editum à Cl. Patino animadverti, cum Neronis effigie; ac in aversa parte expressum nomen Μ. ΤΑΡΚΥΙΤΙΟΥ ΠΡΕΤΑΝΙΚ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ ΠΡΑΤΤΩΝΤΟΣ ΝΕΙΚ. *M. Tarquitio Pretanico Proconsule faciente, Nicomedensium.* Ut ita circa extrema Claudii & initia Neronis, Bithyniæ eundem præfuisse superiores nummi evincant.

Pro ΠΡΕΤΑΝΙΚ, seu *Pretanico*, mallem equidem ΠΡΙΣ-

ΠΡΙΣΚΟΥ, seu *Priscum* in eodem legere, cum fide superioris nummi mihi apud vos inspecti, tum motus auctoritate Taciti, qui diserte hujus Tarquitii Prisci, tanquam functi Bithyniæ Proconsulatu circa eadem tempora meminit; *Damnatus iisdem Consulibus* TARQUITIUS PRISCUS *repetundarum*, BITHYNIS *interrogantibus*. Ut certe inde liqueat, & veteres auctores ejus meminisse, de quo nihil sibi lectum observabant celebres antiquarii, neque dubitare eosdem debuisse, an per litteras illas ΝΕΙΚ. Nicopolis, an vero Nicomedia designaretur. Sub eodem Nerone alium ejusdem Bithyniæ Proconsulem, Attium nempe Laconem, exhibet nummus Cl. Seguini, ΕΠΙ ΑΤΤΙΟΥ ΛΑΚΩΝΟϹ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, infra ΝΙΚΑΙΕΩΝ, *sub Attio Lacone Proconsule, Nicaensium*. Sub Flaviis Proconsularis adhuc eadem Bithynia, ut arguit alius Nummus Nicomedensium supra jam alia occasione à nobis excussus, ΠΛΑΝΚΙΟΥ ΟΥΑΡΟΥ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, *Plancio Varo Proconsule*. Sub Trajano eandem mansisse Proconsularem, liquet alias ex Dione Chrysostomo, qui in ea oratione quam in Patria habuit, Prysa nempe urbe Bithyniæ, Proconsulis illius Provinciæ mentionem facit. Neque tamen ob superiores illas Nummorum inscriptiones Tacitus ideo arguendus, qui Marcellum Bithyniæ Rectorem sub Tiberio, Prætorem non autem Proconsulem vocat, sicut mallet Lipsius, *Marcello Bithyniæ Pratori objectum*. Bithynia scilicet una ex decem Populi Provinciis, ad quas regendas mittebantur viri Prætorii, sicut Consulares regebant duas nobiliores Provincias Asiam & Africam, quod Strabo ac Dio tradidere. Prætor itaque Tacito vocatur ratione Provinciæ Prætoriæ, qualis erat Bithynia, haud aliter ac Cyprus Prætoria Provincia vocatur

Annal. XIV. 46.

Orat. XLVII.

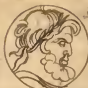
Lib. XIV. alicubi Straboni; quod nempe Viri Prætorii ad eas regendas mitterentur, non autem Consulares; quamquam revera in Nummis aliisque publicis monumentis Proconsules vocari soleant, quod omnibus Provinciarum Populi Rectoribus tam Consularibus quam Prætoriis, communis esset Proconsulis appellatio, ut apertè Dio innuit; & firmant aliunde Nummi ac Lapides antiqui. Lipsium decepit Prætoris appellatio, qua Cæsaris, non Populi Magistratum credidit designari, quum priores tamen non Prætores simpliciter, sed vulgo Legati, Legati Augusti, Legati Proprætore, aliquando etiam Legati Prætorii, ad distinctionem nempe Consularium, dicerentur: Alias vero hæc Bithynia cum Propontide accessit postea Provinciis Cæsaris sub Hadriano, cujus loco Pamphiliam Populo concessit, ut
Pag. 714. observo apud Dionem in Excerptis Constantinianis. Tum vero illius Rectores non Prætores amplius aut Proconsules, sed Legati Augusti & Ἀντιστράτηγοὶ dicti,
Thes. Grut. M. XCLV. quemadmodum vocantur in aliquot Inscriptionibus antiquis, de quarum ætate inde potest judicium fieri. Quamquam jam ante sub Trajano accessisse Bithyniam Provinciis Cæsaris arguere videatur Plinius junior eidem à Trajano præpositus, & quidem *Legatus*
Thes. Grut. CIↃXXVIII. 5. *Proprætore*, juxta Inscriptionem antiquam, in qua dicitur LEGAT. PROPR. PROVINCIÆ PONTI CONSULARI POTESTATE; quod præterea pluribus ex eodem Plinio adstruere alicubi conatur eruditissimus Sam. Petitus. Verum ut mittam adlata modo
Var. Lect. I. IV. c. 3. utriusque Dionis testimonia; aut quod non *Bithyniæ* simul, sed *Ponti* duntaxat *Legatus* vocetur in memorata Inscriptione, quæ Provinciæ alioquin, ut vel ex Strabone ac Dione constat, ab uno Rectore solebant administrari; & una proinde signari in monumentis id genus

nus

nus antiquis; non ordinarium videtur fuisse illud Plinii imperium, sed extra ordinem ad ordinandas provincias Ponticas; quales extraordinarios Magistratus missos subinde à Cæsaribus in Proconsulares Provincias aliunde etiam scimus, qua de re mox in sequentibus, idque, ut videtur, vi juris illius seu imperii Cæsarum Proconsularis, de quo suo loco. Sic data etiam Plinio, quod solemne eo casu, ut ex aliis etiam Nummis modo evincetur, non *Legati* solum, sed præterea *Consulari Potestate* facultas Syriam, &c. Alias jam ante Augusti tempora, Bithyniæ Rectorem C. Papirium Carbonem arguunt duo Nummi ærei Nicææ & Nicomediæ percussi, uterque cum inscr. ΕΠΙ ΓΑΙΟΥ ΠΑΠΙΡΙΟΥ ΚΑΡΒΩΝΟΣ, *sub Caio Papirio Carbone*. Ursini errorem jam refutarunt diligentes antiquarii, qui Nicæenses de Corsicæ populis interpretabatur, ac ad Caium Carbonem Sardiniæ Præsidem similem nummum referebat. Neque vero solum id refellit alter nummus Nicomedensium à Patino editus, sed Dio præterea, qui à Caio Carbone Bithyniam administratam alicubi testatur, quod jam monuit Cl. Seguinus. Lib. xxxvi.
Syriam autem, utpote inter Cæsaris Provincias, à Legatis proinde Augusti administratam, Silano puta sub Tiberio, Quadrato aut Cestio sub Claudio ac Nerone, arguunt itidem antiqui Nummi Antiochiæ signati, ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΥ, vel ΕΠΙ ΚΕΣΤΙΟΥ, vel ΕΠΙ ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ, quibus addendum est sequens ectypum è nummo veteri, sed vetustate attrito ac proinde paullo inconcinnius hic expressum cum Ariete & stella, solito Antiochensium symbolo,

Fa-

In Gaza Reginæ Christinæ.

Factum vero sequutis temporibus, ut iidem Legati Augusti, non Proprætores solum, sed Consulares etiam digniori vocabulo, à gesto nempe magistratu vocarentur. Hinc inducta rursus illa Provinciarum distinctio, ut Consulares Cæsaris Provinciæ, Proconsulares vero Populi, veteri scilicet vocabulo dicerentur.

In M. Aurelio.

Clare id exprimit Capitolinus: *Provincias ex Proconsularibus Consulares, aut ex Consularibus Proconsulares aut Prætorias pro belli necessitate fecit*. Qui locus, ut recte colligit ὁ πάνυ Salmasius, nihil aliud arguit quam permutationem Provinciarum Populi & Cæsaris factam à M. Aurelio, pro ingruentibus nempe casibus, ut alias contigisse paullo ante videbamus. Consulares ergo tum dictæ illæ Provinciæ in quas Consulares Legati à Cæsaribus mittebantur, ad discrimen earum in quas mitti solebant viri Prætorii aut Senatores. Ita Consulares evaserunt inter alias Syria, Britannia, Germania, Hispania, & successu temporis Thracia, Mœsia etiam utraque ac Dacia, ut liquet ex auctoribus & monumentis antiquis. Nonnunquam etiam dicti Præsides id genus *Consulari Potestate*, aut juxta Tullium, *Consulari Imperio*, cujus rei exemplum præbet illustris nummus Mediceus, cujus sensum non adsequebatur eruditus Gazæ illius Custos. Percussus ille à Smyrnæis temporibus Caracallæ, cum inscriptione in aversa parte ΕΠΙ Ε. ΕΧΟΝ. ΥΠΑΤΟΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝ. ΕΥΤΥΧΟΥ, ita enim lego & explico, hoc est, *sub Aurelio Antonino Euty-*

Eutyche habente Consularem Potestatem; nempe Ἐξουσίαν ἔχοντος ὑπάτου, ut prima verba legenda sunt. Ubi Ἐξουσίαν ὑπάτου, *Consularem* vocat, *Potestatem*, haud aliter ac τιμὴν & ἀρχὴν αὐτοκράτορα summum pace & bello imperium dixerunt scriptores Græci. Ejusmodi vero Consularis Potestatis crebra occurrunt exempla in priscis monumentis, sicut in commemorata paullo ante Plinii Junioris Inscriptione, ubi Legatum Provinciæ Ponti vocari vidimus CONSULARI POTESTATE. In quo autem vis fuerit illius Consularis Potestatis, aperte docet alicubi Appianus, qui in Syriam Prætores missos scribit, ἵνα ἔχοιεν ἐξουσίαν καταλόγου τε στρατιᾶς καὶ πολέμου οἷα ὕπατοι: *ut haberent potestatem delectus militum & belli instar Consulum.* In Syriacis. Hæc autem Potestas Consularis, militum nempe agendi delectum, Præsidibus Provinciarum tam Populi quam Cæsaris ab Augusto sublata, ut Dio tradidit, ac peculiari proinde imperio indigebat. Lib. LIII. Smyrna vero, cujus mentio in superiore nummo, una erat ex liberis civitatibus conventus Asiatici, quod vel arguit nummus, quem descripsere diligentes antiquarii, Goltzius & Occo. ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΕΡΑ ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ. Unde & inter *Socios* etiam relati alicubi à Cicerone Smyrnæi, *nocturnus introitus in* SMYRNAM *quasi in hostium urbem, quæ est fidelissimorum antiquissimorumque* SOCIORUM. Philip. XI. Ad quam proinde urbem aliasve liberas ejusdem Asiæ regendas præter ordinarios Asiæ Proconsules, pro oblatis casibus extra ordinem nonnunquam mittebantur moderatores, qualem διορθωτὴν τῶν ἐλευθέρων πόλεων vocat [b] Arrianus, [a] Lucianus autem ἁρμοστὴν τῆς Ἀσίας. [a] Dissert. lib. III. c. 7. [b] De Morte Peregrini. Ita sub Antoninis Herodem Atticum ac Sophistam Polemonem Præfectos liberis Asiæ civitatibus, quarum princeps juxta Ephesum Smyrna, auctor est Philostratus. L. I. & II. de Vit. Soph. Pergami quoque & Smyrnæ præfectu-

 ram

Lib. LXXIX. ram à se sub Macrino gestam Dio testatur. Neque aliter Maximum sub Trajano missum ad ordinandum statum liberarum Achaiæ Civitatum docet in Epistolis
Lib. VIII. Epist. 24. Plinius, haud aliter ac sub Tiberio missum ad restaurandas collapsas terræ motu Asiæ urbes virum prætorium apud Tacitum ac Dionem legimus. Talis itaque sub Caracalla hic Aurelius Eutyches superiore nummo expressus, qui Smyrnam nempe aliasque adhuc forte Asiæ urbes regebat Consulari Potestate, seu ut Tullius
Philip. XI. loquitur de Trebonio Smyrnæ occiso, *consulari imperio*
Pro Flacco. *Asiam obtinentem*, & de Lucullo alibi, cum *Asiam Provinciam Consulari imperio obtineres*. Quamquam diversi, ut jam innui, ab Asiæ Proconsulibus, extraordinarii isti Rectores in eandem Asiam missi, iique ut pluri-
Annal. II. 47. mum prætorii, *ne*, quod observat Tacitus, *Consulari obtinente Asiam, simulatio inter pares & ex eo impedimentum oriretur*. Equidem Proconsularis vulgo Asia, ut no-
Lib. XXII. tum, seu Proconsulari Potestate, ut Ammianus aliquoties de eadem loquitur, administrata; unde & Proconsulis Cæsennii Pæti mentio in Nummo Domitiani Regiæ Gallorum Gazæ, qui horum Smyrnæorum cum Ephesiis, inter quos crebra alias dissidia, concordiam notat, ΑΝΘΥ. ΚΑΙСΕΝ. ΠΑΙΤΟΥ ΟΜΟΝΟΙΑ СΜΥΡ. ΕΦΕ. h. e. *Proconsule Cæsennio Pæto, Concordia Smyrnæorum, Ephesiorum*. Meminit quoque Cæsennii Pæti Josephus, quem à Vespasiano Syriæ Rectorem constitutum docet, sed apud quem corrupte Κε-
Bell. Jud. l. VII. c. 21. & c. 27. σέννιος Πέτος legitur aliquoties pro Καισέννιος Παῖτος, vel fide superioris Nummi. Iisdem Asiæ Proconsulibus adscribendus etiam quidam Volosenna ex præclaro Nummo ejusdem Regiæ Gazæ, Neronis temporibus percusso cum inscr. ΟΥΑΛΟΣΕΝΝΑ ΑΝΘΥΠΑΤΩ ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ, h. e. *Volosenna Proconsule*,

fule, *Juliensium*, *Ancyranorum*. Phrygiæ nempe majoris hæc Ancyra Ptolemæo commemorata, diversa ab altera Galatiæ Metropoli, ut colligo cum ex conjunctione Juliensium ejusdem Phrygiæ incolarum, tum ex addito Proconsulis nomine, Galatia enim Cæsaris Provincia, ut liquet ex Eutropio & lapidibus antiquis; Phrygia vero pars Asiæ Proconsularis, cujus Rector designatur hic Volosenna. Ita conjuncti rursus hi Julienses & Ancyrani cum insertis inter utrosque Salonitis in quodam Antinoi nummo, quem vulgavit Tristanus. Cæteroquin totam illam cum Proconsulum tum Legatorum Proprætore divisionem ab Augusto institutam accurate narrat Dio, sed in cujus explicatione mire hallucinatus est Interprès. Frequenter certe in tradendis id genus Magistratuum nominibus lapsos videas Appiani, Dionis, aliorumque Interpretes, & qui sese illis manciparunt; dum distincta in Provinciis Proconsulum, Proprætorum & Procuratorum nomina non semel confundunt. Sic Flaccum Syriæ Præsidem, quem ὑπατικὸν vocat Josephus, male Interpres *Proconsulem* vertit pro *Consulari*, quales vulgo Syriæ Legati; atque ita perperam è Cæsaris Provincia Populi Provinciam facit. Sed gravius adhuc errat Interpres Philostrati, qui è Romano Syriæ Præside Principem quendam ejusdem tractus fingit, dum τῆς Συρίας ἄρχοντα vertit alicubi, *cum Syria quidam princeps*; quo tempore scilicet Syria Romanis obnoxia Cæsaris Legato suberat. Commune enim Ἄρχοντος & Ἡγεμόνος nomen Præsidibus Provinciarum, quocunque tandem seu Proconsulum, Consularium, vel Legatorum Proprætore titulo easdem administrarent. Diserte quidem de nomine Ἄρχοντος id observat Dio, & utrumque vel in Provincialibus Cæsarum Nummis obvium; quamquam

Lib. XVIII. Antiq. c. 8.

Lib. I. de vit. Apoll.

Lib. LIV.

quam Ἡγεμὼν nomen Cæsarum Legatis Strabo videatur vindicare. Ubi enim agit de hac ipsa Provinciarum divisione, & diversis in iisdem Populi ac Cæsaris Magistratibus, Καὶ εἰς μὲν τὰς Καίσαρος ἡγεμόνας καὶ διοικητὰς πέμπει· *In Cæsaris quidem Provincias Præsides & Procuratores mittit.* Ita enim omnino corrigi debuit in Græco textu, & verti à Latino interprete. Duo quippe, ut notum, præcipui Cæsarum Ministri in eorundem Provinciis, Legati & Procuratores, illi qui toti Provinciæ præerant, hi qui pecunias Cæsaris in iisdem colligebant, easdemve militibus distribuebant, priores Ἡγεμόνες, posteriores διοικηταὶ, (vulgo Ἐπίτροποι) eo loco nuncupati: exemplo nempe Βασιλικῶν διοικητῶν, seu Dispensatorum Regiæ pecuniæ, quorum Polybius meminit in Excerptis, & quales οἱ ἐπὶ τῆς διοικήσεως vocantur Demostheni. Accedere Straboni videtur nummus Antonini Pii Mediceus, Plotinopoli in Thracia, quæ Cæsaris ut diximus Provincia, percussus cum Præsidis nomine, ΗΓ. ΠΟΜΠ. ΟΥΟΠΕΙΣΚΟΥ ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛ. *Præside Pompeio* vel forte *Pompilio* aut *Pomponio Vopisco, Plotinopolitarum.* Plotinopolis nempe urbs à Trajani conjuge nomen sortita, sicut ab ejusdem sorore in vicino tractu Marcianopolis, cujus loci nummi itidem in superioribus adlati. Immo ut Ἡγεμὼν Strabo, ita *Præsidis* etiam nomen tanquam Cæsaris Provinciarum Rectoribus proprium & à Proconsule distinctum vindicant nonnunquum Romani Scriptores. Vulcatius, *An ego Proconsules an Præsides putem, qui ob hoc sibi à Senatu & Antonino Provincias datas credunt, ut luxurientur.* Ubi per Proconsules Populi Magistratum, per Præsides Legatos Cæsaris vides designari. Quin postea distincti iidem Præsides cum à Proconsulibus tum à Legatis, ut præter antiqua marmora liquet ex scri-

Lib. XVII.

Pag. 126.

In Avidio Cassio.

scriptoribus Historiæ Augustæ. Commune tamen, ut jam innui, Ἡγεμὼν nomen Rectoribus Provinciarum tam Populi quam Cæsaris; ut præter alia innuit nummus itidem Mediceus Philippopolitarum in Macedonia Proconsulari Provincia sub eodem Pio percussus, ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙ. ΑΝΤΙΚΟΥ. i.e. *Præside Gargilio Antiquo.* Hinc Dione Cassio apud Photium Rectore Africæ Proconsularis Provinciæ, Ἀφρικῆς ἡγεμόνευσεν, Pag. 196. Bibl. quod male Schottus expressit, *in Africa Dux fuit*, quum vertere debuisset, *Proconsul Africam rexit.* Eodem nempe modo, quo in Dionis Excerptis legitur Aufidius Victorinus Ἀφρικῆς ἡγεμονεύσας. h.e. *cum Africæ Proconsul* Pag. 726. *esset*, ut bene ea verba expressit decus harum litterarum Henr. Valesius.

Ad Gesta Illustrium Romanorum.

GESTA vero præcipua Familiarum id genus ac Illustrium Togatorum ita iidem Nummi complectuntur, ut in illis adhuc hodie spectare liceat nobilissimorum civium Tropæa, Triumphos, Templorum aut Ludorum Dedicationes, Viarum Munitiones, Aquarum ductus, Fabricas, Leges latas, Adoptionis Symbola aliaque præclara bello aut pace suscepta, multaque ex iis aliunde vel ignota vel obscura. Neque enim fidem singulis detrahet, quod de falsis vel emendicatis Familiarum id genus titulis aut imaginibus apud Li- Lib. VIII. vium lego; *Nec facile est*, inquit, *aut rem rei, aut auctorem* c. 40. *auctori præferre. Vitiatam memoriam funebribus laudibus reor*, FALSISQUE IMAGINUM TITULIS, *dum Familiæ ad se quæque famam rerum gestarum honoremque, fallente mendacio, trahunt.* Unde & alibi similis adfert fraudis exemplum, ubi agit de imagine L. Minucii, cui Tribuni Plebis nomen falso fuerat adscriptum; *sed* Lib. IV. c. *ante omnia refellit* FALSUM IMAGINIS TITULUM *paucis ante annis lege cautum, ne Tribunis Collegam* 16.

 cooptare

cooptare liceret. Sicut vero indulsisse sibi nonnunquam Quirites vestros, in dedicandis Majorum suorum Imaginibus, ita in iis quæ publice auro, argento, ære incisæ, minus fraudis aut imposturæ commissum facile licet augurari. Africæ quidem domitorem non Scipionem solum CORNELIA Gens ostentat, sed CESTIÆ etiam EPPIÆ, NORBANÆ gentibus signatum Africæ caput cum Elephantis proboscide haud absimilis decoris communionem adserit. Alium Scipionem, Pompeii nempe Socerum, signat insignis denarius Gentis Cæciliæ, cum Iside & litteris G. T A. seu *Genius Tutelaris Ægypti*, ut eosdem ex Servio erudite interpretatur Fulvius.

Ita præter expressa in iis ÆMILII de Perseo, aut SULLÆ de Jugurtha, aut J. CÆSARIS de Gallis Germanisque nobilissima Tropæa, alia quoque videas haud contemnenda. M. LEPIDI certe XV annorum adolescentis virile facinus arguit statua ejusdem Equestris cum Tropæo, & præclara nummi inscriptio M. LEPIDUS XV. A. PR. H. O. C. S. iisdem ferme verbis quibus à Valerio describitur; ut jam notavit Fulvius, *M. Lepidus Annorum Quindecim Prætextatus Hostem Interemit, Civem Servavit*. Immo nec de Jugurtha solum Tropæum, sed idem vinctis post tergum manibus, à Boccho Rege Syllæ in solio sedenti traditus occurret; ut jam testis oculatus Plutarcho facile fidem præstes, non semel adferenti Sullam in annulis capti-

Lib. III. cap. I.

captivi Jugurthæ imaginem gestasse; quod ipsum à Valerio etiam alicubi traditum, & à Fulvio etiam animadversum. Nec commemoro hic aut M. MARCELLUM ferentem spolia opima Jovi Feretrio, aut varios METELLORUM, SCIPIONUM, JULIORUM, aliorumque id genus triumphos, qui genuinam Romæ Triumphantis imaginem nobis ante oculos ponunt. L. certe Æmilium triplici Triumpho insignem præter Fastos, clare ejusdem Nummus cum inscr. TER PAULLUS inspiciendum præbet. Immo non privatorum solum, sed ipsius Populi Rom. Fortitudinem exprimere videtur Fulvio sequens denarius Gentis Liciniæ, cum litteris FORT. P. R.

Quamquam, ut verum fatear, mallem easdem *Fortuna Populi Romani* interpretari, consueta magis in Nummis antiquis formula, sicut FORTUNA AUGUSTI in iisdem frequens, & in Græcis aliquot nummis ΤΥΧΗ ΕΦΕΣΙΩΝ, ΤΥΧΗ ΤΑΡΣΟΥ, ΤΥΧΗ ΚΑΡΧΕΔΟΝΙΩΝ, seu *Fortuna Ephesiorum*, *Fortuna Tarsi*, *Fortuna Carthaginensium*. Solemnes vero LUDORUM editiones, *Apollinarium* puta, *Liberalium*, *Cerealium*, *Floralium*, non solum signant iidem, quos vocant, Consulares Nummi, sed à quibus etiam primum fuerint instaurati. Præclari hanc in rem duo denarii, alter Gentis Memmiæ cum inscr. MEMMIUS ÆDIL. CERIALIA PRIMUS FECIT; alter Serviliæ, FLO-

FLORA. PRIMUS. seu *Floralia Primus Fecit.*

De Cerealibus aut Floralibus ludis non repetimus quæ vulgo nota, & ab Ursino ad explicationem horum denariorum adferuntur. Consuli etiam de priori Nummo poterit Politianus vester, qui eum apud urbis suæ Principem Laurentium Mediceum vidisse testatur in
Cap.LXXXV. præclaro Miscellaneorum opere. Neque enim quæsitum inde Familiæ decus, quod Memmius nempe aliquis aut Servilius PRIMUS Ludos id genus FECIT.
Lib. XXXIV. cap. 54. Id enim in simili argumento frequenter à Livio observatum videas; *Megalesia Ludos Scenicos C. Atilius Serranus & L. Scribonius Libo Ædiles Curules* PRIMI FECERUNT. Idem alibi de Ludis Apollinaribus stata die à
Lib. XXVII. cap. 23. P. LICINIO Varo Prætore institutis, *P. Licinius Varus Prætor Urbis, legem ferre jussus, ut hi ludi in perpetuum in statum diem voverentur. Itaque ipse* PRIMUS *ita vovit* FECITQUE *ante diem* III. *Non. Quintil. is dies deinde solennis servatus.* Ex quo loco insuper illustrantur duo Gentis Liciniæ denarii, in quibus per desultorios equos designati Apollinares ludi, & constat ad quem Prætorem ejusdem Gentis, quod Ursinum fugit, horum institutio sit referenda. Haud minus frequentes etiam cernas TEMPLORUM dedicationes, utpote ab illustribus viris supremisque Magistratibus fieri tantum solitas; adeó ut quondam penes solum Consulem aut
L. IX. c. 46. Imperatorem jus fuisse Templi dedicandi idem Livius ali-

alicubi doceat. Ita occurrit in Gente Cassia Ædes VESTÆ à Q. Cassio dedicata, quo nomine ejusdem Nummus à Trajano restitui meruit; Ædes autem VENERIS ERYCINÆ in sequenti nummo Gentis Considiæ.

Refert illum nummum Fulvius ad Templum Veneris Erycinæ, quod prope Collinam portam visebatur. Quamquam quum istud in monte situm appareat in eodem nummo, haud incommode meo judicio referri posset ad ipsum Siculum Veneris Erycinæ Templum, revera in Colle & Arce positum, ac à Tiberio instauratum, ut auctor est Tacitus; *Et Segestani Ædem* VENERIS *Montem apud* ERYCEM *vetustate delapsam restaurari postulavere; nota memorantes de origine ejus & læta Tiberio. Suscepit curam libens ut consanguineus.* Suetonius vero id Claudio tribuit, *Templum quoque in Sicilia* VENERIS ERYCINÆ *vetustate collapsum, ut ex ærario Populi Romani reficeretur, auctor fuit.* Ipsum vero JOVIS CAPITOLINI Templum conspiciendum præbet denarius Gentis Petilliæ, ut illius formam inde colligere adhuc hodie liceat. Mitto HONORIS Ædem in Durmia & Mucia, CLEMENTIÆ in Julia, ut quando aut à quibus Templa ac delubra id genus erecta sint vel restaurata non aliunde certius constet. Idem quoque beneficium aliis publicis urbis operibus præstant, quæ in iisdem denariis occurrunt expressa, ut BASILICA ÆMILIA

Annal. IV. 43.

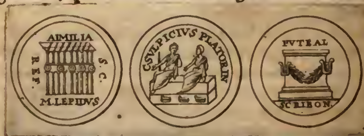
In Claudio.

LIA à Paullo Æmilio Lepido extructa, à M. autem Lepido REFECTA, quæ statio *Regia* Latina voce nuncupatur,

Illinc belligeri sublimis Regia Paulli.

Sic non Vetera solum ROSTRA in denario cujusdam Palikani Gentis Lolliæ expressa, sed & Nova seu Julia in denario Gentis Sulpitiæ, quibus duo viri insident. PUTEAL Libonis exhibet denarius Gentis Scriboniæ, ita ut revera Aram potius, quam Tribunal, contra eruditorum aliquot opinionem, referat. Occurrit idem in Gente Æmilia cum CONCORDIA in anteriori parte; unde non male Jacobus Rævardus elegans Jurisconsultus eandem Aram putat ad quam jurabant Judices, ac de cujus restitutione agebat Symmachus, *Illa Ara* CONCORDIAM *tenet omnium. Illa Ara fidem convenit singulorum.* En vero tibi eandem Basilicam ÆMILIAM, ROSTRA Julia & PUTEAL, in eorum gratiam, quibus minus obvia id genus monumenta.

Varior. l. 1. cap. 8.

Ita COMITIUM instar Navis cujusdam cum adjuncto titulo Veneris CLOACINÆ spectatur in denario Gentis Mussidiæ; VILLA PUBLICA in denario Gentis Didiæ; PRÆTORIUM in sequenti denario Gentis Caniniæ, sicut SEPTA cum suis Cancellis, Ponte, Cista, Diribitorio in adjuncto hic denario cujusdam Cocceii Nervæ, unde legem aliquam de suffragiis ab eodem latam colligebat Ursinus.

Neque

Neque enim minus LEGUM latarum memoria, quam Geſtis aut Operibus aliis nobilitata illuſtrium Familiarum inſignia deprehendas. Adeo etiam ut inter præcipuos honores Auguſto mortuo decretos, ceu *maxime inſignes* relatum continuo audiamus, *ut* LEGUM LATARUM TITULI, *victarum ab eo Gentium vocabula anteferrentur*. Ut proinde haud mirum ſit videre adhuc hodie aut in denario Gentis Caſſiæ ſignatam LEGIS TABELLARIÆ memoriam cum litteris A. C. ſeu ABSOLVO & CONDEMNO, hoc eſt eaſdem *Tabellas damnatoriam* & *abſolutoriam*, quarum meminit alicubi Tranquillus; aut in eadem Caſſia, aliam DE SUFFRAGIIS latam à Caſſio Longino cum littera A in Tabella, qua vocem ANTIQUO haud dubitem deſignari; aut in Cœlia LEGEM PERDUELLIONIS cum Tabella & litteris L. D. ſeu LIBERO & DAMNO; aut in Porciæ LEGEM PROVOCATIONIS ad Populum, à Læca Tribuno Plebis latam cum adſcripta ejuſdem formulà PROVOCO; aut denique LEGEM PAPIAM de peregrinis cum Tabella, in qua PAPI inſcripta. Sed operæ pretium erit eoſdem præclaros denarios, eo quo illos enarravimus, ordine lectorum oculis uno obtutu inſpiciendos dare.

Tacit. Annal. 1. 8.

In Augusto.

Referri huc etiam possent & altera Tabella, in qua SORS inscripta in Gente Plætoria, & Judicium Vestalium cum alia rursus Tabella in nummo Gentis Cassiæ expressum. Inter Acta scilicet illustrium Romanorum nihil ita proprium aut illustre olim habitum, quam Leges ab iis latæ, quod alicubi docet Tullius, &
Philip. 1. exemplo Cæsaris firmat; *Nihil tam esse in Actis Cæsaris, quam Leges Cæsaris.* Mox; *Ecquid est quod tam proprium dici possit actum ejus, qui togatus in Rep. cum potestate imperioque versatus sit; quam Lex? Quare acta Gracchi, Leges Semproniæ proferentur, quare Syllæ, Corneliæ.* Hinc etiam Cato in odium Cæsaris legum ab eo latarum cognomen *Juliarum* scilicet, secundum quas tum judicia fie-
L.xxxviii. bant, in prætura suppressisse apud Dionem legitur. Haud aliter nempe ac Metello infestos Senatores no-
L.xxxvii. men ejus Legi ab eo latæ detrahere, aliudque inscribere voluisse, idem auctor alicubi testatur. Adeo nempe gloriosum videbatur, Legem proprio nomine inscriptam promulgasse. Apposite hanc in rem Chrysostomus;

κἀν

κἂν ζηλώσῃ τις, κἂν μιμήσηται τοῦτο τὸ ἔθος, πρὸς τοὺς ἐξετάζοντας ἕξουσι λέγειν οἱ ἔγγονοι καὶ οἱ ἐξ ἐγγόνων, ὅτι ὁ δεῖνα τὸν καλὸν τοῦτον Νόμον πρῶτος εἰσήγαγεν· *& etiamsi æmuletur aliquis ac imitetur hunc morem, habebunt Nepotes ac nepotum filii, quod sciscitantibus referant, talem scilicet præclaram illam Legem primum intulisse.* Ita etiam ut in superioribus Nummis impletum videre licet opportunum Scriptoris dignitate & meritis ætate nostra haud incelebris monitum, quod in civilis prudentiæ plena Henrici VII. Anglorum Regis Historia consignatum reliquit; *Præcipue vero (nostro quidem judicio) hoc ipsum optimis Historiæ Scriptoribus deest, quod scilicet non satis crebro summarie referant Leges maxime memorabiles, quæ temporibus, de quibus scripserint, perlatæ sunt; cum sint Leges Acta Pacis principalia. Etsi enim in voluminibus Legum ipsarum maxima ex parte reperiri soleant, neutiquam tamen hoc tam bene informat judicium Regum & Consiliariorum & virorum civilium, quam si videant eas descriptas, & veluti* DEPICTAS *in Tabulis Temporum.* Inter publica autem Opera, à quibus instructis olim vel instauratis quæsiti etiam Tituli & Familiæ decora, VIÆ, PONTES, AQUÆDUCTUS haud postremum sibi locum vindicarunt, ut sequutis temporibus liquet etiamnum ex Constitutione Arcadii in Codice Theodosiano; *Quoniam* VIAS, PONTES, *per quos itinera celebrantur, atque* AQUÆDUCTUS, *Muros quinetiam juvari provisis temporibus oportere signasti.* Alibi autem, *Absit ut nos Instructionem* VIÆ *publicæ &* PONTIUM, *stratarumque operam titulis Magnorum Principum dedicatam inter sordida munera numeremus.* Unde non mirum in aliquot denariis Gentis Viniciæ expressam Columnam cum memoria VIARUM ab Augusto MUNITARUM, nempe QUOD V. M. S. aut QUOD VIÆ MUN. SUNT. Proprium

Homil. XLIX. pag. 332. Tom. V.

Verulamius Baco.

Lib. 36. Oper. Publ.

Lib. 6. de Itin. Muniend.

nempe hic *Muniendi* vocabulum frequens eo ſenſu apud Tullium, Livium, Suetonium, aliosque, ſicut & *Viarum Munitio*, unde in Codice Theodoſiano Titulus *de Itinere Muniendo*. Sic PONTEM è ſublicio à Lepido Quæſtore lapideum factum exprimit etiamnum denarius Gentis Æmiliæ. Celebrem vero ductum AQUÆ MARCIÆ, à quodam Philippo Gentis Marciæ erectum, oſtendit ejuſdem denarius cum inſcr. PHILIPPUS AQUA MR. Meminit vero illius præter ſcriptores rerum Romanarum Arrianus, qui Aquam Marciam non deteriorem Aqua Dines alicubi pronuntiat. Ita Hadrianum Aquarum ductus infinitos, ſeu *ἀπείρους ποταμοὺς*, ut eleganter eos vocat Gregorius Theologus, ſuo nomine nuncupaſſe auctor in ejus vita Spartianus. Quibus inſerere liceat expreſſam AQUÆ CLAUDIÆ memoriam in ſingulari Nummo ejuſdem Claudii, quem apud Abbatem Braceſium una, ut meminiſti, inſpectum præclaro ejuſdem Viri beneficio hic vulgamus, & de quo integrum ſit penes diligentes antiquarios judicium.

Tit. 3. l. xv.

Diſſ. Epict. lib. 11.

Orat. xxv.

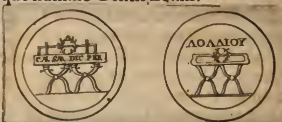

Eundem videas ab Occone deſcriptum, ac inter rariſſimos Nummos adnumeratum. Mitto varia adhuc & illuſtria Quiritium veſtrorum geſta, ut Aretam Arabum

bum Regem à M. Scauro pulſum, in cujus rei memoriam REX ARETAS cum Camelo in ejuſdem denario expreſſus, ſupra à nobis alia occaſione adlato. Manſit autem illud nomen ARETÆ familiare in eo tractu, unde apud Procopium legas Alamundanum quendam Saracenum Aretæ filium Veneri immolaſſe; alibi, Aretham (ſicut ibi ſcribitur) Regem Arabum à Juſtiniano conſtitutum. LIBERTATIS nomen & inſigne, Pugiones, Pileum, EID. MARTIAS non in Bruti ſolum, aut Caſſii, aut Lentuli Spintheris, ſed Plætorii etiam Nummis reperies; ut hinc facile iſtum conjuratis adnumeres, & quæſitam ab iis omnibus hanc importuni facinoris vel gloriam vel teſſeram cernas. Nonne vero in ſcenam rurſus M. ANTONIUM prodire fatearis; ita amores ejus, imperia, victorias, fœdera, res mari ac terræ in Europa ac in Oriente contra Parthos, Armenios alioſque geſtas, inſignia Deorum adſumpta, totam denique hominis hiſtrioniam tot ſuperſtites illius Nummi ponunt in conſpectu? LEGIONES certe ejuſdem in Fœdere Mutinenſi ad XLIII adſcendiſſe narrat Appianus, poſt Philippenſem autem victoriam ad XXVIII reductas. At enim XXV continua ſerie ad XXXIII eadem interrupta, diſtincta totidem hujus Antonii Numiſmata repræſentant. Tradunt etiam ignota aliunde quarundam Legionum nomina; qualia XIV ANTIQUA; XVII CLASSICA; XVIII LIBYCA; ſicut ex earundem Legionum numero QUINTA occurrit à Veſpaſiano reſtituta, SEXTA autem à M. Aurelio & L. Vero. Nummos vero ab eodem Antonio cum Cleopatræ effigie, percuſſos Anagniæ obſervabam non ita pridem apud Servium, qui ad illud Poëtæ, *quod dives Anagnia poſſit*, notat; *dives Anagnia aut fertilis aut adludit ad hiſtoriam. Nam Antonius*

Bell. Perſ. l. II. c. 28.
Ibid. c. 18.
Bell. Civil. l. V.

tonius Augusti sorore contempta, postquam Cleopatram duxit Uxorem, MONETAM *ejus nomine in Anagnia civitate jussit fieri.* Rarissimus autem nummus æreus, qui hinc caput fratris Lucii, nempe L. ANTONIUS, illinc Marci continet cum litteris. M. ANTONIUS, qualem una vidimus apud illustre Matronarum decus Feliciam Rondanini. Rara præterea ipsius Antonii cum illa Augusti sorore seu Octavia conjuge effigies, de qua mox ad historiam Augustarum. Quid commemorem jam VOTA pro salute ipsius AUGUSTI communi omnium Ordinum consensu suscepta, & ejus rei caussa luculenta certe ac digna quæ proderetur ad posterorum memoriam. *Quod* nempe *Per Eum Resp. In Ampliori Atque Tranquilliori Statu Esset?* SELLAM CURULEM apud Romanos cum impositi Corona, in Ludis ac Theatris absentibus etiam aut mortuis positam, ut eximium aliquod honoris insigne, notarunt jam eruditi, & non semel auctores antiqui meminere. Præter Livium vero aut Dionem, ex quibus hunc morem ad Tacitum illustravit Lipsius & ad Suetonium Casaubonus, clarissima illius rei argumenta veteres Nummi etiamnum suppeditant. Hinc in denariis Gentis Juliæ Sella Curulis spectatur cum Corona superimposita, sicut in altero quoque nummo Gentis Lolliæ.

Quem morem viderat quoque juxta Lipsium Fulvius, ac præter Dionem adnotavit jam olim Appianus. Origo autem ejusdem profecta cum ex honore προεδρίας in Thea-

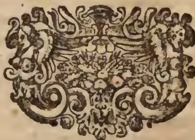
Bell. Civil. lib. 1.

Theatris quæsito, ut observarunt jam viri docti; tum ex simili honore Diis exhibito in illis ludorum solemnitatibus. Id clare satis innuit Dio, adserens decretam ejusmodi sellam Cæsari, ἐξ ἴσου τοῖς τῶν θεῶν. Ludi Lib. XLIV. nempe Gentilium, ut notum, Diis sacri; unde factum ut Coronæ illis ac sellæ tanquam supremis Ludorum Præsidibus ponerentur; quæ postea cum reliquis Deorum honoribus defunctis vel absentibus Cæsaribus aut Conjugibus Augustorum, sicut Faustinæ apud Dionem, eorumve conjunctis, ut Marcello, Germanico, aliisque id genus Augustæ Domus subsidiis communicatæ. Unde factum etiam paullatim, ut non una, sed plures ejusmodi sellæ in signum majoris erga defunctum reverentiæ tribuerentur; sicut tres sellas aureas mortuo Pertinaci decrevisse Severum refert idem Dio. Lib. LXXIV. Alias, quod observo, nec in Theatris solum, sed in Templis quoque ejusmodi sellæ honos Cæsaribus nonnunquam exhibitus; unde absente Caio, sellam ejus Patres in Templo positam adorasse apud Dionem legas. Lib. LIX. Neque vero aliena ab hoc more, immo eidem plane consona apud hodiernos Chinenses obtinere video, ubi receptum tradunt ne ullus Legatus ad Regis conspectum admittatur, nisi adorato prius solemni ritu superiorum Regum solio. Ita liquet huc etiam referendas duas sellas Curules cum Corona, obvias in nummis Domitiani argenteis, quales nuper versabam in Cimeliarchio Barberino, mortuis nempe & consecratis Vespasiano ac Tito ibi dicatas. Ejusdem notæ etiam Titi nummus aureus cum sella Curuli & Corona, cujus sensum non adsequutus est eruditus alias Areschotanorum Nummorum interpres. Mos autem ille repetitus videtur ex usu veteris Reip. quo in illustrium funeribus, majorum effigies cum auro radiante toga ebur-

Lib. VIII. neis sellis impositæ, ut me docuit Polybius. Neque vero id apud Romanos solum, sed apud Græcos etiam & Barbaros usitatum videas in iis, quæ in Alexandri funere observat Curtius, *Tunc Perdiccas Regia sella in conspectum vulgi data, in qua Diadema Vestisque Alexandri cum armis erant, Annulum sibi pridie traditum à Rege in eadem sede posuit.* Immo quod ferme præteriissem, similis honor sellæ Curulis habitus jam olim Manio Valerio Dictatori, ut diserte auctor est Livius, nè eundem sub Julio Dictatore itidem, qualis signatur in nummo paullo ante expresso, repertum credas; *super solitos honores locus in Circo ipsi posterisque ad spectaculum datus,* SELLA *in eo* CURULIS *posita.* Cæterum de sellis Curulibus eorumque usu plura qui volet, adeat de sellis Veterum Parergon, quod nuper edidit ad Marmor Pisanum vir elegantis eruditionis ac industriæ Valerius Chimentelli.

Lib. x. (Curtius)

Lib. II. cap. 31. (Livius)

DIS-

DISSERTATIO SEPTIMA.
DE
PRÆSTANTIA ET USU
NUMISMATUM
ANTIQUORUM.

QUÆ ad commendationem horum ſtudiorum à nobis hactenus adlata ſunt, OCTAVI præſtantiſſime, æquos & faventes lectores facile reor habitura. Neque fruſtra me in eo laboraſſe, haud pauca ſane ſuadere mihi videntur. Quid enim ad ſummam ingenii aut doctrinæ laudem conſequendam opportunius, quam ea verſare monumenta, quibus ſimul & novitas gratiam, & varietas delectationem, & vetuſtas auctoritatem conciliat? Equidem cum ea ſit humani ingenii ratio, ut per nova neque alias trita arcem famæ ac doctrinæ ſibi invadendam putet, ſingula hic ſe affatim offerunt, in quibus omnis illa ſollicitudo acquieſcat. Etenim haud vulgaris laus, ut multi opinantur, neque continuo in medio poſita, abditæ ac retruſæ vetuſtatis arcana ex coævis neque facile obviis monumentis eruere. Quis utique hanc provinciam cum laude ſuſcipiet, aut pro dignitate adimplebit, niſi proviſu priſcæ eruditionis multiſque litteris, iiſque reconditis & exquiſitis abunde inſtructus? Tenendi locorum ſitus, linguarum varietas, cæremoniæ Deorum; civiles & militares ritus; urbium incunabula & incrementa; earundem Conditores, Heroës, Magiſtratus; diffuſa denique rerum geſtarum per omnium gentium & ſæculorum Annales.

memoria. Illa ipsa ænigmata, quæ iis passim continentur, quam uberem præterea solerti ac penetranti in abdita ingenio materiam præbent, ne eruditus magis quam ingeniosus interpres videatur? Accedat eodem oportet sani quædam judicii acrimonia, quæ in explicandis iisdem symbolis, certa ab incertis, verisimilia à probatis secernat; quæ digitum in veros fontes intendat; quæ speciosa repertæ alicujus notationis imagine haud facile sibi blandiatur. Jam quam arduum illud simul & jucundum, in iis te exercere monumentis, quæ primus è situ ac tenebris in lucem eduxisti; certe quæ longe à vulgus eruditorum oculis ac intelligentia disjuncta, in imis terræ visceribus, aut in beatiorum hominum scriniis delitescebant? Quid dicam de multiplici industriæ laude ac longi usus beneficio, quo proba in hoc genere ab adulterinis, cusa veteri metallo ab incrustatis aut subæratis segreget; quo sincerum de ætate singulorum judicium, quantum quidem fieri poterit, ferat? Quæ singula quum flagitet horum studiorum ratio, haud mirum forte nondum hanc elegantiam priscæ eruditionis plures cultores nactam, & in horum numero tam paucos hactenus extitisse, qui pro dignitate eandem excoluisse videantur. Neque sic tamen eorum conatus continuo improbandos statuam, ne propria hic cædam vineta, qui quum tantam vim ingenii aut doctrinæ conferre ad hæc studia nequeant, vel eo tamen se oblectant otio, vel in diligenti eorundem pervestigatione sibi pro virili elaborandum putant.

CIRCA HISTORIAM AUGUSTAM.

HISTORIAM equidem AUGUSTAM ita hæc memoria prisci ævi complectitur, ut non alterius ferme usus aut contemplationis gratia, pretium illi vulgo tribuatur. Ea enim felicitas fuit monumentorum

rum in hoc genere, ut ex ea veram imperii omnium maximi magnitudinem æstimare nobis hodie liceat. Adeo eam ante oculos ponit infinita nummorum in hoc genere supellex, mole, elegantia, numero spectabilis; ut hæc sola multitudine aut varietate, tractantium cupiditatem morari & explere videatur. Hinc felix passim Procerum aut Antiquariorum industria, in colligendis iis & in quasdam classes digerendis, eaque publicis & præclaris monumentis ab iisdem non semel contestata. Neque enim hujus utilitatis præstantiam ignorare quemquam patiuntur, aut laudabiles vel Vici, vel Stradæ, vel Hulsii conatus, aut intentior Seb. Erizzi opera; aut diffusa Goltzii industria; aut diligens Occonis cura; aut luculenta Ducis Areschotani penus Nummaria; aut Fr. Angeloni haud contemnendi labores; aut præstantior in hoc genere, & fulta majoribus litterarum præsidiis Joannis Tristani solertia. At vero longe adhuc plura & potiora forte ad illustrationem & complementum ejusdem Historiæ Augustæ latent etiamnum recondita in Principum & Antiquariorum Cimeliarchiis aliquando ex iis bono publico depromenda. Talium certe præclaram quandam segetem cum à Cl. vestro Gottifredi exspectamus, tum à præclaris in Gallia viris, quibus Regiæ hujus Gazæ custodia feliciter commissa est. Hæc enim singula non inani aliqua prædicatione, sed totidem oculatis testibus probant, Cæsarum Seriem, Conjugia, Adfinitates, Titulos, Dignitates, facta quæque illustria domi ac foris, nullibi luculentius quam in eorundem Nummis consignata reperiri.

Continuam certe aut minus interruptam Cæsarum & Augustorum SERIEM nequidquam alibi in monumentis veterum quæras. Eam quippe ita Nummis anti- *1. Ad Seriem Cæsarum & Augustorum.*

antiquis digeſtam noſti, ut non illos ſolum tradant, quorum diuturna ac vulgata imperia, ſed frequenter etiam obſcuros illos & minuſculos vel Cæſares vel Tyrannos. Hos enim ut plurimum videas, aut brevitate vitæ vel principatus; aut longinquitate locorum, in quibus tanti nominis conſortes impetu vel factione deſignati; aut tenui geſtorum fama, contrariis & incertis auctorum relationibus tradi. Huc referri poſſet CLODIUS MACER, cujus nummum poſt Neronianos produxit Triſtanus, niſi ſuſpecta eſſet illius fides, & reprehenſa erudito antiquario novitas. Felicior hac in parte PESCENNIUS NIGER, cujus ſuperſtites aliquot nummi inter ſelectiora id genus Cimelia vulgo ſolent referri. Ut præcipuum certe & unicum Gazæ Farneſianæ ornamentum recondi haud ignoras hujus Peſcennii Nummum mole & raritate plane ſingularem, & quem cum aliis ejuſdem Muſei nummis, Sereniſſimi Parmæ Ducis comitate, tractare mihi licuit. Ab una parte nempe exhibet Peſcennium cum inſcr. ΑΥΤΟ. ΚΑΙC. ΠΕCΚΕΝΝΙΟC. ΝΙΓΕΡΟC. CΕΒ. in averſa vero Mulierem cum Spicis, Face & Serpente, ac epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ: ut Antiochiæ percuſſum illum conſtet, in quo tractu ſuſceptum à Peſcennio ſed breve & infelix imperium liquet. Ut vero dubiam largiar nonnullis hujus Nummi fidem; àt vero extra controverſiam ab omnibus poſiti alii ejuſdem Peſcennii nummi, quales aliquot Germaniciæ ad Euphratem percuſſi cum inſcriptione ΚΑΙCΑΡΕΙΑC ΓΕΡΜΑΝΙΚΗC, & variis ſymbolis, aut venatoris nempe cum Arcu & Cane, ut in ſequenti nummo Muſei Lomeniani jam Regii,

aut

aut Æsculapii seu Serpentis variis plicis involuti, in Nummis Gazæ Cæsareæ ac Mediceæ; aut Bacchi cum vase & Botru in Cimeliarchio Reginæ Christinæ; aut Figuræ dextra virgam protendentis, in nummo Gazæ Estensis; quos omnes Viennensi excepto versare mihi licuit. Accedit alius ejusdem Musei Cæsarei cum Pallade & inscr. ΤΙΑΝΩΝ, & alter rursus Leonardi Agostini, (modo genuinus) cum figura & ara, ac loci nota ΤΑΝΑΓΡΑΙΩΝ. De GORDIANIS autem Cæsaribus vulgo nosti ambigere non unum Scriptorem Historiæ Augustæ, an duo vel tres iidem exstiterint. Neque liquida res foret hodie, ni præter obvia Gordiani junioris numismata, rariora nonnulla Avum ejusdem ac Patrem, dictos vulgo Africanos, adhuc hodie conspiciendos darent. Sic hiatus ille haud ignotus inter Gordiani Nepotis & Valeriani tempora, in Historia Augustæ scriptoribus, Eusebii Chronico, Juliani Cæsaribus, aliisque priscis & coævis monumentis; in quo supplendo refulget præcipua quædam nummorum id genus opera. Ex iis utique, MARCIUM quendam (non *Marcum*) & SEVERUM HOSTILIANUM, Gordiani Pii successores, non Zonaras solum aut Cedrenus (quod vidit Casaubonus) sed Nummi etiam apud Goltzium arguunt. MARINUM in Pannonia electum ævo Philipporum, & Jotapianum quendam Zozimus & Zonaras litteris mandarunt. Quo auctore vero-

ro dictus sit recentioribus P. CARVILIUS MARINUS, quærit Casaubonus: id vero è nummis haustum, ut nuper adnotavit vir doctus. Quamquam, ne quid dissimulem, eosdem haud ignorem suspectos novitatis peritis aliquot antiquariis. Alium tamen rarum & genuinum ejusdem Marini Nummum, præter Octavium Stradam, vulgavit haud ita pridem vir hujus antiquitatis intelligentissimus P. Seguinus, ΘΕΩ ΜΑΡΙΝΩ inscriptum; ut consecratis Cæsaribus eundem quoque arguat adnumerandum. Trajani Decii successores duos Nummi rursus suppeditant, quorum exigua aut obscura apud Auctores mentio; Q. HERENNIUS ETRUSCUS MESSIUS DECIUS, NOB. CÆS. Alter, C. VALENS HOSTILIANUS AUG. vel juxta alios, C. VALENS HOSTILIANUS MESSIUS QUINCTUS NOB. C. qui postremus in Nummo Inclytæ Reginæ, errore procul dubio illius qui nummum flavit HOTILIANUS sine s etiam scribitur. Præter argenteos & æreos utriusque Nummos mihi non semel inspectos, æreum maximum Hostiliani (vulgo apud vestrates *Medaglione*) apud Abbatem Bracesium vidisse memini, qui eodem volente novissime in Reginæ Museum transiit, & exquisitæ raritatis nummis merito debet accenseri. In aversa illius parte signatur Victoria gradiens cum corona, & inscr. VICTORIA AUG. G. Priorem vero, Q. nempe HERRENNUM ETRUSCUM, à patre Decio Cæsarem declaratum clare docet Victor Schotti, præter lapides & Nummos: Cum Patre etiam eundem in acie cecidisse, cum Victor uterque, tum Jornandus & Cassiodorus tradunt, suppresso tamen illius nomine. Eundem vero non CÆSAREM solum, sed AUGUSTUM etiam à Patre Decio adhuc superstite renuntiatum, Nummus argen-

Adam. Rupert. in Chronol.

argenteus apud Occonem arguit; quamvis fatear *Cæsarem* tantum vocari in Nummis ejus hactenus mihi inspectis. Frustra autem Onufrius hoc *Augusti* nomen mortuo demum Decio illi Etrusco concessum existimat. Singularem vero imprimis ejusdem Nummum, cumque & majoris, ut vocant, moduli è Cimeliarchio nuper Cl. Seguini jam Regio depromptum haud pigebit repræsentare. Exhibet hinc hujus Herennii vultum cum inscr. ΚΟΥΙΝ. ΕΡΕΝ. ΕΤΡΟΥϹΚΟϹ ΜΕϹ. ΔΕΚΙ. seu *Quintus Herennius Etruscus Messius Decius*; illinc duas figuras, unam Herculis stantis, qui dextra fulmen gerit, sinistra autem Clavam porrigit Jovi sedenti, cum litteris ΕΠ. ΚΟΜ. Φ. ΓΛΥΚΩΝΟϹ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, infra ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ

Unde lucem etiam mutuantur, quæ de Hercule κεραυνοφόρῳ seu Fulmine armato jam alibi monuimus. Notanda vero hic obiter illa ΘΕΟΛΟΓΟΥ appellatio, quam profert ille Glucon, & qualem Seleuco tribuit Porphyrius in aureo libello, ubi Diphili meminit Cypriorum Regis, quem regnasse tradit circa Seleuci τοῦ θεολόγου tempora, qua de re alibi. De altero vero, VALENTE nempe HOSTILIANO, eum defuncto Decio, Treboniani Galli in imperio Collegam clare docet Victor Schotti. *Hæc ubi Patres comperere, Gallo* HOSTILIA- Diss. v. Lib. II. de Abstin.

LIANOQUE *Augustæ imperia, Volusianum Gallo editum Cæsarem decernunt*. Ita Eutropius, prout recte nuper eum distinxit vir doctus, *mox Imperatores creati sunt Gallus* HOSTILIANUS, *& Galli filius Volusianus*. Hæc vero in Nummis clara, in quibus hic Hostilianus *Cæsar* non solum, sed *Augustus* etiam vocatur. Illud autem magis ambiguum, an idem Decii gener, ut post Onufrium existimat Tristanus, an vero filius censendus sit, ut nuper adseruit vir doctissimus ad Eusebium; quorum tamen neutrum ex Victore & Eutropio licet colligere. Non diffiteor me illi sententiæ libentius accedere, ut credam eum Severi Hostiliani paullo ante Cæsaris filium, à Decio autem adoptatum, data illi forte in matrimonium filia, ut ex edito utriusque Nummo colligit Tristanus. Ut vero postremum ex iis à doctis quibusdam antiquariis controverti haud ignoro, sic adoptionem illam Hostiliani, Nummi alii & lapides videntur comprobare, in quibus VALENS HOSTILIANUS Gentile illi nomen, QUINCTUS & MESSIUS Decii nomina, consueto more, adoptionis ejusdem memoriam posteris tradidere. Neque enim hæc postrema cognomina continuo eum Decii naturalem filium probant, ut existimabat vir doctus, qui ab adoptatis novorum parentum appellationes sumi non debuit ignorare. Certe neque Victor, neque Eutropius, qui Decii & Hostiliani meminere, hunc prioris filium tradunt; qui alias Decium & ejusdem filium Etruscum una die volunt interiisse. Utrumque vero ETRUSCUM & HOSTILIANUM Cæsarem & Principem Juventutis dictos sub Decio, ex amborum Nummis & Inscriptionibus patet. Neque hic prætereundus Nummus æreus è maximorum genere, inspectus mihi in Gaza Barberini Cardinalis, qui hinc Decium exhibet, illinc

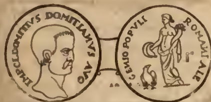
illinc duo capita mutuo se respicientia cum inscript. Q. HER. ETR. DECIUS C. VALEN. HOSTIL. Unus forte hic turbat Zozimus, qui filium alterum Decii, patre & fratre mortuo à Gallo adoptatum scribit, & ab eodem postea è medio sublatum; quæ ad hunc Hostilianum Galli collegam spectare videntur. Nec alia superest ratio, nisi ut dicamus, aut Zozimum, generum vel adoptatum filium à naturali non distinxisse, quod accuratioribus Zozimo scriptoribus haud insolitum; aut ad alterum quempiam Decii filium nobis ignotum eundem respexisse. Certe nec eodem fato tradit eum periisse, quo Hostilianum extinctum narrat Victor, & ante Gallum jam soli Decio designatum hæredem imperii Hostilianum, ex reliquis Nummorum Lapidumve monumentis clare licet eruere. Hostiliano vero demum sublato, VOLUSIANUM Augustum cum Patre GALLO declaratum, videtur ex Nummis colligi, in quibus Volusianus Cæsar primum dictus, postea solus vel cum Patre Augustus nominatur. Sed obscuriora adhuc proxima GALLIENI & VALERIANORUM tempora simul & imperia, quibus certe Nummi dilucidam quandam facem præferunt. Hic enim aut titubantes passim videas scriptores Historiæ Augustæ, aut caliginem crebro lectori offundentes. Id vero & agnovit & probavit re ipsa doctissimus Casaubonus, dum in eadem eruenda haud unius lapsus reliquit vestigia. Ac primo de VALERIANO JUNIORE an Augustus vel Cæsar tantum sit declaratus, hæc refert Trebellius Pollio; *ubi & continuo & frater ejus* (hoc est Gallieni) VALERIANUS *est interemptus, quem multi Augustum, multi Cæsarem, multi neutrum fuisse dicunt, quod verisimile non est. Siquidem capto jam Valeriano scriptum invenimus in fastis,* VALERIANO IMPERATORE COS.

Quis igitur alius esse potuit Valerianus, nisi Gallieni frater? Huic certe Valeriano Juniori Augusti nomen tribuit nummus Græcus apud Occonem; sed qui ad alterum SALONINUM VALERIANUM Gallieni non fratrem, sed filium referri debuerat. Id enim manifeste arguit ejus inscriptio, ΠΥ. ΛΙΚ. ΣΑΛΩΝ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΣ. ΣΕΒ. hoc est, *Publius Licinius Saloninus Valerianus Augustus*; & simul *Cæsarem* eum non solum, quod tradit Victor Schotti, sed *Augustum* etiam declaratum. Frustra vero additum à Trebellio, quod nullus alius potuerit esse Valerianus, nisi Gallieni. Tres enim Valeriani in Nummis, prior P. LICINIUS VALERIANUS à Persis captus, alter itidem P. LICINIUS VALERIANUS filius superioris & frater Gallieni, Onufrio & Goltzio P. AURELIUS LICINUS VALERIUS VALERIANUS, quem prope Mediolanum sepultum vult Trebellius; tertius, P. LICINIUS CORNELIUS SALONINUS VALERIANUS Gallieni filius. Ita duo in antiquis Nummis Gallieni, unus P. LICINIUS GALLIENUS Valeriani filius, qui diu rebus Romanis præfuit, alter Q. JUL. SALONINUS GALLIENUS NOB. CÆS. Gallieni filius, ac Salonini Valeriani frater minor, & qui proinde Trebellio *Gallienus minor Saloninus* haud immerito dicitur. Unde miror virum doctum, qui nuper observationes Historicas ex antiquis Lapidibus ac Nummis concinnavit, in tradendis Valerianis & Gallienis aliquos confudisse, alios præteriisse. Illos vero minusculos seu tumultuarios Cæsares circa eadem tempora exortos, quos sub XXX Tyrannorum nomine Trebellius Pollio complexus est, paucissimis exceptis tradunt antiqua Numismata. Ita quidem, ut qui ex iis vel *Augusti* vel *Cæsares* declarati, aut quibus nominibus ac cogno-

cognominibus distincti, non aliunde certius hodie nobis constet. Neque enim in iis solum occurrunt ODENATHI, MACRIANI, QUIETI, POSTUMI, VICTORINI, TETRICI, aliique, sed & illi, quorum unum Trebellium videas obiter meminisse, CYRIADES, INGENUS, CALPORNIUS PISO. Hinc etiam patebit Julio Ateriano apud eundem Trebellium, *Junium Postumum* non male vocatum, nec id ex Nummis refelli, ut censebat illustris Salmasius, in quibus nempe non Pater sed Filius C. JUNIUS CASSIUS POSTUMUS vocatur. Nec video cur nuper vir doctus aliquoties designatus Aterianum accuset, quod Filii nomen Parenti perperam tribuat; quum ejus verba ad Postumum juniorem commode possint referri, nec ulla in iis occurrat Senioris mentio; *Victorino*, inquit, *qui Galliam post Junium Postumum rexit, neminem existimo præferendum.* Uterque enim in Galliis Augustus renunciatus Postumus Parens & Filius. Ita HERENNIANUM & TIMOLAUM, Odenathi & Zenobiæ filios, Augustos declaratos ex Nummis accepimus, ut vere pateat adsertum à Pollione, horum adolescentum nomine imperasse Zenobiam. Negat tamen id Vopiscus in Aureliano: *Hac quoque ad rem pertinere arbitror Balbasi filii nomine Zenobiam, non Timolai & Herenniani imperium tenuisse, quod tenuit.* Ita horum Nummorum fide *Vaballathus* (seu potius *Vhaballatus* juxta Nummorum scripturam) in eodem loco Vopisci feliciter à doctissimis Viris restitutus loco *Balbathi*, & merito castigatus error Casauboni, qui fictum hunc Principem nec plane in rerum natura extitisse credidit, aut plane ab hoc Vhaballatho diversum. Quo loco non prætereundus inclytæ Reginæ Nummus inscriptus IMP. VHABALLATHUS AUG. & in aversa figura cum

capite radiato & Globo, ÆTERNITAS AUG. Neque vero alterum illi nomen HERMIÆ minus feliciter jam adſertum à Triſtano, pro quo Salmaſius, Occo, aliique ARMENIÆ vocem in hujus Vhaballathi nummo ſignare credidere, & in eruenda etiam cauſa nequidquam laborarunt. Geminus certe cum Triſtani nummo alter Mediceus, & quem Magnæ Chriſtinæ Muſeum etiam recondit, ΑΤΤ. ΕΡΜΙΑϹ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟϹ ΑΘΗΝΟΥ L. Δ. in averſa parte Nummi Aureliani cum capite laureato, & diademate. Ut certe liqueat Occoni, Goltzio, aliiſque temere fidem non eſſe mancipandam, ubi Græcos Nummos attigere, quod & ſæpe in proceſſu hujus operis demonſtratum, & aliis ſexcentis exemplis probare hic poſſem. Neque ignotum aliunde apud Græcos illud nomen Hermiæ ſeu
Lib. v. Ἑρμείȣ, ſicut Polybio vocatur ſummæ rerum præfectus apud Antiochum, cui ſimile profert etiam antiquus nummus Temnitarum Æolidum, ΕΠ. ΑΥΡ. ΕΡΜΕΙΟΥ ΤΗΜΝΕΙΤΩΝ. Illud vero magis ambiguum, cur Triſtano placuerit eundem Hermiam Vhaballathum, Herodiani filium & Odenathi nepotem ex ingenio ſtatuere, quem Zenobiæ tribuit Vopiſcus; aut cur ΑΘΗΝΟΥ in ſuperiori Nummo, quaſi *Athenis filium* ad eundem Herodianum referat, quam tamen appellationem nec Herodiani ipſius nummi arguunt, nec aliunde licet eruere. Utinam minus nonnunquam ingenio & conjecturis ſuis indulſiſſet in nummorum id genus explicatione vir alias de his ſtudiis optime meritus, maxime ubi ſine duce à veterum authoritate diſcedit. Neque levius errat Onufrius, quum eundem Vhaballathum, tanquam tertium Zenobiæ filium cum Herenniano & Timolao, Pollioni deſignari ſcribit. Altum enim de hoc Vhaballatho apud Pollionem ſilentium.

tium. Id vero minus mirum iis videbitur, qui sciunt quid & quantum Onufrii (qui tamen pater Historiæ Scaligero alicubi vocatur) diligentiæ tribui in talibus debeat. Haud ignotus vero Tyrannus iisdem temporibus DOMITIUS DOMITIANUS, qui à Domitiano Imperatore aut Domitilla genus suum derivabat, & cujus rarissimum nummum cum titulo Augusti, nempe IMP. CL. DOMITIUS DOMITIANUS AUG. & cum Genio in aversa parte haud illibenter hic vulgamus.

In Cimel. Reg. Christinæ & P. Seguini.

Ita FIRMIUM etiam & FIRMUM diversos tradunt Nummi rariores, illum Zenobiæ socium & Augustum dictum in nummo Græco apud Goltzium, hunc Tyrannum in Africa sub Valentiniano Imperatore, cum inscr. D.N. FIRMUS P.F. AUG. Unde haud male jam collegerunt eruditi, & priorem male Vopisco Firmum vocari, & posteriorem de hoc Firmo Valentiniani temporibus exorto omnino esse intelligendum; quamquam aliter doctissimo viro placuisse noverim. Mitto Diocletiani & Collegarum temporibus exortos, eosque Augustos in Nummis signatos, ÆLIANOS duos, quorum alterius nummum possidet laudata toties Regina; AMANDUM; duos JULIANOS; ACHILLEUM; ALECTUM; CARAUSIUM quoque, cujus postremi nummus cum in Thesauro Mediceo reconditus, tum novissime Cimeliarchio Barberino accessit. Ejusdem etiam rarissimum num-

nummum, nec alias quod ſciam hactenus viſum, adſervat Gaza Palatina, in quo Carauſii caput radiatum IMP. C. CARAUSIUS P. in averſa parte figuræ duæ cum ſceptro in unam coaleſcentes, una ſurſum, altera deorſum, litteræ autem exeſæ præter eas quæ legi poſſunt, VICTOR.

Qui nummus alium quendam egregie illuſtrat viri Ill. Camilli Maximi, in quo Criſpina Commodi, & in averſa parte duæ figuræ eodem modo medio corpore depictæ, una ſurſum, altera deorſum, cum inſcr. etiam repetita TITIA TITIA. Neque diſſimilis Gordiani nummus in Muſeo Cl. Seguini, in quo Herculis figura ſurſum itidem ac deorſum tradita, & geminata inſcriptio NIKA, nempe NIKAIEΩN. Ut facile liqueat replicatam in Nummis id genus figuram aut inſcriptionem, monetarii errori continuo adſcribendam. Accedit inter enumeratos paullo ante Tyrannos, JULIANUS non ὁ παραβάτης, ſed alter in aureo nummo Leopoldi Principis ab Etruria, in quo figura ſtans cum ſtella & inſcr. LIBERTAS. Alii vero Tyranni, priores ſequuti haud longo intervallo, viris doctis etiam è Nummis deſcripti, ALEXANDER nempe; C. JULIUS VALENS; M. MARTINIANUS; ſed qui nummi, ut obiter hoc dicam, dubiæ fidei habentur accuratis priſcæ monetæ æſtimatoribus. Melioris notæ occurrunt, qui duos fratres exhibent magno Conſtantino ſanguine junctos, DELMATIUM ſcilicet & HAN-

HANNIBALIANUM; quorum prior cum dignitate Cæsaris occurrit, posterior cum Regis titulo jam olim à Cl. Valesio ad Ammianum vulgatus. Equidem DELMATII nummum videas etiam in Museo Reginæ inscriptum FL. DELMATIUS NOB. CÆS. in altera facie, victoriam cum corona & inscr. DELMATIUS CÆSAR. Jam NEPOTIANUM & VETRANIONEM Augustos circa eadem tempora declaratos, Nummi eorundem arguunt, quales exstant in Gaza Medicea, cum solitis illo ævo symbolis, GLORIÆ ROMANORUM & VIRTUTIS EXERCITUUM. Quin exorti eodem Constantiniano ævo Tyranni TIBERII signata adhuc hodie memoria in illius nummo, quem servat Gaza Cardinalis Buoncompagni, omni hoc monumentorum genere commendatissima. Ita PETRONIUS MAXIMUS & PRISCUS ATTALUS, cum alibi tum in Cimeliarchio Farnesiano mihi inspecti; quorum ille Valentiniano cæso imperium arripuit, de quo præter Historicos adeundus Sidonius in Epistolis & Panegyrico Aviti; alter vero Imperator ab Alarico juxta Philostorgium Hist. Eccl. constitutus. LEONEM & ANTHEMIUM, concor- lib. XII. des in imperio collegas laudat idem Sidonius, & illustravit ex nummo aureo doctissimus Sirmondus. Occurrit idem Anthemius cum alibi, tum in nummo aureo Christinæ Augustæ. SEBASTIANUM vero Tyrannum quendam ætate Honorii exstitisse, qui Augustam appellationem sibi quoque vindicavit, vix aliunde disces quam ex rarissimo ejus nummo, quem selectis suis Numismatibus opportune inseruit Cl. Seguinus. Neque hic prætereundi duo singularis raritatis Nummi, quos versabam nuper inter alios plures selectiores; unus aureus Regiæ Gazæ Parisiensis, inscri-

ptus D.N. GLYCERIUS P.F. AUG. Unde liquet hunc Anthemii temporibus, non *Cæsarem* solum, ut eum vocat Marcellinus Comes, sed *Augustum* etiam renuntiatum, quem è Cæsare factum postea Episcopum, & mox à Nepote occisum tradit: Alter itidem aureus penes illustrissimum Colbertum, cum inscr. D.N. THEODEBERTUS VICTOR, & in aversa parte Victoria & litteræ VICTORIA AUGGG.

2. *Ad Seriem & Historiam Augustarum.* AUGUSTARUM vero seriem luculentam iisdem nummis acceptam ferimus, & earum quidem, quarum tenuis aut nulla etiam mentio in priscis veterum monumentis. In illis certe videas Cæsarum Uxores, Matres, Avias, Sorores, Filias, Neptes; neque solum earundem imagines, sed nomina insuper, dignitates, & supremi fastigii vel insignia vel appellationes. Neque mirum honorem illum habitum Feminis Cæsarum sanguine aut adfinitate conspicuis, quum aliis matronis apud Romanos Senatoria & Consularia quoque ornamenta legamus nonnunquam concessa. Eximius hanc in rem Lampridii locus in Elagabalo, *si umquam aliqua matrona Consularis conjugii ornamentis esset decorata.* Nec facile quisquam mirabitur ea ætate, qua libertis aliisque sortis vilioris Prætoria aut Consularia ornamenta frequenter decreta legimus, iisdem quoque nobiliores aut gratiosas Matronas insignitas. Ita mentio earum mulierum occurrit apud Ulpianum, quæ Senatoriis ornamentis decorabantur; *Speciosas personas accipere debemus clarissimas personas utriusque sexus; item earum quæ ornamentis Senatoriis utuntur.* (L. 100. D. de verb. signif.) Unde ille Lampridii locus, qui magno Casaubono unicus videbatur index hujus moris, & ipse vicissim Ulpianus non parum illustrantur. Exemplum quoque illius præbet sub Elagabali Principatu mater Hieroclis, fœdissimi cujusdam

man-

mancipii, quam Dio refert in Excerptis Valesianis, militari satellitio in urbem deductam, inter Consularium matronas habitam fuisse: hoc nempe, quod aiebat Lampridius, *Consularis conjugii ornamentis decoratam.* Quo spectare præterea observo, quod tradit Procopius de Theodora vilissimo antea scorto, eam ante nuptias à Justiniano evectam ad dignitatem Patritiatus, *εἰς τὸ τῶν Πατρικίων ἀξίωμα.* Hinc *maritalia* etiam matronarum *decoramenta* apud Tertullianum: *Aut quid minus habere infelicissimæ illæ publicarum libidinum victimæ, quas si quæ leges à maritalibus & matronalibus decoramentis coërcebant.* Alias Consularium Feminarum mentio non semel in libris Juris Civilis, quas *Consularium uxores* explicat ipse Ulpianus, qui & *consularis* earum *dignitatis* alibi meminit. Notat enim nuptas prius consulari viro, postea ad inferiores nuptias devolutas, impetrasse rarissime, *ut in Consulari maneant dignitate, ut scio Antoninum Augustum Juliæ Mammææ Consobrinæ suæ indulsisse.* Haud dissimile exemplum in Lucilla observat Herodianus, quæ cum L. Viri, Marci in imperio Collegæ, postea privati Pomponiani conjunx evasisset, Sellam tamen Imperatoriam, aliosque priores honores Augustæ, Commodi indulgentia retinuit. Unde quoque eadem mortua instar Augustæ consecrata, ut ex ejus nummis adhuc liquet, cum DIVÆ appellatione. Ut equidem minus jam mirum videatur, tot illustres Matronas intueri decoratas ornamentis Augusti conjugii, aliasve feminas iisdem Cæsaribus proxima necessitudine conjunctas, eademque ornamenta cum illarum effigie in Nummis adhuc hodie consignata; Puta nempe Sacerdotium, Carpenta, Consecrationes, Dearum epitheta, MATRIS item aut ORBIS GENITRICIS, MATRIS CASTRORUM aut SENATUS appellatio-

Pag. 766.

Arcan. Hist. c. IX.

L. II. de Cultu Femin.

L. I. D. de Senat.

L. 12. D. de Senat.

Lib. I.

lationes, AUGUSTÆ denique cognomen. De hac vero AUGUSTÆ appellatione familiari in earum Nummis, aut adnexis eidem privilegiis, illustris iterum apud Ulpianum locus; *Princeps legibus solutus*, AUGUSTA *autem licet legibus soluta non est, tamen eadem illi privilegià tribuunt, quæ ipsi habent*. Ratio nempe obvia, quod *uxores radiis coruscent maritorum*, ut loquitur Justinianus, aut ex Constitutione Valentiniani & Collegarum, quæ legitur in Codice Theodosiano, quia *Mulieres honore maritorum eriguntur*. Id vero singulari privilegio factum videas in iisdem Nummis, ut non tantum uxores Augustorum, sed Matres quoque eorundem vel Aviæ, AUGUSTÆ itidem sint appellatæ, licet alias nunquam Augusti conjugii consortes. Talis aut ANTONIA Caii Cæsaris Avia, aut AGRIPPINA major ejusdem mater, aut tres JULIÆ, MÆSA, SOÆMIAS, & MAMMÆA, illa Avia, hæc Matres Elagabali & Alexandri; quomodo & HELENAM matrem à filio Constantino AUGUSTAM demum dictam tradit in ejus vita Eusebius, & arguunt superstites ejusdem Nummi. Accedunt eodem Filiæ, ut JULIA Titi, DIDIA CLARA Didii Juliani, & CONSTANTINA Magni Constantini, AUGUSTÆ in earundem nummis dictæ, haud aliter ac Neronis recens nata è Poppæa Filia, auctore Tacito. Insignes quandoque eodem honore Sorores Augustorum, ut MARCIANA, & ejusquoque filia MATIDIA; quibus itidem non Augusta conjugia, sed illa cum Trajano cognatio AUGUSTÆ nomen, ac Nummos cum eodem signatos conciliarunt. Hæc vero præter morem Romanorum & exemplum, qui Consularium Matres *Consulares* dictas negantem novi Ulpianum, *Consulares autem feminas dicimus Consularium uxores*, adjecit *Saturninus*

L. 31. D. de Legib.

Nov. cv.

Lib. 11. tit. 1.

L. 1. §. 1. D. de Senat.

nus etiam Matres, quod nec usquam relatum est, nec unquam receptum. Unde alibi quoque Justinianus, solam Uxorem Consulis ad honores admittit Consulares, non autem illius Matrem, nisi eadem antea fuerit Consularis, aut jubente eodem Consule; Sorores vero, Nurus, aliasque necessitudines diserte excludit; *Mater vero si Consul hic voluerit; nam neque Filia, neque Soror forte, neque Uxor filii, & multo magis si nec pertinens ad genus sit, hoc enim pure illicitum existebat.* Hinc etiam solæ dictæ ex feminis *Clarissimæ*, quæ nuptæ erant Senatoribus seu Clarissimis personis, non autem Clarissimorum filiæ, maxime si plebeiis jungerentur, ut alibi docet idem Ulpianus. Indulgentiores itaque Cæsares in Adfines aut conjunctas, quibus præter Uxores, illud AUGUSTÆ cognomen, adnexaque eidem privilegia non semel detulerunt, & publicis etiam Nummorum monumentis tradi ad posterorum memoriam voluere. Alias *Augustarum*, *Consularium*, aut *Clarissimarum* feminarum exemplo, quibus desumptæ ab honore conjugum appellationes, *Curopalatissæ* etiam dictæ sequiori ævo Curopalatarum uxores, qualis Anna Comnenorum Mater vocatur apud Nicephorum Bryennium. Qua ætate etiam contigit, ut *Cæsarissæ* dictæ sint Augustorum filiæ, exemplo filiorum, qui pridem illam Cæsarum appellationem erant sortiti, ut liquet ex Niceta aliisque scriptoribus Historiæ Byzantinæ. Immo nec illud prætereundum ex more superiorum temporum, quibus percussi vulgo Augustarum nummi, quod illa vel cognomina vel ornamenta non continuo tamen tributa sint mulieribus, quæ admissæ videbantur in consortium principalis fastigii. Neque enim AUGUSTÆ vel omnes vel solæ Augustorum conjuges aut Matres, ut modo videbamus; sed quæ Cæsarum arbitrio & ca-

Nov. cv.

L. 8. D. de Senat.

L. II. cap. I.

ritate ac decreto Senatus hac appellatione ornabantur. Adeo ut aliquot ex iisdem legamus illis ornamentis caruisse dum de moderandis potius, quam ampliandis illarum honoribus, Tiberium, Pertinacem, Claudium etiam, uxorum licet mancipium sollicitos accepimus. Ita AUGUSTÆ appellationem à Senatu delatam, Trajani Conjugem ac Sororem aliquandiu deprecatas docet Plinius in Panegyrico; in quam tamen annuente Cæsare easdem consensisse satis arguunt obvii adhuc illarum Nummi. Hæc enim omnia non aliunde certius hodie aut uberius, quam in residuis Nummorum monumentis legas, quibus pars illa HISTORIÆ AUGUSTÆ unice quasi & luculenter potest illustrari.

Neque refero tamen in hunc censum omnes illas vel Conjuges vel conjunctas priorum Cæsarum, MARTIAS, AURELIAS, COSSUTIAS, SCRIBONIAS, LEPIDAS, ARRICIDIAS, aliasque id genus ab Æneа Vico inter Augustas in serie XII Cæsarum depictas. Has quippe à prioribus curis Andreæ Fulvii aliorumque acceptas fatetur ipse se necdum in Nummis reperisse. Neque enim aut Julii Cæsaris nondum firmata dominatio; aut Tiberii cum uxoribus ante principatum divortia; aut Caii in sorores amor; aut Galbæ ac Othonis in principatu cœlibatus; aut Vitellii breve imperium passa sunt Uxorum vultus nummis consignari. Immo ne LIVIAM quidem, nisi ab excessu Augusti, in Romanis nummis depictam reperies, qui illam mortuo conjuge ex Testamento Augusti, *in Familiam* JULIAM *nomenque* AUGUSTÆ *adsumptam*, sub ejusdem JULIÆ AUGUSTÆ nomine repræsentant. Equidem mutationes nominum apud Romanos ex Testamento fieri solitas cum satis arguunt libri Juris Civilis, tum Dolabellæ apud Tullium exemplum, qui alte-

Tacit. Annal. I. 8.

alterius cujusdam Liviæ testamento mutari nomen jussus, *Dolabellam video Liviæ testamento cum duobus cohæredibus esse in triente, sed juberi mutari nomen.* Eadem vero Livia ob adoptionem Filia etiam Augusti ad Deos transgressi, ut Velleius tradit, nuncupata, quod firmat etiam ejusdem nummus haud ignotus, DIVÆ JULIÆ AUGUSTI FILIÆ, & in altera parte DIVUS AUGUSTUS PATER. Quæ nomina cum *Juliæ Augustæ*, tum *Augusti Filiæ* viris doctis nonnunquam imposuere minus exercitatis in usu nummariæ hujus supellectilis, (ac inter alios eruditissimo Reinesio) qui non Liviam, sed Juliam Augusti filiam iisdem nummis designari omnino credidere. Et postremæ quidem JULIÆ ignoti hactenus antiquariis nummi, si unum forte excipias Mediceum, in quo hinc facies ejusdem videtur depicta cum inscr. ΘΕΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ, seu *Deam Venerem*, illinc caput Liviæ ac epigraphe ..ΒΙΑΝ ΗΡΑΝ, seu *Liviam Junonem*; nempe juxta Prudentium Lib. VII. Ep. ad Att.

Adjecere sacrum, fieret quo LIVIA JUNO;

ut Ovidium mittam, cui frequenter eodem *Junonis* nomine designatur, ut

Cum tibi contigerit vultum Junonis adire.

Alias priorem illam Romanam Venerem haud levi cum gaudio spectabam nuper in incomparabili Gemma Regiæ Gallorum Gazæ, quæ Agrippæ caput rostratum, illinc Juliæ conjugis, ut facile licet colligere, vultum præferebat. At utramque illam JULIÆ AUGUSTÆ appellationem, Liviæ ex Augusti testamento delatam, & auctor superiori loco Tacitus, & ex Tranquillo ac Dione abunde licet colligere; ut ad priora tempora nummi ejusdem cum his nominibus depicti referri nequaquam possint. Quod miror equidem non observasse

se Cl. Tristanum, qui Græcum Nummum Augusti & Juliæ, cum ΘΕΙΟΥ & ΘΕΙΑΣ, seu DIVI & DIVÆ nominibus, vivo Augusto percussum existimavit, quod cum illud *Divæ* tum *Juliæ* nomen omnino refellit. Unde etiam liquet recensitos in exilio à Nasone Fastorum libros, in quibus utrumque illud cum AUGUSTÆ tum JULIÆ nomen huic Liviæ tributum reperias,

Fast. lib. 1. *Utque ego perpetuis olim sacrabor in oris,*
Sic AUGUSTA *novum* JULIA *numen erit.*

Nec infelix alioqui Vates hic fuit, quum consecrationem eidem Liviæ Augusti exemplo auguratur, quæ tamen multis post annis & Ovidii excessum illi contigit, sub Claudii nempe principatu, ut firmant ejusdem Liviæ nummi sub Claudio & Galba percussi, cum inscr. ΘΕΑ ΣΕΒΑCΤΗ & DIVA AUGUSTA. Neque vero minus incaute adsertum à doctissimo Casaubono ad Suetonium, *de Livia certum & post mariti excessum non Liviam, sed Juliam fuisse vocatam.* Utrumque etiam tum gestasse, patet ex priscis monumentis, in quibus aut LIVIÆ AUGUSTÆ ornatrices vel servæ à cura patellæ, ab argento, à potione describuntur; aut conjuncta etiam JULIÆ LIVIÆ AUG. appellatio illi tribuitur. Unum etiam nummum à se inspectum refert Vicus, in quo DIVA LIVIA DIVA AUGUST. sed quem demum circa Alexandri Severi & Gordiani tempora signatum credit. Argenteum præterea hujus Augustæ rarissimum nummum prædicat Savotus, cum inscr. LIVIA AUGUSTA, in altera autem parte DIANA LUCIFERA, de quo nummo fides sit penes eos, qui videre. Alias obvii adhuc aliquot Græcorum nummi cum illa Liviæ appellatione, in quibus ΘΕΑ ΛΙΒΥΙΑ & ΛΙΟΥΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ inscribitur,

Thes. Grut. DLXXIX. 2.

cujus

cujus generis apud Cl. Seguinum aliosque vidisse memini. Unde sine ullo temporum discrimine, modo LIVIA vocatur, sicut in superioribus Lapidum Nummorumve monumentis cum Dioni tum Romanis scriptoribus, diu etiam post adsumptum nomen Juliæ, ut præter alios Claudiano *Venerabilis Livia:* modo JU- Epithal. ad Honor.
LIA etiam vivente Augusto, ut Josepho, Velleio aliisque, quod ab iis per περίληψιν factum satis liquet; neque sollicitandos proinde cum magnis viris eorum codices. Restitutos vero à Tito aliquot ejusdem Augustæ nummos rariores aliquoties hic in urbe inspeximus. ANTONIAM etiam Germanici Matrem & Aviam Caii, AUGUSTAM dictam ex Senatusconsulto ac SACERDOTEM DIVI AUGUSTI, non ex Dione Lib. LIX.
solum aut antiquo lapide, sed insuper ex præclaro ejus- Thes. Grut. CCXXXVI. 9.
dem nummo discimus. Qui mire etiam illustrat locum Suetonii, quem præterierunt viri docti; *Post hæc Antoniæ aviæ quidquid unquam Livia Augusta honorum cepisset, uno Senatusconsulto congessit*; Livia autem, ut modo innui, dicta *Julia* & *Augusta* brevi ab excessu conjugis, lectis scilicet tabulis testamenti; postea eodem consecrato, *Sacerdos* etiam *Divi Augusti* à Senatu declarata, ut diserte hæc temporum discrimina observat Dio, sed Lib. LVI.
cujus locum male sollicitavit & accepit interpres, τότε δὲ ἀθανατίσαντες αὐτὸν καὶ θιασώτας, οἱ καὶ ἱερὰ, ἱέρειάν τε τὴν Λιουίαν, Ἰουλίαν τε τὴν καὶ Αὔγουσταν ἤδη καλουμένην ἀπέδειξαν· *Tum vero consecrantes Augustum, sodales illi & sacra & sacerdotem Liviam (quæ jam ante Juliæ & Augustæ nomen receperat) decreverunt*. Hic planus loci sensus, sicut eum expressimus, nec mutatione illa indiget, νῦν καλουμένην, pro ἤδη καλουμένην, quæ locum perturbat. Vides autem quam lucem utrique cum Suetonio tum Dioni fœneretur hic Nummus, qui congestos Liviæ honores

diversis vicibus uno Senatusconsulto Antoniæ tributos exprimit, *Augusta* nempe titulum & *Sacerdotium Divi Augusti:* Ad quod Liviæ Sacerdotium respexit Ovidius de Ponto;

L. IV. El. 9. *Stant pariter natusque pius conjunxque* SACERDOS,
Numina jam facto non leviora Deo;

tum Velleius, qui eandem *transgressi ad Deos Sacerdotem ac filiam* vocat. Viduarum quippe demum aut Virginum Sacerdotia apud Gentiles, juxta Tertullianum, *Sacerdotium viduitatis est & cœlibatium apud Nationes*, & quod jam ante innuerat, *cum Gentiles Satanæ suo & virginitatis & viduitatis sacerdotio perferant.* Neque tamen univira eadem Livia, quæ prius Livio Druso, dein Augusto nupserat; quod tamen in Flaminica requisitum docet alibi idem Tertullianus. At non mirum eandem audire *Divi Filiam ac Sacerdotem*; recepto scilicet ac inde tradito apud Romanos more, ut à conjugibus, liberis & propinquis adsumerentur ejusmodi sacerdotia; Ita *filius Pertinacis Patris Flamen est factus*, juxta Capitolinum; & alibi in vita M. Aurelii, *Flaminemque ei ex affinibus, & sodales ex amicissimis Aurelianos creavere.* Ut propinquius adhuc mittam Agrippinæ exemplum, cui mortuo conjuge Claudio, *Flaminium Claudiale* decretum à Senatu, auctore Tacito. Equidem eo Liviæ ac Antoniæ exemplo videtur mos ille apud Romanos receptus, ut sacerdotia ad feminas transirent, quæ olim ad easdem spectasse negat L. Valerius apud Livium, *Non Magistratus, nec* SACERDOTIA, *nec triumphi, nec insignia, nec dona aut spolia bellica his contingere possunt.* Nisi Vestales forte excipias, quæ tamen ejusdem sexus Deæ erant sacerdotes, qualis vocatur Quirini mater apud Poëtam, *donec Regina Sacerdos*, aut alias Sacerdotum uxores, Pontificum puta aut Flaminum,

Lib. 1. ad Uxorem.

De Exhort. Castit.

In Pertinace.

Annal. XIII. 2.

Lib. XXXII. cap. 7.

num, quas una cum maritis Sacra curasse observat Halicarnassensis, τοῖς ἑαυτῶν ἀνδράσι συνιερᾶσθαι. Equidem a- Antiq. l. II.
pud Ægyptios nullas extitisse Sacerdotes feminas Deorum Dearumve tradidit olim Herodotus; quæ fre- In Euterpe.
quentes tamen erant apud Græcos, & Deorum quidem utriusque sexus, quales ἱερείας & προφήτιδας apud Bœotios agnoscit Strabo; & ad quæ etiam sacerdotia re- Lib. IX.
spexit Claudianus, agens alicubi de honoribus mulierum,

Inde Sacerdotes, hac intrat pectora Phœbus, Lib. I. in
Inde canunt Delphi, Trojanam sola Minervam. Eutrop.

Ita facti quoque promiscue apud Romanos ex utroque Sexu Divi Augusti aliorumque Cæsarum consecratorum Sacerdotes, Flamines, seu Flaminæ vel Flaminicæ, quales vocantur in Inscriptione veteri inedita,

F. FLAVIO AUG. LIB. FLAMEN
DIVI TITI ANN. III VIX. AN. LII
M. VIII D. VIIII. HOR. VI.
FLAVIA FLAMINA FLAVIAL.
ET JULIA AMISSA LIB. FLAMI
NIA HER. EX TESTAM. P. CUR.
IN FR. PED. XIII IN AGR. P. XVII.

Flaminam hic vides *Flavialem*, seu Liviæ ac Antoniæ, aut si mavis, Agrippinæ, *Flaminæ Claudialis* exemplo, Gentis Flaviæ Sacerdotem, ac proinde è *collegio Flavialium*, cujus meminit Suetonius, quod una cum Templo Patri ac fratri sacravit Domitianus. At vero ejusdem Antoniæ mater & soror Augusti OCTAVIA se quoque nunc conspiciendam præbet recenti beneficio rarissimi nummi, quem novissime Cl. Seguini industria feliciter detexit. Facile enim optima rei antiquariæ promicondo adsentior, ut non aliam quam Octaviam signet expressa mulieris facies cum junctis fratris Augu-

sti & Mariti Antonii capitibus. Quo refero etiam alium singularem nummum, quem una apud illustrem Matronam Fel. Rondanini inspeximus, qui hinc caput Augusti repræsentat, illinc juncta M. Antonii & Octaviæ capita. Ut vero Aviam Caii Antoniam, ita ejusdem Neptes seu Caii sorores vel prostibula potius, AGRIPPINAM, DRUSILLAM, JULIAM, vulgatus jam antiquariis ejusdem Nummus tradit. At alius occurrit nummus Gazæ Farnesianæ, sed quem dubiæ fidei scio apud peritos quosdam antiquarios, cum inscr. DIVA DRUSILLA, JULIA DRUSILLA; ex quo pateret, (modo esset genuinus) & consecratam revera à Caio Drusillam, ut ex Dione licet colligere, qui & Pantheam dictam eandem refert, & alteram illam JULIAM de filia potius quam de sorore Caii intelligendam. Clare id videtur ex Suetonio colligi, qui de Caio refert, mortua Drusilla, quam impotenter adeo diligebat, & nata illi filia ex uxore Cæsonia, *Infantem autem* JULIAM DRUSILLAM *appellatam per omnia Deorum templa circumferens.* Nummus alius Græcus ejusdem Divæ Drusillæ apud Goltzium & Occonem describitur, cum inscript. ΘΕΑ ΔΡΟΥΣΙΛΛΑ, de quo viderint antiquarii; neque enim eum versare mihi contigit. AGRIPPINAM vero matrem ejusdem Caii & Germanici conjugem, AUGUSTAM ex ejusdem Nummis accepimus, ut liqueat cognomen illud Matri simul & Aviæ Caium detulisse. At rarum quidem hujus Agrippinæ nummum aureum vidisti opinor in Cimeliarchio Etrusci Mæcenatis Leopoldi Cardinalis, qui hinc caput illius Augustæ, illinc filii Caii signatum præferebat. Alium itidem singularem nobis inspectum meministi apud Abbatem Bracesium, in præclara congerie Numismatum antiquorum, qui in priori parte

Lib. LIX.

Agrip-

Agrippinæ vultum cum inscript. AGRIPPINA M. F. MAT. C. CÆSARIS AUGUSTI, in altera Porticum cum figura ejusdem referebat. Obvii hujus Agrippinæ nummi cum Carpento duarum mularum ac inscr. S. P. R. R. MEMORIÆ AGRIPPINÆ, qui facem præferunt Suetonio tradenti Caium defunctæ Matri *Circenses carpentumque, quo in pompa traduceretur, decrevisse.* Qualem honorem Domitillæ Vespasiani conjugi, ac Juliæ Titi Filiæ itidem habitum arguunt earundem Nummi, cum simili carpento & inscriptione. Quo spectat etiam sequens hujus Agrippinæ Nummus.

De more illo, quo in defunctarum honorem ac memoriam, carpenta per Circum ducebantur, nota quæ observarunt jam eruditi. Equidem eximii semper honoris loco habitus apud Romanos usus vehiculi carpentarii, & olim lege Oppia feminis Sacrorum tantum publicorum causa concessus. Hinc de Agrippina superioris filia Tacitus ut insolitum notat & Sacerdotibus demum concessum, carpento Capitolium ingredi. Unde liquet neque promiscuum inter viros fuisse ejusdem vehiculi usum, sed cum Sacerdotum antiquitus, tum postea Augusti quodammodo fastigii aut summorum etiam magistratuum proprium exstitisse. Hinc solus aureo insidens carpento Romam solenniter ingressus Constantius, ut ab Ammiano traditur. Ita Carpento vehi,

Liv. lib. XXXIV. Annal. XII. 42. Lib. XVI.

vehi, inter insignes supremorum Magistratuum prærogativas habitum, vel ex Cassiodoro colligas, qui de Var. lib. vi. cap. 15. Vicario urbis Romæ agens; *Ad similitudinem quippe summorum Carpento veheris*, & alibi de Consulari, *In aliquibus adhuc provinciis ornatus penula, carpenti etiam subvectione decoratus.* In Aureliano. Quomodo & Præfecto urbis *judiciale carpentum* tribuit alicubi Vopiscus. Mulare autem carpentum nemo in superiori Agrippinæ nummo aliisque id genus mirabitur, qui novit relatum jam olim Mularum usum seu cum Mulabus vehicula, inter solita luxus & pompæ muliebris instrumenta. Hinc illa Elagabali Lamprid. in Elagab. Semiamirica Senatusconsulta, *quæ Carpento Mularum, quæ Boum, quæ sella veheretur*; & à L. Vero, juxta Capitolinum, *data & vehicula cum Mulabus & mulionibus, cum juncturis argenteis*, quod ibi pro insolito virorum luxu refertur. Traductus nempe mos ille ex Oriente, ubi frequens ac in pretio habitus Mulorum usus; de quo multa non trita tradidit nuper doctissimus Bochartus, in præclaro de Animalibus opere. Ita video Chry- Tom. II. Hom. VII. p. 48. edit. Savil. sostomum mulieres sui temporis eo nomine non semel arguentem, quod nisi Mulabus vehantur, nequidem ad Sacram Synaxim velint accedere; alibi autem, Tom. II. Hom. IV. pag. 28. ex iis alias à vestibus, alias à domo Mulis, vehiculis, velle suspici. Immo ex iisdem Mulis, albos præcipuo quodam loco habitos observo apud eundem Christianorum Tullium, qui muliebrem suæ ætatis luxum iterum alibi castigans, inter cætera notat, Tom. V. Hom. XLVII. pag. 313. καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑαυτῶν ἐνάγχουσι τοῦ γείτονος τοῦ ὁμοτίμου πολυτελεστέραν ἀναγκάζουσι πρίασθαι στολὴν καὶ ΛΕΥΚΟΥΣ ΗΜΙΟΝΟΥΣ· *& proprios maritos strangulantes, cogunt eosdem vestem sibi comparare pretiosiorem quam non fert ejusdem dignitatis vicina, ac præterea* ALBOS MULOS. Tangit eundem mulierum Lib. II. ad Uxor. luxum Tertullianus, *unde nisi à Diabolo maritum petant idoneum*

idoneum exhibendæ sellæ & MULABUS & Cinerariis peregrinæ proceritatis, qui & alibi eidem pompæ muliebri adscribit *Gallicos Mulos*, pro quo vulgo exhibent editi codices *Gallicos multos*, & de bajulis explicant interpretes. At certe præter superiora loca, priori lectioni suffragantur, quæ de Gallicis Carpentis apud Livium aliosque legimus. Superioris autem Agrippinæ filiam & cognominem AGRIPPINAM Neronis matrem Nummis aliquot antiquis signatam haud ignoras. Singularis inter eos raritatis, quem vulgavit nuper Patinus noster, & qui præter Regium Parisiense, Museum etiam Augustæ Christinæ decorat. Eundem non pigebit hic quoque lectori conspiciendum dare.

Exhibet in priori parte caput Agrippinæ cum papaveribus & inscr. ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ, in altera vero Dianam venatricem cum parva Nympha & inscr. ΕΠΙ ΣΕΡΟΤΗΝΙΟΥ ΚΑΠΙΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑΣ ΣΕΟΥΗΡΑΣ, & in medio, ΑΚΜΟΝΕΩΝ, seu, *sub Serotinio Capitone & Julia Severa, Acmonensium.* Ac primo illud singulare in hoc nummo, quod non Præsidis solum, sub quo percussus, sed conjugis etiam ejusdem nomina sit complexus. Alterum, Acmoniam hanc urbem fuisse Phrygiæ Pacatianæ, ut liquet ex libris Conciliorum, cujus gentile Ἀκμονεὺς, quod arguit superior nummus, non Ἀκμονιεὺς, ut præferunt hodie Stephani Codices; formatum nempe sicut Ἀπαμεὺς, Ἀλεξανδρεὺς, aliaque ejusdem flexionis. Alium rursus horum ΑΚΜΟΝΕΩΝ nummum, sub Treboniano Gallo

Gallo ſignatum notavi in Muſeo Cl. Seguini, cum Bacchi Cantharum effundentis effigie. At præter hanc Agrippinam, priorem etiam Claudii conjugem VALERIAM MESSALINAM, & Neronis SABINAM POPPÆAM, notas vitæ probro mulieres, tradunt non ſemel ſelectiores aliquot Nummi. Priorem vulgarunt jam duo nobiles antiquarii Erizzo ac Triſtanus, & hic quidem cum inſcr. Auguſtæ VALERIA MESSALINA AUG. At negotium hic Dio faceſſit, cujus locus merebatur expendi viris doctis & accuratis, qui tradit Claudium ea uſum moderatione, ut neque nato illi Britannico *Auguſti*, neque hujus matri Meſſalinæ appellationem AUGUSTÆ dari ſit paſſus. Unde nihil aliud hic reſtat, niſi ut lapſum Dionem ſtatuamus, quod durius mihi videtur; aut quod magis placet, Claudium in uxoris gratiam, poſtea à priori propoſito receſſiſſe. Id vero cum nec in Cæſaribus aliis inſolitum, tum in mutabili & uxorio Claudio minus mirum cuiquam videbitur. Ut hoc etiam addam, rariſſimos hujus Meſſalinæ Romanos nummos, ita male ut plurimum injuria temporis acceptos, ut minus commode erui poſſit illorum inſcriptio; quod & probarunt diligentes Cimeliarchii Medicei cuſtodes, & arguit inſuper Erizzo qui mutilam eandem tradit. Ejuſdem etiam notæ, quem nuper verſabam, nummus Regiæ Gallorum Gazæ, qui hinc Claudii caput, illinc Meſſallinæ ſignatum præfert, inſcriptione utrinque vetuſtate exeſa. At rem extra dubium ponunt, qui *Auguſtæ* nomen perſpicue illi tribuunt Græci, aliquot Nummi; quales duos vidiſſe memini, unum in Gaza Reginæ Chriſtinæ, qui in anteriori parte Claudium exhibet, in averſa figuram ſtantem ſpei inſtar columnæ innixam cum flore & inſcr. ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣ.

Lib. LVI.

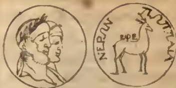
alte-

alterum in Collegio Claromontano Parisiensi, qui Messalinam depingit stantem cum duobus liberis & inscr. ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. Græcum vero POPPÆÆ nummum adtulit Tristanus, sed in cujus explicatione, male mea sententia, litteras Η. Ρ. ad Junonem refert, quasi in eo Sabina Poppæa *Augusta Juno* vocaretur. Id vero alienum hoc loco, ubi duæ illæ litteræ Η Ρ in medio nummi positæ, juxta consuetum ejusmodi inscriptionum morum, ad urbem Heracleæ aut similem referri debent, à qua nummus ille percussus. Alias rectius Juno dicta fuisset altera Neronis conjunx & adoptione soror OCTAVIA, quam exhibent etiam aliquot Nummi, & de qua Auctor Tragœdiæ cognominis,

Generata Divo, Claudiæ gentis decus,
Sortita fratris more Junonis thoros.

Convenientius autem Poppææ cognomen *Deæ Veneris*, cui mortuæ templum à Nerone exstructum refert Dio Pag. 695. in Excerptis Constantinianus, cum inscr. SABINÆ DEÆ VENERI MATRONÆ FECERUNT. Ejusdem alias Poppææ & Neronis juncta capita habes hic in nummo Græco, sed ita male à tempore juxta & rudi monetario accepto, ut sola ille antiquitatis reverentia tractari & inspici mereatur.

Ad quem nummum commode, ut vides, referri possunt illa Auctoris Octaviæ,

—— *jam* POPPÆÆ

Fulget imago juncta NERONI.

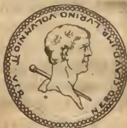
Signatus vero ille Ephesi, ut liquet ex insculpta figura Cervi, notissimo in nummis Ephesiorum symbolo. Solenne id etiam Ephesiis eo modo sculptos tradere imperantes conjuges, sicut arguit alius nummus, in quo duo capita Augusti & Liviæ, in aversa autem Cervus, itidem & inscr. ΕΦΕΣΙΩΝ: aut geminus alius cum capitibus Hadriani & Sabinæ, ac litteris ΕΦΕ. Ceterum Poppææ & Neronis juncta capita exhibet alius nummus Regiæ Gazæ Parisiensis, cum inscr. ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΟΠΠΑΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ; & insignis alter argenteus illustrissimi Colberti, cum tribus etiam capitibus junctis, Neronis puta, Poppææ & Agrippinæ. De hac vero Poppæa illud solum præterea

Antiq. Jud. l. xx. c. 7. observo, eam à Josepho ut θεοσεβῆ seu *piam* feminam alicubi laudari. Rationem autem, cur ita honorifice appelletur à gravissimo auctore, inde petendam crederem, quod ille Romam profectus, ab ea absolutionem Sacerdotum, ac multa in discessu munera sit consequutus, ut ipse narrat in Commentariis de vita sua. Hinc illa à grato & memori animo profecta commendatio. Ut mittam propensiorem visum mihi non semel Josephum in memoriam Neronis, ac proinde amatæ illius Conjugis; ut constare potest ex iis, quæ alibi de illo

Cæsa-

Cæſare idem refert. Id vero datum ab eo videtur, cum Neronis beneficiis in Judæos, tum Veſpaſiani, ſub quo ſcribebat, reverentiæ, qui magnis à Nerone beneficiis adfectus fuerat. At vero ſanctam illam & infelicem OCTAVIAM, digniori fato ſervarunt aliquot Nummi, qualem cum juncto Neronis capite inſtar Solis & Lunæ vulgavit Triſtanus. Ejuſdem notæ nummos videre licet in duobus Urbis Cimeliarchiis, Reginæ nempe Chriſtinæ, & laudati ſæpius Camilli Maximi, à quo ſequens ectypum ſumus nacti cum inſcr. NERO CLAUD. CÆSAR IMP. ET OCTAVIA AUGUST. in altera autem parte Nero cum ſceptro & inſcr. NERO CLAUD. IMP. LURINO VOLUMNIO II VIR.

Antiq. Jud. l. xx. c. 2.

Ut conſtet equidem erraſſe Savotum, qui Octaviæ hujus Nummos Græcos dari ſolum credidit. Poſtremi generis recondit Gaza Regia Pariſienſis, hinc cum Neronis, illinc cum Octaviæ capitibus, & inſcr. ΟΚΤΑΟΥΙΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ, *Octavia Auguſti*, non *Auguſta*. At STATILIÆ MESSALINÆ, unius adhuc è Neronis Conjugibus, Græcum etiam Nummum edidit Triſtanus, de quo poteſt conſuli. FLAVIA autem DOMITILLA, Victori liberta, & Uxor Veſpaſiani, ſed eo adhuc privato exſtincta, à filiis ejuſdem Tito ac Domitiano legitur conſecrata. Hinc ejuſdem Nummi cum Carpento non ſolum & inſcr. MEMORIÆ DOMITILLÆ, verum etiam alter rarior cum DIVÆ epi-

theto; cujus generis ſequens aureus Gazæ Palatinæ, hinc cum Veſpaſiani capite radiato & inſcr. DIVUS AUGUSTUS VESPASIANUS, illinc Domitillæ caput & epigraphe DIVA DOMITILLA AUGUSTA.

Cui geminus aureus itidem pulcherrimus Regiæ Gazæ Pariſienſis, niſi quod in priori parte, dandi caſu expreſſa ſit inſcriptio, DIVO AUGUSTO VESPASIANO: Ut inde demum, nec aliunde, quod ſciam, liſiueat, AUGUSTÆ quoque nomine eandem à filiis decoratam. Rarus itidem nummus Græcus Lomenianus hujus Domitillæ, qui eidem Muſeo Regio noviſſime acceſſit, cum capite illius Auguſtæ, & inſcriptione ΦΛΑΟΥΙΑ ΔΟΜΙΤΙΛΛΑ, in averſa autem Serpens Equi dorſo impoſitus, & ſupra à nobis adlatus. Occurrit vero Domitillæ mentio & Filiæ ejuſdem nominis, in veteri lapide, qui eadem opera hic ſupplendus eſt;

Theſ.Grut. CCXLV. 5. FLAVIA DOMITILLA FILIA FLAVIÆ DOMITILLÆ IMP. CÆSARIS VESPASIANI NEPTIS. Ita enim legendum ibi nomen illius Auguſti, cujus tres tantum poſteriores litteræ deſcribuntur. Veſpaſiani nempe & Flaviæ Domitillæ filia ejuſdem nominis Domitilla Suetonio traditur, cujus filia rurſus & Veſpaſiani proinde Neptis in ſuperiori lapide ſtatuenda eſt. Alias vero VESPASIÆ POLLÆ, Matris ejuſdem Veſpaſiani, aut CÆNIS ejus Concubinæ imaginem in rarioribus aliquot Nummis putat ſe repperiſſe Triſtanus. Eundem vero DIVÆ honorem & Au-

AUGUSTÆ titulum, JULIÆ TITI Filiæ adscribunt illius Nummi, in quibus vulgo Mulare Carpentum, ut supra innui, & inscr. DIVÆ JULIÆ AUG. DIVI TITI F. Quo respexit Martialis,

Dum voce supplex, dumque thure placabit Lib. IX. Ep. I.
Matrona DIVÆ *dulce* JULIÆ *nomen.*

Domitiani autem Conjugi DOMITIÆ nomen LONGINÆ præter Suetonium tribuit Nummus Mediceus, (qualem descripserant jam olim diligentes antiquarii, & post eos Scaliger in Eusebianis) qui ab una parte Domitianum, ab altera hanc Domitiam refert, & inscr. ΛΟΝΓΕΙΝΑ ΔΟΜΙΤΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. Neque infrequenter eadem Augusta signata in aliis Græcis *Ephesiorum, Magnesiorum, Cadænorum, Amastrianorum,* ac *Amphipolitarum* nummis, quos versare mihi non semel licuit in illustribus Cimeliarchiis, cum Dianæ Ephesinæ, aut Fluvii jacentis, aut Tripodis aliisve id genus symbolis. Haud ignoti quoque Romani ejusdem Augustæ nummi, vel cum inscr. ob natum ex se & mox consecratum infantem, DIVI CÆSARIS MATRI; aut alias DOMITIA AUGUSTA IMP. DOMITIANI; seu, ut præfert insignis nummus æreus, In Cimel. Camil. Maximi. DOMITIA AUG. IMP. CÆS. DIVI F. DOMITIANI AUG. alius minor itidem obvius DOMITIA DIVI F. DOMITIANI. Scilicet eadem ratione qua hujus liberti, servi, ornatrices, aliquoties numerantur in priscis marmoribus, cum inscriptione DOMITIÆ DOMITIANI. Sequentium vero Augustarum Historiam non minus illustrant antiqui Nummi. Nervam quidem Augustum uxorem habuisse, & filium ex uxore dictum Calpurnium, ex Plinio, Dione, & Victore etiam colligit Tristanus, sed nullo idoneo fundamento. Neque enim verba Plinii de Traj-

In Panegyr. jani adoptione loquentis id arguunt, *Itaque*, inquit, *adoptatus es, non ut prius alius atque alius in Uxoris gratiam. Adscivit enim te filium non Vitricus sed Princeps.* quæ nihil aliud quam diversam Trajani, & Tiberii puta vel Neronis, adoptionem probant: quorum ille à Nerva patriæ caritate, hi à Vitricis Augusto & Claudio in uxorum gratiam sunt adoptati. Dio vero nihil aliud tradit, nisi Nervæ Trajanum & quidem Hispanum adoptanti conjunctos non defuisse. Neque de filio siluisset, ut quem celebrat Nervæ in patriam caritatem, magis adhuc conspicuam redderet. Victorem autem, quem testem obiter hic appellat Tristanus, non intellexit: ita enim ille, *Calpurnium Crassum promissis ingentibus animos militum pratentantem detectum confessumque Tarentum cum uxore removit, patribus lenitatem ejus increpantibus.* Plana hæc de Calpurnio & ejusdem uxore à Nerva relegatis, ob crimen majestatis; ex quibus tamen uxorem ipsius Nervæ & filium Calpurnium commentus est Tristanus, parum certe probabili conjectura. At vero verisimilius quis ignotum ex auctoribus Nervæ matrimonium colligat ex ejus Nummo Mediceo, in quo caput muliebre ornatum diademate cum inscr. IMP. NERVA CÆS. AUG. inaversa Globus cum temone: ni tamen insolitus apud Romanos illis temporibus usus Diadematis, ad Deam aliquam, puta Junonem, eundem Nummum referendum potius arguat. Trajani vero non solum uxorem PLOTINAM, sed insuper (sicut ante obiter indicatum) MARCIANAM sororem, & Filiam ejusdem MATIDIAM, AUGUSTAS ex Nummis & Lapidibus renuntiatas, discimus. Ex his etiam DIVAM Marcianam arguunt nummi Filiæ inscripti, MATIDIÆ AUG. DIVÆ MARCIANÆ, & singularis quidam Mediceus, in quo legitur

L. LXVIII. (margin note beside "xorum gratiam sunt adoptati")

DI-

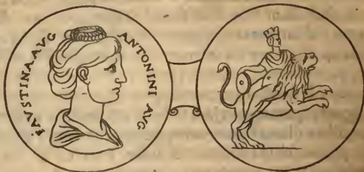
DIVA AUGUSTA MARCIANNA, cum gemino N & cum Aquila: præterea in aversa parte ac inscr. CONSECRATIO. S.C. cujus etiam index alius ejusdem Divæ nummus, cum figura in curru quem duo Elephantes trahunt. Soror vero Matidiæ SABINA, infausta Conjux Hadriani, cum in vulgatis nummis, tum in rarissimo Farnesiano una cum Antino mariti catamito depicta occurrit. FAUSTINAS vero, Matrem & Filiam non trita solum & obvia passim numismata, sed rariora etiam nonnulla exhibent. Et Matris quidem FAUSTINÆ nummi, Antonini Pii conjugis, plerique post mortem ejus percussi cum solitis consecrationis symbolis ac nominibus. Quo spectant etiam insignes, quamquam jam vulgati antiquariis nummi, in quibus plures figuræ cum puellis occurrunt, Faustina vero subsellio insidens, & inscr. PUELLÆ FAUSTINIANÆ; quæ nempe inde nomen nactæ ut liquet ex Capitolino, quod in honorem mortuæ conjugis alimenta iis è publico ex Pii jussu decreta sint. In Gaza Regin. Christin.

Tales vero alimentarios pueros ac puellas ad frumentationem primum admissos à Trajano, gratia ætatis iisdem facta, liquet ex Plinii Panegyrico, ut jam viderunt viri docti. Unus vero aut alter nummus hujus Augustæ occurrit signatus eadem viva inter nummos Mediceos, cum inscr. CONCORDIA AUG. Quo referendus etiam præclarus quidam nummus, in quo plures Sabinæ cum parvulis depinguntur intervenientes Sabinorum & Romanorum pugnæ; cujus nummi notitiam

tiam mole & raritate inter paucos insignis, Cl. Gottifredi acceptam fero. Eidem Faustinæ adhuc superstiti adscribendus alius nummus è maximorum itidem genere, hinc cum inscr. FAUSTINA AUG. ANTONINI AUG. illinc cum Cybele vel Faustina habitu Cybeles Leone vecta, cujus hic depicti gratiam incomparabili Reginæ habiturus est Lector.

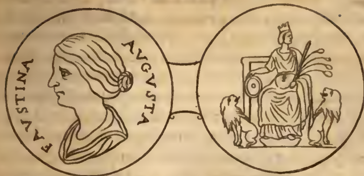
In Gaza Christinæ Augustæ.

Geminam omnino huïc Nummo & præclaram quidem statuam observabam nuper in Villa Pamphiliana. De Galero autem illo, seu operculo Verticis, quod præferunt passim Faustinæ hujus nummi, audiendus est Tertullianus, cui facem iidem commodant. *Aliæ gestiunt in cincinnos coërcere, aliæ ut vagi & volucres elabantur, non bona simplicitate. Affigitis praterea nescio quas enormitates capillorum, nunc in* GALERI *modum, quasi vaginam capitis, &* OPERCULUM VERTICIS, *nunc in cervicem retro suggestum.* Ad FAUSTINAM vero Filiam spectat alius Nummus Regiæ ejusdem Gazæ, in quo eadem Cybele occurrit inter duos Leones sedens, una manu tympanum, altera gestans papavera.

De Cultu.

Fre-

Frequenter nempe ſub habitu hujus Deûm Matris depictæ id genus Auguſtæ; unde ejuſdem Fauſtinæ puerperium, ſub puerperii Cybeles effigie adumbratum videas in nummo Cl. Seguini. Ita haud diſſimilis adlato modo Fauſtinæ Nummo alter Filiæ ejuſdem LUCILLÆ L. Veri conjugis, cum Cybele ſedente itidem inter duos Leones: niſi quod Papaverum loco Pinus ramum geſtet, eidemque adſtet Atys cum pileo Phrygio.

Ad Lucillæ hujus Matrem Fauſtinam pertinet, ut obiter hoc addam, alter ejuſdem Nummus à Triſtano adlatus cum inſcr. ΦΑΥCΤΕΙΝΑ CΕΒΑCΤΗ ΕΥCΕΒ. CΕΒ. ΘΥΓΑΤΗΡ, ſed quem aliud agens procul dubio vertit, *Fauſtina Auguſta Pii Auguſti Conjux*; & ita perperam

Tom. 1. pag. 593.

ram ad Matrem, non ad Filiam refert. Nec Commodi solum Uxorem CRISPINAM Dianæ habitu, sed & ejusdem pellicem MARCIAM Palladis aut Amazonis instar depictam exhibent præclari itidem Nummi. De hac postrema Lampridius, *Commodus Amazonius Marciam Concubinam in Amazone pictam diligebat.* Pertinacis conjux TITIANA Antiquariis hactenus ex Nummis ignota; licet in nummo quodam Mediceo spectetur, in cujus aversa parte Navis cum velo. Neque enim silendum, haud immerito suspectum eundem fuisse erudito illius Gazæ Custodi Petro Fittonio, quasi Crispinæ caput in anteriori parte referret. Equidem ut alia mittam, Pertinacem certe uxorem Augustam dici noluisse tradit Dio, quamquam aliunde sciamus hoc nomen eadem die utrique conjugi delatum. At Successoris ejusdem Didii Juliani duas AUGUSTAS nuncupatas Uxorem & Filiam, MANLIAM nempe SCANTILLAM & DIDIAM CLARAM, Nummi earundem adhuc arguunt; ut vere pateat adsertum à Spartiano; *Uxor etiam Manlia* (non ut ibi legitur Mallia) *Scantilla, & filia ejus Didia clare Augustæ sunt appellata.* JULIA DOMNA Severi Conjux ex ejusdem nummis nota, & jam ex iis castigatus ab eruditis error Viri docti, qui ΔΟΜΝΑΜ ab Oppiano per syncopem, pro *Domina* dictam existimaverat. Eundem tamen erravit nuper eruditissimus editor Nicephori Bryennii, qui insuper ex hoc ipso Oppiani loco *Dominas* dictas colligit Matres Augustorum. DOMNA enim proprium cognomen Syræ hujus Mulieris, sicut in Oriente & Ægypto frequens occurrit apud Auctores Ecclesiasticos DOMNI & DOMNÆ appellatio. Ita Isidori illius, cujus vitam describit Damascius apud Photium, uxor *Domna* ab eodem vocatur. Unde etiam eadem

[Margin notes: In Gaza Christ. Reg. — Lib. LXXIII. — Capitol. in Pertinac. — In Did. Juliano.]

dem vox mihi videbatur restituenda in lege quadam de Legatis, ubi Julii Agrippæ primipilaris neptis *Julia Domina* vocatur; *quæsitum est an & prædia extraneus hæres haberet, an vero ad Juliam dominam, quæ habuit patruum Majorem Julium Agrippam, pertinerent.* Cur vero hæc *Julia* neptis hujus primipilaris, *domina* ibi appelletur, vix unquam commode explicabunt juris interpretes. Magnus quidem Cujacius in divinis Observationibus (ut non male easdem vocat illustris Thecanus) ex hoc loco, sed dubie tamen & titubanter colligebat, Mulieres olim Romanis dictas *dominas*, non respectu solum maritorum, sed etiam per se. Verum errorem vulgatæ lectionis melius detexisset, pro qua *Juliam Domnam*, legi debere quovis pignore contenderem. Et hæc quidem continuo notaveram, dum forte Cujacii observationes versarem, quum animadverti postea idem jam de hac *Julia domina* in *Domnam* transferenda, duobus eruditissimis viris suboleviſſe, Guidoni nempe Pancirollo, in libris Variarum, & novissime Ægidio Menagio in Amœnitatibus Juris. Diversa autem DOMNI apud Anastasium aliosque coævos Scriptores ratio; qui hoc nomen Cæsaribus aut Ecclesiarum Antistitibus, ut dignitatis titulum vulgo solent tribuere. Male vero eadem Julia Severi pro Julia Domna, JULIA DONINA legitur in Veteri lapide apud Gruterum. A *Domna* vero factum etiam *Domnica*, quo nomine Valentis uxor vocatur apud Socratem. Nec minus quis ex ejusdem JULIÆ nummis colligat, eam perperam ab Eutropio, Spartiano, Eusebio, & Orosio, Novercam Caracallæ, & præterea ejusdem Uxorem, non autem Matrem statui; quod utique apud Varnos minus insolitum accidisset, quibus novercam uxorem ducere lege concessum tradit Procopius. Certe præter potiorem hic

L. pater. 38. §. 4. D. de legat. 3.

L. III. c. 18.

Thes. CCLXVIII.

Hist. Eccl. l. IV. c. 26.

Bell. Goth. l. IV. c. 20.

hic longe Oppiani, Herodiani, & Dionis coævorum Scriptorum auctoritatem, MATER AUGG. Caracallæ nempe & Getæ vocatur sine ullo discrimine, & manifestius adhuc Mater hujus Caracallæ in priscis nummorum monumentis. Unde occurrit ejusdem JULIÆ mentio in veteri lapide, qui Scaligero aliisque eruditis crucem fixit,

I. O. M. ET.
IVNONI REGINÆ
PRO SAL. IMP. M. AVR. ANTONINI
PII AVG. ET IVLIÆ AVG. MATRIS
AVG. M. VLP. MVCIANVS
MIL. LEG. XIII. GEM.
HOROLOGIAR. TEMPLVM
A SOLO DE SVO EX VOTO
FECIT
FALCONE ET CLARO COSS.

Neque enim alia hæc Julia Mater Augusti, nisi eadem hæc Mater Caracallæ, qui *M. Aurelius Antoninus Pius* passim in Nummis & lapidibus antiquis vocatur. Unde accedere non possum doctissimo Reinesio, qui ob repertam sibi in Nummis Juliam Soæmiam Matrem Elagabali non parum sibi gratulatus, ad eandem continuo lapidem hunc refert. Neque enim hanc Juliam sine adjuncto SOÆMIÆ cognomine in priscis monumentis dictam reperies; quum Julia Severi in iisdem passim JULIA PIA, JULIA AUGUSTA describatur; ut mittam geminam cum hoc marmore aliorum auctoritatem, in quibus iisdem verbis hanc JULIAM MATREM AUG. h. e. Caracallæ vocari videas. De Consulibus, qui Scaligerum hic turbarunt,

res

res facile componi poteſt, ſi non pro ordinariis, ſed pro ſuffectis habeantur: ut alias idem eruditiſſimus Reineſius recte obſervavit. Ejuſdem vero Caracallæ Uxor PLAUTILLA, cum in Nummis vulgaribus, tum in altero Græco apud Triſtanum, cum prænomine FULVIÆ ſpectatur. Eam itidem exhibent duo inſignes mole & raritate Nummi, alter Tarſi percuſſus, hinc cum capite Plautillæ, illinc cum eadem Auguſta & conjuge Caracalla dextram jungentibus, ac inſcr. ΑΔΡ. CΕΥΗΡΙΑΝΗC ΤΑΡCΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC: alter Caracallæ & Plautillæ capita repræſentans, cum inſcr. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC, infra ΠΛΑΥΤΙΛΛΑ, in altera parte vero nudam Venerem cum Vaſe & inſcr. ΚΝΙΔΙΩΝ. Quem præclarum Nummum, qui celebrem illam Cnidiam Venerem nobis adhuc hodie ante oculos ponit, verſabam haud ita pridem inter illuſtria Cimelia Regiæ Gallorum Gazæ. Elagabali autem Mater paullo ante commemorata Julia SOÆMIAS; & tres ejuſdem Uxores, JULIA PAULLA, JULIA AQUILIA, ANNIA FAUSTINA in ſelectis numiſmatibus etiamnum proſtant. Poſterioris vero nomen ex iiſdem ſolum diſcimus, quam à Commodo genus derivaſſe tradit Herodianus, Dio vero M. Aurelii neptem vocat. Alias Annii cujuſdam Fauſti, delatoris ſub Nerone inſignis, meminit Tacitus, à quo ſtemma hujus Anniæ Fauſtinæ videretur arceſſendum. Male vero eadem à Triſtano prior Elagabali conjux ſtatuitur; quum & Herodiano tertia diſerte adnumeretur, & cæde mariti Pomponii Baſſi quæſitas illius nuptias, ſed non primas, Dio auctor ſit. Duas vero priores Auguſti illius Conjuges, prænomen JULIÆ geſtaſſe, non aliunde rurſus quam ex earundem Nummis percipimus; quarum altera CORNELIA PAULA, altera ſi-

[Margin notes: In Cimel. Reg. Chriſtin. — Hiſt. II. 10. — Lib. IV. — Lib. LXXIX.]

ra ſine alio prænomine, AQUILIA SEVERA Dioni vocatur. Unde etiam adſequimur, frequenter id receptum ea maxime ætate, ut Auguſtarum nomina mutarentur, aut ornarentur alterius prænominis additione. Hanc vero nominum in Auguſtis id genus mutationem maxime fieri ſolitam videas, ubi turpia illa videbantur aut ominoſa, ut de Euphemia Juſtini Imperatoris Conjuge notat Procopius, quæ antea Lupi-
In Ar n. Hiſtoc. cina vocabatur; unde, inquit, οὔτε ξὺν τῷ ὀνόματί τε αὐτῆς ἰδίῳ ἅτε καταγελάστῳ ὄντι ἐς Παλάτιον ἦλθεν, ἀλλ᾽ Εὐφημία ἐπικληθεῖσα· *neque cum proprio nomine, quod ludibrio opportunum videbatur, in Palatium venit, ſed Euphemia appellata.* Haud aliter nempe ac auſpicata id genus nomina, aut in ſponſi & ſponſæ deductione, ac admiſſione Veſtalium apud Romanos; aut in dedicatione Templo-
Hiſt.IV.53. rum, juxta illud Taciti in reſtituendo Capitolio, *Ingreſſi milites, quibus fauſta nomina*, aut alias pro male ominatis Urbium nominibus quæſita nonnunquam re-
Bell.Goth. l.I.c.15. perias; nempe, quod ait alibi Procopius, τὴν ἀπὸ τοῦ προτέρου ὀνόματος διαφεύγοντες βλασφημίαν. More utique hominum conſueto, quo, ſicut rurſus alio loco vere
Bell.Goth. l.IV.c.15. obſervat idem Auctor, magis vocabula turpia, quam res ipſas ſolent amoliri. Exemplum cæteroquin mutati aut adſumpti alterius nominis dederat jam olim LIVIA, cui primæ cognomen AUGUSTÆ cum pronomine JULIÆ conceſſum videmus. Hinc poſtea frequens iſtud evaſit ſequentium Auguſtarum, ut JULIÆ DRUSILLÆ, JULIÆ AGRIPPINÆ, JULIÆ TITI, & in JULIA PIA Severi Conjuge renovatum; quod nomen eandem è familia Juliorum traxiſſe obſervat doctiſſimus Reineſius. Ab ea certe tranſlatum ad Auguſtas & Gentiles eorundem temporum, JULIAM MÆSAM hujus Sororem ac Aviam duorum Augusto-

rum

rum JULIAM SOÆMIAM Elagabali, & JULIAM MAMMÆAM Alexandri Severi Matres, ac earum exemplo ad utramque illam Elagabali Conjugem, JULIAM PAULAM & JULIAM AQUILIAM: ita ut eadem ætate Augusti ANTONINI, Augustæ vero JULIÆ vulgo dicerentur. Neque tamen octo JULIAS intra Severi & Alexandri tempora, ut existimabat vir longe eruditissimus, sed sex tantum reperias modo commemoratas, Severi nempe Conjugem eandemque Matrem Caracallæ, Sororem ejus Aviam duorum Augustorum Elagabali & Alexandri, Matres utriusque, & duas prioris Uxores. Neque enim aut tertia uxor Elagabali ANNIA FAUSTINA, dicta JULIA, ut patet ex ejus Nummis; & ideo, ut existimo, quod stirpem & clarum nomen duarum Augustarum jam aliunde ad mariti nuptias adferret; neque etiam ulla Julia Alexandri Severi conjux occurrit in priscis monumentis. Alia nempe illi in iisdem tribuitur, ab antiquariis vulgo alteri elocata, SALLUSTIA BARBIA ORBIANA, quæ ut frequenter sine mariti effigie, ita occurrit in rarissimo nummo ejusdem Alexandri. Eum enim à se inspectum significavit mihi aliquoties princeps apud vos antiquariorum Fr. Gottofredi, in anteriori parte referentem Alexandrum Severum, in altera hanc Sallustiam Orbianam. Unde illius nummi auctoritate, hæc non Trajani Decii, ut vulgo antiquariis persuasum, sed ejusdem Alexandri uxor esset statuenda. Quod ipsum confirmare videntur alii Nummi ejusdem SALLUSTIÆ, in quibus illa cum conjuge depicta manus eidem tradens, ac inscr. CONCORDIA AUGUSTORUM; quorum ille Alexandrum Severum potius quam Decium referre videtur. Turbat aliquantum inscriptio marmoris;

In Cimel. Card. Buon-comp.

GNÆÆ

Thes. Grut. CCLXXIV. 2.

GNÆÆ
SEIÆ HEREN
NIÆ SALLVS
TIÆ BARBIÆ
ORBIANÆ AVG.
CONIVGI DOMINI
NOSTRI AVG.
VALENTINI VE
TERANI ET
VETERES.

in qua ea DOMINI NOSTRI appellatio ad Decii magis quam hujus Alexandri tempora videtur referenda. Quibus addi potest Nummi à Tristano adlati auctoritas, in quo hinc Hostilianus Decii filius aut gener potius, hinc SALLUSTIA BARBIA ORBIANA; sive eadem cum hac Sallustia, sive filia illius, ut credidit Tristanus, statuatur. Adeo ut vel alterutrum fateri oporteat, aut duas cum his nominibus floruisse Augustas, alteram Alexandri Severi, alteram Decii conjugem, quod minus equidem verisimile; aut de fide horum nummorum eundum ulterius in consilium. Cæterum aliam eidem Alexandro uxorem tribuit Lampridius, nomine MEMMIAM, quam & MEMMIAM SULPICIAM, nescio cujus nummi fide protulit Goltzius. Maximini etiam Conjunx sed tacito nomine ab Appiano, Marcellino & Zonara refertur, quorum iste eandem à truculento marito interfectam narrat. Ea vero vulgo statuitur ab antiquariis, non Calpurnia quædam cum doctissimo Camerario, sed quæ in veteri numismate occurrit appellata DIVA PAULINA, & in aversa parte cum Consecrationis nomine ac symbolis. Ut verum tamen fatear, levibus aut nullis potius conjecturis id hactenus nititur; quum id neque ex Nummi inscri-

inſcriptione aut aliis Veterum monumentis liceat hodie colligere. Immo obſtare potius videntur mea ſententia illa conſecrationis ſymbola: quem honorem Tyranni conjugi & hoſti Senatus ab eodem Senatu habitum parum videtur mihi veriſimile. Nequidquam enim Triſtanus illum tuetur exemplo Poppææ & Sabinæ Hadriani, quæ quamquam à maritis interfectæ, eorum tamen opera fuerunt conſecratæ. Neque enim eadem Maximini ratio, cujus & ferocius adhuc ingenium, & breve ac procul ab Urbis conſpectu imperium, & cum perpetua Senatus diſſenſione conjunctum, & infenſi denique poſt mortem ſucceſſores. Notum alias etiam ſub Cæſarum imperio penes Senatum fuiſſe conſecrandi facultatem; adeo ut difficulter honorem illum Hadriano mortuo extorſiſſe legatur Antoninus Pius. Capitol. in Pio. Mitto leviores adhuc ejuſdem Triſtani conjecturas, qui modo JULIAM PAULINAM dictam eandem fingit pro arbitrio, & modo Julii Pauli Juriſconſulti, modo Pontii cujuſdam Paulini filiam, modo eandem credit cujus mentio in lege quadam de Legatis, *Paulinæ filiæ meæ legatum.* Hæc enim omnia tam incerta quam incertiſſima. Si aliquis conjecturæ hic locus, & Nummi elegantia pateretur, ad PAULINAM, Hadriani ſororem magis placeret eandem referre, de qua exſtat nobilis adhuc inſcriptio. Id vero poſtea Occoni in prioribus ejus curis placuiſſe animadverti, qui dein motus Panvinii & aliorum auctoritate, dubius tamen in vulgatam ſententiam conceſſit. Inſcriptio autem talis,

DOMINA
PAVLINÆ SO......
IMP. CÆSAR.
TRAIANI HADR.
AVG.
FVNDA.
DD.

 Huic

Huic enim recenti Marcianæ ſororis Trajani exemplo, idem Conſecrationis honos à Senatu haberi potuit. Verum obſtat, ut innui, Nummi illius DIVÆ rudior pro Hadriani ætate figura & adſpectus, tum forte Excerptorum Dionis auctoritas, in quibus ſugillatus legitur Hadrianus, quod conſecrationis honorem Antinoo catamito, non autem Paulinæ Sorori deferri curaſſet. Adfert ceteroquin eundem Paulinæ Nummum Pyrrhus Ligorius in opere inedito, quem eidem Hadriani modo Matri modo Sorori vindicat, ita tamen ut in eo DIVA PAULA, non PAULINA legatur, ſicut vocari tamen agnoſcit in Inſcriptione Fundana. Id vero ideo factum exiſtimat, quod conſecrantes eandem Paulinam Romani, nomen diminutivum ei ademerint: quæ mira certe viſa mihi obſervatio, & juxta quam non FAUSTINÆ, CRISPINÆ ſed FAUSTÆ aut CRISPÆ vocari debuiſſent Auguſtæ poſt mortem ſideribus receptæ. Sed nullus conjecturæ hic locus, cum DIVA PAULINA, non PAULA diſerte legatur in illius Nummis, ac præter alios in quodam inſigni Regiæ Gazæ Chriſtinæ, in quo figura cum velo & face bigis vecta ac inſcr. CONSECRATIO. Notior ex iiſdem Nummis Gordiani Conjunx FURIA SABINA TRANQUILLINA, ſicut vulgo ab Antiquariis deſcribitur; quæ tamen non SABINA, ſed SABINIA vocatur in præclaris neque obviis nummis qui integrum hoc nomen repræſentant. Tales duos æreos ac argenteos videbam haud ita pridem in illuſtribus Lutetiæ Cimeliarchiis, cum inſcr. SABINIA TRANQUILLINA AUG. ac alium inſuper Græcum ejuſdem Auguſtæ nummum è maximorum genere, CABEINIA TPANKYIΛΛINA. Quibus utique ſuffragatur inſcr. antiqua, quam in Hiſpania repertam ſuis ad Concilium

Pag. 754.

In Mſ. Reginæ Chriſtinæ.

Apud Ill. Colbertum & P. Sevium.

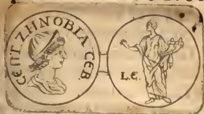
Apud P. Seguinum.

lium Illiberitanum commentationibus inſerentem vides Cl. Mendoſam, FURIÆ SABINIÆ TRANQUILLINÆ. Idem fatum experta Philippi Uxor OTACILIA, quæ vulgo traditur Antiquariis MARCIA OTACILLA, & quam pejus adhuc in *Optatillam* vertebat nuper vir doctiſſimus. OTACILIA enim dicta eadem, non OTACILLA, ut diſerte priorem illam ſcripturam exhibet Nummus æreus in Muſeo Cl. Seguini inſcriptus MARCIA OTACILIA SEVERA AUG. & alius inſuper Græcus, in quo itidem ΩΤΑΚΙΛΙΑ legitur. Frequentes utique in Lapidibus antiquis *Otacilia*, cujus Gentis apud Romanos notæ Livius inſuper, Suetonius, aliique meminere, ac præterea Euſebius in Chronico ex verſione Hieronymi, ubi *Vultacilius Plotus* corrupte pro *Otacilius Piletus* legitur, ſicut erudite ex Tranquillo monuit litterarum decus Joſ. Scaliger. Hæc autem Otacilia Auguſta cum in pluribus Nummis obvia, percuſſis celebritate ludorum ſæcularium, tum in præclaro Farneſiano, cum inſcr. SÆCULUM FRUGIFERUM. Cognomen autem SEVERÆ eidem tribuunt cum alii nummi, tum inſignis Græcus Mediceus, Μ. ΩΤ. ΣΕΟΥΗΡΑ ΣΕΜ. ΣΕΒ. De Trajani Decii, quæ vulgo hactenus creditur, uxore, SALLUSTIA BARBIA ORBIANA, modo vidimus eandem præclari Nummi fide Alexandro Severo adjudicari. Alteram etiam ejuſdem filiam eruit Triſtanus cum inſcr. SALLUSTIA HERENNIA BARBIA ORBIANA, quam Hoſtiliani conjugem credit, ni potius eadem cum matre ſit ſtatuenda. Sic alia rurſus in Nummis occurrit HERENNIA ETRUSCILLA, quæ Decii filia, Herenni Etruſci ſoror & uxor Voluſiani, vulgo antiquariis ſtatuitur. Turbat hic tamen Onufrius, qui eandem Hoſtiliani Con-

jugem censet, & firmat etiam Nummi auctoritate, in quo hinc Hostilianus scilicet, illinc Herennia Etruscilla describuntur. Atqui labat tota Nummi illius, ut ab eo traditur, fides, in quo diversa Hostiliani & Etrusci nomina confundit. Neque enim Etruscus tulit nomen Hostilii, neque Hostilianus Etrusci, quæ omnia mire ibi permiscet Onufrius, dum eadem Nummorum auctoritate vult confirmare. Alias ut fateor nihil obstare video, quin hæc Herennia æque Hostiliani ac Volusiani uxor censeatur. Nec solum nota ex iisdem Nummorum monumentis, aut Valeriani Patris MARINIANA, aut Gallieni Filii SALONINA, sed & Fratris Valeriani Junioris uxor CORNELIA SUPERA à Tristano ex rarissimo nummo primum producta, & cui geminum audio exstare in Cimeliarchio Archiducis Leopoldi, nunc Cæsareo. Rarum autem SALONINÆ Gallieni cognomen CHRYSOGONES, ex nummo Græco adtulit idem Tristanus, inscripto scilicet ΣΑΛΩΝ ΧΡΥΣΟΓΟΝΗ qua de re eum videat Lector. Occurrit ejusdem mentio in Nummo Augustæ Reginæ à Metropolitanis in Ionia percusso, sed in quo pro ΧΡΥΣΟΓΟΝΗ, sicut exhibet Tristanus, ΚΡΗΣΟΓΥΝΗ legebant diligentes antiquarii. Eadem felicitate productæ è Nummis *Tyrannæ* vel *Tyrannides*, sicut eas vocat alicubi Pollio, JULIA DONATA, Uxor Postumi, & VICTORIA Mater Victorini cum inscr. MATER CASTRORUM, quemadmodum eidem Pollioni vocatur. Altera etiam Heroïna ZENOBIA AUGUSTA occurrit in uno aut altero Græco nummo quantivis pretii, cum adjuncto SEPTIMIÆ nomine, nempe qualem habuit Cl. Patinus noster ΣΕΠΤ. ΖΗΝΟΒΙΑ ΣΕΒ.

In Victoria.

Alios

Alios itidem videas apud Cl. Seguinum cum integro Septimiæ nomine CΕΠΤΙΜΙΑ ΖΗΝΟΒΙΑ CΕΒ. & Spei typo in aversa parte. Ita ut inde liqueat, non filiorum illam solum, quod Vopiscus tradit, sed proprio etiam nomine imperii insignia suscepisse. PROBI etiam Uxorem aliunde ignotam Strada jam olim ex Nummo argenteo protulit, in quo conjuncta Probi & Conjugis capita, præterito tamen hujus nomine. Talem æreum maximum exquisitæ raritatis notavi aliquando in Museo Augustæ Reginæ, cujus ectypum inde depromptum juvabit hic quoque divulgare.

Unde vero dictam eandem JULIAM PROCLAM hauserit Strada & ex eodem Tristanus, fateor me juxta ignarissimos scire. Hujus equidem Juliæ Proclæ pulcherrimum nummum protulit in lucem Cl. Seguinus, percussum à Mytilenæis & inscriptum ΙΟΥ. ΠΡΟΚΛΑΝ ΗΡΩΙΔΑ. Quænam vero fuerit hæc Heroïna frustra diu à se quæsitum tradit idem vir elegantis judicii ac industriæ. Illud certe extra dubium nummum in-

ſpicienti, eſſe eum Probi ætate haud paullo ſuperiorem, & circa Antoninorum tempora ſignatum, ut placere memini Cl. Gottofredi. Eam vero, quæcunque tandem fuerit, cœleſtes honores conſequutam docet adſcriptum ΗΡΩΙΔΑΣ nomen, pro quo & Ηρωΐνας & Ηρῷσσας etiam dixerunt Græci. Apollonius Rhodius,

Lib. IV. Ηρῷσσαι Λιβύης τιμήοροι,

Heroïdæ Libyæ vindices; ubi notat ex Herodiano Græcus Scholiaſtes, Ηρῷσσας contracte pro Ηρωΐσσας nuncupatas. Ηρωΐνας autem vocat Julianus in Cæſaribus, agens de Fauſtina à Marco conjuge conſecrata, *Ηρωΐναις ἀνέγραψεν*. *Heroïda* vero juxta ſuperiorem Nummum dixit etiam Ovidius,

Triſt. lib. I. El. 5. *Prima locum ſanctas Heroïdas inter haberes.*

Ipſa autem Aureliani SEVERINA in rarioribus quibuſdam Nummis ULPIÆ nomine addito, Diocletiani Filia GALERIA VALERIA Maximiani uxor; & Maxentii MAGNIA URBICA (non ut apud Occonem MAGNENTIA URBICA) Auguſtarum etiam ſeriem implent. At Conſtantini ſanctius Matris nomen, in præclaro nummo Leonardi Agoſtini, celebris in Urbe antiquarii occurrit. FL. JUL. HELENA. AUG. Unde *Flaviam Juliam* dictam eandem, ſicut ex veteri inſcriptione diſcimus, repetito è veteri more JULIÆ nomine Auguſtis olim familiari. A Filio vero Conſtantino hanc AUGUSTÆ appellationem ſortitam, nummoſque cum eadem ſignatos tradentem novimus Euſebium ac Sozomenum. Hinc de eadem Sulpitius Severus, *namque* HELENA, *Mater Principis Conſtantini*, *quæ* AUGUSTA *cum filio conregnabat.* Infauſtam vero Conſtantini conjugem, non FAUSTAM ſolum, ſed FLAVIAM etiam & MAXIMAM dictam adſequimur ex ſequente Nummo,

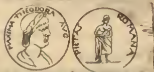
mo, in quo cum duobus liberis eadem depingitur.

In Cimel. Reg. Christ.

Sic alteram hujus Constantini uxorem THEODORAM, Maximiani Herculei filiam, FLAVIAM MAXIMAM dictam itidem videas in antiquis illius Nummis, nempe FL. MAX. THEODORA AUG. seu ut præfert sequens... MAXIMA THEODORA AUG. cum muliere infantem lactente in aversa parte ac inscr. PIETAS ROMANA.

Unde liquet, illa FLAVIÆ MAXIMÆ nomina communicata fuisse à Constantino cum conjugibus, quum ipse FLAVIUS MAXIMUS CONSTANTINUS diceretur. Eutropius vero & Orosius hanc Theodoram Patri Constantio uxorem tribuunt, ex qua sex filios fratres Constantini dicunt eum suscepisse. Sed non novum illud scimus in historicis illorum temporum, ut Maximianum cum Maximino, Constantium cum Constantino non semel confuderint. Ita mitto hic aut supra jam indicatam Constantini filiam & Hannibaliani prius, dein Galli conjugem, celebrem in priscis

ſcis annalibus, cujus verum nomen ex Nummis demum eruitur FL. JUL. CONSTANTINA AUG. quæ Philoſtorgio lucem commodant, qui eam à Patre Conſtantino ornatam diademate & Auguſtam renuntiatam tradit. De Gallo enim ejuſdem conjuge verba faciens, ait, Καίσαρι τε ὢν καὶ ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ ἀνὴρ καὶ γὰρ αὐτὴ πατρόθεν ἦν δεδεγμένη τὸ ἀξίωμα· *Cæſar quum eſſet &* AUGUSTÆ *maritus; ipſa enim à Patre hoc dignitatis nomen conſequuta fuerat.* Ut agmen jam hic claudam, in monumentis id genus conſignatæ neque paſſim obviæ, aut magni Theodoſii Conjuges ÆLIA FLACCILLA & GALLA PLACIDIA; aut Leonis ÆLIA VERINA in nummo aureo Cl. Seguini mihi inſpecta, & cui geminum habet Cæſareum Cimeliarchium; aut Valentiniani III. ſoror, HONORIA in ſingulari nummo aureo Regiæ Gallorum Gazæ; aut Juſtini EUPHEMIA, cujus aureum itidem Nummum tractare nuper mihi licuit in eadem Gallorum Metropoli recenter eo adlatum, nec viſum antea eruditis ibidem antiquariis; aut Juſtiniani THEODORA, aut Phocæ denique LEONTIA.

Hiſt. Eccleſ. l. IV. c. 28.

3. *Ad alias Cæſarum Neceſſitudines.*

Accedunt præterea in eadem veterum Numiſmatum congerie aliæ adhuc AUGUSTORUM neceſſitudines, quas natura aut ſubſidiaria ejus adoptio Cæſarum familiæ inſeruit. Equidem plures id genus cum vulgati jam diligentibus Antiquariis, tum rariores quidam Nummi adhuc repræſentant, ut ad ſupplementum ac integritatem Hiſtoriæ Auguſtæ non parum inde accedat præſidii. Præcipua certe AUGUSTÆ domus ſubſidia vel ornamenta continuo ſe hic offerunt, gener AGRIPPA, CAIUS & LUCIUS Nepotes & adoptione Filii, DRUSUS privignus, GERMANICUS pronepos, hujus liberi NERO ac DRUSUS, Tiberii DRUSUS ac gemini ex eodem Nepotes, denique,

que, *Hic Cæsar & omnis Iuli Progenies.* MARCELLUM quinetiam, breves illos ac infaustos Quiritium amores nummus quidam Mediceus arguere nonnullis videbatur, in quo hinc egregius forma juvenis, illinc S.C. nota occurrit cum insc. P. LICINIUS STOLO III-VIR A A A F F F. cui geminum nuper videbam apud Cl. Seguinum. Quamquam in eo Nummo juvenis Augusti potius quam Marcelli signatos vultus alii existiment, de quo ut judicet peritus talium Lector, eundem hic conspiciendum damus.

Ejusdem certe Marcelli effigiem ex gemma veteri depictam videas apud Ursinum ac Tristanum; ne quem terris tantum fata ostenderunt, posteris eadem omnino illum invidisse conqueramur. Mitto nobile iisdem temporibus par fratrum, duos nempe M. Antonii filios M. ANTONIUM è Fulvia & ALEXANDRUM è Cleopatra genitos, quos è duobus rarissimis Nummis protulere duo insignes Gallorum Antiquarii commemoratus modo Tristanus ac Seguinus; aut ortum ex ejusdem Antonii & Cleopatræ progenie JUBAM, huic memoriæ itidem insertum. Haud vero ita liquidum, quid de ectypo sequentis Nummi statuendum sit, qui incredibilis venustatis visitur in Gaza Palatina, quamquam è veteri Gemma expressus nonnullis videatur; &

quo alii CÆSARIONEM Julii & Cleopatræ filium, alii ANTINOUM, de quo mox in sequentibus, alii quem volunt aut fingunt (apertus enim hic conjiciendi campus) signatum credidere.

AGRIPPAM vero illum bello invictum nummi plures etiamnum exhibent, quos divulgarunt jam antiquarii; in quibus nempe modo solus occurrit, modo cum Augusto socero conjunctus, cujus etiam fuerat perpetuus victoriarum socius. Clarum vero illum maxime triumphis maritimis satis adhuc evincunt & superbum Coronæ Rostratæ insigne, & Neptunus cum Delphino ac Tridente vulgo in iisdem Nummis obvius. Rarior quidam nummus Mediceus, in quo caput ejusdem sine corona illa navali, & in aversa Tropæum depingitur cum clypeis & inscr. HERENNIO PRÆT. quæ rursus splendida sunt victoriarum hujus Agrippæ monumenta. Manilius certe eundem adscribit viris fortibus in cælum receptis,

Lib. I. *Et Cato Fortunæ victor, Matrisque sub armis*
Miles AGRIPPA *suæ*,

quem locum non adsequutus est vir incomparabilis, qui proinde legendum in eodem credidit, *Martisque sub armis Miles Agrippa sui.* Dictus nempe hic *Miles* Agrippa *suæ matris sub armis*, hoc est, sensu certe haud valde recondito, Patriæ suæ seu Romæ belligerantis nondum Jano clauso. Ne quis hic socrum Octaviam desi-

designari existimet, ut primo conjecerat idem illustris interpres, sub qua scilicet militaverit Agrippa. *Matres* nempe, ut notum, passim pro *Patria* apud utriusque linguæ auctores; ita [a] Pindarus de Thebis, *Μάτερ ἐμά*, Italia Trojanorum *antiqua mater* [b] Virgilio, Roma [c] Claudiano *Mater Regumque Ducumque*, & Agrippæ proinde inter eos Duces haud infimi; sicut etiam ratione Coloniarum, *Matres*, *Parentes*, ac *Metropoles* vulgo nuncupatæ, quæ alias *Origines*, *Patria*, aut *Major* vel *Antiqua Patria* vocabantur, & *parere* proinde eædem dictæ apud Tertullianum, *Scythæ exuberant Persas*, *Phœnices in Africam eructant*, *Romanos Phryges* PARIUNT. Illud autem *sub armis* loquendi genus eidem Manilio familiare, & sicut de Roma bella gerente superiori loco, ita alibi de ejus æmula,

[a] Od. I. Isthm. [b] Æn III. [c] In sec. Cons. Stil. De Pallio.

Quondam Carthago regnum sortita SUB ARMIS, Lib. IV. v. 100.

ac rursus,

quumque ipsa SUB ARMIS L. IV. v. 37.

Pax agitur;

ac usitatum inprimis, quod hic notandum, ævo Theodosiano, ad quod referunt nonnulli ætatem Manilii, ut liquet ex Codice ejusdem nominis, *quicunque* SUB ARMIS MILITIÆ *munus Comitatense subierunt*. *Miles* etiam eodem ævo pro *Officiali*; quamquam & Velleius jam olim de se præfecto castrorum, *Tiberii Cæsaris Militem fecit*, aut Curio apud Cæsarem, *Equidem me Cæsaris Militem dici volui*. Ut non mirum, si in Actis Conciliorum, Avitus Viennensis Episcopus ac Senator Romanus Burgundionum Regem Clodovei Militem vocet; *Quod apud Dominum meum, suæ quidem gentis Regem, sed* MILITEM *vestrum obtinuisse me suggero.* Ea vero fuit Militis hujus Agrippæ apud posteros veneratio, ut aliquot ejus Nummi à Tito, Domitiano, &

Cod. Theod. L. 38. t. I. de Decur. Lib. II. Bell. Civil. l. II. Tom. I. Concil. Ep. ad Clodov.

Trajano Cæsaribus restitui meruerint; laudabili illis temporibus & inducto ab Augusto more, à quo *restituti* leguntur apud Suetonium illorum ducum tituli ac honores, à quibus propagatum Romanum imperium. Cæterum eundem Agrippam videbam nuper in singulari nummo inclytæ Reginæ, qui hinc Liviam & Augustum cum inscr. ΣΕΒΑΣΤ. seu *Augusti*, illinc AGRIPPAM cum filiis CAIO & LUCIO repræsentat ac epigraphen ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ, seu Carum *Alabandensium*, qui eundem signarunt. Obvii vero iidem CAIUS & LUCIUS CÆSARES in nummo Augusti argenteo pervulgato, qui eosdem Consules designatos ac Principes Juventutis tradit. Rariores ærei ejusdem notæ, & cum iisdem honorum titulis, CÆSARES AUGUSTI F. COS. D. P. JUVEN. Singulares vero qui vel CAII solum aut LUCII capita exhibent, quales aliquot edidit Tristanus; quamquam unus non ad Caium Agrippæ filium, sed ad Caligulam referri debuit, ut ab erudito Tristani censore observatum. Mitto Augusti privignum DRUSUM & filium ejus GERMANICUM, utrumque decus Romani nominis, neque ex veterum numismatum tractatione ignotum. Drusi etiam restitutos à Tito Nummos aliquot, juxta morem paullo ante indicatum, adservat Gaza Medicea, & unum quidem inscriptum IMP. T. CÆS. VESP. F. AUG. P. M. TR. P. P P. COS. VIII. RESTITU. Duos autem è Germanici liberis NERONEM ac DRUSUM exhibet singularis Nummus laudati aliquoties Cimeliarchii, unde sequens ectypum sumus nacti, cujus pars anterior Tiberium signat cum inscriptione CÆSAR DIVI AUGUSTI F. AUGUSTUS P. M. altera autem duo capita adversa:

In-

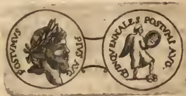

Inſcriptus ille Nummus, ut vides, NERO ET DRUSUS CÆSARES QUINQ. C. VINC. quæ poſtrema videntur explicanda *Quinquennalis Caius Vincius.* Quamquam pro Vincio, (cujus gentis aliqua ſed obſcura in antiquis lapidibus mentio) Vinicium mallem, ſi per nummi ſcripturam liceret. Germanici quippe gener M. Vinicius, cui Juliam Germanici filiam elocavit Tiberius, & quem proinde alibi inter Cæſaris progeneros recenſet Tacitus. Gentilis itaque ejus C. Vinicius (quo nomine unus inter ſuffectos Conſules occurrit in antiquo marmore apud Gruterum) & à quo proinde haud mirum foret hunc honorem Germanici liberis habitum, ut eoſdem juxta Avum Tiberium ære ſignandos curaret. Idem vero QUINQ. ſeu *Quinquennalis* nummo inſcriptus; quales luſtri ac ludorum cauſſa inſtitutos cum Romæ ſingulorum ferme corporum & collegiorum, tum in Coloniis ac Municipiis plures exſtitiſſe viderunt jam eruditi, & cujus generis *Duumviri Quinquennales*, *Quinquennales Perpetui*, *Quinquennales* etiam & *Quinquennalicia Poteſtate* frequenter occurrunt in lapidibus antiquis, ac inter Nummos etiam Gentium Romanarum ſupra indicatos, II-VIR QUI. ITER. ſeu *Duumvir Quinquennalis Iterum.* Talis etiam *in patria ſua Quinquennalis* exſtitiſſe traditur Hadrianus, hoc eſt, Ἄρχων διὰ πέντε ἐτῶν & Ἄρξας τὸ πενταετηρικὸν, ut vocatur idem Magiſtratus in duabus Inſcriptionibus

Tacit. Annal. VI. 15.

Spartianus in Hadriano.

Neapolitanis. *Quinquennales* alias ludos, vulgo in Principum honorem ac pro eorum ſalute celebrari ſolitos, deſignatos etiam videas in ſequenti Nummo Poſtumi aureo, utpote qui per annos ſeptem juxta Trebellium, aut decem etiam juxta Eutropium, Auguſti dignitatem obtinuit. Hinc rarioris Nummi, quem vidi apud illuſtriſſimum Colbertum, inſcriptio, POSTUMUS PIUS AUG. in averſa autem parte Victoria cum clypeo ſiniſtro pede baſi inſiſtens, ac epigraphe, QUINQUENNALES POSTUMI AUG.

Cæteroquin occurrunt iidem Germanici liberi NERO & DRUSUS in aliis adhuc Nummis, quos duæ figuræ equeſtres in iiſdem ſignant, & in quodam Mediceo Caii fratris juſſu, ut videtur, expreſſi cum inſcr. C. CÆSAR DIVI AUG. PRON. AUG. P. M. TR. P. IIII. PP. At filium Tiberii DRUSUM, & ejuſdem Druſi GEMELLOS virilis ſexus duabus Cornucopiis incluſos, ne deſit ſcilicet aliquis *magna de ſtirpe Nepotum*, conſpiciendos etiam præbent antiqui Nummi. Cui ordini præterea inſerendi CLAUDII Imperatoris LIBERI, qui cum duplice itidem Cornucopia ſignantur in præclaro Nummo Coloniæ Patrenſis, quem cum Mutinæ in Gaza Eſtenſi, tum hic apud clarum Urbis Antiquarium Leonardum Agoſtini inſpeximus. exhibet ille priori parte Claudium, altera autem ſequentem iconem.

Nummi

Nummi nempe inſcriptio LIBERIS AUG. COL. A A. P. ſeu *Liberis Augusti Colonia Augusta Aroë Patrensis.* Deductam nempe Patras ab Auguſto Coloniam, & monuit jam olim Strabo, & juxta eundem evincunt plures Nummi vulgo inſcripti COL. A A. PATREN. & unus etiam ſub Auguſto COLONIA AUGUSTA PATREN. *Aroën* vero aut *Aroam* eandem dictam antiquo conditoris nomine docet Pauſanias, ut erudite jam obſervavit P. Seguinus. Tria autem illa capita, quæ ſculptor hic minus accurate expreſſit, totidem Claudii liberos juxta Nummi epigraphen arguunt, virilis nempe ſexus BRITANNICUM, ac muliebris ANTONIAM & OCTAVIAM, quarum illam ſuſcepit è priori conjuge Petina. Equidem ſupremum illum Claudiorum ſanguinem BRITANNICUM è rariſſimo nummo vulgarunt jam celebres antiquarii Triſtanus ac Seguinus Alabandæ in Caria ſignato, ac inſcripto ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. Alterum ejuſdem adoleſcentis protulerat jam olim Strada, cum epigraphe in averſa parte, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΤΙΜΙΝΔΙΟΥ ΒΑΛΟ. Ν ΚΟ. quæ mire exercuit eruditos antiquarios, dum eandem ad lubitum refingunt, ut videre licet apud Triſtanum, qui novam etiam commentus eſt, miram certe & futilibus conjecturis, quod dico illibenter, nixam, nempe ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙΝΕΙΟΥ ΒΑΛΟΙΟΥ; ad quam ſtabilien-

Lib. VIII.

Tom. I. P 199.

liendam duo ignobilia Macedoniæ oppida, unum Ptolemæo Ἐπινεὺς, alterum Stephano Βαλοὺς nomine descriptum, pro uno eodemque cum adjuncta Metropoleos dignitate secure venditat. Neque opus pluribus arguere, quam invito Apolline & sensu omni ac scriptura repugnante hæc hariolatus sit vir doctus. At veram Nummi illius epigraphen videor mihi ex ipsa Nummi scriptura, quam Strada protulit, eruere, à qua nequidquam alii longius discedunt, ut nempe ita legenda sit ac distinguenda, ΚΟ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙ ΜΙΝΔΙΟΥ ΒΑΛΟ... nempe *Corinthi Metropoleos sub Mindio Bal...* Achaiæ scilicet Proconsul sub Claudio quidam Mindius, ut alibi jam indicatum ex Nummo Patrensium Mediceo. Ejusdem autem Provinciæ Metropolis Corinthus, à qua signatus in honorem Claudii Britannicus, cum adscripto more consueto Proconsulis nomine, & adpicta dimidiata navi, opportuno maritimæ urbis symbolo. Ita liquida omnia & cum Nummi à Strada expressi scriptura ac insigni consona. Nisi forte quis malit per litteras illas Ν. ΚΟ. conjunctim lectas, ut Occo easdem videtur etiam legisse, *Nicomediam* designari, cum consueto *Metropoleos* nomine. Neque navis etiam aut Triremis abludens effigies, cujus generis exprimit sequens itidem Nicomedensium Nummus cum duabus ædiculis.

In Cimel. Reginæ Christinæ.

Atque

Atque ita ſtatuendum ſit, hunc Mindium temporibus Claudii, cum Achaiæ, quod Patrenſium nummus omnino arguit, tum Bithyniæ, juxta ſuperiorem nummum, Proconſulatum geſſiſſe. Unum hic deficit, in quo haud multum equidem ſitum eſt hujus Mindii cognomen quod per vocem *Galli* forte ſupplendum eſſet, ut ſi conjecturæ aliquis hic locus, ΓΑΛ. pro ΒΑΑ. in eodem legendum ſit. Certe *Gallus* inter Mindiorum cognomina, ut liquet ex Inſcriptione veteri, M. MINDIUS M. F. GAL. Diverſus vero à duobus illis BRITANNICI Nummis, quos hactenus viderant antiquarii, alius inter præclara Regiæ Gazæ Cimelia recenſendus, qui in priori parte Claudium & Agrippinam oſtentat, in altera ſtantem ac togatum Britannicum cum inſcr. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΣ. Duos etiam VITELLII LIBEROS ad poſterorum memoriam prodit nummus aureus cum inſcr. LIBERI IMP. GERM. AUG. cujus ectypum imputabit lector ſummo illi litterarum Patrono Leopoldo Cardinali Mediceo.

Thes. Grut. 21. 3.

In Gaza Reginæ Chriſtinæ.

Unde utique mirum mihi videtur, cur ἄπαιδα ſeu *ſine liberis* vocet alicubi Vitellium Joſephus. Ubi enim comparationem Vitellii ac Veſpaſiani inſtituit, οὐδὲ, inquit, ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύραννον ὠμότατον, ΑΠΑΙΔΑ δ᾽ ἀντὶ πατρὸς αἱρεῖσθαι πρὸς ταύτην; *Neque enim pro bono Imperatore crudeliſſimum Tyrannum*, NULLOS *autem habentem* LIBEROS *pro Patre optaturos Principem*: ita enim poſtrema vertenda ſunt, quamquam παῖδα pro ἄπαιδα contra apertum loci ſenſum legiſſe videatur interpres.

Bell. Jud. l. v. c. 10.

In eo enim diſcrimen inter utrumque collocat Joſephus ac præferendum innuit Veſpaſianum, quod præter alia liberos idem haberet, ſine prole autem eſſet Vitellius. At habuiſſe Vitellium utriuſque ſexus liberos præter indubiam auctoritatem ſuperioris Nummi, clare haud uno loco Tacitus ac Suetonius docent, *Vitellius duxit Galeriam Fundanam, ab hac quoque* LIBEROS *utriuſque ſexus tulit*; immo utrumque etiam ſuperiori nummo expreſſum patri ſuperſtitem, ac filiam quidem, cujus nuptias Otho ambiverat, à Veſpaſiano ſucceſſore *ſplendidiſſime maritatam*, filium autem GERMANICUM dictum, & cunctis antea fortunæ inſignibus decoratum, brevi poſt Parentis fata à Muciano Veſpaſianarum Partium duce interfectum. Niſi ideo *ἄπαις* vocetur Joſepho præ Veſpaſiano Vitellius, quod idem filius foret *titubantia oris*, *prope mutus & elinguis*, ac imperio proinde parum idoneus, Veſpaſiano autem duo eſſent filii fama ac ætate florentes, iidemque ſignati quoque in viventis adhuc Patris nummis, LIBERI. IMP. AUG. VESPAS. Alterius vero ex iis, DOMITIANI nempe filium CÆSAREM in prima infantia mortuum ac DIVIS adſcriptum, arguit adhuc hodie Matris Domitiæ nummus, cum puerili effigie ſupra Globum inter Aſtra collocati, ſeu ſideribus recepti, & inſer. DIVUS CÆSAR IMP. DOMITIANI F. aut in aliis DIVI CÆSARIS MATRI. Ut liqueat certe, cur *ſidereus* idem filius vocetur Silio,

Siderei juxta radiabunt tempora nati,

aut cur *Deorum parens* Statio dicatur Domitianus. Neque vero LIBEROS ſolum, ſed PATRES etiam quamquam privatos eadem filiorum pietas nonnunquam conſecravit. L. VITELLII parentis actionem Cenſoriam cum nomine & dignitatis appellatione oſtendat,

Sueton. in Vitellio.

Tacit. Hiſt. II. 59.

Sueton. in Vitellio.

adhuc

adhuc Vitellii Imperatoris nummus, quem infra ventilabimus. TRAJANI vero PATREM in aliquot Augusti illius nummis aureis depictum videas, DIVI etiam ac PARTHICI appellatione insignem, nempe DIVUS PATER TRAJANUS, aut DIVO TRAJANO PART. AUG. PATRI; vel DIVO TRAJANO PATRI AUG.; aut ut in sequenti nummo juncta Nervæ & Trajani illius adoptione, hujus naturâ Parentis capita, cum inscr. DIVI NERVA ET TRAJANUS PAT. sicut eundem suppeditat rursus Cimeliarchium Cardinalis Medicei.

Quo spectat illud Plinii, *sed & tu* PATER TRAJANE, *nam tu quoque si non sidera, proximam tamen sideribus obtines sedem.* (In Panegyr.) HADRIANI etiam PARENTEM utrumque nummus itidem aureus servavit ad posterorum memoriam, cum addita epigraphe DIVIS PARENTIBUS. (Vid. Numism. Duc. Arschot.) Unde jam lucem haud obscuram mutuatur, quod apud Auctorem Octaviæ legitur,

Nero ipse DIVO *Domitio genitus* PATRE;

ubi frustra sollicitant hunc locum eruditi, & pro *ipse* DIVO putant legendum *insitivus*. Haud enim mirum illud, ut jam vides, aut insolitum in antiquis monumentis, ut DIVUS vocetur imperantis Neronis parens, quamquam privatus & extra Augusti fastigii societatem defunctus, cujus memoriæ maximos illum honores habuisse diserte etiam auctor est Tranquillus. Neque vero pium duntaxat in Parentes HADRIANUM, sed, quæ vesania illorum temporum, in cata-

mitum etiam ANTINOUM, luculenter certe evincunt selecta illa Nummorum monumenta, quibus ANTINOOC HPΩC vulgo inscribitur. Ἥρως nempe Græcis qui Romanis *Divi* & *Consecrati*, unde Augusto dictus apud Dionem Parens Cæsar Ἥρως Ἰούλιος, hoc est *Divus Julius* juxta ejus Nummos; &, Caracalla militibus id procurantibus Senatusconsulto inter Ἥρωας, h. e. *Divos* relatus apud eundem Dionem; & Faustinæ M. Aurelii Consecratio Ἡρωΐνας seu *Divæ* nomine, ut supra innui, à Juliano Imperatore designata. Hujus vero HEROIS seu DIVI ANTINOI nummos sub insignis forma juvenis effigie passim recondunt illustria Cimeliarchia, & in aversa parte aut Bovem, aut Arietem, aut Aquilam, aut Equum, aut Tripodem, quandoque vero aut Deum Lunum, aut Mercurium cum pedo & talaribus, aut Antinoi ipsius figuram equestrem cum Caduceo, aut eundem in Grypho sublimem. Percussi autem vulgo illi Nummi à *Bithyniensibus*, *Ancyranis*, *Juliensibus*, *Smyrnæis*, *Achivis*, *Amisenis*, *Nicomedensibus*, *Calchedoniis*, *Tarsensibus*, *Byzantiis*; cujus generis nonnullos jam vulgarunt nobiles antiquarii. Ut vel satis inde liqueat, hunc HEROA non fuisse ex eorum genere, qui in Patria tantum consecrati, & quos Πατρώους & ἐγχωρίους vocarunt Græci; quales vulgo Atheniensium Heroës, ad quorum cultum lege Draconis perpetua, ut eam vocat Porphyrius, tenebantur. Vere proinde ab eruditissimo Clemente scriptum alicubi, hunc amasium non in Ægypto solum, sed apud Græcos etiam Hadriani jussu consecratum. Immo sacratus idem Antinous in aliarum adhuc Gentium ac Civitatum Nummis, præter superius indicatos, ut in duobus *Arcadum* ac *Tianorum* Regiæ Gallorum Gazæ. Prior autem catamiti illius faciem exhibet in anteriori parte

Lib. LI.
L. LXXVII.
In Cæsaribus.
Lib. IV. de Abstin.
In Protreptico.

parte cum solito *Herois* nomine, in aversa autem Equum cum litteris ΤΟΙϹ ΑΡΚΑϹΙ. Quo firmatur utique Pausanias adserens apud Mantinenses Arcadas pro Deo habitum hunc Antinoum, Festis annuis, Ludis, Templo, statuis eidem decretis; atque ideo quod Bithynius esset genere, Bithynii autem origine essent Arcades & Mantinenses. Inde factum etiam videas, quod jam erudite monuit Tristanus, ut Mercurii habitu cum talaribus aut caduceo depictus sit iste Divus ex aliquot nummis civium suorum Bithyniensium, cum inscr. ΒΕΙΘΥΝΙΕΩΝ ΑΔΡΙΑΝΩΝ. Arcas enim Deus ille Cyllenius, ut notum, ac proinde in antiquis Arcadum nummis signatus, cujus generis aliquot occurrunt apud Goltzium. Metropoleon autem sacra à Coloniis retenta, eosdemque Deos loci præsides liquet ex antiquis Auctorum juxta & Nummorum monumentis; unde deductarum etiam Coloniarum argumenta arcessunt non semel veteres, ut Dionysius de Græcorum & quidem horum Arcadum in Italia sede, qui & alibi Tyrrhenos negat Lydorum Colonos, vel ideo quod eosdem Deos non haberent, ὀδὲ γὰρ θεὺς Λύδοις σὺν αὐτὺς νομίζουσιν. Sicut itaque Mantinensium Arcadum, ita Colonorum etiam Bithyniensium Deus Mercurius in ambotum nummis expressus. Alter vero Nummus Regiæ Gazæ Bacchum signat Pantheræ insidentem cum inscr. ΤΙΑΝΟΙ. Unde rursus illustratur Pausanias, qui hujus Antinoi Statuas Libero Patri similes commemorat. Alium etiam nummum ab iisdem Tianis percussum in memoriam tanti Herois videas in Gaza Medicea, cum nuda ejusdem figura. Neque vero solum sacerdos hujus Divi, nempe *Hostilius* quidam *Marcellus* expressus in antiquo ejus Nummo, quem descripserunt viri docti, sed in aliis etiam Templum Hadria-

Lib. VIII. · Tab. Græc. XI. · Antiq. lib. I. · Lib. VIII.

ni jussu illi erectum, ut notat inscriptio, quam præfert Nummus Gazæ Cæsareæ, ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΩΚΟΔΟΜΗΣΕΝ, seu *Hadrianus Ædificavit.* Neque enim Urbem solum in Ægypto amasio suo cognominem, ac sacerdotes instituit Hadrianus, quos Antinoi hujus θιασώτας vocantem videas Origenem, sed Templum etiam apud Mantinenses Arcadas eidem sacravit, ut auctor est idem Pausanias, & apud quos proinde signatus videtur superior Nummus. Haud etiam hic prætereundus insignis quidam alius Christinæ Augustæ, cum illius catamiti effigie ac memorabili inscriptione, ΑΓΑΘΟΣ ΗΡΩΣ ΑΝΤΙΝΟΟΣ, h.e. *Bonus Heros Antinous*, in aversa vero Taurus, cum Luna bicorni, ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΙΤΩΝ.

Lib. v. contra Celsum.

ΑΓΑΘΟΣ ΗΡΩΣ nuncupatur ibi Antinous, quasi *Bonus* seu *Propitius Divus*, juxta Gentilium Theologiam, quibus Ἀγαθοὶ Δαίμονες dicti boni seu salutares Genii, & quidem Dracones apud Phœnices & Ægyptios, ut supra tradentem vidimus Philonem Byblium, & Ægyptium Neronis nummum, inscriptum ΑΓΑΘΟΣ ΔΑΙΜΩΝ. Ita Venerem dictam videas Θεὸν Παναγαθὸν in Inscriptione veteri, & in alia rursus ephebi hujus Antinoi exemplo, BONO DEO *Puero Phosphoro*; quomodo alias & *Bona Juno* vocatur apud Poëtam,

Thes. Grut. LIX. I. Id. LXXXVI. 3.

Et tu lætitiæ Bacchus dator, & BONA Juno,

h.e.

h. e. *propitia* juxta Servii gloſſam. Ut mittam notas aliunde *Bonæ Deæ*, *Bonæ ſpei*, *Boni Eventus* appellationes, ac obvias itidem in monumentis antiquis *Fati boni* aut *Fortunæ Bonæ ſalutaris*. Et hæc ſcripſeram, quum occurrit opportune Juliani Cæſaris locus, ubi magno Conſtantino jam Divo eadem ΑΓΑΘΟΥ ΗΡΩΟΣ, appellatio tribuitur, & qui vel ſolus ſuperiorem Nummi epigraphen illuſtrare merebatur. Hæc enim ſcribit de Conſtantii erga defunctum parentem pietate & cultu, *ὃν οὐκ ἰδίᾳ μόνον σεβόμενος ἀεὶ δ' ἐν τοῖς κοινοῖς συλλόγοις διετέλεις ἀνακηρύττων καθάπερ* ΑΓΑΘΟΝ ΗΡΩΑ, *quem tu non privatim ſolum venerari ſoles, ſed & publice tanquam* PROPITIUM DIVUM *præconio tuo celebrare*, ſive ut ad verbum expreſſit Petavius, *tanquam* BONUM *aliquem* HEROEM. Immo juxta hunc Antinoum, *Ἥρωας* etiam *Προνωπίους*, ſeu ſecundum Interpretes, *Lares Propitios* apud Halicarnaſſenſem legas, quibus in ſingulis urbis compitis ſacella extrui juſſerit Servius Tullius. Expreſſus autem in altera Nummi facie Apis Ægyptiorum, qualis vulgo olim depictus, ac præter alios ab Ammiano deſcribitur, *maximeque omnium corniculantis Lunæ ſpecie latere dextro inſignis*. Hinc eadem ejus figura in Tabula Iſiaca, & in Nummo quodam Hadriani Ægyptio, quem videre licet apud Triſtanum. Opportune vero idem Apis in ſuperiori Antinoi nummo ſignatus, utpote in Ægypto primum conſecrati, ac præcipua poſterorum etiam religione culti, ſicut agnoſcit non uno loco apud Origenem Celſus. Percuſſus vero ille Nummus ab Hadrianotheritis, urbis in Mœſia incolis ab Hadriano extructæ, & à ſtudio venationis nomen ſortitæ, ut ratio nominis indicat, ac innuit etiam Spartianus, *Oppidum* HADRIANOTHERAS *in quodam loco, quod illic feliciter eſſet venatus, & Urſam occidiſſet aliquando*

Orat. I. pag. 84.

Antiq. l. IV.

Lib. XXII.

Lib. III. & V.

In Hadriano.

quando constituit. Oblata insuper mihi ejusdem oppidi mentio in duobus aliis Nummis, uno Antonini Pii, altero Philippi senioris Mediceo inscripto ΑʼΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΙΤΩΝ. Ex quibus utique liquet minus vere observatum à doctissimis Spartiani interpretibus, hanc urbem Græcis non *Hadrianotheras*, sed brevius tantum Αʼδριανȣ̃ & corrupte Αʼδριανȣ̃ς dictam, aut, ut voluit ὁ πάνυ, *Adrianutheras* eandem inscribendam. Eadem vero sub diviso nomine Αʼδριανȣ̃ Θήρας occurrit hodie non solum apud Dionem, sed præterea etiam apud Aristidem, qui aliquoties ejus meminit in sermonibus Sacris, & cujus similiter mentionem reperias in Actis Concilii Calchedonensis, sub nomine Αʼδριανȣ̃ Θηρω̃ν, ac ut habet Latina versio, *Adrianutherorum* (rectius *Hadrianutherorum*) *Sancta Ecclesia Dei Hellesponti.* Dicta vero alias una voce Αʼδριανοθήρας, quod Spartianus ac superiores Nummi arguunt, juxta similes flexiones in casu recto ejusdem Originis, Οʼνοματοθήρας, Οʼρνιθοθήρας, Φυγαδοθήρας, aliasque minus vulgares à Θήρα & Θηράω deductas, cujus generis aliquot selectiores collegit eruditissimus Reinesius. At non HEROS solum, sed DEUS etiam in aliquot ejus Nummis inscriptus iste *Hadriani Ganymedes*, ut Prudentio vocatur; puta ΑΝΤΙΝΟΟΝ ΘΕΟΝ Η ΠΑΤΡΙϹ, qualem jam vulgavit Tristanus, aut in alio simpliciter, ΑΝΤΙΝΟΟΝ ΘΕΟΝ observato mihi in Gaza Estensi; sublato nempe omni (quod sæpe alias factum) divini & Heroïci cultus discrimine. Adeo ut vere quadret in hunc Antinoum, quod de Caio Cæsare refert Dio in Excerptis Constantinianis, per adulationem aliis Deum, aliis Heroa dictum, aut quod de Lampsaca notat Plutarchus, primum illi Heroicos honores decretos, postea ut Deæ sacrificatum. Ut constet etiam non frustra à Ter-

In Gaza Reginæ Christinæ.

Serm. Sacr. 1.

Var. L. 1. c. 6.

Pag. 670.

Tertulliano jam olim adſertum, *neſcio quem cinædum* DEUM *facitis*, aut juxta emendationem Salmaſianam, *Synodi Deum*; vel ab Origene contra Celſum, τὸ τιμᾶσθαι ὡς ΘΕΩ τῷ ΑΝΤΙΝΟΩ, *coli pro* DEO ANTINOUM; ac ut alibi idem tradit, non paſſuros illi Ægyptios Apollinem aut Jovem conferri. Hinc Συνθρόνος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Θεῶν, ſeu *Conſeſſor Deorum Ægyptiorum* dictus in veteri Inſcriptione Antinous, non vero Πάρεδρος ſeu *Adſeſſor Deorum*, quod inferioris ordinis ac dignationis nomen, ut eruditis notum; haud aliter nempe ac Philippus Macedo Σύνθρονος τοῖς δώδεκα Θεοῖς credi voluit apud Diodorum, aut Pallas Jovi Σύνθωκος vocatur apud Julianum Cæſarem; aut Marcus apud Herodianum Θεῶν Σύνεδρος. Unde etiam à Socrate obſervatum video, à Cyzicenis Hadrianum tertium decimum Deum appellatum (quo nomine Demades coli voluit ab Athenienſibus Alexandrum, auctore Æliano, h.e. juxta Philippum Patrem, Σύνθρονον τῶν δώδεκα Θεῶν) ab ipſo vero Hadriano Antinoum inter Deos relatum. Neque vero ſolus hic adoleſcens formæ munere cœleſtes honores conſequutus; quum & Deos ob pulchritudinem factos Helenam, Pelopem, Ganymedem recenſeat alicubi Lucianus, & Philippum Butaciden ob venuſtatem ab Ageſtanis cultum Herodotus, & quod ad Hadriani ac Antinoi exemplum propius facit, (ut mittam Hephæſtionem ab Alexandro conſecratum) Argyano formoſo adoleſcenti Templum ab Agamemnone, qui eundem deperibat, extructum, auctoribus [a] Athenæo & [b] Clemente Alexandrino. Scilicet juxta Manilium,

In Apolo-get. Lib. VIII. Lib. III. Theſ. Grut. LXXXVI. 7. Lib. XVI. Orat. V. Lib. I. Hiſt. Eccl. l. III. c. 23. Var. l. V. c. 12. In Charidemo. Lib. V. [a] L. VIII. [b] In Protrept.

Proxima ſors Cygni, quem cælo Jupiter ipſe
Impoſuit formæ pretium. — Lib. I.

Immo neque alia de cauſſa pulcherrimus ſuæ ætatis ad-

olescens Eurypylus ab Homero Heroibus adscriptus, & signatus itidem in veteri Nummo, quem supra excussimus, ΕΥΡΥΠΥΛΟϹ ΗΡΩϹ. Sed ut missis Hadriani delitiis, ad ejus successores pergamus, offert se hic parum notus ANTONINI PII & FAUSTINÆ filius nomine GALERIUS, quem primus edidit Tristanus, sed qui è Nummo Christinæ Augustæ & Mediceo ita suppleri debet, Μ. ΓΑΛΕΡΙΟϹ ΑΝΤΩΝΙΝΟϹ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟϹ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΥΙΟϹ, *M. Galerius Antoninus Imperatoris Antonini Filius.* Unde patet, non *Annii*, ut existimabat Tristanus, sed *Marci* prænomen fuisse huic Galerio, cujus obscura alias apud auctores mentio. Sic alium præter Commodum, M. AURELII & alterius FAUSTINÆ filium, VERUM nomine è duobus Nummis expressit idem Tristanus, uno Romano, quem jam exhibuerat Strada, cum inscr. COMMODUS CÆS. VERUS CÆS. sed dubiæ apud eruditos antiquarios fidei; altero Græco Amastrianorum, cum inscr. ΟΥΗΡΟϹ ΚΑΙϹΑΡ. Qui

In M. Aurelio.

postremus Capitolino suffragatur, de Marco tradenti, *filium nomine* VERUM CÆSAREM, *exectio sub aure tubere, septennem amisit*, ac pro Severo *Verum* apud Lampridium reponendum arguit, qui de Commodo agens,

In Commodo.

appellatus est autem, CÆSAR *puer cum fratre suo Vero*, non ut legitur in libris, Severo. Ejusdem vero sub *Sexti* nomine mentionem à Galeno fieri existimavit doctissimus Casaubonus, ac proinde dictum eum *Sextum Verum*, atque ita apud Lampridium pro *Severo* rescribendum; in quam sententiam etiam continuo concessit Tristanus, quasi *Sexti Veri* nomine à Galeno vocaretur. At *Sextus* ille tantum sine addito *Veri* nomine à magno auctore nuncupatur, quem à se curatum docet, neque de Marci Imperatoris, sed de Maximi viri magnæ per

ea

ea tempora auctoritatis filio Galenum loqui, haud vane contendit eruditissimus Reinesius. COMMODUM vero hujus VERI fratrem Liberos suscepisse, qua de re silent auctores, demonstrat aureus illius Augusti Nummus, quem apud Cl. Seguinum vidisse recordor, inscriptum in aversa parte LIBERI AUG. Non commemoro jam, quos obiter supra indicavimus, VALERIANOS JUNIORES & SALONINUM quendam VALERIANUM; aut Infantes in gremio Matrum hærentes, quos ab Augusto vel à Cæsareo etiam fastigio propera mors submovit; cujus generis, ut alios mittam, duos FAUSTÆ Magni Constantini Conjugis liberos videre licet in adlato supra Augustæ illius nummo. Var. lib. III. cap. 2.

DISSERTATIO OCTAVA.
DE
PRÆSTANTIA ET USU
NUMISMATUM
ANTIQUORUM.

REPLICANTI mihi hic in Urbe ſuperiorum ætatum memoriam, ſubiit continuo animum priſcæ Cæſarum Majeſtatis cogitatio. Mitto alia dominæ quondam gentium decora, quæ veteris elegantiæ ſtudio incenſum poſſent hic etiamnum delectare. Unum illud ſecretioris cujuſdam horroris genio perfundebat, intuentem ſubinde antiquas illorum hominum imagines; ante quas proſtratos olim memineram Reges Regum, eaſdemque numinum inſtar, conſenſu quodam generis humani ſacratas. Hinc eam temporum felicitatem mihi tacitus gratulabar, quæ poſt longum tot ſæculorum decurſum, ſignatos adhuc hodie eorum vultus, eademque veteris faſtigii inſignia, in ſtatuis aut Nummis antiquis, beata ac invidenda copia ſuppeditabat. Immo poſteriorum eo majus hic agnoſcebam beneficium, quo expreſſa in iis nomina ac titulos noveram, unde ſinguli dignoſci etiamnum poſſent, & digito *hic Julius, ille Auguſtus*, atque ita de cæteris, ad noſtram ac poſteritatis memoriam demonſtrari.

DE TITULIS ET HONORIBUS AUGUSTORUM.

Equidem haud obſcura circa TITULOS & HONORES Auguſtorum lux ex iiſdem Nummis adfulget. Alios nempe ex iiſdem noſti Candidatis Imperii, alios Imperatoribus ipſis tributos. Prioris generis nota CÆSARIS nomenclatio, quæ antea primi tantum faſtigii, mox

mox etiam evasit secundi appellatio; ita tamen ut ab utroque sit retenta. Adhibitum nempe hoc discrimen in iisdem Nummis videas, ut quæ Augusti successoribus ad Vespasiani tempora, cognominis loco cedebat; postea mutata sede, prænominis vicem ut plurimum occuparit, ac pro cognomento Augustorum liberis aut apparitoribus, ut eos vocat Ammianus, vulgo sit relicta. Unde qui ante imperium DOMITIANUS CÆSAR vel AURELIUS CÆSAR in Nummis vulgo appellantur, eodem adepto, CÆSAR DOMITIANUS, & CÆSAR AURELIUS, præter alios principatus titulos, in iisdem designantur. Quæ observatio eo etiam confert, ut originem adsequamur illius moris, quo divisa illa AUGUSTI & CÆSARIS nomina; & quem videas inter veteres ac recentiores controverti. Ita ut errare liqueat & Victorem Schotti, qui à Trajano Hadrianum adoptante inductam hanc *Cæsaris* eo sensu appellationem credit; & doctissimum Casaubonum, aliosque eruditos, qui è Spartiano colligunt, eandem ab Hadriano in Ælio Vero primum repertam; & Capitolinum denique qui eandem huic prærogativam tribuit, ut primus è designatis Imperii hæredibus *Cæsar* sit renuntiatus. Aperte certe iisdem repugnat cum Dio, qui Trajanum ipsum *Cæsarem* à Nerva in Senatu declaratum scribit, & alibi Vespasianum Imperatorem creatum à Senatu, Titum autem & Domitianum *Cæsares* tradit designatos; tum cum eodem Dione vel Suetonius, qui idem adserit de Domitiano; vel Tacitus, cui jam antea adscitus à Galba Piso *quatriduo Cæsar* vocatur; quo nomine rursus eundem designari videas à Dione in Excerptis Constantinianis; vel Nummi denique qui perspicue Originem hujus moris indicant. Quum enim momentanea tantum fuerit hæc

De Titulis Secundi Fastigii, & appellatione CÆSARIS.

L. LXVIII.

Lib. LXVI.

Hist. I. 19.

Pag. 697.

adoptio Pisonis in nomen *Cæsaris* adsumpti, nec tradita publicis eorundem temporum monumentis, (adeo etiam ut *de Pisone irritum* observat Tacitus, quod jusserant Patres sub Vespasiani principatu, de celebranda ejus memoria) hinc à Tito & Domitiano primum *Cæsaribus*, dein *Augustis*, usum hujus appellationis & dignitatis liquet ad eorum Successores transiisse. Haud obscure id videntur mihi evincere, cum mutata primum sedes nominis *Cæsaris* in Nummis Vespasiani, ut nempe IMP. CÆSAR VESPASIANUS AUG. in iis inscribatur, atque ita sequentes Augusti illius exemplo, pro quo superiores Galba, Nero, Claudius, aliique, TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG. aut IMP. SER. GALBA, CÆS. AUG. in iisdem monumentis passim appellantur; tum clarius Domitiani Numismata, in quibus CÆSAR ante imperium vocatur. Quibus utique adscribendus rarissimus Nummus æreus sub Vespasiano percussus, cui similem etiam argenteum ab Occone descriptum videas, in cujus nempe anteriori parte illius effigies, in altera duæ figuræ equitantes, juxta sequens ectypum è Nummis Gazæ Mediceæ expressum, cum inscriptione TITUS ET DOMITIANUS CÆSARES PRIN. JUVENTUTIS.

Hist. IV. 40.

Ex cujus præclari Nummi inscriptione licet colligere. Primo inductum pridem hunc morem, ut in designatione *Cæsarum*, præter solita Congiaria & donativa, facti illius memoria cum eorum vultibus Nummis proderetur.

deretur. Hinc in inter prærogativas Cæſarum receptum, ſicut præter luculentam Nummorum congeriem cum illorum imagine, aperte docet Herodianus, qui Severo tribuit, ut de Clodio Albino Cæſare à ſe renuntiato fidem faceret, *νομίσματά τι αὐτοῦ κοπῆναι ἐπέτρεψε*, *nummos cum ejus imagine ſignari permiſit*. Secundo, à Veſpaſiano aut à Senatu in illius gratiam inſtitutam hanc CÆSARUM denominationem; quo firmaret in duobus filiis ſucceſſionem, exemplo & iiſdem verbis Auguſti Caium & Lucium Nepotes adoptantis, cujus rei memoria obvio illius nummo itidem tradita, cum utriuſque Cæſaris imagine & inſcr. C. L. CÆSARES AUGUSTI F. COS. DESIG. PRINC. JUVENT. Adeo ut mirer obſervare doctiſſimum Caſaubonum, quo inventum hoc *Cæſaris* pro deſignato imperii hærede Hadriano adſereret, eadem mente Auguſtum Caium & Lucium PRINCIPES JUVENTUTIS appellaſſe, quum tamen alteram CÆSARUM appellationem præterire ibi non debuerit, in quam eodem fine adſcitos ab Auguſto ex filia Nepotes conſtat. Hinc inter cauſſas ſeceſſus Rhodiani à Tiberio delecti, eam refert Dio in Excerptis Valeſianis, *ὅτι μὴ καὶ* ΚΑΙΣΑΡ *ἀπεδείχθη*, *quod* CÆSAR *etiam non eſſet renuntiatus*. Tertio, omnino reſtituendam Spartiano antiquam lectionem, *de Ælio vero dicendum eſt, qui tantum* CÆSARIS *nomen* accepit, ubi male *primo* aut *primus tantum* contra rei veritatem & meliorum codicum fidem invexit *ὁ πάνυ*. Quarto, non per *πρόληψιν* ſeu *anticipationem*, ut viſum quibuſdam eruditis, CÆSARIS nomen candidatis imperii ab Auctoribus quandoque tribui ante Ælium Verum; quod tamen revera ſerius ac ſub eodem primum ſit receptum. Immo præter fratres TITUM & DOMITIANUM, accedit iiſdem Domitiani filius adhuc

Lib. III.

Pag. 663.

adhuc infans CÆSAR salutatus, & post mortem Divis adscriptus; ut liquet ex Nummis Domitiæ Matris supra descriptis, DIVUS CÆSAR IMP. DOMITIANI F. & ad quem respexit alicubi Martialis,

L. III. Epig. *Suspicor has pueri Cæsaris esse nives.*

De appellatione PRINCIPIS JUVENTUTIS. Quinto non solum CÆSARIS, sed etiam PRINCIPIS JUVENTUTIS appellationem, symbolum fuisse futuræ successionis; unde vulgo in Nummis & Marmoribus, utrumque Augustorum liberis aut hæredibus tributum videas. Hunc nempe titulum eo sensu in Caio & Lucio Cæsaribus cœptum; in Nerone & Druso, dein altero Nerone propagatum; in Tito & Domitiano renovatum; ac in reliquis dein Cæsaribus passim admissum, sicut Marco, Commodo, Geta, Diadumeniano, Philippo, Hostiliano, Herennio, Gallieno, Salonino, Salonino Valeriano, Carino Numeriano, Maximo, Galerio, Maximiano, usque infra Constantinorum tempora, veteres nummi ante oculos ponunt. Eundem certe & Constantino Magno tribuit Nummus Augustæ Reginæ, & filio ejusdem Constantino Juniori, Nummus æreus maximus Gazæ Barbarinæ. Ita Tiberium Nepotem Imperatoris Tiberii, PRINCIPEM JUVENTUTIS renuntiatum adoptavit Caius, sed quem mox è medio sustulit. Nomen autem illud PRINCIPIS JUVENTUTIS seu ἐφηβάρχου, ut vocatur Arriano, nobilissimis adolescentibus Equestris ordinis, libera adhuc Republica concessum nemo nescit; *Equites enim illis Principes Juventutis*; ut Livius alicubi loquitur, quo etiam nomine Brutum & Curionem compellat in Epistolis Tullius: sicut alias omnium ordinum, & Cæsarianorum etiam *Principes* quosdam fuisse discimus ex priscis monumentis. Hinc qui in superiori nummo aliisque id genus Princeps Juventutis appel-

Dio. l. LIX. Differt. lib. III. Lib. XLII. cap. 61.

appellatur Domitianus, Juvenali dictus alicubi, *Jam Princeps Equitum*; quod minus commode interpretes, per Magistrum Equitum interpretantur. Ita nempe πρόκριτος τῆς ἱππάδος dictus Dioni in Excerptis M. Aurelius Cæsar designatus, h. e. *Princeps Juventutis*, interprete Cl. Valesio, Capitolino autem *Sevir turmis Equitum Romanorum*. Hinc etiam per figuras Equestres designati vulgo in antiquis nummis illi *Principes Juventutis*; nonnunquam etiam ut in nummis Neronis & Commodi, cum inscr. EQUESTER ORDO PRINCIPI JUVENT. Opportune itaque de Commodo Lampridius, *Cooptatus inter tres solos Principes Juventutis, quum togam sumpsit*. Quem locum, quod genuinum ejus sensum non adsequerentur, de mendo suspectum habuerunt doctissimi Interpretes. Hinc pro *tres solos* emendabat Lipsius *trossulos*; qua voce antiquitus *Equites* designati. Acute sane, & eidem continuo suffragantibus harum litterarum triumviris, Casaubono, Grutero, Salmasio. At mihi liceat cum pace tantorum Virorum, adsensum hic aliquantum cohibere. Mitto insolitum obsoletæ pridem vocis usum, ubi obvia & familiaris occurrebat. Hanc certe *Trossulorum* vocem pro *Equitibus* ab oppido *Trossulo* deductam, à Gracchorum temporibus antiquatam videre licet apud Plinium, quibus jam pudebat multos eo nomine appellari; idque ut existimat vir summus, propter vocis ambiguitatem, qua vir mollis etiam ac delicatus (à Græco τρυφερός) designabatur. Quid dicam supervacuum hic ejusdem vocis usum? Neque enim alii Principes Juventutis quam ex Equestri Ordine, ut parum necesse fuerit, & præter receptum loquendi morem, dici Commodum cooptatum inter Equites Principes Juventutis. Neque magis opportuna aut necessaria ejusdem Salmasii emen-

Satyr. IV. Pag. 104. In M. Aurelio. In Commodo. L. XXXIII. cap. 2.

mendatio, *inter trossulos Princeps juventutis*; quo nempe unicus ea ætate princeps juventutis Commodus designetur. Præterquam enim quod eodem laborat incommodo, accedit aliud haud leve, quod vim vocis *cooptandi* non adtendisse videatur vir incomparabilis, quæ de adlecto in plurium Collegium, non de unico principe juventutis dici potuit. Ita cooptati à Collegis Pontifices Augures, Tribuni plebis apud rerum Romanarum Scriptores, de qua voce paullo infra. Nulla itaque, si quid judico, mutatione opus apud Lampridium, aut vocis pridem antiquatæ & omnino supervacuæ notatione. Delecti nempe vulgo nobilissimi adolescentes Equestris Ordinis, qui *Principes Juventutis* appellarentur. Ejusdem designationis & ordinis, ut modo videbamus, Seviri turmis Equitum Romanorum, quorum frequens mentio in Lapidibus antiquis. Talis Commodi hujus parens Marcus à Pio designatus, neque unicus tamen sed inter plures quod ratio nominis docet, & præterea facile è Capitolino discas, *& Sevirum Turmis Equitum Romanorum jam Consulem designatum creavit & edenti* CUM COLLEGIS *Sevirales ludos adsedit. Collegæ* itaque Marco in illo Seviratu, inter quos à Pio adlectus. Ita Commodus cum togam virilem sumeret (non ut Caius aut Lucius Cæsares, præter morem, *necdum posita puerili prætexta*) inter Principes Juventutis cooptatus, qui non plures quam tres exstitisse dicuntur. Neque insolitum hunc numerum colligas præterea ex præclaro Getæ Nummo, in quo tres figuræ Equestres occurrunt cum inscr. PRINC. JUVENT. Immo haud incommode rationem illius numeri eruere mihi videor. Seviri nempe, quod vel nomen arguit, sex numero totidem Turmis Equitum Romanorum præfecti. Distincte vero iidem juxta Lapides

Tacit. ann. l. 3.

pides antiquos in Seniores & Juniores; adeo ut tres è Junioribus constarent, qui vulgo tradito è veteri Rep. titulo ac more, *Principes Juventutis*, dicti. In eo autem seu plurium seu trium Collegio facile credimus primas obtinuisse, seu quasi Principum Principem exstitisse filium & successorem Augusti. Quo respexisse etiam videtur Curtius, ubi Alexandrum de Philota Romano more induxit loquentem, *Equitatui optimæ exercitus parti, Principibus nobilissimæ juventutis unum præfeci.* Lib. VI. Iidem vero Tullio nuncupati *signiferi Juventutis*, ut in Oratione pro L. Sylla; *cum signifer esset Juventutis*; (sicut alibi *signifer seditionis*, eidem dictus de illius duce seu principe) Pro Domo sua. quod certe egregie rursus illustrant ii Nummi in quibus vulgo figura stans cum duobus signis legionis, & inscr. PRINCIPI JUVENTUTIS. Quibus etiam adscribendus Nummus ejusdem Commodi, in quo manus junctæ cum Signo militari, & eadem inscriptio *Principis Juventutis*, In Cimel. Reginæ Christinæ. Illud vero paullatim receptum videas, ut destinati ad imperium successores primo *Principes Juventutis*, dein *Cæsares* renuntiarentur; ut vel ex Claudiano colligas tradente de Honorio,

Nec dilatus honos, mutatus Principe Cæsar De IV. Cons. Honor.
Protinus æquaris fratri.

Ita NOBILISSIMI titulus, iisdem Cæsaribus, De titulo NOBILISSIMI. passim etiam in antiquis Nummis adnexus occurrit à Philippi Junioris temporibus; quamquam & jam ante Maximini filio eundem tribuat vetus Lapis, C. JULIUS VERUS MAXIMUS NOBILISS. CÆSAR PRINCEPS JUVENT. Thes. Grut. CLVIII. 4. immo ex aliis etiam liqueat à Trajano repetendam ejus originem, & ab ævo Commodi, Id. CCXLVI. 3. quo idem adhuc Cæsar PONTIFEX NOBILISSIMUS vocatur. Id. CCLX. 6. Quod illustrat etiam obvius ejusdem

Commodi nummus cum inscr. NOBILITAS AUG. At distincta postea illa NOBILISSIMI & CÆSARIS nomina, ac sub Byzantinis Imperatoribus peculiaris NOBILISSIMI dignitas instituta, ut viderunt jam viri docti. Græcis eadem dicta, ut Philostorgio, Ἐπιφανεστάτου ἀξία, & Ἐπιφανέστατοι *Nobilissimi*; sicut præter alios aperte docet alibi idem auctor, apud quem Jovianus filium Ἐπιφανέστατον, ὃ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ΝΩΒΕΛΙΣΣΙΜΟΝ ἀναγορεύει. Unde, ut obiter hoc dicam, Valerium Constantium dictum in Marmore Arundelliano, τὸν Ἐπιφανέστατον Καίσαρα, doctissimus interpres minus accurate *Illustrissimum Cæsarem* vertit, qui ex recepto titulo ac more, *Nobilissimus* dici debuisset. Ita hujus Valerii nepotem Constantium, juxta Delmatium, & Hannibalianum, ob adgnationem Νωβελισσίμου dignitatem nactos tradentem videas Zozimum. Factum vero paullatim, ut inter Augustorum liberos, alii *Cæsares*, alii *Nobilissimi* iique juniores vulgo dicerentur; sicut manifeste colligas ex loco Nicephori, quem jam ad Procopii Anecdota notavit vir doctus; alii vero distinctis temporibus primum *Nobilissimi*, dein *Cæsares* vocarentur. Postremum certe de Valentiniano juniore è Constantio & Placidia nato observat Olympiodorus apud Photium; & juxta eundem Philostorgius, sicut & eodem titulo alterius Valentiniani inscriptæ aliquot leges Codicis Theodosiani, [a] *Valentiniano Nobilissimo Puero & Victore Coss.* quibus geminæ aliæ de Honorio, [b] *Honorio Nobilissimo Puero & Euodio Coss.* Haud aliter nempe ac *nobiles pueri* dicti jam olim [c] Tacito, talia Augustæ domus subsidia, Britannicus & Nero. Immo postea, PROTONOBILISSIMI quoque titulus invectus inter honores Aulæ Byzantinæ; sicut *Protosebasti Protopatritii*, *Protocancellarii*, & sexcentorum id genus.

Hist. Eccl. l. XII. c. 10.

Hist. Eccl. l. VIII. c. 8.

Lib. II.

Lib. XII. cap. 10.

[a] L. VIII. de Privileg. eor. & l. I. de Oblat. Eq.

[b] L. IV. de Proximis &c. l. III. & IV. de Exsecut.

[c] Annal. XII.

In

In hunc etiam ordinem secundi fastigii una cum *Cæsaris*, *Principis Juventutis*, aut *Nobilissimi* titulis, referri debet dignitas SACERDOTIS COOPTATI IN OMNIA CONLEGIA SUPRA NUMERUM, ad quam vocati in spem successionis, vulgo evehi à prima juventute consueverant. Clarum id ex Neronis Cæsaris Nummis, qui hos titulos eidem largiuntur, sicut etiam M. Aurelio Cæsari destinato vetus Lapis. Unde illustratur quoque Lampridii in Commodo locus, qui de eo ut Cæsare adhuc loquens, *Adsumptus in omnia Collegia Sacerdotalia Sacerdos Commodus*. Male autem priorem hunc Nummum ad Drusum Germanicum Tiberii fratrem retulit vir doctus, deceptus cum aliis nonnullis, nominum communione *Neronis Claudii Drusi Germanici*, quæ cum alibi, tum in nummo aureo Claudii, Neroni tribuuntur, cum illius adhuc adolescentis effigie ac inscr. PRINC. JUVENT. Ratio autem illius instituti petenda ex reliquis Augusti arcanis, quibus ut supremum rerum aliarum arbitrium, ita sacra omnia & Religiones omnes Populi Romani, in sua voluit habere potestate. Hinc inter reliquos honores ab Augusto admissos, illum qnoque Dio alicubi commemorat, ut Sacerdotes quoscunque pro arbitrio constitueret, neglecto etiam numero antiquitus recepto, quod tradit postea in immensum crevisse. Ita factum, ut præter receptam Pontificis Maximi dignitatem, auctus sit ab eo Sacerdotum numerus, & in eorum Collegia unus è proximis & ex hæredibus adscitus; quomodo aut Claudium Marcellum admodum adolescentem *Pontificatu extulisse* legitur apud Tacitum; aut in Caium Sacerdotium contulisse apud Dionem: unde Lituum etiam & Simpulum videas in obvio nummo, qui eundem Caium & Lucium fratrem signat. More

De Sacerdotio Cæsarum.

Jac. Gutther. de Jur. Pont. l. 1. c. 9.

Lib. LI.

Annal. l. 3.

Lib. LV.

ſcilicet jam à J. Cæſare deducto, qui hunc ipſum Au-
Lib. II. guſtum, Velleio auctore, *Pontificatus Sacerdotio puerum honoravit.* Unde id quoque præter alia ab iiſdem Julio & Auguſto hauſerunt ſucceſſores, ut omnibus illis Sacerdotiis mature inaugurati, hæredes ſuos in eadem à teneris quaſi cooptarent. Quo conſilio etiam videas Getæ conjunctas *Cæſaris, Principis Juventutis* & *Pontificis* appellationes in Nummis aliquot tribui, P. GETA CÆS. PONTIF. PRINC. JUVENT. Ut hæc ſingula totidem primi faſtigii tyrocinia facile agnoſcas. Ita hoc veluti rudimento, ſacris ac cæremoniis Deorum ut Cæſares initiati, Auguſti demum ſupremam ſacerdotii dignitatem, Pontificatum nempe Maximum conſequebantur. Arcanum hoc cum aliis id genus recluſit nobis Dio, ſed cujus locum non recte accepit interpres; ἔκ
Lib. LIII. τε τοῦ ἐν πάσαις ἱερωσύναις ἱερῶσθαι, καὶ προσέτι καὶ τοῖς ἄλλοις τὰς πλείους σφῶν διδόναι, ἀρχιερέων τε τινὰ αὐτῶν, κἂν δύο κἂν τρεῖς ἄρχωσιν εἶναι, πάντων αὐτοὶ καὶ τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν κυριεύουσιν. *Ex eo autem quod omnibus Sacerdotiis inaugurati ſunt Imperatores, & quod alios in pleraque illa Collegia adſciſcunt ſemperque unus eorum, ubi duo vel tres ſimul imperant, ſummum Pontificatum gerit, continuo fit, ut omnium Religionum & Sacrorum Domini evadant.* Vides hic apertam hujus moris Originem; inauguratos omnibus Sacerdotiis Imperatores, ſeu Sacerdotes in omnia Collegia cooptatos, & alios in eadem ab iis adlectos, h. e. Cæſares & in ſpem ſucceſſionis adoleſcentes, non autem ut ſenſum perverterat Interpres, *ac pleroſque in ea Collegia adſciſcunt*, contra Dionis mentem & totam arcani illius politici rationem. Inde etiam perſpicua cum occaſio tum inſcriptio ſuperioris Nummi, quem hactenus nimis leviter adtigere viri docti, qui Neronem tradit *Ex Senatusconſulto Sacerdotem cooptatum In Omnia Collegia ſupra Numerum*,

nempe

nempe SACER. COOP. IN OMN. CONL. SUPRA NUM. EX S.C. quæ ſingula opus habent aliqua notatione. Mitto proprium hujus moris & Tullio aliiſque familiare loquendi genus *Sacerdotis in Collegia cooptati*, qualis vel Fannius *cooptatus in Augurum Collegium*; In Bruto. vel apud Livium *Triumvir Epulo*, item *Pontifex & Decemvir cooptatus*; Lib. XL. cap. 42. ne de ſolis inter Sacerdotes. Auguribus cum quibuſdam eruditis hanc vocem uſurpatam credas. *Cooptati* itaque dicti promiſcue omnium Collegiorum Sacerdotes, quod vel Superior nummus arguebat, ſicut *nominari*, *adlegi*, *capi*, ac juxta Servii gloſſam, *creari*. Servius, *Et ſunt propria verba quæ nulla ratione mutantur, nam ut Sacerdotes* CREARI, *Virgines* CAPI, *dicimus*; Ad Æn. VII. quam tamen poſtremam vocem præter Veſtales, ad Flamines etiam Diales, Pontifices, Augures, ſpectaſſe docet Gellius. *Nominabat* nempe Sacerdotem, L. 1. c. 12. puta Augurem unus aut duo è Collegis, Philip. II. (*neque enim licebat à pluribus nominari*, ut idem Tullius alicubi obſervat) qua nominatione idem in Collegium *Cooptari* dicebatur. Cicero *paternum Auguratus locum*, Philip. XIII. *in quem ego eum, ut quod à Patre accepi filio reddam, mea nominatione* COOPTABO. Plinius *qui me nominationis* Lib. IV. *die, per hos continuos annos inter Sacerdotes nominabat tan-* Ep. 8. *quam in locum ſuum* COOPTARET. Idem vero SUPRA NUMERUM ſeu ὑπεράριθμιος Nero Sacerdos Cooptatus, haud aliter nempe ac Vitricus ejus Claudius, AD NUMERUM *ſodalium Auguſtorum ſorte ductorum* EXTRA ORDINEM *adlectus*. Sueton. in Claud. Quo referendæ aliquot Inſcriptiones antiquæ, *Adlecto* SUPRA NUMER. *Sevirum Auguſtalium.* Thef. Grut. CCCCXLIX. 1. & CCCCLI. 4. Immo neque inſueto etiam in aliis honoribus conferendis titulo ac more; ſicut apud Tacitum, ut SUPRA NUMERUM *legaretur, qui templi curam ſuſciperet*; Annal. IV. 56. alibi de Comitiis Prætorum,

torum, *tres qui supra* NUMERUM *petebant*, qui &
In Nerone. *Canditati* SUPRA NUMERUM Suetonio vocantur;
Lib. x. Ep. 113. apud Plinium denique de Civitatum Buleutis, *quos indulgentia tua quibusdam civitatibus* SUPRA LEGITIMUM NUMERUM *adjicere permisit*; & iterum alio loco,
Lib. x. Ep. 32. *quominus statim revocandos putarem, quos habet* SUPRA NUMERUM. Ita & imaginarium militiæ genus
Sueton. in Claudio. à Claudio institutum, *quod vocaretur* SUPER NUMERUM, seu, ut tradunt quidam libri, SUPRA *numerum*: ut mittam *supernumerarios* illos milites, Scholarios aliosque, quos è Vegetio, Procopio, & Codice Theodosiano ad eum Suetonii locum erudite, ut solet, observat ὁ
Lib. xxxiv. cap. 47. Lib. xxxv. cap. 5. *πάνυ*; & quo referri etiam possunt *Extraordinariæ* illæ *Cohortes*, seu *Extraordinarii milites*, quorum mentio in veteri Romanorum militia apud Livium. Neque mirum etiam audiri Neronem Sacerdotem IN OMNIA CONLEGIA cooptatum; hoc est Augurem; Pontificem; Septemvirum Epulonum; XV Virum Sacris Faciundis, seu *Sacerdotem summorum Collegiorum*,
In Augusto. ut Suetonio eadem vocantur; Sodalem præterea Augustalem; è Saliorum numero; denique quod modo apud Dionem vidimus optimum illius Nummi interpretem, ἐν πάσαις ἱερωσύναις ἱερῶσθαι. Nihil enim obstabat, (haud insueto temporibus nostris more) quominus unus apud Gentiles pluribus Sacerdotiis ornare-
Epist. xxi. tur. Unde Cæsar Julianus Callinicum quendam declarat insignitum duplici Sacerdotio Cereris & Matris Deûm. Id vero apud Romanos jam olim receptum, quamquam rarius quondam & pro eximio honore habitum, ut quis in duo Collegia cooptaretur. Livius de
Lib. xxx. cap. 26. Q. FABIO Maximo Augure & Pontifice, *nam* DUO SACERDOTIA *habuit*; Quomodo & unus vel alter,
Lib. xxvii. & xxix. idem Augur & Decemvir nonnunquam illi commemora-

moratus. Successu vero temporis, neque solum in Domo Augusta, unus in plura etiam Collegia adlectus, unde & Galbæ ante Imperium *Sacerdotium triplex*, & Vitellius *Sacerdotiis amplissimis auctus*, eodem Suetonio auctore, & de M. Agrippa ac Statilio Tauro Velleius, non obstitisse novitatem generis, *quominus ad complura* Lib. II.
eveherentur Sacerdotia. Inde etiam illa exclamatio apud Neronis hujus educatorem, [a] *Cooptatus in Collegium sum*, [a] Senec. de
cur in unum? qui & alibi meminit cujusdam [b] *Sacerdo-* Ira l. III.
tiorum candidati. Immo hinc in eodem Neronis Num- c. 31. [b] De Benef.
mo, Patera, Tripus, Simpulum, Lituus ad designan- l. IV. c. 28.
da multiplicia illa Sacerdotia, quod viderunt jam eruditi antiquarii, seu ad declarandum Neronem, ut de Germanico Tacitus, *Auguratu & vetustissimis caremoniis* Annal. I.
praditum. Neque vero frustra additum Ex. S. C. Ab 62.
amplissimo enim Ordine collati vulgo tituli & honores, quibus vel Augusti, vel eorum liberi & successores ornabantur, maxime ubi iidem erant extra ordinem seu *supra numerum*; aut alioqui nondum per leges capax ejusmodi honorum ætas foret. Ita Marcum Pius *in Collegia Sacerdotum* JUBENTE SENATU re- In M. Au-
cepit, qui etiam octavo ætatis anno in Saliorum Col- relio.
legium relatus alibi ab eodem Capitolino traditur. Liberæ autem Reipubl. temporibus, facta etiam nonnunquam ætatis gratia in cooptandis Sacerdotibus; sicut inter Neronis hujus Majores *Cn. Domitius Ænobarbus op-* Lib. XLIII.
pido adolescens SACERDOS *lectus* apud Livium legitur; c. 28.
& J. Cæsar Flamen Dialis annorum XVII destinatus apud Suetonium. Rarissime tamen illud olim factum aperte innuit alicubi idem Livius, *Augur T. Sempronius* Lib. XXIX.
Gracchus admodum adolescens, quod tunc PERRARUM IN c. 38.
MANDANDIS SACERDOTIIS *erat*. Quamquam solis interdum pueris delata quarundam Gentium in-

stitutis Sacerdotia; unde priscis temporibus apud Achivos Sacerdotium Jovis, Puero forma præstanti creditum, cui pubescenti alius succedebat, ut observat Pausanias; & apud Thebanos pueri forma egregii creati Sacerdotes annui, sicut alibi etiam refert idem auctor. Haud aliter nempe ac Elagabalus adhuc juvenis, *pulchritudine ac statura & Sacerdotio conspicuus* à Capitolino traditur; & quod firmant ejus Nummi, in quibus præter signatos ejus vultus, occurrit inscriptus SACERDOS DEI SOLIS ELAGABALI. Ad ea vero Nobilissimorum Cæsarum Sacerdotia referendi quoque ii Nummi, in quibus visuntur Instrumenta Sacerdotalia, & inscr. puta SEVERI PII AUG. FIL. qui explicandi scilicet de Severi liberis Caracalla & Geta in Sacerdotalia id genus Collegia pro more cooptatis. Propria certe jam olim Nobilium Sacerdotia apud Romanos; unde Sacerdotes de plebe adlegi ægrius tulisse Patres Livius refert, quam cum Consulatum vulgari viderent; & *Nobilissimi ac Sacerdotes viri* conjuncti alicubi apud Velleium; & *nobiles adolescentuli avitis ac paternis Sacerdotiis* ab Othone ornati, Tacito auctore; & Commodus, ut paullo ante videbamus, *Pontifex Nobilissimus* dictus in veteri lapide; & apud Symmachum, juxta antiqui moris vestigia, *decrevit nobilibus Sacerdotia.*

In Achaicis.
In Bœoticis.
In Macrino.
Lib. x. c. 6.
Lib. II.
Hist. I. 77.
L. x. Ep. 61.

2. *De Appellationibus Primi Fastigii.*

Primi autem Fastigii appellationes aliæ communes singulis Imperatoribus, aliæ propriæ ac peculiares quibusdam, in eorum Nummis occurrunt. Priores illas rursus ita apud Dionem distinctas nosti, ut quædam successionis aut splendoris essent vocabula, sicut CÆSARIS AUGUSTI, PATRIS PATRIÆ, PII, FELICIS; alia insignia dignitatis ac potentiæ, ut IMPERATORIS, CONSULIS, PROCONSULIS, PON-

PONTIFICIS MAXIMI, TRIBUNITIÆ POTESTATIS, nonnunquam CENSORIS, & labente imperio DOMINI appellationes. Omnes autem illas, (si postremum demas) ab Augusto aut repertas, aut renovatas, aut cæteroquin ex civili usu Reip. desumptas, ad ejus Successores transiisse omnium clarissime docent superstites eorum nummi. Ex quibus etiam percipias non solum totam honorum id genus congeriem, sed discrimina insuper & gradus, quibus iidem solebant conferri. Notum enim decreto Senatus, & per quædam temporum intervalla, titulos illos Imperatoribus delatos; donec postea tandem vel Universos Cæsares ipsi usurparent, non exspectato Senatus decreto, vel iidem uno Senatusconsulto ab amplissimo ordine iis deferrentur. Prioris moris exemplum invexit Elagabalus, de quo refert Dio, eum occiso Macrino, in Epistola ad S.P.Q. Romanum scripta, *Imperatoris*, *Cæsaris*, *Antonini Filii*, *Pii*, *Felicis*, *Augusti*, *Proconsulis*, *Tribunitiæ Potestatis* nomina necdum sibi decreta priorem occupasse. Neque vero dissimile jam olim, quamquam serius Caii Imperatoris factum; qui omnia principatus vocabula tanto tempore Augusto singulatim decreta, quorum nonnulla recusavit Tiberius, uno die arripuisse, ab eodem Dione traditur, tantum *Patris* nomine aliquandiu dilato. Posterior in Alexandro Severo illius successore à Senatu inductus, juxta Lampridium; qui eundem refert *Augusti* & *Patris Patriæ* nomen ac reliqua potestatum nomina deferente Senatu uno die adsumsisse. Cujus moris ut insoliti causas idem tradit, studium Senatus, ut militibus creandi Principem occasionem adimeret, & communem Populi præterea ac Senatus in eundem Alexandrum propensionem. *Hac igitur causa*, inquit, *festinatum est*, *ut omnia*

Lib. LXXIX.

Lib. LIX.

simul Alexander quasi Vetus Imperator acciperet, & paullo post, *Certatim denique omnia decreta sunt & Nominum genera & Potestatum.* PRIMUS *denique omnium cuncta insignia & honorificentiæ genera simul recepit.* Quamquam & simile quid jam olim in Vitellio, sed absente & plerosque illos honorum titulos recusante, repertum. Tacitus, *In Senatu cuncta longis aliorum principatibus composita statim decernuntur.* Accedit enim hic observatio alterius moris, quo vel cautela vel moderatione nonnullorum Principum, aut aliqui honores ex iis plane rejecti, aut alii ab iisdem serius sunt admissi. Quæ omnia commode possunt ex iisdem Nummis intelligi.

Hist. II. 55.

De Titulis CÆSARIS *&* AUGUSTI.

CÆSARIS quidem ad declarandam dignitatis, si non generis successionem, servata ab Imperatoribus nomenclatio, à qua Vitellium tamen abstinuisse, patet ex ejusdem Nummis vulgo inscriptis, A. VITELLIUS GERMANICUS IMP. ut vere adsertum sit à Suetonio, *Vitellius Germanici cognomen recepit, Augusti distulit,* CÆSARIS *in perpetuum recusavit.* Unde rariores statuendi ii Nummi Vitelliani, qualem & infra etiam divulgamus, qui adsumptum serius AUGUSTI cognomen præferunt. At vero *Cæsarem* dici tandem eum voluisse, quo superstitione nominis inclinatam fortunam erigeret, sed sero nimis, & irrito conatu apud Tacitum legas. Neque certe notius aliud extra fines Romani Imperii, aut nobilius Romanorum Principum vocabulum, & quo proinde eosdem Persis vocari solitos tradit Procopius, ubi Legatos Cosrois ad Belisarium de Justiniano querentes inducit, εἴη ὁ ΚΑΙΣΑΡ, οὕτω γὰρ τὸν Ῥωμαίων καλοῦσι βασιλέα Πέρσαι, *quod* CÆSAR, *ita enim Romanorum Imperatorem vocant Persæ*; non *Augustum* Scilicet aut *Imperatorem.* Quo etiam respexisse videtur Justinianus, ita hujus nominis prærogativam,

Hist. III. 58.

Bell. Persic. l. II. c. 21.

præ aliis principatus vocabulis alicubi extollens, *qua de* Præf. Nov.
causa apud omnes terræ populos nominatissimum CÆSARIS 30.
nomen est, & nos præter omnes alias Imperatoriæ majestatis notas eo gloriamur. AUGUSTI vero à priori illo Augusto recepta denominatio, novo & ampliori cognomine quam *Romuli*; quod tamen illum vehementer ambivisse auctor est Dio. Lib. LIII. Religiosam enim AUGUSTI appellationem, & vi illius nominis vivos quasi & videntes Cæsares consecratos præter Tranquillum aut Dionem, manifeste Appianus refert; ut scilicet jam Lib. I. Bell. tum, quod de eadem ait Florus, Civil. *dum colit terras ipso nomine & titulo consecraretur.* Certe à Græcis dictum videas, σεβασμοῦ τυγχάνειν, pro *consecrari*, ut aliquoties apud Diodorum, qui & τῶν σεβασμοῦ τυγχανόντων ζώων, Lib. I. seu *de consecratis bestiis*, apud Ægyptios mentionem facit. Inde etiam Σεβαστικοὶ seu religiosæ contemplationi addicti inter discipulos Pythagoræ, ut in libro Anonymi de vita hujus Philosophi apud Photium legas. Hinc eadem AUGUSTI appellatio in nummis Cæsarum retenta, ut proprium insigne summi fastigii; unde & *superior potestas*, & alibi *Augustum culmen* vocatur Ammiano, Orat. Fun. Jul. & in Basilic. III. Græcis passim μεγάλη vel μείζω προσηγορία; Libanio μείζω τάξις; μείζω θρόνος; ὁ κρείττων; κορυφὴ τῆς ἐξουσίας; Eusebio in vita Constantini μέγιστον τῆς ἀνωτάτω βασιλείας σύμβολον, L. IV. c. 68. alibi ἀνώτατος παρὰ Ῥωμαίοις τιμὴ (quo Bell. Vandal. l. II. c. 6. tamen nomine τιμῆς τῆς ἀνωτάτω, *Patritiatum* vocat alicubi Procopius) quibus singulis appellationibus unum AUGUSTI nomen designatur. Ut videas jam, cur non solum conjuncta vox eadem cum reliquis potestatum nominibus, sed sola etiam iisdem omissis occurrat in multis Imperatorum nummis; nempe CÆSAR AUGUSTUS, & illius exemplo, HADRIANUS AUGUSTUS; M. AURELIUS AUGUSTUS; ANTO-

NINUS AUGUSTUS de Caracalla; GALLIENUS AUGUSTUS, & ita in aliis. Neque frustra proinde de hac appellatione ab Augusto ad successores transmissa Chrysostomus, καὶ τοσοῦτον ἐτιμήθη ὁ ἀνὴρ, ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γενέσθαι προσηγορίαν τοῦ ἀξιώματος· *ac in tantum vir ille cultus est, ut nomen ejus fieret appellatio dignitatis.* Unde non leviter errat vir doctus, qui illud *Augusti* cognomen, à Tiberio, Caio, Nerone, Galba, Trajano, aliisque rejectum putat; à Pio vero, M. Aurelio, Pertinace primum admissum, ANTONINI nomine postea in ejusdem locum suffecto omissum; post Maximinum vero denuo renovatum scribit; à cujus temporibus scilicet Imperatores AUGUSTI non ANTONINI dicti sint. Mira hæc omnia in eo Viro, qui ex professo de Imperatorum titulis ac dignitate commentabatur, & qui prisca Nummorum Lapidumve monumenta debebat hic ante omnia consulere. In iis enim videre potuisset promiscue ab Imperatoribus post Augustum (ἀρχὴν & πηγὴν τοῦ Σεβασμοῦ, & τοῦ Σεβαστοῦ γένους, ut Philoni vocatur) id cognomen AUGUSTI adsumptum, ne Tiberio quidem excepto, de quo tamen Tranquillus refert cum AUGUSTI nomen licet hæreditarium nullis nisi ad Reges aut Dynastas Epistolis addidisse. At neque solum AUGUSTI FIL. passim in ejusdem nummis describitur, sed aliquoties etiam AUGUSTUS, ut in aliquot nummis aureis aliisque. TI. DIVI. F. AUGUSTUS. Unde præter alios Cæsares, à Flaviis, Nerva item, Trajano, Hadriano, jam ante Antoninum Pium, & post Pertinacem ab omnibus Antoninis, aliisque ante & post Maximinum, passim receptum illius usum deprehendas, neque disjunctum ab *Antonini* nomine. Utriusque enim diversa hic ratio; istud vice gentilis nominis, Caracallæ, Elaga-

Homil. III. p. 718. T. V.

J. Cæsar Buleng.

Legat. ad Caium.

lagabalo aliisque usurpatum, prius vero delatum ut hæreditarium supremi fastigii cognomentum. Neque enim apud Dionem, Caligulam AUGUSTI, sed JUVENIS AUGUSTI appellationem sibi delatam in contumeliæ argumentum vertisse, ejusdem Cæsaris Nummi cum *Augusti* titulo satis probant. Itaque neque Galbam & Trajanum ob adsumptum Cæsaris titulum, juxta Tranquillum & Dionem, ideo altero AUGUSTI caruisse, signata utriusque vocabuli in eorum nummis memoria sinit dubitare. Dilatum quidem illud AUGUSTI nomen à Vitellio videas, ut paullo ante è Tranquillo audivimus, nec longam tamen ejus rei moram agnoscas ex ejusdem Nummis, qui sine hoc titulo & cum eodem prostant. Primus nempe hic honoris gradus electis Imperatoribus à Senatu deferri solitus, ut constat ex innumeris locis Historiæ Augustæ, & cum aliis Majestatis insignibus, tum labente imperio, usu peculiaris Diadematis, ab inferiori Cæsarum fastigio distinctus. Perspicue hoc discrimen notat Ammianus, qui Juliano Cæsari à militibus in nomen & dignitatem Augusti adsumpto, loco Diadematis frustra quæsiti, Torquem capiti ejus impositum refert, ut *coronatus saltem speciem haberet obscuram superioris potestatis*. Haud aliter nempe ac Hypatio per seditionem Imperatori renuntiato, Torquem itidem penuria Diadematis impositum apud Procopium legas. Quod autem ad eum Ammiani locum observat Vir doctissimus, & adductis similibus Juliani ac Libanii locis illustrat, habitum Diadema inter insignia Augusti fastigii, nec Cæsaribus concessum, id certe clarissime tradentem videas Chrysostomum, de hoc ipso Juliano, & fratre ejus Gallo Cæsaribus renuntiatis alicubi verba facientem, καὶ δέχεται ΧΩΡΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΗΜΑΤΟΣ τὴν Βασι-

Lib. LIX.

Lib. XX.

Bell. Pers. l. 1. c. 24.

Orat. LXIV. in S. Babyl. T. V. p. 459. ed. Savil.

βασίλειαν οὔτος, τοσοῦτον γὰρ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ τετελευτηκότος ἐξουσίας τὸ μέτρον ἦν; *& accepit ille* SINE DIADEMATE *principatum; hac enim potestatis illius, & quam habuerat frater ejus defunctus, mensura quadam erat.* Hinc idem Julianus apud Philostorgium dicitur fuisse in habitu
Hist. Eccl. l. VII. c. 15. Cæsaris per quinquennium, ἐν δὲ τῷ διαδήματι post Constantium, hoc est, in *Augusto fastigio*, duo cum dimi-
Lib. III. dio. Neque aliter Zozimus, Diadema περιφάνιον vocat Imperatoriæ dignitatis, ac inter Augustæ potestatis insignia, Cæsaribus vero inconcessum. Quibus addi potest ex eodem Philostorgio, Constantinæ Con-
Lib. IV. cap. I. stantini filiæ exemplum, quæ à Patre Diademate simul & nomine Augustæ decorata legitur. Hæc vero & quæ aliunde congeri adhuc possent clarissima illius moris testimonia, non parum rursus turbare video alia Auctorum loca, in quibus Coronæ seu Diadematis Cæsarum injectam mentionem reperias. Ita Claudianus de Honorio Cæsare necdum Augusto à Theodosio renuntiato,

De III. Conf. Honor. *Et sacro meritos ornat Diademate crines.*

Illustris quoque ea de re locus apud Nicephorum Bryennium, qui ubi parenti suo Bryennio oblatam à
Lib. IV. cap. 3. Botoniate Cæsaris dignitatem refert, κἀκεῖσε, inquit, τὰ τῆς υἱοθεσίας ἐπὶ τοῖς Καίσαρσι γενέσθαι, καὶ τῷ στεφάνῳ ταινιωθῆναι συνήθως, *inde solita adoptionis in Cæsarum renuntiatione usurpata, & Corona pro more redimiri.* Quæ ita videntur concilianda, ut statuamus proprium fuisse Augustorum insigne, Diadema illud seu Coronam auream gemmis contextam, quam ταινίαν τὴν χρυσῆν, aut λιθοκόλλητον ταινίαν, vel τὸν ἐκ λίθων στέφανον, & βασιλικὸν ται-
Orat. XIII. νίωμα vocarunt Græci, Themistius etiam στέφανον χρυσοῦ ἀπέφθου, quod male per *Corona auri obrycii* expressit Petavius, ut liquere potest ex iis quæ ad Juliani Cæsa-

res olim notavimus. Eandem Gemmatam Coronam ita deſcribit alicubi Chryſoſtomus, *καὶ καθάπερ τὸν στέφανον πλέκων χρυσοῦν εἶτα μαργαρίτας ἐνθεὶς τῇ πυκνότητι τῶν λίθων λαμπρότερον ἐργάζεται τὸ διάδημα, & ſicut aliquis Coronam plectens aurea, dein gemmas apponens, lapidum frequentia ſplendidius efficit Diadema.* Orat. LXXVII. in S. Melet. T. V. p. 337. Ita de Juliano recuſante dignitatem Auguſti Libanius, *φεύγοντος δὲ τὴν ταινίαν τὴν χρυσῆν, defugientis Coronam auream.* Orat. Fun. in Julian. Hinc inter Officia Domus Auguſtæ, AB AURO GEMMATO legas in lapidibus aliquot antiquis. Theſ. DLXXXII. 5. De illo itaque Diademate ſeu aurea & gemmata Corona intelligenda ea Auctorum loca, quæ Diadema aut Coronam ſoli Auguſto faſtigio vindicant. Neque tamen ſtatuendum ſucceſſu temporis, omni Corona aut Diademate Cæſares ita dictos caruiſſe, ſed habuiſſe eoſdem quod minoris eſſet pretii ac ſplendoris, ſicut etiam in Byzantinis monumentis legiſſe memini. Conſtantio certe parenti Conſtantini, adhuc Cæſari diadema illi faſtigio peculiare tribuit diſerte Euſebius, *τὸ μὲν κατ' ἀρχὰς τῷ τῶν αὐτοκρατόρων* ΚΑΙΣΑΡΩΝ ΔΙΑΔΗΜΑΤΙ *λαμπρυνόμενος, qui initio quidem* CÆSARUM DIADEMATE *decoratus.* Lib. 1. de Vit. Conſt. c. 18. Laurea etiam adhuc redimita frequenter Cæſarum capita, ſicut Criſpum & Conſtantinum Juniorem Cæſares illo habitu videas depictos in ſequenti nummo aureo Gazæ Palatinæ.

At rurſus, ne quid diſſimulem, hæc turbant alii Cæſarum id genus Nummi, in quibus iidem ſublato omni diſcrimine cum λιθοκολλήτῳ ταινίᾳ ſeu Gemmato Diademate, ante & poſt conſequutum nomen Auguſti promiſcue depinguntur. Ita eundem Criſpum, & Conſtantem adhuc Cæſarem, ornatos gemmato diademate non aliter ac Parentem eorum Conſtantinum obſerves in ſequentibus Nummis.

Eo autem modo ſolvere licet hunc nodum. Sub Conſtantino Magno inductus primum loco laureæ ſolemnis ac ordinarius uſus gemmati Diadematis, quo vel

per

per aliquot ſæcula caruerant Romanorum Imperatores, vel rariſſime uſi conſpiciuntur, qualis omnium primus Caracalla, & poſt eum Elagabalus, Aurelianus, Carinus; quibus illud Diadema nonnunquam frequentatum liquet ex antiquis auctoribus, aut ex rarioribus eorum Nummis, cujus generis aliquot videre licet apud Triſtanum. Errat enim haud leviter Sulpitius Severus, & ex more ſuorum temporum, quod Auctoribus nonnunquam ſolemne, de ſuperioribus ætatibus judicium facit, dum inquit, *A Veſpaſiano, ut mos eſt, Diademate capiti impoſito ab exercitu Imperator conſalutatus*. Admiſſum autem à Conſtantino ritu ordinario Diadema, quod rurſus Nummi ejus arguunt; ita tamen ut cum aliis honorum inſignibus, ejuſdem etiam uſum in filios in partem curarum ac imperii adſumptos derivari pateretur. Certe de Conſtantina filia diſerte id tradentem vidimus Philoſtorgium, Diademate eandem à Patre ornatam; ut minus equidem mirum ſit fratres ejuſdem eo cultu conſpicuos videre in ſuperioribus Nummis. At non continuo quæ patris fuerat in liberos, eadem filii Conſtantii in conſobrinos Gallum & Julianum indulgentia; à quo *Cæſares* quidem renuntiati, ſed *cum modo ac menſura*, nempe χωρὶς τοῦ Διαδήματος, *ſine Diademate*, ut diſerte & ſignanter utrumque à Chryſoſtomo notatum audivimus, & quibus pauculis verbis mea ſententia totam rem illam perplexam alias ac implicatam, nobis planam fecit. Ita Diadema Auguſti faſtigii proprium & peculiare manſit inſigne, ut coævi illorum temporum Auctores docent, quibus inde per τὸ Διάδημα & χρυσῆν aut λιθοκόλλητον ταινίαν eandem *ſuperiorem poteſtatem* ſeu μεγάλην προστηγορίαν diximus deſignari, aut ſimpliciter etiam χρυσὸν περὶ τῇ κεφαλῇ, ut de Diademate Juliani Auguſti à militibus re- Epit. Jul. p. 305.

 nun-

nuntiati loquitur Libanius, quod (fides penes auctorem) libenter voluisset deponere. Quamquam etiam inter insignia Regia Lazorum Regi à Justiniano juxta morem missa recensetur ab Agathia *στέφανος χρυσοῦς λιθοκόλλητος*, *Corona aurea gemmata*. Mitto vero hic Ἰουστινιάνειον illud, seu peculiare Justiniani Diadema, quod è musivo opere Ravennæ erexisse illum narrat in Anecdotis Procopius. Cæterum promiscue eadem dignitas Augusti in Nummis, cum ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, tum ΣΕΒΑΣΤΟΥ nominibus appellatur, ut instar proprii Cæsarum nominis pateat retentam frequenter à Græcis Romanam appellationem. Neque vero demum circa Justiniani tempora vocem Αὐγούστου à Græcis receptam, ut visum quibusdam eruditis, satis arguunt varia Hadriani, Pii, aliorumque Numismata cum eodem cognomine ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, & quibus adscribendus Juliæ Severi Nummus Musei Seguiniani cum inscr. ΙΟΥΛΙΑ ΑΥΓΟΥϹΤΑ. Utramque etiam appellationem conjunxit non semel Eusebius, ut de Constantino Chloro agens, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ καὶ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ἀνηγορεύετο, & alibi de Filiis Constantini declaratis itidem Augustis, Αὐτοκράτορες ΑΥΓΟΥΣΤΟΙ, ΣΕΒΑΣΤΟΙ, Βασιλεῖς ἀπεδείχθησαν, & ita in Codice Justiniani, ἀεὶ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, inter reliquos Imperatorios titulos. Factum nempe postea, ut ΣΕΒΑΣΤΟΥ novum quoque dignitatis nomen evaderet, à principali fastigio diversum, quod Alexio Comneno & fratri ejus Isaacio à Botoniate tributum narrat Bryennius, ὁ Βασιλεὺς ἐντίμως δεξάμενος, ΣΕΒΑΣΤΟΝ τετίμηκε, *quem Imperator honorifice excipiens*, SEBASTI *titulo decoravit*. Immo accessit augustior adhuc cum ΠΡΩΤΟΣΕΒΑΣΤΟΥ, tum ΠΑΝΥΠΕΡΣΕΒΑΣΤΟΥ appellatio, ab eodem fastigio disjuncta, & quam postremam illi

Lib. III. p. 90. ed. Reg.

De Vit. Const. l. I. c. 18.

In Procem. cod.

L. III. c. 28.

illi ipsi Nicephoro Bryennio in generum adscito concessit Imperator Alexius Comnenus, auctore Zonara, Tom. III. τούτῳ τὴν θυγατέρα ταύτην καταγγυήσας τετίμηκε τὸν ἄνδρα ΠΑΝ- Annal. ΥΠΕΡΣΕΒΑΣΤΟΝ. Cæterum ab illa voce ΣΕΒΑΣΤΟΥ pro Imperatorio apice, σεβάζεσθαι dixerunt etiam Græci recentiores, pro AUGUSTUM vel AUGUSTAM *renunciari*; sicut de Eudocia Michaëlis Imperatoris matre loquitur idem Bryennius. Neque vero L. II. c. 18. negotium facessent designati frequenter in Nummis plures *Augusti*, puta A A. vel A A A; pro more scilicet eorum temporum, quibus Acta, Leges, aliaque publica monumenta simul imperantium nomina præferebant: quamquam, ut recte observat Jurisconsulto- In Prolegom. Cod. Theod. rum hujus ætatis decus Jac. Gothofredus, Leges illæ aut monumenta unum ex his auctorem haberent.

IMPERATORIS nomen duplici ratione iisdem *De Titulo* IMPERATORIS. Augustis tributum in Nummis videas. Primo, vulgo Prænominis instar ad dignitatem illam innuendam, qua supremum belli & pacis arbitrium in eos collatum, quo sensu πολέμου καὶ εἰρήνης κύριοι vocantur Dioni. Se- Lib. XLII. cundo, vice cognomenti, ob rem eorum auspiciis bello præclare gestam, & proinde ob felices ejusmodi successus sæpius in iisdem Nummis repetitum. Prius illud novo more J. Cæsari & filiis ejus ac Nepotibus, quibus Dio. lib. XLIII. & LII. tamen carebat, concessum, in Augusto vero postea renovatum nemo nescit; ut nempe Dictatorii aut Regii nominis invidia civili vocabulo minueretur, vis tamen imperii penes eundem resideret. Hinc vere proprii nominis instar, juxta Dionis observationem, liquet illud ab Augustis in eorum nummis usurpatum; non aliter ac eosdem in litteris ad declinandam invidiam non Reges, sed ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ sese indigitasse docet alicubi Synesius. Alioquin Græcis scriptoribus ci- De Regno.

tra ambages Βασιλεῖς eosdem passim vocatos nosti, & dignitatem illam Imperatoriam Βασίλειαν, ut præter recentiorum Auctorum turbam, Herodianus agens de
Lib. III. Severo filios suos Imperatores designante, σὺν τοῖς υἱέσι αὐτοῦ κοινωνοὺς τῆς ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ καὶ Αὐτοκράτορας ἀποδείξας. Scilicet ad Diodori mentem, qui Romanam IMPERATORIS vocem per Græcam ΒΑΣΙΛΕΩΣ ex-
Eclog. lib. XXXV. plicandam docet; ΙΝΠΕΡΑΤΩΡΑ αὐτὸν ἀναγορεύειν καὶ ἀποκαλεῖν, ὅ ἐστι ΒΑΣΙΛΕΑ. Hinc etiam in veteri Tabula Paschali Bibliothecæ Vaticanæ, mentio fit ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, *Regni* nempe seu *Imperii* Alexandri Severi. Unde etiam Monarchia dicta nonnunquam Cæsarum dominatio,
Orat. de Rom. ut Juliano Cæsari in Orationibus, & pridem Aristidi, qui eandem perfectissimam Monarchiam vocat Regia potestate majorem. Inde quoque Imperatores citra ambages *Reges* & Augustæ *Reginæ* passim apud Poëtas, & imperare *regnare*, ut apud Lucanum, *Cæsaribus regnare vacet*, & apud Claudianum aliquoties, de Maria Honorii Conjuge,

Epithal. Honor. *Magnorum soboles Regum, parituraque Reges*,

item alibi,

De Mall. Theod. Cons. —— *oracula Regis*
Eloquio crevere tuo.

Sylv. l. IV. 1. Et jam olim de Domitiano Papinius,

—— *longumque tibi Rex magne juventam.*

Annal. III. 6. Sic *Imperatori Populo* legas apud Tacitum, quem *Populum late Regem* dixit Maro. Ita præter Poëtas sequiori ævo Latinis Scriptoribus *Reges* vocati nonnunquam iidem Imperatores, ut Orosio, & eorum imperium *Re-*
Cassiod. Var. l. 1. *gnum*, ut Theodoricus scribens ad Imperatorem Anastasium, *Regnum vestrum, imitatio vestra*; sicut & jam
De Virginib. Veland. c. 17. olim Tertullianus, *Ait Romana quadam Regina.* Immo hinc

hinc etiam μεγάλυ βασιλέως appellationem iisdem Augustis quandoque à Scriptoribus tributam supra vidimus, & Diocletianum πρεσβύτερον βασιλέα, seu *seniorem Imperatorem* ab Eusebio pro more illorum temporum nuncupatum. Neque ideo probandi Græcorum Scriptorum Interpretes, qui βασιλεῖς & βασιλίδας vulgo *Reges* & *Reginas* passim vertunt, ubi de Romanorum Imperatoribus vel Augustis occurrit mentio, & ita lectorem incautum alio traducunt, ut Interpres Philostrati, cui Ἰούλια βασιλὶς quædam *Julia Regina* vocatur, quo nomine viro docto imposuit; quæ tamen non alia ibi, quam Julia Augusta Severi conjunx. Roma quoque βασιλίδος vel βασιλευούσης πόλεως nomine pridem apud Herodianum, Eusebium, aliosque passim designata; & in præclaris Marmoribus nuper in urbe effossis, ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΔΙ ΡΩΜΗ, quemadmodum postea ejus exemplo altera Roma iisdem nominibus adfecta, quæ obvia apud Byzantinæ Historiæ conditores; ac in Latinis etiam Chronicis, Victoris puta Tununensis, aut Marcellini Comitis, *Urbs Regia*, & *Urbs Augusta* frequenter, quibus vulgo Constantinopolim designant. Alias capita Provinciarum dicta etiam αὐτοκρατορίδες, sicut Sepphorim Γαλιλαίας πάσης αὐτοκρατορίδα vocat alicubi Josephus, cujus urbis nomen, ut obiter hoc addam, corrupte aliquoties apud eum legitur, Σέμφωρις nempe pro Σέπφωρις, ut recte præferunt alia loca, & firmant nummi illius urbis haud passim obvii, cum inscript. ΣΕΠΦΩΡΗΝΩΝ. Neque vero illud prætereundum, utrumque cum ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ, tum ΒΑΣΙΛΕΩΣ vocabulum, non cum Augustis solum, sed cum Cæsaribus etiam seu designatis hæredibus communicatum. Prioris seu Imperatorii nominis fidem facit Eusebius agens de Constantio adhuc Cæsare, cujus

Orig. lib. XVIII. c. 3.

In Gaza Reg. Galliarum.

De Vit. Const. l. 1. c. 18.

jus locum jam occupavit vir doctus. Ita Ammianus de
Lib. xv. Juliano Cæsare adsumpto à Constantio, *Imperatorem appellans clementem & faustum*, alibi *imperatorii muneris fulgore flagrantem*. Similem vero alterius vocis usum apud eundem Eusebium observo, ubi Constantinus, ad
Hist.Eccl. l. x. c. 9. Crispum filium Nobilissimum Cæsarem scribens, παιδὶ Κρίσπῳ ΒΑΣΙΛΕΙ φιλανθρωποτάτῳ, *Filio Crispo* CÆSARI *clementissimo*, ut recte hunc locum expressit Cl. Valesius. Ita Cæsaris dignitas in Gallum Juliani fratrem à Constantio collata, βασιλέως nomine Gregorio
Orat. 1. in Jul. Theologo designata, ἐπεὶ δὲ τὸν μὲν ἀδελφὸν ἡ φιλανθρωπία τοῦ Καίσαρος ἀποδείκνυσι ΒΑΣΙΛΕΑ, & eadem potestas nomine βασιλείας eidem in sequentibus dicta. Nec
In Hist. Arcan. aliter Procopius de Justiniano Cæsare renuntiato, ἀνεῖπον γὰρ αὐτὸν ΒΑΣΙΛΕΑ. Unde frequenter apud eosdem Byzantinos scriptores, Cæsares dicuntur Augustis συμβασιλεύειν, quod *conregnare* vocat Sulpitius Severus. Conjunctam alias ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ appellationem Orientis Regibus haud insuetam, & à Tryphone Diodoto ac Tigrane Armenio adsumptam, supra vidimus ex duobus eorum Nummis. Cæterum ut AUGUSTI, ita IMPERATORUM quoque nomen priscis Galliæ Regibus, à Byzantinis Imperatoribus interdum communicatum, ut Clodovæo ab Anastasio, ex veteribus chartis aliisque coævis monumentis observarunt jam viri docti, ac inter alios laudatus paullo ante Jac. Gottofredus in erudita Diatriba de jure Præcedentiæ. Illud vero insuper circa hunc Titulum Imperatorium è Nummis observandum: Primo, neque prænomen illud à J. Cæsare in nummis receptum, nec ab Augusti successoribus Tiberio, Caio, Claudio etiam, nisi rarius in iisdem admissum, ut de Tiberio & Claudio constat adseruisse Suetonium,

tonium, illos à Prænomine IMPERATORIS abstinuisse. Equidem in magna nummorum copia qui supersunt eorundem Principum, vix semel tributum illis videas. Unde etiam eorum exemplo, neglectum liquet eundem titulum ab aliis Cæsaribus, ut Severo, Caracalla, Gallieno, aliisque, quorum Nummi frequentius carent eo prænomine, donec à Constantinopolitanis Imperatoribus plane omissum observes itidem in eorum nummis, exceptis forte aliquot Juliani æreis, in quibus solitum antea illud IMP. nomen adhuc hodie legitur. Justinianum certe notat Agathias primum è Byzantinis Cæsaribus, *Romanorum Imperatorem* dictum, *καὶ πρῶτος ὡς εἰπεῖν, ἐν τοῖς κατὰ τὸ Βυζάντιον βεβασιλευκόσι Ῥωμαίων* ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ *ὀνόματί τε καὶ πράγματι ἀποδέδεικται.* Secundo, idem non perpetuo Prænominis, sed etiam vice Cognomenti quandoque à prioribus Cæsaribus usurpatum, ut ex plurimis Neronis, Galbæ & Vitellii Nummis liquet, sicut SER. GALBA IMP. CÆS. AUG. Tertio pro Prænomine, non ab Augustis solum, sed etiam à M. Antonio Triumviro adscitum in aliquot ejus Nummis, IMP. ANTONIUS AUG. *Augur* nempe non *Augustus*; quum alias in ejusdem & Pompeii, Bruti, Cassii aliorumque denariis postponi soleat, in quibus nempe pro imperio militari aut rei feliciter gestæ præmio usurpatur. Posterioris vero hujus appellationis usum, petitum ex veteri more Reip. & acclamationibus militum, non aliunde certius quam ex Nummis aut lapidibus disces, ita frequenter in iis repetitum legitur id cognomentum. De Augusto id jam olim notavit Dio, cujus locus levi emendatione indiget, *ἐκείνην γὰρ πολλάκις μὲν καὶ πρότερον πολλάκις καὶ ὕστερον ἀπ' αὐτῶν ἔργων ἔλαβεν, ὥστε ἓν καὶ εἴκοσιν ὄνομα* ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ *σχεῖν.* *Hanc*

L.v.p.157.

Lib. LII.

etiam (Imperatoris appellationem) *sæpius & antea & postmodum ex ipsis rebus à se gestis reportavit, semel & vicies* IMPERATOR *dictus*. Ita enim emendari & explicari debent illa verba levi trajectione, ὥστε ἓν καὶ εἴκοσιν, *ut* XXI. *Imp.* nomen retulerit, non vero ἐν εἴκοσιν *vicies*, ut male legit & vertit Xylander, pejus autem vir doctus illius corrector, qui de *imaginibus* Imperatoris verba illa in margine & in adnotatis ad Dionem sumenda contendit. Nec accedo doctissimo Casaubono, quem deprehendi postea ad Suetonium legentem hoc loco ἐν εἴκοσι, ut subaudiatur vox ἔργοις paullo ante adscripta, *in viginti* nempe *gestis* aut victoriis. Perspicue cum Dione Tacitus de eodem Augusto, *Nomen Imperatoris semel atque vicies partum*, & cum utroque Nummi, in quibus IMP. XXI. apud Occonem & Goltzium descriptus legitur, ne de veritate hujus emendationis liceat dubitare. Ita & Caligulam Imperatorem XII. à militibus dictum, & Titum XV. in utriusque vita observat Dio. Prior tamen in Nummis Imp. II. vocatus tantum legitur, quod ideo factum crederem, quia ærea Caii numismata post ejus mortem Senatusconsulto conflari jussa; unde mutila hac in parte Caii in iisdem historia. Posterior vero non XV. solum, sed etiam XVII. Imp. in ejusdem Nummis traditur. Parabant nempe Cæsaribus, ut notum, has crebras appellationes eorum Duces & Legati; ita ut alios honores victoribus relinqueret, titulum vero Imperatoris Cæsar referret, ob res nempe suis auspiciis gestas. Hinc apud Dionem legas, M. Crassum devictis Dacis, alia quidem præmia consequutum, non autem eundem Imperatorem salutatum, sed Augustum, quod aliter nonnulli tradiderant; & alibi M. Vinicium Augusto idem nomen paravisse observat Blæso; tamen & *postremum* quidem eandem Impera-

Annal. I.

Lib. LIX. & LXVI.

Lib. LI.

Lib. LV.

peratoris appellationem relictam à Tiberio Tacitus auctor est; quod nihilominus aliis etiam concessum subsequutis Cæsaribus haud male ex Appiano colligit magnus Casaubonus. Omnino vero notandum hoc loco, quod de more hujus appellationis idem Dio in Claudio tradidit; eum ob res gestas in Britannia aliquoties Imperatorem salutatum, contra patrium morem, quo non sæpius, sed semel tantum id nomen poterat de uno bello reportari, ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ πολλάκις ἐπωνομάσθη παρὰ τὰ πάτρια, οὐ γάρ ἐστιν ἐν οὐδενὶ πλέον ἢ ἅπαξ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολέμου τὴν ἐπίκλησιν ταύτην λαβεῖν· *ob hæc aliquoties* IMPERATOR *dictus est præter morem Romanorum; neque enim sæpius quam semel licet uno de bello id nomen adsumere.* Unde intelligimus, quo titulo ac jure Imperator toties, nempe XXVII. vocetur in Nummis Claudius, & inducti ab eo moris imitationem ad alios quoque transiisse. Annal. III. 74. Lib. LX.

PONTIFICIS MAXIMI nota ex iisdem Nummis appellatio, qua supremam Sacrorum & Religionum curam in se transtulerunt Cæsares. Hinc ab Augusto ad Gratianum usque Imperatorem transiit usus hujus appellationis, ut docent Lapides, & adnotavit jam ante eminentissimus Annalium Scriptor. Nonnulli vero serius eandem, ut à Justino retentam volunt, cujus extat inscriptio cum verbis PONT. MAX. in quibus tamen non *Pontificem*, sed *Ponticum Maximum* legendum monuit nuper eruditissimus Reinesius. Conjuncta vero in Cæsarum Nummis Principatus & Sacerdotii jura ea ratione, qua Reges Lacedæmoniorum dicti jam olim Xenophonti, rerum divinarum respectu Sacerdotes, humanarum vero Imperatores; aut qua quosdam Duumviros & Sacerdotes vocatos legimus nonnunquam in priscis monumentis. Tales nem- *De Titulo* PONTIFICIS MAXIMI *& Adfinibus.* De Lacedæm. Rep.

pe Sacerdotes Duumvirales in Codice Theodosiano, & in Actis Cæciliani, Didymus quidam SACERDOS Jovis Optimi Maximi, & simul Duumvir Coloniæ Carthaginensium, quem locum adtulit ad Eusebium Cl. Valesius. Quo spectat præclara inscriptio cujusdam Gnæi Munatii, in qua dicitur inter alia, MUNICIPI FLAMEN PERPETUUS DUUMVIRALI POTESTATE. Unde factum ut Romanorum exemplo, nonnisi functos supremis Magistratibus ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ seu Provinciarum Sacerdotes creasse legatur apud Eusebium Maximinus. Quare etiam iidem ΑΣΙΑΡΧΑΙ & ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ seu Asiæ Principes & Sacerdotes occurrunt apud eosdem Gentiles; ut cum aliunde, tum ex aurea Epistola Smyrnæorum liquet de Polycarpi Martyrio, in qua illud Sanctissimus Præsul passus legitur ἐπὶ Ἀρχιερέως Φιλίππου, quem paullo ante Ἀσιάρχην vocant iidem Smyrnæi, ne de muneris communione possis dubitare. Egregie vero id illustrat præclara Nummi inscriptio sub Antonino Pio percussi, qui utramque appellationem uni etiam eidemque tribuit, ΠΡΟ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕ. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ ΚΟΙΝ. *Frontone Asiarcha & Sacerdote* XIII. *Civitatum Communis* Asiæ; numeralibus nempe litteris Γ Ι pro Ι Γ transpositis, obvio more seu τρισκαίδεκα, sicut itidem in sequenti nummo Laodicensium ΣΑ. ΕΥΤΥΧΟΥΣ ΑΡΧΙΕ. ΓΙ ΠΟΛ. *Samio Eutyche Sacerdote* XIII. *Civitatum*, ex quibus nempe constabat Commune Asiæ, ut aliunde liquet, & qua de re alibi. De simili vero *Asiæ Sacerdotio* occurrit aliquoties mentio in libris Jurisconsultorum, ut quod sponte illud iterare nemo prohibeatur; aut in *Asia Sacerdotium Provinciæ* suscipere non cogantur numero liberorum quinque subnixi. Nec pauci alioquin occurrunt antiqui Græcorum Nummi, qui

Thes. Grut. ccccxxxix. 5.

Hist. Eccl. l. VII. c. 14.

In Cimel. Mediceo.

L. 17. D. de Mun. & honor.

L. 8. D. de vacat. & excus.

qui ſicut Pontificia Cæſarum dignitate cum aliis Imperatoriis titulis; ita in averſa parte illo aut *Aſiarchæ* aut *Sacerdotis* nomine quaſi loci Præſidibus conceſſo nonnunquam ſignantur. Poſteriorem præfert Nummus Cianorum Bithyniæ oppidi ſub Domitiano cuſus, ΕΠΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΚΛΑΥ. ΒΙΑΝΤΟΣ ΚΙΑ. *Sub Pontifice Claudio Biante, Cianorum.* Accedit alius Apameæ percuſſus, ΕΠ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ, *ſub M. Aurelio Alexandro Pontifice Apamenſium.* Præter vero præclaros hos Nummos ineditos, referri etiam huc debet inſcriptio alterius Nummi, Hephæſtionis nempe Daldianorum, quam videre licet in rebus Severi apud Triſtanum. Ita haud abſimili ratione, ΑΣΙΑΡΧΟΥ mentio aliquoties in geminis Nummis, ut Cyzicenorum, ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ, ΕΠΙ Μ. Λ. ΑΥΡΕΛΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ, *Cyzicenorum Neocoron ſub M. L. Aurelio Aſiarcha.* Sic alius Smyrnæorum, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ, *Smyrnæorum Primorum Aſiæ*, in altera autem parte ΕΠ. Μ. ΑΥΡ. ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ, *Sub M. Aurelio Tertio Aſiarcha*, & cujus Aſiarchæ nomen notavi itidem in nummo Regiæ Gallorum Gazæ, inſcr. ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. Agnoſcis, ut opinor, apertum horum Nummorum & Epiſtolæ Smyrnæorum conſenſum; Aſiarcharum nempe ac Pontificum ſeu Sacerdotum nominibus, ut ſupremis quibuſdam loci Præſidibus, ſignatam rei geſtæ memoriam; ſicut alias nominibus Conſulum apud Romanos, aut Cæſarum eorundemque Pontificum Maximorum. Ita Amphictyonum & Byzantiorum decreta videas ſignata Sacerdotum nominibus apud Demoſthenem, & apud Joſephum decretum Athenienſium in gratiam Judæorum, ἐπὶ πρυτάνεως καὶ ἱερέως Διονύσου, ſuffragia vero

In Gaza Medicea.

In Gaza Medicea.

In Cimel. Reginæ Chriſtinæ.

Origin. lib. XIV. c. 16.

vero collegisse Dorotheum Α᾽ρχιερέα. De annis cæteroquin Sacerdotum nominibus signari solitis, apud Nicopolitas puta, Alexandrinos, quibus dictus proinde Sacerdos Augustalis τ̃ ἐνιαυτοῦ ἄρχων, morem notarunt jam duo viri longe eruditissimi, Casaubonus & Seldenus, ille ad Suetonium, hic ad Marmora Arundelliana. Simile quid de Jovis Olympii Sacerdotibus apud Syracusanos
Lib. XVI. nos observat etiam Diodorus. Juxta autem illius moris vestigia, quo inscripta in Actis publicis Sacerdotum aut Asiarcharum nomina, in Inscriptione donariorum ejusdem Smyrnæ, quæ occurrit in prædictis marmoribus, Ctesyphon quidam ΑΣΙΑΡΧΗΣ vocatur. Iidem nempe apud Asiaticos, cum Ludorum & Publici Concilii totius Communitatis, tum reliquorum Flaminum Præsides quidam & principes habebantur. Unde lux
XIX. 31. etiam non mediocris accedit celebri Actorum loco, ubi occurrit *Asiarcharum* apud Ephesios mentio. Liquet enim ex monumentis modo adlatis, *Asiarchas* id genus non Ephesi solum, ut existimarunt nonnulli, sed modo Cyzici, modo Smyrnæ locum habuisse; ubi nempe communia Asiæ Sacra & publici conventus habebantur, quibus præerant illi Asiarchæ. Secundo, unum videri Asiarcham hoc munus eodem tempore administrasse, quamvis plurium simul Asiarcharum mentio occurrat eodem Actorum loco & tertium aut quartum Asiarcham
Sermon. Sacr. IV. electum se tradat alicubi Aristides. Firmant nempe hic Nummi eandem Cl. Valesii sententiam, quam ex commemorato uno Philippo Asiarcha in Polycarpi martyrio jam ad Eusebium adseruit. Adeo tamen ut statuendum sit omnino, aut per vices hoc munus plures implevisse; aut vero unum Asiarcham ut reliquorum Principem constitutum, à quo petita sit Fastorum & rei gestæ memoria. Ita *Primi* ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ in antiquis Nummis interdum

terdum signati, ut Cebessi urbis Lyciæ, ΕΠΙ ΑΥΡ. ΜΑΡΚΟΥ ΑΡΧΙ. ΠΡΩ. ΚΑΒΗΣΣΙΚΩΝ, *sub Aurelio Marco Pontifice Primo Cebessensium*, ni ΠΡΩΤΩΝ potius legendum sit seu *Primorum*, & ita ad *Cebessenses* non ad Pontificem referri debeat, ut ΠΡΩΤΩΝ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ, aliaque gemina. Alioqui *Sacerdos Perpetua & Prima* occurrit aliquoties in antiquis lapidibus. Tertio, non audiendum hic Augustum Interpretem, Constantinum Porphyrogennetam, qui Asiarcham Asiæ Proconsulem interpretatur, & hanc suam explicationem firmat hoc ipso Actorum loco. Neque enim aut alibi, aut in productis Nummis Asiarcha ut Romanus Proconsul, sed ut Præses publici Asiæ conventus & communium Sacrorum producitur. Cæterum in veteri Inscriptione, quam nondum excusserunt viri docti, Antonius quidam Hyacinthus ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΣΙΑΡΧΗΣ vocatur; ut eosdem habuerint Asiatici & Magistratus præcipuos, & solemnium Gentis Sacrorum Antistites. Unde facile jam adsequimur, cur ἀρχῆς & ἐπαρχίας apud Græcos, & *Præsidis* ac *Præfecturæ* nomine apud veteres Jurisconsultos, seu *Gentium Præsidatus*, eadem Asiarcharum & supremorum Sacerdotum dignitas designetur. Ita nempe conjuncta in iis occurrunt munia Principatus & Sacerdotii, ut iidem illi Principes dicti & Sacerdotes non obscuram Pontificiæ Cæsarum dignitatis imaginem adumbrent, de quibus illo sensu Tacitus, *Nunc Deum munere summum Pontificem etiam summum hominum esse*; Scilicet,

Thes. CLXXIV. 8. & CLXXVIII. 3.

Them. Orient. p. 19.

Thes. DXXII. 1.

Ulpian. l. 14. D. de excusat.

Annal. III. 58.

Rex Anius, Rex idem hominum, Phœbique Sacerdos; Æneid. III.

quod etiam ad Romanorum Imperatores eosdemque Pontifices trahit ibi Servius, *sane majorum hæc erat consuetudo, ut Rex esset etiam Sacerdos, vel Pontifex. Unde hodieque* IMPERATORES *dicimus* PONTIFICES.

Quo

Quo spectant etiam Nummi quidam Elagabali peculiari titulo inscripti, SUMMUS SACERDOS AUG. Illud tamen discrimen hoc observes, quod non perpetua erat Asiarcharum, sicut apud Romanos Pontificis Annal. VI. 10. Maximi dignitas, quam perpetuam seu *continuam* (ut Taciti verbo utar de Præfecto urbis perpetuo) Cæsaribus Nummi largiuntur; nec in iis proinde renovari videas, instar Consulatus aut Tribunitiæ potestatis. Notum quippe hoc Sacerdotium fuisse ex eorum numero, quæ non annua erant, aut singulis vel quinquenniis vel decenniis, ut reliqua Augusti imperia, renovabantur, sed διὰ βίου, ut Græci eadem vocare solent. Hinc apud Cassiodorum, ubi mentionem injicit perpetui Var. Lib. VI. cap. 2. Patritiatus, *credo ad similitudinem* PONTIFICATUS *unde venerat, rem fuisse formatam, qui* SACERDOTIUM *non deponunt, nisi cum vitæ munera derelinquunt.* Ita factum ut exemplo perpetui hujus Pontificatus, alia quoque Sacerdotum Collegia apud Romanos Pontifices suos crearent *assiduos*, ut de iis loqui amat Livius, seu διὰ βίου. Tales præter alios illi ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ, seu Palæstræ Pontifices, quorum mentio in Inscriptionibus Athleticis Romæ novissime repertis, in ruinis Thermarum Titi. Unde luculentam ex iis ad ipsum lapidem à me nuper cum geminis aliis descriptam, non pigebit hic in Lectoris gratiam divulgare;

Η ΙΕΡΑ ΞΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΠΟΚΑΤΑΛΥΣΕΩΝ ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΔΙ ΡΩΜΗ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ Μ. ΟΥΛΠΙΟΝ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΞΥΣΤΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΞΥΣΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΟΝ ΕΙΚΗΝ ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΤΟΝ ΕΑΥΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΗΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝ ΠΡΕΣΒΥΣΑΝΤΑ ΚΑΙ ΑΙΤΗ-

ΣΑΜΕ-

ΣΑΜΕΝΟΝ ΤΟ ΤΕΜΕΝΟΣ ΤΩ ΣΥΜΠΑΝΤΙ ΞΥΣΤΩ ΤΗΝ ΤΕΙΜΗΝ ΑΝΑΘΕΝΤΟΣ Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΩΝ Λ. ΟΥΑΝΝΙΟΥ ΑΓΡΙΠΠΙΑΝΟΥ ΚΑΙ Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ.

Dedicatum fuit nempe Antonini Pii temporibus præclarum hoc monumentum, ut eruo ex gemina inſcriptione apud Gruterum, in qua itidem occurrit mentio hujus M. Ulpii Domeſtici, & Legationis illius ad Pium nomine Collegii Athletarum ſuſceptæ; (Theſ. cccxv. 9. & cccxvi.) quæ Inſcriptio edita miram ex iſta lucem fœneratur. Sed de his alibi ad has ipſas Inſcriptiones. Unum hic notandum, hunc Ulpium Domeſticum univerſæ Palæſtræ Xyſtarcham ſimul & ΑΡΧΙΕΡΕΑ perpetuum vocari, ex eo nempe genere, quos proinde *Sacerdotales Præſides* à Tertulliano dictos videas. *Quid ergo mirum ſi* (De Spectacul.) *apparatus agonum Idololatria conſpurcat de coronis profanis, de* SACERDOTALIBUS PRÆSIDIBUS, *de Collegiatis Miniſtris*. Munerum nempe ſeu Ludorum editores Flamines vulgo & Sacerdotes, quo reſpexit etiam Canon Concilii Illiberitani, *Flamines qui non immolaverunt* (Can. III.) *ſed* MUNUS *tantum dederunt*, à cujus ſenſu longe utique recedunt docti Hiſpani illius Concilii Interpretes, qui ignoratione obvii illius moris *Munus* ibi explicant de dono, quo ſe à ſacrificandi neceſſitate eximerent. Sicut vero ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ in ſuperiori Marmore, ita ΙΕΡΕΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ſeu *Flaminem perpetuum* legas in Nummo quem vulgavit jam olim doctiſſimus Sirmondus; ut nempe illos innuat, qui *Flamines perpetui* vocantur in Codice Theodoſiano, aut cum *Flamines*, tum *Pontifices perpetui* in Marmoribus antiquis. Quales etiam Jovis διὰ βίου Sacerdotes apud Mylaſenſes obſervat Strabo; (Lib. XIV.) aut Templi apud Arabas Diodorus; aut apud Bur- (Lib. III.)

 gundios

L. XXVIII. gundios Sacerdotem omnium Maximum Ammianus; aut non Hebræorum duntaxat Pontificem, de quo id Lib. XVI. Antiq. c. 9. tralatitium, Josephus, sed Herodem etiam perpetuum scilicet Agonothetam ab Olympiis declaratum. Immo nec perpetuam solum in eodem Augusto, sed hæreditariam etiam Pontificiam dignitatem reliquorum Cæsarum Nummi satis arguunt; cujus rei gemina exempla suppeditant nonnunquam prisca Gentilium monu- Lib. XLIV. menta. Unde certe haud male apud Dionem, inter honores à Senatu Jul. Cæsari decretos, ille etiam refertur, ut filius ejus qui nasceretur aut adoptivus, evaderet Pontifex Maximus; qui honos utique ad Hæredem Lib. III. ejus ac reliquos dein Successores transiit. Ita apud Herodotum mentionem videas Sacerdotis, qui sibi & liberis Sacerdotium petit; quales nempe πατρικὰς aut κατὰ γένος ἱερωσύνας, ut eas vocarunt Græci, *paterna ac avita* In Othone. *Sacerdotia* Suetonius, apud Ægyptios, Rhodios aliosque familiares ex eodem[a] Herodoto,[b] Diodoro præterea ac priscis id genus auctoribus colligas. Hinc etiam in antiquo lapide ΙΕΡΕΥΣ ΔΙΑ ΓΕΝΕΩΣ, & in altera Inscriptione Græca cum priori, quam modo expressimus, reperta, Claudius quidam Rufus successor declaratur proprii Parentis in eodem munere Pontificis universæ Palæstræ, ΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ, nempe ut apud Pag. 169. Bibl. Photium legas alicubi, ἱερεὺς καὶ ἐξ ἱερέων τὰ πρὸς πατρὸς ἄνωθεν καταγενόμενος; aut sicut apud Philostratum Scopelianus quidam traditur, Hebræorum scilicet more, oriundus ex Sacerdotali genere & hæreditarius Asiæ In vit. Sophist. Sacerdos, ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ μὲν ἐγένετο τῆς Ἀσίας αὐτός τε καὶ πρόγονοι αὐτοῦ παῖς ἐκ πατρὸς πάντες: *Sacerdos vero fuit Asiæ ipse & illius majores omnes à Patre ad Filium.* Ita *certis è familiis* adscitus Clarii Apollinis apud Colophonios culti Sacerdos

[a] Lib. II.
[b] L. I. & V.

cerdos apud Tacitum. Neque vero omittendum hoc Annal. II. loco, ubi plures simul Augusti regnabant, penes unum 54. & seniorem quidem hanc Pontificatus Maximi appellationem resedisse apud Romanos, ut supra ex Dione notavimus. Id vero rursus perspicue probant Nummi, in quibus M. Aurelius PONT. MAX. vocatur, non autem Collega ejus L. Verus. Alias inferior quoque PONTIFICIS dignitas tanquam initium quoddam seu tyrocinium illius fastigii in aliquot junioris Drusi & Getæ adhuc Cæsaris nummis signatur, ut supra monui. Omissa vero cum plerisque aliis mentio hujus dignitatis à Gallieni temporibus, in sequentium Augustorum Nummis, licet non abdicarint continuo vim aut usum hujus appellationis. Neque enim titulum illius dignitatis solum gestasse, sed munia etiam peregisse Cæsares, docent nonnunquam Auctores; ut de Hadriano Spartianus, *Sacra Romanorum diligentissime curavit, peregrina contempsit*, PONTIFICIS MAXIMI *officium peregit*. Ita Tiberius ut Pontifex Maximus de jure Flaminis consultus apud Tacitum, & à Plinio Tra- Annal. III. 59. janus, *quia sciebam in urbe nostra ex ejusmodi causis, colle-* Lib. X. Ep. *gium Pontificum adiri solere, te Domine*, MAXIMUM 72. PONTIFICEM *consulendum putavi, quid observare me velis*. Hinc etiam ab Augusto ratione illius muneris, Fatidici libri recensiti; Annus Julianus iterum ordi- Sueton. in natus; auctus Sacerdotum numerus; Cærimoniæ an- Aug. tiquæ restitutæ; & Claudius obsecrationem *jure* MAX. PONT. præit, auctore eodem Suetonio; & apud Tacitum sugillatus Vitellius, *quod* MAXIMUM PON- Hist. III. TIFICATUM *adeptus cærimoniis publicis* diem quendum nefastum, hoc est suo more improvide, *edixisset*; & ab Alexandro Severo *Caussas Sacrorum finitas* notat Lampridius; & Vopisco dictus *Sacerdotia composuisse*

Aurelianus; & Julianus ut Pontifex Maximus, quo-
Ep. LXII. rundam Sacrorum procurationem sibi vindicat, ἐγὼ τοί-
νυν ἐπειδή περ εἰμὶ κατὰ μὲν τὰ πάτρια ΜΕΓΑΣ ΑΡΧΙΕ-
ΡΕΥΣ, *Ego proinde quandoquidem sum juxta leges patrias*
MAGNUS PONTIFEX; quod & in alia Epistola te-
statur cuidam Sacerdoti nuncupata; & quam cætero-
quin Pontificis appellationem sibi ipsimet Julianum
Hist. Eccl. l. VIII. c. I. tribuisse, docet nos Socrates, καὶ ἑαυτὸν ΑΡΧΙΕΡΕΑ
ὠνόμασεν. Unde utique Libanius, gaudere Julianum *Sa-*
Panegy. Jul. p. 245. *cerdotis* haud minus quam *Imperatoris* nomine, non fru-
stra videtur alicubi prædicare. Cæterum eandem appel-
lationem in Nummis certe illorum temporum insoli-
In Gaza Cardinal. Leopold. Medic. tam retinet quoque nummus aureus M. Constantini,
ubi P. M. seu *Pontificis Maximi* titulus cum reliqua ho-
norum congerie adscribitur. Sicut vero ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ
vel ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΜΕΓΙΣΤΟΙ in Græcis Cæsarum
Nummis & Lapidibus vocantur Romanorum Cæsares,
Lib. LXXIX. sic etiam Vestalium Maxima Ἀρχιέρεια apud Dionem
dicitur. Ita factum ut eadem ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ appella-
tio quam Christo tribuunt prisci Ecclesiæ Doctores
Clemens Romanus, Origenes, alii, dein translata sit
promiscue ad Christianorum Antistites, Patriarchas,
Archiepiscopos, Episcopos; quo nomine & Vigilium
Romanum & Paulum Alexandrinum Præsules, præter
alios vocat in Arcana Historia Procopius. Ex eodem
fonte profluxerunt postea inversa ΙΕΡΑΡΧΗΣ & ΙΕ-
ΡΑΡΧΙΑΣ nomina, inter quæ discrimen illud statuit
Maxim. in Schol. ad l. I. de Cœl. Hier. Auctor scholiorum ad opera Dionysii vulgo Areopa-
gitæ, ut ΙΕΡΑΡΧΗΣ Sacrorum curam, ΑΡΧΙΡΕΥΣ
Sacerdotum magisterium capessat; prior nempe τῶν ἱερῶν,
posterior τῶν ἱερέων ἄρχων.

De Titulo Tribunitiæ Potestatis. DE TRIBUNITIA POTESTATE supra vidi-
mus, qua ut summi fastigii vocabulo, annos Principa-

tus.

tus passim in Nummis Cæsarum distinctos nosti. Ut manifeste ii demum arguunt, quam vere à Dione sit adsertum, juxta eandem imperii sui annos à Cæsaribus numerari. Perpetuam nempe illam potestatem semel susceptam gerebant Cæsares, quomodo & eam vocat in Hadriano Spartianus, *ad* PERPETUAM *Tribunitiam Potestatem omen sibi factum*; ita tamen ut quotannis eandem cum Tribunis plebis renovarent, sicut cum Dionis auctoritas, tum Nummorum conspectus probat. Adeo ut nec Tiberium, cui ad quinquennium delatam illam scribit Suetonius, abstinuisse ab eadem in singulos annos illius quinquennii & sequentium etiam renovanda, ex iisdem constet contra quam viris doctis placuit. De Vespasiano observat idem Suetonius sero eundem Tribunitiam potestatem recepisse, quod vix hodie ex illius Nummis colligas, qui ab initio principatus eandem illi deferunt, & quidem ad numerum usque TRIB. POT. X. quot illi anni imperii fuere. Communicatam vero ab Augustis eandem dignitatem cum designatis hæredibus, eoque exemplo summæ spei admotos, quod tradunt nonnunquam Scriptores, ex Ælii, Aurelii, aliorumque Nummis observes, quibus L. ÆLIUS CÆSAR TRIB. POT. COS. II. & AURELIUS AUG. PII F. CÆSAR TRIB. POT. COS. II. Unde illud etiam eruas, annos Tribunitiæ potestatis in iisdem Nummis, non ab imperii exordio, sed ab initio illius fastigii vulgo signatos; adeo ut Tiberio, Neroni, Marco, Commodo, aliisque longe plures anni Tribunitiæ potestatis, quam imperii tribuantur. Exquisitæ vero hanc in rem raritatis Nummus M. Aurelii adhuc Cæsaris nondum Augusti, in cujus aversa parte Roma sedens galeata, cum adscripta gemina Tribunitia potestate, nempe TR. POT. VII.

Tacit. Annal. III. 56.

TR. POT. VIII. cujus ectypi ad me transmissi gratiam Thomæ Chiffletio paternæ & fraternæ laudis æmulo habiturus est lector.

Adsumptum autem illud ab Imperatoribus nomen, non vero Tribunorum plebis, ex more illorum temporum, quibus Potestas Tribunitia, Censoria, Consularis, pro dignitate Tribuni Plebis, Censoris, Consulis reperta; quorum prima signatur passim in Nummis Augustorum, altera in Nummis Domitiani. Hinc etiam discrimen haud leve hujus *Tribunitiæ Potestatis* & *Tribunorum Plebis* observes. Primo, quod illa Patritiorum, quales necesse erat creari aut fieri Cæsares, hi Plebeius esset Magistratus, ad quem tamen Equites
Lib. LIV. admissos ab Augusto, alicubi tradit Dio. Secundo, quod prior omnia imperia præemineret, ut supra ex Tacito vidimus; hi non item, qui infra Consulum & Prætorum fastigium censebantur. Tertio, quod in illa etiam intra primum ab Urbe milliare præsidium haberent opis ejusdem indigi; in Tribunis Plebis autem tan-
Dio l. LIII. tum intra Urbis pomœria. Quamquam & Tribunos Plebis nonnullos Imperatores legamus exstitisse, sed privatos etiamnum neque adhuc summi fastigii hæredes aut consortes; puta Hadrianum, qui, auctore Spartiano, *Tribunus plebis factus est Candidato & Quadrato iterum*

rum Coss. aut Severum, qui *Tribunatum plebis Marco Imp. decernente promeruit.* Cæterum vi illius Potestatis Tribunitiæ, quæ *pars maxima regalis imperii* Vopisco alicubi vocatur, tria maxime Augustis competebant, è quibus duo observat Dio: Jus intercedendi amplissimum, unde Scauri apud Tacitum gratulatio, quod Tiberius *relationi Consulum jure* TRIBUNITIÆ POTESTATIS *intercessisset*; alterum ut essent Sacrosancti, quare J. Cæsar interfectus Appiano & alibi Dioni ὁ ἱερὸς καὶ ἄσυλος vocatur. His tertium accedit, Senatum cogendi facultas. Unde Tiberius rursus apud Tacitum legitur, solo TRIBUNITIÆ POTESTATIS edicto Patres in Curiam vocasse; & in eadem verba Tranquillus, *jure autem* TRIBUNITIÆ POTESTATIS *coacto Senatu.* Alioquin ampliata eadem facultas in Augusto peculiari Senatus decreto, ut quoties vellet Senatum convocaret, quod jam occupavit ad Suetonium ὁ πάνυ. In Tacito. Lib. LIII. Annal. I. 13. Annal. I. 7.

CONSULUM etiam usurpatum pro arbitrio ab Augustis fastigium in eorundem Nummis passim expressum legitur. Origo autem illius moris à Sylla profecta, qui Dictaturæ quoque Consulatum præter morem adjecit. Unde factum observat Appianus, ut Romanorum Cæsares Imperatoriæ Majestati, Consulatus quoque adderent dignitatem. Immo cum florente adhuc Rep. Pompeius Consul sine collega novo exemplo fuisset renuntiatus, inde etiam hoc Cæsaribus tributum liquet, ut soli Consules nonnunquam designarentur. Ita omnia reperias Imperatoriæ dignitatis incunabula in liberæ sed inclinantis jam Reip. sub unius arbitrium inductis novo more exemplis. Neque perpetuum tamen eundem Cæsarum Consulatum præter Fastos iidem Nummi arguunt; qualem Scipioni olim sed recusanti delatum scribit Valerius. Unde cum J. Cæsari De Consulatu Cæsarum. Bell. Civil. lib. I. Lib. IV. c. I.

Con-

Consulatus continuus esset decretus, aut juxta Dionem ad decennium, quartum tantum Consulatum admisisse dicitur à Suetonio; quem tamen refellit Nummi inscriptio apud Goltzium (modo illi fides constet) C. CÆSAR COS. QUINCT. IMP. SEXT. DICT. PERPETUO. Ita XIII. Consulatus Augusto illius Nummi cum Tranquillo tribuunt, quemadmodum germana Pontis Ariminensis inscriptio, ut legitur in vita magni Peireskii, non XIV. cum Tacito, aut apud Gruterum, & rursus Liberio V. non III. cum Tranquillo, eadem monumenta adjudicant. Vitellio tamen perpetuum Consulatum tribuit vetus lapis, cujus rei index quoque nummi inscr. apud Goltzium A. VITELLIUS L. F. IMPERATOR COS. PERP. Ita Vitellii exemplo *assiduus Consul* ex Claudiani voto Honorius,

IV. Conf. Honor. *His precor assiduus Consul, Mariique relinquas*
Et senis Augusti numerum,

haud aliter ac *assiduum* Flaminem Dialem ac *assiduas* Lib. I. c. 20. Vestales vocat alicubi Livius, ratione perpetui utriusque Sacerdotii. Ita *jugis* quidam & *indesinens* Consula- Nov. CV. tus Cæsaribus tribuitur in Justiniani Novella, *eo quod Imperatori quidam jugis & indesinens Consulatus omnibus civitatibus & populis & gentibus in singulis quæ placent distribuendo advenit*; *aut cum ipse annuerit trabea*, *ideoque & Imperii Consulatus per omnia sit frequens & sceptra*. Alioquin eodem honore licet sæpius repetito, ad paucos vel menses, vel dies, vel horas etiam contenti vulgo Cæsares, mox ad alios illum transferri curabant. Exemplum illius moris invexit Augustus, quo ad plures Consularis trabea deferretur. Unde factum etiam, ut rursus invaluerit nata jam sub J. Cæsare celebris illa Consulum ordinariorum & suffectorum origo, & à temporibus

ribus Imp. Claudii bimeſtres ut plurimum Conſules pro annuis evaſerint. Duo nempe hic mutata ſub Cæſaribus; unum, ut Conſulatum ante tempus deponerent; alterum, ut abſentes eundem inirent, quorum poſtremum de Auguſto notat Tranquillus, & de Veſpaſiano ac Tito Tacitus. Quare etiam ne extra Conſulatum deeſſent eidem Auguſto & ſucceſſoribus Conſulis prærogativæ, duo iterum ſub eodem inducta reperio. Unum ut Conſularis Poteſtas perpetua cum jure XII. faſcium illi deferretur: Alterum ut extra Conſulatum jus nihilominus haberet Relationis, quod Conſulum alias proprium juxta Polybium ac Dionem, & poſteà inter ſolitos Cæſarum honores receptum. Cæterum non adſcripti ſolum diligenter in Nummis Cæſarum, Conſulatuum ab iis geſtorum numeri, ſed in nonnullis etiam rarioribus ſolemnis Conſularis Proceſſus pompa. Hujus notæ duo inſignes Lectori indicandi: Unus aureus magni Conſtantini, qui extat in Cimeliarchio Cæſareo inſcriptus FELIX PROCESSUS COS. VI. AUG. &c. Alter Maxentii, quem videas in Gaza Inclytæ Reginæ, unde ſequens ectypum ſumus nacti, opportune nobis à laudato paullo ante Thoma Chiffletio ſubminiſtratum.

Hiſt. IV. 38.

Dio l. LIV.

Currum agnoſcis Triumphalem quem trahunt quatuor Elephanti & Victoriam deſuper, quæ Coronam

offert Maxentio, cum inſcriptione ſuperiori haud abſimili, FEL. PROCESS. CONSULAT. AUG. N. ſeu *Felix Proceſſus Conſulatus Auguſti Noſtri.* Inde vero tria continuo colligas. Primo, ut erudite monebat Chiffletius noſter, Maxentii Conſulatum, de quo obſcura alias mentio, ſi unum forte excipias Anaſtaſium Bibliothecarium, & Auctorem incertum de Præfectis urbis apud Onuphrium. Alterum, Maxentii Triumphum de Alexandro Tyranno, cujùs rei geſtæ hiſtoriam videre licet apud Zozimum: Tertium, factam ſicut in ſuperiori Conſtantini nummo, *Felicis Proceſſus Conſularis* mentionem, & ſignatam his monumentis perpetuam ejus rei memoriam. Proprium nempe hic *Proceſſus* ſeu procedendi vocabulum, de ſolemni Conſulum pompa, qua die magiſtratum illum inibant. Ita de Honorio Conſule Claudianus,

De III. Conſ. Honor.

—— PROCEDE SECUNDIS
Alitibus,

quo *Felicem* nempe illi *Proceſſum*, juxta ſuperiores Nummos, auguratur. Sic in Fragmento nondum edito notarum veteris alicujus Grammatici in Ciceronis Orationes, quod tractare mihi licuit in inſtructa ab optimis & antiquis libris Bibliotheca viri magni Iſaaci Voſſii, illud obſervabam ad Verrinas, *Quæſturam intelligimus, nam omnes cæteri magiſtratus Kal. Jan.* PROCEDEBANT, *ſoli vero Quæſtores Nonas Decembris.* Ad quem Proceſſum ſeu Pompam Conſularem reſpexit etiam Hieronymus, agens de Conſule deſignato, *qui quaſi de ſubjectis hoſtibus triumpharet, Capitolinas adſcendit arces, quem plauſu quodam & tripudio Pop. Rom. excepit.* Qualem etiam Imperatoris Valentiniani Conſulis deſignati Proceſſum deſcribit nobis Ammianus; *Et cum introiſſet Ancyram Imperator, paratis* AD POMPAM *pro tempore neceſſa-*

Ad Marcell. de exitu Lætæ.

Lib. xxv.

necessariis, CONSULATUM INIIT, *adhibito in Societatem trabeæ Varroniano filio suo admodum parvulo; cujus vagitus pertinaciter reluctantis ne in* CURULI SELLA VEHERETUR EX MORE, *id quod mox accidit, portendebat.* Vides hic Imperatorem Consulem, procedentem eundem solemni pompa eam in rem parata, die initi Consulatus, adscito quoque in societatem illius honoris & Processus infante filio adhuc vagiente, nempe τῷ ἐν ἀγκάλαις ὑπάτῳ, ut loquitur alicubi Themistius de Consulatu lactentibus adhuc Augustorum liberis delato. Sic frequentes *Nobilissimi Pueri Coss.* in Inscriptione legum Codicis Theodosiani, ut paullo ante de Valentiniano III. & Honorio videbamus; ac de Olybrio Valentiniani genero Hieronymus, *Consul quidem in pueritia.* Ascendebant nempe frequenter augustissimum illud Consulum Tribunal, ut de Trajano Plinius loquitur, Imperatores; ita tamen ut ea ætate ex Domo Augusta alterum sibi Collegam vulgo adsciscerent, submotis ab ea trabeæ societate privatis. Hinc de Juliano Ammianus, qui Sallustium Præfectum Galliarum alterum sibi adjunxerat Consulem, *& videbatur novum adjunctum esse Augusto privatum, quod post Diocletianum & Aristobulum nullus meminerat gestum.* Ejus moris tamen, privatos à societate Consulatus removendi, auctorem Constantium Juliani Decessorem innuerat alibi idem Ammianus, *Quod autem per omne tempus imperii nec in consessum vehiculi quemquam suscepit, nec* IN TRABEA SOCIUM PRIVATUM *adscivit, ut fecere Principes consecrati.* Haud obscura vero, quæ vulgo Auctores antiqui referunt de ornata ab Augustis Sella Curuli, seu de illo titulo Consulis,

——— *Augusti quem se decorare fatentur,*

Orat. XII. Epist. ad Demetriad. p. 63. T. I. Lib. XXIII. Lib. XVI. Claud. in Pr. Cons. Stil. lib. I.

Panegyr. Julian. p. 229. & quibus multa consentanea apud Libanium legas, tradentem inter alia Imperatores gratificari volentes Consulari dignitati, in semet eam recepisse adnexo Consulatus imperio. At aliter loquitur Consul ipse tandem & Imperator Julianus, qui refert alicubi Imperatores, alias dignitates Reip. abolevisse, alias retinuisse διὰ βίου, de Consulatu vero addit, χαίρουσι δὲ καὶ
Orat. III. p. 201. πρὸς ἐνιαυτὸν τυγχάνοντες, *gaudent etiam in annum eum adepti.* Quo loco itidem notanda illa Zonaræ verba de
Annal. II. Principibus ante Diocletianum, οἱ πρώην γὰρ βασιλεῖς κατὰ τοὺς ΥΠΑΤΟΥΣ ἐτίμωντο, *superiores enim Imperatores* INSTAR CONSULUM *observabantur.* Certe Jovem ipsum Deorum Regem & Patrem eo nomine quo vulgo Consules Græci, Θεῶν ὕπατον vocat idem Libanius;
Panegyr. Jul. p. 230. & iteratione Consulatus augeri honorem negat in quadam Constitutione Theodosius junior, *quia nihil est altius dignitate.*
L. 1. Cod. de Consul.

De Proconsulatu Cæsarum. Neque vero à gesto Consulatu PROCONSULES dictos eosdem Cæsares nosti, ut quibusdam tamen placuit, sed ob Pronconsulare imperium cum reliquis majestatis insignibus iisdem concessum, prout observarunt jam eruditi. In Nummis autem Cæsarum vix eundem PROCONSULIS titulum expressum videas, qui illis alioquin frequenter in saxis & in nonnullis litterarum inscriptionibus apud Dionem, Eusebium, aliosque, & aliquoties apud auctores Historiæ Augustæ tribuitur. Miratur vero non leviter ὁ θαυμάσιος Casaubonus hoc Nummorum aliorumque silentium; nec causam adsequi sese profitetur, cur præterita sit eadem Cæsarum dignitas in plerisque monumentis prisci ævi, quum Tribunitiæ Potestatis constans occurrat mentio; quarum utraque tamen ex æquo Cæsaribus competebat. Rationem autem vel silentii vel diversitatis inde peten-

petendam crederem: Primo, quod non ſemper aut in Urbe, ſed extra pomœrium duntaxat Proconſulis titulum ſuſciperent Imperatores. Diſerte id apud Dionem expreſſum legas, ὕπατοί τε γὰρ πλειστάκις γίγνονται, καὶ ΑΝΘΥΠΑΤΟΙ ἀεὶ, ὁσάκις ἂν ἔξω τοῦ πωμηρίου ὦσιν ὀνομάζονται· *Conſules enim fiunt ſæpenumero & PROCONSULES ſemper quoties* EXTRA *pomœrium ſunt, appellantur.* Lib. LIII.
Hinc Elagabalus apud Dionem imperium in Syria ſuſcipiens inter reliquos titulos, Proconſulis quoque nomen adſumit; procul nempe ab Urbis pomœrio poſitus. Quo ſpectant etiam duo illuſtria apud Tacitum loca. Prius, ubi abſenti Germanico delatum tradens Proconſulare id genus imperium, addit, *quominus idem pro Druſo poſtularetur, ea cauſſa, quod deſignatus Conſul Druſus* PRÆSENSQUE *erat.* Alterum, ubi decretum refert inter alia, ut Nero PROCONSULARE *imperium* EXTRA URBEM *haberet.* Unde quum non eadem eſſet hujus tituli, quæ Tribunitiæ Poteſtatis aut aliorum ratio, inde in Nummis Cæſarum aliiſque monumentis omiſſa frequenter illius ſignificatio, quem iiſdem tamen tribuunt nonnullæ Corporum & Collegiorium Inſcriptiones. Secundo, quod hæc poteſtas Proconſularis infra aliarum faſtigium cenſeretur, quæ in Nummis Cæſarum leguntur expreſſæ: unde nec *Principis Senatus* (quem titulum præter Auguſtum, à Tiberio cum Cæſaris & Germanici appellationibus adſumptum tradit Dio) nec de *jure Relationis*, alia appendice principalis faſtigii, ullam in iiſdem mentionem reperias. Neque enim omnibus, ſed præcipuis appellationibus ſuperioris poteſtatis & jam olim & hodie etiamnum Nummi Principum ſignari conſueverunt. Hinc reliquis etiam titulis: *Imperatoris, Cæſaris, Auguſti, Pontificis Maximi, Tribunitiæ Poteſtatis, Conſulis,* PROCON-

Lib. LXXIX.

Annal. I. 14.

Annal. XII. 41.

Lib. LVII.

SULEM postponi passim videas in priscis Inscriptionibus, & in litteris Galerii Maximini apud Eusebium. Adeout nec adscriptum eundem reperias in antiquis Cæsarum Elogiis, ante Nervæ & sequentia Antoninorum tempora, quibus plenior quædam refertur honorum & titulorum congeries; quamquam jam ante Proconsulare illud imperium Augusto tributum constet ex Dione, & Neroni ex Tacito. Trajano certe & Ælio Cæsari adscribunt etiam hunc titulum Marmora, ut pateat errare virum incomparabilem, qui in Antoninis hunc primo credit reperisse. At Nervæ quidem male tribuitur lapis apud Gruterum cum illo titulo *Proconsulis*, qui successori ejus Nervæ Trajano adscribendus; prout colligo ex adjuncto *Dacici* cognomine, & lacunis inscriptionis, quæ non incommode suppleri possunt. Tota nempe aut certe præcipua vis hujus potestatis in Imperatoris vocabulo jam erat reposita, cujus auspiciis reliqui Præsides bella suscipiebant, & quo uno nomine supremum peregrinarum juxta & urbanarum rerum arbitrium, omniaque Magistratuum jura in Cæsares translata aperte docet Dio. Additus tamen opportune, ut judico, & peculiari de caussa in gratiam Augusti PROCONSULIS titulus. Divisus nempe ab eo fuerat Orbis Romanus in Provincias Cæsaris & Populi, quarum postremis Populi Magistratus sub Proconsulum nomine præerant. Unde ut nihilominus Cæsaris auspiciis omnes illas provincias ex æquo administrari singularum Præsides facilius intelligerent, nec ullas partes Orbis Romani imperio illius exemptas, translata illa PROCONSULIS aut JURIS PROCONSULARIS ad eundem Augustum & successores nomenclatio. Et hæc notaveram in prima editione hujus operis, quum postea eandem Juris Proconsularis

Hist. Eccl. lib. IX.

Thes. CCXLV. 9. & CCLI.

Salmas. ad Hist. Aug. p. 82.

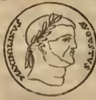
Lib. LIII.

ris Cæsaribus usurpati originem vidisse quoque Petrum Marcum in renovato formis luculento opere de Concordia Sacerdotii & Imperii recenter in urbem adlato, opportune monuisti. Neque verò statui debet cum magno Casaubono, ita pertinax hac in parte Nummorum veterum silentium, ut non sese manifestet hic PROCONSULIS titulus in aliquot antiquis id genus monumentis. Mitto quem jam ab Occone descriptum videre idem potuisset in duobus Constantini nummis, nempe CONSUL P. P. PROCONSUL ANT. Tres autem eodem quoque titulo inscriptos, quos notare mihi contigit in illustribus Cimeliarchiis, quia vulgo rariores, in Lectoris gratiam hic haud illibenter, vulgamus. Exhibent duo priores aurei, deprompti ex Gaza Palatina, Diocletianum ac Maximinum, cum figura quæ Globum gestat in aversa parte, solito illis temporibus in nummis symbolo, & inscr. CONSUL VII. P. P. PROCOS. Tertius itidem aureus è Museo laudati sæpius Etrusci Mæcenatis Cardinalis Medicei, Magnum Constantinum signat, cum inscr. aversæ partis P.M. TR.P.P.P. COS.IIII.PROCOS. ubi prioribus litteris *Pontificem* quoque *Maximum* vides eundem Cæsarem designari, quod rarum alioquin in nummis illorum temporum supra monuimus.

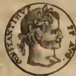
Pag. 53. & 537.

Immo

Immo ejusdem etiam notæ Trajani nummum vidisse memini apud Abbatem Bracesium, sed ex eo nummorum genere, quos *Crotoniatas* vulgo appellant, in quo nempe Caput Trajani cum inscr. IMP. CÆSAR TRAJANUS AUG. P. M. P. P. PROCONS. in aversa autem parte, Æneas cum Anchise & Iulo. Cæterum ad hunc PROCONSULIS titulum non referri debuit ille Zonaræ locus de Augusto, τὴν ὑπάτων τιμὴν διὰ βίου ἔλαβε, ut male observat vir doctus, sed ad perpetuam Consularem potestatem Augusto delatam, ut supra ex Dione vidimus. Eandem vero dignitatem candidatis imperii aliisque arbitris supremæ potestatis frequenter concessam apud Auctores legimus, sicut Germanico, Seiano, ac necdum Augustis Pio, Marco; ita ut inter
Annal. XIII. 21. initia fastigii Cæsarum seu *adipiscendo imperio*, ut Tacitus ea de re loquitur, *præparata*, eandem quoque dignitatem reponendam constet. Quæ vis autem hujus impe-
Annal. II. 43. rii fuerit perspicue designat meo judicio Tacitus, *Tunc decreto Patrum permissæ Germanico Provinciæ quæ mari dividuntur*, MAJUS*que imperium quoquo adisset, quam his qui sorte aut permissu Principis obtinerent.* Hoc nempe *Majus Imperium* nihil aliud quam imperium illud Proconsulare, quale Augusto delatum iisdem verbis descri-
Lib. LIII. bit Dio, ἐν τῷ ὑπηκόῳ τὸ πλεῖον τῶν ἑκασταχόθι ἀρχόντων ἰσχύειν ἐπέτρεψε, *ut* MAJOR *ipsi in Provinciis, quam eorum Præfectis potestas esset.* Ita ampliata paulatim hæc potestas, quæ jam in M. Antonio Prætore reperta, (cu-
Lib. I. c. I. jus *infinitum imperium* vocat Lactantius,) renovata in Pompeio Lege Gabinia, qua permissum ei ad quinquennium juxta Dionem Proconsulare imperium in toto Orbe Romano; aut quum delata ei rei frumentariæ procuratio, seu interprete illius legis Tullio, MA-
Lib. IV. Ep. ad Att. I. JUS IMPERIUM *in Provinciis quam sit eorum qui eas*

obti-

obtinent. At non *Majus* sed *Æquum* illud Pompeii cum Proconsulibus imperium lege Gabinia ei concessum vocat Velleius, & cujus imperii exemplum in Corbulone repetitum Neronis temporibus apud Tacitum legas. Annal. xv. 25. Hinc autem dignitatis hujus memoriam Pompeii ejusdem Nummi cum PROCONS. titulo servarunt; ut originem iterum & exempla hujus Augustorum fastigii in ipsa Republica observes. Alioquin aucta eadem potestas in Cæsaribus, cujus tres reperio prærogativas: Primo quod revera non *æquum* sed *Majus* illis quam Præsidibus Provinciarum in easdem cederet Imperium. Id certe clare innuit Ulpianus, *Præses Provinciæ* MAJUS IMPERIUM *in ea Provincia habet omnibus* POST PRINCIPEM, L. 4. de Off. Præsid. quibus consentanea & totidem verbis tradit agens de officio Proconsulis. Secundo, L. 8. D. de Off. Procons. quod non ad certum tempus, sed perpetua illis deferretur, nec deponi proinde intra pomœrium, aut renovari eandem opus esset, ut observat Dio; qui Lib. LIII. alibi docet Proconsulare imperium gerenti in urbem venire non licuisse. Imperium itaque illud Proconsulare Cæsarum Perpetuum intra & extra pomœria; usus Lib. xxxix. autem appellationis PROCONSULIS extra pomœria solitus ab iis usurpari; quorum utrumque aperte diversis locis tradidit Dio. Quamquam & simile quid jam olim in libera quoque Republ. concessum, quum L. xxvi. c. 9. & 21. auctore Livio, Q. Fulvio Proconsuli & postea M. Marcello concessum, ut Urbem cum imperio inirent. Tertio, quod citra certos maris aut terrarum limites, Cæsaribus in toto Orbe Romano, non ut Pompeio ad quinquagesimum à mari milliare, jus illud deferretur. Nihil quippe aliud, ut jam monui, illo jure seu imperio Proconsulari quæsitum, quam ut æquum vel supremum Cæsarum in omnes Provincias Cæsaris & Populi

imperium ipso nomine traderetur. Ut proinde non
L. IV. Ep. 61. male Symmachus Imperatorem vocet alicubi *cunctarum Provinciarum parentem*. Et hæc obiter de illo titulo Proconsulis à Cæsaribus admissi, quem non satis hactenus expenderant viri docti, & cujus nobis occasionem suppeditavit non doctissimi solum Casauboni dubium & sollicitudo circa Nummorum, ut existimabat,
Jos. Scalig. Ep. LXVI. ea de re silentium, sed & ingenua alterius Semonis confessio, qui doceri ab eodem cupit, cur Severus aliique eum sequuti Imperatores, PROCONSULES vocentur in Inscriptionibus antiquis, additque, *Hoc non mediocriter mirari soleo, quia causam ignoro*. At hæc omnia plana jam ni fallor & perspicua.

De Titulo PATRIS PATRIÆ, & adfinibus.

Frequens vero in iisdem Nummis PATRIS PATRIÆ appellatio, quam Ciceroni primum tributam, & dein ad Cæsares translatam observat[a] Appianus. Mitto obviam ejusdem rationem à [b] Dione indicatam; qui illud non ut potestatis, sed ut honoris & cautelæ vocabulum, iisdem impositum docet; ut meminerint subditos Patria Caritate diligere, & subditi eosdem vicissim debita liberis reverentia prosequi; seu ut Seneca de caussa illius appellationis Principi concessæ, alicubi
Lib. I. de Clem. c. 14. loquitur, PATREM *quidem* PATRIÆ *appellavimus, ut sciret datam sibi potestatem patriam, quæ est temperatissima, liberis consulens, suaque post illos ponens.* Illud vero magis hic ad rem facit, quod notat insuper Appianus, serius eam reliquis appellationibus concedi solitam, & nonnisi post prævia magnarum rerum experimenta. Hinc videas eandem in priscis monumentis Historiæ Augustæ, ut summum quasi honorum apicem, neque statim, neque promiscue Cæsaribus concessam; quæ discrimina demum ex eorum Nummis intelligas. Ita J. Cæsari, à quo mos illius cognomenti ad successores trans-

[a] Bell. Civ. l. II.
[b] Lib. LIII.

transiit, post mortem primo delatum hunc titulum existimarunt Viri docti, ob Columnam illi defuncto ab Antonio erectam cum inscr. PARENS PATRIÆ, quam ut *exsecratam* sugillat alicubi Tullius. Verum non repertum tum primum sed renovatum hoc ejus cognomentum, præter Dionem aut Tranquillum, Nummi id satis refellunt eodem vivo percussi, in quibus CÆSAR PARENS PATRIÆ describitur. De tempore ejusdem appellationis Augusto concessæ major inter eruditos controversia, de qua videnda Lapidis Inscriptio apud Gruterum. De Tiberio, cognomen illud constanter eum recusasse Dio & Suetonius tradunt, ac ejusdem Nummi fidem faciunt, qui carent hoc titulo. A Nerone illum sub initium principatus propter ætatem rejectum auctor iterum Tranquillus; ita tamen ut brevi post receptum constet ex ejusdem Nummis, qui primis Imperii annis percussi, eundem cum reliquis signant. A Vespasiano eandem appellationem cum Tribunitia Potestate serius admissam auctor itidem Tranquillus. De posteriori vidimus; priorem autem secundo imperii anno jam ab eo susceptam agnoscas in ejusdem Nummis. De Hadriano etiam refert Spartianus, PATRIS PATRIÆ delatum sibi nomen *statim atque iterum distulisse*, quod hoc nomen Augustus sero meruisset. Hanc tamen moram brevem fuisse, recte ex ejusdem Nummis collegit magnus Casaubonus; qui nempe primo ejus Consulatu percussi illius cognomenti meminere. Sciendum tamen plurimos exstare ejusdem Nummos cum sola Inscriptione HADRIANUS AUGUSTUS, & memoria Consulatus; ut vel hinc *iterum* hoc nomen illum *distulisse* cum Spartiano colligas. De Pertinace vero, ut singulare observat Capitolinus, quod primus eadem die Augustus & PATER

Philip. I.

Thes. CXXXVI. 2.

PATRIÆ sit renuntiatus; quod etiam de Alexandro Severo & reliqua honorum congerie adnotovit Lampridius. Ubi observandum obiter, non tam ratione aut destinato consilio, quam impetu & acclamationibus Populi aut Senatus, appellationes id genus frequenter concessas. Ita eodem ritu, quo Romulus olim Parens Urbis à multitudine declaratus legitur apud Livium, sic à Populo J. Cæsarem PARENTEM PATRIÆ legas apud Dionem proclamatum; ne magis Ciceroni cum Appiano, quam ejusdem Romuli exemplo, cognomen illud Cæsaribus tributum censeas. Nec aliter de Othone narrat Dio in Excerptis Constantinianis

Pag. 697. eum à militibus PATRIS nomine sæpe proclamatum, tanquam liberis ac parentibus propriis sibi chariorem. οὐκέτι πρόσρησις οἰκειοτέρα

De Provid. Βασιλεῖ δὲ inquit alicubi Philo, *Regi appellatio nulla magis propria quam* PA-
ΠΑΤΡΟΣ, TRIS. Cæterum jam olim Cyrum *Patrem*, ceu ΠΑΤΕ-
ΡΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ dictum observat Pausanias, & eandem etiam appellationem Antoninum Pium meruisse, δόξῃ δὲ ἐμῇ καὶ τὸ ὄνομα τὸ τοῦ Κύρου φέροιτο ἂν τοῦ πρεσβυτέρου

In Arcadicis. ΠΑΤΗΡ ΑΝΘΡΩΠΩΝ καλούμενος, *Mea vero sententia Cyri senioris nomine insigne insigniri meruisset, ut nempe* PATER HOMINUM *diceretur.* Quo nomine dicam illi scribit Vir undiquaque doctissimus ad Capitolinum, quasi oblitus sit Pausanias, decreto Senatus PATREM PATRIÆ appellatum eundem Antoninum, & ita occupatum esset à Senatu, quod ipse decernendum statuit. At quis non absolvendum hic videt ab omni reprehensione Pausaniam; quum non eadem sit PATRIS PATRIÆ & PATRIS HOMINUM appellatio; prior angustior nec solius Antonini, sed promiscue Cæsaribus communis, ut vel eorundem Nummi luculenter arguunt, posterior Jovi Deorum Hominum-

que

que Parenti propria & Cyro peculiaris. Quod ipsum & res arguit & confirmat egregie Themistius, qui mire Pausaniæ locum & mentem illustrat. Ille enim uti Cyrum PATREM, alios Persarum Reges variis cognominibus distinctos commemorasset, addit, Θεία δὲ μόνη ἡ τοῦ πατρὸς ἐπωνυμία, ΠΑΤΕΡΑ γὰρ ΑΝΘΡΩΠΩΝ καὶ τὸν Δία οἱ ποιηταὶ ἐπονομάζουσι. *Sola vero ex iis divina Parentis appellatio*; PATREM *enim hominum & Jovem ipsum Poëtæ appellant.* Ita voluisset hoc loco Pausanias, Antoninum non PIUM solum aut PATREM PATRIÆ, quod usu jam tritum & infra ejus φιλανθρωπίαν, sed PATREM HOMINUM Jovis aut Cyri exemplo appellari; quemadmodum alibi eundem Cyrum & Justinianum inter se componit itidem Procopius, ἐπεὶ καὶ ΠΑΤΗΡ ὡς ἤπιός ἐστι· ad Herodotum nempe respiciens, qui eandem plane caussam tributæ Cyro appellationis tradit, Κῦρος δὲ ΠΑΤΗΡ, mox ὁ δὲ ὅτι ἤπιος. Eodem quoque titulo compellaverat jam olim Augustum Ovidius;

Orat. v.

Præf. de Ædif.

In Thalia.

Hoc tu per terras, quod in æthere Juppiter alto — Fast. l. II.

Nomen habes, HOMINUM *tu* PATER, *ille Deûm.*

Hinc Cæsares etiam non solum PATRES PATRIÆ, aut *Patres Urbis*; quemadmodum alii, sed minorum gentium *Patres Defensoresque civitatum* dicti occurrunt in Constitutionibus Imperatorum, aut *Patres Coloniæ* vel *Provinciæ* in lapidibus antiquis; sed revera Jovis instar, *Patres Ausonii*, *Patres Latii*, *Patres Mundi* etiam, seu *Patres Orbis* frequenter Poëtis dicti, puta Martiali Statio, aliisque. Quin sola etiam PATRIS appellatio iisdem jam Divis nonnunquam adscripta, sicut DIVUS AUGUSTUS PATER in aliquot Nummis; ut non frustra eodem adhuc vivo dixerit Poëta illi familiaris,

Hic ames dici PATER *atque Princeps*,

& Trajanus in quodam nummo Hadriani sub Jovis habitu cum fulmine & hasta, DIVUS TRAJANUS AUG. PARTH. PATER, in alio autem ejusdem Hadriani, quem viderat ὁ πάνυ Peireskius, PATRI; ac præterea Pertinax in singulari nummo Regiæ Gallorum Gazæ mihi inspecto DIVUS PERT. PIUS PATER. Eadem nempe de caussa, ob quam Jovem Græcis PATREM dictum videre licet apud Diodorum, aut apud Lactantium, qui tradit Gentilibus *omnem Deum inter solemnes ritus & precationes* PATREM *nuncupari*. Ut etiam inde liqueat, non frustra ad illud Virgilianum, *Da Pater augurium*, dictum à Servio, PATER *Religionis, ut supra diximus, nomen est*; quomodo & *Patres* dicti jam olim sacrorum cum apud Gentiles tum apud Christianos Antistites, ut eruditis notum, ac notanter *Pater sacrorum* apud Tertullianum in Apologetico. Immo inde quoque profectum hunc morem videas, ut defuncti Augusti PATRES aut PARENTES à successoribus vocarentur, quamquam nullis cognationis vinculis iisdem conjuncti; cujus moris crebra exempla occurrunt in Codice Theodosiano. Quo loco insuper notandum illud, quod Totilas apud Procopium ad Imp. Justinianum scribens, PATREM eum se vocaturum dicit, si Pacem concedat, ΠΑΤΗΡ τε ἂν ἐμὸς εἰκότως καλοῖο. Cæteroquin illud cognomen PATRIS ORBIS, quod meruisse pridem Augustum tradit alicubi Ovidius,

Lib. v. Lib. IV. c. 3. Bell. Gotth. l. III. c. 21.

Fast. l. 1. *Jam dudum tu* PATER ORBIS *eras*,

gestasse demum videmus illius Conjugem Liviam, quæ in Nummis GENETRIX ORBIS vocatur. Hinc natæ rursus illæ propriæ Cæsarum appellationes in eorum Nummis itidem obviæ, PATRIS CASTRORUM, PATRIS EXERCITUUM, quæ ut summi fasti-

fastigii vocabula Augustis tantum solita conferri, aut designatis eorum hæredibus. Quæ illustrant egregie locum Taciti, apud quem inter reliqua crimina Pisoni objecta, vitio versum, quod passus sit, ut PARENS LEGIONUM *appellaretur*. Novum insuper in Augustorum gratiam repertum PATRIS SENATUS cognomentum, quod Claudio recusanti Consul Vipsanius deferebat (*quippe promiscuum* PATRIS PATRIÆ *cognomentum*) sed à Pupieno ac Balbino receptum eorundem Nummi arguunt, cum inscr. PATRIS SENATUS; quibus addi potest Nummus Commodi cum eadem egipraphe PATER SENATUS. Repertum illud nempe vice antiquæ appellationis PRINCIPIS SENATUS, quam ab Augusto susceptam, à Tiberio inter titulos principatus adscriptam supra ex Dione vidimus, & quam Pertinaci etiam tribuit vetus lapis, IMP. CÆS. P. HELVIO PERTINACI PRINCIPI SENATUS PATR. PATRIÆ COS. II. Ac Imperatorum exemplo ad Augustas etiam translata itidem cognomenta MATRIS SENATUS, MATRIS CASTRORUM, MATRIS etiam PATRIÆ, quæ Nummi & Marmora Faustinæ, Juliæ Severi, Mamææ & Victoriæ largiuntur, & de qua priori appellatione Lucanus noster,

Ann. III. 13. Ann. XI. 25. Occo. pag. 323. Thes. CCIX. 1.

Tarpeiamque Jovis sedem, MATRESQUE SENATUS.

Lib. V.

Qui mos scilicet in Liviæ gratiam inductus, quam *alii* PARENTEM, *alii* MATREM PATRIÆ *appellandam censebant*. Alioquin ut illi Patres aut Matres Castrorum, Exercituum, Legionum, Senatus; ita FILIUS *Castrorum* vocatus Caius apud Suetonium, & *Legionum alumnus* apud Tacitum, & Gordianus, FILIUS *Exercituum*, & *Senatus* apud Capitolinum, *Cordus*

Tacit. Annal. I. 14. Annal. I. 44. In Gordiano.

dus dicit omnes MILITES *eum* FILIUM *appellasse, ab omni* SENATU FILIUM *dictum.* Quòmodo nempe jam ante M. Aurelius pro civium erga se caritate, ab aliis modo FRATER, modo PATER, modo FILIUS etiam, pro cujusque ætate dictus ac dilectus.

Cap. in M. Aurel.

De Titulo PII *& adfinibus.*

PII vero & FELICIS cognomenta tribuunt passim iisdem Augustis antiquæ Nummorum & Lapidum inscriptiones. Mos autem earum inductus ex acclamationibus Senatus in inaugurationibus Principum, aut præclaris rebus in commune beneficium ab iis gestis. Elagabalus quidem inter reliquos imperii titulos, utrumque adsumpsit ante Senatus decretum, ut constat ex ejusdem Epistola apud Dionem. Alias enim neque continuo sub initium Principatus, neque conjunctim semper eædem appellationes Cæsaribus delatæ. Discrimen hoc & corruptum simul morem adulatione illorum temporum in Commodo observat Lampridius; *Inter hæc Commodus, Senatus semet ridente, quum adulterum matris Consulem designasset, appellatus est* PIUS, *quum occidisset Perennem appellatus est* FELIX. Hinc utrumque nomen simul in Nummis ejusdem Commodi primum videas receptum, & dein in Severi aliorumque Cæsarum inscriptionibus frequens. Alioquin & Tiberio jam olim sed abnuenti, & Successori ejus Caio in Deos juxta & conjunctos impio, PII cognomen delatum tradit Suetonius. De ratione vero illius appellationis præter Antoninum vulgo postea Cæsaribus concessæ, disserit cum Cæsar ipse sed ἀσεβέστατος Julianus, tum alicubi Themistius; qui alibi etiam Deorum exemplo ita dictos docet, qui tanquam ΕΥΣΕΒΕΙΣ & ΣΩΤΗΡΕΣ soleant invocari. Hinc recepta jam olim à Syriæ Asiæque Regibus nomenclatio cum aliis Deorum cognominibus; ut inter cæteros ab Antiocho Everge-

Lib. XXIX.

Orat. I.

Orat. IX.

te,

te, ſicut probat illius Nummus, ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Apud Romanos vero duplici ratione tributum illud cognomentum Cæſaribus liquet ex eorum Nummis: Priori, pro Religione erga Deos; unde inſtrumenta ſacerdotalia, Pateræ, Aræ, aut Templa in aliquot Cæſarum & Auguſtorum Nummis depicta, cum inſcr. PIETAS AUG. Quo ſpectat rarus quidam Otaciliæ Auguſtæ, in quo mulier ſtans juxta Aram, dextram extendens, & ſiniſtra tenens pixidem, cum inſcr. PIETAS AUGUSTÆ. Eadem ſcilicet Εὐσεβείας & Θεοσεβείας ſignificatio de Religionis cura & pietate in Deos apud Gentiles, ut fruſtra inter eas voces diſcrimen quæſitum ſit à nonnullis. Ita utrumque promiſcue ſumi à Platone videas, ὅταν ἐξ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ ἀσεβὴς γένηται· paullo poſt, καὶ τῷ ἐξ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ἄρα γενομένῳ ἀσεβεῖ. In Cratylo p. 394. edit H. Steph. Altera, frequentius pro inſito amore erga Liberos, Parentes, Senatum, Principem, & mutua quadam inter ſe omnium ordinum caritate. *Quid eſt Pietas* juxta Tullium, *niſi voluntas grata in parentes*; In Plancio. & quo ſenſu proinde noti vulgo & PIUS Æneas apud Poëtam, & PII fratres Catinenſes apud Græcos ac in Nummis itidem obvii, & præter Oppium, Metellus, ac S. Pompeius PII in iiſdem ſimiliter dicti. Ita rurſus Parentum in liberos caritatem, non ſolum PIETAS in Auguſtarum Nummis, Matris Symbolo gremio liberos foventis, aut manus ſuper eoſdem extendentis frequenter adumbrat; ſed in quodam etiam aureo Antonini Numiſmate figura ſtans cum tribus pueris & inſcr. PIETATI AUG. In Cimel. Card. Leopold. Medic. Quo referri etiam debet rara inſcriptio Theodoræ Maximiniani Conjugis PIETAS ROMANA, cum figura mulieris filium lactantis, & qualem ſupra videas expreſſam in Hiſtoria Auguſtarum. Hinc vero

 natum

natum utrumque hoc discrimen in Romanorum monumentis, ut iis ex æquo celebraretur PIETAS Principis cum erga Deos, tum in liberos ac subditos, pro utraque nominis illius ratione; & rursus PIETAS subditorum erga Principem ut Parentem nempe communem, aut etiam ut Numen tutelare. Inde Ἀσέβεια seu
Annal. VI. *Impietas* dicta crimen Majestatis, ut Albucilla apud Tacitum, *qua defertur* IMPIETATIS *in Principem*, &
Pag. 99. clarissime apud Dionem in Excerptis, τοῖς λεγομένοις ΑΣΕΒΕΙΑΙΣ. Adeo ut non mirum sit audire Pisonem
Annal. III. 16. de se profitentem, *vixisse me Cæsar cum fide adversum te, neque alia in Matrem tuam* PIETATE; aut statuam videre erectam L. Vitellio patri Imperatoris cum inscr.
Suet. in Vitellio. PIETATIS IMMOBILIS ERGA PRINCIPEM. Unde & inter faustas Patrum acclamationes in inauguratione Pertinacis, ingestum illud PIETATI SENATUS FELICITER; quem Lampridii locum egregie rursus illustrant præclari Nummi Antonini PII & Commodi, cum Imperatoris & togata Senatus figura ac inscr. PIETATI SENATUS. Nempe juxta
In Panegyr. Plinium, PIETATI SENATUS *cum modestia Principis* FELIX *speciosumque certamen.* Ita vicissim alius occurrit nummus Galbæ insignis, & cujus ectypum hic habes è Museo, quod nosti, viri apud vos à genere, dignitate, meritis, ingenii ac vitæ elegantia splendidissimi, & de quo sæpe alias in hoc opere, Camilli Maximi. Exhibet ille in priori nummi facie caput Galbæ laureatum cum inscr. SER. SULP. GALBA. IMP. CÆSAR AUG. p. m. TR. P. in aversa autem juxta sequentem iconem, duas figuras stantes, unam Imperatoris paludati quam minus accurate cælator expressit, alteram Senatus togati sinistra lauream tenentis, dextra autem coronam Imperatoris capiti imponentis,

nentis, cum inscr. SENATUS PIETATI AUGUSTI.

Crederem facile inscriptum ita hunc Nummum auctoritate Senatus, ob adoptatum à Galba Pisonem, *nobilem utrinque*, & in quo facto *Patrum favor aderat*, auctore Tacito; ni obstaret forte breve illud quatriduum quod inter adoptionem & cædem fuit, intervallum. Ita haud dissimilem nummum in L. Vero descripserunt viri docti, cum eadem inscr. PIETATI SENATUS. Sic alibi mutua duorum Augustorum Pupieni & Balbini concordia solito symbolo, duabus nempe manibus junctis adumbratur, cum inscr. PIETAS MUTUA AUGG. Ita factum etiam, ut sequiori ævo inter solita & propria Imperatorum epitheta, PIETAS sicut *Mansuetudo*, *Clementia*, aliæque id genus sit recepta, quod notatur in Novella Justiniani, & cujus exempla in Constitutionibus Imperatorum, obvia ut [a] Theodosii, *Nec non à Divo* PIETATIS *mea Avo*; & cum apud [b] Symmachum aliquoties, tum [c] Cassiodorum, qui Theodericum inducit scribentem ad Imperatorem Anastasium, *ad Serenissimam* PIETATEM *vestram*. Ut mittam etiam Ponticam Diœcesim à Constantio, quod [d] Ammianus refert, ad honorem Uxoris *Eusebiæ*

Hist. I. 19.
Occo. pag. 303. & 307.
Nov. cxv.
[a] Cod. Th. l. 2. de Frum. Urb. Const.
[b] Lib. x. Ep. 34.
[c] Var. lib. I.
[d] Lib. xvii.

PIETATIS *cognomine dedicatam.* Cæterum Antonino non commune ſolum cum reliquis dein Auguſtis, ſed & proprium PII cognomen manſit, deſumptum ab illius cum in Hadrianum, tum in Deos Pietate. In Arcadicis. Poſtremum notat Pauſanias; aliam vero cauſam adfert Pag. 821. Joannes Antiochenus, τὴν περὶ τοῦ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ἐπίκλησιν ἁπάντων τῶν Αὐτοκρατόρων ἐκ τοῦ ἤθους ἁπλότητος ἀπηνέγκατο. PII *vero appellationem omnium Imperatorum primus à morum ſimplicitate retulit.* Vulcat. Gallic. in Avid. Caſſ. Si vero generum ejus Marcum audiamus, PIUS quaſi *Clemens* dictus, *Hæc* (Clementia nempe) *Cæſarem Deum fecit, hæc Auguſtum conſecravit, hæc Patrem tuum imprimis* PII *nomine ornavit.* Quo certe reſpexiſſe videtur Claudianus,

In IV. Conſ. Honor.

Sis PIUS *imprimis, nam cum vincamur in omni*
Munere, ſola Deos æquat CLEMENTIA *nobis.*

Quacunque vero de cauſſa cognomen hoc eidem Antonino adhæſerit, ſolo dein illo nomine frequenter In Alexand. Sev. deſignatus, ut apud Lampridium, *quid* PIO *ſanctius, quid* MARCO *prudentius, quid* VERO *ſimplicius*; ac in libris veterum Juriſconſultorum, in quibus vulgo *Divus Pius* appellatur. Immo inde non ΕΥΣΕΒΗΣ ſolum, ſed ΠΕΙΟΣ etiam videtur Græcis dictus juxta Num- Select. Numiſ. p. Seguin. p. 147. mum Regium, & alterum Muſei Seguiniani, in quibus diſerte legitur ΠΕΙΩ vel ΠΕΙΩΝ ΕΦΕCΙΩΝ, cum ſignato ejuſdem PII vultu in priori nummi facie. Et quamquam inſolita plane occurrat illa appellatio, ac mihi prima fronte, ante eoſdem Nummos coram inſpectos, ut ingenue fatear, parum veriſimilis videretur, qui noveram eundem Cæſarem Græca ΕΥΣΕΒΟΥΣ Theſ. Grut. cccxiv. 1. voce paſſim Græcis nuncupatum, & ΕΥΣΕΒΕΙΑ dictos iiſdem ludos Puteolis ab hoc Antonino Pio in hoLib. 1. norem Parentis Hadriani, ut Artemidorus refert, inſtitutos; haud difficulter tamen poſtea cenſui, indubiam

biam optimorum Nummorum scripturam non temere rejiciendam. Nihil enim obstat, cur non ΠΕΙΟΣ dici potuerit hic Imperator, sicut ΜΑΓΝΟΣ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ΙΟΥΣΤΟΣ, aliaque id genus Romana nomina jam alibi notavimus; quæ ideo quod in proprii cognominis vicem transierant, Romanam etiam appellationem frequenter retinuere. Ridet certe alicubi Lucianus, quendam historiarum conditorem, qui Romanorum nomina in alia Græca transformabat, *Saturninum* vocans Κρόνον, *Frontonem* Φρόντιν, aliaque id genus multo absurdiora. At non proinde ferendus error nobilis antiquarii, qui in Nummo Caracallæ Tarsensi, obvias litteras Π. Π. explicat ΠΕΙΟΣ ΠΑΡΘΙΚΟΣ seu *Pius Parthicus*; quæ juxta consuetum earum in sexcentis Nummis id genus usum, ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ explicari debuerant.

Quom. conscr. Hist.

Tristan. Tom. II. p. 215.

FELICIS etiam appellatio Syllæ exemplo à Cæsaribus admissa, quam Commodo, Perenne occiso, peculiari Senatus decreto demum concessam, ex Lampridio & Nummis ejusdem monuimus. Inde etiam juncta dein PII & FELICIS cognomina, in nummis & inscriptionibus ejusdem Commodi primum recepta. Neque obstant illæ Inscriptiones, quas video in magno Gruteri opere ad M. Aurelium hujus Patrem referri, cum utraque illa appellatione, IMP. CÆS. M. AURELIO ANTONINO PIO FELICI. Caracallæ enim, qui eadem nomina *M. Aurelii Antonini* gestavit, illæ verius adscribendæ; ut licet etiam eruere ex adjuncto BRITANNICI, quem prior præfert Inscriptio, titulo; ac præterea ex præmissis illis ante M. Aurelium IMP. CÆS. nominibus, quod in Romanis Nummis Caracallæ, non autem Marci obvium. Neque vero infrequentes in luculento illo Thesauro id

De Titulo FELICIS & *adfinibus.*

Thes. CCLVIII. 9. 10. & CCLIX. 1.

genus transpositiones ortæ ex nominum communione, cujus exempla etiam alibi in hoc opere notamus. Quamquam utrumque PIETATIS & FELICITATIS elogium norim Trajano concessum in veteri Marmore, & juxta ejus laudatorem, de eodem dictum sit *à cuncto Senatu, ô te* FELICEM; mox, *Estne verum quod inter ista clamavimus, ô nos* FELICES. Scilicet juxta veteris itidem Nummi epigraphen, quæ eandem appellationem Senatui tribuit, INVICTA ROMA FELIX SENATUS. Solliciti nempe ante omnia Cæsares, ut felicitas suorum temporum non uno acclamationum aut monumentorum genere posteris traderetur,

Thes. CCXLVI. 4.

Plin. in Panegyr.

> *Hoc duce si dixi* FELICIA SÆCULA, *proque*
> *Cæsare tura pius, Cæsaribusque dedi.*

Ovid. l. 1. Trist. El. 2.

Hinc frequentes illæ in præclaris eorundem Nummis Inscriptiones, FELICITAS AUGUSTI; FELICITAS TEMPORUM; FELICITAS REIPUBLICÆ; FELICITAS SÆCULI; FELICITAS PUBLICA; FELICIA TEMPORA; FELIX TEMPORUM REPARATIO; item ADVENTUI AUG. FELICISSIMO, & in eximio nummo Maxentii ÆTERNA FELICITAS AUG. Hæc omnia vero variis ibi symbolis expressa, Triremi puta seu prosperæ navigationis cursu; quatuor Pueris & Cornucopia, ceu quatuor anni tempestatum felici proventu; Olivæ ramo & Caduceo ceu Pacis nuntiis; tum figuris Victoriarum nonnunquam, ut belli feliciter confecti testibus. Unde patet etiam cur apud Symmachum aliosque scriptores eorum temporum, SÆCULI vel TEMPORUM FELICITAS, *Laus, Gloria, Fama, Æquitas*, in litteris ad Augustos exaratis passim extollantur, subinde vero infelicitas temporum, seu Tacito

Annal. XIV. 48.

Tem-

Temporum infamia notetur. Et apposite hanc in rem Cassiodorus, *Præsertim cum* BEATITUDO *sit* TEMPORUM, *lætitia populorum.* Inde quoque illæ Cæsarum in antiquis Lapidibus appellationes, non PII solum aut FELICIS, sed PIISSIMI, FELICISSIMI, BEATISSIMI, quas duas postremas non unus etiam Diocletiani & Maximiniani Nummus præfert. Quod minus mirum ea ætate qua *Invictissimi*, *Victoriosissimi*, *Fortissimi*, *Clementissimi*, *Maximi*, dicti passim Augusti. Immo inde etiam eorundem Cæsarum Regia, & ejusdem Urbis simulacra, Coloniæ, BEATÆ passim & FELICES dictæ in antiquis id genus monumentis; qualis ROMA BEATA in nummo Constantii; ROMÆ FELICI, in nummis Caracallæ & Macrini; in aliis FEL. BER. seu *Felix Berytus*; FELIX IADERA; OCTAVIOLA FEL. apud Ligorium; FELIX RAVENNA; in singulari nummo Mediceo COL. AUR. KAR. KOMM. P. F. *Colonia Aurelia Carrenorum Commagene Pia Felix*; in nummis aliquot Severi & Caracallæ FELIX KART. ac in Galerii Maximini nummo Mediceo, SALVIS AUGG. ET CÆSS. FEL. KART. seu *Salvis Augustis & Cæsaribus Felix Carthago*; Ut satis liqueat, cur à Tertulliano vocentur Carthaginenses *vetustate nobiles*, *novitate* FELICES; ea ætate nempe qua se ita publico ære signabant, juxta consuetos id genus restauratarum sub Cæsaribus Urbium appellationes. Hinc apposite de eadem Carthagine Optatianus,

Var. lib. I. c. 20.

De Pallio.

Nunc se FELICEM, *nunc se sub nominis arce.*
Tutam, quod KARTHAGO *decus venerabile gestat.*

Sic DACIA FELIX in aliis Nummis, h. e. secundum antiquam Trajani inscriptionem, *Cujus Virtute* DACIA *Imperio addita* FELIX *est.* Inde quoque nova

Thes. CCXLIX. 4.

Romæ.

Roma passim *Felicissima Civitas* dicta in Novellis Justiniani; immo Urbes etiam à Romanis restauratæ FELICITATES nuncupatæ, sicut Olyssipo *Felicitas Julia* apud Plinium. Neque aliter apud Græcos μεγίστην καὶ εὐδαίμονα vocari passim videas nobiliorem quamvis civitatem, magnitudine scilicet & opibus florentem; quomodo & opulenti homines Romanis *beati* & *beatiores* dicti; aut Ephyra seu Corinthus Himerio apud Photium, judicanti oculo felicitatem adferens vocatur, quæ & alias illo *Felicis* nomine apud Poëtas & Historicos celebris. Quod vero monuimus è Nummis de FELICITATE PUBLICA, non autem singularum solum Urbium aut Provinciarum; aut de FELICIS appellatione sub Commodo recepta, illustrat etiam singularis quidam Nummus, quem primo descriptum videre contigit in Collectaneis Ligorianis, cum Commodi vultu in anteriori parte, in aversa vero cum memorabili inscriptione Coronæ inserta, ΚΟΜΜΟΔΟ.ΒΑCΙΛΕΥΟΝΤΟC Ο.ΟCΜΟC ΕΥΤΥΧΕΙ ΝΙΚΑΙΕΩΝ, & quæ postrema explicabat Ligorius, *boni aut felicis odoris Nicaensibus*. Quæ certe explicatio mihi quum mira, ac, ut libere dicam, absurda videretur, & ob totam Nummi epigraphen plane insolitam, ut qui scirem quantum sibi in his indulsisset Ligorius, suspecta quodammodo esset Nummi ipsius fides, opportune postea occurrit mihi similis inter nummos vere Regiæ Gallorum Gazæ, quem verum utique ac genuinum deprehendi, & cum eadem quam descripserat Ligorius epigraphe, sed quem aliter explicandum facile intellexi, nempe. Ο. ΟCΜΟC supplendo Ο. ΚΟCΜΟC ΕΥΤΥΧΕΙ. h. e. *Commodo Imperante Mundus Felix est Nicaensium*: quomodo legas itidem in veteri Epigrammate inedito Leonidæ in natalem Cæsaris,

L. IV. c. 22.

Bibl. Cod. CCXLIII.

In MS. Regin. Christ.

Ὄφρα

Ὄφρα σε ΚΟΣΜΟΣ ἅπας πάμπαν αὐγάζηται,
Ὡς πατέρα τρίσσης ἄειδεν ΕΥΤΥΧΙΗΣ.

quamquam deest aliquid in priori versu, quod facile suppleri potest; cui & addas licet illud Græci Comici, ὦ πόλις, πόλις ὡς ΕΥΤΥΧΕΙΣ. Consueta nempe, prout vidimus, illorum temporum adulatione, ut sub pessimis etiam & infaustis Principibus, Temporum ac Publicam *Orbis Felicitatem* passim gratularentur Romani Orbis incolæ.. Quod hic etiam à Nicæensibus factum, & in honorem illius Principis, sub quo primum FELICIS ille titulus inter solita Principatus vocabula admissus. Ita quum è delatis à Senatu Macrino PII ac FELICIS nominibus solum FELICIS accepisset, ut auctor est Capitolinus, inde continuo signatum videas ejusdem Macrini Nummum, cum inscr. ROMÆ FEL. *Romæ Felici.*

Nec præteriri debet hoc loco recepta sequiori Cæsarum ævo DOMINI appellatio, quæ rursus Prænominis vice & supremi fastigii vocabuli, in eorundem Nummis signatur. Origo autem adsumpti illius tituli à Caio profecta, qui se juxta Victorem Schotti *Dominum dici tentaverat*, ac proinde apud Philonem à Rege Agrippa litteris ad eum scriptis, Ω Δέσποτα compellatur. Renovatus idem à Domitiano, quamquam de illo dixerit Papinius, *De Titulo* DOMINI. *Legat. ad Caium.*

Et dulci DOMINUM *favore clamant*,
Hoc solum vetuit licere Cæsar: Sylv. l. 1. Ep. 6.

ita tamen ut nondum inter reliqua Principatus vocabula publico ære signaretur. Primus auctor illius moris occurrit nobis Aurelianus, cujus Nummum supra adtulimus inscriptum, DEO ET DOMINO NATO AURELIANO; aut juxta alium à Savoto traditum, DEO ET DOMINO NOSTRO. Sed parcior adhuc usus il-

lius tituli, quod arguunt alii Nummi illorum temporum, donec postea idem à Caro repetitus, & Nummis ejusdem aliquoties adscriptus, DEO ET DOMINO CARO, aut DEO ET DOMINO NOSTRO CARO; ut ad eum passim postea recepti publicis Nummorum aliisque monumentis vocabuli usus referri omnino debeat. Hinc etiam à successore ejus Diocletiano eadem retenta appellatio; ut satis constat ex ejusdem & sequentium Augustorum Nummis, cum solita dein epigraphe DN. vel DN. N. *Domini* seu *Domini Nostri.* Ita vero passim appellati illa ætate Augusti; unde Firmicus
Lib. 1. c. 4. Auctor ævi Constantiniani, *Constantinum Maximum Principem & ejus invictissimos Liberos* DOMINOS *& Cæsares* NOSTROS. Transiit eadem ad Successores, adeo etiam ut sola illa ΔΕΣΠΟΤΟΥ seu DOMINI appellatio, omissis aliis principatus vocabulis, nonnunquam in eorum Nummis signaretur; cujus index nobis sequens Nummus aureus Gazæ Palatinæ, quamquam invenustus valde & inconcinnus, juxta solita illorum temporum monumenta. Inscriptus autem ille in aversa parte ΑΛΕΞΙΩ ΚΟΜΝΗΝΩ ΔΕΣΠΟΤΗ, *Alexio Commeno* DOMINO.

Ut

Ut proinde non frustra tradat alicubi Socrates, se incursurum in reprehensionem, quod non vocet Imperatores θειοτάτους καὶ ΔΕΣΠΟΤΑΣ, *Divinissimos & DOMINOS*. At vacare poterat eo metu, si incidisset in tempora Augusti, Tiberii, Trajani, à quibus repulsa illa appellatio; aut Alexandri Severi, qui DOMINUM *se vocari vetuit*; quod nempe, ut aiebat ille, non servis sed liberis hominibus imperaret; *Non est hic* DOMINUS *sed* IMPERATOR. Certe qui PATER PATRIÆ est, inquit Tertullianus, *quomodo* DOMINUS *est*; quæ tamen sociari videas in nummis ævi Constantiniani & sequentium; si excipias Julianum Apostatam, qui nomen illud DOMINI ut invidiosum à se proscriptum & propemodum è medio sublatum tradit. Inde aliquot ejus Nummos adhuc hodie versamus idem adstruentes, quippe sine solito illa ætate DN. seu *Domini Nostri* prænomine inscriptos, scil. IMP. JULIANUS, aut FL. CL. JULIANUS. Neque obtinuit tamen, ut ejus exemplum æmularentur Successores, apud quos illa DOMINI appellatio non solum in eorum Nummis constanter recepta, sed consuetæ salutationis formulam vulgo constituebat; ut ex Sidonio Symmacho, Codice Theodosiano, aliisque satis notum. In diversa certe præ reliquis abiere Justinianus & conjux Theodora, quos DOMINI & DOMINÆ vocabulum severe à compellantibus exegisse narrat Procopius; quum antiquis temporibus Cæsares ΒΑΣΙΛΕΩΣ aut ΒΑΣΙΛΙΔΟΣ vocabulis salutari consuessent. Hinc alibi etiam de eadem Augusta refert idem Auctor, negare illam se unum diem velle vivere, ubi à salutantibus DOMINA non compellaretur. Quamquam etiam jam pridem ante Clari aut Diocletiani tempora receptus usus foret, ut Cæsares DOMINI à ne-

Hist. Eccl. Præf. l. iv.

Lamprid. in Alexand. Sev.

In Apologet.

In Misopogone.

Arcan. Histor. c. xxx.

Bell. Perf. l. I. c. 24.

à necessariis aut salutantibus dicerentur, quod ex Plinii Epistolis ad Trajanum satis notum; ipsi tamen ab eadem appellatione abstinerent, sicut docent eorum Nummi & Marmora. Unde & Augustum ipsum, quamquam hanc DOMINI appellationem, vel [a] Philone ac [b] Tertulliano auctoribus refugientem, adeo ut graviter iis succenseret, qui hoc nomen illi tribuerent, eo tamen DOMINI vocabulo compellat eum Cleopatra apud [a] Dionem, tum alibi quoque [b] Licinius. Ita DOMINÆ vocabulum apud Romanos olim vel conjugibus vel amasiis à viris aut amicis tribui solitum notarunt jam eruditi, & obvia res certe cum apud Poëtas, tum in libris Jurisconsultorum; *Uxori suæ testamento ita legatum est, Semproniæ* DOMINÆ *meæ hoc amplius argentum balneare.* Unde *Domina* etiam pro conjuge usurpata apud Poëtam,

[a] Legat. ad Caium.
[b] Apologet.
[a] Lib. LI.
[b] Lib. LIV.
L. 40. D. de Aur. Arg. Mund.

Hi DOMINAM *Ditis thalamo deducere adorti.*

ad quem locum inutilis Servii glossa, modo autem Servii, non alterius magistelli, *aut de Græco tractum est qui uxorem Δέσποιναν dicunt*: quasi non & similiter Romani *Dominam*. Qui mos certe eadem adhuc ætate obtinebat, ut vel docebit Hieronymus, *vocanda* DOMINA, *celebrandus natalis ejus*, ubi de præstandis à marito officiis loquitur. Alioquin *Matronas* etiam vocabant uxores eodem ævo juxta Symmachum, *Quid quod etiam jactari morbo Matronam tuam simulas.* De Elagabalo autem omnium virorum Muliere notavit Dio, γυνὴ δὲ καὶ ΔΕΣΠΟΙΝΑ βασιλίς τε ὠνομάζετο, *mulier vero &* DOMINA *& Augusta etiam vocabatur.* Ita sequiori adhuc ævo Augustæ non solum ΔΕΣΠΟΙΝΑΙ, sed ΚΥΡΙΑΙ etiam dictæ, ut apud Nicephorum Bryennium, συνήγοντο ἢ οἱ περὶ τὰ δικαστήρια τῆς ΚΥΡΙΑΣ παρούσης, quæ alias apud Annam Comnenam Bryennii illius conjugem

Lib. I. adverf. Jovinian.
Lib. VIII. Ep. 165.
Lib. LXXIX.
Lib. I. c. 22.

ΔΕ-

ΔΕΣΠΟΙΝΑ vocatur. Cæterum ΔΕΣΠΟΙΝΙΚΑΙ & ΔΕΣΠΟΤΙΚΑΙ seu *Dominicæ* appellatæ quoque Regiæ Domus novæ Romæ apud Scriptores Byzantinos, ut liquet rursus ex Procopio; quomodo jam olim DOMINÆ *fastidia Romæ*, & *Colles septem* DOMINI apud Martialem. Lib. III. Alex. p. 75. In Arcan. Hist. c. 26.

Unum vero hic superest CENSORIS munus, quod non omiserunt Cæsares, *cuncta Legum ac Magistratuum munia in se trahentes*. Adeo quidem ut Dio observet, vi illius Potestatis, in vitam & mores Senatorum inquirendi, censum agendi, in Equestrem aut Senatorium ordinem legendi, alios ab iisdem removendi plenum imperium eosdem habuisse. At vero alibi vim quidem agnoscit illius Magistratus penes Cæsares fuisse, sed eosdem tamen sua ætate, præterquam in agendo censu, nomine aut magistratu Censorio abstinuisse. In quo discrimen notat sui ævi & priorum aliquot Cæsarum, dum CENSORIS nomen ab iis nonnunquam susceptum, à Domitiano certe gestam Perpetuam Censuram tradit. Ita nempe se habuit Censura sub Cæsaribus. J. Cæsari & Augusto cum reliquis honorum titulis, oblatum etiam perpetui Censoris munus. Prior admisit sub nomine *Præfecti Morum*, sicut Cicero ac Tranquillus eum vocant. Posterior tenax semper callidi propositi, Perpetui Censoris titulum recusavit; ita quidem ut crearet Censores more veteri, ipse interim *Censoria munia usurpans*; sicut de Claudio loquitur alicubi Tacitus. Alioquin & Censuram gessit Augustus cum Agrippa, ne promiscue Censoris nomen æque ac Dictatoris refugisse, illum cum magno Suetonii interprete statuas, sed alterum illud munus obnoxium invidiæ, Perpetui nempe Censoris. Equidem Censor vocatur alicubi Macrobio, *Mira etiam* CENSORIS *Augusti & lauda-* De CENSURA sub Cæsaribus. Lib. LIII. Annal. XI. 13. Lib. II. Saturn. c. 4.

laudata patientia. Factum vero postea, ut *Magister Morum* idem crearetur in quinquennium cum POTESTATE CENSORIA, ut amisso nempe titulo rem teneret; haud aliter ac *Tribunitiæ & Consularis Potestatis* reperta illa ætate vocabula, sicut *Monarchicæ Potestatis* eodem sensu meminit jam olim Polybius agens de Critolao Prætore Achæorum. Ejusdem quoque *Censoriæ Potestatis* mentionem videas apud Tacitum, qua L. Volusius *legendis Equitum decuriis functus.* Alioquin *Censoriam Potestatem* pro vera Censura dixerunt nonnunquam Auctores, ut Livius de irritis publicanorum precibus apud Senatum, *ut modum Potestati Censoriæ imponeret.* Valerius autem de M. Valerio Messalla censoria nota perstricto, qui *Censoria postmodum Potestate imperavit.* Cæterum ut Censoria Potestas Augusto, ita vis Censoria jam olim concessa M. Fabio Buteoni Dictatori, sed ad tempus tantum, quo Senatum legeret. Equidem postea penes Cæsares mansit illa Potestas Censoria sub Augusto reperta, adeo ut ea contenti, à Censoris nomine frequentius abstinerent, quod Dio tradidit, aut tantum in agendo censu idem usurparent. Hoc modo factum, ut obscura evaserit mentio gestæ Censuræ in Historia Augusta; nomen certe ejusdem à Flaviis admissum, post Domitiani vero tempora vix in publica Cæsarum monumenta sit adsumptum. Obstare tamen hic videtur fragmentum veteris Lapidis apud Gruterum, qui Caracallæ tribuitur, & ubi inter reliquos titulos Censorem illum dictum video, contra morem eorum temporum Dioni observatum. Sed imposuerunt hic nobis eruditi collectores, quum lapis ille non ad Caracallam, verum ad Vespasianum omnino sit referendus, ut ex collatione alterius Inscriptionis mihi fit mani-

Exc. Legat. CXLIV.

Annal. III. 30.

Lib. XLIII. cap. 16.

Lib. II. c. 9.

Livius lib. XXIII. c. 23.

manifestum. Prius fragmentum tributum Caracallæ,

.....PONTIFICI MAX. Thes. CCLXX. 2.
TRIBUNIC. POTESTAT.
IMP. XVII. P. P.
COS. VIII. DESIG. VIIII. CENSORI.
CONSERVATORI CÆREMONIARUM
PUBLICARUM ET
RESTITUTORI ÆDIUM SACRARUM
SODALES TITI.

Altera Inscriptio Vespasiani, ex qua superior suppleri debet,

IMP. VESPASIANO AUG. Thes. CCXLIII. 5.
PONT. MAX. TRIB. POT. IIII.
COS. VIII. DESIG. VIIII. P.P.
SACRARUM ÆDIUM.
RESTITUTORI
ET RITUUM ANTIQUOR.
CONSERVATORI
SODALES TITI.

Similis rursus altera eidem Vespasiano à sodalibus Titiis dicata, cum eodem anno Consulatus & Imperatoris numero, ac titulo præterea Censoris & Conservatoris Ædium Sacrarum; ex qua patebit etiam in postrema corruptos annos Tribunitiæ Potestatis IIII. pro VIII. Nec altera dissimilis Tito, cum Censoris nomine à Sodalibus Flaviis consecrata. Frequentes certe ejusmodi transpositiones & errores numerorum in præclaro opere, & notarunt jam alii, ac nos etiam paullo ante, & emendabit Vir eruditissimus, qui Spartam illam pridem exornandam suscepit. Egregie vero hæc omnia, quæ hactenus de Censura Cæsarum dicta, Nummi veteres vel docent vel illustrant; in quibus (ut singu-

ſingula mittamus in compendium) Veſpaſianum & Titum Censoris nomen cum reliquis titulis uſurpaſſe videas, & Cens. Pot. ſeu *Cenſoriæ Poteſtatis* ſub Auguſto repertæ memoriam ſervatam in nummis Domitiani; & eundem unum juxta Dionem tam inter privatos quam inter Cæſares, Cenſorem διὰ βίου, proinde Cens. Per. ſeu *Cenſorem Perpetuum* paſſim in iiſdem vocari; reliquos vero Cæſares vulgo ab ea Cenſoris appellatione abſtinuiſſe, certe hanc à Nummis eorundem exulare. Quamquam & Hadriano etiam eandem tribuat Apuleius, *quod Imperator & Censor Divus Hadrianus fecit, & factum memoriæ reliquit.* At eandem, & maxime *Cenſoris Perpetui* titulum à Domitiano admiſſum recuſaſſe Trajanum haud obſcure innuit Plinius. *Ideo non* Censuram *adhuc, non Præfecturam Morum recepiſti*, mox, *Perge modo Cæſar & vim effectumque Cenſuræ tuum propoſitum, tui actus obtinebunt. Nam vita Principis* Censura *eſt* Perpetua. Claudii vero Cenſuræ, quæ Flaviorum temporibus antiquior, & cujus præter Tacitum aut Tranquillum, Plinius & Sidonius meminere, teſtes etiamnum Inſcriptiones, cum in veteri lapide, tum in nummo ejuſdem Claudii ſupra adlato qui Imperatorem curuli inſidentem exhibet, ante eum tranſvectionem Equitis, cum inſcr. Censor. Eximium præterea Cenſuræ monumentum videas in præclaro Nummo Vitellii, in cujus averſa parte L. Vitellii Parentis actio Cenſoria luculenter expreſſa. Cenſor nempe pro Tribunali in Sella Curuli, ante quatuor figuræ ſtantes, ex quibus una ſupra tres reliquas ſublata, prima vero Cæſari aliquid porrigit, Nummi autem inſcriptio L. Vitell. Censor II. S.C.

Lib. LXVII.

In Apolog.

In Panegyr.

Por-

Proprium nempe hujus muneris censum agere, quod fiebat sedente pro Tribunali Censore, & vocato per præconem populo, quo nomine plures Quiritium figuras vides in hoc Nummo expressas. Quæ vero sedenti Censori proxima aliquid porrigit, haud dubito quin eum morem innuat, juxta quem ad illos decoris dedecorisque publici arbitros privata acta referri consueverant, secundum legem de iisdem Censoribus à Tullio traditam, *Privata ad eos Acta referunto.* Abunde insuper docet hic Nummus dignitatem muneris Censorii, cujus gesti memoria sub Imperatore filio revocari & publico ære signari meruit. Ut pateat non absurde Plutarcho Censuram omnium honorum apicem vocari; alibi dici ab eodem M. Crassum dignitate Censoria Pompeium superasse; aut cur Pollio tradat Valerianum antea Censorem, postea Imperatorem fuisse, omissa aliarum dignitatum nomenclatione; quod non debuit ibi magno Interpreti negotium facessere. Etenim cum tres Consulatus præter Censuram gesserit hic Vitellius, atque ita non ut *Q. Fulvius* aut *T. Manlius Torquatus duobus*, sed tribus esset *Consulatibus & Censura insignis*; ab hac tamen potius, ut per se eximia & sub Cæsaribus singularis exempli, quæsitum honoris apud

Lib. III. de Legib.

In Catone Majore.

In M. Crasso.

Liv. l. XXV. c. 5.

posteros monumentum. *Explica totos fastos*, inquit, de
Lib. VIII. cap. 15. Scipione Censore Valerius, *consule omnes currus triumphales, nihil tamen morum principatu speciosius reperies.* Certe ut hic L. Vitellii Nummus, ita Scipionis statua nihil aliud olim inscriptum habuit, nisi CENSORIS nomen, ut auctor alicubi Tullius, qui eo nomine Metellum exagitat, quod Scipionem proavum suum ne-
Lib. VI. Ep. ad Attic. 1. sciverit tamen Censorem fuisse, *sed nescire proavum suum* CENSOREM *fuisse, turpe est.* Pater itaque ut L. Piso-
Annal. III. 28. ni, (cujus nobilitatem eo nomine extollit Tacitus) ita Vitellio Imperatori Censorius, quod nesciri etiam à posteris noluit, & quo nomine eidem Tacito dicitur
Hist. III. 9. CENSORIS *Vitellii & ter Consulis filius.* Præcipuum nempe Romanæ nobilitatis decus domus Censoriæ, quarum alicubi meminit Halicarnassensis, qui Commentarios Censorios tanquam paterna sacra à patre ad
Lib. I. filium docet transiisse, πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀπὸ τῶν τιμητικῶν οἴκων ἄνδρες ἐπιφανεῖς οἱ διαφυλάττοντες αὐτά· *multi enim sunt è* DOMIBUS CENSORIIS *Viri illustres conservantes talia.* Non ergo sine caussa Imperatorem Vitellium, ab eodem Parente omnem suam claritudinem consequutum docet Tranquillus. Quamquam nota ex auctoribus illorum temporum exquisita illius L. Vitellii adulatio, qua sub impuris principibus summos honorum apices adeptus est, & inter eos Censuram sub Claudio:
Annal. XII. 4. ut cum aliunde tum ex Tacito constat, *Igitur Vitellius nomine Censoris serviles fallacias obtegens*, qui & Silanum Prætorem per edictum Vitellii (Censoris nempe) ordine Senatorio motum tradit in sequentibus. Immo liquet etiam ex superiori Nummo, quale fuerit illud
Lib. LIV. Tribunal Censorium, cujus meminit Dio, & quod eadem die narrat corruisse, qua illud conscenderant duo creati ab Augusto Censores Æmilius Lepidus & Muna-

Munatius Plancus. Quod vero eodem loco Dio id in omen trahit, quod factum nempe fuerit, ut ab eo tempore non duo amplius privati homines Censores fuerint, sed iidem postremi una hoc munere sint functi, hinc etiam obiter potest intelligi, & conferri cum altero Tranquilli loco de Claudio, *Gessit & Censuram intermissam diu post Paullum Plancumque Censores.* In Claudio. Duo nempe circa Censuram mutata sub Cæsaribus: Primum, quod non ut antea perpetua, & juxta legem de Censoribus apud Tullium, *Eaque Potestas semper esto*, sed intermissa Lib. I v. de Legib. fuerit Censura in agendo censu & pro arbitrio Principum solita renovari; unde neglecta eadem ab ævo Augusti ad Claudium, certe sub Tiberio *adserente non id* Annal. II. 33. *tempus Censuræ*, & postea nonnisi per varia temporum intervalla repetita. Secundo, quod eo casu etiam non amplius duo Consules è Consularibus viris crearentur more veteri, sed Cæsar vel solus Censuram gereret, vel Collegam adscisceret, ut Claudius hunc Vitellium, aut in alium munus illud transferret, qualis sub Deciis Treb. Poll. in Valer. Valerianus Censor exstitisse legitur. Postremi itaque sub Augusto Paullus Æmilius & Munatius Plancus duo privati simul veteri Censura defuncti, cujus etiam male ab iis gestæ meminit alias Velleius. Hæc mens Dionis, unde eximie illustratur alter Trebellii Pollionis locus, ubi inducit Valerianum onus Censuræ recusantem, Lib. II. *Hæc sunt propter quæ Augustum nomen tenetis, apud vos* CENSURA *desedit, non potest hoc implere* PRIVATUS. Vides paria facientem cum Dione; Censuram nempe à privatis ad Principem referentem. *Privati* quippe, ut notum, dicti omnes extra Principem, licet summis Magistratibus admoti, sicut passim apud Tacitum ac apud Plinium, de Virginio Rufo Consule, *summum fastigium privati hominis*, & L. Verus jam

Consularis, necdum Augustus, *diu privatus* Capitolino dictus. Quamquam si Dionis Interpretem consulamus, privatum etiam reperiemus Censorem sub Cara-
L. LXXVII. calla, Ulpium nempe Julianum, τοῦ τότε τὰς τιμήσεις ἐγκεχειρισμένου, h. e. juxta Xylandrum, *qui tum Censor erat*, verum opportune ita refingente Leunclavio, *cui tum erant commissæ censiones*. Hinc altum etiam de Censoribus silentium in libris veterum Jurisconsultorum, nisi quod obiter origo illius vocis tradatur in libro de Ver-
l. 203. borum significationibus, aut priscæ legis Censoriæ alicubi occurrat in eodem mentio; & cujus silentii cau-
Obs. lib. sam opportune indicat magnus Cujacius, quod exula-
XXIV. c. 7. ret jam ille Magistratus è Republica, ideo Trebonianum nihil de eorum officio reliquisse. Censoris tamen nomen & officium reperiunt nonnulli è recentioribus Juris interpretibus, in lege quadam de Pu-
L. 15. D. de Publican. & Vectig. blicanis, *Cæsar cum insulæ Cretæ Cotorias locaret, legem ita dixerat*; ubi pro *Cæsar* notat Dionys. Gothofredus, quendam J. C. emendare *Censorem*, cujus erat locare vectigalia. At inutilis & aliena illa emendatio. Nulli enim tum Censores præter Cæsares, qui omnia Censoriæ potestatis munia, ac proinde etiam Vectigalium locationem & curam in se transtulerant, ita etiam ut sibi solis omnem facultatem in iis Vectigalibus constituendis, reformandis, augendis, di-
l. 10. eod. minuendis reservarent, sicut liquet ex alia lege in eodem titulo. Unde etiam quum è Vectigalibus, alia integra spectarent ad Principem, ex aliis autem
l. 13. C. de Vectigal. & Com. duas haberent partes, tertiam locandi, quæ civitatum propria, facultatem iisdem indulgent juxta Constitutionem Theodosii. Incogitanter ergo fecit vir summus, qui ad illud Tertulliani de omissa suis tempo-
De Pallio. ribus Censura, *Enimvero jamdudum Censoriæ intentionis*

epi-

episcynio disperso quantum denotatus passivitas offert, observat *denotare* Tertulliano dictum pro simplici *notare*, quod erat Censorum proprium: hactenus recte; reliqua nollem dicta; Hos scilicet Censores sub Imperatoribus nomen tantum habuisse, non rem, nec notandi jus: quasi scilicet priscus ille Censorum Magistratus remansisset sub Cæsaribus, quem privati quamquam nomine tenus administrarent. Equidem quod ex superioribus satis etiam notum, insolitum illud accidit sub Deciis, ut decreto Senatus & Principum auctoritate, privatus adhuc Valerianus, nondum scilicet Augustus, Censor crearetur, & cum amplissima Censuræ potestate tam circa mores quam censum; ita ut ab ea soli immunes relinquerentur Præfectus Urbis, Consules Ordinarii, Rex Sacrorum, & Maxima Virgo Vestalium. Omissus alioquin & ante & postea sub Cæsaribus usus saluberrimi istius Magistratus, ubi maxime in censura morum versabatur, nisi quatenus aut Delmatius Hannibalianus à Constantino fratre Censor creatus, ut ex [a] Athanasio & [b] Socrate constat; aut *Censor moribus regendis acerrimus*, dictus [c] Ammiano Julianus, & Diocletiani dictum à [d] Vopisco refertur, *Castiores esse oportere ludos spectante Censore*. At Symmachi ævo constat Theodosium de revocanda Censura veteri sollicitum, eandemque voluisse Senatus arbitrio permittere. Refugit vero communi decreto illud magisterium amplissimus ordo, & in hanc rem conscripta Symmacho oratio sub nomine *Repudiata Censura*, cujus aliquotiens in Epistolis meminit. Ad quod Theodosii institutum respexisse etiam videtur laudator ejus Latinus Pacatus, *à te voluisti incipere Censuram*; haud aliter nempe ac de Alexandro Severo Lampridius, *Prorsus* CENSURAM *suis temporibus de propriis moribus gessit*. Accedit præterea

[a] Apolog. ad Const.
[b] L. I. c. 27.
[c] Lib. XXV.
[d] In Carino.

Lib. IV. Ep. 45. & lib. V. Ep. 9.

& altera observatio, quod non semel sed bis Censuram gessisse L. Vitellium constet ex hoc Nummo, in quo inscribitur CENSOR II. quod omissum à Scriptoribus, qui in genere Censuræ Vitellii & trium ejus Consulatuum meminere. Unde liquet etiam errare viros doctos, qui post Marcum Rutilium Censorinum, nullum bis Censorem adscitum credidere. Gravem certe refert Valerius, hujus Rutilii Censoris iterum creati o-
Lib.IV.c.I. rationem, qua populum corripuit, *quod eam potestatem* BIS *sibi detulisset; cujus majores, quia nimis magna videretur, tempus coarctandum judicassent.* Equidem quum M. Fabius Buteo, qui Censor antea fuerat, Dictator creatus esset, quo Senatum legeret, quæ pars erat Censorii muneris, ipse factum id improbat, pro Rostris
Livius lib. inter alia professus, *nec Censoriam vim permissam uni &*
XXIII.c.23. *eidem* ITERUM. Tanti nempe videbatur semel etiam Censorem fuisse, ut quum sæpe multiplicarentur in eodem homine Consulatus, tamen vel partem aliquam Censoriæ Potestatis, in eundem *iterum* conferri, ne ipsi probare auderent, qui insolito illo honore adficiebantur. At in Inscriptione Aletrina de quodam L. Be-
Thes. tilieno Vaaro legas inter alia, *Ob hasce Res* CENSO-
CLXXI. 8. REM *Fecere* BIS, & in altera T. Flavii Hilarionis,
Thes. CENSOR BIS AD MAG. CREANDOS. Verum hi
CCCCXI. 2. Censores ex eorum genere, non qui Romæ, sed vulgo in Municipiis & Coloniis creabantur, quæ oppida
[a] Lib.XXIX. suos quoque habuisse Censores, ex [a] Livio, [b] Plinii E-
c.37. pistolis, aliisque monumentis antiquis haud ignotum.
[b] Lib.X.Ep. 83.& 113. Et hæc de Censura sub Cæsaribus, cujus rationem non videntur satis adsequuti viri docti, & in qua tradenda haud contemnendum occurrit Nummorum beneficium.

De Titulis aliis Specialibus à Diis petitis.

Accedunt hic peculiaria quædam nonnullorum Augustorum

gustorum cognomenta à DIIS petita; Titulis devictarum Gentium; aut Adfinitatibus nonnunquam ac Adfectibus desumpta. Prioris generis est OLYMPII nomenclatio, quo nomine cultum à Græcis Hadrianum non aliunde manifestius, quam ex rarissimis ejus Nummis constat. Unus occurrit æreus maximus Laodicensium cum inscr. ΑΥ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟϹ. ΟΛΥΜΠΙΟϹ, *Imperator Cæsar Trajanus Hadrianus Olympius.* Habuit jam olim geminum ei nummum Erizzo, sed cujus genuinum sensum aut lectionem integram non est adsequutus, ut videre apud eundem licet. Alter Ephesiorum inscriptus ΚΑΙϹΑΡ ΟΛΥΜΠΙΟϹ ΑΔΡΙΑΝΟϹ *Cæsar Olympius Hadrianus*, in aversa Templum cum Tropæo & inscr. ΕΦΕϹΙΩΝ In Cimel. Regin. Sued. & Medicco.

In Cimel. P. Seguini.

Eundem ΟΛΥΜΠΙΟΥ titulum tribuunt quoque Hadriano alii antiqui Nummi, quos citat in Eusebianis ἐπάνυ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙϹΑΡΑ ΤΡΑΙΑΝΟΝ ΑΔΡΙΑΝΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ. Cum Jove nempe *Olympio* communis eidem hæc appellatio, occasione Templi, quod illi pariter ac sibi Athenis dicavit eo nomine Hadrianus, ut ex Dione & Spartiano licet colligere, *Athenis Jovis* OLYMPII *ædem & aram sibi eodemque modo per Asiam iter faciens Templa sui nominis consecravit.* Unde illustratur etiam Pausanias, qui hujus Templi Athe- Animad. p. 215. Spart. in Hadrian. In Atticis.

Athenis ab Hadriano consecrati meminit, in eoque singulas urbes statuas illi posuisse commemorat; quas nempe erectas sub titulo ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ, ex præclaris his Laodicensium & Ephesiorum nummis liquere videtur. Hinc factum etiam, ut plures occurrant adhuc hodie Nummi Græci ejusdem Hadriani cum Jovis effigie in aversa parte, quos non magis Athenis, ut Erizzo existimavit, quam alibi per Asiam percussos hinc discas. Non audiendus proinde illustris Scaliger, qui ludos Hadrianales *Olympia* vocari credidit, quod in Olympiada inciderent; & à qua etiam explicatione videtur quodammodo recedere in Eusebianis ultimæ revisionis. Præter Jovem enim, cum quo communem sibi hunc titulum voluit Hadrianus, quod diserte à Spartiano traditum, jam olim dictus etiam *Olympius Hercules*, auctoribus Herodoto ac Diodoro; & Inscriptio Alexandri in India apud Philostratum, ΔΙΙ ΟΛΥΜΠΙΩ; & à Pericle susceptum idem Athenis *Olympii* cognomentum, quod ut arrogantia plenum in eodem sugillat Plutarchus; & à Caio denique simile quid tentatum, qui *simulacra* JOVIS OLYMPII *è Græcia Romam transferri jussit, quibus capite dempto suum imponeret*. Neque eundem JOVIS titulum silent antiqui & rariores quidam Nummi tum Romani in Augusto, IOVI OLY. tum Græci in Nerone, ΔΙΟϹ ΟΛΥ· seu Ὀλυμπίου, & cui Σωτῆρι Ὀλυμπίῳ tertium poculum propinasse veteres, notat alicubi Pindarus. Cæterum ab hoc Hadriano Olympio, dictus etiam locus in Delo *Olympium*, quem Hadriani pecuniis ibidem ædificarunt Athenienses, ut ex Phlegonte Hadriani liberto refert Stephanus Byzantius. Inde etiam *Olympia* & *Hadrianea*, seu Hadrianales solemnes ludi per Asiam conjungi videntur in Inscriptione veteri

Lib. v. de Emend. Temp.

Herodot. l. II. & Diod. Sic. l. IV.

In Vit. Apoll. l. II. c. 15.

In Pericle.

In Cimel. Cæsar. & Museo Seguini.

Od. IV. Isthm.

In voce Ὀλυμπίειον.

teri, ΕΝ ΖΜΥΡΝΗ ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΑΙ ΑΔΡΙΑΝΙΑ; quamquam mea ſententia, non neceſſe ſit illa de eodem agone intelligere; ut nec cum τῷ Ͽαυμασίῳ Emendatore Temporum, *Panathenæa*, *Olympia*, *Panellenia*, *Hadriania*, quorum eadem Inſcriptio meminit, de uno etiam eodemque agone interpretari; quod ſatis refellit vel unus Pindari Græcus Interpres, quem ipſe alibi quoque citat ὁ πάνυ. Cæterum hujus Hadriani exemplo, dictus itidem ab Epheſiis OLYMPIUS Commodus, ut docet nos hodie præclarus ejuſdem Auguſti nummus, ΑΥ. ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΟΣ ΚΟΜΜΟΔΟΣ, in averſa autem duæ figuræ ſtantes ΕΦΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. At HERCULIS etiam nomen eidem Hadriano tribuunt aliquot Nummi, qualem unum evulgavit Triſtanus cum inſcr. HERC. GADIT. ſeu *Herculi Gaditano*. Quo referri debet inſcriptio Græca alterius Nummi, prolata jam olim à doctiſſimo Caſaubono è penu Thuanea, in qua *Hercules Romanus* vocatur, ΑΥΓ. Κ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ ΡΩΜΑΙΟΣ; & altera itidem in qua *Hercules Servator*, idem dicitur ΗΡΑΚΛΕΙ ΣΩΤΗΡΙ ΑΥΓ. *Herculis* alioquin cum nomen tum habitum geſtaſſe Commodum, è priſcis authoribus notum, qui illi eandem quoque ROMANI HERCULIS appellationem largiuntur, *Appellatus eſt etiam* ROMANUS HERCULES, *quod feras Lanuvii in amphitheatro occidiſſet*, & alibi accepiſſe ſtatuas in Herculis habitu, & menſem Septembrem HERCULEUM etiam ſub eodem dictum tradunt, ſicut Urbem Romam ab eo *Coloniam Commodianam*, & *Senatum Commodianum* nuncupatum; ut mittam Claſſem quoque Africanam *Commodianam Herculeam* ab eo denominatam. Præclaram vero hujus rei fidem adhuc hodie præſtant,

Thes. Grut. cccxiv. 1.
L. v. p. 480.
Ad Olymp. VII.
Anim. ad Euseb. 215.
In Cimel. Regin. Sue.
Lamprid. in Commodo.

cum statuæ Commodi in Urbe cum illo Herculis habitu,

Martial. l. IX. Ep. 64. *Herculis in magni vultus descendere Cæsar*
Dignatus Latiæ dat nova templa viæ;

tum adhuc luculentius nonnulla ejus Numismata, cum habitu & ornamentis Herculeis, ac inscr. HERCULI ROMANO AUG. vel ut præfert nummus aureus Regiæ Gallorum Gazæ, HERCULI ROMANO, ac juxta alium Musei Patiniani in eandem Gazam translati, ΡΩΜΑΙΩΝ ΗΡΑΚΛ. *Romanorum Herculi.* Accedit his alius Nummus, in quo figura cum Plaustro, Bove, & Vacca, solito Coloniæ deducendæ symbolo, ac inscr. HERCULI ROM. CONDITORI P.M.TR. P. XVII. COS. VII. P.P. ut mittam alterum cum inscr. HERCULI COMMODIANO, quod nempe ab eo tanquam altero Romulo Roma COLONIA COMMODIANA diceretur. Quo proinde referri debet alia adhuc inscriptio, ex qua ROMULUM dictum eum Cæsarem constat in numismate Ephesiorum Mediceo Λ. ΑΥΡ. ΡΩΜΥΛΟϹ ΚΑΙϹΑΡ, *L. Aurelius Romulus Cæsar.* Nec diverso utique consilio, sed majori fide ROMULUS AUGUSTUS dictus jam olim Antoninus Pius in præclaris aliquot illius Nummis. Idem alias HERCULIS nomen à Maximiano adsumptum satis liquet; unde non solum HERCULIUS appellatus in priscis monumentis, sed & singularis Nummus in ejusdem honorem percussus sub figura Herculis cum Hydra depugnantis & inscr. HERCULI DEBELLATORI, de cujus symboli ratione actum jam à nobis alio loco. Nec aliena hinc appellatio HERCULIS VICTORIS, cum Maximino Cæsari, tum magno Constantino necdum Christiano, in aliquot eorundem Nummis tributa. Haud aliter nempe

nempe ac Æmilianus Auguſtus HERCULIS CONSERVATORIS nomine in veteri Lapide; aut Severus HERCULIS DEFENSORIS elogio ſignatur in antiquo numiſmate. JOVII vero nomen à Maximiani Collega Diocletiano receptum docent antiqua Lapidum ac Nummorum monumenta. Hinc utrumque etiam Diocletianum & Maximianum JOVIS & HERCULIS nominibus deſignatos videas in præclaro Nummo, in quo tres Monetæ cum inſcr. MONETA JOVI ET HERCULI AUGG. Scilicet ad fidem Oratoris, qui de utroque Cæſare exclamat, *Sancte* JUPITER *&* HERCULES *bone*, alibi, aurea ſæcula, *auſpiciis* JOVIS *&* HERCULIS *renaſci*. Inſignis alter aureus Regiæ Gallorum Gazæ, in quo juncta Diocletiani & Maximiani capita, in averſa iidem duo Imperatores ſacrificantes cum Ara aliiſque figuris, & inſcr. JOVIO ET HERCULIO, Diocletiani & Maximiani nominibus ſuppreſſis, quæ alioquin in præclaris id genus Nummis frequenter conjunguntur, nempe JOVIO DIOCLETIANO & HERCULIO MAXIMIANO. Ita ſolis *Jovii* & *Herculii* nominibus deſignant eoſdem nonnunquam Scriptores illorum temporum; ut hinc etiam *Herculea* & *Jovia cohors* ab utroque hoc Cæſare, ut videtur, denominata,

In Cimel. Reg. Chriſt. & Card. Buoncomp.

Panegyr. Maximian.

Vid. Panegyr. Maxim. & Eumen.

Herculeam ſuus Alcides Joviamque cohortem
Rex dicit ſuperum.

Claud. de Bell. Gildon.

Cæterum JOVII nomen à Diocletiano ad Succeſſores ejus Galerium, Maximinum, Licinium, alioſque tranſiiſſe rurſus ex præclaris eorundem Nummis conſtat, JOVIUS MAXIMINUS NOB. CÆSAR; aut JOVIUS LICINIUS AUG. vel juxta eximium Nummum inclitæ Reginæ, DD. NN. JOVII LICINII INVIC. AUG. ET CÆS. quem videre etiam licet apud

Tom. III. p. 428. pud Tristanum, qui eundem de Galerio Maximiano, qui JOVIUS dictus, & Licinio ab eodem Galerio creato Cæsare haud incommode mea sententia explicat; quamquam norim in alia sententia versari eruditos Antiquarios, ac inter eos amicum nostrum, qui eundem suis ad me litteris de Liciniis Patre & Filio interpretabatur. A JOVIO vero profectum postea JOVIANI AUGUSTI nomen, ut videre licet apud Themistium in Panegyrico, quem dixit eidem Imperatori; sicut alias *Sententiam Jovialem*, h. e. à Jove prolatam vocat Martianus Capella. (Lib. I.) Cæterum de ipsa ΘΕΟΥ vel DEI citra ambages appellatione, quam Senatui, Augusto, Caio item, Aureliano, Caro tribuunt quoque antiqui Nummi, jam abunde egimus alibi in hoc opere.

De Titulis DEVICTARUM GENTIUM.

A Victoriis aut Titulis devictarum Gentium nota ex iisdem cognomina GERMANICI, BRITANNICI, SARMATICI, DACICI, ARMENIACI, ARABICI, ADIABENICI, PARTHICI, MEDICI, PERSICI, Drusis, Germanicis, Caiis, Claudiis, Neronibus Vitelliis, Domitianis, Nervis, Trajanis, Antoninis, Severis, Maximinis, Diocletianis, Caris, in eorundem Nummis usurpata. Neque enim idem mos Romanorum, quem apud Persas obtinuisse docet Agathias; (Lib. IV. p. 135. ed. Reg.) ut devictæ Gentis appellationem Victoris demum filius gestaret. At summa illa non privatorum solum libera adhuc Republica, sed Augustorum etiam ambitio; ut reliquis fastigii sui titulis debellatæ gentis cognomentum insererent, sicut de Juliano loquitur Ammianus, (Lib. XXII.) *ornamentis illustrium gloriarum inserere* PARTHICI *cognomentum ardebat*. Ita insuper ex iisdem Nummis patet, quam vere per intervalla temporum decreta hæc iisdem narrent Historiæ Augu-

Auguſtæ Scriptores; nec *Armenici*, ut vulgo apud eoſdem legitur, ſed *Armeniaci* reponendum eſſe vocabulum. JUDAICI vero cognomen ob Religionis odium & gentis contemptum, non item videmus à Veſpaſiano aut Tito admiſſum, quamvis frequens JUDÆÆ CAPTÆ, & in aliis rarioribus Nummis eorundem Cæſarum JUDÆÆ DEVICTÆ occurrat mentio. Cæterum exceperunt eoſdem Titulos ſequiori ævo cognomina ALEMANNICI, FRANCICI, GOTTHICI, PONTICI; quæ in Valentiniani, Juſtini aliorumque illius ætatis Auguſtorum Inſcriptionibus & Monumentis paſſim leguntur. Indignatur quidem eo nomine Gotthorum Rex Theodebertus apud Agathiam, quod Juſtinianus *Francicum* ſe, *Alemannicum*, *Gepidicum*, *Longobardicum* in Edictis inſcriberet, quaſi omnium illarum gentium debellator eſſet ac dominus. In vicem nempe GERMANICI, amati adeo pluribus Auguſtis Cognominis, ut vel eorundem Nummi luculenter arguunt, inducta poſtea nomina cum FRANCICI tum ALEMANNICI. Utrumque etiam ſimul jam olim receptum, quum nondum Alemanniæ aut Franciæ nomine Germania reliqua; ſed cum eadem Alemannia, tum Francia, pars quædam aut veluti appendices Germaniæ cenſebantur. Hinc de Probo Vopiſcus, *teſtes Germani & Alemanni longe à Rheni ſubmoti littoribus*, & de Caracalla Spartianus, *Nam quum* GERMANICI *& Parthici & Arabici &* ALEMANNICI *nomen adſcriberet, nam Alemannorum gentem devicerat.* Unde miror doctiſſimum Dionis aliorumque Excerptorum editorem, apud unum Aurelium Victorem in rebus Caracallæ mentionem Alemannorum obſervare, qui recte alias in iiſdem Excerptis Ἀλβανοὺς in Ἀλαμβανοὺς ſeu *Alemannos* tranſmutat. Conjun-

Lib. 1. p. 15. ed. Reg.

Pag. 109.

cta autem vides in adductis modo auctorum locis GERMANICI & ALEMANNICI, ut diversa adhuc nomina; donec posterius, quamquam serius, latioris Germanorum gentis locum paullatim occupavit. Eadem nempe ætate inducta ALEMANNIÆ & FRANCIÆ in Historiam Cæsarum & mox in eorum quoque Nummos vocabula. Prioris fidem faciunt cum Nummus aureus magni Constantini ab Occone descriptus, & cui geminum vidi apud illustrissimum Colbertum cum inscr. ALEMANNIA, (non ut habet vulgata inscriptio Nummi Gazæ Areschotanæ ALAMANNIA) tum duo alii Constantini Junioris, prior cum eodem Gentis nomine, alter à Tristano traditus ALEMANNIA DEVICTA. Unde liquet, ut obiter hoc dicam, corrigenda ea Auctorum loca, in quibus *Alamannia* vulgo & *Alamanni*, pro *Alemannia* & *Alemanni* legitur. Posterioris vero seu FRANCIÆ meminit itidem nummus aureus Magni Constantini, quem in illustrioribus Italiæ vestræ & Galliæ Cimeliarchiis tractare licuit, & ejus quoque iconem inde nancisci, quæ priori parte Constantinum signat, posteriori Tropæum & jacentem mulierem, solitum Provinciæ debellatæ symbolum, cum inscr. GAUDIUM ROMANORUM, infra FRANÇIA.

Tom. III. 581.

In Cimel. Reg. Gall. Card. Leop. Med. & Ill. Colberti.

Vix aliud monumentum illustrius videas hujus appellationis, quamquam FRANCORUM non obscura sit apud Libanium, Ammianum, Socratem, aliosque mentio in rebus Constantini filiorum & Juliani; et jam ante FRANCICI cognomen tum Probo tribuat Vopiscus,

piſcus, *Tu* FRANCICUS, *tu Gotthicus, tu Sarmaticus, tu Parthicus:* ut facile pateat, ævo Valentiniani non primum illud repertum, ſicut quibuſdam eruditis placuit. Quæ autem FRANCIA in hoc Nummo deſignetur abunde docebunt vel Procopius, vel Agathias, apud quos frequenter occurrunt Franci circa Rhenum habitantes, & Germani olim dicti. Parcimus congerendis locis, in re hodie non ignota. Germanorum itaque & Germaniæ loco, quibus appellationibus antea vocabantur, FRANCORUM & FRANCIÆ nomen non ævo ſolum Agathiæ aut Procopii, ſed jam Probi & Conſtantini ætate receptum; ſicut alterum *Alemanniæ* & *Alemannorum*; ut cum ex Auctoribus eorum temporum, tum ex præclaris his Nummis conſtat. Quibus addas licet Hieronymum, *Inter Saxones quippe & Alemannos gens ejus non tam lata quam valida*, *apud Hiſtoricos* GERMANIA, *nunc vero* FRANCIA *vocatur*. Non ergo in ſolum *Alemannorum* nomen conceſſit Vopiſci ævo *Germanorum* appellatio, (ut male ad eum Scriptorem adſerebat ὁ πάνυ, quo Caſauboni loci cujuſdam interpretationem refelleret) ſed *Francorum* quoque; ut clariſſime diu etiam poſt Vopiſci tempora Procopius & Agathias docent. Cæterum non Francorum ſolum, ſed FRANCIÆ quoque, ſicut in ſuperiori Nummo & adlegato Hieronymi loco mentio cum apud Claudianum, In Vita Hilarii.

—— *quam* FRANCIA *Reges* In Pr. Conſ. Stil. l. 1.
Quos dederis;

tum in antiquis aliquot Juliani Codicibus, ἠκολούθουν Orat. 1.
ἐπ' αὐτῷ κατὰ τὸ συγγενὲς σύμμαχοι προθυμότατοι ΦΡΑΓΓΟΙ καὶ Σάξωνες τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον καὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν ἐθνῶν τὰ μαχιμώτατα καὶ πόλις πᾶσα καὶ ΦΡΑΓΓΙΑ πρόσοικος Ῥήνῳ, pro quibus poſtremis verbis expuncto *Franciæ* nomine

quod

quod inutilis videretur ejus repetitio post præmissos *Francos*, *Φράγγον πρόσοικον* admisit in textum Juliani Petavius. *Sequebantur vero eum pro jure consanguinitatis auxiliares promptissimi* FRANCI *& Saxones*, *Gentium quæ trans Rhenum & ad mare habitant bellicosissimæ*, *& civitas universa*, *&* FRANCIA *Rheno adjacens.* Utramque alias Germanorum Gentem Francos & Alemannos, inter se acerrime nonnunquam commissos abunde docet

Var. lib. 11. c. 45. Theodericus apud Cassiodorum ; qui ob debellatos Alemannos Ludovico Francorum Regi gratulatur. Quamquam enim utrique Germani, longe tamen mo-

Lib. 1. p. 13. ed. Reg. ribus & cultu dispares: Franci juxta Agathiam vestitu tantum & lingua à Romanis diversi, iisdem cæterum legibus & moribus usi, inter omnes barbaros maxime civiles, & sacrorum reverentes: Alemanni autem tru-

L. 11. p. 36. ces & sacrilegiis, ut ille quidem perhibet, adsueti. Errat vero haud leviter Libanius, qui *Francos* quasi *φραγκτοὺς* seu gentem bene *vallatam*, & inde corruptum *φράγκων* seu *Francorum* nomen : quasi nempe à Græcis *Franci* nomen suum essent mutuati. Locum, quia haud passim obvius, & Francorum etiam situm tangit, adscribemus;

In Basilic. 138. Ἔστι γὰρ ἔθνος Κελτικὸν ὑπὲρ Ῥῆνον ποταμὸν ἐπ' αὐτὸν Ὠκεανὸν καθῆκον, οὕτως δὲ πεφραγμένον πρὸς τὰ τῶν πολέμων ἔργα, ὥστε τὴν προσηγορίαν ἀπ' αὐτῶν δεξάμενοι τῶν πράξεων, ὀνομάζονται ΦΡΑΚΤΟΙ. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν πολλῶν κέκληνται ΦΡΑΓΚΟΙ. τοῦτ' ἔστι προσηγορία τῇ τῶν πολλῶν ἀμαθίᾳ διεφθαρμένη· *Gens est Celtica trans Rhenum fluvium ad ipsum Oceanum pertingens*, *adeo bene vallata ad casus bellicos*, *ut appellationem ab ipsis rebus gestis nacti dicantur* FRANCTI, (seu vallati) *à multis autem vocentur* FRANCI, *corrupto nempe ex errore plurium nomine.* Cæterum & FRANCICI & ALEMANNICI, ac reliqua id genus cognomina devictarum Gentium, uno nonnunquam titulo complexi VI-

CTOR

CTOR GENTT. BARBARR. aut DEBELLATORI GENTT. BARBARARUM, ſicut legitur in præclaro Nummo Conſtantis; aut TRIUMFATOR GENTT. BARB. in altero argenteo magnitudine & raritate inſigni. Quo ſpectat geminus titulus DOMITORIS GENTIUM BARBARARUM in veteri Lapide Valentiniani Auguſti, & alius Nummus eximius magni Conſtantini, cum ampliori adhuc elogio EXUPERATOR OMNIUM GENTIUM, quem vidiſſe memini in incomparabili Triumphatoris Regis Gaza. In Cimel. Regin. Christ. Thes. Grut. M.LXXXVI. 9.

Adfinitatis vero aut *Adfectus* ſuſcepta nonnunquam à Cæſaribus nomina parandæ benevolentiæ, aut in grati erga Deceſſores animi ſignificationem. Hinc ſpectat ANTONINORUM nomen celebratum adeo in monumentis Hiſtoriæ Auguſtæ, & quod ſex Cæſaribus vulgo Nummi tribuunt, *Antonino Pio*, *Marco Aurelio*, *Commodo*, *Caracalla*, *Diadumeniano*, & *Elagabalo*. His *L. Verum* & *Getam* addit Capitolinus in Macrino, ut octo *Antoninos* efficiat; quod tamen nomen in eorum Nummis qui ſuperſunt non pauci, expreſſum hodie non legas. Inde vero, ne tot ANTONINI confuſionem inducerent, quod monuit etiam egregius Legum interpres, vocati iidem in libris Juriſconſultorum *Divus Pius* (nonnunquam *Titus Antoninus*, & *Antoninus Pius*); *Divus Marcus*; *Divus Commodus*; *Caracalla* autem *Divi Antonini* nomine paſſim deſignatus. Cæterum ex iiſdem Nummis patet luculenter, quam vere inter reliquas Senatus acclamationes, hanc in Alexandro Severo referat Lampridius, MONETÆ *nomen* ANTONINI *reddatur*; aut alibi adſumpto à militibus in nomen Antonini Diadumeniano, ANTONINUM *habemus*, *omnia habemus*. Ab Antonino Pio ſcilicet ad M. Aure- *De Titulis* ADFINITATIS *aut* ADFECTUS. Ræward. Var. l. III. c. 10.

lium & reliquos dein transiit usus hujus appellationis, pro more illorum temporum, quo adoptati Cæsares Decessorum nomina vulgo retinebant; unde & NERVA TRAJANUS & TRAJANUS HADRIANUS, & ipse Pius HADRIANUS ANTONINUS in eorundem Nummis & Marmoribus vocantur. Ita SEVERUS PERTINAX frequens in Severi Nummis, *ut esset Imperator vere nominis ejus, vere* PERTINAX, *vere* SEVERUS, ac ut idem Auctor paullo ante, *se quoque* PERTINACEM *vocari jussit, quamvis postea id nomen aboleri voluerit querimonia amicorum.* Quod discrimen notant adhuc hodie ejusdem Severi Nummi, cum adjuncto cognomine *Pertinacis* & sine eodem frequentes, adeo ut hos etiam prioribus posteriores vel inde constare possit. Neque tamen cum laudato paullo ante Juris Antiste, ad eundem Severum ac filium Antoninum vulgo Caracallam respexisse crederem Modestinum, ubi ait, *Divus Antoninus & Pertinax rescripserunt.* Non vero ideo, ut colligere quis posset, quod jam ante mortem, *Pertinacis* cognomen abdicaverat Severus; illud enim eidem mortuo tribuunt quoque lapides antiqui: aut quod præter ordinem temporum ac aliorum id genus Rescriptorum morem, in quibus vulgo DIVI *Severus & Antoninus* occurrit, filius Patri præponatur; id enim in his Imperatoribus factum nonnunquam videas, ut frequenter ab Ulpiano de utroque Severo & Caracalla, [a] *Rescripto Imperatoris nostri & Patris ejus*, aut [b] *Imperatoris nostri & Divi Patris ejus*, ac ab ipso quoque Modestino, [c] *Divus Magnus Antoninus cum Patre rescripsit.* Sed illud obstat, quod parum verisimile videatur ac sit insolitum alias vel apud Auctores, vel in aliis Nummorum Lapidumve monumentis, solo *Pertinacis* nomine Severum designari; sicut neque per *Trajanum* Hadria-

Ræward. Var. lib. III. c. 10.

L. 12. § 2. D. de fideicom. libert.

Vid. Thes. CCLXXI. 1.

[a] L. 1. §. 10. D. de extra. cogni.

[b] L. 6. §. 2. D. de Pollicit.

[c] L. 11. §. 3. D. de mun. & hon.

Hadrianus, aut per *Hadrianum* Pius ſolent intelligi, quamquam ambo ea cognomenta tulerint: Ad M. Antonium itaque & Helvium Pertinacem reſpexit, mea ſententia, Modeſtinus, quorum ille non ſemper *Divus Marcus*, ſed *Imp. Antoninus* ſæpe inſcribitur, ut paſſim, *Imperatores Antoninus & Verus*. Neque vero inſolitum in libris veterum Juriſconſultorum, ut Imperatorum, quorum exſtabant eadem de re Reſcripta; quamquam non ſimul regnaſſent ſicut Divi Fratres, nomina conjungantur; quomodo [a] *Divus Pius & Severus reſcripſerunt*; alibi [b] *D. Veſpaſianus & Hadrianus*; item [c] *D. Pius & Imperator noſter*, nempe Antoninus Caracalla. Ut vero ad Marcum potius quam ad Pium referam facit, quod poſtremum vix ſolo *Antonini* nomine deſignatum videas in iiſdem libris, verum, ut jam innui, aut ſub nomine *Divi Pii*, aut cum prænomine *Titi Antonini*, vel cognomine *Divi Antonini Pii*. Quamquam & ſolis *Divi Antonini* nominibus *Pium* videatur deſignaſſe Paulus, ubi inquit, *Divus Antoninus Antiochenſes colonos fecit, ſalvis tributis*, mox de Caracalla, *Imperator noſter Antoninus civitatem Erniſenorum*, &c. Deductam enim à Pio non autem à Marco Antiochiam, ut exiſtimabat Scaliger, minus à Caracalla, alibi ex eadem Nummorum penu docemus. Unde liberum eſt lectori ad alterutrum vel Pium vel Marcum, Reſcriptum, de quo agit Modeſtinus, referre. Cæterum adfectatam ab eodem Severo cum Marco adfinitatem, & erga memoriam Commodi propenſionem, egregie illuſtrant rariores ejuſdem vel filii Caracallæ nummi; in quibus aut Severus DIVI MARCI FIL. aut Caracalla *Commodus* etiam vocatur, ut in veteri Nummo Laodicenſium apud Triſtanum. Singularis etiam hujus notæ nec paſſim obvius ejuſdem Severi nummus, inſcriptus ANTONINI NEP.

[a] L. 1. §. 3. D. ad SC. Vellei.

[b] L. 18. §. 30. D. de mun. & hon.

[c] L. 4. D. ad SC. Vellei.

L. 8. D. de Cenſ.

Tom. II. p. 185.

In Cimel. Ill. Cam.

NEP. seu *Nepos*; quo illam cum Marco adgnationem magis adstrueret, qui PII adoptione filius; & Adriani exemplo, qui in aureo Nummo inscriptus DIVI NERVÆ NEP. sicut in Lapidibus antiquis; aut quomodo in iisdem Antoninus Caracalla, *M. Aurelii Nepos*, *Antonini Pii Pronepos*, *Hadriani Abnepos*; *Trajani* autem & *Nervæ Adnepos* aliquoties vocatur. Huc referri etiam debet expressa illa sanguinis ac adfinitatis significatio in nummis Maxentii, DIVO MAXIMINIANO PATRI MAXENTIUS AUG. & in alio IMP. MAXENTIUS DIVO MAXIMINIANO SOCERO; ut eundem Socerum & Patrem vocet. Signata rursus in aliis Nummis ejusdem Maxentii in Filium pietas, IMP. MAXENTIUS DIVO ROMULO AUG. FILIO, & cum Constantio Chloro cognatio, IMP. MAXENTIUS DIVO CONSTANTIO COGNAT. ut sedulitatem abunde agnoscas illius Cæsaris, in prodendis ad posteros propriis necessitudinibus.

In Cimel. Card. Medic.

Vid. Thes. CCLXXI. I. 2

DIS-

DISSERTATIO NONA.

DE

PRÆSTANTIA ET USU

NUMISMATUM

ANTIQUORUM.

MEMINISTI etiamnum, ut opinor, OCTAVI nobilissime, quum in Hortis Justinianeis ego & Marquardus Gudius, ab omni liberali doctrina egregie instructus, idemque peracri ingenio, una tecum essemus, incidisse sermonem de Nummis & Lapidibus antiquis, ac unde major in Historiam Veterem & omne litterarum genus utilitas redundaret. Neque vero hic replicabo singula, quæ utrinque, invitante loci Genio, amicæ & jucundæ, tibi certe, quod non semel etiam ab eo tempore declarasti, longe gratissimæ concertationis studium suppeditabat. Neque tamen valde, si bene memini, rationes nostræ diffidebant. Etenim incredibilem quandam Inscriptionum, quæ vetustis saxis continentur, præstantiam, & late diffusam per omne genus priscæ ac reconditæ doctrinæ varietatem, amico nostro haud illibenter largiebar. Immortali certe beneficio demeruisse sæculum & postfuturas ætates, qui in iis colligendis ac ordinandis laborarunt nostra & patrum memoria, viros cohortis litteratæ principes. Neque inferiorem palmam eos manere, qui eodem studio incensi, (inter quos amicus ille noster, & pridem alter Germanus quoque, varia Vir & exquisita doctrina) in eo stadio decurrere cogitant. Inde utique, nec aliunde

 ferme,

ferme, petendos varios Sacrorum ritus; Fœderum formulas; Magistratuum scita, munia, discrimina; Collegiorum, Corporum, Professionum genera, officia, rationes; Domus Augustæ ministeria; Titulos Operum publicorum; multa domi militiæque instituta: adde Manium jura; Pietatis mutuæ Parentum, Conjugum, Liberorum; ac eruditæ simul elegantiæ monumenta; principis denique gentium Populi nomina, ætates, tribus, singula publicis quasi Tabulis descripta. Hæc certe aliaque tot litteratis ex omni memoria ætatum, temporum, civitatum Saxis, impensum quoddam pretium apud gnaros talium ac intelligentes haud immerito constituere. At esse vicissim infinitum pene Auri, Argenti, Æris veterum signati usum hodieque; esse quæ mire adficiat, non vero æruginem solum adfricet, priscæ monetæ tractationem; esse ubi eadem majorem etiam laudatis modo saxis utilitatem adferat, sed nondum satis hactenus notam & exploratam. Immensas etiamnum latere opes in Gazis virorum principum, ac in loculis antiquariorum, quibus penus omnis eruditionis mirum quantum possit locupletari. Antiquitatis certe gloria præcellere peculium hoc nostrum; quum Inscriptionum omnium, quæ hodie exstant, vel fatente viro docto, cui hoc opus ætatem fuit, vetustissima occurrat Duiliana, quæ incidit in annum Urbis conditæ CCCCXCIII; Nummos autem, ut è Romanis antiquissimos æreos liberales mittam, cum prora & Jano bifronte, plures inter Græcos exstare magno Alexandro vetustiores, ac Urbis ferme natalibus pares. Quid jam copiam eorundem dicam & varietatem incredibilem? quid opportunitatem eosdem tractandi ac tecum transferendi in quascunque oras volueris, longe utique majorem; adeo ut unius Musei angustiis incisas

Th. Reines. Var. l. III. c. 16.

cisas tot antiquitates, tot memorias, tot commentarios, quasi in nuce Iliada, continere liceat? Quid commemorem cælaturæ præstantiam, ingenium artificum, priscæ ætatis elegantiam? Quid illam ipsam imaginum vim ac virtutem plane admirabilem prædicem, qua rerum hominumque, non appellationes dumtaxat ac elogia, sed simulacra ipsa, ipsa ora, ipsa momenta rei gestæ, haud infiguntur solum animo, verum ante oculos ponuntur; qua diversos Deorum habitus dignoscere; cæremoniis Sacrorum interesse; sacras Ædes, Basilicas, Porticus, Theatra, Portus, Aquarum ductus, aliaque publica Opera, non nudos eorum titulos intueri; solemnia denique Ludorum, quasi in quatuordecim aut in Orchestra sedeas, etiamnum spectare conceditur. Quid beneficium illud dissimulem, quod ipsa Marmora, ipsæ Statuæ huic Æri unice imputant; sine quo utique magna pars eorum levi adficeret nos hodie voluptate, inani certe desiderio torqueret, dum quos vultus eadem referunt, haud indicare quærentibus possent? Quid jam Orbis veteris depicti quasi in tabella effigiem adducam? nullum equidem celebre oppidum, multa etiam aliunde ferme ignota, per Asiam, Africam, Græciam, Thraciam, Macedoniam, Siciliam, Italiam, Hispaniam, aliasque regiones, quod his monumentis originem, sacra, memorias suas non consignarit? Nihil damus hic argumento, neque me amor suscepti negotii fallit, ut tamen fieri solet sæpenumero. Consulatur vel Sicilia Parutæ; tota certe in Nummis, è quibus unice constat hoc opus, (& quot adhuc latent alibi, quot ipsi notavimus hujus generis intactos?) non hodierna quidem, multum visa nobis priscæ gloriæ degener, sed vetus illa nobilis Insula, illa altrix Urbis Æternæ & omnium elegantiorum artium,

pacis decora; selecta nempe opportune, quæ posterorum memoriæ commendarentur. Ibi res illas illustres cernimus, quas ex dignitate populi Romani visum est non Annalibus solum, ut ille loquitur, aut vero diurnis urbis Actis mandare, sed publico ære signatas æternitati temporum tradere. Accedit defectus aut hiatus Historiæ Augustæ, dum centonem ejusdem tractamus ex variis laciniis consutum; quo fit ut aut vita plurium Cæsarum negligentius tradita sit, aliorum etiam tota interierit. Neque enim licet hodie consulere, aut Ephemeridas eorundem Cæsarum; aut libros linteos; aut Maximi Fabii, Marcellini, Dexippi, Valentis, Marii, aliorumque βιογράφων laudata jam olim monumenta. Jacturam hic eorundem supplet luculenta Nummorum id genus supellex, ex qua integritas mutilis, lux obscuris, ignotis vero Cæsarum Actis fides & veritas constat. Nec juvat hic ire per singula, aut quæ in hoc genere nobis seposuimus non pauca ad supplementum Historiæ Augustæ, aliis etiam intacta operose coacervare. Aliqua tantum hic obiter eaque haud levia vel indecora delibabimus, quæ in uberrima messe, luculenti alicujus spicilegii vicem idoneam, ut opinor, præstabunt.

Tacit. Annal. XIII. 31.

Neque vero (ut hoc moneam in antecessum) quæ modo adtuli de argumenti delectu & præstantia, elevat continuo Nummorum aliquot adspectus, qui obscœna Philænidis schemata, aut impuros libros Elephantidis nobis rursus ante oculos ponunt. Tales nosti veteres illos Nummos rariores, quos vulgo Antiquarii Spintriis Tiberianis adnumerant, idque ex Suetonio colligunt tradente de Tiberio: *Cubicula plurifariam disposita & tabellis & sigillis lascivissimarum picturarum & figurarum adornavit, librisque Elephantidis instruxit; ne cui in opera edenda*

De Nummis vulgo Spintriis Tiberianis.

da exemplar imperata ſchema deeſſe. Hinc nummi adhuc ſuperſtites cum *obſcœnis* id genus *tabellis*, damnatis Propertio, & quarum alias meminit non ſemel vaniſſimæ artis magiſter, non male ad hunc Tiberium referri hactenus videbantur. Equidem haud abs re in illum quadrare fatearis, quod Democharo tribuit Timæus apud
Pag. 53. Polybium in Excerptis Valeſianis, eum Botryos, Philænidis, aliorumque hujuſmodi ἀναισχυντογράφων commentarios obſcœnitate ſua ſuperaſſe. Neque ſic tamen, ut verum fatear, certo colligi poſſe exiſtimaverim, Nummos illos percuſſos ſub Tiberio; quum neque id tradat eo loco Suetonius; nec ulla imago aut memoria Tiberii in iiſdem ſit expreſſa, ſed tantum litteræ numerales I. II. &c. Accedit abhorrens ab ejuſmodi inſtituto Tiberii ingenium, qui in Capreenſi receſſu & remotus ab hominum conſpectu, impuras id genus voluptates ſibi ſeponebat; nedum ut illas ære ſignari ad poſterorum memoriam vellet. Unde conjiciebam aliquando, eoſdem ad Nummos illos theatrales haud incommode referri poſſe, qui in publicis & obſcœnis ſpectaculis in vulgo magno numero ſpargebantur. Fundus erat mihi hujus moris & inſtituti Martialis,

Lib. VIII. *Nunc veniunt ſubitis laſciva numiſmata nimbis,*
Epigr. 77. *Nunc dat ſpectatas teſſera larga feras.*

Vides hic *laſciva Numiſmata*, & ſimul copiam & rationem eorundem, quæ velut *ſubitis nimbis* ad ſpectatores theatrali licentia projiciebantur; & quemadmodum alioqui *nimbos* de donis theatralibus uſurpare novi Claudianum,

Conſ. Prob. *Quippe velut denſos currentia munera nimbos.*
& Olybr. Haud abs re proinde huc ſpectare videbantur laſcivi illi Romanorum nummi adhuc ſuperſtites, qui uſu & argumento hunc ipſum morem comprobarent. Firmant id.

id ipſum egregie notæ illæ numerales, quales geminæ occurrunt in aliis nummis ejuſdem magnitudinis & formæ, cum quadrigis vel effigie Auguſti in anteriori parte; in averſa autem numeri varii incluſi coronæ laureæ; & quos non male ob Circenſium, aliorumque ludorum celebritatem percuſſos colligas. Unde cadit etiam eorum argumentatio, qui ideo laſciva id genus numiſmata Tiberio adſcribunt, quod occurrunt nonnulli ejuſdem nummi, illinc cum ejus effigie, hinc cum numeris id genus. Neque tamen negaverim ex fœdis illis ſchematibus Tiberii aut libris Elephantidis, deſumi potuiſſe obſcœnas illas Nummorum figuras, qui reliquæ Floralium, aut ſimilium ludorum infamiæ ſub impuris Principibus acceſſiſſent. Sed de loco Martialis judicent optimi talium arbitri; quum alioquin neque de ſpectaculis ejuſmodi loquatur ibi Poëta, quæ obſcœnis id genus figuris locum dare poſſe videbantur; neque ignorem *laſciva* ibi *numiſmata* aliter vulgo ab Interpretibus ſumi. Quod autem *Veneris figuras* vocat eaſdem alibi [a] Martialis, & ante illum Ovidius, id ex [b] Ariſtophane pridem hauſtum, [a] Lib. XII. Ep. 43. [b] Triſt. l. II. El. I.

Καὶ τοῖσιν δωμαλίοισιν Ἀφροδίτης τρόπων·

Ut taceam nota Philænidis ἀφροδίσια σχήματα. Tales autem figuras ad numerum XXIV obſervaſſe in antiquis id genus Nummis referunt urbis Antiquarii. Plures tamen ſe vidiſſe teſtatur Pyrrhus Ligorius in operibus ineditis, & ad numerum uſque XL. Adponam ejus verba, *Sarebbe da monſtrare in diſegno da quaranti atti dishoneſti, e che ſi trovano nelle Medaglie, à propoſito delle laſcivie e della paleſtra Clinopale.* Adeo ut vel novem figuras Elephantidis, quarum Martialis alicubi meminit, aut Cyrenem illam δωδεκαμήχανον dictam à totidem generibus ſchematum, longe poſt ſe relinquant impuræ
In Concionatr.
In MS. Tom. XXIX.

illæ Nummorum figuræ; ac mihi præterea in mentem revocent morem illum à Clemente Alexandrino traditum, quo in Veneris myſteriis Nummus Veneri datus ab initiatis, prout ſolent ἑταίρᾳ ἐρασταί. Docet idem alibi thalamis vulgo adpenſas impudicas id genus tabellas; quod notavit etiam vetus Epigramma,

In Protrept.

Inque modos omnes dulces imitata tabellas
Tranſeat, & lecto pendeat illa meo.

Diverſa autem ab ἀναισχυντογράφῳ illa Philænide Leucadia (cujus ἀφροδίσια σχήματα tam ſtudioſe olim adſervata, juxta eundem Clementem, ac labores Herculis) altera Philænis Samia; ut aperte hanc infamiam à ſe amolitur in antiquo Dioſcoridis Epigrammate inedito, quod propter ejuſdem elegantiam & mulieris verecundiam, non pigebit hic in lectoris gratiam adponere.

Τῆς Σαμίης τὸ μνῆμα Φιλαινίδος, ἀλλὰ προσειπεῖν
Τλῆθί με καὶ στήλης πλησίον ἄνερ ἴθι.
Οὐκ εἰμ' ἡ τὰ γυναιξὶν ἀναγράψασα προσάντη
Ἔργα, καὶ αἰσχύνην οὐ νομίσασα Θεόν.
Ἀλλὰ φιλαιδήμων καὶ ἐμὸν τάφον. εἰ δέ τις ἡμᾶς
Αἰσχυνῶν, λαμυρὰν ἔπλασεν ἱστορίην
Τὸν μὲν ἀναπτύξαι χρόνος ὄνομα, τἀμὰ δὲ λυγρὰν
Ὀστέα περφθείη κλήδον ἀπωσαμένης.

Samiæ monumentum ſum Philænidis, ſed adloqui Patere me, & ad cippum propius accede Viator. Non ſum ea, quæ mulieribus delineavi proterva Opera, verecundiam non habens pro Dea; Sed amans pudoris per meos Manes. ſi quis vero nos Infamans, impudentem finxit hiſtoriam; Ejus quidem revelet nomen tempus, mea autem turpem Oſſa in cineres redigat famam à me amolientis. Cæterum quocunque auctore procuſa ſint laſciva illa Numiſmata, vulgo pro *Spintriis Tiberianis* habita,

Ab-

Ah gemat in terris ista qui protulit arte
Jurgia, sub tacita condita lætitia.

Quum tamen & numero pauci extent hodie iidem Nummi, & rarissime occurrant in tanta & parata copia illorum, qui egregia quæque & salubria facinora habent depicta, nihil inde certe nummorum veterum præstantiæ ac usui detrahi, haud difficulter largieris. Adeo ut non minus commode adaptari illis possit, quod apud Sidonium lego, *Non hic per nudam pictorum corporum pulchritudinem turpis prostat* HISTORIA, *quæ sicut ornat rem, sic devenustat artificem.* L. II. Ep. 2.

Duodecim quidem priorum Cæsarum vitas, ita Suetonius præter Dionem ac Tacitum complexus est, ut varia tamen aut sponte neglecta, aut alioquin accuratam eorundem industriam fugerint. Ac primo loco commemorare possem COLONIAS sub Julio, Augusto, Claudio, Nerone ac Flaviis deductas, de quibus silent ferme iidem Auctores, & quas copiosa Nummorum veterum supellex nobis etiamnum suppeditat. Id enim continuo nos docent expressa in iis vulgo illorum Cæsarum cognomenta, à quibus novos ac FELICES id genus Natales & Coloniæ dignitatem consequebantur. Quid autem nobilius in Actis Cæsarum; immo quanta lux inde iisdem Actis; Historiæ Romani orbis; Originibus splendidissimarum urbium, (neque aliæ ferme sub Cæsaribus Romanæ Coloniæ:) ac iis, quæ huc spectantia, vel in libris Jurisconsultorum ex Ulpiano & Paulo referuntur, vel apud alios auctores obscure aut perplexe traduntur? Abunde hoc evincerent deductæ à singulis Cæsaribus per orbem terrarum Coloniæ; quas ad numerum centum circiter & viginti, ac una vel altera excepta, extra Italiam omnes, servata temporum serie descriptas, ac obiter, ubi opus fuit, in eum finem

De Coloniis sub Imperatoribus deductis.

 illu-

illustratas, hic inserere cogitabam. Sed dum præter spem, plures cartas implet illa quamquam subitanea commentatio, hic autem summa rerum capita persequimur, liceat jam aliquot ejus rei, iisque novis ferme exemplis & probationibus defungi. Ac Hispaniam quidem, Municipiis & Coloniis civium Romanorum à JULIO vel AUGUSTO frequentatam, vel tradunt
Lib. XL. in genere auctores, ut de Julio Dio; vel obiter aliquas enumerant, ut Strabo, plures Plinius, sed raro indicato deductoris nomine. At quam luculenter ac sigillatim id probant tot superstites nobiles illius gentis Nummi, cum MUNICIPII, vel COLONIÆ JULIÆ, aut AUGUSTÆ cognomentis, quales jam Dialogis aliquot illustravit magnum ejusdem decus Ant. Augustinus: & quibus ex eadem penu liceat mihi superaddere, *Valentiam*, non jam Italicam, cujus unum & alterum nummum à se visum refert idem Augusti-
In Cimel. Reg. Gall. In Museo P. Seguini. nus, sed Hispanicam, in nummo M. Aurelii, COL. JUL. VALENTIA; *Dertosam*, eamque dictam *Municipium Hiberam Illergavoniam*, seu M. H. ILLERGAVONIA DERT. ac in aliis etiam clarius MUN. HIBER. cum JULIÆ etiam cognomento; *Hispalim*, seu *Coloniam Romulensem* Plinio, ac proinde in nummo
In Cimel. Reg. Gall. [a] Tiberiano, COL. ROM. Adde [b] *Municip. Caraccam* aut *Caraccense*; *Amanobricam*; [c] *Illiam*; [d] *Calpen*, & po-
[b] In MS. Ligorii. stremam quidem *Coloniam Juliam* in præclaro nummo
[c] In Cimel. Cam. Massimi. C. I. CALPE. Undeutique colligas, recte *Carteriam* (cujus alii occurrunt nummi, quos jam notarunt anti-
[d] In Cimel. Regin. Christ. quarii) & *Calpen* distinctas Hispaniæ Urbes in Antonini itinerario collocari; neque debuisse id viris longe doctissimis Casaubono ad Strabonem, Bocharto, aliisque impugnari, qui nullum oppidum *Calpes* nomine agnoscunt, & cum *Carteia* ob montis vicinitatem con-

confusum ab auctoribus credidere. Quis jam *Cassandrenses*, *Philippenses*, *Dienses*, Romanorum in Macedonia Colonias, quarum meminit Paulus J C. à Julio vel Augusto deductas retulit, nisi præclari Nummi eorundem locorum adhuc superstites, de quibus alibi nempe ad ipsum Paulum? Mitto ejusdem Macedoniæ aut *Pellam*, quam *Augustanam Coloniam*, ut eas vocabat Hadrianus, teste Ulpiano, reclamant etiam Nummi, COL. JUL. AUG. PELLA; aut *Stobenses*, quos cum superioribus conjunxerat Paulus J C. sub nomine *Stovenses*; Nummi autem varii hactenus parum noti, [a] MUNICIP. STOBENSIUM, qui Plinium illustrant, [b] *Stobi oppidum civium Romanorum*. & quibus geminum male [c] Tristanus de Sinopensibus accepit, qui alioqui in Caracalla unum quoque adtulit nummum illius Municipii. Quamquam *Sinopensem* quoque *Coloniam*, non solum doceant [a] Strabo, [b] Plinius junior, ac [c] Ulpianus, sed eosdem quoque Cæsares οἰκιστὰς nummi egregii Regiæ Gallorum Gazæ, COL. I. AU. SINOPE, *Colonia Julia Augusta Sinope*, cum Sinopensi numine in Gordiano. Quis etiam ab Augusto deductæ in Hellesponto *Germa* meminit, quam Coloniam tamen agnoscit Ptolemæus, præter nummum Commodi, quem vidi apud illustrem Sevium COL. AUG. GERMENO cum Lupa & lactentibus gemellis, & cui similem parum feliciter Tristanus de *Cermeno*, *Germano* aut *Germalo*, antiqua scilicet regione Urbis Romæ interpretatur. Neque vero id evincebant Lupa & Gemelli; quum ignorare non debuerit vir, qui ætatem in his trivit, frequens illud esse Coloniarum Romanarum insigne, ut in nummis *Corinthi*, *Alexandriæ Troadis*, *Neapolis* juxta nummum Seguinianum, aliis; idque ex recepto more, quem alibi ex-

L. 8. D. de Censib.

L. 1. § 1. D. de Censib.

[a] In Cimel. Regin. Christ.

[b] Lib. IV. c. 10.

[c] Tom. I. p. 401.

[a] Lib. XII.

[b] Lib. X. Ep. 92.

[c] L. 1. §. 10. D. de Censib.

Tom. I. p. 716.

ex eadem penu illustramus, quo Originum suarum insignia servari à Coloniis solita. Hinc eadem etiam lupa cum gemellis in nummo Probi Musei Seguiniani, & cum inscr. ORIGINI AUG. Quomodo Sus alioquin in porta Æliæ Romanæ Coloniæ, juxta Eusebium in Chronico, *Ælia ab Ælio Hadriano condita, & in fronte ejus portæ, qua Bethleem egredimur*, SUS SCALPTUS *in marmore prominens, significans Romanæ potestati subjacere.* Quis è veteribus in Africa deductas à Julio docuit, aut *Tingim* sub nomine *Juliæ Traductæ*, non à Claudio, ut existimavit Plinius, (& verissime certe conjecerat vir undiquaque doctissimus Isaacus Vossius) aut *Uticam*, & quidem postremam sub *Municipii* nomine, præter duos insignes Nummos, priorem Caii JUL. TRA. posteriorem Tiberii cum fig. sedente, quem notabam in Regia Gallorum Gaza, MUNICIP. JUL. UTICENS. DD. P. *Municipium Julium Uticense, Decuriones Posuerunt*; unde Paulus etiam JC. illustratur. Quis jam à CLAUDIO deductas in Illyrico *Scodram*, *Jaderam*; in Thracia *Doberon* tradidit, præter Nummos eorundem locorum, modo Ligorio fides constet, qui illos in Collectionibus suis ineditis cum COLONIÆ CLAUDIÆ cognomentis refert? VESPASIANUM Colonias deduxisse obiter, sed tamen quasi palmarium ejus opus, notat in Chronico Eusebius; quot aut quales, si *Cæsaream* excipias, cum ipse, tum alii ferme auctores silent. Id vero docent nos hodie plures COLONIÆ FLAVIÆ in earum nummis dictæ: quales aut illa *Cæsarea* Palæstinæ, COL. PR. FLAV. CÆSAREA; unde error ille Treboniani, qui quod de *Flaviæ* appellatione seu cognomine Imperatorio illi Urbi indito tradiderant alii, de ipso *Cæsareæ* nomine perperam accepit: aut *Deultum* Thraciæ COL. FLA. PAC. DEULT.

[Margin notes: In Cimel. Regin. Christ. — L. 8. §. 11. D. de Cens. — Nov. CIII. — In Cimel. Regin. Christ.]

DEULT. ſeu *Colonia Flavia Pacifica Deultum* in nummo Juliæ Mameæ, aliiſque; unde lux obſcuro antea & male diſtincto Plinii loco, *Develton cum ſtagno, quod nunc* DEULTUM *vocatur Veteranorum*; ob Coloniam nempe Veteranorum in eum locum à Veſpaſiano pro more deductam, & quomodo apud Ligorium inter nummos Tiberii *Salona Veteranorum*. deſcribitur, nempe COL. CLAUDIA AUGUSTA PIA VETER. SALONA. Ejuſdem *Deulti* mentio in Actis Synodi Calchedonenſis, *Jovianus Epiſcopus Deultanæ civitatis*, non ut ibi hodie legitur *Develtanæ*. Adde vel Ponti commemoratam paullo ante *Sinopen*, non *Juliam* ſolum vel *Auguſtam*, ſed *Flaviam* etiam dictam in nummo Getæ, COL. I. FL. SINOPE, *Colonia Julia Flavia Sinope*; vel Hiſpaniæ, juxta nummum ipſius Veſpaſiani in Collectaneis Ligorianis, COLONIA FL. AMANDUS, aut FLAVIA BRICA AUGUSTA, de qua videndus eſt Plinius. Immo ex iiſdem Nummorum monumentis conſtat, FLAVIAS dictas tot alias Urbes, quamquam ſine Coloniæ cognomento; ſicut Palæſtinæ ſeu Samariæ *Neapolim* in ſingulari Titi nummo, quem vidi apud Cl. Seguinum, ΦΛΑΟΥΙ ΝΕΑΠΟΛΙ ΣΑΜΑΡΕΙΑΙ. Unde certe egregie illuſtratur præcipuum illius oppidi decus Juſtinus Martyr, eodem teſte, τῶν ἀπὸ ΦΛΑΟΥΙΑΣ ΝΕΑΣ ΠΟΛΕΟΣ τῆς Συρίας Παλαιστίνης, *Flavia Neapoli Syriæ Palæſtinæ ortus*, non ut male expreſſerat interpres, *Flavia*, (*quæ nova civitas eſt Syriæ Palæſtinæ*) *ortus*; qui ignoraſſe videtur *Neapolim* fuiſſe urbem ita dictam in eo tractu; quanquam cum aliunde notam, tum inter nobiliores Palæſtinæ civitates juxta Cæſaream, Gazam, Aſcalonem, ab Ammiano relatam; nec adtendit ad conſuetum Græcorum morem, compoſita urbium nomina in primitiva reſolvendi, ut Ἀβώνου τεῖχος Ἀδριανοῦ θήρας,

L. IV. c. 11.

In MSS. Reginæ Chriſtinæ.

In Cimel. Regin. Chriſt.

Apolog. II.

Lib. XIV.

θήρας, de quibus locis supra, Πομπηίου πόλις, Κωνσταντίνου
πόλις, & frequenter in iis, quæ *Neapoles* vocabantur,
Νέας τ͂ πόλεως. Liquet etiam abunde ex eodem Nummo,
cur idem Justinus Epiphanio vocetur Σαμαρείτης, neque
frustra hanc *Neapolim* eandem cum veteri *Sichem* tradi
à Benjamino Tudelensi, sicut jam olim ab Hieronymo
Epitaph. Paulæ. Palæstinæ tot annos incola, *transivit* SICHEM, *non ut
plerique errantes legunt, Sichar: quæ nunc* NEAPOLIS
appellatur. Neque aliter rursus Epiphanius, occasione
Hæres. LXXX. cujusdam Samaritanorum Proseuchæ, ἀλλὰ καὶ προσευ-
χῆς τόπ☉ ἐν ΣΙΚΙΜΟΙΣ ἐν τῇ νυνὶ καλουμένῃ ΝΕΑΠΟ-
ΛΕΙ, *sed & Proseuchæ locus ad* SICHEM, *quæ hodie* NEA-
POLIS *dicitur.* Σίκιμα enim & *Sichem* de eodem Sama-
riæ oppido dici vel ex Josepho notum. Quibus etiam
De Ædif. l.V.c.7. consentanea de hujus *Neapoleos* situ apud Procopium le-
gas; unam proinde è *filiabus* illis *Samariæ* de quibus
Cap.XVI. v.46. Ezechiel Propheta. Stephanus quidem ipsam urbem
Samariam in nomen hujus *Neapolis* transiisse statuit, sed
inde, ut videtur, quod *Samariam* tantum de urbe, non
de tractu etiam Palæstinæ accipiat, in quo urbs erat e-
jusdem nominis; sicut alibi *Noricum* Provinciam de urbe
perperam explicat. Immo potius *Samariæ* regionis, in
qua sita erat, nomen superaddidisse hanc *Neapolim* vi-
deas in superiori Nummo, & in altero insuper Domitia-
ni à Goltzio jam & ab Occone descripto, ΦΛΑΟΥΙΟ-
ΠΟΛΕΙΤΩΝ ΣΑΜΑΡΕΙΩΝ. Ideo nempe quod plu-
res essent alibi *Flaviæ* & *Neapoles*; & quomodo additum
non semel Regionis nomen, ad discrimen urbium
ὁμωνύμων in aliarum civitatum Nummis, de quibus in-
fra. Citat quoque eundem illum Domitiani nummum
Anim. p. 319. in Eusebianis ὁ πάνυ, sed male ΣΑΜΑΡΕΙΩΝ in ΣΑ-
ΜΑΡΙΕΩΝ refingendo, ut vel arguit descriptus modo
à nobis nummus Seguinianus; ac præterea unde minus
vere

vere colligebat, hanc Neapolim *Flaviam Cæsaream* dictam; quod postremum nomen neque Nummi, neque Auctores illi largiuntur. Neque enim quæ *Flaviæ*, ideo quoque *Cæsareæ* appellatæ: neque etiam à Domitiano deducta illa Colonia, quæ in Titi nummo jam *Flavia* vocatur. Ipsa vero Urbs *Samaria* ea ætate *Sebaste* dicebatur; à temporibus nempe Herodis, ut diserte haud uno loco testatum reliquit auctor luculentus & Nummis illis σύγχρονος Josephus, & de qua etiam suo ævo Hieronymus, *Sebasten id est Samariam, quæ in honorem Augusti ab Herode Græco sermone Augusta est appellata.* Eandem alias *Neapolim* ab Herode conditam tradit Abul Pharagius à Cl. Pocockio editus; alibi autem sub Zenone Samaritanos Neapoli constituto Rege, Christianos trucidasse; quo respexisse videtur Procopius loco modo indicato, ubi Neapoli Garizim montem scribit imminere Samaritanis ereptum ob seditionem. FLAVIÆ vero dictæ itidem aliorum Nummorum fide, quos versare mihi licuit in illustribus Cimeliarchiis, Phœniciæ *Tripolis*, juxta nummum alibi descriptum; Syriæ *Chalcis* ΦΛ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ apud Erizzum & in Trajano Gazæ Cæsareæ; *Philadelphia* in nummo Mediceo, ΦΛ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ, *Samosata* juxta descriptos jam à Goltzio ac Tristano Nummos; Africæ *Cyrena* in Vespasiano Musei Patiniani jam Regii, ΦΛΑΥ. ΚΥΡΗΝΗ, Bithyniæ *Critia Flaviopolis*, seu ΚΡΙΤΙΕΩΝ ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΙΤΩΝ, in Severo ejusdem Gazæ, in aliis ΚΡΙΤΙΑ ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΙϹ, Phrygiæ *Eumenia* ΕΥΜΕΝΕΩΝ ΦΛΑΒΙΩΝ, apud eruditum Urbis antiquarium. Jam quot TRAJANÆ, ULPIÆ, ULPIANÆ, in selectis itidem nummis; quæ nempe unum TRAJANUM Conditorem vel Restauratorem prædicant? quales *Augusta Trajana*, cujus

Antiq. lib. XIII. c. 28.
Epitaph. Paulæ.
Dyn. VII.
Pag. 70.
Pag. 93.

jus insignis inter alios nummus in M. Aurelio apud illustrem Sevium, in quo tria Castra ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ ΤΡΑΙΑΝΗΣ ΗΓΕ ΤΟΥ Λ. ΜΑΞΙΜΟΥ, *Præside Lucio Maximo*; & quam urbem non ad Ciliciam cum Antiquario Mediceo, neque ad Phrygiam cum Tristano, sed ad Thraciam omnino spectare crederem, qua de re alibi. Alias *Trajani Castrum* in Sardinia legas apud Procopium, cum quo proinde haud male quadrare videtur superioris Nummi effigies. Sic ULPIÆ in aliis nummis, tum ejusdem Thraciæ *Anchialus*, *Topirus*, *Pautalia*, *Nicopolis ad Nestum*; tum Daciæ *Serdica*; quæ omnia ignotis aliunde ejusdem Cæsaris actis adscribenda. Ut mittam insuper ab eodem, vel à Conjuge, aut à sorore denominatas Ciliciæ *Trajanopolim*, Coloniam & quidem juris Italici apud Ulpianum; Thraciæ *Plotinopolim*; Mœsiæ *Marcianopolim*, quarum Nummos etiam supra vidimus. Quod ÆLIÆ jam & HADRIANÆ Coloniæ & Municipia ab Ælio Hadriano nomen sortita, non solum Palæstinæ *Ælia Capitolina*, de qua pluribus ad Ulpianum; sed & in Hispania *Fanum*, *Cæliobriga*, de quibus explico nummos Ant. Augustino aliisque etiam intactos. Prior est Philippi Imp. cum navi & cornucop. [a] MUN. FANE. ÆL. h. e. *Municipium Fanestre Ælium*, sicut Fanum Italica *Colonia Julia Fanestris* [b] Vitruvio ac in [c] Lapidibus, & similiter *Fanestris Colonia* [d] Melæ. Posterior ÆL. MUNICIP. COEL. in Treboniano Gallo Musei Patiniani jam Regii. A SEVERO quoque ac filiis deductas varias Colonias, vel ornatas Urbes, quo nomine eosdem laudat coætaneus & gravis alioquin Censor, *quantum Urbium aut produxit, aut auxit, aut reddidit præsentis imperii triplex virtus?* nonne fidem hodie faciunt plures Coloniæ SEPTIMIÆ, SEVERÆ vel SEVERIANÆ, à filio ANTONINIANÆ,

De Ædif. l. VI. c. 7.

L. I. §. 11. D. de Censib.

[a] In Cimel. Regin. Christ.
[b] L. V. c. 2.
[c] Thes. CCXVI. 8.
[d] L. II. c. 4.

Tertull. de Pallio.

NIANÆ, & à Julia conjuge JULIÆ etiam in earum Nummis dictæ? Adeo ut non *Tyrum* ſolum Coloniam *Septimiam* legamus in iiſdem appellatam, & quales alio nonnunquam male transferunt viri docti; ſed & productas ultra Euphratem ac ad Tigridis etiam fontes Triſt. T. II.
Colonias, propugnacula revera Romani imperii in e- p. 590.
jus finibus futuras, *Neſibim*, *Rheſainam*, *Singaram*; quas nobiles nummi cum Græcis *Coloniæ Septimiæ* nominibus conſervarunt. Duas poſteriores inde jam tradiderunt ac illuſtrarunt duo inſignes antiquarii Triſtanus ac Seguinus, quos apud eos videat lector. Unum illud de *Rheſaina* ex Abul Pharagio ſuperaddimus, eam Perſis Dyn. VIII.
oppugnantibus, liberatam à Mauritio Tiberii impera- p. 96.
toris Duce. Eadem enim, quam Scriptor ille Arabs راس ſeu *Raſainum* vocat; & cujus oppidi civem Ser- Dyn. IX. p.
gium illum Jacobitam alibi memorat, qui Græcorum 172.
diſciplinas in Syriacam linguam vertit. Quo ſpectat etiam ille Antiochus *Rheſinatis in Meſopotamia Epiſcopus*, prout inſcribitur hodie in Actis Concilii primi Antiocheni. *Singara* vero meminit non ſemel idem Pharagius in rebus Chalifarem, ſub nomine سنجار *Senjara*. Prior autem juxta ſingularum Philippi nummum Mediceum, ΙΟΥ. ΣΕΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕΣΙΒΙ ΜΕΤ. ſeu *Julia Colonia Neſibi Metropolis*; cui ſimilem minus accurate à Goltzio traditum, inde male à Scaligero ad Euſebium tentatum videas, qui loco ΣΕΠ. ſeu *Septimiæ* ΣΕΡ. ſeu *Seriam* pro *Syria* hic legebat, ac de *Julia Soæmia* interpretabatur; pejus autem à Triſtano, qui Gol- Tom. IV. p.
tzium fictæ ejuſmodi Coloniæ, quæ nulla fuerit, & 590.
portentoſæ lectionis accuſat, ipſe certe portentoſa mutatione in *Rheſainam*, cui nullus hic locus, ſecure refingit. At hic & alibi obſervaſſet illud Talmudicorum ſcitum, לא ישנה אדם ממטבע שטבעו הכחמים *Ne mutet ho-*

 mo

mo quicquam de Moneta, quam cuderunt Sapientes. Talem utique Coloniam, præter ſuperiorem Nummum, ac alium inſuper Alexandri Severi viſum mihi apud Cl. Seguinum C. CEΠT. KOΛO. NECIBI, Dio quoque diſerte agnoſcit, *καὶ νῦν ἡμετέρα ἐστὶ καὶ* ΑΠΟΙΚΟΣ *ἡμῶν νομίζεται, nunc vero noſtra eſt, & C*OLONIA *noſtra cenſetur*; alibi autem magna dignitate à Severo ornatam refert, eandemque Equiti Romano creditam. Neque vero hoc agimus, aut ita ſumus adfecti, ut quidquam veris viri nobilis (de Triſtano nobis hic ſermo) ac inſigniter de his ſtudiis meriti laudibus detrahamus; quo nullus hac aut ſuperiori ætate pluribus iiſque ſelectis nummorum monumentis, hanc Romanæ hiſtoriæ ſupellectilem antiquariam locupletavit hactenus, aut congeſtis undique litterariis ſubſidiis, diligenter adeo ac operoſe, addam & feliciſſime frequenter illuſtravit. Mitto majorem aut nitorem dictionis vernaculæ, aut amœnitatem ingenii, aut lectionis delectum; quæ in eo deſiderant elegantiora, ſed nimis nonnunquam faſtidioſa ingenia. At in Græcis Nummis Hiſtoriæ Auguſtæ explicandis ſolus ferme regnaret hactenus ſine æmulo, ſi (quod in tyronum gratiam monemus, qui utiliſſimos ejus Commentarios terunt) in interpretandis & refingendis ad lubitum eorum numiſmatum, quæ non adſequebatur, inſcriptionibus, minus improvide aut licenter verſatus fuiſſet, & majorem quendam uſum habuiſſet interiorum litterarum, quæ per avia ſæpenumero vagantem domum continuo revocaſſent. Cæterum ut ad *Coloniam Neſibin* redeam, manſit eadem in Romanorum fide, donec à Joviano Perſis prodita, ut ex Ammiano & Agathia liquet; unde Perſicæ ditionis civitas Socrati vocatur. Alioquin de *Neſibis*, ſeu juxta Procopium alioſque *Neſibidis* nomine barbaro, quæ *Antiochia*

Lib. xxxv. Lib. lxxv. Hiſt. Eccl. l. VII. c. 18. Bell. Perſ. l. II. c. 13.

tiochia Mygdonia à Conditore & situ diceretur, ac de priori obsidione Nesibena, plura vide apud Julianum Augustum. Quamquam non à barbaris solum aut ab aliis ex eorum consuetudine, ut innuit ibi Julianus, eam *Nesibin* appellari, sed ab ipsis indigenis, luculenter evincant duo superiores Nummi; ac præterea, si Orientis Scriptores, ut Abul Pharagium audiamus, non primum ab Antiocho, sed pridem à Nimrod condita juxta Edessam eadem *Nesibis*, quæ *Chalya*, vel juxta alios Codices *Achad* olim diceretur. Unde quoque opportune in nummis Ant. Caracallæ occurrit illa ejusdem ætatis ac in eodem tractu *Colonia Edessa* seu ΚΟΛ. ΕΔΕCCΑ, juxta nummum Regiæ Gazæ alibi jam descriptum, ac alios insuper vel Alexandri Severi apud illustrissimum Colbertum, vel Gordiani Seguinianum, ΜΗΤΡ. ΚΟΛ. ΕΔΕCCΗΝΩΝ, ut mittam præclarum rursus illustris Sevii, ΜΑΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩ. ΕΔΕCCΑ, cum omnibus nempe Caracallæ nominibus, sub quo deducta illa Colonia & signatus Nummus. Memorabile autem, quod de hac Urbe refert Procopius, Christi servatoris ad Abgarum responsum pro munimento in portis Edessæ servari, additque, ita se cogitasse hoc responsum à Christo non esse scriptum, nec pati tamen, ut urbs capiatur, quia persuaserunt sibi homines urbem esse in ejus tutela. Cæterum in aliis ejusdem Antonini ac Matris Juliæ nummis, Coloniæ in vicina Phœnice ac Palæstina, *Emisa*; *Sepfyrus*; (non *Sepyra* Ciliciæ juxta Tristanum, aut *Cephyra*, de qua Josuas, sed Galileæ caput Σέπφωρις, de qua jam supra) *Damascus*; *Heliopolis*, quam postremam de *Helvia Recina* in Italia male idem Tristanus non semel interpretatur, ut plenius dicetur ad Ulpianum. Immo sicut *Julia Septimia* dicta in superiori nummo *Nesibi* à Severo & ejus conjuge,

Orat. 1. p. 12.

Dyn. 1. p. 12.

Bell. Pers. l. II. c. 12. p. 116. Ed. Reg.

Tom. II. p. 136.

ge, ita *Julia Severiana* ab utroque dicta itidem Syriæ
In Cimel. Regin. Christ. *Laodicea* in quodam Severi nummo ΙΟΥΛ. ΛΑΟΔΙ. ΣΕΟΥΗ. ΜΕΤΡΟΠΟΛ. *Julia Laodicea Severiana Metropolis*. Consueto nempe illis temporibus more, quem
Lib. LIV. tangit alicubi Dio, ut sibi Urbes plurium id genus nominum seriem sponte imponerent; quod insuper *Tarsus* & *Amasia* in nummis Caracallæ alibi jam descriptis, *Hadriana*, *Severiana*, *Antoniniana* simul dictæ, luculenter ostendunt, ac notavit etiam Stephanus in *Alexandria Troade*; cui suffragantur quoque superstites ejusdem Alexandriæ nummi, COL. AUR. ANTONINIANA ALEX. vel COL. AUG. TRO. ALEXA. seu *Colonia Augusta Troas Alexandria*. E qua proinde male
Lib. XIII. le Strabonis interpres duas urbes facit, ubi Ἀλεξάνδρειαν ἢ Τρῳάδα vertit, *Alexandria ac Troia*, pro *Alexandria Troas*. Adeo ut non male verba Syri Interpretis de *Alexandria*, ubi Lucas Evangelium annuntiavit, de
Var. Lect. l. 1. c. 12. *Troade* explicet alicubi eruditissimus Sam. Petitus, & firmet Actorum loco, unde Troade cum Paulo hæsisse colligitur Lucas. Sub ELAGABALO autem & ALEXANDRO SEVERO deductas nobiles illas *Sidonem*, *Carras*, *Bostram*, probant AURELIÆ & ALEXANDRINÆ eædem COLONIÆ in selectis illorum aut sequentium Cæsarum nummis appellatæ; quarum postremam cum Philippopoli Arabica Philippi Colo-
[a] Scal. ad Euseb. p. 236. nia male confundunt iterum [a] viri docti, ex secus acceptis Zonaræ aut Cedreni locis. Eadem nempe *Bostra*,
Trist. T. II. p. 426. ut alia jam mittam, quam Esaiam Βόσορον nominasse, eandemque appellatam à Bosara Jobi matre observant Græci interpretes, & cum iis libellus Synodicus Anonymi in Collectionibus Canonum. Quamquam jam
Tom. II. p. 1170. ante à Nerva Trajano ornata, sed sine Coloniæ jure & cognomento videatur eadem Arabum Bostra, juxta nummos

nummos illius in Commodo N. ΤΡ. ΒΟϹΤΡΑ: Trajani autem Arabicas expeditiones luculenter arguant Nummi illius, in quibus *Arabia Augusti Provincia*, aut *Capta* vel *Adquisita* describitur. Inde etiam initium Æræ horum Bostrenorum sicut & Petræ, ab anno Trajani VIII. arcessunt Græca apud Scaligerum Collectanea. Pag. 209. Euseb. At COLONIA & quidem ALEXANDRINA primum dicta eadem BOSTRA in nummis Alexandri Severi, & matris Mamææ. Mitto deductam sub Gordiano in Mœsia *Viminiacum*, de qua jam multa opportune Tristanus; aut sub Philippo restauratam *Ptolemaida*, ut liquere videtur ex illius Cæsaris nummo, in quo Colonus cum Tauro & Vacca, deductæ Coloniæ symbolo, ac inscr. COL. PTOL. de qua haud liquidum an ad Libycam vel Ægyptiam, an vero ad Phœniciæ Ptolemaida referri debeat, jam ante à Claudio deductam juxta Plinium, & occurrentem in aliorum Cæsarum ante hunc Philippum nummis, de quibus ad Ulpianum. Sicut autem defecit paulatim cum aliis institutis priscus ille mos deducendarum Coloniarum, ut eruditis notum, inde etiam nulla ejus exempla suppeditant nummi Byzantinorum Cæsarum, aut illorum, qui proxime eos præcesserunt. Occurrit quidem inter nummos magni Constantini, quos jam descripsere viri docti, CONSTANTINIANA DAFNE, de nobili illo Antiochiæ suburbio, sicut credidit Ortelius & Goltzius, Occo. juxta eum in Variis Pancirollus, à quo Urbs ipsa non Syriæ solum, sed Romanarum urbium in Oriente princeps *Epidaphne* olim dicta. Immo unde colligere liceret, forte à Constantino extructum in eodem suburbio illud Cæsarum *Dafnense Palatium*, cujus meminit cum Itinerarium Burdegalense sub eodem Cæsare scriptum, tum Constitutio quædam Valentiniani in Co-

dice Theodosiano, occasione *Dafnensis Aquaductus*, qui
L.11. de Aquæductu. eidem Palatio inserviebat. Sed opportunius videtur cum viro doctissimo ad Ammianum, eundem nummum referre ad *Dafnen*, Castrum in Mœsia ad ripam
De Ædif. l. IV. Danubii à Constantino exstructum, ut liquet ex Procopio; & à quo Balistarii *Dafnenses*, ac è militum etiam numero *Constantini Dafnenses* dicti, juxta Notitiam Imperii. Mansit nempe vel aucta potius illa mutua cum Urbium in adoptandis nominibus Imperatoriis; tum Imperatorum in iisdem imponendis ambitio. Prius arguit inter alia Constitutio Arcadii in eodem Codice Theodos. ubi ob similes nominum designationes, di-
L.42. de Oper. publ. C. Th. cuntur *offerre patriam* suam Imperatori, sicut eandem legem corrigit & explicat diligentissimus Interpres;
Arcan. posterius, id quod de Justiniano notat Procopius,
Hist. c. XI. eum omnia immutasse, quo omnes urbes *Justinianæ* dicerentur; quem tamen alibi vel eo nomine ornaverat
Ædif. l. IV. c. I. Orbis conditoris seu reparatoris elogio, ὁ τῆς οἰκουμένης οἰκιστής.

De Urbibus & Templis SACRIS & ASYLIS *sub Cæsaribus.* Sicut vero dignitatem COLONIÆ, ita ASYLORUM jura, de quibus silent ferme Auctores, haud minus cupide iisdem monumentis consignabant. Ac jus quidem & morem id genus Asylorum, quæ usquam erant, abolevisse Tiberium tradit Suetonius. At vero incaute id ab eo adsertum liquet fide veterum Nummorum, in quibus non obscura ejusdem juris mentio, cum sub eodem Cæsare, tum post Tiberiana tempora. Mitto enim antiquiores & præclaros aut *Apameæ* num-
In Cimel. Regin. Christ. mos, cum inscr. ΑΠΑΜΕΑΣ (in alio ΑΠΑΜΕΩΝ) ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, aut *Nicomedia* in nummo Augusti ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ Α-
In Cimel. Mediceo. ΣΥΛΟΥ, aut Tyri, ΤΥΡΟΥ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, qui postremus satis arguit cur *Sacra Tyrus* vocetur eadem

dem aliquoties in Epigrammatibus ineditis, ut Meleagri, Ὀλβίστη νήσων ΙΕΡΑ ΤΥΡΟΣ; aut cur Maximinus in literis ad Tyri incolas apud Euſebium, eorum civitatem vocet, Θεῶν ἀθανάτων ἵδρυμα καὶ οἰκητήριον, *Deorum immortalium ſedem & domicilium*; aut cur denique ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΑϹΥΛΟϹ inſcribatur eadem Tyrus in antiquo lapide. At ſequentium Cæſarum nummos hic reputo, qui privilegium illud Sacri & Inviolati ſoli, non uni civitati ſub iiſdem adjudicant. Eadem certe ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, ſeu *Sacræ & Inviolabilis* adtributa legas in variis Nummis *Seleuciæ*, *Damaſci*, *Heracleæ*, *Laodiceæ*, *Gabalorum*, *Samoſatorum*, aliarumque Græciæ Aſiæque civitatum, temporibus Claudii, Veſpaſiani, Domitiani, Trajani, M. Aurelii, Macrini, Elagabali, Decii. Talis itidem ſub Tito percuſſus *Paratoniorum* in Ægypto, ΠΑΡΑΙΤΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, quem adtulit doctiſſimus Seldenus ad Marmora Arundelliana. Ejuſdem notæ inſignis *Dori* vel juxta Ptolemæum *Doræ*, Joſepho vero πληθυντικῶς haud ſemel τῶν Δώρων in Phœnicia nummus Trajani, quem notavi in Regia Gaza, ΔΩΡ. ΙΕΡ. ΑϹΥΛ. ΑΥΤΟΝ. ΝΑΥΑΡ. h. e. *Doræ ſacræ*, *Inviolabilis*, *ſuis Legibus*, *Navarchidos*; ubi præterea obſervanda illa Ναυαρχίδος appellatio, quam Urbs maritima neque alias tantæ dignationis apud Auctores ſibi vindicat; potiori autem jure ejuſdem regionis Metropolis *Sidon* in Trajani itidem ac Hadriani nummis ΣΙΔΩΝΟΣ ΝΑΥΑΡΧΙΔΟΣ; quos ſatis explicant cum ſitus ejus ἐπὶ θαλάττῃ apud Achillem Tatium; tum potentia maritima centum quondam Triremibus inſtructæ juxta Diodorum, immo quorum Sidoniorum inventum Triremim tradit Clemens Alexandrinus, & firmare videntur plures & antiqui Sidoniorum nummi cum

Hiſt. Eccl. l. IX. c. 7.

Theſ. M C V. 3.

In Cimel. Reg. Gall.

In Cimel. Reg. Gall. & Regin. Chriſt.

Lib. I.

Lib. XVI.

Stromat. l. I. p. 307.

Triremi. Hinc Sidoniarum Navium aut Triremium prærogativæ, & quod apud Herodotum legas, Xerxem contra Græcos profecturum in tanto navium numero, Sidoniam ex tota classe conscendisse. Quamquam præter Triremim, aut figuram in navigio, depicta nonnunquam in Sidoniorum nummis Europa Tauro vecta juxta sequentem iconem.

Lib. VII.

De Dea Syria.

Unde ut obiter hoc addam, illustratur cum Lucianus, cui similes inspecti Sidoniorum nummi, & è quibus colligit eandem esse Europam cum Sidoniorum Astarte, quod jam è Seldeno hauserat Tristanus; tum insuper Achilles Tatius, qui describit Tabulam pictam in Deorum templis Sidoniis cum Europæ fabula; insidentem nempe Tauro à lateribus virginem, junctis non divaricatis pedibus, sinistra Tauri cornua apprehendentem, peplo autem pro velo usam, quæ omnia non jam Sophistæ narratio, quamquam ad vivum, sed ipsius Sidoniæ picturæ adspectus hic ante oculos ponit. Cæterum an & ideo ΝΑΥΑΡΧΙΣ *Dorus* vel *Dora* in superiori Nummo, quod Sidoniorum esset Colonia sicut apud Scylaci nomine editum Scriptorem videas, Δῶρος πόλις Σιδονίων? Ex quibus etiam Nummorum & locorum Inscriptionibus cum illo *sacra* seu ΙΕΡΑΣ adtributo, abunde liquet, quod alibi innuebamus, frequenter illud ab urbibus *Phœnices*, *Palæstinæ*, *Syriæ* ac *Mesopotamiæ* usurpatum, ac ita eodem ornari à Strabone *Edessam*, neque eam proinde cum Antiochia *Theopoli* dicta à Justiniano, confundi debuisse à vestrate

Lib. I.

De Lucern. l. IV. c. 44.

For-

Fortunio Liceto. Juxta urbes etiam modo enumeratas, dicta itidem ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΣ alia urbs illius tractus seu *Cæsarea Philippi* in nummo Titi; haud minus nempe ac altera illa minoris Asiæ Hierocæsarea, quæ in contentione urbium de jure Asylorum apud Tacitum legitur. Immo *Sicyoniis* vivente Tiberio idem jus tribuit antiquus eorum Nummus apud Goltzium, hinc cum Tiberii effigie, illinc cum inscr. ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ. Unde constat accuratius Tranquillo, & ex fide Historiæ pronuntiasse Tacitum, qui non jus omne Asylorum sublatum, sed modum præscriptum docet. Neque vero mirum, vel conjungi passim in præclaris iisdem Nummis *Sacræ & Inviolabilis* appellationem; vel utramque signari publicis illarum Civitatum monumentis. A Templorum enim *Sanctitate* quadam præcipua jus illud *Asyli* apud eos profectum, quo præter eadem Templa, modo pars Urbis, modo Urbs integra, modo etiam adjacentes agri subinde donabantur. Ita de Templo Ephesiorum observat Strabo, jus illud Asyli habuisse, cujus fines sæpe sint immutati; Urbis partem addidisse Antonium, quod sustulit Augustus. Quod comprobare videntur Ephesiorum, qui supersunt, Nummi, & quidem cum accurata *Primatus*, aliorumque etiam privilegiorum, ut *Sacræ* vel *Autonomi* enumeratione, sed sine illo ΑΣΥΛΟΥ, quantum hactenus quidem viderim, adtributo, nisi in nummo qui idem privilegium ad Ephesiæ Deæ Templum restringit, ΑϹΥΛΟΥ ΑΡΤΕΜΙΔΟϹ ΕΦΕϹΙΩΝ. Neque aliter olim Romæ, uni sacello Divi Julii, neque vero alterius Dei excepto Romuli sed obsepto ut nemo intraret, eadem Asyli, ut auctor est Dio, concessa prærogativa. Alioquin non urbem solum integram, sed vicinum urbi solum, seu adjacentes agros,

In Cimel. Medicco.

Annal. III. 63.

L. XIV.

Lib. XLVII.

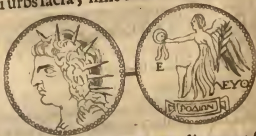
 ob

ob præcipuam Templi ſanctitatem & religionem, eadem ΑΣΥΛΟΥ appellatione nonnunquam intelligi,
Annal. III. 61. vel ex Tacito colligas de Hierocæſarea; *Memorabantur Imperatorum nomina, qui non modo Templo, ſed duobus millibus paſſuum eandem* SANCTITATEM *tribuunt.* Sic agri vicini addicti Dianæ apud Tifatenſes cultæ juxta Velleium; & Mileſiis, ſeu juxta Polybium Mylaſenſibus, *quem* SACRUM *appellant agrum* reſtituiſſe Romani leguntur apud Livium. Neque aliter Zelæ urbi
L. XXXVIII. c. 39. Armeniæ adjacentem regionem *Sacram* fuiſſe obſervat Strabo. Adeo etiam ut non citra morem alibi receptum, *Sanctum* legamus ſolum circa Hieroſolymas apud Matthæum, ἐν τόπῳ ἁγίῳ; idque ex conceſſione Syriæ Regum Alexandri & Demetrii, juxta Macha-
Lib. XIII. 5. bæorum ſcriptorem & Joſephum in Originibus. *Sanctitas* nempe illa eadem cum Ἀσυλίᾳ frequenter apud auctores, cujus nempe fons erat & origo; ſicut in adducto paullo ante Taciti loco, ac aperte de Delo Li-
Lib. XLIV. c. 29. vius, SANCTITAS *Templi inſulaque* INVIOLATOS *præſtabat omnes.* Unde ſicut conjunguntur in ſuperioribus nummis ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ appellationes, ita alibi apud eundem Livium de Inſula Samothra-
L. XLV. c. 5. cum, SACRAM *hanc Inſulam, ac Auguſti totam atque* INVIOLATI *ſoli eſſe*, h. e. ΙΕΡΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΝ;
Lib. III. c. 5. quomodo & apud Melam Hyperboreorum terra *auguſta*, h. e. ſacra dicitur. Quamquam ad ſolum Templum reſtrictum ſæpe jus illud Aſyli, ut ſupra de Epheſo, & Romuli aut Divi Julii ſacello in Urbe Æterna; quod innuunt etiam Pergæorum nummi, ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΑΣΥΛΟΝ ΙΕΡΟΝ, aut juxta Tranquillinæ vel Philippi nummos Regiæ Gallorum Gazæ, ΠΕΡΓΑΙΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΑΣΥΛΟΥ cum Templo. Et quomodo Templum Dianæ in monte Aventino

no communi Latinorum sumptu extructum narrat Halicarnassensis, ut iisdem esset ΙΕΡΟΝ ΑΣΥΛΟΝ. Cæterum ἱερὰν καὶ ἀπόρθητον, quod idem ac ἄσυλον, Elæorum regionem vocat Polybius; qui mox tradit eosdem à Græcis recepisse τὴν παλαιὰν καὶ πάτριον ΑΣΥΛΙΑΝ, ob agonem Olympicum pridem iis concessam, & quam in eo positam docet, ut expertes essent omnis damni, omnisque bellicæ expeditionis. Neque mirum proinde, jus adeo augustum & sæpenumero controversum aut imminutum, publico ære tot Græciæ Asiæque civitatum, ad perpetuam rei fidem ac memoriam signatum. Hinc etiam illi Asiæ populi, quorum relatione Consulum compertum adsertumque Tiberianis temporibus jus Asylorum, Senatusconsulto *jussi ipsis in Templis figere* ÆRA *sacrandam ad memoriam*. Lib. IV. Lib. III. Annal. III. 63.

Nec jus solum illud Asylorum, sed LIBERTATEM etiam variis Græciæ Asiæque civitatibus à Cæsaribus nonnunquam aut relictam aut concessam, celebrant etiam earundem Nummi. Ita *Amisus* urbs Galatiæ libertate donata ab Augusto, auctore Strabone; unde præter alios, Plinio juniori vocatur AMISENORUM *civitas* LIBERA *ac Fœderata*. Hinc eadem occurrit in nummo Caracallæ Mediceo, ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡ. Sicut in alio Hadriani, prout eum descripserunt celebres antiquarii, ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΤΟΥΣ ΡΓΓ. quæ utique eo magis observanda, quod inde liquere videatur à parta libertate annos suos computasse Amisenos, quod jam vidit illustris Scaliger, & qua de re infra. Equidem ante Augustum jam olim ab Alexandro, & dein à Sylla eadem Urbs LIBERA relicta legitur apud Appianum, & à Lucullo apud Photium. Sic *Cæsarea Palæstina* non solum Coloniæ dignitate ornata sub Flaviis, ut ante vidimus, sed LIBERA etiam decla- *De Liberis Urbibus.* Lib. XII. Lib. X. Ep. Golt. Thes. & Occo pag. 250. In Mithridat.

declarata; ſicut utroque illo cognomento inſignis oc-
currit in Titi nummis, COLONIA CÆSAREA
LIBERA FLAVIA. Hinc etiam tributum *capitis* huic
ſuæ PRIMÆ COLONIÆ, ſicut vocatur in aliis num-
L. 8. §. 7. D. mis, remiſiſſe Veſpaſianus, *ſoli* etiam Titus à Paulo
de Cenſib. J C. traditur. Sic *Laodicea* LIBERA etiam Plinio tra-
dita, quomodo & Aſcalon aliæque. *Lacedæmonii* autem
ob eandem prærogativam dicti jam olim ΕΛΕΥΘΕΡΟ-
[a] Lib. VIII. ΛΑΚΩΝΕΣ; prout eoſdem vocant [a] Strabo ac [b] Pauſa-
[b] In Lacon. nias; unde T. Quintio apud [c] Livium, *Lacedæmon quo-*
[c] L. XXXIV. *que vindicanda in antiquam* LIBERTATEM *traditur.*
c. 52. Haud aliter nempe ac *Rhodii*, qui ΕΛΕΥΘ. ΡΟΔΙΩΝ
inſcribuntur in ſequenti Nummo Mediceo, illinc cum
Sole, cui urbs ſacra, hinc cum Victoria.

Ut pateat quo titulo *Rhodios* vindices non ſolum ſuæ,
Exc. legat. ſed reliquorum etiam Græcorum *libertatis* vocet Poly-
LV. bius. Alioquin eam *libertatem*, quam ſuperior Num-
mus illis tribuit, & quam Sylla iiſdem conceſſerat juxta
[a] In Mi- [a] Appianum, ademiſſe poſtea Claudium refert [b] Dio, &
thridat. Veſpaſianum quoque Suetonius ac Eutropius. [c] Taci-
[b] Lib. LX. tus, *Redditur* RHODIIS LIBERTAS *adempta ſæpe aut*
[c] Annal. *firmata, prout bellis externis meruerant, aut domi ſeditione*
XII. 58. *deliquerant.* Ita juxta Laconas & Rhodios, ELEUTHE-
ROCILICES quoque olim dicti, ut vel ex Tullii E-
Lib. III. piſtolis ad Atticum notum; ac præterea ex Diodoro,
qui Cilices liberos à Myrina Amazone relictos docet,
ac

inde ad sua usque tempora ΕΛΕΥΘΕΡΟΚΙΛΙΚΑΣ dictos. Id vero de Ciliciæ parte explicat Stephanus Byzantius, cujus incolæ eo gauderent privilegio, & qui olim Eleutherocilices, sua ætate vero ΕΛΕΥΘΕΡΙΤΑΙ vocabantur. Eodem nempe modo, quo Macedonia *in* LIBERAM *& non* LIBERAM *distincta* jam olim à Romanis, ut apud Cæsarem legas. Iis vero *Libera* Ciliciæ locis adscribenda caput ejusdem Provinciæ *Tarsus*, juxta insignem Gordiani nummum, ΚΟΛ. ΕΛΕΥΘ. ΤΑΡΣ. qui insuper Romanam Coloniam eandem extitisse arguit; unde eximie illustratur Actorum locus, ubi Tarsi æternum decus natum se civem Romanum profitetur. Quamquam enim diu post Paulina tempora cusus sit ille nummus, nihil obstat tamen, quin ab antiquo deductæ in eam urbem aut urbis partem Coloniæ memoria ibi renovetur, qua de re sileant auctores, ut paulo ante vidimus de aliis civitatum id genus Nummis. Illud autem privilegium ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ Tarsensibus juxta ac Laodicensibus ab Antonio concessam refert Appianus, ut liberi essent ac immunes, & ab Augusto adsertum Dio Chrysost. optimus superioris Nummi interpres; dum Tarso Terræ, Legis, Honoris, Potestatis, Fluminis ac Maris indultum à Cæsare beneficium notat. Neque aliter LIBERAM se inscribit inter alios titulos ejusdem Ciliciæ *Mopsuestia*, juxta antiquam loci illius inscriptionem in honorem Antonini Pii, ΑΔΡΙΑΝΗΣ ΜΟΨΟΥΕΣΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΙΛΙΚΙΑΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, & quæ alia commemorantur; unde idem oppidum *Hadrianum* etiam dictum, neque frustra Plinio *liberum* percipere licet. Eleutherocilices quoque *Seleucenses ad Calycadnum*, ut liquet ex sequenti nummo Philippi Senioris, quem

Bell. Civil. l. III.

In Cimel. Reg. Gall.

Act. XXII. 28.

Bell. Civil. l. V.

Orat. XXXIV.

Thes. CCLV. 4.

ex Museo amplissimi Camerarii nostri deprompsimus.

Inscriptus ille, ut vides, in aversa parte ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑ. ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ, h. e. *Seleucensium ad Calycadnum Libera.* Sic in alio nummo Treboniani Galli legisse memini, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΚΑΛΥΚΑΔΝΩ, & in Gordiano ejusdem Musei Seguiniani ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΩ ΚΑΛΥΚΑΔΝΩ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ: ad discrimen nempe aliarum *Seleuciarum* addito opportune fluvii *Calycadni* nomine, qua de re infra. Inde autem liquet recte à Sigonio apud Livium ex Strabone & Appiano *Calycadnum* pro
L. XXXVIII. c. 38. *Calycandro* restitutum, *Neve navigato citra* CALYCADNUM; ac legendum omnino apud Plinium, *Seleucia*
Lib. v. c. 29. *supra amnem Calycadnum*; aut male eundem fluvium *Calydnum* ab aliis dici, ut liquet ex Stephano Byzantio in voce Τρῆρα, nempe Τρῆρα καὶ κτ' Ἰσαυρίαν (leg. Ἰσαυρίας) ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΝ ἣ παραῤῥεῖ ὁ ΚΑΛΥΚΑΔΝΟΣ, ὃν Καλυδνὸν τινὲς καλοῦσιν. Isauriæ quoque eandem adscribunt
L. II. c. 39. Concilia & Scriptores coætanei, è quorum numero Socrates, εἰς Σελεύκειαν τῆς Ἰσαυρίας τὴν ἐπικαλουμένην Τραχεῖαν, *in urbe Isauriæ Seleucia, quæ Aspera cognominatur.* Quod de *Aspera* cognomine scriptor ille post Ptolemæum tradit, inde profectum videtur, quod Ciliciæ Tracheæ seu Asperæ eadem urbs olim accenseretur, cujus Ciliciæ pars

pars dein in nomen Isauriæ transiit, & unde *Trachiotis* Plinio dicta eadem Seleucia. De ea quoque ut urbe Isauriæ & Calycadno fluvio Ammianus; *quam* (Isauriam) *mediam navigabile flumen* CALYCADNUS *interscindit. Et hanc quidem præter oppida multa, duæ civitates exornant*, SELEUCIA *opus Seleuci Regis*, *& Claudiopolis*. Quam utramque etiam civitatem conjungit præclarus Claudii Gotthici nummus inde explicandus ΚΛΑΥΔΙΟ ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. Ex Ammiano autem liquet, cur non *Libera* solum, sed *Metropolis* etiam vocetur in aliis Nummis, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ. Cæterum eandem quoque libertatis prærogativam *Smyrnæis* tribuunt antiqui aliquot Nummi; ut fidem facit ille ab Occone & Goltzio jam ante & supra etiam nobis descriptus, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΕΡΑ ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ. Adeo ut non frustra Ioniæ urbes liberas & suis legibus à Judæis vocari videas apud Iosephum. Eodem quoque privilegio gaudent *Phryges* in Caii nummo à Goltzio itidem descripto, ΦΡΥΓΙΩΝ ΚΟΙΝΟΝ ΟΜΟΝΟΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ· cujus lectionem vereor ut sit recte adsequutus. Illud enim ΟΜΟΝΟΙΩΝ plurium numero hic insolitum, pro quo ΟΜΟΝΟΙΑ passim legitur in similibus nummis. Per vocem ΦΡΥΓΙΩΝ etiam, si vera lectio, (expertus enim loquor, prout frequenter evincit hoc opus, quam non continuo fides habenda sit diligentibus alias antiquariis, ubi Græcorum nummorum inscriptiones tradunt) utraque Phrygia Major nempe & Minor videtur eodem nummo designari. Agnoscis nempe luculenter ex præclaris hisce & publicis monumentis τὸ φιλελεύθερον id genus locorum, ut Polybio aliquoties vocatur innatus ille iisdem libertatis amor. Immo inde Bacchus toties, & Mar-

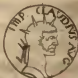
Lib. XIV. In Cimel. Regin. Christ. Origin. l. XVI. c. 4. L. II. p. 40. & l. V. p. 444.

& Marsyas ejus minister nonnunquam, in civitatum id genus nummis depicti videntur, aut occurrunt hic passim in statuis antiquis; quorum ille *Libertatis Deus* Servio & Macrobio, ac Ἐλευθερίας πατὴρ Achilli Tatio; iste *per civitates in foro positus Libertatis indicium*, juxta commemoratos modo Grammaticos. Alioquin notus Juppiter ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ, in memoriam concessæ divinitus Libertatis à Syracusanis cultus, ut constat etiam ex veteri nummo illius urbis, in quo caput Jovis & inscr. ΖΕΥΣ ΕΛΕΥΘ. seu *Liberator* Romanis dictus, & cui novissimum liquorum libasse leguntur duo illi Stoicæ sectæ principes. Quin non unius solum urbis aut Gentis, sed PUBLICA etiam (quamquam vano & ad ostentationem comparato titulo) LIBERTAS jactata in aliquot Cæsarum nummis, puta Galbæ, Vespasiani, Nervæ, Hadriani; in aliis rursum ADSERTORI LIBERTATIS PUBLICÆ, aut LIBERTAS RESTITUTA, sicut in aureo Vitellii nummo Etrusci Mecœnatis, & altero Hadriani apud inclytam Reginam; aut sicut præfert nummus Pertinacis Seguinianus, LIBERATIS CIVIBUS; aut denique juxta Gallieni nummum, OB LIBERT. RECEPTAM. Immo dicta eadem LIBERITAS pro *Libertas* eodem Gallieni ævo, ut in sequenti Claudii Gotthici nummo invenusto quamquam & inconcinno, cum solito Libertatis typo,

Lib. III. Saturn. l. III. c. 12. ad Æn. IV.

In Cimel. Cardinal. Leopold.

In Cimel. Regin. Christ.

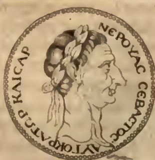
quomodo UBERITAS etiam, pro *Ubertas* legitur in Volusiani & Quintilli nummis.

Cum

Cum libertate vero AUTONOMIAM, seu suis le- *De Urbibus* AUTONOMIS.
gibus vivendi arbitrium variis Urbibus olim Romanos permisisse memorant non semel Auctores, & præ reliquis Polybius passim in Legationibus, qui simpliciter aliquando κατὰ νόμους eandem prærogativam vocat, ubi agit de Carthaginensibus, quibus à Romanis relictam narrat ἐλευθερίαν καὶ κατὰ νόμους, h. e. interprete, ut sæpe alias, Livio, *Carthago libera cum suis legibus.* Utram- L. XXXVIII.
que etiam Athueniensibus relictam meminit Strabo, ut c. 54.
alibi Spartanis, Rhodiis, Acarnanibus, in genere autem omnibus civitatibus Græcis tam in Europa quam in Asia Livius, ut LIBERTATEM *ac* SUAS LE- L. XXXIII.
GES *haberent*. Frequens alioquin antiquior ejusdem privilegii mentio apud Græcos Oratores ac Historicos, in rebus Græcorum & Macedonum, antequam hi cum Romanis congrederentur. De Græcis in genere Tullius: *Græci vero exultant, quod se* AUTONOMIAM *ad-* Lib. I. Ep.
eptos putant. Unde utique adsequimur, cur eadem præ- ad. Att. 6.
rogativa, ut insigne aliquot beneficium, incisa sit non in vetustis solum Marmoribus, sed etiam in priscis va- In Cimel.
riarum Græciæ Asiæque civitatum nummis, ut *Seleu-* Mediceo.
ciæ, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟ- In Museo
ΜΩΝ. *Tripolis* Phœniciæ, ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΙΕ- P. Seguini.
ΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Antiochiæ*, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ In Cimel.
ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Halicarnassi* in alio Regin. Christ.
nummo Mediceo sub Geta percusso, ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΝ ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ; ut mittam eodem titulo insignitos *Ephesios*, *Cæsarienses*, *Cyrenenses*, ac plures id genus Αὐτονομουμένους, ut loquitur Polybius, in variis nummis Cæsarianis. Immo inde petitæ etiam singulares Urbium id genus Epochæ; sicut de Damascenis, Antiochensibus, aliisque Syriæ, Palæstinæ, ac Phœniciæ locis, ex eorundem nummis colligit ὁ πάνυ in Canoni-

bus Isagogicis, qua de re suo loco. Equidem eo prærogativæ genere Urbs una altera nobilior censebatur. Hinc Argivos à Spartanis nobilitate superatos narrat
Lib. VIII. idem Strabo, quod se Αὐτονόμους conservassent; & Ἑλληνοταμίαι, seu præfecti communis Græcorum Ærarii
Lib. I. in Insula Delo, electi ex sociis Αὐτονόμοις, juxta Thucydidem. Quod privilegium proinde Αὐτονομίας pretio frequenter redimebant, ut de Tyriis memorat ali-
Strab. l. XVI. bi Geographus. Idem etiam de Antiochensibus tradit
Pag. 62. Porphyrius in Excerptis apud Scaligerum, ὁ δὲ λαβὼν παρ' ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ χρήματα ΑΥΤΟΝΟΜΟΝ δὲ τὴν πόλιν εἴασε, ille vero (Pompeius scil.) *accepta ab* ANTIOCHENSIBUS *pecunia, urbem eorum suis* LEGIBUS *reliquit.* Judæos quoque ideo δίδραχμον pendisse
Lib. LX. docet Dio, ut eodem beneficio gauderent *Autonomia*,
Exc. p. 503. seu ut de iisdem loquitur Nicolaus Damascenus, τοῖς αὐτοῖς ἔθεσι χρῆσθαι. Cujus monetæ mentio revocat mihi in memoriam præclarum ΡΟΔΙΩΝ ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ signatum in nummo Nervæ insigni, ubi duæ figuræ stantes, quarum una solis radiata aut Imperatoris sub illius effigie mulieri dextram porrigit, Phœbi nem-
Olymp. Od. VII. pe sponsæ, ut Pindaro vocatur, Rhodo.

In Cimel. Regin. Christ.

Alium horum Rhodiorum Nummum possidet Gaza Medicea, in quo Victoria alata cum tropæo & inscr.

ΔΙ-

ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ, cui similem quoque Tristanus ad Neronem refert, qua de re lis illi cum erudito ejus Censore. Certe in nummo Mediceo nulla Neronis mentio, verum inscr. ΡΟΔΙΟΙ ΥΠΕΡΙΟΝΙ ΑΝ. i. e. *Rhodii Hyperioni dedicarunt*. Interim ex similibus Nummis formam & magnitudinem similis monetæ indubie colligas, sicut alterius in qua vel ΑΣΣΑΡΙΑ ΤΡΙΑ vel ΟΒΟΛΟΣ inscribuntur; puta in aliquot antiquis & selectis Chiorum Nummis Gazæ Mediceæ. Sed hoc alterius loci. Cæterum titulum illum ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ, quem præferre tot Civitatum Nummos diximus, explicat alicubi Strabo κατ' τινὰς πατρίους νόμους, seu facultatem vivendi juxta quasdam patrias leges; alibi vero (ubi agit de simili jure Massiliensibus relicto) immunitatem à jurisdictione Romani præsidis interpretatur. Mirum vero id, quod de Cappadocibus suis narrat alicubi, jus illud αὐτονομείσθαι eisdem à Romanis concessum, quod tamen (nata quippe gens ad serviendum) non admiserint.

Tom. I. p. 225.

Lib. XVII.

Lib. IV.

Lib. XII.

Quis autem ex Scriptoribus Historiæ Augustæ CONCORDIAM illam & COMMUNIONEM memorat; quam variæ & nobiliores quidem urbes Romani Orbis inter se solemnibus pactis sanciebant nonnunquam aut identidem renovabant? Dissidia quidem inter vicinas urbes, & municipalis æmulationis exempla apud eosdem Historicos nonnunquam legas; ut Lugdunensium cum Viennensibus, Puteolaneorum cum Capuanis apud Tacitum; Nicomedensium cum Nicæensibus, Laodicensium cum Antiochensibus, Tyriorum cum Berytiis apud [a] Herodianum; quemadmodum apud alios Auctores Cæsarianorum temporum, [b] Ephesiorum cum Smyrnæis, aut Pergamenis; [c] Apamensium in Bithynia cum Prusæensibus? Sido-

De Urbium CONCORDIA.

[a] Lib. III.
[b] Dio Chrys. orat. XXXIV. & Arist. orat. de Conc.
[c] Dio orat. XLI.

a Strab. l. xvi.
b Dio Orat. xxxiv.

[a] Sidoniorum cum Tyriis; [b] Syrorum Apamensium cum Antiochensibus contentiones: puta de jure Metropoleos; Primatu Gentis, Templorum, Sacrorum; de antiquitate; aliisque id genus prærogativis: ne heri aut hodie natas de his rebus dissensiones reputemus, quarum nimis crebra etiam exempla suppeditant veteris Ecclesiæ Annales. Antiquiora vero Cæsarianis temporibus aliarum civitatum dissidia hic non attingo, ex eadem invidia & æmulatione profecta, quæ memorant nonnunquam prisci auctores. Ubi vero ΟΜΟΝΟΙΑΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ earundem civitatum, quales modo enumerabam, videas; ubi depositis odiis & simultatibus junctas fœderis dextras; ubi communionem sacrorum inter disjunctas etiam multis terrarum spatiis urbes; ubi illud cognationis & fraternæ charitatis, qua nonnullæ erant inter se colligatæ, vinculum, nisi in iisdem præclaris ac residuis Nummorum monumentis legas? Duos quidem eloquentissimos, quos ætas Imperatorum tulit, Græcos Oratores, hortantes aliquot ex prædictis paullo ante Civitatibus ad *Concordiam* videas; rationes etiam ejusdem resarciendæ; incommoda, quæ ægra & discordantia, ut ille loquitur, municipia manerent, iisdem copiose & eleganter declarantes. Eosdem tamen *Ephesios* cum *Smyrnæis*, vel utrosque cum Pergamenis in gratiam identidem rediisse, & solemnibus pactis, frequenter neque sub uno Cæsare sanxisse CONCORDIAM, nonne Dione oris aurei vel Aristide luculentius docent nos hodie vel Augusti nummi inscripti ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕΣΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, *Pergamenorum & Ephesiorum Concordia*; vel Domitiæ nummus Mediceus, ΟΜΟΝΟΙΑ ΣΜΥΡ. ΕΦΕ. *Concordia Smyrnæorum, Ephesiorum*; vel Antonini Pii ΣΜΥΡ. ΠΕΡΓ. ΕΦΕΣΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, *Smyrnæorum*,

Tacit. in Agricola.

naorum, Pergamenorum & Ephesiorum Concordia? Immo eandem *Concordiam* cum aliis Urbibus minoris Asiæ, signatam itidem legimus, ut *Ephesiorum* cum *Sardianis* in præclaro Commodi nummo Mediceo, ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΕΦΕΣΙΩΝ Β. ΝΕΩΚ. ΟΜΟΝΟΙΑ; *Ephesiorum* item cum *Laodicensibus* in nummo Otaciliæ; eorundem *Ephesiorum* cum *Hierapolitis* in nummo Commodi supra jam descripto; *Smyrnaeorum* cum *Thyatirenis* in alio insigni nummo ejusdem Gazæ Mediceæ, ΟΜΟΝΟΙΑ ΘΥΑΤ. Κ. ΣΜΥΡ. Sic similem *Antiochensium* cum Syris *Laodicensibus Concordiam*, quamquam, ut ex Severi rebus apud Herodianum licet colligere, haud valde diuturnam, probat nummus Commodi, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. Adde concórdes *Sidetes* & *Pergaeos* ejusdem Pamphyliæ incolas, juxta nummum Gazæ Palatinæ, ΣΙΔΗΤΩΝ ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, sub Gordiano percussum. Ita *Sidonios* cum *Tyriis* de antiquitate, magnitudine ac jure Metropoleos, juxta Strabonem, certantes, convenisse interdum docet Otaciliæ nummus apud Goltzium abutrisque conjunctim signatus, ΣΙΔΩΝ ΚΟΛ. ΤΥΡΟ. ΜΗΤΡΟ. adeo ut *Sidon Coloniæ*, *Tyrus Metropoleos* cognomento insignis remaneret. Immo *Concordiam* illam publice quoque sancitam inter dissitas nonnunquam, neque unius Gentis aut Communitatis Civitates, arguunt eadem Nummorum monumenta, ut *Ephesiorum* cum *Alexandrinis*, ΟΜΟΝΙΑ ΕΦΕΣΙΩΝ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ, aut ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ in aliquot Gordiani nummis, in quibus Dianæ Ephesiæ ac Serapidis vel etiam Phari expressæ icones, ne liceat dubitare, de qua Alexandria, quales plures florebant eo nomine, iidem intelligi debeant. Neque dissimilis alioquin utriusque urbis no-

Lib. III.

Lib. XVI.

In Cimel. Mediceo.

In Cimel. Regin. Christ.

Ep. CII. bilitas ac frequentia, ut vel ex Seneca colligas, *Primum, non humilem accipit patriam*, EPHESUM *aut* ALEXANDRIAM; *aut si quod est etiamnum frequentius incolis, latius tectis solum.* Sic rursus eorundem *Ephesiorum* cum *Cyzicenis Concordiam* in nummo Antonini Pii; aut cum *Pergamenis* simul ac *Perinthiis* in nummo Caracallæ; *Smyrnæorum* cum *Atheniensibus* in nummo Commodi Mediceo, aut cum *Lacedæmoniis*, in alio nummo ejusdem Cæsaris Seguiniano; aut eorundem cum *Troadensibus* apud Ligorium; item *Nicæensium* cum *Byzantiis* in nummis Treboniani Galli & Valeriani; *Mytilenæorum* & *Pergamenorum* in nummo ejusdem Valeriani, ut plures adhuc mittam cum similis conventionis seu ΟΜΟΝΟΙΑΣ memoria. Pacta nempe illa publicæ *Concordiæ* inter ejusdem Communitatis Civitates, *Ephesios* puta, *Smyrnæos*, *Pergamenos*, renovata aut inducta in solemnibus Gentis conventibus; prout de iisdem Ionibus tradit Halicarnassensis, agens de annuo illorum conventu ad Templum Dianæ Ephesiæ, ubi de bello contra barbaros, præterea *& de mutua* CONCORDIA *communia consilia capiunt*, καὶ περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμοφροσύνης κοινὰς ἐποιοῦντο βουλάς. Unde quoque in signum ejusdem *Concordiæ* percussi nummi publico Communitatis earundem Urbium decreto, ΚΟΙΝΟΝ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕΣΙ. ut præfert nummus Commodi Mediceus. Inter eas autem Urbes, quæ extra ejusdem Communitatis jura agebant, inducta quoque, ut vidimus, & publico ære signata stabilitæ *Concordiæ* memoria; quæ vel *Sacrorum* inter easdem communionem inferebat, quod vere alibi monuisti; at clare arguunt præsides loci Dii iisdem Nummis insculpti; aut commune jus *Hospitii*, quo non privati solum, sed plures olim Urbes inter se junctæ, ac præ reliquis Miletus

In Cimel. Mediceo.

In Cimel. Regin. Christ.

In Cimel. Reg. Gall. & Mediceo.

Lib. IV.

tus & Sybaris, teste Herodoto, ac sicut de Thracia Lib. VI.
Virgilius,

Hospitium antiquum Trojæ, sociique Penates. Æneid. III.

Et similiter Ædui Romanorum hospitio atque amicitia florentes apud Cæsarem; aut *jus Civitatis* utrisque commune, ut inter Rhodios ac Athenienses, auctore Livio, *civitasque Rhodiis data, quemadmodum Rhodii prius Atheniensibus dederant*, & quomodo Perinthios cum Byzantiis restitutos εἰς τὴν Βυζαντίων συμπολίτειαν Polybius refert. Alioquin Selinuntiis Siculis ab Ephesiis olim concessum narrat Xenophon, ut quando patriam illi amisissent, Ephesi jus civitatis haberent. Adde jus *Commercii*, ut inter Megarenses & Corinthios apud Aristotelem, & quod videtur superioribus Alexandrinorum & Ephesiorum pactis, ut decebat duo nobiliora tum Orbis Emporia, ansam quoque præbuisse. Adde mutua *Connubia*, de quibus tradit idem Philosophus, Connubium esse ex iis, quæ proprie civitatibus sunt communia, quod altera alteri civitas dans, non unam tamen efficit civitatem. Sic Connubia finitimis externisque modo concessa à Romanis, modo adempta; ut ex pluribus Livii locis constat. Tacitus autem de Cremona, *annexu connubiisque adjacentium adolevit floruitque*; sic enim legendum crederem eo loco, non ut hactenus, *annexu connubiisque gentium*, quod postremum nimis vagum ibi ac longe petitum. Incrementa nempe cepit Cremona ex annexu & connubiis vicinorum seu *adjacentium*, sicut utrumque fieri consuevit. Connubia certe Latinis *inter se* vulgo à Romanis permissa videas, immo sæpe extra unius populi aut regionis fines vetita; sicut clare Macedonibus in quatuor Regiones divisis pronuntiatum à Paullo, *Neque* CONNUBIUM, *neque commerciorum, agrorum, ædificiorumque* INTER

[Margin notes: Bell. Gall. l. I. — Lib. XXXI. c. 15. — Lib. XVII. — Hist. Græc. l. I. — Polit. l. III. c. 6. — Hist. III. 34. — Liv. l. VIII. & IX. — Id. lib. XLV. c. 29.]

SE, *placere cuiquam* EXTRA FINES *regionis suæ esse*. Cæterum similis *Concordiæ* beneficio firmata quædam Fraternitatis ac necessitudinis, ut inter sorores, vincula; unde & *Sorores* etiam dictæ id genus Civitates, neque tam ob cognationem, ut de Utica & Carthagine Tertullianus, *in proximo* SOROR *Civitas*, aut alioquin Samaria & Hierosolyma apud Ezechielem; quam ob mutuam ac vere germanam inter se caritatem. Sic Aristides sermone de Epheso, Smyrna, Pergamo, quarum sancitam subinde publicis monumentis Concordiam vidimus, *νῦν χρὴ πάσας τὰς πόλεις* ΑΔΕΛΦΑΣ *ἀλλήλας ὑπολαμβάνειν*, *nunc decet omnes urbes* SORORES *se invicem reputare*. Ita Syria *Tetrapolis* dicta à quatuor nempe Urbibus *Antiochia*, *Seleucia*, *Apamea* & *Laodicea*, quæ propter illam ΟΜΟΝΟΙΑΜ, cujus fidem etiam faciunt descripti aliquot earum Nummi, SORORES, juxta Strabonem appellatæ. Ac ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΝ quidem legas in aliis Civitatum id genus Nummis, puta *Perinthiorum* & *Nicæensium* sub Severo ac Geta percussis, sed quæ fraternam Antonini & Getæ, quamquam certe valde lubricam concordiam innuunt, quod jam monuit Tristanus, & firmant conjuncta insuper in simili nummo Juliæ Domnæ, utriusque fratris capita simul & nomina.

De Pallio. Cap. XVI.

Lib. XVI.

In Cimel. Regin. Christ.

DE MUNIFICENTIA *Cæsarum* & QUADRAGESIMA *Remissa*.

MUNIFICENTIAM vero vel gratuita beneficia Urbi aut Provinciis à Cæsaribus concessa, seu in Vectigalibus, Tributis, Reliquis aliisque oneribus remittendis; seu in sublevandis restituendisque collapsis Civitatibus, plures Tiberii, Caii, Neronis, Galbæ, & sequentium Cæsarum nummi abunde prædicant, de quibus altum sæpenumero apud Auctores illorum temporum silentium. Galbæ certe, ut alia mittam, pulcherrimum facinus *Quadragesimam Remissam*, non aliunde quam

ex præclaris ejusdem Nummis hodie novimus. Tales duo occurrunt ejusdem Galbæ, unus cum viro ferente spolia & inscr. XXXX. REMISSA S. C. Alter rarior cum Arcu, quem aliquoties una inspeximus in luculentis Cimeliarchiis Ill. Camilli Massimi & Abbatis Bracesii, cum inscr. QUADRAGESUMA REMISSA. Geminum huic postremo vidit jam olim doctissimus Casaubonus, quem adtulit ad Suetonium & pluribus commendat, *Galbam revocasse abolitionem Quadragesimæ docemus nos invicto argumento Nummi veteris, qui ex S. C. ad tradendam posteris ejus beneficii memoriam & in honorem Galbæ fuit percussus, eum Nummum infra subjecimus.* Principum nempe brevioris ævi facta negligentius ab Historicis tradita, ut recte ibi observat ὁ πάνυ, & plures hujus Galbæ ac successorum nummi luculenter ostendunt. Hinc omissa omni Galbæ mentione, male hujus Vectigalis abolitionem à Nerone repetit Tacitus; Annal. XIII. 51.
Manet tamen Abolitio QUADRAGESIMÆ *Quinquagesimæque, & quæ alia exactionibus illicitis nomina publicani invenerant*; quum Galbæ præcipuum hoc fuisse beneficium constet invicto hujus nummi argumento. Neque enim audiendus vir eruditissimus, qui hanc Th. Reinesius in Ep.
abolitionem Neronis de *Quadragesima* summæ litium à Caio invecta haud ita pridem interpretabatur; & in qua sententia fuisse dudum ante illum video duos clari nominis Jurisconsultos, magnum [a] Cujacium & [b] Pancirollum. Clare enim eo loco Tacitus de abolitione Vectigalium, quæ paullo ante *Portoria* illi dicebantur, & coërcitis sub Nerone, qui eadem exigere consueverant, publicanis; ut non alia ibi sit *Quadragesima*, quam ea de qua agit Quintilianus, *Præter instrumenta itineris omnes res* QUADRAGESIMAM *publicano debeant*, Declam. CCCLIX.
aut Suetonius, qui *Publicum Quadragesimæ in Asia* memorat,

[a] Lib. VI. Obs. c. 28.
[b] Var. l. III. c. 31.

ſtricta & aliis remiſſa conſulendus eſt Plinius in Panegyrico; qualis non una olim exſtitit, alia eorum qui *manumittebantur*; alia Viceſima *portorii*, ut Syracuſis, teſte Tullio, nonnunquam pro Viceſima parte *frumenti*, quam unuſquiſque poſſidebat, ſicut Hiſpanorum *Viceſimas* explicat apud Livium Marcellus Donatus; alia autem *Hæreditatum* ab Auguſto inducta, & de qua etiam leges latæ à M. Aurelio, juxta Capitolinum; quas Viceſimas nonnunquam confundunt viri docti. Ad priorem reſpexit Arrianus, εἰκοστὴν αὐτοῦ δοῦναι ὀφείλει, *Viceſimam ejus dare opportet*, ſcilicet ſervi manumiſſi; alibi autem, δοκεῖτε ὅτι τοῖς εἰκοστώναις ἐπιθυμεῖ δοῦναι ἀργύριον, *Eone putatis, quod pecuniam dare cupiat Viceſimæ redemptoribus*, non ut vertit prior interpres εἰκοστώναις *pro teſſera vendentibus*, quod unde hauſerit fateor me neſcire, errare autem certo ſcio, & ſcivit etiam alter interpres Volfius, ut poſtea animadverti, qui *publicanos* hic vertit. *Viceſimam* nempe ſicut alia Vectigalia conducebant certo pretio publicani; unde paſſim, ut vulgo notum, dicti *Vectigalium redemptores*, Viceſimæ puta aut Quadrageſimæ, &c. quales proinde εἰκοστώνας vocat ibi eleganter Arrianus, qui & illius εἰκοστῆς ſeu *Viceſimæ* jam ante meminerat. Immo ſimpliciter *Redemptores* etiam dicti, ſicut alicubi Tullio, & aliquoties, ut præterea obſervo, apud Veteres Juriſconſultos, *Curatores operum cum redemptoribus negotium habent*, ac alibi in lege de Cretæ Cotoriis. Mitto jam *viceſimam proventuum*, quam ab Athenienſibus exegiſſe triginta Tyrannos auctor eſt Thucydides. *Quadrageſimam* etiam in ea urbe viguiſſe, eandemque inductam ab Euripide, videre licet apud Ariſtophanem,

> Τάλαντ' ἔσεσθαι πεντακόσια τῇ πόλει
> Τῆς ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ, ἣν ἐπόρισ' Εὐριπίδης.

Marginal notes: In Verrem. II. — Lib. XLIII. c. 2. — Dio l. LV. — Diſſ. l. II. c. 1. — Id. lib. III. c. 26. — Ulp. l. 2. D. de op. publ. — L. 15. D. de Public. — Lib. VI. — In Concionatr.

Quin-

Quingenta mox Reipublicæ talenta fore
Ex QUADRAGESIMA, *quam excogitarat Euripides.*

De VEHICULATIONE *Remissa.*

Ad ſimile genus Munificentiæ à Galba profectæ plurima referri poſſunt in Nummis Cæſarianis conſignata, quæ aliunde neſciremus. Cujuſmodi VEHICULATIO ITALIÆ REMISSA à Nerva, juxta præclarum ejuſdem Nummum vulgo apud Antiquarios obvium, cum duobus Mulis paſcentibus, & quem commemorarunt etiam ad Spartianum viri ſummi. Quamquam & majorem adhuc lucem mereatur, quam ei hactenus adlata eſt, & hic nobis aliquod ſpicilegium reliquerint viri longe doctiſſimi, parum alias inter ſe concordes, qui ad Hiſtoriam Auguſtam, vel nuper ad Codicem Theodoſianum rem Romanorum Vehiculariam adtigere. Neque pigebit proinde Nummum ipſum etiamſi obvium hic ſubjicere.

VEHICULATIONE] Ac primo inde diſcimus, nec aliunde quod ſciam, *Vehiculationem* Romanis dictam, quæ alias *Vehicularis Curſus*, *Vehicularium munus*, *res Vehicularia*, *Vehicula publica*, *Curſus* item & *Curſus publicus* dicebatur. Iis autem aliiſque adhuc vocibus deſignabantur, ut noſti, diſpoſita locis publicis per Italiam ac Pro-

Provincias animalia ſeu Vehicula in publicos & privatos etiam nonnunquam uſus. Originem autem illius Vehiculationis vulgo ab Auguſto repetunt viri ſummi; quæ tamen paullo altius arceſſenda eſt. Magiſtratus olim Romani ad Exercitus & Provincias profecturi, Mulis, Tabernaculis, aliiſque inſtrumentis itineris è publico inſtruebantur. Soli Legati, qui repente aliquo mittebantur, ſingula jumenta per oppida, qua iter faciendum erat, exigebant. Primus L. Poſtumius Conſul Anno V. C. DLXXXI. iturus in Campaniam ad agrum publicum à privato terminandum, Præneſtinis infenſus, cum publicum ſibi hoſpitium, tum jumenta parata, quum inde exiret, imperavit. Inde ſimilis continuo & major etiam licentia uſurpata à ſequentibus Magiſtratibus. Livius, ubi ſuperiora commemoraſſet, *jus velut probato exemplo Magiſtratibus fecit graviorum in dies talis generis imperiorum.* Lib. XLII. c. I. Ergo prima illa origo rei Vehiculariæ impenſis ſociorum ac privatorum; quamquam à principio tenues eſſent & extraordinariæ, occaſione ſubitarum Legationum, dein ſola libidine ac licentia Magiſtratuum niterentur: Ab Auguſto poſtea, quo celerius noſceret ſtatum Provinciarum, Vehicula per publicas vias diſpoſita; atque ita inductus Vehicularis Curſus, hinc inde ad Principem aut à Principe commeantium; quam eandem moris hujus cauſam & originem ſecus Trajano tribuit Victor. Manſit autem illa *Vehiculatio*, ſub ſequentibus Cæſaribus, ſed variis ſubinde mutationibus obnoxia; dum eadem à privatis ad fiſcum tranſlata; aut ejus onere ſublevatæ certæ tantum Provinciæ, aut plures leges identidem latæ, quibus ejuſmodi Vehiculationis commodis & incommodis conſultum; cautum de proviſu, cura, alimentis Animalium publicorum; & reſtricta vel am-

pliata iisdem utendi licentia. Insignis autem de Cursu Publico apud Procopium locus, quem præterierunt viri docti, ubi docet eum ab Imperatoribns institutum, cum ut hostium aut aliorum seditiones nuntiarent id genus Cursores, tum ut annua Vectigalia portarent. In via unius diei octo circiter Stabula, ad minimum quinque; in singulis Stabulis Equos quadraginta dispositos exstitisse, unde cursu diurno decem dierum viam metiri poterant Cursores; inde autem privatorum commoda ob promercales fructus, quos alendis Equis & Stabulariis vendebant Quæstoribus: sublatum autem passim illum Cursum à Justiniano, aut imminutum, ut in Ægypto & Oriente reliquo excepta in Persidem via, Stabulorum numerum; eumque insuper ab Equis ad Asinos redactum. Minus accurate autem ibi vir doctus *δρόμον δημόσιον* per *Veredarios* reddit, qui pars tantum erant publici Cursus à Romanis Imperatoribus antiquitus constituti, de quo agit ibi Procopius, quum constaret præterea ex *Quadrigis*, *Rhedis*, *Birotis*, *Clabulis*, aliisque animalibus præter Equos, *Mulis* puta, *Bobus*, *Asinis*, & de quibus omnibus proinde agitur in Cod. Theodosiano sub titulo de *Cursu Publico*. Quamquam sub Justiniano ac ætate Procopii ad Veredarios redactus mihi videatur idem Cursus, sublato publicorum aliorum Animalium ac Vehiculorum eam in rem usu, (quod etiam sub Juliano contigisse tradit Socrates, ut infra dicitur) ac omissus proinde videas à Treboniano superiorum Imperatorum Constitutiones, quibus de Quadrigis, Rhedis Mularibus, Birotis, Jumentorum numero quibus traherentur, aliisque id genus sub eodem titulo *Publici Cursus* agebatur. Unde etiam alibi idem Procopius meminit *καταλυτηρίου τῶν βερεδαρίων Diversorii Veredariorum*. Cæterum neque

Arcan. Hist. c. 30.

Ædif. l. v.

neque accedere poſſum alteri viro doctiſſimo, qui *Vehicularium Curſum* eatenus à *Curſu Publico* diſtinguit, ut priori dicta tantum proprie *Vehicula*, poſteriori autem cum *Vehicula* tum *Veredos* deſignari exiſtimet. De ultimo liquet: de altero eundem etiam vocis uſum ſatis arguunt cum *Vehicula*, quæ Suetonio dicitur diſpoſuiſſe Auguſtus, quo ipſo tamen Publici Curſus ac proinde etiam Veredorum originem idem vir doctus alibi ad illum refert; tum *Vehicularis Curſus*, *Munus Vehicularium*, *Curſus Publicus* promiſcue uſurpata apud Hiſtoriæ Auguſtæ Scriptores; tum auctoritas Juriſconſulti, cui *Patrimonii ſunt munera rei Vehicularia*, quo in genere onus publici Curſus deſignatur, prout ipſemet vir doctus immemor alterius notationis eadem verba alicubi interpretatur. Sic ὄχημα Græcis promiſcue de Vehiculatione illa, ſeu Veredis ſeu Rhedis uſurpetur. *Angarias* quidem à *Veredis* aperte diſtinguit Julianus peculiari lege, qua per Sardiniam Curſus publici rationem diſponit. Quamquam & *Vehicula* etiam ac *Veredos* haud obſcure ſejungi videam à Valentiniano ea Conſtitutione, qua vetat *Veredos aptari Vehiculis*; reſtricta tum nempe ad vulgarem uſum horum ſignificatione; ſicut alia lege rurſus per *Vehicula*, ſolæ *Rheda Mulares* eidem deſignantur. Qua ratione etiam factum obſervo, ut *Publicus Curſus* ab *Angariis* & *Parangariis* diſtinguatur in Codice Juſtinianeo, & fere ibi ad Curſum Veredorum ſeu Equorum Curſualium reſtringatur. ITALIÆ] Inde intelligimus à Nerva ſublevatos illo onere Italos, non autem Provinciales. Sæpe equidem potior præ reliquis Italiæ conditio. Hinc, ut alia mittam, *Jus Italicum* & urbes Juris Italici à cenſu ſoli & capitis (prout illud alicubi explicat commemoratus paullo ante Juriſconſultus ad Cod. Theodoſianum)

Jac. Gothofr. ad C. Th. T. v. p. 200.

L. 1. D. de Mun. & Hon.

L. 200. T. v. C. Th.

L. 16. C. Th. de Curſ. Publ.

L. 24. eod.

L. 17. eod.

immunes; hinc *Centesima* à Caio Italiæ remissa, non autem Provinciis, juxta Suetonium; hinc ALIMENTA ITALIÆ à Nervæ successore, juxta ejusdem Trajani nummum, distributa; hinc denique juxta alium Severi Nummum, mihi quoque visum apud illustrissimum Colbertum, INDULGENTIA IN ITALIAM. At postea receptum, ut *Italiæ* exemplo nonnullis Provinciis eadem *Vehiculatio* remitteretur, onere nempe illius ad fiscum traducto, ut liquet ex Constitutione Constantii; *In his duntaxat Provinciis, in quibus Cursus à Provincialibus exhibetur.* Ergo quædam Provinciæ, in quibus Cursus ille aliunde, è fisco nempe exhibebatur. Talis *Africa*, ut ex aliis legibus ejusdem Codicis haud male videtur colligere diligentissimus ejus interpres. Neque vero insolita ejusmodi in Africam beneficentia, sicut alioquin in ejus Metropolim Augustorum *Indulgentiam* prædicant rursus Italiæ exemplo antiqui Nummi, INDULGENTIA AUGG. IN CARTH. *Indulgentia Augustorum in Carthaginenses.* De Hadriano etiam Spartianus, *Multum beneficii Provinciis Africanis attribuit*; an forte Cursu fiscali ibi primum instituto, quod in genere illi tribuit idem Auctor? Sic varia sæpe nec eadem Provinciarum Romani orbis sub Cæsaribus conditio. Gallis jus Civitatis & tributorum immunitas, postrema etiam Batavis concessa; quum aliæ Provinciæ essent tributariæ. A Mesopotamiis impositum à Trajano tributum ab Hadriano non exactum. At vicissim certa quædam onera hujus aut illius Provinciæ, ut Bithyniorum onus & impendia pro legatione annua ad Principem, & ad Mœsiæ Rectorem, apud Plinium: sic Fiscus Judaicus; sic gravius onus Provinciarum, quæ parebant Proconsulibus, quam quæ Legatis Cæsaris, ut exemplo Achaiæ & Ma-

L.5. C.Th. de Curios.

Tac.H.1.8. Id. H. III. 17.

Spart. in Hadr.

L.1. Epist. c.2.

& Macedoniæ Tacitus docet, & quod non debuit peritissimo alioquin Romanorum rituum Lipsio negotium facessere. Ratio enim meo judicio obvia, quod annua essent Imperia Proconsulum; inde sumptus Provincialium graviores in itinera, in adventum eorundem Magistratuum, quem Cicero non multum ab hostili expugnatione differre solitum alicubi testatur, & quam gravis esset Provinciis sæpe alibi inculcat: adde in plures Legatos, & majorem Comitatum Proconsulum, penes quos etiam sex fasces, quum Legatorum Cæsaris essent quinque, & diuturniora imperia, & minora proinde Provinciæ onera, adde denique, eidem Tacito illustrando insignem Tullii de eadem Macedonia *Consulari Imperio* vexata locum. REMISSA] An quod in Italia sublata fuerit omnino *Vehiculatio*, sub Nerva; an quod tantum remissum ejus onus, eodem à privatis ad fiscum translato? Prius suadere videntur Muli clitellis depositis pascentes; posterius autem publicæ utilitatis ratio, & singularis ejusmodi beneficentiæ exempla. Equidem apud Dionem lego, Macrinum sub Severo, *Vehiculis Principis, quæ disposita erant via Flaminia ad cursum, præfectum*, πρὸς μὲν τοῖς τοῦ Σεβήρου ὀχήμασι τοῖς κατὰ τὴν Φλαμινίαν ὁδὸν διαθέουσιν ἐπετάχθη. Qui locus inprimis notandus, quod *Vehicula Principis* eadem vocet, quia nempe ad fiscum spectarent, & ita in Italia à Nervæ temporibus mos obtinuisse videatur. *Remissa* vero ac sublevata latius eadem *Vehiculatio* sub Hadriano, Pio, ac Severo; quorum ille, *Cursum fiscalem instituit, ne Magistratus hoc onere gravarentur*; Pius *Vehicularium Cursum summa diligentia sublevavit*; Severus, *Rei Vehiculariæ munus à privatis ad Fiscum traduxit*, auctore Spartiano. Quæ loca valde exercuerunt viros doctos, cum Historiæ Augustæ, tum

Annal. l. 76.

Pro L. Manil.

De Provin. Consul.

L. LXXVIII.

Spart. in Hadr.

Capitol. in Pio.

tum Concilii Theodosiani interpretes, quorum expositiones jam hic non ventilo. Ita autem capio Spartiani de Hadriano locum, de quo illi inter se potissimum digladiantur. Hadrianum nempe curam Vehiculationis, quam antea gerebant Rectores Provinciarum ac Magistratus Urbici, ut è Plutarcho liquet in Galba, ad Fiscum traduxisse, constitutis certis personis per singulas Provincias, qui in posterum nomine Principis sollicitudinem illam in se reciperent. Hinc instituti videntur in Provinciis illi *Præfecti Vehiculorum*, quorum mentionem sæpe videas in Inscriptionibus antiquis, eorumque aut *per Gallias*, aut *trium Provinciarum*.

Thes. cccccxciii. 3. & ccccxl. 3.

Inde etiam postea illud *Agentium in rebus* officium, quos legimus in Constitutionibus sequentium Imperatorum, & quidem modo unum, modo duos per singulas Provincias missos, qui curam publici Cursus gererent; ac unde *Cursus Publici Præpositi*, *Curiosi*, *Evocati*, & *Exploratores* dicti, sicut constat ex Codice Theodosiano. Ita Magistratus cum Pop. Rom. tum Civitatum gravi onere liberati ab Hadriano, quod iis, quamquam impensis Provincialium, in speciali provisu & cura illius Vehiculationis incumbebat. Eo modo res plana & sublatæ difficultates variæ, quibus laborant aliæ interpretationes. Neque obstat, quod Cursui Publico præfuisse legamus Præsides Provinciarum in Annalibus sequentium temporum, ut in Constitutione quadam Juliani; quatenus nempe generalis cura & administratio Provinciæ ad eos spectabat. Nihil quidem certius, quam per *Cursum Fiscalem* ab Hadriano institutum, intelligi Cursum ad Fiscum pertinuisse, seu *Fisco obnoxium* redditum, ut loquuntur alibi Imperatores; non autem quod communis Magistratibus esset factus, ut existimabant viri summi. Nihil præterea certius, quam ita

L. 4. C. Th. de Curs. Publ.

L. 1. de Actuar. & Numera. C. Th.

Cur-

Cursum Fiscalem ab Hadriano institutum, ut tamen jam antea Magistratus Italiæ essent eo onere sublevati, & post eundem restarent adhuc onera & impensæ Provincialium. Prius è superiori Nummo liquidum; posterius ex iis, quæ de Pio Hadriani successore, ac Severo tradentes auctores vidimus. *Sublevari* autem potuit à Pio variis modis res Vehicularia, non Diplomata solum seu licentiam Publici Cursus usurpandi paucis concedendo; sed insuper vel Stabulorum, quod à Constantio etiam factum, aut Pabulorum, aut Animalium comparandorum onus pro locorum situ & opportunitate Provincialibus remittendo; vel familiam seu Muliones, Carpentarios, Veredarios, aliosque id genus è fisco alendo; alios denique abusus in Vehiculatione usurpanda tollendo, minuendis oneribus, aut impensis Provincialium, neque tamen omni circa eam sumptu iisdem adhuc remisso, quod à Severo demum factum innuere videtur Spartianus. Neque tamen vel diuturna, vel certe universalis illa Severi beneficentia, rem Vehicularium à privatis ad fiscum traducentis. Mansit utique aut renovatum hoc onus privatorum in certis Provinciis, ut jam diximus, & ad quas proinde restringenda lex supra adlata, *Patrimonii sunt munera rei Vehicularis.* Iterum vero ab aliquot Imperatoribus, ut à Valeriano scribente ad Præfectum Illyrici, ne aut *Vehiculis aut sumptibus Remp. gravent*, tum inprimis à Constantio & Juliano variis modis sublevata res Vehicularia, juxta leges de *Curiosis* & *Publico Cursu*, quæ leguntur in Codice Theodosiano, ac Libanii & Ammiani de Juliano testimonia. De Constantio vero eum in id intentum postremus refert, ut *Rei Vehicularia succideret nervos.* Adeo etiam ut mutatis rerum vicibus, non sublevatos solum provinciales omni onere

Treb. Poll. in Balista.

Lib. xxi.

re aut ſumptu, ſed rem inde largiter facientes luculenter doceat Procopius loco ſupra indicato, ob commeatus nempe alendis Equis & Stabulariis ſuppeditatos, qui continuo iiſdem ex Ærario à Quæſtoribus perſolvebantur; ita quidem ut ſublato eo Curſu à Juſtiniano gravi diſpendio multarentur. At non proinde damno aliquo, aut vero levi etiam beneficio adfectam à Nerva *Italiam* quis putet, *Remiſſo* illo Curſu aut *Vehiculatione*, quæ ea ætate nondum ad fiſcum traducta, varia ſecum privatorum onera importabat. Conquirenda iis erant & comparanda Animalia; Pabula ſubminiſtranda; exſtruenda ſtabula; de Vehiculorum Opificibus, Mulionibus, Mulomedicis, Carpentariis, Veredariis, Hippocomis providendum: Adde licentiam & abuſum onerantium Vehicula; Jumenta iniquius tractantium; deducentium per Vias vetitas: Adde frequentiam eadem ſubminiſtrandi; Evectionum contractus, aliaque incommoda plenius alicubi à Libanio

Orat. Fun. Jul. In Carminib.

enarrata, & ſignanter à Gregorio Theologo, ubi Saſimorum tanquam Σταθμοῦ ſeu unius è Manſionibus publici Curſus incommoda inde orta deſcribit, quem locum jam notavit vir doctus ad Procopium. Quibus damnis aut incommodis ſubinde obviam ire voluerunt variis Conſtitutionibus ſequentes Imperatores, queis non *Remiſſa* quidem ſed *ſublevata* illa *Vehiculatio*; dum modus & menſura illius præſcribitur; numerus præterea Vehiculorum aut vehendorum in ſingulis; pondus oneris iiſdem imponendi; Viarum definitio; Cautelæ in eadem Vehiculatione concedenda & uſurpanda; Evectionum neceſſitas; conſtitutio denique, ut diximus, certarum perſonarum, quæ omnium horum curam gererent, lata; ut non immerito tam inſignis beneficii à Nerva Italiæ conceſſi memoria publico ære

ſignari

ſignari decreto Senatus meruerit. Neque fruſtra etiam, ut vides, *Muli* paſcentes in eodem nummo expreſſi, quo *Remiſſa* ejuſmodi *Vehiculatio* indicaretur. Præcipuus enim in ea *Mulorum* uſus, à quibus *Rhedæ Curſuales* aut *Fiſcales* Sulpitio Severo dictæ, trahebantur, & quorum animalium poſtea præſcriptus alicubi octo numerus tempore æſtivo, hyemali decem, Birotis trina. Inde etiam *Vehiculum* pro ejuſmodi *Rheda mulari* à Valentiniano uſurpatum, quod ante diximus, ut *Rhedæ mulares* Columellæ; ac *Muliones*, quorum ſæpe mentio in Codice Theodoſiano, & *Mulomedici* in Conſtitutione Valentiniani, ac apud rei Veterinariæ ſcriptores, ut notavit ad eandem vir doctus. Hinc *Muli* inter alia itineris inſtrumenta data olim è fiſco Magiſtratibus, cum ad Exercitum tum ad Provinciarum regimen profecturis, ut liquet ex Livio, Suetonio, Lampridio, quibus adde Tullium de lege Agraria. Hinc Edictum Juſtiniani, quo *Mulas* ad Curſum Publicum antea adſignatas Præſidibus Provinciarum Pontici tractus, in poteſtatem illius Vicarii revocat. Hinc denique *Muli Angariales* Libanio, & quod de Juliano tradit Socrates, *Mulorum*, Boum, & Aſinorum Curſus ab eo ſublatus. Sed rectius idem Libanius, qui duntaxat modum præſcriptum & in meliorem formam circa eadem animalia redactam à Juliano Vehiculationem tradit; ſicut probant adhuc ejuſdem Cæſaris leges ea de re latæ. Mitto L. Veri Vehicula cum Mulabus & Mulionibus argenteis, & quæ jam alibi de Mulis, non jam in Curſu, ſed in pompa Muliebri aut Circenſi, è Nummis ac antiquis auctoribus notavimus. Cæterum præter *Mulos*, aliaque ſolita Vehiculationis aut Curſus publici animalia, *Equos* puta, *Boves*, *Aſinos*, (de quibus peculiares etiam leguntur Imperatorum Conſtitutiones in

L. 8. C. Th. de Curſ. Publ.

Ed. VIII. c. 3.

Orat. Fun. Jul.

Lib. III. c. 1.

Codice Theodosiano, & quorum postremos *Asinos* nempe in Ægypto & reliquo Oriente excepta in Persidem via, à Justiniano Equorum loco constitutos, tradentem diximus Procopium) *Cameli* quoque suo quodam jure recensendi veniunt. Certe ubi de Veredis egisset Procopius, mox insequentibus Camelos magno numero è publico ali solitos observat vehendis impedimentis militaribus, ne aut onus subire cogerentur coloni, aut necessariorum quidpiam militi deesset; hoc vero beneficium à Justiniano sublatum. Ad quem Camelorum usum respicere etiam videntur ea

L. 2. & 18. D. de Mun. & hon. quæ de *Camelasia* & *Camelariis* ac *alimentis Camelorum* leguntur in una vel altera lege Digestorum, & illi καμήλων φροντιστὴ, quorum alicubi meminit Eusebius. In

De Marty. Palæst. c. XII. eundem militarem usum recepta quoque apud alios gentes res Vehicularia, quod aliunde notum; sicut de

Lib. XLII. c. 3. Philippo contra Romanos bellum gesturo Livius narrat, Vehicula Macedonibus imperasse tormentis aliisque bellicis instrumentis vehendis. Sed hæc aliaque eo spectantia docebit nos brevi eruditissimus Schefferus. Opportune enim superioribus jam scriptis, moneor ex ultimo Septentrione à clarissimi nominis & ingentium in litteras simul ac litteratos meritorum Nicolao Heinsio nostro, cum alia parata ad prœlum habere virum illum inter paucos hodie diligentia & eruditione præstantem, tum luculentum & accuratum de *Re Vehicularia* Commentarium. Ea solum hic adtigimus, quæ in veterum de rebus Nervæ silentio, & recentium diffidentibus aut incertis de hac *Vehiculatione* sententiis, ad pleniorem præclari ejusdem Nummi declarationem spectare videbantur. Neque etiam alienum ab hoc loco insigne ejusdem Nervæ facinus CALUMNIA FISCI JUDAICI SUBLATA, juxta

xta nummum jam in ſuperioribus adlatum, & quomodo deceſſor ejus Domitianus *fiſcales Calumnias* repreſſiſſe dicitur Suetonio, aut Oroſio Marcus *Fiſcalium negotiorum Calumnioſa monumenta* incendiſſe, Juſtino autem *Calumnias litium* dici videas. Ut mittam alias ejuſdem Nervæ liberalitates cæteroquin ignotas, quas reperias iterum in ejus Nummis, de quibus paullo infra.

L.VII.c.15.
L.XXXVIII. c.7.

Ad ſimilem vero beneficentiam ſpectat quoque liberalitas illa Hadriani, juxta quam Remiſſa fiſco Principis aut ærario Pop. Romani RELIQUA debita ab annis ſedecim, ſyngraphis debitorum in foro incenſis, ſicut Dio & Spartianus in ejus vita tradidere. Hujus præclari facti memoriam ac imaginem tranſmiſere ad poſteras & noſtram etiam ætatem præclari ejuſdem Cæſaris Nummi, in quibus Hadrianus ſiniſtra Sceptrum tenet, dextra autem facem accenſam, qua jacentem in terra faſciculum exurit, ante tres figuræ ſtantes, quarum una (aut juxta nummum Mediceum tres) ſublata manu gaudium & acclamationes ſuas conteſtatur, Nummi autem inſcriptio, RELIQUA VETERA HS. NOVIES MILL. ABOLITA.

De Reliquis Remiſſis aut Abolitis.

Viderat jam olim ſimilem Nummum vir incomparabilis, ſed quem male in Auſonianis lectionibus ad Tra-

janum non Hadrianum refert, deceptus, ut puto, lectione prioris partis ejusdem nummi, in quo iste TRAJANUS HADRIANUS vocatur; ut posterius nomen, quod sæpe accidit, vetustate exesum in nummo vix amplius comparuerit. Unde cadit omnis ejusdem Scaligeri sollicitudo, *mirum est quod & Ausonius & Numisma tribuunt Trajano*, quod Hadriano nempe imputant Scriptores Historiæ Augustæ. In Ausonio enim aut *Hadrianus* pro *Trajano* omnino reponendus, ubi hujus facti in Panegyrico ad Gratianum meminit, aut inter *μνημονικὰ ἁμαρτήματα* Ausonii referendum: Numisma autem index hujus facti sub Hadriano non Trajano percussum. Neque id insolitum, ut Hadriani acta Trajano adscribant auctores; errore forte itidem ex ea nominum communione profecto. Ita quum Hadrianus Cursum instituisset fiscalem, Victor Schotti, ut supra innui, id Trajano tribuit, ac de prima publici Cursus institutione perperam accepit, quæ Augustum auctorem habuerat. Eandem alias Hadriani munificentiam superiori Nummo expressam refert
Dyn. VII. p. 76. quoque Abul Pharagius*, ut primum ac præcipuum Cæsaris illius factum. Per RELIQUA autem eodem Nummo designantur publica & fiscalia debita tam Civium Romanorum (quamquam ea distinguit in commemoratione hujus rei Spartianus) quam residua Provinciarum ex præteritis Vectigalibus aut Tributis; & quæ postrema vulgo *Reliqua*, *Reliqua publica*, *Reliqua tributaria*, *Reliqua ex fiscalibus titulis*, *Reliquationes* etiam passim vocantur in libris veterum Jurisconsultorum &
L. 9. §. 2. D. de Publ. & Vect. Constitutionibus Cæsarum; sicut alias quoque Paulo J. C. *Reliquationes Vectigalium*. Unde Eusebius etiam ex versione Hieronymi, in mentione hujus facti, *Reliqua Tributorum Urbis relaxavit chartis publice incensis.*

Græcis

Græcis vero eadem dicta similiter non λοιπάδες solum & λοιπογραφίαι, sed etiam λείψανα seu *Reliquiæ*, (contra quam censet doctissimus Casaubonus ad Spartianum) ut mox è Procopio audiemus. Neque vero ignoras quam frequentia essent *Reliqua* illa, ad quæ exigenda & compellendos ad solutionem debitores, præter ordinarios Judices ac Rationales, tot *Exactores*, *Executores*, *Compulsores* item & *Opinatores* extra ordinem missos, iidem libri Juris Romanorum nos docent. Inde *Tabularii* insuper seu *Numerarii* constituti, qui in rationes referrent ac Judicibus iisdem aut Exactoribus indicarent, à quo & quantum id genus *Reliquorum* deberetur, ut liquet ex Constitutione Valentiniani, quæ in utroque Codice legitur. Unde etiam explicanda & supplenda venit vetus Inscriptio, in qua scribitur Florus Augusti Libertus TABULARI. FISCI ALE- Thes. DCXI. 5.
XANDRINI RELIQUO... h. e. *Tabularius Fisci Alexandrini Reliquorum*, ac simul illustrantur aliæ Constitutiones Imperatorum, in quibus iidem *Tabularii* L. 1. de Num. & Actuar. C. Th.
Civitatum, aut inter *officia fisco obnoxia* recensentur. VETERA autem dicuntur in Nummo eadem Reliqua, prout apud Tacitum, *Vetera* Provinciarum onera, & notantur apud Suetonium, *Tabulæ* VETERUM *ærarii debitorum*, h. e. præteriti temporis, sicut ea vocan- In Augusto.
tur Jurisconsultis, ut *præteriti temporis Vectigal* à Papirio, L. 7. D. de Public.
& *præteriti temporis Reliquationes* in Novella Justiniani; Nov. CLXIII.
ac nonnunquam *præterita*, ut de *præteritis condonatis* in eadem, alibi *Reliqua debita à præterito circulo Indictionis*. Nov. CXLVII. c. 1.
Ita *superiorum omnium temporum Reliqua* in alia Constitutione Theodosii. Et eatenus distinguitur Hadriani Indulgentia ab ea quorundam Cæsarum, qua non *Vetera* vel præterita, sed futura Tributa subinde remissa leguntur. Immo per eadem *Vetera* designata in Nummo

 non

non promiscue omnium superiorum temporum Reliqua, sed præterita annorum sedecim, ut ex Dione scimus. Ita duplo major M. Aurelii Indulgentia, à quo Reliqua sex & quadraginta annorum remissa tradit alibi idem Dio. Inde vero, & arte haud sine fundamento, Indictionum exempla colligit in Eusebianis ὁ πάνυ, & ex Hadriani Indulgentia annorum XVI. seu XV. absolutis, Marci autem XLV. itidem absolutis, quatuor Indictiones completas efficit, per quas nempe ejusmodi fiscalium debitorum Remissiones fieri solitæ. Atque ita longe aute Constantini tempora quærenda esset origo earum Indictionum, de qua tamen nihil certi aut eodem Constantino antiquius docere nos potuit Petavius. Quamquam interdum aut citra limitationem temporis remissa in genere omnia præteriti temporis *Reliqua*, ut cum aliunde tum ex commemorata paullo ante Constitutione Theodosii manifestum; aut ad pauciores etiam annos, quam è quibus vulgo constabat Indictio. Ita *quinque annorum Reliqua* à Constantino Flaviensibus Æduis remissa, ut ex eorundem Panegyrico scimus. Athenis vero Tributorum indictiones quinto quoque anno fieri solitas observat alicubi Xenophon. Sicut ergo futura Tributa in triennium, quinquennium, aut simile annorum spatium subinde remissa apud Historicos leguntur; sic præterita etiam seu *Vetera* ad simile tempus nonnunquam condonata. Quin HS NOVIES MILL. summa eodem Nummo adscripta, ut & in veteri Lapide apud Gruterum, nisi quod huic summæ addantur ibi *Centena Millia*, sed descriptorum errore, quem merito ad Spartianum castigavit ὁ πάνυ, & cui suffragatur interiorum hodie litterarum decus & Pecuniæ Veteris optimus interpres Jo. Frid. Gronovius. Inde autem magnitudinem illius largi-

Lib LXI. — De Athen. Rep. — Thes. x. 6.

largitionis, quam non referunt auctores, adhuc hodie scimus, & quam (prout Nummo expressa) ad ducenties vicies quinquies centena millia scutatorum Philippeorum, seu ut hodie loquuntur, viginti duos *milliones* cum dimidio reduxerunt jam ante nos viri docti. Digna utique, mi OCTAVI, munificentia Romano Principe seu Parente publico, & vel quo nomine LOCUPLETATOR ORBIS TERRARUM dici merito potuit Hadrianus, prout in antiquo Nummo vocatur. Certe in tantum laudanda beneficentia, in quantum culpanda Vitellii profusio, qui eandem summam NOVIES MILLIES SESTERTIUM *paucissimis mensibus intervertisse* creditur. ABOLITA autem dicuntur signanter eadem Reliqua, quod igni traditæ fuerint debitorum syngraphæ, sicut Deûm ædes *igni abolitas* dixit Tacitus, aut Poëta, *aboleri carmina flammis*, immo in simili facto Honorius juxta tres ea de re Constitutiones in [a] Cod. Theodos. *Chartis* ABOLITIS, *quibus debita publica continentur*; alibi, [b] *Atque ut ipsa memoria* RELIQUORUM *intercidat, Chartas omnes &c. undique in medium congregatas palam flammis jubemus* ABOLERI, item in Cod. Tit. *Chartis* ABOLITIS *debitorum*. Alioquin *Remissa* aut *Condonata* dicta vulgo ejusmodi Reliqua, ac sequiori ævo, ut observo, *Relaxata*, cum in Constitutione Honorii, *Privatæ quoque rei debita similiter relaxamus*, tum Eusebio in Chronico ex versione Hieronymi loco paullo ante adlegato, ac similiter Cassiodoro, *fiscalia tributa relaxasse*. Quæ liberalitates cæteroquin vulgo *Indulgentiæ*, ut notum, illa ætate dici solitæ, sicut *relevatio* de futuris, juxta Justiniani Novellam. Hinc etiam haud ignoti Tituli *de Indulgentiis Reliquorum*, aut *Indulgentia Tributariorum Reliquorum*, & quod eodem spectat, *de Reliquis publicis*

Tac. Hist. 2. 95.

Annal. 15. 49.

[a] L. 6. de Indulg. deb. C. Th.

[b] L. 3. Eod.

L. 14. Eod.

L. 6. supra.

Var. l. 111. c. 32.

Nov. CLXIII.

non exigendis. Alias liquet, quo ſenſu ſumatur *abolitio* aut *abolitio publica* apud eoſdem Juriſconſultos, quæ nempe ad *Indulgentias Criminum*, de quibus Codex Theodoſianus, non autem *Reliquorum* ſpectant: quamquam & juxta Nummum, nec in diſpari beneficentia
Annal. XIII. Tacitus, loco alibi excuſſo, *Manet tamen* ABOLITIO *Quadrageſimæ*; alibi autem, *Tributorum abolitio*. Similes vero cum temporarias tum perpetuas largitiones Cæſarum in condonandis reſiduis Tributorum aut Vectigalium, vel abolenda eorum parte commendant ſæpe Auctores, ut in Auguſto, Aurelio, M. Aureliano Dio, Ariſtides, Capitolinus, Vopiſcus; in Antonino
Lib. XXV. Pio Faſti Siculi, in Juliano Ammianus & ipſemet
[a] Ep. XLVII. in [a] Epiſtolis ac Miſopogone; in Valente idem [b] Am-
[b] Lib. XXXI. mianus, cui traditur *in adærandis* RELIQUORUM *de-*
In Panegy. *bitis non moleſtus*; ac denique in Gratiano Auſonius. Immo ſi Procopium audimus, id non jam ab uno ſed à ſingulis Cæſaribus, neque ſemel ſed aliquoties fieri ſolitum, ut reliqua condonarent; qui locus præclarus
Arcan. Hiſt. c. 30. index hujus moris meretur hic adſcribi; πρῶτα μὲν εἰθισμένον ἦν ἐκ παλαιοῦ ἕκαστον τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντα οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοῖς τῶν δημοσίων ὀφλημάτων ΛΕΙΨΑΝΟΙΣ τὸν κατηκόους δωρεῖσθαι πάντας· *primo quidem ſolitum erat ab antiquo, unumquemque è Romanis Cæſaribus, non ſemel ſed ſæpius publicorum debitorum* RELIQUA *omnibus, qui erant in ditione Pop. Rom. remittere*; & ratione addita, ne perpetuo in his anguſtiis verſarentur, aut Quæſtorum Reliqua exigentium moleſtiæ eſſent obnoxii: Juſtinianum vero ſpatio annorum duorum & triginta nulla ejuſmodi *Reliqua* remiſiſſe; quo factum ut miſeri ſubditi non novam ſed præteriti temporis gravem & iniquam exactionem veriti, fortunis omnibus exuerentur. Quam immerito autem hac labe one-

oneretur Justinianus, & quam non inferior fuerit ea laude, quam ex *Indulgentiis Reliquorum* captaverant Decessores, abunde arguunt duæ ejusdem Novellæ anno imperii XXVIII & XXIX latæ, quibus XXIII annorum Reliqua omnia condonat. De Juliano alioquin observat Ammianus, cavisse illum *ne per Indulgentias quas appellant Tributariæ rei concederet* RELIQUA; idque ob rationem quam addit haud absurdam, quod ejusmodi Indulgentiæ cederent tantum in commodum divitum, non vero pauperum, qui ad universam solutionem omnium id genus Reliquorum, sub exordia principatus compelli sine laxamento consueverant. Similem vero Indulgentiam Reliquorum ut Romanis Cæsaribus, ita jam olim in regni auspicio cum Laconum tum Persarum Regibus consuetam tradentem videas Herodotum, ἐν δ᾽ αὖ Πέρσῃσι ὁ κατιστάμενος βασιλεὺς τὸ προσοφειλόμενον φόρον μετιεῖ πάσῃσι τῇσι πόλισι, *apud Persas Rex creatus omnibus civitatibus Tributum quod debent remittit.* Neque disparem in aliis Regibus beneficentiam commendant nonnunquam auctores, ut in Alexandro Magno Arrianus, Solensibus L Talenta Reliqua remisisse; in Perseo Polybii Excerpta eum universis Macedonibus fiscalia debita condonasse; in Mithridate Justinus, *debita Civitatibus publica privataque remittit*; & in Theoderico Cassiodorus, eum Arelatensibus, ut modo audivimus, *fiscalia tributa relaxasse.* At Rhodiorum singulare facinus memorat Dio Chrysost. qui remissionem omnium debitorum sibi à Romanis factam admittere detrectarint. Neque insolitus etiam modus abolitionis superiori Nummo expressus, Imperatoris nempe face accensa Reliquariorum syngraphas comburentis; quo sublata vel præcipua calumniandi (ut aliunde scimus) materia, securitati eorundem perpe-

Nov. CLXVII. & CLXVIII.

Lib. XVI.

Lib. VI.

Lib. II.

περὶ ἀρετ.

Pag. 125.

L. XXXVIII. c. 3.

Orat. XXXI.

tuæ consuleret. Hunc morem certe videtur ab Augusto hausisse Hadrianus, de quo simile factum referunt præter Suetonium Dio ac Appianus; & quem rursus
Lib. LXX. post Hadrianum æmulatus cum Marcus juxta Dionem
Lib. VIII. c. 15. & Orosium, tum Aurelianus apud Vopiscum, *tabulas publicas ad privatorum securitatem exuri in foro Trajani semel jussit*; ac præterea juxta Ausonium Gratianus, & latis aliquot ea de re Constitutionibus, ut paullo ante vidimus, Honorius. Immo quod laudabile facinus
Pag. 207. Pio quoque adscribunt Fasti Siculi seu Ἐπιτομὴ χρόνων à Scaligero edita; quamquam altum sit apud auctores in rebus Pii de eo facto silentium. Quum vero iidem Fasti nihil tale de Hadriano referant, quod tamen invicta Auctorum, Lapidum ac Nummorum simul fide constat, haud vane suspicari licet, illos id Pio secus tribuisse, quod ad Hadrianum Decessorem aut successorem Marcum referri debuit. Neque vero pauca id genus occurrunt in Fastis illis male ordinata, quæ intacta reliquit, aut è quibus in lubrico ædificat ὁ πάνυ.

De Liberalitatibus & Congiariis Cæsarum. Ejusdem vero aut Hadriani, aut Decessoris Trajani, aut aliorum priorum juxta ac sequentium Cæsarum LIBERALITATES, CONGIARIA DATA POP. ROMANO, vix aliunde rursus, quam ex præclaris eorundem Nummis scimus, in quibus repetita sæpius illarum largitionum memoria: adeo ut in Hadriani Numismatibus VI ejusdem LIBERALITATES, in Pio VIII, in Marco VI aut VII, in Severo VI, & Antonino Caracalla etiam VIIII diversis temporibus factæ reperiantur. Ita CONGIARIUM PRIMUM P. R. DAT. in præclaro Titi nummo apud illustrem Sevium, in aliquot Trajani nummis Mediceis, CONGIARIUM PRIMUM, SECUNDUM, TER-

TERTIUM; in Nerone CONG. II. DAT. POP. in M. Aurelio etiam CONG. AUG. III. & CONG. AUG. IIII. Quibus vero temporibus, aut qua occasione eædem largitiones factæ, docere possunt adscripti in iisdem Nummis Consulatuum aut Tribunitiæ Potestatis numeri; atque ita inde suppleri deficientes hic passim Romanæ Historiæ Annales, qui nonnunquam bis aut ter ad summum dati ab uno vel altero Cæsare *Congiarii*, aut *Liberalitatis* præstitæ meminere. Quis jam similem Nervæ beneficentiam memorat, præter præclarum ejus Nummum inscriptum CONGIAR P. R. S. C. aut geminum Gazæ Barberinæ, CONGIARIUM DA. P.R.? Quis Getæ, præter Antonini fratris nummos, in quibus illius LIBERALITAS V, hujus VI. signatur; cujus generis aureum vidi etiam in Gaza Regia Gallorum? Quis Maximi & Pupien?, præter insignem eorum Nummum, qualem æreum quoque suppeditavit mihi Museum Seguinianum, LIBERALITAS AUGUSTORUM? Quis vel Philippi aut Decii, præter inscriptum prioris Nummum, LIBERALITAS AUG. II. & alterius LIBERALITAS AUG. ut sexcentos id genus omittam sub singulis ferme Cæsaribus aut majori eorum parte signatos? Quid vero illustrius in Actis Pacis eorundem Cæsarum, quid ad eorum commendationem & ad aliorum simul exemplum magis opportunum? Unde præterea nisi ex eorundem Nummorum contemplatione discas omnem rationem hujus moris, qui non semel viris doctissimis imposuit, ac præ aliis τῷ πάνυ ad Historiam Augustam; dum in Amphitheatri gradibus omnes illas argenti & tesserarum largitiones & panum divisiones fieri existimat; ac de iis interpretatur inscriptionem antiquam, QUÆ DIVISÆ SUNT

POPULO PER GRADUS, & locutiones frequentes in Codice Theodosiano, *de Gradibus*, *in Gradibus*, *& Gradibus Panem distribuere?* At vero hanc ejus sententiam merito jam ante nos ab aliis impugnatam, præ cæteris Nummi veteres abunde refellunt; qui ob solemnitatem ejusmodi largitionum percussi, ostendunt erectum Tribunal seu suggestum, & Gradus ante quibus conscendebatur; sedentem in Curuli Imperatorem; stantes in eodem suggestu unam aut plures figuras, cum Congio aut Tessera, Frumentarias aut Nummarias Tesseras distribuentes singulis per illos gradus easdem recipientibus. Cujus generis en tibi duos nummos priorem cum Nervæ Congiario supra indicato, alterum Alexandri Severi è Museo Christinæ Augustæ.

H. Vales. ad Ammian. & Jac. Gothofr. ad C. Th.

Foro autem vicinum fuisse illum suggestum, & eandem simul harum divisionum rationem firmat illustris apud Josephum locus, male ab eodem viro summo acceptus, ubi inter alia de illo suggestu loquens, ὑψηλὸν τὸ ἐςὶ τὸ ςέγος εἰς τὴν ἀγορὰν φέρον, *sublimis vero est ille suggestus ducens ad forum*, & quo respexit Prudentius loco haud ignoto,

Origin. l. XIX. c. 1.

Et quem panis alit gradibus dispensus ab altis.

Quæ satis ante oculos ponunt, quid sibi velint locutiones illæ PER GRADUS, aut PANUM GRADI-

LIUM

LIUM obviæ in inſcriptione veteri, apud Caſſiodorum, & in Codice Theodoſiano; quæ non alio, quam ad Gradus erectos ante illum ſuggeſtum reſpiciunt, è quibus Teſſeræ nummariæ aut frumentariæ, ac poſtea id genus Panes quoque dividebantur. Neque proinde tamen ſuperiores aliique id genus Nummi, de *Panum* illorum *Gradilium* diſpenſatione ſeu *Annonis Civicis* cum clariſſimo hujus ætatis Juriſconſulto explicandi veniunt. Illæ enim *Annonæ* ſeu *Panes Civiles* quotidie diſtribui ſoliti, unde ἄρτοι ἡμερήσιοι vocabantur, quod è Codino notavit jam ad Hiſtoriam Auguſtam ὁ πάνυ. At Nummi, de quibus agimus, ad extraordinarias Imperatorum largitiones ſpectant, quas nempe vel ſub auſpicia Imperii; vel die virilis togæ deſtinatis hæredibus datæ; vel adoptato aliunde ſucceſſore, declarato Cæſare, Natalibus aut Quinquennalibus vel Decennalibus Principis; liberorum Nuptiis; ſolemnibus Victoriarum ac Triumphorum; adventu in Urbem; aliiſque id genus publicis feſtivitatibus, Populo aut Militibus erogabant. Has enim ut plurimum video ejuſmodi largitionum occaſiones in antiquis monumentis. Quo ſpectant etiam extraordinariæ illæ Annonæ largitiones Urbi aut Italiæ pro temporum ratione conceſſæ; ut à Nerva, cujus facti rurſus ſolus index ejus Nummus in quo Modius cum ſpicis & inſcr. PLEBEI URBANÆ FRUMENTO CONSTITUTO. Quamquam id factum ad certam & ſtabilem frumenti diviſionem ſpectare videatur; qualem menſtruam Principum liberalitate Romæ conſtitutam noſti, & fidem inter alios facit Philo de Auguſto οὐ μόνον ἀλλὰ κἂν ταῖς μηνιαίοις τοῦ πατρίδος διανομαῖς, ἀργύριον ἢ σῖτον ἐν μέρει παντὸς τοῦ δήμου λαμβάνοντος, *Domi quoque quoties menſtruas pecuniæ frumentive diſtributiones populus acciperet.* Adde *Alimenta*

Jac. Gothofr. ad C. Th. T. v. p. 240.

Legatio. ad Caium.

ſicut viciſſim Donativum pro Congiario apud Spartianum, *Donativum Populo ac militibus expendit*. *Largitiones* alioquin & *largitates* dictæ ſequiori ævo ejuſmodi Cæſarum Liberalitates; quomodo poſterior occurrit eo ſenſu in duabus Conſtitutionibus Theodoſii, in titulo de Annonis Civicis Codicis Theodoſiani, item apud Spartianum in Caracalla, *non tenax in largitate*. Prior autem, cum haud infrequens eidem Spartiano, tum apud Hieronymum, *quidquid & Imperatoris* LARGITIO *& honoris infulæ dederant, in uſus pauperum conferebat*. Hinc ſimilis etiam LARGITIONIS mentio in ſequenti nummo Conſtantii, in quo ſedens Imperator cum Tiara inter duas figuras unam militis ſtantis, alteram cum Corona radiata dextram Conſtantio porrigentem, aut ab eo aliquid accipientem,

In Hadriano.

Tom. v. p. 252.

Ep. ad Salvin. T. I. p. 74.

In Cimel. Regin. Chriſt.

Chiffletius noſter, qui haud vulgarem hujus antiquitatis amorem ac peritiam conjunxit, & cui hujus nummi iconem debeo, opportune eundem referebat ad illam Conſtantii liberalitatem, qua Arſacem Armeniæ Regem proſequutus dicitur apud Ammianum, *Conſtantius accitum Arſacem Armeniæ Regem* SUMMAQUE LIBERALITATE *ſuſceptum præmonebat & hortabatur, ut nobis amicus eſſe perſeveraret & fidus*; mox, MUNERA-

Lib. xx.

NERATUS *cum Comitibus quos duxerat, rediit ad regnum, nihil ausus temerare postea promissorum, obligatus gratiarum multiplici nexu Constantio.* Commode itaque de eodem Rege Armenio explicanda illa figura radiata, & signatus nummus in memoriam liberalitatis illius seu *largitionis*, quam in eum contulit Constantius; & cui lucem fœneratur insuper Spartianus in simili Hadriani munificentia, *Reges eorum* LARGITIONIBUS *prosequutus.* Hinc nota etiam illo ævo *Largitionis* pro Ærario significatio, *unde Comites sacrarum Largitionum*, qui ante Procuratores aut Præfecti sacri Ærarii vocabantur. Cæterum distributæ nonnunquam ejusmodi largitiones, quæ fiebant Populo Romano, Curatoribus Tribuum & Centurionibus plebis, qui nempe easdem postea viritim dividerent, sicut factum ab ejusdem Constantii conjuge Eusebia. Index mihi hujus moris ipse Cæsar Julianus, insigni loco ubi de Augustæ illius
Orat. III. p. 241. in Urbem adventu verba facit, ὁπόσα τι ἔνειμε τῶν φυλῶν τοῖς ἐπιστάταις καὶ ἑκατοντάρχαις τοῦ πλήθους ἀπαριθμήσασθαι· *quantum autem pecuniæ Tribuum Curatoribus & Centurionibus plebis numerari jussit.* Liberalitate scilicet in adventu Cæsarum haud insueta, quam & infra illa tempora in Theodosio scilicet seniore commemorat Idatius, &
In Chronico. juxta eundem Marcellinus Comes, *Theodosius Imp. cum Honorio filio suo Romam mense Junio introivit*, CONGIARIUM *Romano populo tribuit.* Ne abolitum jam quis putet illa ætate *Congiariorum* usum aut nomen, quod vix tamen in Nummis, qui supersunt, illorum temporum videas. Mitto alia, quæ addi hic possent forte haud protrita, neque scitu injucunda, de varia & multiplici ratione ejusmodi Liberalitatum & Congiariorum; de ætate illorum, qui ad ea admittebantur; de Tesseris Frumentariis ac Nummariis, earumque varietate,

tate, nec una appellatione; de multiplici numero summæ viritim datæ; de pondere & valore Nummorum, qui destinabantur nonnunquam ad similes largitiones: sed partim quibus non licet leviter defungi; partim quæ ab aliis jam dicta, aut vero dicentur uberius & accuratius à viro utriusque nostrum amicissimo ac insigni Lycei Pisani ornamento Valerio Chimentelli, luculento opere de Re Donatica veterum, ad cujus editionem se publice nuper obstrinxit. Nos vero hic ad alia, & quidem ad finem operis, ita urgente Typographo, properamus.

De ADVENTU *Cæsarum aut* RESTITUTIS *Provinciis.*

Singularem quoque superiorum Cæsarum Beneficentiam ac Providentiam signant varii illorum Nummi, qui vel PROFECTIONIS ab Urbe, ac ADVENTUS eorundem in Provincias meminere; aut singularum RESTITUTORIS titulum iisdem Cæsaribus sæpenumero tribuunt. Ibi videmus utique Hadrianum aliquem, aut Marcum, aut Severum, Augusti exemplo, ac ut decuit *cunctarum Provinciarum parentes*, circumferentes terrarum orbi præsentia sua varia subinde ac insignia beneficia. In Mauretaniam Expeditionem suscepisse Hadrianum colligit alicubi ex Spartiano eruditissimus Reinesius. Certum vero id ex ejus Nummis, ubi ADVENTUS MAURETANIÆ legitur, quomodo & similem Trajani profectionem memorant itidem ejus Nummi, ADVENTUS AUG. MAURETANIÆ. Neque vero *Africam* solum, *Alexandriam*, *Asiam*, *Bithyniam*, *Hispaniam*, *Judæam*, *Italiam*, *Macedoniam*, *Thraciam* lustrasse Hadrianum docent similes ADVENTUS eorundem locorum, totidem Nummis inscripti, qui occurrunt in antiquariorum libris, sed *Ciliciam* quoque, ut liquet ex numismate parum obvio, quod nuper Cimeliar-

 chio

chio inclytæ Reginæ accessit ADVENTUI AUG. CILICIÆ. Ut pateat quam vere à Dione sit adsertum, neminem Principum tantum terrarum peragrasse; quo nomine HERCULEM etiam eundem appellatum existimavit doctissimus Casaubonus. Sic duplicem Severi in Thraciam profectionem arguit nummus ejusdem Mediceus, ΕΠΙΔΗΜΙΑ Β. ΣΕΥΗΡΟΥ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ· *Adventus* II. *Severi, Perinthiorum Neocoron.* Tacitum vero Augustum etiam extra Urbem profectum ac Romam reversum, vix aliunde quam ex præclaro ejusdem Nummo colligas, in quo Imperator equitans, præeunte victoria, à tergo vero miles, & signa Legionum cum inscr. ADVENTUS AUG. Frequenter vero plures figuras juxta Aram & cum Tauro videas, ad sacra nempe facienda paratas, quibus illum ADVENTUM AUGUSTI prosequuntur eæ, quas adibat Imperator, Provinciæ. Sacra nempe olim peracta in adventu aut reditu Principum; quomodo Clytemnestra apud Senecam nuntiato illi Conjugis adventu,

In Cimel. Mediceo.

Sacris colamus prosperum tandem diem;

In Agamem.

ne alios testes huc advocem in re haud obscura; aut alioquin Rhodiorum exemplum, qui juxta Hyginum, quoties à littore longius prodeunt classes, *prius sacrificant Phorbantis* ADVENTUI. Sicut sacris nempe Deorum loci præsidum, quod alibi diximus, præsentiam, ita iisdem salutarem Augustorum Epiphaniam celebrant Urbes & Provinciæ, ac felicitatem suam prædicant iis, quas interdum præferunt id genus Nummi, inscriptionibus, ADVENTUI AUG. FELICISSIMO; aut FELIX ADVENTUS AUG. NN. Hinc de Adventu Constantini ac filiorum, quem Roma sibi pollicebatur, Nazarius, *Unum modo quo fieri posset Roma*,

Astron. l. II.

In Panegyr.

FE-

FELICIOR, *maximum quidem, sed tamen solum, ut Constantinum, ut Beatissimos Cæsares videat, & fruendi copiam pro desiderii modo capiat, ut vos* ALACRIS *excipiat, &c.* Certe ubi Hadrianus in Africam venit, *ad* ADVENTUM *ejus post quinquennium pluisse*, auctor est Spartianus, ac ideo ab Africanis dilectum. Inde etiam quum partim præsentia sua, ut Hadrianus, Marcus, Severus; partim etiam absentes, ut Pius, ac nonnulli id genus Cæsares, variis modis easdem Provincias sublevarent; jacentes erigerent; damna earum in gloriam Principis verterent; refovendo easdem aut instaurando; modo Tributa, Vectigalia, Reliqua, Vehiculationem remittendo aut abolendo; modo tertiam partem vel Vectigalium, vel fundorum civitatibus ad publicas necessitates aut reparanda mœnia deputando, quorum illud prisca institutione receptum docet Constitutio Theodosii, posterius ab Honorio demum & Arcadio inductum Codex Theodosianus; modo pecunia aliunde, ut à Pio factum narrat Capitolinus, easdem adjuvando; modo Præsides & Procuratores suos licentius in eo munere versantes coërcendo, sicut de Hadriano Spartianus; haud immerito idem RESTITUTOR ACHAIÆ; AFRICÆ; ARABIÆ; ASIÆ; BITHYNIÆ; CILICIÆ; GALLIÆ; HISPANIÆ; ITALIÆ; MAURETANIÆ; MACEDONIÆ; PHRYGIÆ; SICILIÆ, aliarumque adhuc regionum publico ære signatus. Ut proinde de illo Cæsare, jure optimo dixerit Aur. Victor, *cum oppida universa* RESTITUERET. Immo non BITHYNIÆ solum, sed in specie ejusdem Metropoleos Restitutor legitur in rarissimo nummo Abbatis Bracesii inscripto, RESTITUTORI NICOMEDIÆ; cujus nempe, ut aliorum id genus, solemnis typus, stans Imperator

L. 13. C. de Vectig.

L. 32. de oper. publ. C. Th.

supplicem posito genu Urbem aut Provinciam dextra erigens.

Hinc de Hadriano in Chronico Eusebius, *Terræ motu facto* NICOMEDIA *ruit, & vicinæ urbes plurimæ eversæ sunt. Ad quarum instaurationem Hadrianus de publico est largitus impensas.* Ut liqueat quo titulo ac jure NICOMEDIÆ aut BITHYNIÆ RESTITUTOR dicatur in iisdem Nummis. Sic collapsas terræ motu duodecim Asiæ Urbes à Tiberio erectas ac restitutas præter Auctores, celebrat notus ejusdem Nummus CIVITATIBUS ASIÆ RESTITUTIS. Quo respexit Velleius, *Fortuita non Civium tantummodo, sed Urbium damna Principis munificentia vindicat.* RESTITUTÆ URBES ASIÆ: qua de re consulendus itidem Strabo; & quod simile Marci beneficium prædicant Nummi à Communitate XIII. civitatum signati, quos alibi descripsimus. Ita eodem exemplo Galba REST. NUM. seu *Restitutor Numidiæ*, dictus in præclaro Nummo Seguiniano, & Postumus aut Gallienus RESTITUTOR GALLIARUM; quomodo Vopisco etiam vocatur Aurelianus; ac nonnunquam augustiori titulo in aliis Nummis, RESTITUTOR GEN. HUMANI, ut Licinius Valerianus, aut RESTITUTOR ORBIS Valerianus ac Aurelianus, aliique;

Lib. XII. & XIII.

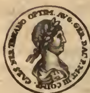
liique; de quo Aureliano proinde Vopiscus, *per quem totus Romano nomini* ORBIS *est* RESTITUTUS; seu, ut in nummo insigni Hadriani, RESTITUTORI ORBIS TERRARUM. Mitto jam aut L. Vero signatos nummos ut RESTITUTORI PARTHIÆ; aut Marco SARMATIÆ; aut denique eodem spectantes titulos RESTITUTORIS URBIS; EXERCITUS; REIPUBLICÆ; ac etiam MONETÆ; quos Severo, Alexandro, Probo, Jovino, Valentiniano aliisque tribuunt itidem antiqui Nummi. *Respublica* nempe, juxta Athalarici decretum apud Cassiodorum, *non est unius civitatis cura, sed totius regni provisa custodia.* In Cimel. Regin. Christ. Var. l. IX. c. 11.

Neque minora Munificentiæ & Majestatis eorundem Principum exempla præbent REGES ab iis frequenter exteris gentibus DATI. Præiverant Augustus, Tiberius, Claudius, Nero, à quibus Arsacidarum aut Armeniorum solio Reges subinde impositi leguntur; ut de Mauris, Judæis, aliisque nihil jam dicam. Inde plures iique haud vulgares Nummi, hinc cum Cæsarum effigie, illinc eorum Regum, quos vel datos à Romano Principe, vel in fidem acceptos liquet: cujusmodi, quos supra enumeravimus, qui hinc Augustum, Claudium, Flavios, Lucillam, Pium, Severum, Gordianum, illinc RHOEMETALCEM, AGRIPPAS, MANNOS, ABGAROS, SAUROMATEM, aliosque id genus signant aut recensent. Ut certe haud illustriori documento delati beneficii, aut obsequii debiti fidem contestari potuissent iidem Reges ὑπήκοοι, prout eos haud immerito vocat Strabo. Quibus adscribendus etiam venit Ponto ac Bosporo ab Augusto impositus juxta Dionem POLEMO; unde Nummus argenteus quantivis pretii, qui in priori area Au- *De Regibus datis à Cæsaribus.* Lib. VI. Lib. LIII.

Annal. 11. 56. gustum, in altera eundem Regem Ponticum, ut Tacito vocatur, & à quo dictus seu à filio *Pontus Polemoniacus*, exhibet, & quem Regiæ Gallorum Gazæ novissime insertum indicabat mihi vir plenus officii omnique laudum ac virtutum genere ornatissimus Henricus Justellus. Sub Trajano vero, ut propagati latius, quam sub Decessoribus imperii fines, sic ampliata quodammodo juris illius & majestatis prærogativa. Non jam Romæ; sed Ctesiphonte in ipsa Parthorum Regia Rex nomine PSAMATISSORIS iisdem Parthis à Romano Principe constitutus: quod factum præter Dionem ac Spartianum tangit quoque in Parthicis Arrianus apud Photium. Id vero, si aliunde non constaret, docerent nos hodie præclari hujus Cæsaris Nummi inscript. in aversa parte REX PARTHIS DATUS; & quo referendus itidem cum alter apud Occonem, REX PARTHICUS RESTITUTUS; tum alius parum obvius, REX PARTHUS. (In Cimel. Regin. Christ.) Armeniis etiam Regem nomine Parthamasium dedit, illato proinde Parthis & Armeniis bello, quod Rex Armeniorum non à se, sed à Parthorum Rege Diadema accepisset. Haud uni etiam genti barbaræ ad Pontum Euxinum, impositos ab eodem Trajano aut ejus successore Hadriano Reges commemorat in Periplo Arrianus. (In Peripl. Pont. Eux.) Inde constitutos illos per Orientem aut alios terrarum tractus Reges signat etiam memorandus ejusdem Trajani nummus aureus, cum inscr. REGNA ADSIGNATA; quem & alibi non semel visum Etrusci Mæcenatis Gaza nobis suppeditavit.

Vides

Vides in priori tam auguſtæ ſolemnitatis morem, curuli in ſuggeſtu inſidentem inter duos milites Imperatorem; poſito autem genu ſupplicem Arſacidam, quem Parthis Regem protenſa dextra conſtituit, juxta nempe Phraatis exemplum Horatio commemoratum,

—— *jus imperiumque Phraates* L.1.Ep.XII.

Cæſaris accepit genibus minor:

aut illud Claudiani, *poſitoque Tiaram ſubmiſere genu.* Poſterior vero non quinque, ut cælator male expreſſit, ſed ſex figuras exhibet, ſedentem itidem in ſubſtructione Imperatorem; ſtantes cum Tiaris aut Coronis Reges ab eo creatos; eundemque alteri figuræ ſtanti manum porrigentem. Ut proinde haud obſcurum, quænam deſignetur divino Revelationum Scriptori, ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς, *imperium habens ſupra Reges Terræ.* Sic Trajani, aliorumque Deceſſorum exemplo, à Pio & L. Vero Reges rurſus Armeniis dati, juxta præclaros Nummos utriuſque Cæſaris, REX ARMENIIS DATUS, aut REX ARMENIÆ DATUS, quos deſcripſerunt diligentes antiquarii. Inde mos ille ad ſequiora tempora tranſmiſſus, cujus meminit Procopius, ut Armeniæ minoris ſatrapæ quinque conſtituerentur, qui inſignia à Rom. Imperatore Chlamydem, Tunicam, Calceamenta coloris

(Margin notes: VI. Conſ. Honor. — Apoc. XVII. 18. — Lib. III. de Ædif. c. 1.)

ris punicei, quæ nemo nisi Imperator Romanorum & Rex Persarum possit gestare, obtinere consueverant. Immo non *Armeniis* solum sed QUADIS etiam REGEM à Pio DATUM, de quo silent Auctores, docuit me rarissimus ejusdem Cæsaris nummus, quem videre licuit in Museo Seguiniano.

Stantes hic cernimus duas figuras, unam nudam Regis illius barbari; alteram Legati Cæsaris dextram illi porrigentem. Bella nempe aliasque id genus Expeditiones per Legatos ac Præsides obiisse Pium refert Capitolinus, qui extra agros aut Campaniam pedem non extulerit. Ita in altero Nummo modo indicato, REX ARMENIIS DATUS, non Imperator, sed Legatus nomine Cæsaris coronans Regem visitur. Haud aliter ac iisdem Armeniis olim à Caio nepote Augusti Ariobarzanes, & à Germanico Artaxias sub Augusto ac Tiberio impositi. *Regis* autem illius *Quadis dati* nulla mentio aliunde in rebus Pii, nisi quod fide & auctoritate hujus Nummi *Quadis* pro *Ladis* apud Capitolinum videretur restituendum *Pacorum Regem Ladis dedit*, quæ de *Lazis* vulgo explicant viri docti, ac ita reponendum statuunt; alii *Lados* pro *Lazis* dictos exemplis tuentur: quibus consona *Diabolus* & *Zabolus*; *Diarryto* & *Zarryto*; *Diabas* & *Zabas* juxta Cl. Valesium ad Ammianum; a-
Lib. VIII. c. II. pud Philostorgium similiter Ναδιανδὸν ἢ τὴν Ναζιανζὸν ἐξονομάζει, & quæ alia id genus addi possunt. Quibus etiam

etiam suffragari videtur, tum quod apud Procopium lego, credi Romanos sub Trajano Lazos usque & Sagidas pervasisse; tum qui fidem facit ea de re Arrianus, ubi Lazis Regem nomine Malassam ab Hadriano datum scribit: ut proinde nihil obstet ab Hadriani successore idem quoque factitatum. Accedit & *Pacori* illud nomen Armeniis, quibus finitimi Lazi, familiare. Alioquin, ut Lazorum frequens sequiori ævo ac ætate Justiniani apud Procopium & Agathiam mentio, quorum postremus insignia Regia Lazorum Regi à Justiniano pro more missa commemorat; ita obscura in rebus Romanorum anteriorum ætatum. *Quadorum* autem non frequens solum memoria in rebus Marci, qui Pium excepit; sed iidem jam ante Romanis pridem noti, ac similibus imperiis adsueti leguntur; unde etiam sub Tiberio barbaris *dato Rege Vannio gentis Quadorum*. Immo, quod huc potissimum facit, Marcomannis & Quadis Reges quidem fuisse, *sed vis & potentia* REGIBUS *in auctoritate Romana*. Id vero clarius explicat in Marco Capitolinus, QUADI *autem amisso* REGE *suo, non prius se confirmaturos eum, qui erat creatus, dicebant, quam id nostris placuisset Imperatoribus*. Aderat nempe præter antiquam consuetudinem, recens illud Pii exemplum, à quo (quicumque tandem fuerit) Regem Quadis datum, testis idoneus superior Nummus. Quæ de Quadis autem iste loco modo adlegato, eadem de Mauris tradit Procopius; prisco more apud eos receptum, ut nemo etiam Romanorum hostis, Regem se declaret, nisi Regia insignia ab Imperatore habuisset; unde quum & ii à Vandalis accepissent, male fundatum imperium credebant: Alioquin non *datum*, sed sublatum Quadis Regem, nomine Gabinium, insigni Romanorum perfidia inter sacra hospitalis mensæ Va-

L. IV. Bell. Gotth. c. 2.
In Peripl. Pont. Euxi.
Lib. III. p. 90. ed. Reg.
Tac. Annal. II. 63.
De German. c. 42.
Bell. Vandal. l. II. c. 25.

Lib. XXIX. lentiniani temporibus trucidatum, apud Ammianum legas.

De expeditionibus & victoriis Cæsarum.

Mitto jam eorundem Cæsarum EXPEDITIONES bellicas; subjugatas PROVINCIAS; VICTORIAS; TRIUMPHOS; devictarum Gentium spolia, Tropæa; quibus plena omnis hæc memoria, pleni etiam doctorum virorum, qui in ea tradenda hactenus aut explicanda, laborarunt libri. Describit prima Philippica Gregorius Theologus, solemnes Imperatorum Statuas ac Imagines, quibus modo Urbes dona offerentes; modo Victoriæ eosdem coronantes, modo jacentes ad eorum pedes & prostrati Barbari; modo multiplices Venationes insculptæ visebantur. Nonne vero eodem adhuc spectaculo nos oblectant cælatæ id genus imagines in antiquis iisque copiosis Imperatorum Nummis? Quam insuper nobiles adjunctæ id genus symbolis Inscriptiones, æterna propagati à Trajano ultra Euphratem ac metas Romanæ potentiæ præscriptas imperii monumenta, ASSYRIA IN POTESTATEM P.R. REDACTA; vel ASSYRIA ET PALÆSTINA IN POTESTATEM P.R. REDAC. aut ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P.R. REDACTÆ: aut BABYLONIA, vel EUPHRATES, vel TIGRIS; aut ADIAB seu *Adiabene*, unde dicti *Adiabenici* Imperatores? Ita dilatatum sub eodem Trajano trans Istrum imperium prædicat cum DANUBIUS, tum DAC. CAP. seu *Dacia capta*, & clarius DACIA AUG. PROVINCIA, ac ideo quidem *Augusti*, quod post divisionem Provinciarum Cæsaris ac Populi, Cæsaribus non Populo accederent novæ Provinciæ, ut alibi jam è Dione vidimus, & quæ proinde non à Proconsulibus, sed Legatis Augusti regebantur. Vetus lapis Pio Imperatori positus.

Orat. I. in Julian.

positus, CUJUS NUTU ET AUSPICIIS PROVINCIA DACIA GUBERNATUR. Ita in aliis nummis Trajani, non solum ARABIA ADQUIS. aut ARABIA CAPTA, sed similiter ARABIA AUGUST. PROVINCIA. Iisdem accensendæ veniunt cum eædem *Arabia Capta* aut *Adquisita* inscriptiones in nummis L. Veri ac Severi, tum in eodem Vero PARTHIA CAPTA; sicut obvia in Vespasiano JUDÆA CAPTA; aut GERMANIA CAPTA vel SUBACTA, in Domitiano & M. Aurelio, vel DEVICTA in Alex. Severo; aut frequens similiter ARMENIA CAPTA, vel DEVICTA, vel RECEPTA, in M. Antonio, Augusto, Vero, & cujus *Armenia Capta*, inclinatæ nempe & lugentis Mulieris, Pharetra & Arcu depositis, iconem, quæ forte erat ad manus, hic subjecimus. Thes. CCLIX. 7.

Unde apposite juxta ejusmodi iconem Hieronymus, *depoſuit pharetras Armenius.* At mentio devictæ Germaniæ non solum obvia in adlegatis nummis Domitiani, Marci, aliisque; sed in altero etiam Maximi, in quo figura Equestris sternens hostem præcedente Victoria, cum inscr. VICTORIA GERMANICA. Singularis quoque raritatis Nummus æreus è maximorum itidem genere ejusdem Cimeliarchii, qui hinc Philippum & Otaciliam Conjuges, illinc duas Victorias exhibet cum Epist. ad Lætam. In Cimel. Regin. Christ.

 Cly-

Clypeo & inscr. VICTORIÆ CARPICIÆ. *Carpi* nempe sub Maximo & Baltino, quod Capitolinus tradit in eorum vita, contra Mœsos pugnantes, Scythico bello principium dedere; qui à Gordiano dein repulsi, dum in Persas tendit, à Philippo tandem successore profligati fuere; cujus postremi successus unicus index nobis superior Nummus. Deleti postea iidem denuo insurgentes ab Aureliano; unde illi *Carpici* cognomen à Senatu delatum, quamquam repulso eodem cognomine, ut è Vopisco scimus. Sub Diocletiano vero gens universa in Romanorum ditionem ac fidem transiit, sicut observo apud Idatium in
Lib. XXVIII. Fastis; apud Ammianum vero eosdem antiquis excitos sedibus, in Pannoniam ab illo principe translatos. VICTORIÆ quoque SARMATICÆ mentio cum in nummis Maximiani & Constantii Junioris, quos jam descripsere viri docti, tum in aliis Diocletiani & Constantii Chlori, quos habet Gaza Barberina. Occurrit itidem VICTORIA GOTHICA in nummo Constantini, eoque majoris, ut vocant, moduli, quem recondit illustre Cimeliarchium Cardinalis Buoncompagni. Neque vero iisdem explicandis immoramur, quum notæ sint abunde ex Annalibus illorum temporum reportatæ de Sarmatis aut de Gotthis victoriæ, & natæ inde GOTTHICI & SARMATICI appellationes supra jam commemoratæ. De Quadis etiam Carum & Numerianum triumphasse, devictis nempe bello Sarmatico, quod à Caro confectum memorat Vopiscus, clare arguit insignis Nummus, in quo uterque
In Cimel. Regio. Christ. triumphans depictus, cum inscr. TRIUNFU. QUADOR. At augustiores adhuc ii tituli, juxta quos non unius aut alterius Gentis, sed UBIQUE vel UNDIQUE VICTORES prædicantur in aliis nummis idem Nume-

Numerianus aut Constantius junior, & postremus etiam in nummo argenteo illustrissimi Colberti, VICTOR OMNIUM GENTIUM. Quid referam debellatum ab eodem Constantio Magnentium, ac in ejus rei memoriam coronatum à Victoria eundem Cæsarem Labarum tenentem, in quo Crucis effigies & monumentum historiæ, quæ de eodem haud minus ac Parente circumfertur, consentaneum, HOC SIGNO VICTOR ERIS; cujusmodi Nummum ab Occone descriptum noveram, & nuper etiam apud Patinum nostrum videre licuit? Immo quid inde passim *Vexilla militum*, ut verbis utar Hieronymi, *Crucis insignia* reddita; aut ejus picturam *ardentes Diadematum gemmas* condecorantem, cujusmodi ab ævo Constantinianæo plena omnis hæc memoria: ritu, ut fieri solet, qui majora paulatim & alia etiam dein cepit incrementa. Quid sæculo proinde septimo susceptam ab Heraclio contra Cosroëm Regum Regem expeditionem recenseam, cum ut alias ulcisceretur injurias, tum ut Crucis signum ab eo Hierosolymis avectum repeteret; prout colligas è Zonara, Cedreno, aliis, & certe arguit singularis ejus Nummus, cujus ectypum damus è Museo Leonardi Agostini celebris Urbis Antiquarii. In eo nempe depictus Eraclius cum filio Eraclio Constantino, seu ERACLIUS ET ERA. CONST. PP. AUG. in altera parte Crux supra globum & basim erecta, cum memorabili inscr. DEUS ADJUTA ROMANIS.

Socrates, Sozomenus, Philostorgius, &c.

Epist. ad Lætam.

Quamquam nec de Germanis solum, Quadis, Got-

this, Sarmatis, Britannis, Parthis, Armeniis, Judæis, Arabibus, Dacis; Persis, aliisque hostibus Populi Romani erecta in Cæsarianis Nummis Tropæa videas, aut actos Triumphos, sed de deleta etiam scilicet ac triumphata Christianorum gente, sub symbolo Herculis Hydram perimentis in nummo Maximiani supra jam à nobis illustrato. Ad geminos sed infaustos Diocletiani Collegæ Triumphos refero quoque nummum aureum eximiæ raritatis, qui laudatum sæpius Cimeliarchium magni litterarum Mæcenatis Medicei Cardinalis exornat. Exhibet ille hinc Diocletianum, IMP. C. VAL. DIOCLETIANUS AUG. illinc tres Mulieres stantes cum cornucop. & inscr. FATIS VICTRICIBUS S.C.

Mythol.l.1. Vides hic TRIA FATA, ut *Parcas* vocat Fulgentius, ac passim Græcorum more Romani auctores; certe juxta Artemidori regulam, cui tres Mulieres vestitæ Parcas, nudæ Horas aut Gratias signant. Quamquam & Furias, tres Mulieres vestitæ, sed facibus insuper ac flagellis armatæ adumbrent in præclaro Philippi nummo, & præterea *Parcas* ac *Fata* distinguit Ausonius,

Oneir.l.11. c.49.

In Select. Numis. Seguini.

Eidyll. xi.

tres ordine Parcæ,

Tres Charites, TRIA FATA.

Equidem Templum olim in Urbe Parcis dicatum, sub nomine TRIUM FATORUM, cujus meminit aliquoties Anastasius, & de quo audiendus, qui illum explicat, Procopius; ἔχει δὲ τὸν νεὼν ἐν τῇ ἀγορᾷ πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ὀλίγον ὑπερβάντα τὰ ΤΡΙΑ ΦΑΤΑ· οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι

Bell.Gotth. l.1.c.25.p. 375.ed. Reg.

μαῖοι τὰς Μοίρας νενομίκασι καλεῖν· Ædem vero habet (Janus) *in foro pro Curia, paullo super* TRIA FATA; *sic Romani Parcas vocare consueverunt.* Unde non male liceret colligere, sub Diocletiano erectum Romæ Templum illo nomine. Certe nondum exstabat illud ætate Tertulliani, qui Romanos sugillat, quod non tantum honoris Fatis decreverint, à quibus tradita illis erat invita Junone Carthago, quam lupæ Larentinæ. Quamquam Zozimus Parcas quoque recenseat inter ea numina, quibus in Ludis sæcularibus sacra fiebant in Campo Martio. *Parcæ* autem vel eædem cum *Fatis* in Theologia Gentilium, juxta sexcenta auctorum loca; vel *Fati dominæ*, ut Ovidio appellantur; In Apolog. Lib. II.

An dominæ FATI *quidquid cecinere sorores*, Trist. l. v. El. 3.

& quibus Parcis proinde ab Horatio invocatis additum inter alia,

BONA *jam peractis jungite* FATA.

Neque vero solum Romæ Parcarum Ædes aut Cultus, sed & earum etiam sacra apud Phæacenses, juxta Apollonium Rhodium. VICTRICIA vero vocantur eadem FATA in superiori Nummo, cum juxta consuetam apud Gentiles Deorum Dearumque appellationem, ut DIANÆ VICTRICI; VENERI VICTRICI; & sexcenta id genus; tum juxta propriam & peculiarem vim ac potestatem horum Fatorum, quibus stat Juppiter ipse, quæ orbem regere passim tradita; quorum occurrentes ubique de cupiditatibus hominum VICTORIAS prædicat Libanius, καὶ τὴν ΝΙΚΗΝ παντάχοῦ τῆς ΜΟΙΡΩΝ; & quæ denique eodem etiam juxta Nummum epitheto à Claudiano ornata, Lib. IV. Argon. De Servitut. p. 644.

In proprium sed ducta larem, VICTRICIA *reddit* FATA *solo.* In II. Cons. Stil.

Alioquin ut VICTRICIA hoc loco, sic *Victa*, *Superata*

perata nonnunquam legas, eadem FATA, ut apud Senecam,

Hercul. Fur. *Et* FATA VICI, *morte contempta redii*;

& Maronem,

Æn. XI. *Contra ego vivendo*, VICI *mea* FATA *superstes*;

& ab OEdipo ejusdem Senecæ, FATA *superavi impia.* His enim titulis nonnunquam, ob præcipitata funera, ornantur in antiquis Elogiis; quæ *Sinistra*, *Dira*, *Impia*, *Invida* frequenter eadem vocant.

De ADLOCUTIONIBUS *Cæsarum*, EXERCITIBUS, *&c.*

Neque alienæ ab hoc loco ADLOCUTIONES, seu Conciones illæ militares, quarum memoriam & ritum tot præclari Cæsarum Nummi conservarunt. Hinc nempe Suggestus seu Tribunal juxta Plinium, viridi cespite extructum; stans in eodem Imperator stipatus prætorianorum Præfecto, infra milites cum Aquilis & Signis, ac Inscriptiones, ADLOCUTIO vel ADLOCUTIO COH. seu *Cohortis*; ADLOCUTIO MILITUM; ADLOCUTIO AUGUSTI vel AUGUSTORUM; tot enim modis designantur, & cujus generis duo hic habes ectypa è Cimeliarchio inclytæ Reginæ deprompta.

Agnoscis ubique *circumdatum Aquilis signisque Tribunal*, ut de eo Tacitus aliique loquuntur, & quem ritum sæpius præ aliis tangit Ammianus, *Constantius Sarmaticus*

Lib. XVII.

dictus

dictus Tribunal insistens signisque ambitus & Aquilis, & agmine multiplicium potestatum, his Exercitum ADLOCUTUS *est*; qui & alibi docet signo per lituos dato, vocatos ad ejusmodi Concionem milites. Inde dictus quoque aliis auctoribus, ut Tacito aut Scriptori belli Africani, Imperator pro *suggestu* aut de *suggestu* vel simpliciter *suggestu* locutus, aut *aggere assistens*, ut eidem Ammiano, & quo adlusit Poëta, Lib. XXIII. Lib. XXIII.

celso medius stans aggere fatur;

ac luculentus etiam superiorum Nummorum interpres Claudianus,

Dictis ante tamen Princeps confirmat ituros De Bell. Gildon.
Aggere conspicuus, stat circumfusa juventus
Nixa hastis, pronasque ferox accommodat aures.

Neque vero frustra ADLOCUTIONES AUGUSTI dictas eadem in Nummis videas. Peculiaris enim illa *Augustorum* prærogativa, non autem inferiorum Potestatum, milites è suggestu illo aut aggere adloqui; sicut clare docet eximius ejusdem Ammiani locus, ubi Julianus Cæsar dicitur è Tribunali ADLOQUI milites noluisse, quia *vitabat gravioris invidiæ pondus, ne videretur id affectasse, quod sibi* SOLI *deberi* AUGUSTUS *existimabat*. Unde insuper Tacitus illustratur, qui de tumultuantibus Germanicis Legionibus verba faciens & imperium Galbæ exuentibus, addit; *Non tamen quisquam in modum Concionis, aut* SUGGESTU LOCUTUS; *neque enim erat adhuc, cui imputaretur*. Inde etiam eam Marco quamquam Collega & Augustus L. Verus reverentiam tribuit, ut ei soli milites pro ambobus adloquendi facultatem relinqueret, *obsequutus ut Legatus Proconsuli, ut Præses Imperatori, jam primum quum Marcus pro ambobus ad milites* EST LOCUTUS. Unde utique adsequimur, cur Metio Pomposiano capitale sub Domitiano Lib. XVI. Hist. I. 55. Capitol. in L. Vero. Sueton. in Domit.

fuerit, quod Conciones Regûm ac Ducum ex T. Livio circumferret. Immo unde lucem quoque haud exiguam fœneratur Appianus, ubi inducit M. Antonium pace cum Parthis facta, in concionem præ pudore non prodiisse, Domitio vero Ahenobarbo id muneris demandasse, quo nomine pluribus indignationem quasi spretis eo facto conciliavit,

In Parthicis.

Δομέτιον δὲ Ἀηνόβαρβον ἐκέλευσε τοῦτο ποιῆσαι, καί τινες μὲν ἀγανάκτουν ὡς ὑπερορώμενοι. Quæ utique abunde ante oculos ponunt præclarum horum Auctorum cum superioribus Nummis consensum. Fiebant enim illæ *Adlocutiones* militares, cum ante prælium, tum post victoriam aut pacem; quo vel præmia aut laudes distribuerent, *laudatis*, ut ille inquit, *pro concione victoribus*; vel de pace inita, sicut ibi jussu M. Antonii, certiores eosdem redderent.

Tac. Annal. II. 22.

Aliquando etiam cum parte tantum Exercitus aut cum una Legione de illo Suggestu concionati Imperatores; nonnunquam etiam convocatis tantum Legionum Tribunis ac Centurionibus; ut vel è Cæsare & Scriptore belli Africani constat.

Com. Gall. L VII.

Quas etiam Adlocutiones numquam impune à Romanis Principibus omissas, cum aliunde, tum ex Tacito colligas, arguente inter alias improvidæ in Vitellio mentis notas, *non* ADLOQUIO (ita enim illi passim aliisque, quod constanter in Nummis ADLOCUTIO) *exercitioque militem firmare.* Quo loco etiam notandum, quod à Theophylacto Simocatta & P. Diacono traditur, indignatos milites, quod Priscus Orientalis militiæ dux à Mauritio Imp. creatus, in castra profectus, more veteri equo desiliens, ac in pedibus milites non salutasset. Alia enim hic ipsorum Augustorum ratio, aut earum Adlocutionum, quas in Suggestu sublimes habere consueverant. Quamquam & ab equitantibus nonnunquam factæ, ut recte observat erudi-

ruditiſſimus Lipſius in Hocſchelianis ad Photium notis, & clariſſime arguunt alii Nummi, in quibus Imperator modo de Suggeſtu ut ſupra, modo in Equo milites compellat, cum inſcriptione Exercitus, quem alloquitur. Tales præclari aliquot Nummi Hadriani, in quibus legitur EXERCITUS DACICUS, aut GERMANICUS, aut BRITANNICUS, aut SYRIACUS, & reliquis adhuc rarior CAPPADOCICUS, juxta ſequentem iconem.

In Cimel. Ill. Cam. Maſſimi.

Illud nempe conſuetum apud Romanos nemo neſcit, ut à locis ac Regionibus, in quibus agebant Romanorum Legiones & Exercitus, vulgo iidem appellarentur; unde obvii apud Tacitum alioſque iidem modo è Nummis adlegati *Britannicus*, *Syriacus*, *Germanicus Exercitus*, & alicubi *Cappadociæ Legiones*. Hinc alius ejuſdem Hiſt.II. 81. Hadriani nummus, in quo RHETICUS EXERCITUS, quomodo *Rheticæ copiæ* Tacito; quamquam illæ Hiſt. I. 59. non de Romanis Legionibus, ſed de *Rhetorum juventute*, ſeu *Rheticis auxiliis*, *Rheticis alis cohortibuſque*, eidem Hiſt. I. 67. 68. deſignantur; ac unde liquet inſuper vera hujus vocis ſcriptura, pro qua male *Rhæticus* accuratæ eruditorum virorum editiones expreſſere. Alioquin & tertia legio in Rhetia à M. Antonio conſtituta juxta Dionem, ſed ſub nomine *Italicæ*. Ejuſdem notæ occurrunt adhuc Lib. LVIII. alii

Ooooo 2

alii & rari quidem Nummi, quos videre insuper contigit, in quibus EXERCITUS MAURETANICUS, vel EXERCITUS NORICUS, ubi nempe secundam Legionem collocasse dicitur apud Dionem M. Antonius. Quamquam & *Norica juventus* de auxiliaribus Tacito; cujus generis trecentos equites à Rege Norico ad J. Cæsarem missos refert ipse summus auctorum Julius; ac vulgo *Norici* juxta Italos, Hispanos, Macedonas inter Cæsarum corporis Custodes apud Dionem. Inde etiam, ut obiter hoc addam, alii Hadriani Nummi, in quibus MET. NOR. seu *Metalli Norici* mentio, sicut in aliis METAL. DELM. seu *Metalli Delmatici*. Unde certe illustrare liceret ea quæ de *Norico ferro* ac *ære* ab iis primum elaborato Clemens, Eusebius, aliique tradidere, & in voce Νώρικος Stephanus, quamquam ibi male è Norico Provincia Urbem facit. Ita *Metalli Parthici* de quo supra, jam olim apud Plinium juniorem mentio. Ejusmodi autem Metallis, Noricis puta aut Delmaticis præpositi Procuratores Cæsaris, quod vel docebit [a] Galenus, ὁ προεστὼς τῶν Μετάλλων Ἐπιτρόπου Καίσαρος. Ut vero à Metallis ad Castra redeam, occurrit rursus in alio Hadriani [b] nummo, EXER. HISPAN. h. e. *Exercitus Hispanicus* vel *Hispaniensis*, sicut [c] Suetonio ac [d] Tacito, *Exercitus Hispaniensis*; Velleio *Hispaniensis militia*, alias *Hispana legio* vel *Hispaniæ miles* eidem Tacito. Ita Hadrianus Spartiano *ab Hispaniensibus* ortus, ac similiter Vopisco Bonosus *Hispaniensis*; qui nempe nati in Hispania, aliunde autem originem ducerent; sicut innuunt iidem auctores. Haud insolitum nempe Romanis, unum ex alio Gentilitium formare. Sic Exercitus *Europenses* apud [a] Vopiscum; *Romanensis* Ecclesia apud [b] Tertullianum; Pistor *Romaniensis* in [c] Inscriptione veteri sub Trajano, quem-

Lib. LV.
Annal. III. 6.
Bell. Civ. l. I.
Lib. LXXIV.
In Cimel. Reg. Gall. & Regin. Christ.
[a] Lib. I. de Antid. pag. 424. ed. Gr. Bas.
[b] In Cimel. Regin. Christ.
[c] In Vespas.
[d] Annal. I.
[a] In Probo
[b] De Præscr. Hæret.
[c] Thes. XL. 7.

quemadmodum Ρωμαιησία ἀγορὰ de Foro Romano apud recentiores Græcos; & Exercitus non *Germanici* solum aut *Illyrici*, sed *Germaniciani* etiam & *Illyriciani*, illi apud Suetonium, *Mæsiaci Exercitus, Hispaniensis, Germaniciani*; hi in Nummis Decii, EXERCITUS ILLYRICIANI; quomodo & apud Marcellinum Comitem legas *Illyriciani militis* & *Illyriciana militia*; alibi ut præter Acta Conciliorum, apud Victorem Tununensem, *Illyricianos Episcopos* & *Illyriciana Synodus*; & apud Cassiodorum, *Marcellinus Illyricianus*. Non audiendus vero Erizzo, qui Nummum ΕΛΑΙΤΩΝ ΕΠΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟ ΙΛΥΡΡΙΟΥ explicat, *sub Imperatore Illyriciani Exercitus*, aut *Tempore Illyriciani Exercitus*, quod reddi debuerat, *sub Præside Ilyrrio*, aut forte *Illyrico*, qui in antiquis Inscriptionibus legitur. Occurrit quoque in nummis Postumi EXERCITUS VAC. seu *Vaccensis*; à *Vacca* nempe Numidiæ oppido, ac foro ibi rerum venalium è Belli Jugurthini & Africani Scriptoribus satis noto. Nisi potius *Vaccæus* aut *Vaccensis* dicendus sit à *Vacca* sita ad Pyrenæos montes; quod Postumi, qui in Gallia imperium tenuit, nec inde pedem extulisse traditur, mentio in eodem nummo suadere videtur. Hinc etiam *ab omni Exercitu & ab omnibus Galliis*, alibi *Exercitibus consentientibus*, nempe qui in variis Galliarum partibus agebant, dicitur Imperator salutatus. Quamquam apud Tristanum occurrat quoque inter nummos Postumi filii EXERCITUS ISC. seu *Iscanicus* ab *Isca* oppido magnæ Britanniæ, ac secundæ Legionis Augustæ, juxta Ptolemæum & Antonini Itinerarium, domicilio: unde lustratam ab eodem Postumo vicinam Galliæ Insulam haud male colligit idem Tristanus. Mitto aliam amici nostri conjecturam, qui priorem illam epigraphen, *Exercitum Vacantem* interpretabatur, seu *Exercitum*

Chron. Gr. Euseb. pag. 215.

In Vespas.

In Chronico.

Inst. cap. 1.

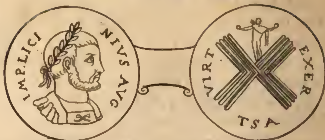
Trebell. Poll. in Postumo.

tum ex Vacantibus ſcriptum à Poſtumo, ſicut *Exercitum ex Cauſariis* dixit Livius, ac de Baliſta Valerianus apud Trebellium, *gaudens quod ejus conſilio nullum adſcriptitium id eſt Vacantem haberet.* Quibus addi etiam poſſent
Lib. XVIII. & XXXI. Tribuni illi *Vacantes*, quorum Ammianus non ſemel meminit. Cui conjecturæ, ut alia jam mittam, repugnat ille veterum ac ſimilium Nummorum conſenſus, in quibus conſueto more appellati à locis ac regionibus Exercitus, ubi caſtra illos habere placuerat. Immo ſimiles *Exercituum* appellationes ut in Nummis ſculptæ, ita videntur majoribus Vexillis cum nomine Impera-
Lib. XL. toris adſcriptæ, ac inde explicandus Dio, à quo traditur Vexillum magnum Veli inſtar litteris puniceis inſcriptum, ad notitiam dandam Imperatoris aut Exercitus. Equidem de Imperatore vel fidem facit Conſtantini Nummus, in quo Labarum cum littera C quam de *Conſtantino* recte interpretatur eruditus Areſchotanorum Numiſmatum interpres. Referendi huc quoque haud minus inſignes Nummi, in quibus commemorata non ſolum Exercitus, ſed etiam rei præclare ab eo geſtæ memoria, ut VIRTUS EXERCITUS ROMANORUM; aut VIRTUS EXERCITUS ROMANI; vel VIRTUS EXERCITUS GALL. item GLORIA EXERCITUS GALL. ſeu *Galliciani* aut
Lib. XXV. *Gallicani*, quomodo apud Ammianum *miles Gallicanus*, ac denique VIRTUS ILLYRICI, in aureis Nummis Maximiani, Conſtantini ac filiorum, item Juliani deſertoris; in quibus nempe aut Eques ſupra navim, aut Miles cum Tropæo & Captivo; aut Miles gradiens inter duos Captivos, aut duæ Figuræ jacentes, tanquam totidem Virtutis illius ac Gloriæ bello partæ ſymbola conſpiciuntur. Alium quoque citat Savotus inter Severi Nummos, FIDEI EXERCITUS GALL.

GALL. LUG. Diversus vero à superioribus Nummus Vitellii, in quo figura armata gradiens cum hasta & signo militari, ac inscr. CONSENSUS EXERCITUUM, à quibus nempe, ut supra Postumus *Exercitibus consentientibus*, Imperator renuntiatus, & cui similis inscriptio legitur in nummo aureo Vespasiani. Qui *Consensus Exercituum* signanter in Vitellianis nummis positus mihi videtur, ut opponeretur æmuli paullo ante Othonis jactationi, qua non quidem Exercituum, sed CONSENSUM *populi ac Senatus pro se attollens* apud Tacitum refertur; idque ea oratione, quæ in Urbe ab eodem pro concione habita, publice post ejus fata extabat, ut ex eodem Tacito videas. Alia jam mitto sexcenta, quæ ad *Militiæ* veteris illustrationem peti continuo ex iisdem Nummis possunt; quæ Armorum apud varias gentes forma; quod verum Parmæ, Clypei, Scuti, Peltæ ac Ancilis, quod Pili & Hastæ discrimen; quis Militum habitus; quale Paludamentum Imperatorium; quæ forma Castrorum; quæ Aquilæ & Vexillorum, ac in specie quæ Labari, aut Cantabri figura; quæ Manipulorum signa; quis Fidei aut juramenti militaris ritus; quæ Disciplinæ cura; sed quæ partim jam obvia in antiquariorum ac eruditorum libris, partim ex superioribus manifesta, partim etiam peculiaris tractationis argumentum & otium flagitant. Neque de *Militia Navali* inde quoque illustrata, facile quidquam desiderare patietur eruditissimi Schefferi de illa re opus, quod secunda fœtura brevi proditurum audio. Unum hic adferam, eumque novum ac singularem Licinii Nummum cum Vallo Romanorum, ac inscr. VIRTUS EXER. TSA.

Hist. 1.

Nihil

Nihil autem certius, quam *Vallum* Romanum eodem nummo, quod viderunt insignes Urbis Antiquarii, designari. Locus etiam Varronis, quem cum transmissa superiori icone innuebat Chiffletius noster, rem extra dubium ponit; *Vallum vel quod ea varicare nemo potest, vel quod singula ibi extrema bacilla fulcri illata figuram habent litterae* V. Id vero satis perspicue evincit superioris Nummi figura, cujus extrema quavis parte sumpta litteram V signant. De tota autem Valli ratione ac figura videndus est Livius, qui *leves & bifurcos plerosque & trium aut cum plurimum quatuor ramorum Vallos caedi* ostendit; alibi de Valli Romanorum à Graecis & Macedonibus discrimine agit. Exhibet idem Nummus in summo Vallo militem, qui *Vallares* coronas manu tenet, *Muralibus* nempe *Vallaribusque insignis Coronis* juxta Livium, & quo symbolo VIRTUS EXERCITUS ejusdem Licinii denotatur, quem militiae custodem ad veterum instituta severissimum refert Aurelius Victor.

L. XXXIII. c. 5.

Lib. XXX. c. 28.

De PACE sub Caesaribus parta.

Neque vero fortes solum Exercitus aut Victorias Aeternas, sed & ORBEM QUIETUM, quod orabant olim pro Imperatoribus Christiani juxta Tertullianum in Apologetico, iisdem etiam vindicant aut gratulantur haec monumenta. Hinc praeter CLAUSUM JANI TEMPLUM PACE TERRA MARIQUE PARTA, toties in iis expressa PAX AUGUSTI vel PAX AU-

AUGUSTA, quam nempe Orbi terrarum præstabat Tiberius, Vespasianus, Hadrianus, aliique; unde jam olim Poëta,

Quæ minus AUGUSTA PACE *fruatur humum*, & quomodo aut *Pacem Deum* Livius ejusque exemplo Justinus, Symmachus, ac *Jovis Pacem* Plautus, aut Germanicus ad Tiberium, Ovid. de Pont. l. II. El. Amphy. v. 1.

PAX TUA, *tuque adsis nato, numenque secundes*, ac Nero apud Senecam, *hinc tot millia gladiorum, quæ* PAX MEA *comprimit*. Scilicet quod Pax illius censeretur, penes quem erant auspicia; ac unde *Pacis* juxta *& Belli Domini* Dioni vocantur iidem Cæsares πολέμου καὶ ΕΙΡΗΝΗΣ κύριοι, sicut alibi diximus. Quamquam & ad Deos quoque illud Pacis & Quietis bonum retulere iidem Augusti, juxta nummum Maxentii, PROVIDENTIA DEORUM QUIES AUGG. cui similem in Maximiano quoque videas. Eandem vero PACEM AUGUSTAM *diffusam*, juxta Velleium, *per omnes terrarum* ORBIS *angulos* celebrat itidem in nummo Othonis aureo, PAX ORBIS TERRARUM, aut in Vespasiano verius PACI ORBIS TERRARUM AUG. h.e. juxta Lucanum nostrum, PAX *missa* PER ORBEM, & quam laudem Hadriano tribuit haud vane Spartianus, *tenendæ per* ORBEM TERRARUM PACI *intendit*. Sicut in aliis Nummis paullo ante descripti UBIQUE VICTORES, ita rursus UBIQUE PAX in nummo Gallieni aureo, juxta Corbulonis de Nerone dictum, *Imperatori suo immotam* UBIQUE PACEM, aut Vopiscum in Probo, UBIQUE PAX, *ubique Romanæ leges*. Sic FUNDATOR PACIS in aliis Nummis tum Constantinus, tum pridem ante illum Severus, juxta simile Spartiani de eodem testimonium, *in æternum* PACE FUNDATA; & quomo- Lib. I. de Clem. c. I. In Cimel. Regin. Christ. In Cimel. Card. Medic. Tacit. Annal. xv. 27.

do idem PACATOR ORBIS vel filius ejus Antoninus vocatur, prior in aureo, alter in æreo nummo Regiæ Gallorum Gazæ, qualem & in Postumo notat etiam Tristanus: scilicet juxta Poëtam,

Virgil. Ecl. IV. PACATUMQUE *reget patriis virtutibus* ORBEM.

Singularis vero Philippi Nummus PAX FUNDATA CUM PERSIS, haud aliter ac Justinus, *Parta Pace & securitate* FUNDATA. Neque vero diffusam solum aut fundatam, sed ÆTERNAM eandem ac PERPETUAM prædicant rursus illorum Cæsarum Nummi, Tiberii puta, Vespasiani, Hadriani, ac aliorum,

Lib. XLIII. c. 5.

Æn. IV. *Quin potius* PACEM ÆTERNAM *pactosque hymenæos,*

Inde etiam iis monumentis insculptæ aut ARA PACIS in Nerone; modo PAX EQUITUM, ut in Postumo; PACIS EVENTUM in Vespasiano; modo PAX PUBLICA; modo in Græcis nummis Pax ipsa spicis coronata, & inscr. ΕΙΡΗΝΗ; ad quas Pacis icones respexit Tibullus,

L. I. El. 10. *At nobis* PAX *alma veni*, SPICAMQUE *teneto*,
Perfluat & pomis candidus ante sinus.

Et hæc quidem scripseram, quum opportune à te accipio ectypum præclari nummi, quale tua opera ad me curatum voluit vir summis quidem ornamentis generis, animi, fortunæ præditus, sed novo adhuc ostri fulgore brevi, ut augurari licet, futurus splendidior, Camillus Maximi. Exhibet autem ille Nummus hinc Vitellium laureatum cum solitis principatus titulis, A. VITELLIUS GERMANICUS IMP. AUG. P. M. TR. P. illinc tres figuras, unam Romæ sedentis, solito typo, cum Victoria præ manibus, quæ coronam offert Vitellio, ante duas stantes, unam togati ipsius Vitel-

Vitellii, alteram à tergo muliebrem, non quidem, ut statuere quis posset, Germaniæ, sed quod liquet mihi cum ex habitu, qui nihil habet barbari aut consoni aliis Germaniæ typus, sed juxta usitata Dearum id genus apud Romanos simulacra, tum ex inscriptione apposita, Pacis ipsius effigiem. Epigraphe autem tota, PAX GER. ROMA, non *Pax Germaniæ Roma*, prout primo etiam intuitu augurabar, sed *Pax Germanici*, apposite ad typum, & amatum Vitellio cognomen, illasque solemnes & indicatas paullo ante inscriptiones, *Pax Augusti*. Sed non decet ut lectori invideamus insignis nummi, neque vulgo apud antiquarios obvii conspectum.

Neque indiget ille ulteriori commentario: quum plana sint omnia partim ex studio illo paullo ante commerato Romanorum Principum, non à devictis solum, sed à pacatis etiam Urbe ac Provinciis, gloriam suorum temporum, quamquam vana sæpius, ut hic loci, prædicatione celebrandi: partim ex rebus Vitellii, opera & fide Germanici Exercitus, cui præfuerat, ad imperium promoti, & inde GERMANICI appellationem sibi filioque adhuc infanti tribuentis. Quo spectat etiam matris ejusdem Vitellii dictum, *non* GERMANICUN *à se sed Vitellium genitum*. Ut mittam in Tacit. Hist. II.

priori Nummi area omissum *Cæsaris*, expressum vero *Augusti* cognomen; utrumque rursus ad Taciti fidem, *vocabulum* AUGUSTI *differret*, CÆSARIS *non reciperet*; mox, *abnuentique nomen* AUGUSTI *expressere ut adsumeret*; & quibus etiam consentanea alibi ex Suetonio retuli. Cæterum huc etiam referenda Pacis opera, ac interea LUDI SÆCULARES sub Domitiano, Severo & filiis Philippis, vario spectaculorum genere, sicut jam alibi vidimus, celebrati. Inde passim in iis SÆCULARIA SACRA, & sacrificantes Imperatores cum adstante tibicine aliisque figuris, aut juxta sequentem iconem, in qua plures figuræ, una ex iis jacens cum Cornucop. duæ nudæ stantes, aliæ duæ ante Aram, infra Aper cum alia figura.

Ibid.

Haud valde dissimilem videas inter Nummos Getæ Ducis Areschotani, de quo consulendus Rubenius brevis sed elegans eorum interpres, qui duas illas figuras nudas stantes de Hercule & Baccho, vere, si quid judico, interpretatur. Hic enim eorum habitus in aliis Severi nummis supra quoque traditis, cum inscr. DIS AUSPICIBUS; unde ambobus Templum ingens extruxisse legitur apud Dionem. At figura jacens cum Cornucop. eidem Rubenio Terra, sed cum aliis symbolis, spica nempe & Palma, mihi in superiori nummo Tiberis.

Lib. LXXVI.

beris juxta solitum ejus typum. Aper vero in eodem, aut aliud nonnunquam animal in similibus Nummis, prout nempe Diis aut Deabus hoc vel illud sacrum; quibus in solemnibus illis sæcularibus sacra fieri solita per triduum in Campo Martio, Jovi nempe, Junoni, Apollini, Dianæ, Parcis, Lucinis, Cereri, Plutoni, Proserpinæ Zozimus refert. Sub Philippis vero occurrit inter alios Nummos similis celebritatis indices unus, in quo sæcularia itidem Sacra, septem nempe figuræ ante Aram sacra facientes, cum inscr. SÆCULUM NOVUM, quo Milliare nempe sæculum ab Urbe Condita designatur, & quod νεοπαγῆ ξίον vocarunt Græci, ut Eusebius, apud quem per *Sæculum Novum* easdem voces expressit Cl. Valesius; Symmachus, NOVI SÆCULI *fata recitantur*. Unde similiter Gratiani nummus, qualem vidi apud diligentissimum integerrimumque Gallici Ærarii Custodem Ampliatoremque Colbertum, GLORIA NOVI SÆCULI. Ex superioribus autem Philippi nummis cum solemnibus Gentilium sacris satis liquere videtur fabulis adnumerandum, quod de hoc Imperatore ut Christiano Eusebius, aliique dein tradidere, inter quos etiam Abul Pharagius. Quamquam videam virum rara eruditione ac inter præcipua hodie litteratæ Galliæ ornamenta Danielem Huetium, eandem de Philippo Christiano sententiam in Origenianis tueri; eum nempe circa ipsa imperii initia Christi doctrinam sub Papa Fabiano amplexum, idque occulte & clam Ethnicos; & qua de re consulere poterit eum Lector, antequam huic vel alteri sententiæ accedat. Neque enim id jam agimus; sed sola quæ è Philippi nummis erui possunt argumenta si non privati saltem publici Gentilium cultus obiter commemoravimus. Sub Honorio quidem celebratos eosdem sæculares, sed Sa-

Lib. II

De vit. Const. l. III. c. I.

Lib. I. Ep. 7.

Dyn. VII. p. 80.

cris sæcularibus omissis, solo Circensium aut Theatralium ludorum apparatu tradiderunt auctores. Constat vero id ex præclaris ejusdem Nummis, in quibus Quadrigæ & Victores cum Corona & Palma, ac inscr. SPECIOSUS DIGNUS EUGENIUS ACHILLIS SIDEREUS.

In Cimel. Regin. Christ.

De Operibus Cæsarum Publicis.

OPERA varia non commemoro ab iisdem Cæsaribus erecta vel restaurata, quorum formam aut nomina prisca hæc Nummorum supellex præbet, & quæ nobis hodie pro diurnis Urbis Actis, quibus talia mandari solita Tacitus refert. Hujus generis tot ÆDES Deûm, puta JANI Quadrifrontis; JOVIS TONANTIS, SOSPITATORIS, CUSTODIS, ULTORIS, VICTORIS; MARTIS ULTORIS; VENERIS FELICIS, VICTRICIS; APOLLINIS PALATINI; SOLIS INVICTI; DEÆ SEGETIÆ; VOLKANI; ROMÆ ÆTERNÆ; aliæque, quæ cum Conditoribus suis aut Restauratoribus Augustis, Neronibus, Domitianis, Caracallis, Alexandris Severis, Valerianis, aliisque Cæsaribus sacratæ his monumentis conspiciuntur. Ita JOVIS OLYMPII Templum in nummo Augusti videas haud passim obvio, de quo jam ante; sicut JOVIS OPTIMI MAXIMI CAPITOLINI in sequenti Nummo Vitellii, cujus iconem laudatus aliquoties Chiffletius noster ad me haud ita pridem transmisit.

Annal. XIII. 51.

At notum ex Auctoribus illorum temporum Tacito, Sueto-

Suetonio, arsisse sub Vitellio Ædem Jovis Capitolini, sub Vespasiano postea restitutam. Sed quod dubium quasi & anceps foret, an incendium illud ab obsidentibus Vitellianis, an à Flavianis obsessis profectum, magna autem esset infamia illius facti, quo multi *finem imperii adesse* credebant, eam certe à se amoliri voluisse videtur Vitellius, hac suæ erga sedem Jovis Opt. Max. ac imperii pignus pietatis contestatione. Equidem quantum curæ ea res foret Vitellio, abunde ostendit absolutus ab eo Atticus Consul, quamquam è ducibus Flavianarum partium, *quod interrogantibus [quis Capitolium incendisset, se reum Atticus obtulerat. Eaque Confessione, sive aptum tempori mendacium fuit, invidiam crimenque amovisse, & à partibus Vitellii amolitus videbatur.* Et certe crebrior fama, ut tradit in hoc facto idem Tacitus, obsessis Flavianis hoc incendium adscripsit, quo nitentes ac progressos Vitellianos depellerent. Quot vero alias Ædes insuper in his monumentis restitutas quasi & restauratas videas? Ita Templum JUNONIS MARTIALIS in Nummis Volusiani non solum sed etiam Philippi ac Triboniani Galli; SPEI PUBL. seu *Publicæ* in Tetrico juniore apud Tristanum; MEMORIÆ ÆTERNÆ in Divo Romulo; VICTORIÆ in Gordiano; DIANÆ PERG. *Pergææ* nempe, non *Pergamenæ*, ut censebat Tristanus in Nerone, ac juxta Nummos Græcos alibi in hoc opere descriptos, ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΠΕΡΓΑΙΑΣ· quamquam *Pergasiam* eandem dictam doceat Stephanus Byzantius, ni corrupta vox pro Περγαία, ut Nummi veteres constanter eam vocant. Ita sua consecratis Cæsaribus Templa, ut DIVO JULIO in Augusto; huic vero etiam à Pio restituto, juxta ejus Nummum; DIVI AUG. REST. TEMPL. aut etiam in Nummo Faustinæ Pii Conjugis,

Tacit. Hist. IV. 54.

Hist. III. 75.

Hist. III. 71.

In Cimel. Barberin.

gis, ÆDES AUG. Adde Templum Gentis FLAVIÆ; item ejusdem FAUSTINÆ, cujus alioquin supersunt adhuc in Urbe rudera; adde plura id genus cum duabus, aut quatuor, aut sex, aut octo, aut decem etiam Columnis; eademque modo cum una, modo cum pluribus statuis, quamquam citra illius Dei aut Deæ nomen, cui eadem erant dicata. Neque prætereundum hic nobile illud Vespasiani opus, PACIS Templum, cujus effigiem non solum adumbrant ejusdem Vespasiani aut Titi Nummi, sed Commodi insuper; ac proinde nondum incendio, quod mox sub eodem, teste Herodiano, contigit, dirutum. Certe ætate sua combustum illud docet una cum sua ἀποθήκῃ Galenus eo libro, quem scripsit Severo & Caracalla imperantibus, ὁπότε καὶ τὸ τῆς ΕΙΡΗΝΗΣ τέμενος ἐκαύθη, *quando & Templum* PACIS *arsit*. Contigit vero illud incendium anno Commodi XII. seu Æræ Christianæ CXCII, ut notatur in Eusebii Chronico. ÆSCULAPII vero Insulam ac Templum ex præclaro Pii nummo alibi jam eruimus. Immo ipsius URBIS Templum ab Hadriano conditum anno, quo Natalem ejusdem celebravit, indicat Nummus descriptus pridem ab antiquariis, ac citatus quoque viro incomparabili in Eusebianis, & doctissimo Valesio ad Ammianum, DCCCLXIV. NAT. URBIS R. CIR. CON. S.C. *Natali Urbis Romæ Circenses Concessit Senatusconsulto.* Jam quot veteres ac insignes ARCUS in iisdem Nummis videas etiamnum erectos vel AUGUSTO ob Vias Munitas, & signa à Parthis recepta; vel DRUSO & CLAUDIO de Germanis ac Britannis devictis; vel GALBÆ ob Remissam Quadragesumam; vel NERONI, DOMITIANO, TRAJANO, SEVERO, POSTUMO, CONSTANTINO MAGNO, solita adulationis illorum temporum

Lib. I. de Antid. pag. 433.

rum juxta ac Victoriarum monumenta? Quam insignis inter alios sequens Arcus TRAJANI, tertio ejus Consulatu erectus, juxta præclarum Nummum, quem è divite ac eleganti penu antiquaria laudati sæpius genere ac meritis splendidissimi Camilli Maximi, multa rei antiquariæ peritia insignis Petrus Bellorius noster suppeditavit.

Ex eodem vero Arcu diruto, eum qui in Urbe adhuc hodie visitur Arcum Constantini extructum, liquere continuo fide hujus Nummi. Neque proinde male id jam conjecerant superiori sæculo antiquarii, ut auctor est Martianus, unde etiam Nummi hujus præstantiam licet cuivis æstimare; *In hoc autem* (Arcu Constantini) *sunt quædam mira arte sculpta, quædam non satis probantur: ideo multi volunt illa ex* ARCU TRAJANI *destructo ad hujus ornatum translata, hæc ultro illis addita.* Pro *Arcu* vero *fornicem* dixisse Veteres vel ex Tullio videas, *ad* Verrin. II.
ipsum fornicem Fabianum: unde illa glossa ad hunc locum veteris Grammatici inediti & alibi jam mihi citati è Bibliotheca Vossiana, *Arcus Latinum non est.* At præter Suetonium, Tacitum, aliosque, à quibus jam hæc vox Latio donata, certe ætate Severi ac filiorum eadem ut *Latina* in Nummo Caracallæ publice signata, ARCUS AUGG. Quid commemorem tot alia Trajani Opera, quæ illum Pace non minus quam Bello clarum (In Cimel. Regin. Christ.)

posteris prodidere, cujusmodi occurrunt in his monumentis CIRCUS, PORTUS, FORUM, BASILICA, VIA, AQUA, BIBLIOTHECA, singula ULPIÆ vel TRAJANI nominibus appellata? PONTES denique ejusdem supra *Euphratem*, *Tigrim*, *Danubium*, in iisdem Nummis adhuc conspicui; qui inscripti vel EUPHRATES; vel VIRTUS AUGUSTI TIGRIS; vel PONS TRAJANI DANUVIUS non minus ac Araxes autem *pontem indignatus*, & de quo Ponte scri-
Ælif. l. IV. c. 6. bit Procopius, cum Istri adluvie ac temporis lapsu corruisse, operis vero architectum exstitisse Appollodorum Damascenum. Alios *Pontes* non commemoro, modo cum tribus aut pluribus fornicibus, quos exhibent interdum Nummi Augusti, Severi Valeriani, aut supra Naves positos cum trajectu militum, ut in M. Aurelio & Gordiano. Quot alia insuper Urbis Æternæ decora eædem Nummorum icones adumbrant, *Thermas*; *Theatra*; *Porticus*; *Vias*; *Macellum Neronis*; *Circum Maximum* cum *Obeliscis*, *Metis*, *Quadrigis*, *Euripo*; *Circum Caracallæ*; *Amphitheatrum* cum *Meta sudante*, ac parte *Domus Aureæ*; quæ vulgo, si rudera quædam excipias, non aliunde, quam ex his Nummorum monumentis, antiquæ Romæ enarratores tradere solent, ac in conspectu legentium ponere. Præter notam in hoc genere Onuphrii, Donati, aliorumque industriam, docuit id novissime Nardini ROMA ANTIQUA tuo beneficio in lucem feliciter adserta. Ita *Amphitheatri* à Gordiano restituti memoria non alibi, quam in præ-
In Cimel. Mediceo. claro ejusdem Nummo conservatur; unde illustratur Capitolinus, qui paulo ante in Senatu, h. e. tempore delati Balbieno & Papieno imperii, inter alia relatum
In Maxim. & Balbin. refert à Consule, de *ædificatione Amphitheatri*. Sic in exorta nuper inter eruditos Urbis Antiquarios contro-
versia,

versia, de Arcu *Portugalliæ* vulgo appellato, nosti me iis continuo accessisse, qui non Claudio cum Ligorio aut Domitiano, vel Philippo cum aliis, sed M. Aurelio eundem adjudicabant. Id enim mihi non minus ac optimo vindici Romanæ antiquitatis Benedicto Mellino nostro, fide veteris nummi comprobatum, in quo Faustina minor Victoriæ humeris in cœlum sublata cernitur; haud insolito consecrationis ritu, & cui gemina plane in illo Arcu figura ejusdem Augustæ spectatur. An vero illæ figuræ vel M. Aurelii & L. Veri & Faustinæ, aliunde in Arcum illum insertæ fuerint, isque sit revera longe Antoninorum temporibus recentior; quæ sententia est laudati paulo ante rerum antiquarum egregie periti P. Bellorii, illi aliisque expendendum relinquimus. Hoc unum addere liceat, eandem Victoriæ alatæ figuram in cœlum Augustam ferentis, in matris Faustinæ nummo mihi quoque observatam, quem Museo Augustæ Christinæ credo accessisse. Ut enim de Victoria potius, quam de Diana Lucifera, prout existimant nonnulli, easdem figuras alatas explicem, facit præter solemnem hunc Victoriæ typum, Elagabali, quod narrat Lampridius, somnium, *Pater eadem nocte in somnis vidit alis se* ROMANÆ VICTORIÆ, *quæ in Senatu* AD COELUM VEHI. Quin agmen hic claudat Sacrum illud Servatoris Sepulchrum seu Ædicula eidem superimposita, ac ANASTASIS etiam dicta, qualem exhibet singularis Nummus, de quo post Tristanum ac Sirmondum disseruit nuper ad Eusebium doctissimus Valesius. Ejusdem notæ Nummum vidisse haud ita pridem juvit apud clarum urbis Antiquarium Leonardum Agostini.

Specimen Utilitatis Nummorum in CHRONOLOGIA.

Sed opportunum jam foret ab Historia, ad duas ejus ancillas dicam an verius comites, CHRONOLOGIAM

GIAM & GEOGRAPHIAM, ex eadem penu illustrandas ingenii aciem convertere. Amplus quidem ac patens industriæ campus, sed quem late nunc decurrere non sinit (quod certe ab initio operis constitutum fuit) hujus commentationis, jam plus justo
1. longius productæ ratio. Ad CHRONOLOGIAM equidem seu notitiam temporum Romanæ Historiæ, quis non videt continuo quantum conferant tot Consulatuum, Tribunitiæ Potestatis, aut Imperii anni in Nummis id genus signati; ex quibus Fastos aut Annales veteres supplere licet ac emendare? Viam illam ingressi jam pridem clari scriptores, Goltzius, Onuphrius, Baronius, Pighius, Scaliger; sed in qua premenda penuria, aut minus accurato usu eorundem ducum, non semel à recto tramite aberrarunt. Neque immunis ab hac labe inclytus quidem multis palmis, sed immitior Scaligeri adversarius; dum collectis aliunde viribus ferocior incedit, his auxiliaribus copiis aut spretis aut non advocatis. Neque tamen alii certiores Canones occurrebant, unde colligas an L. Verus IX vel XI annos regnarit, qua de re jam olim dissensisse Auctores docet in Chronico Eusebius, neque rem definit, quot annos imperii complerint Antoninus vulgo Caracalla; Gordiani Africani; Philippus junior; Claudius Probus; Constantius Chlorus, aliique, de quibus certant adhuc hodie Chronologi, qui secant sæpe non solvunt nodos: aut vero quo anno imperium susceperint vel Philippi, vel Decius, vel Valerianus; aut unde hiatus temporum inter Gordianum & Valerianum apud Eusebium aliosque Veteres auctores obvius suppleri liquido debeat; ac post Decium series Licinianorum, Volusianorum, Hostilianorum, vulgo apud eosdem mutila aut confusa, melius & accuratius ordinari:

Ad Fastos & Acta Cæsarum ordinanda.

nari: aut Cari & filiorum tempora, quibus nil turbatum magis aut perplexum tradidit simul & expertus est illustris Scaliger, distingui & explicari; qui denique è Tyrannis, quibus feracia fuere sæculum tertium & quartum, in Augustorum ordinem inserendi veniant; qua de re etiam quædam supra jam adtigimus. Quamquam enim in Justini primum & Justiniani Nummis adscripti occurrant anni imperii, idem tamen, quoad priores eorum Decessores, beneficium præstant, cum plures Græci variarum civitatum nummi, qui eosdem imperii annos signant; tum potissimum illi, quos innuebam, Consulatuum & Tribunitiæ Potestatis numeri continua serie descripti; quibus tanquam notis & characteribus temporum, non solum initia principatus ac durationem; sed Acta præterea, de quibus modo agebamus, eorundem Cæsarum, Bella; Victorias; Triumphos; Liberalitates; res quasvis illustres domi ac foris gestas, licet continuo ad annos suos, quibus ea contigerunt, revocare. Inde itaque demum liquido adsequimur, quando aut Congiaria dederint Caius, Nero, Trajanus, Hadrianus, aliique; aut Profectiones susceperint in Provincias idem Hadrianus, Marcus præterea, Severus, & qui ejusdem laudis consortes; aut Colonias deduxerint Augustus, Vespasianus, similesque Conditores; aut Opera illa publica, quæ paullo ante enumeravimus, erexerint vel instaurarint Claudius, Trajanus, Antonini, Gordianus; immo quando à Trajano transmissus Euphrates ac Tigris, ac novis Provinciis auctum imperium; quando ab eodem aut Parthis Rex datus, aut à Pio Quadis, aut à L. Vero Armeniis; quando Reliqua remiserit Hadrianus; aut denique quando vel de Dacis ac Scythis triumpharit Trajanus, vel de Carpis Philippus, vel

In Dissert. VII.

de Quadis Carus ac Numerianus; vel de hostibus ubique debellatis cum Herculio collega Jovius. Quoties enim hic aut refingendi numeri Eusebiani Chronici, ut feliciter nonnunquam factum horum subsidiorum opera ab illustri ejus emendatore; aut emendator ipse ex similibus monumentis corrigendus venit; aut locupletandus inde luculenta accessione ille Thesaurus temporum; & certa haud minus quam facili via novi ac plenioris Chronici, quam hactenus factum, materia simul & probatio desumenda? Neque vero solum

2. *Ad Seriem & Annos Regum Exterorum.*

id intra fines Romanæ Historiæ. Ad illustrandos enim aut supplendos aliarum Gentium Annales haud inutilis quoque eadem memoria; quæ aut plerosque & præcipuos quidem Alexandri per Asiam, Syriam, Ægyptum, Thraciam & Macedoniam Successores accurate suis cognominibus distinctos refert; aut tot aliarum

Dissert. I. & V.

quoque Gentium Heroas, Reges, ac plures etiam obscuros ferme vel aliunde ignotos continet, cujusmodi aliquot alia parte hujus operis enumeravimus, unde laterculi Regum aut Ponti & Bospori, aut Thracum, Oesroënorum, aut Parthorum etiam augeri possunt ac illustrari. Ac de Seleucidis quidem & Ptolemæis, præter ea quæ supra quoque adtigimus, fidem facient quæ in illustris Peireskii vita referuntur, quo nemo hac ætate majori studio aut feliciori fato in has antiquitates incubuit; *Ejus scilicet generis* (h. e. Græca numismata) *coëgerat jam supra mille, quæ forent penitus intacta rei nummariæ auctoribus, & cum haberet cusa tam ante quam post Rom. imperium in civitatibus quibusque Græciæ Asiæque præcipuis, ex quibus contexuerat* SERIEM SELEUCIDARUM *Principum ab Alexandro ad Romanos usque eam ob rem Sirmondus hanc seriem desideravit cognoscere, ut illius instar seriem principum Ægypti tenere posset.* Quale insuper

ſuper monetæ hujus beneficium illuſtri exemplo docet Arrianus, qui ex Nummis adhuc ſua ætate apud Indos Barygazæos exſtantibus, aliquot Succeſſorum Alexandri in eo tractu nomina ac notitiam colligit; & quem proinde locum operæ pretium erit adponere demerendis antiquariis valde, ſi quid judico opportunum: ἀφ' οὗ μέχρι νῦν ἐν Βαρυγάζοις ΠΑΛΑΙΑΙ προχωροῦσι, ΔΡΑΧΜΑΙ γράμμασιν ἑλληνικοῖς ἐγκεχαραγμέναι, ἐπίσημα τῶν μετ' Ἀλέξανδρον βεβασιλευκότων Ἀπολλοδότου καὶ Μενάνδρου· *à quo ad hæc uſque tempora Barygazis* VETERES *occurrunt* DRACHMÆ, *litteris Græcis inſcriptæ, ſignantes qui poſt Alexandrum ibi regnarunt, Apollodotum & Menandrum.* Immo ne quidem nuda ſolum *Nomina*, ſed regni etiam *Annos* in iiſdem peregrinis Nummis aut Drachmis ſignari nonnunquam videas; de quibus altum apud Chronologos ſilentium, aut male ſubductus eorum calculus. Prioris fidem faciunt duo inſignes nummi, quos forte inter alios penus quondam Peireskianæ, jam apud illuſtrem Harlæum notabam; duorum nempe Cappadociæ Regum *Arivathis* & *Ariobarzanis* cum adſcriptis annis regni, de quibus vulgo ſilent antiqui & recentiores Chronologicorum aut Hiſtoriarum conditores: unus ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΛΑ. ſeu *Regis Ariarathis Euſebis* vel *Pii* XXXI; alter, cui cætera ſimilem alia occaſione ſupra tradidimus, ΒΑΣΙΛΕΟΣ ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ ΚΔ. *Regis Ariobarzanis Philoromæi* XXIV. Poſterioris autem inſigne & memorandum exemplum præbent *Agrippæ* junioris ultimi Judæorum Regis Nummi, qui hinc Veſpaſiani aut filiorum Titi ac Domitiani vultus præferunt, illinc in averſa aut Figuram ſtantem cum Cornucop. & ſpicis, aut Triremim, aut Victoriam cum annis regni ejuſdem *Agrippæ* ΕΤΟΥ ΚΘ

In Peripl. Mar. Rubr.

ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ *Anno* XXIX *Regis Agrippæ*; ΕΤΟ ΚϚ
ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ *Anno* XXVI *Regis Agrippæ*; .ΤΟ ΙΘ
ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑΣ *Anno* XIX *Regis Agrippæ*; ΤΟ ΚΔ
ΒΑ. ΑΓΡΙΠΠΑ *Anno* XXIIII *Regis Agrippæ*, cujuſmodi ſuppeditavit mihi Muſeum Seguinianum jam Chriſtianiſſimi Gallorum Regis, ac priorem quidem cum Veſpaſiani effigie, duos ſequentes cum Titi, poſtremum cum Domitiani iconibus.

Ejuſdem notæ etiam aliquot videas in Gaza Medicea cum Victoria & Titi effigie percuſſos, ac annos regni Agrippæ ΚϚ & ΚΘ ſeu XXVI & XXIX. Ex iis autem & ſuperioribus indubie colligas, eoſdem tum ſuperſtite adhuc Veſpaſiano ſignatos, quomodo plures occurrunt Titi ac Domitiani adhuc Cæſarum nummi, ac unde ΚΑΙΣΑΡΟΣ etiam nomen in adlato Domitiani nummo adſcriptum, non autem Auguſti; tum quam gravis ſit geminus quidem error Euſebii in Chronico, & qui illum compilarunt Græculorum Scaligerianæ collectionis, (quod vere etiam auguratus eſt ὁ πάνυ) qui ab anno

Clau-

Claudii IV regni hujus Agrippæ initium, finem autem Regni & vitæ ab excidio Templi ac anno Vespasiani III arcessebant. Ex quo etiam sua fides Photio adseritur, qui è Justo Tiberiade auctore Agrippa συγχρόνῳ, refert hunc Regem ad annum III Trajani vitam produxisse. Accedit præterea ad notas & characteres temporum ex eadem memoria declarandos, cum ratio annos notandi varia in pluribus Græcorum, Asiaticorum, aliorumque Barbarorum nummis obvia; tum *Æra* singulares, qualis olim nobilissima *Seleucidarum* seu *Dhilkarnain*, quæ ab Alexandri successoribus duodecimo post ejus mortem anno inducta, in Arabum postea & Christianorum veterum Annalibus celebris remansit. Ejusdem vero vestigia observo in præclaris & antiquis aliquot Nummis eorundem Seleucidarum, ut ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΥΡΙΩΝ IMP. h. e. obvio in aliis nummis more ρμζ nempe ἔτει ἑβδόμῳ τεσσαρακοστῷ ἑκατοστῷ, seu Anno CXLVII, qui incidit in tempora Antiochi Epiphanis, & Acta ejus contra Judæos, quorum mentio Machabæorum primo, seu biennium ante ejus mortem, quæ nempe anno CXLIX. in eodem libro statuitur. Ejusdem notæ quoque sequens nummus ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΥΡΙΩΝ ΣΗΝΡ, seu potius ΕΗΝΡ, ut legendum videtur, h. e. ἔτει ὀγδόῳ πεντηκοστῷ ἑκατοστῷ, qui annus CLVIII. incidit in tempora Demetrii Soteris & Acta apud Josephum, quæ in Originibus leguntur. Hæc autem eo lubentius monuimus, quod ex similibus Nummorum notis, quas vulgo secure prætereunt antiquarii, liceat demum colligere, non solum ad quæ tempora referri debeant iidem Nummi sed insuper ad quem vel Antiochum, vel Demetrium, vel Ptolemæum spectent, in multiplici illorum, qui eadem nomina & cognomina etiam

3. *Ad Æras Seleucidarum, Antiochensium, &c.*

In Cimel. Medicco.

1 Mach. III. & IV.

VI. 6.

L. XIII. c. I.

gestarunt, numero. Neque minus hic observandæ peculiares *Æra* nobilissimarum Urbium, *Antiochiæ* puta, *Tyri*, *Sidonis*, *Ascalonis*, *Gazæ*, *Gadarorum*, *Aradi*, *Cyrrhi*, *Amisi*, ac plurium id genus, quarum accurata notatione eadem Temporum Doctrina non parum juvari potest ac illustrari. Agnovit id pro solita sua solertia magnus Scaliger, qui & inde aliquot urbium id genus Epochas in Canonibus suis Isagogicis firmat ac demonstrat, sed nonnunquam lubrico fundamento, seu descriptis ex aliorum fide depravatis nummorum numeris. Ut vero feliciori fato plures id genus Nummos tractare nobis licuit, ita inde etiam diversas Æras illarum Urbium, (quamquam etiam unius gentis) neque ab ab uno capite arcessendas facile licuit observare. *Æra* quidem *Antiochena*, ut celebrioris ob Urbis nobilitatem, ita præter Eusebium in Chronico, haud infrequens apud Euagrium, ac inde apud Scaligerum, Petavium, aliosque majorum gentium Chronologos mentio, qua utitur nonnunquam idem Euagrius in notatione temporum, & quam, ut supra diximus, à concessa eidem Urbi Autonomia petitam docet. Ejusdem quoque exempla suppeditant Nummi, qualis Gazæ Palatinæ cum urbis symbolo, capite nempe turrito & inscr. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ, in aversa autem parte Ara accensa, ΕΤ. ΔΙΡ, cui consentaneam Epocham videas in alio Nummo cum Neronis effigie, ac Cestii tum Syriæ Præsidis mentione, ΕΠΙ ΚΕΣΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΤ. ΔΙΡ. *sub Cestio Antiochensium Anno* CXIV. ΔΙΡ nempe in utroque pro ριδ seu ἔτει τετάρτῳ δεκάτῳ ἑκατοστῷ, qui putati ab anno ante Christum XLVIII, quo initium habuit hæc Æra, incidunt in annum Neronis X, vel juxta numeros Eusebianos XI, quo tempore Syriæ præerat, ut ex Josepho constat, hic Cestius. Unde etiam liquet recte

L. II. c. 12. & lib. XLII. c. 9.

in

in Chronico Eusebii ex versione Hieronymi, adsignatum caput hujus Epochæ; male autem in Fastis Siculis sexennio serius adscribi, quum triennio tantum post superiorem numerum supervixerit Nero. Alius quoque Nummus horum Antiochensium Gazæ Palatinæ, in quo similiter caput turritum, in aversa Aries cum dimidia Luna, consuetum in hac memoria Antiochensium insigne, & inscr. ΕΠ. ΚΟΤΑΔΡΑΤΟΤ ΕΤ. ΕΡ. *sub Quadrato Anno* CV. Huic similem videas in additis Patinianiis ad Fulvium, nisi quod pro numeris ΕΤ. ΕΡ. sicut clarissime præfert Nummus Palatinus, adscriptus sit numerus ΕΤ. Δ. *Anno* IV. qui si ita legatur in Nummo, referri debet non ad superiorem Antiochensium Epocham, sed ad annum Neronis IV. Priores vero illi numeri CV Æræ Antiochenæ incidunt in annum Neronis III. aut itidem IV. juxta Eusebianos numeros, Rectore tum Syriæ T. Vinidio (vel ut quidam refingunt, *T. Numidio*) Quadrato, de quo multa Tacitus. Immo alius quoque Nummus Gazæ Palatinæ, cum superioribus capitis turriti & Aræ symbolis, ac in utraque facie ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΕΤ. ΑΚΡ. *Antiochensium Anno* CXXI. qui proinde referendus ad annum Vespasiani IV. Quin ejusdem Epochæ neque paulo vetustioris mentio fieri videtur in duobus Nummis Mediceis, ΕΠΙ ΣΙΛΑΝΟΤ ΓΜ, altero ΔΜ, qui tamen anni XLIII. aut XLIV, hoc est, IV. aut V. annis ante Christum, juxta caput hujus Æræ supra adscriptum, in Saturnini & Volumnii Syriæ Præsidum tempora, ut è Josepho liquet, inciderent, non autem Cretici Silani, qui sub extremis Augusti & initiis Tiberii eidem Provinciæ, ut è Tacito notum, præfuit. Neque vero iidem numeri de annis XLIII aut XLIV imperii Augusti explicandi, quibus nondum iste Silanus sed Quin-

tilius Varus Syriam regebat. Unde de iisdem litteris eundum ulterius in consilium. Ex iis autem ac superioribus Nummis liquido insuper colligas, quod alioquin è Josepho constat, ut in aliis Provinciis, sic in Syria Præsidum Romanorum nomine annos signari solitos. *Laodicensium Æram* uno anno Antiochena recentiorem statuunt cum Græca Eusebii Collectanea,
Pag. 196.
seu potius Georgius Syncellus, tum Chronicon Eusebianum Hieronymi in Probo. Neque tamen illius Epochæ occurrit mihi hactenus vestigium in Laodicensium Nummis, sed alterius vulgaris cum annis imperii Elagabali, ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ Δ, & in aliis Gordiani cum Coloniæ mentione, quæ deducta sub Severo fuerat, unde etiam illi *Septimia* & *Severa* seu *Severiana* cognomina in antiquis aliquot Nummis. *Ascalonitarum Æra* mentio itidem in Probo Chronici Eusebiani, & in
Pag. 193.
Græcis Collectaneis adsignatum ejus initium Mario II & Fimbria Coss. vel juxta Scaligerum anno sequenti, Mario III & L. Aurelio Oreste Coss. seu annis ante Æram Christianam CI. Inde vero opportune explicabam nuper nummum horum Ascalonitarum, quem occurrentem forte in Cimeliarchio laudatissimi Principis Durlacensis, celebris antiquarius ad Titum, ego ad superiora tempora referebam, ob adscriptam in aversa parte Epocham ΑΣΚΑΛΩΝΙΤ. ΔΠ. qui numerus LXXXIV ducto initio à superiori capite hujus Æræ, incidit in annum Augusti XXVI. Neque vero aliud nomen quam ΣΕΒΑΣΤΟΣ legebatur in anteriori parte, si quid aliud fuit additum, eo vetustate exeso; neque etiam ignotum, quam parum quadrent signatæ in vetustis civitatum id genus Nummis effigies, ut huic vel illi Cæsari facile possint adaptari. Quod si, ut primo quoque augurabar, addatur littera Ρ quæ nempe in

exesa

exesa nummi extremitate, ut sæpe accidit, intercidisset, tum ΔΠΡ seu ρπδ vel CLXXXIV non inciderent in annos Titi, sed Domitiani III, ac proinde tribus vel quatuor annis vetustius hujus Epochæ initium esset statuendum, quo Tito idem Nummus adseratur. Videant proinde antiquarii, aut qui Nummos id genus possident, quanto cum dispendio vetustatis & certæ notationis in iisdem explicandis, ejusmodi notæ vulgo parum observentur. *Gazaorum* in Ascalonis vicinia *Æram* aliquantum recentiorem ac uno anno Philadelphensi minorem statuunt eadem Græca Collectanea, nempe Julio Silano & L. Muræna Coss. seu annis ante Christianorum Æram LXI. quo tempore Syriam & Palæstinam subegit ac ordinavit Pompeius. Unde etiam caussam petitæ illius Æræ licet mihi ex Josepho eruere, qui de Pompeii Actis illius temporis ac in ea terrarum parte verba faciens, ΓΑΖΑΝ τε πρὸς τῇ θαλάσσῃ καὶ Ἰόππην καὶ Δῶρα καὶ Στράτωνος τὸν πύργον &c. πάσας ὁ Πομπήϊος ἀφῆκεν ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ καὶ προσένειμε τῇ ἐπαρχίᾳ; *Maritimas vero* GAZAM, *Ioppen*, *Dora*, *Stratonis Turrim &c. has omnes Pompeius* LIBERAS *esse jussus Provinciæ contribuit.* Eadem replicantem videas in libris Ἁλώσεως. A parta itaque illa aut recuperata Libertate deduxerunt Æram suam in posterum *Gazæi*, sicut ab Antiochensibus, Tyriis, Laodicenis, Amisenis, aliisque subinde factum constat, relictis liberis vel αὐτονόμοις, quemadmodum de quibusdam id genus verissime monuit magnus Scaliger. Illustrat autem id egregie Nummus Hadriani apud illustrem Sevium, ΓΑΖΑ ΜΑΡΝΑ ΔΠΡ. h. e. ρπδ *Gaza Marna* CLXXXIV. De *Marna* apud Gazæos cultu alibi diximus, & audiendus adhuc obiter Hieronymus, *Jam & Ægyptius Serapis Christianus factus est, &* MARNAS GAZÆ *luget inclusus*,

Pag. 195. Antiq. lib. XIV. Lib. I. c. 3. Ep. ad Lætam.

In Vita Hilarii. *clusus, & eversionem Templi pertimescit.* alibi, *sed & Italicus ejusdem oppidi municeps Christianus, adversum* GAZENZEM *Duumvirum*, MARNÆ *idolo deditum.* Ii autem anni Nummo adscripti retro putati ad prædictum caput illius Epochæ, incidunt in annum Hadriani VII. quo cusus scilicet hic Nummus. At rursus, ne quid dissimulem; turbare hic videtur alius Faustinæ Matris Nummus, quem descriptum vidi ab eruditis Urbis antiquariis, ΓΑΖΑ ΘΚC. qui numerus CCXXIX antiquiorem eandem Epocham statueret; quum tamen in Chronico Siculo septennio adhuc recentior tradatur superiori numero, ex male ordinatis Consularibus Fastis. Videndum proinde, annon litteræ illæ ΘΚC alio referri possent, quam ad Epochæ alicujus notationem, aut an revera ita signatæ sint in eo Nummo, quem jam possidet inclyta Regina. Quin ad eandem ex Josepho, Græco Chronici Auctore, ac Nummo Hadriani adsertam modo horum *Gazæorum Æram*, referre insuper aliam licet de qua silent Græca illa aliaque Chronica, urbis nempe ejusdem tractus *Gadarensis*, seu τ͂ Γαδάρων, quam signant itidem antiqui Nummi, ut in Elagabalo inclytæ Reginæ ΑΔΑΡΕΩΝ ΑΠC. seu *Gadarensium* CCLXXXI. Legendum enim in eodem ΓΑΔΑΡΕΩΝ, priori littera Γ vetustate, ut passim accidit, exesa, præter alia liquet mihi ex Nummo Gordiani apud illustrissimum Colbertum, cum eodem Triremis symbolo & inscriptione integra ΓΑΔΑΡΕΩΝ. Iidem autem numeri retro putati ab Elagabali anno II incidunt in eandem Gazæorum Æram. Sic alius in L. Vero Mediceus ΓΑΔΑΡΕΩΝ SΚΕ, seu verius CΚΕ, h.e. CCXXVII. qui ducto ab eodem capite initio, incidunt in annum V Veri. Et hæc jam notaveram, quum opportune iis lucem ac robur fœnerantem Josephum reperio, eodem

de

de illis Pompeii Actis in Syria ac Palæstina loco, καὶ ΓΑΔΑΡΑ μὲν μικρὸν ἔμπροσθεν κατασκαφεῖσαν ΑΝΕΚΤΙΣΕ Δημητρίῳ χαριζόμενος τῷ Γαδαρεῖ. GADARA *deinde paulo ante diruta* INSTAURAVIT *in gratiam liberti sui Gadarensis Demetrii*. Inde itaque ab illa nova instauratione petita pro more nova *Gadarensium* Epocha. *Amisenorum* etiam *Æra* haud infrequens mentio in Nummis Cæsarianis, & quorum aliquot ab Occone descriptos citat in Canonibus Isagogicis ὁ πάνυ. Unum hic habes è nummis Caracallæ, quem vidi apud illustrem Sevium ΑΜΙϹΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑϹ ΕΤ. ϹΜΕ. *Amisi Libera Anno* CCXLV. A Libertate ergo illius Urbis, quod innuunt quoque alii Nummi, sumendum caput illius Epochæ, quam sub Augusto ei adsertam & quidem post victoriam Actiacam tradit Strabo; ac proinde à Lib. XII. qua ducto initio, referenda superioris Nummi Epocha ad annum Caracallæ V vel IV juxta numeros Eusebianos. Quamquam juxta alium nummum L. Ælii, quem ex Occone describit Scaliger, ΑΜΙϹΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑϹ ΕΤΟΥϹ ΡΞΘ. *Amisi Libera Anno* CLXIX, anni retro putati inciderent in annum ante Christum XXXII seu biennium ante vulgarem Æram victoriæ Actiacæ. Unde de vera Nummi illius scriptura eundum ulterius in consilium. Idem dicendum quoque de alio Nummo, quem adfert itidem in Canonibus Isagogicis ὁ θαυμάσιος, unde diversas Æras horum Amisenorum, & quidem sub Cæsaribus unius ætatis colligit; unam eandem cum Philadelphensibus, XXX nempe annis vetustiorem; alteram, de qua agimus, ab Augusti temporibus, sub quo scilicet posterior hæc fuerit instaurata. Nihil certe hic commune Philadelphensibus & Amisenis. Illa urbs Syriæ, hæc Ponti. Illius Æra in Græcis Eusebianis à Ciceronis Consulatu, ac proinde

proinde anno ante vulgarem Christi æram LXII. deducta, quo tempore scilicet Romanorum jugum subiit Syria, ac à Pompeio ordinata, Libertate vel Autonomia variis ejusdem urbibus concessa; hæc à tempore partæ aut recuperatæ sub Augusto Libertatis, ut ante vidimus, & evincunt plures ejusdem loci Nummi. *Tyriorum* similiter & *Sidoniorum* Epochas signatas itidem videas in antiquis eorum Nummis. Horum aliquot ab Occone descriptos adtulit quoque Scaliger, unde eandem *Sidoniorum* cum *Ascalonitis* Æram colligebat. Neque hactenus alios illorum nummos videre mihi contigit, qui ab iis diversi abeant. Priorum seu *Tyriorum Æræ* mentio cum in Chronico Eusebii ad secundum Probi annum, tum in Actis Concilii Calchedonensis, qui anno retro putati caput illius Epochæ referunt ad annum ante Christum CXXIII ac initium regni Antiochi Grypi; forte quod tum *Autonomi* facti sint Tyrii, ac eo proinde respexerit Strabo, quum dicit eos cum à Regibus (Syriæ nempe) tum à Romanis exiguo pretio Autonomiam redemisse, & quod firmat etiam Inscriptio Puteolana, in qua eadem Tyrus ΙΕΡΑ ΑΣΥΛΟΣ ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ vocatur; non autem quod circa ea tempora Coloniæ & quidem Consularis dignitate ornata ab iisdem Romanis fuerit, ut Scaligero innuere videbantur verba prædicti Concilii, de quibus paullo infra. Hujus autem Epochæ memoria in Nummis quoque servata videri posset, cujusmodi Mediceus cum capite turrito & Palma in anteriori parte in aversa cum Triremi, & præter contractum in unam litteram eleganti compendio Tyri nomen, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΞΣ; qui nummi CCLXV aut si quis mallet CCLX priori littera E pro ἔτει usurpata, inciderent in annum Antonini Pii vel I vel V. At longe vetustior idem Num-

Lib. XVI.

Nummus, ut ex multis indiciis liquet cum artis tum scripturæ; ac proinde citra Romani Cæsaris effigiem aut nomen; adeo ut alia eaque antiquior Æra in eodem quærenda veniat, cujusmodi *Seleucidarum* paullo ante vidimus in vetustis Tyriorum nummis expressam. Ita ejusdem notæ cum superiori Tyriorum nummo, alius Gazæ Palatinæ cum Corona quernea & Clava Herculis nempe Tyrii, & numerorum notis ΙΣ. seu CCX. Sed hæc majus otium, aut accuratius ejusmodi Nummorum, quorum aliqui jam nobis non sunt ad manus, examen flagitant. Viam hic aliis pandimus, quo ignota è suis loculis proferant, ac de his studiis omnique litterarum genere bene merendi laborem non refugiant. Utinam vero & hic magni Emendatoris Temporum, ac veri litterarum Heroïs vestigiis insisterent, quamquam subinde ab iisdem recedamus, ac ibi quoque, ubi frequentes illas in Græcis Cæsarum Nummis notas L. A. L. B. & similes de annis imperantis tum Cæsaris sumendas præfracte negat, sed de Indictionibus aut Lustris civitatum, quæ eos signarunt, aliis ex fontibus petitis. Neque id evincunt ea quæ adfert exempla, sed ex male iisdem acceptis; ut in Tito L. I A. seu IX, qui tamen tantum duos annos regnavit; aut Marco L. Λ Δ seu XXXIV; vel Pio etiam L. ΕΙΚΟϹ-ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ, quorum ille XIX. hic non totos annos XXIII imperavit. At omnino fugit hic ratio virum incomparabilem, quamquam ἰδιωτικὴν & jocularem opinionem contrariam paullo confidentius vocet. Anni enim illi, quos modo audivimus, sunt Tribunitiæ Potestatis, à qua vulgo solent Græci ejusmodi Æras in nummis constituere; & quot etiam vel Titum, vel Pium, vel Marcum gessisse constat ex longa Romanorum numismatum serie, & veterum etiam lapidum

4. *Ad Æras Imperii vel Decennales.*

Anim. ad Euseb. pag. 224.

 fide

fide. Inde vero, ut notum, longe plures in iisdem aliisque id genus Cæsaribus illi Tribunitiæ Potestatis quam Principatus numeri; quod superstitibus adhuc Decessoribus & natura vel adoptione Parentibus, eam dignitatem, ut initium futuri fastigii, capesserent. Et certe ne quid hic reconditum proferre me quispiam in his antiquitatibus minus versatus putet, vel ex descriptis pridem à Goltzio & Occone Nummis abunde id colligere poterat ὁ πάνυ, unde penum suam subinde locupletabat, si eos attentis oculis legisset, ΑΥΤ. ΤΙΤ. ΚΑΙΣ. ΟΥΕΣΠ. ΣΕΒ. ΑΡΧ. ΜΕΓ. ΤΕΙΜΗΓ. ΔΗ. ΕΞ. ΙΑ. in aliis ΔΗ. ΕΞ L. ΙΑ. seu *Imperator Titus Cæsar Vespasianus Augustus Pontifex Maximus Censor Tribunitiæ Potestatis* XI. aut *Trib. Pot. Anno* XI, & quæ sexcenta id genus alibi occurrunt. Ita nihil frequentius in Nummis variarum Urbium, quam ut non alias Æras adponerent, nisi aut imperii aut Tribunitiæ Potestatis annos, qui sæpe iidem numerabantur. Sic passim in nummis Cæsareæ Cappadociæ Metropolis ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. Β. aut ΕΤ. Γ. ut in Severo & Caracalla, aut ΕΤΟΥΣ Δ in Tranquillina, ΕΤ. Η. CÆSAREÆ in Claudio & similibus, quorum haud exigua superest copia. Quandoque etiam addita ipsa nomina ordinalia ΕΤΟΥΣ ΤΡΙΤΟΥ, ΕΤΟΥΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ, aut L. ΔΕΚΑΤΟΥ L. ΤΡΙΣ Κ. ΔΕΚΑΤΟΥ, ΕΤΟΥΣ ΠΕΝΤΕΚ. ΔΕΚΑΤΟΥ & similia. Sic in nummo Alexandri Severi ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΚΑΤΗ, pro Anno X quo regnabat, aut Tribunitiam potestatem gerebat Mamææ filius. Περίοδος nempe ibi sumpta non de longiore orbe, quam de annuo solis circuitu, quomodo & frequenter κύκλος ac *cyclus* & *circulus* Græcis juxta ac Latinis auctoribus, unde *terdeni annorum cycli* in Hymno Hilarii, Hieronymo autem, *Ecce jam centenus ætatis*.

In Cimel. Reg. Gall.

Ad Paul. Concor.

tatis circulus volvitur, de Paulo Concordiensi centesimum ætatis annum agente. Alioquin Περίοδος pro Decaëteride in Nummo, quem notabam rursus in Gaza Principis Majorum imaginibus propriisque decoribus inclyti Durlacensis Marchionis, ΠΕΡΙΟΔ. ΔΕΚΑΤ. ΕΤ. seu *Periodus Decimi Anni*, hoc est, juxta Romanos Cæsarum id genus Nummos, PRIMI DECENNALES. Neque aliter Eusebius in Procemio Vitæ Constantini, Ἄρτι μὲν τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ πανηγύριν ΔΕΚΑΔΩΝ δευτέρων τε καὶ τρίτων ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ἐν ἑορτῶν εὐωχίαις πᾶν γένος ἀνθρώπων ἐπανηγύριζεν· *nuper quidem magni Imperatoris redeuntium* DECENNALIUM *Secundorum & Tertiorum* PERIODOS *universum genus hominum festivitatibus & conviviis celebravit*. Ita de similibus Quinquennalibus ac Decennalibus Themistius, καὶ Orat. XVII.
ἀσμένως οἱ κύκλοι καὶ ΠΕΡΙΟΔΟΙ τῶν πανηγύρεων, *ac libenter Circuli &* PERIODI *ejusmodi solemnium*. Notum utique nova quasi imperii auspicia inde petita; eaque non Conviviorum solum, sed omni præterea Ludorum, Indulgentiarum & Laudationum solemnitate peracta. Unde nova etiam quasi Imperatorum Epocha seu *Periodus Quinquennalis*, aut juxta superiores Nummos *Decennalis*, & sicut alibi rursus Eusebius agens de annis imperii Constantini, Χρόνων μὲν βασιλείας τρισὶ ΔΕΚΑΔΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΙΣ πλείους, *ac tempus quidem imperii ipsius tribus* DECEM *annorum* PERIODIS *absolutis*. Lib. I. de vit. Const. c. 18.
Quomodo itidem in magno opere Diocletiani & Collegarum annos imperii per Δεκαετηρίδας & Εἰκοσαετηρίδας seu *Decennalia* & *Vicennalia* computat. Hist. Eccl. l. VIII. c. 13.
Imo hinc in Nummis notatæ variæ illæ Periodi, sicut non PRIMI solum sed & SECUNDI DECENNALES, aut juxta Nummum Pii non argenteum duntaxat, sed & æreum insignem, SECUNDI DECEM-ANNALES; in aliis

autem ejusdem Pii, Marci, Commodi, Severi, &c. VOTA DECENNALIA, eaque modo SUSCEPTA, modo SOLUTA; sicuti & Tricennalia etiam in nummis magni Constantini, VOTIS XXX seu quæ soluta, ut modo audivimus Eusebium, tribus Decadum Periodis absolutis. Quamquam quod obiter notandum, in quibusdem locis anticipatæ sint nonnunquam ejusmodi Epochæ; ut de Vicennalibus ejusdem Constantini uno anno Nicomediæ factis, antequam Romæ ederentur, observat in Chronico Eusebius. Cæterum

5. *Ad Æras Coloniarum.* interdum computatæ Æræ ab *Anno* deductæ *Coloniæ*, cujusmodi continuo ante oculos ponunt Nummi Coloniæ *Viminensis* supra memoratæ, quæ in Gordiano, sub quo deducta describitur, COL. VIM. ANN. I. II. &c. in Philippo AN. VII. AN. VIII. in Decio autem & Q. Herennio AN. XI, & AN. XII. Quod certe sollicitum non debuit habere sagacem alioquin

Tom. II. p. 558. Antiquarium Tristanum, quo nempe similes annorum numeros occurrentes in nummis hujus Coloniæ referret; neque enim spectare ad annos imperii, ac proinde eo tandem confugit, ut de *Annonis* explicet. At nihil erat proclivius, quam eosdem illos Nummos explicare de Annis deductæ illius sub Gordiano Coloniæ, qui reperientur totidem exstitisse sub Philippo aut Decio, quot in iisdem Nummis numerantur, ac pro more aliarum Coloniarum inde annos suos computandi. Neque felicior Sebastianus Erizzo, qui in simili hujus Coloniæ Nummo, pro AN. II legebat ANTI, & de *Antio* Colonia explicabat. Neque vero huc trahendum *Tyri* exemplum, cujus Æram similiter à deducta Colonia computari in Actis paullo ante memoratis Concilii Calchedonensis, existimabat illustris Scaliger. Verba Synodi, prout in ejusdem Actis Græcis

cis & Latinis leguntur, & quæ Nummi mire illustrant, ac aliqua indigent notatione, πρὸ πέντε Καλανδῶν Μαρτίων ἐν ΚΟΛΩΝΙΑ ΤΥΡΩ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ ΥΠΑΤΙΚΗ ἔτους πέμπτου ἑβδομηκοστοῦ πεντακοσιοστοῦ μηνὸς Περιτίου δεκάτῃ, *sub die quinto Kal. Martiarum in* COLONIA TYRO CLARISSIMA METROPOLI CONSULARI *anno quingentesimo quarto mensis Perithii die decima.* Adscripta ibi nempe vulgaris Tyri Æra cum solemnibus loci titulis ac prærogativis. Ac primo *Colonia* & simul *Metropolis* eadem dicta, juxta consueta ejusdem in nummis Cæsarianis elogia, COLONIA TYRO METR. aut METROPOL. ac in nummo Otaciliæ apud illustrem Sevium, COL. TY. METR. ERACL. h. e. juxta alium Caracallæ nummum supra adlatum, SEPT. TYRUS METRO. COLONIA ACTIA ERACLIA. Quomodo obviæ ac frequentes in aliarum Urbium Nummis inscriptiones, puta æmulæ *Sidonis*, *Damasci*, *Carrarum*, *Thessalonicæ*, ac similium, COL. AUR. PIA METR. SID. *Colonia Aurea Pia Metropolis Sidon*; COL. DAMA. METRO. *Colonia Damascus Metropolis*; ΜΕΤΡΟΠΟΛ. ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ, *Metropolis Colonia Carrenorum*; ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΜΗΤΡ. ΚΟ. *Thessalonica Metropolis Colonia*, & in sexcentis id genus. Hoc est juxta Aristidem de Smyrna, ἐν Ἀποίκου σχήματι καὶ Μητροπόλεως, *Coloniæ habitu & Metropoleos*, & pro more alibi indicato, quo in Metropoles deductæ vulgo à Romanis Coloniæ. Dicta vero *Colonia* eadem Tyrus à Severi temporibus, sub quo primum deductæ, sicut præter Ulpianum nobilem ejusdem loci civem, evincunt etiamnum Nummi cum *Septimiæ* cognomento, COLON. SEPTIM. TYRO. & quale itidem videas in Caracallæ nummo modo adlato. Unde liquet insuper alius Scaligeri error, qui ab

Tom. IX. Consil. Act. IX. p. 17. ed. Reg.

In Politico.

L. I D. de Censib.

Elagabalo deductam demum credidit, quod in ejus Nummis *Colonia* vocaretur; more ſcilicet jam ante & ſub Severo quidem recepto. *Metropolis* vero eadem Phœnices à Trajani temporibus in gratiam Pauli Tyrii Rhetoris juxta Suidam. Quamquam & jam olim cum

Lib. XVI. Sidone certaſſe legatur apud Strabonem, quænam eſſet Metropolis, & in vetuſtis ejuſdem Nummis ante Cæſarum tempora percuſſis, eadem appellatione ornetur, ΤΥΡΟΥ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. Ut non fruſtra Ματέρα Φοινίκων eandem vocarit Meleager in Epigrammate inedito, de quo ſupra; aut ſicut *Phœnices* vulgo, & quidem *prima Metropolis* in Actis Conci-

Homil. in Pſalm. XLIV. liorum, ſic *Metropolis Chanaan* alicubi Baſilio vocetur. Unde notæ etiam cum aliunde, tum ex iiſdem Synodalibus Actis, ejuſdem *Tyri* cum *Beryto* contentiones, quibus factum, ut non ſolum Tyrus *Metropolis Phœnices prima*, Berytus autem *Phœnices ſecunda* dicerentur, ſed etiam ut à Theodoſii junioris temporibus, juxta Notitiam Imperii, Tyrus *Metropolis Maritima*, altera

Quæſt. X. in Geneſ. vero *Libani* diceretur, vel ſi audis Hieronymum, *Phœniciæ Maritimæ Metropolis Tyrus, Mediterraneæ Damaſcus*; ut non fruſtra quoque eidem Damaſco *Metropoleos* nomen imputent adlati paullo ante Nummi; aut juxta eos Eugeſippus à Cl. Allatio editus, *Damaſcus caput Syriæ tenenda Metropolis.* Λαμπροτάτη inſuper, h. e. *Clariſſima* juxta eadem Acta, ſeu *Splendidiſſima* potius, dicta

L. 1. D. de Cenſib. eadem Tyrus, quomodo ſignanter apud Ulpianum, *ut eſt in Syria Phœnice* SPLENDIDISSIMA TYRIORUM COLONIA; & qua ratione, ut alioquin obſervo, *Splendidiſſimæ* vulgo dictæ nobiliores Romani orbis Coloniæ & Metropoles, ut in *Splendidiſſima Rhetiæ Pro-*

De Germ. c. 41. *vinciæ Colonia* apud Tacitum, & *Splendidiſſima Colonia Carthaginenſium* in Geſtis Cæciliani, unde & *Splendidiſſimus*

dissimus Ordo eorundem Carthaginensium apud Apuleium; & similiter *Alexandria & Laodicea Metropoles* In Florid.
Splendidissima in Cod. Justinianeo, sicut jam ante Flo- L. 111. c. 21.
ro, *Municipia Italiæ Splendidissima.* Unde etiam lux nummo *Sidæ* Pamphyliæ Metropolis sub Licinio Gallieno percusso, ΣΙΔΗΤΩΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ ΕΝΔΟΞΟΥ, *Sidetum Splendidissimæ, Illustris.* Ὑπατικὴ vero seu *Consularis* nuncupata in prædictis Actis eadem *Tyrus*, non ut existimabat magnus Scaliger, quod à Consulibus libera adhuc Republ. deducta fuerit, & inde petita ibi more haud insueto loci Epocha. Ut mittam altum de ea deductione apud Auctores silentium, & aliam ex Strabone indicatam paullo ante originem illius Epochæ, neque conjuncta ibi *Coloniæ Consularis* adtributa, adeo ut postremum hoc ultimo loco positum ad *Coloniam* referri debeat; neque iis temporibus, ad quæ refertur caput illius Epochæ, h. e. CXXIII ante Christi Æram, in Romanorum sed Syriæ Regum fide Tyrus, quæ cum Phœnice reliqua à Pompeio primum Romani juris facta; neque *Coloniæ* nomine in antiquioribus Nummis, Inscriptionibus, aliisve monumentis ante Severi & sequentium Cæsarum tempora, consueto alioquin more, ornata; neque à Romanis ante Severum, ut modo vidimus, deducta, à quo additum illi urbi *Coloniæ* & quidem *Septimiæ* cognomentum. Enumerantur nempe in prædictis Actis more haud insueto variæ *Tyri* prærogativæ, *Coloniæ Splendidissimæ, Metropoleos, Consularis*, quomodo in Inscriptione Puteolana supra adlata Ἱερᾶς, Ἀσύλου, Αὐτονόμου, *Sacra, Inviolabilis, suis Legibus* vocatur eadem Tyrus. *Consularis* autem dicta, quod Scaligerum fugit, quod tum à Consulari regeretur, seu sedes esset Phœnices Consularis; sicut pari elogio Carthago sedes Proconsularis Africæ

Pro-

Proconsularis vulgo appellata, ut liquet cum ex S. Rufo,
L. 2. C. de Off. Præf. Præt. Afr. *ipse ubi Carthago est Proconsularis*, & signanter ex Cod. Justinianeo, *Et quæ Proconsularis antea appellabatur Carthago.* Quemadmodum nempe, ut vulgo notum, *Consulares*, *Proconsulares*, *Prætoriæ*, *Præsidiales* Provinciæ passim dictæ, quæ à Consularibus, Prætoriis Præsidibus regebantur, ita etiam lapsu temporis eorum Metropoles, in quibus iidem habebant domicilium, sicut in specie de *Consularibus* notatum videas in Constitutione quadam
L. 1. C. ut omn. Jud. Zenonis ejusdem Codicis, *sed per id tempus Præsides quidem & CONSULARES nec non Correctores in METROPOLI.* Haud aliter nempe ac Roma & Constantinopolis dictæ passim in utroque Codice & apud auctores legibus ibidem latis coævos, *βασιλίδες*, *βασιλεύουσαι*, *Regiæ*, *Regnantes*, *Augustissimæ*, quod nempe sedes essent Regnantium seu Augustorum, & quomodo
Lib. XII. Gangra Paphlagoniæ Straboni jam olim dicta Deiotari *Regia* seu *βασίλειον*, vel Horatio, *Cræsi regia Sardeis.* Immo inde nonnunquam etiam, non Provinciæ sed Metropoleos Præsides inscripti, sicut *Præses Antiochiæ*
Nov. VIII. dictus in Novella quadam Justiniani, qui alioquin *Præses Syriæ primæ*, cujus Metropolis Antiochia. Phœnicem autem, cujus *Tyrus*, ut audivimus, *Metropolis*, à Consulari administratam, luculenter arguunt cum Inscriptiones antiquæ & Notitia Imperii, tum Codex Theo-
L. 52. C. Th. de Decurion. dosianus, in quo accepta Tyro lex data *ad Consularem Phœnices*, quod ex aliis etiam legibus ejusdem Codicis Beryti propositis manifestum. Inde itaque *Ὑπατικὴ*, ut observo, seu *Consularis Tyrus* in superioribus Actis. Æra autem ibidem adscripta, ducta à tempore concessæ *Αὐτονομίας*, ut ante vidimus, neque mendum in numeris quærendum cum viris eruditis, quod à vulgari Christianorum Æra diversi sint, quos firmat cum omnium

mnium Codicum Græcorum & Latinorum, ut fatentur iidem docti Conciliorum editores, consensus; tum illustrat abunde, quod consulere iidem potuissent, Chronicon Eusebianum. Et de hoc Concilii loco hactenus. Denique nonnunquam etiam signatæ peculiares Epochæ, ut in Nummis Græcis Flaviorum, ab *Anno* scilicet *Novi Templi* conditi aut restaurati, ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ, aut ΕΤΟΥ Ν.·ΙΕΡΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ, *Anno novi Templi secundo*, & ita sequentibus, quales vel apud Occonem in Vespasiano, Tito, Domitiano & Nerva quoque digestos videas. Jocularis vero error Erizzi, ac eorum, qui cum eo ludos hic faciunt, dum annos illos scilicet computant de ædificatione Templi Salomonis. De *Æde Capitolina* enim iidem explicandi, ut verissime certe conjecit horum studiorum decus Seguinus; quæ Vitellianis temporibus, ut paulo ante vidimus, incensa, mox primo anno Vespasiani restaurata fuit, ut ex Tacito scimus. Rem etiam extra dubium ponit *Iovis Capitolini* cum *Aquila* obvia in iisdem Nummis effigies. Unus tamen turbare hic videtur Eusebius, qui in Chronico ad annum Vespasiani IV hanc novam Capitolinæ Ædis restaurationem refert, à quo ad mortem Vespasiani VI anni supersunt. Unde anno ejusdem VIII aut IX cudi non potuissent similes nummi, sicut eorum inscriptiones notant. Sed illum triennii metachronismum ex Tacito merito jam ad Eusebium castigavit ὁ πάνυ, quod invicto etiam argumento adstruunt commemorati modo Nummi. Cedrenum vero more solito hallucinantem mittimus; qui ad annum Vespasiani V. eandem ædificationem refert. Neque vero mirum cuipiam videbitur, inde petitam & signatam hanc Æram, qui vel ex Taciti lectione meminit, quæ consternatio Romæ Hist.IV.54.

6. *Ad peculiares Epochas.*

non solum, sed in Provinciis subierit incensa hac Jovis sede, quæ pignus imperii habebatur; & proinde qua deleta finem imperii adesse, & possessionem rerum humanarum Transalpinis gentibus portendi audacter canebant Druidæ. Ut idem hic sit provincialibus usurpatum, studio in res Romanas & erga Jovem suum pietati contestandæ, quod Judæis, aut inde Eusebio aliisque, à prima Templi ædificatione, aut à Salomone ad instaurationem Templi, aut ab Excidio Templi solemnes Epochas arcessere.

Specimen Utilitatis in GEOGRAPHIA.

Sed hæc aliaque id genus flagitant alterius operæ argumentum, ubi diffusa simul & singularis Numismatum veterum præstantia ad ornandam GEOGRAPHIAM veterem, non perfunctorie vel παρέργου aut appendicis vice tradatur. Paratam enim hujus rei copiam nobis præbet; cum ampla Nummorum *Siciliæ*, *Græciæ*, *Epiri*, *Thessaliæ*, *Thraciæ*, *Macedoniæ*, *Asiæ*, *Africæ* seges, qui ante Cæsarum tempora percussi; tum infinitus quidam numerus *Coloniarum* vel urbium alioquin Europæ, Africæ, Asiæque, & quidem remotissimarum etiam Provinciarum, Armeniæ, Mesopotamiæ, Arabiæ, quæ in Cæsarum nummis traduntur, & quorum id genus locorum indicem ad DC ac ultra etiam privatos in usus confecimus, collectum nobis ex ineditis plerisque veterum Cæsarianorum Numismatum monumentis; qualia passim etiam in hoc opere citantur. Horum vero aliorumque ante Cæsariana tempora percussorum fide ac beneficio singulari, ea quæ vel ad ἐξηγητικὴν, vel τεχνικὴν eorundem locorum notationem spectant; seu ad eorum περιήγησιν & ἱστορίαν, circa quas versabantur veteres Geographi; h. e. cum *Historiam* ac *Origines*, tum *Situm* & *Nomenclaturam* eorundem locorum petere licet ac illustrare. Prioris abunde

unde fidem faciunt, quæ subinde indicavimus, retenta in Civitatum id genus Nummis insignia, unde *Origines* suas indicarent: sicut *Pegasus* in Nummis Syracusanorum; *Palma* Carthaginensium, & in Creta Lapethi, Hierapytnæ; *Minotaurus* Gelæ, Tauromenitarum; *Noctua* Megaræ, Athenarum in eadem Sicilia; *Quadrangularis Area*, Dyrrachiensium; *Diana* Massiliensium; *Lupa cum gemellis*, Alexandriæ Troadis, Neapolis, Germæ, aliarumque Coloniarum, indicant continuo Matres earundem Urbium, aut Corinthum; aut Tyrum reliquamve Phœniciam; aut Cretam; aut Athenas; aut Corcyram; aut Phocæam; aut urbem denique Æternam. Adposita etiam interdum ipsa *Conditorum* nomina, ut in nummo ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ ΔΩΡΩΝΙΩΝΩΝ, unde à *Doriensibus* juxta ac *Ionibus* deducta hæc Phrygiæ *Synnada* recte ad Eusebium notavit doctissimus Valesius. Haud aliter nempe ac Elidem ab Ætolis conditam ex Inscriptoribus antiquis colligit alicubi Strabo. Sic hujus vel illius Heroïs Conditoris non effigies solum, sed additum subinde nomen opportune; ut in [a] *Nicaensium* Nummis, ΤΟΝ ΚΤΙΣΤΗΝ ΝΙΚΑΙΕΙΣ, aut etiam ΔΙΟΝΥΣΟΝ ΚΤΙΣΤΗΝ; [b] *Perinthiorum* cum Hercule, ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΤΟΝ ΚΤΙΣΤΗΝ; [c] *Tomorum* Ponti, ΤΟΜΟΣ ΚΤΙΣΤΗΣ; [d] *Pergami* ΠΕΡΓΑΜΟΣ ΚΤΙΣΤΗΣ; [e] *Apolloniatarum* ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΤΙΣΤ. *Nicopolis* ΣΕΒΑΣΤΟΥ, vel ΣΕΒΑΣΤΩ, aut juxta nummum Regiæ Gallorum Gazæ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΚΤΙΣΤ. vel etiam ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΤΙΣΤΗΣ; [f] *Romæ* denique ROMULO CONDITORI: unde, si aliunde lateret, à *Baccho*, *Hercule*, *Tomo*, *Pergamo*, *Alexandro*, *Augusto*, *Romulo*, easdem urbes conditas liqueret, certe eosdem ab indigenis pro Conditoribus ac Diis proinde habitos.

Ad Origines, Historiam & Privilegia locorum.

Lib. I.

[a] In Cimel. Ill. Sev. & Seguin.
[b] In Cimel. Regin. Christ.
[c] In Cimel. Medic.
[d] In Imag. Ursin.
[e] In Cimel. Regin. & Seguin.
[f] In Cimel. Regin.

Etenim antiquissima hæc & prima quidem, ut mihi videtur, caussa Apotheoseos vel τῶν Ἡρωϊκῶν τιμῶν; unde passim, ut alios mittam, Diodorus divinos aut heroïcos honores huic vel illi tributos docet ὡς κτίστῃ seu ut Herodotus, [a] Strabo, alii, ὡς οἰκιστῇ; [b] Justinus, *Jasoni totus ferme Oriens* UT CONDITORI *divinos honores*, &c. & aperte de Constantino Aurelius Victor, *hinc* PRO CONDITORE *seu* DEO *habitus*. Haud aliter nempe ac primus olim ejusdem urbis Conditor *Byzas*, aut *Battus*, aut *Docimus*, aut *Hercules*, aut *Seleucus* Heros, depicti olim in vetustis Nummis *Byzantii*, *Cyrenarum*, *Docimi*, *Heracleæ Pontica*, & *Antiochiæ*, quarum Κτίσται scilicet seu Patres traduntur: & signanter proinde, ut solet, Poëta, tanquam de cœlesti supremi Numinis beneficio,

L. XII. & XX. Lib. V. [a] Lib. XII. [b] Lib. XLII. c. 3.

O Regina, novam cui condere Juppiter urbem.

Sed de his alibi, ubi de veterum Apotheosi. Adde jam solemnia urbium id genus *Sacra*; *Ludos*; *Conventus*; *Pacta*; *Primatus*, *Coloniæ*, *Libertatis*, *Inviolabilis*, *Autonomiæ* Jura & Privilegia, aliaque vulgo parum nota, aut inter eruditos etiamnum controversa. Neque pauca certe hujus generis hac ipsa dissertatione aut alibi etiam adtigimus, quæ vel fidem dictis abunde adstruant. Ita non *Epheso* solum aut *Smyrnæ*, non *Nicomediæ* vel *Nicææ*, unum vel perpetuum Asiæ aut Bithyniæ *Primatum* adscribendum, de quo notæ vel ex Dione ac Aristide earum urbium contentiones, satis arguunt Nummi, in quibus ΕΦΕΣΙΩΝ sæpenumero, modo ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ, modo etiam ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, tanquam ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ seu *Primorum Asiæ* signata memoria. Sic modo ΝΕΙΚΑΙΕΙΣ ΠΡΩΤΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ, *Nicaenses Primi Provinciæ*, in Domitiani nummo Regiæ Gallorum Gazæ inscripti; modo ΜΗΤΡΟ-

ΠΟΛΙΣ

ΠΟΛΙΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΒΕΙΘΥΝΙΑΣ ΝΙΚΟΜ. *Metropolis & Prima Bithyniæ Nicomedia* signata in duobus ejusdem Domitiani nummis, quos possidet eadem Gaza, ac similiter in nummo Antonini Pii Mediceo ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΜΗΤ. ΚΑΙ ΠΡΩΤ. *Nicomedia Metropolis & Prima.* Adeo ut non frustra, aut citra recepti jam moris exempla, commune illius urbis ΠΡΩΤΩΝ seu *Primatus* titulum, vel Aristides vel Dio suasisse videantur. Immo inde videas, non abs re in postremo nummo *Metropoleos* ac *Primæ* nomina, quamquam de eadem urbe distingui; ut *Prima sedes* ac *Metropolis* aliquando in Antiquitatibus Ecclesiasticis, sicut in quodam Canone Concilii Africani, *ut Matricula & Archivus Numidiæ & apud* PRIMAM SEDEM *sit & in* METROPOLI, *id est Constantina.* Alioquin inscripta eadem *Nicomedia* in aliis Nummis ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΡΩΤΗ; sicuti etiam *Amasia* ΜΗΤ. ΠΡ. ΠΟΝ. aliquando ΜΗ. Π. Π. nempe *Metropolis Prima Ponti*, in præclaris nummis Severi, Caracallæ, & Alexandri, quos recondit rursus Cimeliarchium Regis maximi, aut illustris etiam Sevii; ac unde etiam liquet cur vel *Amasia Pontica* dicatur in Chronico Eusebii, aut in Novella Justiniani, PONTICA AMASIAM & *Neocæsaream duas habuit* METROPOLES, & *primam* quidem, ut hic videmus, Amasiam. Quamquam & aliam ejusdem tractus *Metropolim* signent etiam alii Nummi, quos versavimus itidem, haud vulgares, sub Commodo, Crispina, Pertinace, Geta aut Gordiano percussi, nempe ΤΟΜΕΩΣ ΜΗΤΡΟ. ΠΟΝΤΟΥ, & præ quibus *Tomei* hunc *primatum*, quod vix aliunde constare arbitrer, sibi jam olim vindicasse videtur *Amasia* juxta superiores Nummos. Πρῶται equidem seu *Primæ* vulgo Græcis dictæ, quæ Romanis *Metropoles* seu gentis capita,

Can. LXXXVI.

Nov. XXVIII. c. 2.

In Cimel. Regin. Christ. & Medic.

 pita,

De Ædif. l. v. c. 4. pita, ut observat Procopius agens de Cæsarea Cappadociæ, ἐξ οὗ δὴ καὶ εἰς ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ἀξίωμα ἦλθεν οὕτω γὰρ πόλιν τὴν ΠΡΩΤΗΝ τοῦ ἔθνους καλοῦσι Ρωμαῖοι· *ex quo* METROPOLEOS *dignitatem adsecuta est, ita enim primam gentis urbem vocant Romani.* Hinc etiam eidem Procopio altera *Cæsarea* Mauretaniæ secundæ Metropolis, dicta alibi Μαυρετανίας πρώτη, & Eunapio *Tyrus* Phœnices Metropolis, πρώτη Φοινίκων; & in Actis Apostolicis *Philippi* πρώτη partis Macedoniæ; ac similiter in præclaro Lesbi nummo Musei Seguiniani jam Regii, ΠΡΩΤΗ ΛΕΣΒΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗ. Hinc Romanis etiam non *Metropoles* solum, ac sicut Procopio, πρώτη τοῦ ἔθνους, sic Modestino *Metropoles gentium* dictæ, sed cum *primæ* etiam, tum *principes* & *principatum tenere*, ut sæpe in Cod. Theodos. & Novellis, *dummodo civitas quæ eligitur totius provinciæ teneat principatum:* unde in Epistola Leonis I. de Arelate, *principatum tenere in sæculo* pro jure Metropolitico, aut quomodo Nicomediam vocat alicubi Eusebius τὴν Βιθυνῶν ἀρχχουσαν. At nonnunquam, quod notandum, sejunctæ eædem prærogativæ, ut nempe *Metropolis* caput gentis, *Prima* autem denotaret primatum in ludis & certamnibus sacris, qui per vices transibat ad plures, & de quo vulgo inter se dissidebant nobiliores ejusdem gentis urbes, ut aliunde liquet ex Dione Chrysost. & Aristide. Quo sensu etiam titulum illum ΠΡΩΤΗΣ aut ΠΡΩΤΩΝ videmus promiscue sumi in superioribus nummis, ab Asiæ Proconsularis urbibus non *Epheso* solum, sed præterea *Smyrna*, *Pergamo*; ac eundem sibi vindicantes in Bithynia *Nicomedienses* & *Nicæenses*, ita tamen ut utrisque commune evaderet illud ΠΡΩΤΗΣ adtributum, quod notat etiam Dio Prusæus, *Metropoleos* autem nomen ea ætate adhuc penes unam *Nicomediam* remaneret: quæ proinde

Bell. Vandal. l. I. c. 4.

l. 6. D. de Excusat.

Nov. Theod. l. 10.

De vit. Const. l. III. c. 50.

proinde ut diverſas etiam prærogativas, ambos ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ & ΠΡΩΤΗΣ titulos ſibi tribuit in adlatis paullo ante nummis Regiis & Mediceis. Unde jam lucem mutuari poſſunt, quæ à viris longe doctiſſimis operoſe diſputantur de *Primatibus* & *Metropolibus* Africæ, ac de diſcrimine *Primæ Sedis* & *Metropoleos*, quale ab iiſdem in controverſiam vocatur; aut denique cur πρῶτοι dicantur paſſim Metropolitani Primates in Collectionibus Canonum. Sed hoc obiter. Quam inſignis vero Nummus ejuſdem Aſiæ Proconſularis, ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΕΒΔΟΜΗ ΤΗC ΑCΙΑC, *Magnetum Septima Aſiæ*; quem nummum Cimeliarchii ante Patiniani jam Regii luculenta declaratione alibi illuſtramus, quum ea non liceat ita paucis ac aliud quaſi agendo, defungi. Qua occaſione inſuper ea, quæ ad *Primatum* ac ordinem ejuſmodi locorum ſpectant, ventilantur; & cur in aliis Nummis vel SIDON ASIÆ METROPOLIS; vel *Sardis Aſiæ, Lydiæ, ac Græciæ Prima Metropolis* dicatur in nummo inclytæ Reginæ, item Chriſtianiſſimi Regis, nempe CΑΡΔΙC ΑCΙΑC, ΛΥΔΙΑC, ΕΛΛΑΔΟC, Α ΜΕΤΡΟΠΟΛΙC, quæ alioquin in Actis Synod. Conſtantinopolitanæ habitæ ſub Flaviano vocatur *Metropolis Provinciæ Lydiæ*, Σαρδιανῶν Μητροπόλεως τῆς ἐπαρχίας Λυδῶν. Quot etiam aliæ urbes *Metropoles* iiſdem nummis inſcriptæ, quod aliunde neſciremus, & quale nomen ſeu ἀξίωμα, non unam jam aut alteram, ut aliunde ſcimus factum, ſed plures etiam unius Provinciæ civitates ſibi vindicaſſe iidem arguunt. Quanta vero lux inde aut Ulpiano, eo loco quem minus adſecuti ſunt interpretes, ſicut alibi docebitur; ubi primam inter Metropoles *Epheſum* ab Aſiæ Proconſule adtingendam tradit; aut vero ſubſcriptioni, quam videas in Actis ſextæ Synodi OEcumenicæ, *Theodorus* *miſe-*

l. 4. §. 5. D. de off. Proc.

Act. XVIII.

misericordia Dei Episcopus EPHESI METROPOLEOS PRIMÆ ASIANÆ *Diocœseos definiens subscripsi.* Immo haud obscura fax inde ad percipiendam originem Jurium aut πρεσβείων Ecclesiarum priscæ communitatis Christianorum, qui non extra solum, sed & intra muros Iliacos, natas iis de rebus, easque acerrimas & exitiales tandem contentiones scimus. Jam locorum *Situm*

3. *Ad Situm locorum.* quam luculenter eum indicant & quasi in conspectu ponunt id genus Nummi? Meministi procul dubio,

Strab. l. 1. quod de Homero observat Geographus, eum singulis propria sua loca adsignare, aliam urbem saxosam; aliam in extremo sitam; aliam Columbis abundantem; aliam Mari vicinam vocare. Id vero videas vulgo præstare hos Nummos, in quibus non *Fluvii* solum, aut *Maris*, aut *Montis* adpicta vulgi symbola; sed ipsa etiam adscripta nonnunquam nomina, quo plures nempe urbes ejusdem appellationis opportune dignoscerentur. Hujus generis in superioribus commemorata Ciliciæ vel Isauriæ *Seleucia ad Calycadnum* fluvium in tradito Philippi nummo, ac in aliis Elagabali & Treboniani Galli, ϹΕΛΕΥΚΕΩΝ ΚΑΛΥΚ. vel ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟϹ ΚΑΛΥΚΑΔΝΩ; quo nempe distingueretur aut à *Seleucia ad Tigrim*, aut à *Seleucia ad Orontem*, de qua agitur lege unica de Classicis Codicis Theodosiani, & quæ alioquin *Seleucia Syriæ Pieriæ* seu ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΙΕΡΙΑΣ inscribitur in variis nummis Trajani, Marci, Antonini Caracallæ. Sic ad *Mæandrum* fluvium *Tripolim*, *Antiochiam*, *Apameam* sitas tradunt alii Nummi, ut ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΑΙΑΝΔΡ. apud Cl. Seguinum; ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΕΑΝΔΡΟϹ in Trajano Decio Farnesii Principis; & ΑΠΑΜΕΙΑΣ ΠΡΟϹ ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ in Tiberio Reginæ Christinæ. Plures nempe, ut notum, *Antiochia*, *Apamea*,

pameæ, *Tripoles*, quo modo apud Livium, *ad Antiochiam* L. XXXVIII. c. 13.
ſuper Mæandrum amnem, aut apud Euſebium, ἐν Ἀπα- Hiſt Eccl. l. v. c. 16.
μείᾳ τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ; aut ad earum exemplum *Magne-*
ſia in inſcriptione Epiſtolæ, quæ Ignatio tribuitur,
Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ, apud Livium, *Magneſia quæ* L. XXXVII. c. 45.
ſuper Mæandrum eſt, (ſicut Plinio ut jam vidimus, *Seleu-*
cia ſupra amnem Calycadnum) immo inde Phlegonti juxta
Stephanum dicta Μαιανδρόπολις. Quin Regio ipſa ad-
jacens huic fluvio ab eodem denominata, ut *Mæandri*
Campus, apud Arrianum; haud aliter ac *Hermi Campus*, Lib. v. περὶ ἀναβ.
Cayſtri Campus, aut nota inter duos amnes Regio ſimi-
liter Polybio in Excerptis, τῷ καλῷ πεδίῳ καλουμένῳ μέσον Pag. 28.
Εὐφράτους καὶ Τίγριδος. Alioquin præter *Mæandrum* aut
Calycadnum, cum idem *Euphrates* ac *Iſter*, tum *Neſtus*,
Hypius, *Rhyndacus*, *Marſyas*, *Sagaris*, *Glaucus*, Thra-
ciæ, Bithyniæ, Mœſiæ, Phrygiæ, Achaiæ fluvii cum
adjacentibus locis commemorati: ut ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ
ΠΡΟϹ ΕΥΦΡΑΤΗΝ in nummo Severi apud Triſta- Tom. II. p. 91.
num; ΝΙΚΟΠΟΛΕΩϹ ΠΡΟϹ ΙϹΤΡΟΝ aut ΠΡΟϹ
ΙϹΤΡΩ in Macrino, Elagabalo, Gordiano, Cimeliar-
chii Inclytæ Reginæ, Medicei, & Lomeniani; rurſus
ΟΥΛΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΟϹ ΠΡΟϹ ΝΕϹΤΟ, ad *Ne-*
ſtum fluvium ſcilicet à Trajano conditæ ac *Ulpiæ* ab eo
denominatæ; ΠΡΟΥϹΙΕΩΝ ΠΡΟϹ ΥΠΙΩ in L.
Vero Gazæ Mediceæ, aut Maximo & Gallieno Regiæ
Gallorum Gazæ; ſicut occurrit etiam in Latinis Actis
primi Concilii Nicæni, *Heſychius Pruſenſis juxta Hypium*
fluvium, non *Hippium*, ut ibi hodie legitur, errore et-
iam, quod alibi jam monuimus, apud varios auctores
obvio. Sic ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ ΡΥΝΔΑΚΟϹ & Α-
ΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ ΠΡΟϹ ΡΥΝΔΑΚΩ in Marco &
L. Vero Auguſtæ Reginæ, apud Strabonem vero Ἀ- Lib. XII.
πολλωνία ἐπὶ Ῥυνδάκῳ; aut denique in nummo Apamen-

ſium alibi jam à te deſcripto, ΑΠΑΜΕΩΝ ΜΑΡϹΥΑϹ ΚΙΒΟΤΟϹ, quod ad fluminis Marſyæ oſtia eſſet ſita hæc *Apamea* eadem cum ſuperiori ad Mæandrum, ac ab eo ſitu *Cibotus* etiam dicta, juxta Strabonem, Plinium aliosque. In Tabula Peutingeri ſimiliter *Apamea Ciboton*. Sic ejuſdem Phrygiæ, vel juxta alios, Lydiæ fluvius *Sagaris* in nummo Juliæ Piæ, quem poſt Goltzium & Ortelium Occo deſcripſit, ΝΙΚΕΩΝ ϹΑΓΑΡΙϹ. *Glauci* quoque Achaiæ juxta Pauſaniam Fluvii nomen ac typus, & ſimul *Eumeniæ* Urbis ad eum ſitæ mentio in antiquo nummo quem nuper in Sicilia tractabam, ΕΥΜΕΝΕΩΝ ΓΛΑΥΚΟϹ. *Xanthi* itidem memoria ac typus in nummo Lomeniani Muſei, ΚΥΜΑΙΩΝ ΞΑΝΘΟΣ. Quum autem eo nomine fluvius alius in Troade, alius in Epiro, alius in Lycia à Geographis collocetur; haud facile liquere videtur, cur *Cumæis* tribuatur, quos notum vulgo vel in Æolide vel in Campania ſedes habuiſſe. Quærendas proinde alias *Cumas*, quo nomine urbs etiam in Pamphylia à Stephano ponitur, Κύμη πόλις Αἰολίδος &c. καὶ Παμφυλίας. Eidem vero Pamphyliæ finitima Lycia, in qua fluvius *Xanthi* nomine Straboni, Ptolemæo, aliiſque commemoratus; & ad quem proinde ſitas eaſdem Lyciæ aut Pamphyliæ *Cumas* ex inſigni illo Nummo, neque aliunde quod ſciam, diſcimus. Signatus vero idem *Xanthus* opportune ad diſcrimen *Cumarum* cum in Æolide tum in Italia; quarum urbium plures exſtant nummi in Gaza inclytæ Reginæ & Medicea, cum ſola inſcr. ΚΥΜΑΙΩΝ, ſi unum excipias Mediceum in Nerone, qui *Cæſarienſium* epitheton præfert, ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΚΥΜΑΙΩΝ, more per ea tempora haud infrequenti. Neque prætereundus *Smyrnæorum Meles*, non jam in nummis Amaſtrianorum ad indicandos Homeri.

ri natales, sed cum Urbe quam præterfluebat, in Sabinæ nummo ejusdem Musei Lomeniani, ΜΕΛΗΣ ΣΜΥΡ. De quo *Melete* audiendus Himerius apud Photium, cui describitur ortus in suburbiis Smyrnæis, productus à multis fontibus haud procul scaturientibus, statim flumen profluens, cypresso & arundinibus vernans, quod mari postea miscetur. Accedant eidem vicinam Pergamum partim intermeantes, partim præterfluentes juxta Plinium fluvii, *Selinus* & *Ceteius*; ac proinde uterque opportune expressus in insigni Pergamenorum nummo, cui discussis quas ei offuderat nobilis antiquarius tenebris, aliquam in superioribus lucem adtulimus, ΣΕΛΕΙΝΟΣ ΚΗΤΕΙΟΣ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Ita in Hispania tradita jam supra DERTOSA HIBERA; & similiter apud Ant. Augustinum HIBERA SENTIA; quod nempe ad fluvium *Hiberum* essent sitæ, à quo ipsi Hispaniæ antiquum *Hiberiæ* nomen, ut præter Polybium auctor est [a] Charax apud Constantinum & [b] Ammianus; immo si [c] Philostorgium audias *Hiberiæ* rursus sua ætate pro Hispaniis dictæ, HIBERO *fluvio qui per eas fluit, priorem appellationem vincente*, τοῦ δὲ αὐτῶν ῥέοντος ΙΒΗΡΟΥ ποταμοῦ τὴν προτέραν ἐπινικήσαντος ὀνομασίαν. Alioquin Ammiano præter hanc *Hiberiam*, *Adiabena* insuper, *Ægyptus*, *India*, *Syria Euphratensis*, & *Bætica* à fluviis itidem dictæ regiones commemorantur; ut nihil dicam de sexcentis urbibus, quæ fluviis itidem ὁμώνυμοι, & unde *fluviatilem Agrigentum* vocat alicubi Pindarus, ποταμίᾳ τ' Ἀκράγαντι. Hinc Juliano etiam designata Constantinopolis per urbem ad Bosporum, ἐπὶ τῷ Βοσπόρῳ πόλις; sicut apud Arrianum de Chalcide, τῆς ἐπὶ τῷ Εὐρίπῳ. Etenim loca ad *Mare* sita innuunt quoque id genus Nummi, non solum adpositis *Neptuni*, *Tritonum* aut *Nereïdum*, *Tridentis*, *Triremium*,

Bibl. Cod. CCXLIII.

Pag. 485.

[a] De Adm. Imp. l. III. c. 24.

[b] L. XXIII.

[c] Lib. IX. c. 17.

Od. VI. Pyth.

Orat. I. p. 14.

Lib. II. περὶ ἀναβ.

mium, *Proræ*, *Acrostolii*, *Delphinorum*, aliorumque maritimorum Piscium symbolis, sed aperta quoque mentione, ut ΠΡΟΥϹΙΕΩΝ ΠΡΟϹ ΘΑΛΑϹϹΑΝ, ad discrimen superioris *Prusiadis* ad fluvium *Hypium*; & præterea in Nummo, quem notavi in Regia Gaza Parisiensi, sub Constantino Magno percussum, BONONIA OCEAN. seu *Oceanensis*, qui scilicet eandem secernit à Bononia Galliæ Togatæ, aut altera quæ ad Dravum fluvium apud Geographos. Ut vero *Fluvii* & *Mare*, ita *Montes* quoque eadem de causa nonnunquam adscripti; puta *Argæus*, *Taurus*, *Libanus*, *Olympus*, *Rhodope*, *Sipylus*, *Paneas*. Prior mons Cappadociæ, ad quem Cæsarea ejus Metropolis, expressus in nummo insigni L. Veri ejusdem Regiæ Gazæ, ΑΡΓΑΙΩ. ΕΤ. Β. seu *Argæo Anno* II. qui alioquin, quamquam suppresso nomine, frequenter depingitur in nummis ejusdem Cæsareæ *sub* ARGÆI *montis pedibus sita*, juxta
Lib. xx. Ammianum, ac præter Plinium aut Geographos, apud Sozomenum ἡ πρὸς τῷ ΑΡΓΑΙΩ Καισάρεια: sicut
Lib. v. c. 4. alibi apud eundem locus *Macellum* dictus, similiter πρὸς τῷ Ἀργαίῳ ὄρει, non ut ibi legitur Ἀργέῳ. Index nempe superior Nummus eique similes, illius cultus, quo hunc montem *Argæum* vulgo prosequebantur Cappadoces, cujus argumentum quoque suppeditabat Gemma illa antiqui operis, eundem montem referens, cujus fit mentio in vita incomparabilis Peireskii. Non
Lib. v. c. 2. audiendus vero Tristanus, qui similes Nummos hujus *Cæsareæ* cum eo Monte & inscr. ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙϹΑ. ΕΤ.
Tom. II. p. 223. ΗΠ. ad *Cæsaream Philippi* refert, & montem *Panium* de quo mox. Haud enim aliam, quam nobilissimam illam Cappadociæ Metropolim signant plures id genus Nummi cum Monte, Metropoleos, & similis Æræ mentione. Geminus eidem error neque Tristani solum,

lum, ſed qui erranti præivere Sozomeni & Caſſiodori; qui à Claudio pro Mazaca *Cæſaream* eandem dictam tradidere, & quod in poſtrema & luculenta Sozomeni editione aliquam viri doctiſſimi notationem merebatur. A Tiberio enim impoſitum id nomen, regno Archelai in Provinciam verſo diſerte tradit in Chronico Euſebius. Cauſſa illius erroris ex communi utrique Cæſari *Tiberii* nomine profecta mihi videtur, ut ſæpe alias factum, & quod alibi quoque monuimus. At idem Chronici illius interpres Hieronymus, duobus tamen locis Commentariorum, à Cæſare Auguſto ita denominatam tradit, cui præiviſſe videtur S. Rufus, Conſtantinus vero Porphyrogenneta etiam à J. Cæſare. Quum tamen de hac Cappadociæ Metropoli ſcriberet ipſe Cappadox Geographus, ut hoc recte obſervat Triſtanus, hoc eſt ſub initiis Tiberii, *Mazaca* tantum aut etiam Εὐσέβεια vocabatur. Neque etiam S. Rufus ſignanter ab Auguſto Cæſare, ſed *in honorem Auguſti Cæſaris* ita dictam hanc *Cæſaream* refert; quod alias à Tiberio factum ſcimus, & Auguſti exemplo, à quo plures urbes & Coloniæ nomine Deceſſoris *Juliæ* cognominatæ. Quamquam ne quid diſſimulem, Hieronymo, aut ſi vis etiam Rufo, ſuffragari videantur nummi ſub Auguſto cuſi, cum Monte & ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ mentione, & cujuſmodi apud Triſtanum videas cum Aquila in ſummitate Montis, & inſcr. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. Neque enim illos ad *Cæſaream Palæſtinæ* referas, aut cum eodem Triſtano ad *Cæſaream Paneada*, ob ea quæ mox indicabuntur. Neque etiam novum aut inſolitum, ut urbs illa Regni caput, à Rege Archelao reverentia Auguſti *Cæſarea* nuncuparetur. Adeo ut inter diſſidentes Auctorum relationes, unum obſtare videatur Strabonis ſilentium, quominus ad

Lib. v. c. 2.

In Eſa. c. LXVI. In Ezech. c. XXVII.

Tom. II. p. 223.

Augusti tempora eadem nomenclatio referatur. Cæterum præter *Argæum*, alios Montes paulo ante enumeratos tradunt similiter Nummi, aut ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΑΥΡΟΥ apud Goltzium; aut ΗΛΙΟΠΟΛΙΣ ΠΡΟΣ ΛΙΒΑΝΟΝ in Caracalla inclytæ Reginæ, Lib v. c. 10. sicut apud Sozomenum legas τὴν πρὸς τῷ Λιβάνῳ Ἡλιούπολιν, seu verius juxta constantem nummorum scripturam, Ἡλιόπολιν, quomodo & ΗΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΝ ΛΙΒΑΝΩ Musei Lomeniani; aut ΑΔΡΙΑΝΩΝ ΠΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΝ in Severo ejusdem Reginæ; aut in Antonino Pio juxta præclarum Nummum Philippopolitarum Thracum Musei Seguiniani, cui geminum quoque notasse memini in Gaza Barberina ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛ. ΡΟΔΟΠΗ, cum muliere scilicet illi Monti cognomini insidente; aut ΜΑΓΝΗΤΩΝ; aut ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΣΙΠΥΛΟΥ vel ΑΠΟ ΣΙΠΥΛΟΥ in nummis Juliæ Mamææ, Otaciliæ, Gordiani, Gallieni, aliisque, ad discrimen nempe commemoratæ paullo ante *Magnesiæ ad Mæandrum*. Unde etiam adseritur scri- Lib. xxxvii. c. 44. ptura apud Livium, quam antiqui aliquot codices præferunt, *Magnesia ab Sipulo*, & quam non continuo improbandam cum viris doctissimis Livii sospitatoribus, descriptus postremo loco Nummus luculenter arguit. Varie enim nonnunquam ista efferebantur, περὶ Σίπυλον, πρὸς Σίπυλον, ὑπὸ Σιπύλῳ, ἀπὸ Σιπύλου; quo- Lib. xii. & xiii. rum priora habet Strabo in commemoratione hujus *Magnesiæ*, posterius cum aliquot Nummi, quales vi- [a] Tom. ii. p. 429. deas etiam apud [a] Tristanum, tum [b] Tacitus, *Magne-* [b] Annal. iv. 47. *tes à Sipulo*, [c] Livius vero frequenter *ad Sipylum*, & loco modo indicato *ab Sipylo*. Sic quod egregie insuper po- [c] L. xxxvii. c. 11. 37. 44. stremum firmat aut illustrat, *Seleucia à Tigri* [d] Luciano, [d] In Macrob. Διογένης ὁ Σελευκεὺς ἀπὸ ΤΙΓΡΙΟΣ. Quamquam distinguunt nonnunquam accurati auctores situm *in monte*,

te, ad montem & ſub monte. Unde ut intra hujus *Sipyli* ambitum maneamus, Smyrna antiqua ἐν τῷ Σιπύλῳ dicta [a] Ariſtidi; altera vero ὑπὸ τῷ Σιπύλῳ, ſicut apud [b] Memnonem Πρῶσου ὑπὸ τ̀ Ὄλυμπον; tertia autem uno pede disjuncta: ex quo etiam adſequimur, cur Plinius Smyrnam vocet *Sipylum Tantalidem.* Ita Cæſarea Philippi in præclaro Marci Aurelii nummo Mediceo, ΚΑΙ C. CΕΒ. ΙΕΡ. ΚΑΙ ΑCΥ. ΥΠ. ΠΑΝΕΙΩ. *Cæſarea Auguſta Sacra Et Inviolabilis Sub Paneo*; ad diſcrimen nempe ſuperioris *Cæſareæ ſub Argæo*, aut alterius vicinioris in Palæſtina. Hinc autem liquet cur eadem juxta alios nummos dicta ſit CÆSAREA PANIAS, vel *Paneas*; non ob cultum *Panis* ſimulacrum, ſicut tradentem videas Philoſtorgium; neque à vicino fonte *Paneade* juxta Plinium, & cui vulgo viri docti ac inter eos vir ſummus ad Solinum ſuffragantur, ſed à Monte ipſo ſub quo jacebat dicto *Panio* juxta [a] Joſephum, & Πανεὶς ὄρος diſerte apud [b] Euſebium, ſecundum ſuperioris Nummi ſcripturam, & quidem poſtquam hanc Cæſaream Philippi à Phœnicibus *Paneada* vocari indicaſſet. Ab illo Monte itaque *Paneo* vel *Panio* cum fontes Jordanis, qui ad ejus pedes, ut tradit idem Euſebius, tum Urbs ipſa *Paneadis* denominationem accepere. At inſignis hic rurſus Triſtani hallucinatio; qui nummum Auguſti paullo ante adlegatum cum Aquila in ſummitate Montis, & inſcr. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ de hac ipſa *Paneade* interpretatur, & ei hoc *Cæſareæ* nomen inditum ſtatuit à magno Herode, quod tamen à filio Philippo Tetrarcha demum nacta, ut diſertiſſimis verbis neque uno loco tradit Joſephus, ΦΙΛΙΠΠΟΣ δὲ τὴν ΠΑΝΕΑΔΑ τὴν πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἰορδάνου κατασκευάσας ὀνομάζει ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΝ, PHILIPPUS *vero* PANEADA *ſitam ad Jordanis fontes ædificiis inſtructam,* CÆSAREAM *vocat;*

[a] Monod. de Smyr.
[b] Phot. Bibl. C. cccxxiv.
Lib. v. c. 39.
L. vii. c. 2.
[a] Bell. Jud. l. i. c. 16.
[b] Hiſt. Eccl. l. vii. c. 17.
Tom. ii. p. 223.
Antiq. lib. xviii. c. 3.

vocat; (ne solum ab eo additum *Philippi* nomen putes) & quidem sub initiis Tiberii, ut innuit idem alio loco; aut vero juxta Eusebii Chronicum, anno Tiberii XII. In hunc errorem induxisse videtur nobilem antiquarium, id quod alibi idem Josephus refert de Templo scilicet, quod Cæsari ad Panium extruxit Herodes; ut nihil dicam de Cæsarea Palæstinæ, quam revera ab eo conditam ac eo nomine appellatam constat. Sicut vero altera illa Philippi *Cæsarea* ὑπὸ Πανείῳ *sub Paneo* juxta superiorem Nummum, ita Ὕπαιπα urbs Lydiæ vel ex Ovidii *parvis Hypæpis* nota, dicta auctore Stephano, quod sita esset sub monte Æpo, ὑπὸ τῷ Αἴπῳ, & cujus oppidi nummos ΥΠΑΙΠΗΝΩΝ cum in Julia Severi & Elagabalo Gazæ Mediceæ, tum Gordiano Musei Lomeniani videre contigit. Cæterum ut *Fluvii*, *Mare* aut *Montes*, ita adscripta nonnunquam ipsa *Regionum* nomina, in quibus Urbes erant sitæ; sicut supra *Seleucia Pieriæ*; in aliis CΥΡΙΑC ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ, Socrati Λαοδικείας τῆς ἐν Συρίᾳ, *Magnæ* nempe *Syriæ*, sicut Galeno alicubi vocatur *Cæle Syria*; quæ & nonnunquam exprimitur, ut in Hadriano Musei Lomeniani, ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΚΟΙΛΗC CΥΡ. ad discrimen alterius Philadelphiæ in Asia minori, Socrati Φιλαδελφείας τῆς ἐν Λυδίᾳ, ad quam scripsit Divus Joannes. Ita videas quoque Nummos aut *Syriæ Commagenæ*, ut in numismatibus *Samosatensium* & *Carrenorum* alibi jam descriptis; aut denique *Syriæ Palæstinæ*, Ammiano *Syriarum ultimæ*, ut in nummo Pii apud Tristanum, & in aliis vel Marci Successoris, Faustinæ, aut Caracallæ ΦΛΝΕΑC ΠΟΛΕΟC CΥΡΙΑC ΠΑΛΑΙCΤΙΝΗC: quam urbem male de *Cæsarea Paneade* explicat Tristanus, quæ in nummis eorundem temporum *Cæsarea sub Paneo*, ut modo vidimus, inscribitur; neque augustam illam appella-

Bell. Jud. l. II. c. 8.

Antiq. l. XV. c. 13.

L. II. c. 39.

Lib. I. de Antid.

L. II. c. 40.

Lib. XIV.

In Cimel. Regin. Christ. & Medic.

Tom. I. p. 594.

pellationem omisisset, aut vulgo magni præmii loco concessam, aut in pœnæ etiam locum ademptam; sicut postremum Cæsareæ Cappadociæ sub Juliano contigisse observat Sozomenus. Adde quod in Actis Conciliorum, non Φοινίκης sed Πανεάδ⊙ & *Paneadis* eadem constanter inscribitur, & quidem ἐπαρχίας πρώτης τῆς Φοινίκης, *Provinciæ primæ Phœnices*, non vero *Palæstinæ*, cui superiores nummi illam Φοινίκη vulgo adjudicant. Regiones vero similiter indicant, ad discrimen urbium ὁμωνύμων, Nummi, sicut supra ΦΛΑΟΥΙ ΝΕΑΠΟΛΙ ΣΑΜΑΡΕΙΑΙ vel ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΙΤΩΝ ΣΑΜΑΡΕΙΩΝ, ita aut ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ (vel juxta nummum Regii Cimeliarchii, ΗΡΑΚΛΗΑΣ ΕΝ ΠΟΝΤΩ, ne confunderetur cum tot *Heracleis*, quales vel XXIII enumerat Stephanus, & quomodo similiter Ἡράκλεια ἐν Θρᾴκῃ passim apud Scriptores Ecclesiasticos vocatur altera illa Thraciæ, quæ olim Perinthus; aut ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΩΝΙΑ apud Erizzum & Tristanum, ut constaret ad quam *Metropolim* spectarent, cujus nominis decem oppida enumerat idem Stephanus; aut ΕΥΜΕΝΕΩΝ ΑΧΑΙΩΝ in Philippo illustris Sevii, ad discrimen aliarum ejusdem nominis in Phrygia aut Caria, de quibus Geographi; aut ΙΕΡΟΚΑΙϹΑΡΕΩΝ ΚΟΜΑΝΩΝ in Severi nummo Seguiniano, unde alia forte *Hierocæsarea* investiganda, quam illa Lydiæ, cujus apud Tacitum & Pausaniam mentio, nisi, quod verius puto, duarum urbium communionem notet (cujusmodi exempla supra vidimus) *Hierocæsarea* & *Comana* in Phrygia, utriusque in minori Asia; aut ΠΑΜΦΥΛΙΩΝ ϹΙΔΗΤΩΝ in Gallieno Regiæ Gallorum Gazæ, quum alias etiam *Sidas*, præter eam quæ erat in Pamphylia, referant Auctores; unde similiter apud Galenum, ἐν τῇ Σίδῃ τῆς Παμφυλίας.

Lib. v. c. 4.
Act. III. Conc. Calch.
L. I. de Antid. p. 434.

Quot Oppida jam aut loca in his Nummis signantur aliunde parum nota, & quæ quod de ΠΟΛΥΑΙΓΙΩΝ Insula testatur ad Melam vir dubium ingenio an eruditione major If. Vossius, habitata nesciremus, nisi docuissent Nummi? *Τημένε θύρων* unus forte ex antiquis Auctoribus, ac ut ignobilis oppidi qui obiter meminerit, occurrit Pausanias. At nobile quondam & frequentatum idem Lydiæ oppidum luculenter arguunt Nummi aliquot insignes & magnitudine præcipui, aut Valeriani, aut Gallieni, cum *Sacri Senatus* mentione seu ΙΕΡΑ СΥΝΚΛΗΤΟС, ac inscr. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΥСΙΝ; quales in Gaza Christianissimi Regis, & præterea apud Cl. Seguinum, tum alibi quoque notavimus. Quis *Asibæ* Ponti recordatur, exceptis forte Ptolemæo aut Stephano, & nummis Gordiani ΑСΙΒΑΙΩΝ? Quis *Gabæ* in Palæstina præter sacros Scriptores aut Josephum, ac Nummum insuper Regiæ Gallorum Gazæ ΓΑΒΗΝΩΝ? Quis Phœniciæ aut ΣΑΜΦΑΙΩΝ, præter eundem Josephum ac Stephanum; aut ΒΑΣΗΡΕΩΝ, præter eundem *Ἐθνικογράφον*, ac Nummos præterea utriusque oppidi à Goltzio in Tito descriptos? Quis autem Arabiæ *Attam*, (de Græcis & Latinis loquor) aut Thraciæ *Thernam*; aut Hispaniæ *Biatiam* commemorat, præter unum forte aut Ptolemæum, aut Stephanum, ac Nummos eorundem locorum ΑΤΤΑΕΙΤΩΝ in Trajano inclytæ Reginæ ac Mediceo, & ΘΕΡΝΑΙΩΝ ac ΒΙΑΤΕΩΝ, juxta Nummos olim Peireskianos jam apud illustrem Harlæum? Immo ex antiquis Geographis vel Auctoribus qui supersunt quos, equidem viderim, quis meminit ΖΕΙΝΙΩΝ, ΛΟΥΓΟСΤΑΛΗΤΩΝ, ΚΕΡΑΙΛΟΥ, ΣΙΤΑΛΙΑΙΩΝ, quæ notavi in nummis ejusdem Musei? nisi postremi forte intelligendi veniant de *Satalis* Armeniæ minoris oppido, cujus mentio apud antiquos

3. *Ad Notitiam locorum Obscurorum aut Ignotorum.*

tiquos auctores, & cujus nomen proinde è superiori nummo emendari debeat. Similem quoque urbem in Macedonia ponit Socrates, Ελπίδιον Σαπάλων τῆς Μακεδονίας, quo loco *Armeniæ* vocem novissime reponit doctissimus interpres, quod in Macedonia nulla hujus nominis civitas memorata inveniatur: quæ ratio, ut ingenue fatear, dubito an contra omnium Codicum consensum prævalere debeat, adde & crebra vel ex hac Nummorum penu exempla dissimulatorum locorum in antiquis, quæ edacitatem & injurias temporum effugere, monumentis. Ita ubi ΛΑΙΚΗΝΕΩΝ mentio, nisi in Nummo Commodi Mediceo; aut ΦΑΝΕΑΣ Palæstinæ, præterquam in Nummis supra indicatis; aut ΑΚΡΑΣΙΩΤΩΝ, excepto Severi nummo non Tristani solum sed insuper Musei Lomeniani; nisi quis ad Νάκρασον urbem Lydiæ apud Ptolemæum ex eodem nummo refingendam confugiat; aut ΚΟΡΘΩΣΙΕΩΝ, ut ad alia properem, vel ΧΤΑΙΝΑΙΩΝ, præterquam in Nummis à Goltzio descriptis; nisi quod in priori ΟΡΤΩΣΙΕΩΝ legendum omnino videatur juxta Nummos Hadriani & Pii alibi indicatos, & quorum fide similiter emendanda Acta Concilii Calchedonensis, in quibus cujusdam Ορθωσιαίων Episcopi mentionem fieri videas. Neque hic vero ex eodem Goltzio inserendus nummus ΓΕΣΑΙΝΗΣΙΩΝ, unde tum Occoni, ut sæpe factum, tum Ortelio imposuit, qui fide scilicet hujus nummi, *Gesanesios*, qui nulli sunt, fingit. Nummi enim illius vera epigraphe ΡΗΣΑΙΝΗΣΙΩΝ, cujus generis adtulit Tristanus, & qualis etiam vidi in illustribus Cimeliarchiis inclytæ Reginæ, Mediceo, & Lomeniano. Neque vero dissimilem ejusmodi Ortelii, Tristani, ac aliorum errorem alibi notavimus, in comminiscenda *Dessa* quadam Æthiopica pro *Edessa* Meso-

L. 1 1. c. 41.

In Gaza Regin. Christ. & Medice.

Meſopotamiæ in Nummis, aut altera Macedoniæ apud Ariſtidem. Adde jam præter *Hiſtoriam*, *Situm*, aut *Notitiam* ejuſmodi locorum, veram quoque eorum *Orthographiam*; depravata vulgo apud Auctores, vel ſexcenta Urbium ac Gentilium nomina, quibus non aliunde certior lux aut emendatio, quam ex incorrupta priſci æris ſcriptura accedit. Nullibi certe graſſatam licentius librariorum imperitiam, quam in deſcribendis Geographorum ſcriptis, aut tradendis Chorographicis, quæ alibi occurrunt, nominibus; nullibi exſtare etiamnum frequentiores labes, fatentur & queruntur paſſim eruditi. Neque vero facile licet mendas illas eluere; aut inter varias vel interpolatas crebro, quas ſuppeditant antiqui libri, lectiones, genuinam ac ſinceram continuo arripere. Haud enim levibus difficultatibus tota hæc res jacet implicita; dum non una jam olim, ſed multiplex invaluit idem nomen proferendi ratio, quod vel è pluribus Stephani locis liquet; vel Latini in tradendis nominibus id genus ſæpe à Græcis deflectunt; vel qui ſuperſunt Geographi, Romano more Græca, aut Romana vel peregrina Græco ſono efferunt; vel pro varietate Dialectorum, temporum, diverſimode prolata, aut plane vero immutata Urbium ac locorum nomina; vel denique dum aut hic deficiunt Scriptores antiqui; aut diſcrepant à Græco textu Interpretes, quod Ptolemæo contigit; aut mutili ac fœde corrupti iidem Auctores ad nos pervenere. Adeo ut vix aliud hodie, nullum utique certius refugium ſit relictum, quam in veteribus Nummis, domeſticis & incorruptis teſtibus; nequidquam certe in reſtituenda aut illuſtranda Geographia antiqua laborent, ut à pleriſque hactenus factum, qui ad has publicas tabulas, ad hæc ſolemnia & authentica gentis teſtimo-

4. Ad Orthographiam locorum.

ſtimonia non continuo provocant. Unde utique opportune in ſanando ac reſtituendo Stephano de Urbibus, aut verius ejus Epitomatore Hermolao, nuper in Urbe litteratæ Germaniæ decus Lucam Holſtenium, diligentem adhibuiſſe Nummorum veterum tractationem, & undique hæc ſubſidia ad hanc rem advocaſſe, nec ipſe ignoras, & publice etiam aliquando, quamquam nondum conſummati, ut audio, operis lectione conſtabit. Neque pauca ſunt certe aut levia, quæ primi in hoc genere notavimus; dum non eadem ſolum nobis quæ hic Holſtenio patuit, ſed & forte adhuc uberiori ac frequens etiam alibi contigit hujus penus Nummariæ contemplatio. Mitto inde adſertam ſubinde in hoc opere, aut obiter traditam veram & conſtantem ſcripturam in vocibus ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ; ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ; ΙΕΡΑΠΥΤΝΙΩΝ; ΛΑΠΠΑΙΩΝ; ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΙΤΩΝ; ΤΕΡΜΗΣΣΕΩΝ; ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ; ΣΕΡΔΙΚΗΣ; ΛΑΠΗΘΙΩΝ, unde etiam præter Polybium ſupra emendatum, corrigenda Acta Synodi Calchedonenſis, ubi Λαπίθυ Episcopus legitur Didymus pro Λαπήθυ. Sic ΕΔΕΣΣΗΣ, non Εδέσης, ut ſæpe apud auctores ac apud Socratem noviſſimæ etiam editionis, ἐν Μεσοποταμία Εδέσης, & ſimiliter apud Philoſtorgium alioſque; ΣΙΔΗΤΩΝ Pamphyliæ, unde emendandi Σιδῆται apud Arrianum; STOBENSIUM, pro quibus *Stovenſes* apud Paulum J C. aut Στρόβος corrupte apud Stephanum, in Actis vero Conciliorum, ut Nicæni & Calchedonenſis recte *Stoborum* & Στόβων, non ut aliquando Στοβέων *Stobeorum* pro Στόβων & *Stoborum*, vel Στοβέων h. e. *Stobenſium* de Gentili juxta Nummos: ULIÆ Romanæ in Hiſpania Coloniæ, quam male apud Hirtium, Melam, Ptolemæum, Dionem, in οὐλλίαν, οὐίαν, aut

Act. 1.

Lib. II. c. 9.

L. III. c. 22.

Act. II. p. 402. & Reg.

Ullam mutarunt viri etiam in his litteris principes: ΚΡΙΤΙΑΣ *Flaviopolis* in Bithynia, quæ Geographis hactenus ignota ſub voce Κρητίας apud Ptolemæum latebat: ac Fluviorum denique ΥΠΙΟΥ, ΚΑΛΥΚΑΔΝΟΥ, ΣΑΓΑΡΙΣ, ΗΙΒΕΡΙ, qui varie non ſemel in veterum libris traduntur. Ita (ut rem illam adhuc obiter illuſtremus) Πάτμον Ægæi Maris Inſulam & unius Joannis Theologi exilio ac divinatione nobilem, in Πάθμον mutandam, cum apud divinum Exulem, tum Strabonem, Euſebium, Epiphanium; ac ſimiliter apud Plinium *Pathmon*, juxta veteres libros, non *Patmon* legendum, arguit rariſſimus Severi nummus, in quo miles cum ſpiculo & inſcr. ΕΝ ΠΑΘΜΩ, qui nuper fuit Cimeliarchii Patiniani jam Regii. Πέλιννα Stephano Urbs Theſſaliæ in Phthiotide, Græcis Pindari interpretibus Πελινναῖον, neque aliter Straboni. At Πέλινα vel Πελιναῖον, apud Stephanum, Strabonem, alioſque legendum arguit non ſolum *Pelinus* loci conditor eidem Stephano commemoratus, ſed & antiqui Nummi cum Gentili, quod præteriit Stephanus, ΠΕΛΙΝΑΙΕΩΝ. *Odeſſus* Mileſiorum Colonia in Ponto, Ὀδησσὸς Diodoro, Straboni, Arriano, Ammiano *Odiſſos* & *Odyſſus*. Nummum illius viſum à Triſtano in penu Ducis Aurelianenſis cum inſcr. ΟΔΗCΙΩΤΩΝ refert vir doctiſſimus ad Ammianum. At vero lectio illius Nummi ac ſimilium ΟΔΗCCΕΙΤΩΝ; qualis occurrit cum in Caracalla Muſei Lomeniani, tum in Gordiano Gazæ Mediceæ, & de qua urbe Ovidius,

Apoc. I. 9. · L. IV. c. 12. · Ad Od. x. Pyth. · Lib. I. Triſt. El. 9.

Inde Meſembriacos portus & ODESSON, *& arces.*

Lib. LI. · Lib. X.

Ἐλευθέρας meminit Dio in rebus Cretenſium & Πολυρρηνίων Strabo, pro quibus Nummi inclytæ Reginæ, ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΙΩΝ & ΠΟΛΥΡΗΝΙΩΝ; unde auctores illi emendandi, ac juxta eos, quoad poſtremum nomen,

men, Polybius, & sub Scylacis nomine vulgatus Periplus. ΑΔΡΑΜΝΩΝ præfert Nummus Lucillæ Musei Lomeniani jam Regii, pro qua voce Ἄδραμα corrupte apud Stephanum de urbe Syriæ Cavæ. Ἄδραμνα itaque ibi legendum, & quidem numero plurium, ut arguit superior nummus, sicut alia ejusdem aut vicini tractus loca, Ἱεροσόλυμα, Γάβαλα, Γάδαρα, Σίνχαρα, Σαμόσατα, Δῶρα Josepho, Βόστρα Zonaræ, aut in Ionia Σωύναδα. Ita etiam legendum postremum hoc nomen non Σωύαδα recte doctissimus Valesius è nummo Caracallæ à Tristano vulgato ΣΥΝΝΑΔΕΩΝ observat, & firmat alius Domitiani nummus Musei Lomeniani, & in Tabula Peutingeri *Synnada Arsamote* oppidum Armeniæ Euphrati proximum juxta [a] Plinium, [b] Tacito ac Ptolemæo, ut hodie præferunt eorum libri, *Arsamosata*. At transpositas vel superfluas in hac voce litteras docet insignis nummus Mediceus M. Aurelii inscriptus, ΑΡΜΟϹΑΙΤΤΗΝΩΝ; cui suffragantur Polybii Excerpta Constantiniana, ubi Xerxis Reguli ejusdem *Armosata* mentio, ac eadem describitur Mesopotamiæ adjacens Αρμόσατα ἤκειτη πρὸς τῷ καλῷ πεδίῳ, &c. nisi quod pro Αρμόσατα, fide præclari hujus nummi Αρμόσατζα legendum ibi videatur. Neque vero infrequens Plinio aliisque ejusmodi transpositiones *Arsamotes* pro *Armosates*; quomodo inter Cypri urbes apud eundem *Cinyria*, quæ Ptolemæo Κεραύνια, & Scylaci vel qui nomen ejus circumfert Κερωύεια; quam & veram loci illius appellationem adserit ibi vir doctissimus. Sic *Cabyle* Eusebio in Chronico, ac Ptolemæo præterea, Eutropio, Ammiano; quæ Καλύβη Straboni & Stephano; & Ἀνάβαρζα Zonaræ, quæ aliis Ἀνάζαρβα aut rectius Ἀνάζαρβος, in nummis etiam Regiis & Mediceis ΑΝΑΖΑΡΒΟΥ, Ciliciæ nempe secundæ Metro-

Lib. IV.

[a] L. VI. c. 9.

[b] Annal. XV. 10.

Pag. 28.

Metropolis. Sic in Tabula Peutingeri *Diocenopolis* pro *Dionysopolis*, ut vel è Nummis liquet, ΔΙΟΝΥϹΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, de quibus supra. Ac talium magna seges. Ita *Sagalassus* Pisidiæ non solum juxta probatos & Antiquos auctores, sed & fide nummorum ϹΑΓΑΛΑϹϹΕΩΝ, cujus generis haud unum in Alexandro Severo & Claudio Gotthico videre licuit; unde transpositas in eadem voce litteras Σαλαγάσσυ apud Arrianum emendandas liquet, sicut alioquin apud Lucianum Σαγαλασσέως pro Σαγαλασσίως reponendum. Quam varia autem & corrupta vulgo nomenclatio Urbis in Gallia Narbonensi hodieque haud incelebris, quæ Βιλτήρα vel Βλιτήρα, Βαιτήρα, Βαιτίρρα, *Blitera*, aut *Biltera*, ac *Butera*, denique apud Strabonem, Ptolemæum, Stephanum, Plinium, ac Sulpitium Severum legitur? At quam melior scriptura veterum librorum, quam inde ad Melam reduxit vir doctissimus, *Baterra*, vel ut ad Sulpitium legebat Sigonius, *Biterræ*; ut liquet mihi invicto argumento prædicari nummi, quem vidi apud illustrem Harlæum, in cujus anteriori parte caput muliebre, in aversa Leo cum inscr. ΒΗΤΗΡΡΑΤΩΝ, ac unde apud Stephanum aliosque Βητήρρα tandem legendum constat. Eidem Stephano vocatur urbs quædam Ερμιόνη, pro qua Ερμιώνη levi errore restituendum monent nummi ΕΡΜΙΩΝΕΩΝ in Severo ac Julia Conjuge, quales etiam descripsere diligentes antiquarii, & notasse quoque memini in Museo Patiniano. At contra recte Stephano Νακόλια Phrygiæ, quemadmodum & Zozomeno Νακόλειαν τῆ Φρυγίας, male apud Philostorgium cum ω Νακώλεια; & similiter in Actis Synodi Calchedon. Νακωλείας, sicut liquet ex nummo Trajani Mediceo ΝΑΚΟΛΕΩΝ; ad quam nempe *Nacoliam* profligatum à Valente Procopium docet Ammianus.

In Cimel. Reg. Gall. Regin. Christ. & Medic.

Lib. I. περ. ἀναβ.

Quom. conscr. Hist.

Lib. XI. c. 8.

Lib. XXVI.

nus. Ejusdem Phrygiæ nummus in Caracalla ΜΙΔΑΕΩΝ, qualem videas in Gaza Medicea & Museo Lomeniano; unde emendandum Gentile hujus loci apud Stephanum Μιδαιεὺς pro Μιδαεὺς, & quam urbem vocat idem Grammaticus Μιδάειον, unde formatum nempe illud Gentile, sicut à Κοτιάειον ejusdem Phrygiæ Κοτιαεὺς, ac proinde in Nummis ΚΟΤΙΑΕΩΝ; apud Philostorgium autem minus recte, ut videtur, Μίδαιον πόλιν τῆς Φρυγίας, aut in Actis Synodi Calched. Μιδαίυ. In Tabula Peutingeri dicta eadem *Mideum*, & corrupte apud Ammianum *Mygdum*, ut ad eum observat doctissimus Valesius. Sic rursus urbs in Phrygia Pacatiana, cujus hactenus in solis Christianorum scriptis mentio, eidem [a] Philostorgio, qui aliquoties ejus meminit sub nomine Χαιρετάπων & Χαρετόπων, vel juxta [b] Socratem & Acta Concilii Ephesini Χαιρετάπων vel Χαιρετόπυ. At corruptum hoc nomen in postrema etiam Socratis editione, quam viro doctissimo debemus, pro ΚΕΡΕΤΑΠΩΝ, docet invictum argumentum nummi Antonini Pii in Gaza inclytæ Reginæ, cum Bellonæ figura, & Gentili pro more expresso, ΚΕΡΕΤΑΠΕΩΝ; ad quam proinde scripturam propius accedunt ii Codices, in quibus idem nomen Κεραπάπων scribebatur. ΜΥΛΑΣΕΩΝ Cariæ Urbis nummum in Augusto recondit eadem Gaza, inscriptum ΣΕΒΑΣΤΩ ΜΥΛΑΣΕΩΝ; unde liquet recte Stephano per unum σ scriptum Μύλασα, & Gentile ejus revera Μυλασεὺς, quod dubitanter adferebat; emendandos autem præter Strabonem ac Ptolemæum, cum Arrianum, apud quem Μύλασσα scribitur, tum Polybium in Excerptis Valesianis, Μυλασσεῖς καὶ Ἀλαβανδεῖς, pro Μυλασεῖς. Sic præter Stephanum, aut antiquiores Geographos, quoties alibi etiam occurrit

Lib. IV. c. 3.

Lib. XXVI.

[a] L. VII. c. 6. & VIII. c. 2. IX. c. 18.

[b] L. II. c. 40.

Lib. I. περὶ ἀναβ.

Pag. 89.

Λαρίσσης seu *Larissæ* in Thessalia nomen? quum tamen ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ per unum σ constanter præferant antiqui Nummi apud Goltzium, Palatini item, Medicei, aliique. At contra non *Cosura*, ut hodie apud Melam, sed COSSURA cum gemino *Sigma* legenda, juxta nummos illius Insulæ apud Parutam. ΔΙΟϹΕΡΙΤΩΝ oppidi Ioniæ circa Ephesum meminit nummus Getæ in Regia Gallorum Gaza; unde minus recte apud
Lib.v.c.29. Stephanum è Phlegonte Διοσπερῖτων, aut apud Plinium *Dioshierita*. Ita *Delmatæ*, non ut vulgo *Dalmatæ*, juxta Nummum supra traditum METAL. DELM. & cui continuo suffragatur vetus lapis, in quo DELMATIA; & in Sicilia *Henna*, non *Enna*, fide non solum antiquorum Codicum, sed Nummorum potissimum, qui eam adstruunt, MUN. HENNÆ; ut jam ad Claudianum monuit primum hodie Musarum Latinarum decus, & magnum patris an patriæ incrementum, Nicolaus Heinsius. Neque vero *Orthographiam* solum seu veram ac genuinam Urbium nomenclaturam,
5. *Ad Formationem Gentilium.* sed *Formationem* quoque τ̃ Ἐθνικῶν inde deductorum, copiose suppeditat eadem penus, quæ ut plurimum iis inscripta legitur. Norunt autem in Geographia veteri haud plane hospites, quam æstuet hic frequenter ὁ ἐθνικογράφος; quam diversa subinde tradat, & quædam ex ingenio formet (ut vere certe ad Melam observat vir undecunque doctissimus) & modo nullum in ea formatione canonem agnoscat; modo solemne suum *Analogiæ* ac *typi* discrimen obtrudat. Si haberemus vel ipsa Stephani, quæ operi præmiserat, ut ipse alicubi refert, τὰ τ̃ Ἐθνικῶν προτεχνολογήματα, aut alia veterum ea de re τεχνικά, hæc res hodie minus forte haberet difficultatis. Etenim ut illam, quæ inter Nummos veteres ac eundem Stephanum frequenter occurrit,

rit, diversitatem obiter videas, Nummi ΓΥΘΑΙΩΝ, Steph. ΓΥΘΕΑΤΩΝ; Nummi [a] ΓΑΔΑΡΕΩΝ, Steph. ΓΑΔΑΡΗΝΩΝ; Nummi [b] ΑΚΜΟΝΕΩΝ, Steph. ΑΚΜΟΝΙΕΩΝ & ΑΚΜΟΝΙΩΝ; Nummi [c] ΑΡΙCΒΕΩΝ, Steph. ΑΡΙCΒΑΙΕΩΝ; Nummi [d] ΓΟΡΔΗΝΩΝ, Steph. ΓΟΡΔΙΕΩΝ; Nummi [e] ΦΑΛΕΙΩΝ, Steph. ΦΑΛΙΣΚΩΝ; Nummi [f] ΛΑΔΕΩΝ; Steph. ΛΑΔΑΙΩΝ; Nummi passim ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ & ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ, Steph. ΝΕΑΠΟΛΙΤΩΝ, ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΩΝ; Nummi [g] ΦΟΙΝΙΚΟΝΤΩΝ, Steph. ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΙΩΝ; Nummi [h] ΑΒΔΗΡΕΙΤΕΩΝ vel ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ, Steph. ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ, & quæ plura id genus; ac paullo ante nummi ΜΙΔΑΕΩΝ, Steph. ΜΙΔΑΙΕΩΝ. Quum vero frequens, ut jam ante innuebam, occurrat hic in Nummis varietas in tradendis nempe, seu *locis*, seu eorum *Gentilibus*, unde novæ continuo suboriuntur difficultates, proinde hos sequentes Canones, cum ad *Ortographiam* tum ad *Gentilium* rationem ex iisdem Nummis petendam opportunos tyronibus trademus, quo rem hanc habeant magis explicatam; nec ad eosdem cum viris etiam doctissimis scopulos in posterum adlidant. Primus, multas litteras, quod jam alibi diximus, ob soni vicinitatem, aut ex veteri consuetudine, vel loci dialecto promiscue usurpatas; unde duplex nonnunquam scriptura in Nummis eorundem locorum cernitur. Sic Ι & ΕΙ, ut ΤΟΠΙΡΟΥ & ΤΟΠΕΙΡΟΥ; ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΙΤΩΝ & ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΙΤΩΝ; ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΩΝ & ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ac sexcenta talia; aut Ζ & Σ, ut supra ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ & ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ; ΑΜΑΣΙΑΣ, & juxta Nummos ab illustri Busbequio indicatos ac repertos in loco, ΑΜΑΖΕΙΑΣ; ΑΙΖΑΝΙΤΩΝ & ΑΙΣΑΝΙΤΩΝ, quorum prius in Claudii nummo, posterius

Goltzius. [a] Regin. Christ. & Illus. Colb. [b] Regin. Christ. Lo-men.& Seg. [c] Regin. Christ. [d] Regin. Chr. & Pat. [e] Goltz. &c. [f] Harl. [g] Ligor. MS. [h] Regin. Christ. *Sex Canones circa Nomina Urbium & Gentilium in Nummis. Primus Canon.* In Cimel. Regin. Christ. & Medic.

rius in Agrippina & Caio legitur: aut Ε & Η ΑΘΕΝΑΙΩΝ & ΑΘΗΝΑΙΩΝ; ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ & ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ; aut Ι & Υ ΒΙΖΥΗΝΩΝ & ΒΥΖΥΗΝΩΝ, de quo loco mox; aut Ο & Ω ΟΡΘΟΣΙΕΩΝ & ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ, ſicut in aliis vocibus ΦΙΛΟΡΟΜΑΙΟΥ & ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΥ ΝΕΟΚΟΡΩΝ & ΝΕΩΚΟΡΩΝ ac ſimilibus; aut denique Ο & Λ, pro dialectorum ratione, ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ & ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ; ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΑΝ & frequenter in Siculis urbibus, Dorici utpote ſermonis, ΘΕΡΜΙΤΑΝ, ΠΑΝΟΡΜΙΤΑΝ, ΤΑΥΡΟΜΕΝΙΤΑΝ, ΤΙΝΔΑΡΙΤΑΝ. In quibus proinde nulla ſtatuenda eſt inter Nummos ac Auctores, Stephanum puta alioſque varietas; ut à quibuſdam interdum fieri video, neque hi ex illis emendandi veniunt. *Secundus Canon.* Secundus Canon, Διϛογραφία plurimarum urbium, aliis ex fontibus profecta, juxta quam eadem loca varie jam olim efferri conſuevere, ut ſæpe monet Stephanus, ac pridem Strabo notaverat, & docet ille imprimis exemplo urbis Ἀδραμύτιον, cujus quatuor aut quinque diverſas ſcribendi rationes tradit. Sic Νάσιβις, Νέσιβις, & Νίσιβις in veterum monumentis, ac poſtrema vulgo frequentius tradita. Cujus diverſitatis rationem, ut alias jam mittam, petere licet ex Arriano, *Peripl. Pont. Eux.* ubi docet exemplo oppidi Ἀψάρυ priſcis dicti Ἀψύρτυ, ab adjacentibus barbaris corrupta ſæpe locorum nomina, ἔπειτα διεφθάρθαι τὸ ὄνομα ὑπὸ τῶν περιοίκων βαρβάρων καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ διέφθαρται. In hac autem varietate Auctorum ea ſcriptura continuo præferenda, quæ domeſtica Nummorum auctoritate nititur, ut ΑΔΡΑΜΥΤΗΝΩΝ in nummo Caracallæ Mediceo, & ΝΕCΙΒΙ in traditis ſupra Nummis; & quam poſtremam proinde haud immerito, quamquam alia de cauſſa præferebat doctiſſimus

ctissimus Bochartus; quod nempe ad traditam illius vocis à Stephano originem propius accederet. Neque aliter certe Orientales ut Syri, Recutitorum Magistri ac Benjaminus in Itinerario נציבין *Nesibin*; & similiter Arabes نصيبين ut sæpe Abul Pharagius. At nonnunquam servata in ipsis Nummis similis varietas, cujus illustre exemplum præbet eadem urbs Thraciæ paullo ante commemorata, quæ in Hadriani Nummis Regiis ac Mediceis ΒΙΖΥΗΝΩΝ, in aliis autem Philippi Nummis ΒΙΣΣΗΝΩΝ & ΒΥΖΥΗΝΩΝ inscribitur: unde nata illa auctorum diversitas, quibus vel *Byzia*, ut Solino, aliis *Bisa*, Stephano Βιζύη & Βιζυηνὸς, in Actis vero Conciliorum Βύζης & *Byzia* traditur. Sic BRETTANIA, BRITTANICUS, & BRITANNIA occurrunt in antiquis Romanorum Nummis; priores in Commodo & Caracalla inclytæ Reginæ, posterior in Pio aliisque: quæ scripturæ in hoc nomine diversitas inde nata haud immerito videtur, quod longinqua esset neque adhuc satis nota Romanis Insula, quamquam eorum armis pridem penetrata. Tertius Canon, Urbium nomina sæpe olim dandi casu vel auferendi ac ut indeclinabilia prolata, cujus rei exempla suppeditant Codices antiqui, sicut observavit quoque vir summus ad Historiam Augustam in voce *Lepti* pro *Leptis*, & apud Frontonem *Durocortoro*; ac liquet insuper ex Cosmographis & Itinerariis vetustis ac Tabula Peutingerorum; ut non debuerint proinde Surita aliique Viri docti, eadem nomina casibus id genus subinde prolata temere & ad lubitum refingere. Ejus vero rei clarissima etiam exempla suppeditant descriptæ jam ante ex antiquis Nummis Urbes & Coloniæ, NECIBI, ΝΕΑΠΟΛΙ, GERMENO, SERFYRO, TYRO; nec quærendum in iisdem ullum litterarum defe- *Tertius Canon.*

 ctum.

Quartus Canon. ctum. Quartus Canon, non unum sed plura quoque Gentilia ejusdem loci occurrere in iisdem Nummorum monumentis, sicut in Nummis Augusti, Commodi, Severi, ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ; in aliis Alexandri Severi, Mediceis aut Gordiani in Regia Gallorum Gaza & apud Cl. Seguinum ΕΔΕΣΣΗΝΩΝ; ac rursus in Antonini Caracallæ nummo Mediceo, ac in Philippo Musei Seguiniani, ΕΔΕΣΣΕΩΝ. Solet quidem Stephanus distinguere inter Gentilia formata pro *typo loci*, quæ vocat κατὰ τύπον, modo κατὰ τὸ ἐπιχώριον, aut τῷ συνήθει τῆς χώρας, & κατὰ συνήθειαν; alia vero ex *Analogia*, aut κατὰ τέχνην; ac proinde de hac *Edessa* in specie notat, apud indigenas quidem Ἐδεσσηνοὺς, apud veteres plerosque Ἐδεσσαίους dictos. At non constare semper hunc ejus Canonem, arguunt hujus ipsius *Edessæ* Nummi modo adlegati cum utroque Gentili, ac uno etiam, quod præteriit ὁ Ἐθνικογράφος, ab ipsis indigenis promiscue percussi. Neque male tamen quod Ἐδεσσαίων antiquiorem appellationem statuat, quam vulgo præferunt etiam vetustiores illius urbis Nummi. *Philadelphiæ* cum illius quæ in Lydia, tum Syriæ urbis Gentile eidem Stephano Φιλαδελφεύς; ex Analogia scilicet, loci autem seu τὸ ἐπιχώριον, ut idem è Josepho tradit, Φιλαδελφηνός. At primum illud vere ac proprie τὸ ἐπιχώριον exstitisse luculenter arguunt Nummi, neque unius ætatis, neque aliter inscripti (quos hactenus quidem viderim) quam ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ, qualis aut Hadriani paullo ante adlatus, aut præterea L. Veri Mediceus cum capite turrito, consueto in Syriæ urbium nummis symbolo, ac inscr. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ; & alius insuper ejusdem Gazæ alibi quoque descriptus cum *Flaviæ* cognomento. Ad Lydiæ vero Philadelphiam referendi præclari nummi itidem inscripti ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΕΡΜΙΠΠΟΣ ΑΡ-

ΧΙΕ-

ΧΙΕΡΕΥϹ apud illuſt. Harlæum, aut in Antonino, quem deſcriptum hic vidi ab eruditis antiquariis; ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙ Μ. ΑΥΡ. ϹΙΤΟΝΟϹ ΑΡΧ. Ut mirum proinde videri poſſet ex illorum Nummorum conſenſu, aut Syriacæ Gentile tradi apud Joſephum φιλαδηλφηνὸς, ut vere obſervat Stephanus, aut alterius quæ in Lydia, Tacito ac Plinio *Philadelphenos* itidem dici, non *Philadelphenſes*. An quod corrupti ibi Joſephi codices, & quidem jam Stephani ætate, prout vetuſtiſſimis mendis eos abundare; vel ex Ruffino Interprete colligas; an potius quod promiſcuus eſſet ejuſmodi Gentilium uſus, aut (quod Tacitum ac Plinium reſpicit) in iiſdem Latine efferendis à Græco ſubinde receſſerint Romani; unde *Alexandrini*, *Antiocheni*, *Apameni*, ſimiliter iis dicti, qui *Alexandrenſes*, *Antiochenſes*, & *Apamenſes*, dici tantum debuiſſent. Sic *Sami*, Ionicæ ſatis notæ Gentilia, eidem Stephano Σαμαῖος; Σάμιος, & Σαμιακός. At Nummi, quales occurrunt magno numero cum Cæſarianorum temporum, tum iis vetuſtiores, conſtanter ΣΑΜΙΩΝ inſcripti, ac unus apud Goltzium, quod eodem redit, ΣΑΜΕΙΩΝ. Niſi ſtatuamus hos omnes ſpectare ad illam Ionicam Icarii maris Inſulam; ad alteram autem *Samum* Cephallenicam Gentile Σαμαῖος nempe ex Σάμη formatum, ut innuit etiam Strabo; ac proinde non Stephano, ſed abbreviatori ejus Hermolao, confuſæ & truncatæ notationis culpam adſcribendam. Samæos certe eoſdem vocat Livius, *Inſperata pax Cephallenia adſulſerat; quum repente una civitas, incertum quam ob cauſſam, Samæi deſciverunt.* A Phrygiæ oppido Δοκίμιον dicto, Gentile eidem Stephano ex Analogia quidem Δοκιμεὺς, at ex conſuetudine Δοκιμηνὸς, quod diſcrimen abunde videtur refellere nummus Neronis

Bell. Jud. l. xx. c. 1.

Lib. x.

L. xxxviii. c. 28.

Medi-

Mediceus cum Dea Phrygia & inscr. ΔΟΚΙΜΕΩΝ. Eidem Stephano à *Κάῤῥαι* seu *Carris* Mesopotamiæ Gentile cum Καῤῥαῖος tum Καῤῥηνὸς. Prius etiam apud Dionem legas, Καῤῥαῖοι Μακεδόνων ἄποικοι; at posterius in Nummis ΚΑΡΡΗΝΩΝ, ut istud τὸ ἐπιχώριον nefas sit. dubitare. Alioquin cum utroque Gentili, quod à *Nicæa* deductum refert Stephanus, signati etiam Nummi, nempe ΝΙΚΑΕΩΝ, quamquam rarius, frequentissime autem ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Sic Gentile Urbis Phœniciæ legas cum ΓΑΒΑΛΕΩΝ, ut in M. Aurelii nummo Lomeniano, & in Julia Aquilia inclytæ Reginæ; tum apud Occonem & Tristanum ΓΑΒΑΛΙΤΩΝ in Elagabalo; quorum utrumque tradidit etiam Stephanus. Sic ΠΤΟΛΕΜΑΙΕΩΝ & ΠΤΟΛΕΜΑΙΤΩΝ habent Nummi à Goltzio descripti, quæ ambo Gentilia ille quoque Gentilium Scriptor recte agnovit; nisi forte prius de *Phœnicia*; posterius de *Ægyptiaca Ptolemaide*, juxta τὸ ἐπιχώριον hujus regionis in ίτης Stephano alibi sæpe indicatum, explicari debeat; & quem proinde mutilum rursus in hac voce *Ptolemaidis* exhibeat Hermolaus. Cui conjecturæ nostræ favere videtur Josephus, apud quem Πτολεμαεῖς perpetuo vocantur *Phœniciæ Ptolemaidis* incolæ; & ut alios mittam, apud Marcellinum Comitem, *Antiochus Ptolemensis*. At ΣΙΚΥΩΝΙΤΩΝ habent aliqui Nummi antiqui, alii autem ut Tiberii apud Goltzium, aut Plautillæ in Cimeliarchio inclytæ Reginæ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ, quod postremum Gentile solum tradit Stephanus. Quintus Canon, vulgo in antiquis Nummis non Urbis sed Gentis nomen exprimi, nonnunquam promiscue utrumque, ut ΗΛΙΟΠΟΛΙΣ & ΗΛΙΟΠΟΛΙΤΩΝ; ΔΑΜΑΣΚΟΥ & ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ; ΤΑΡΣΟΥ & ΤΑΡΣΕΩΝ; ΣΙΔΩΝΟΣ ac ΣΙΔΩΝΙΩΝ, &c. A Coloniis quidem

Lib. xxxvi.

In Chronico.

Quintus Canon.

dem

dem retentum frequenter videas ipsum Urbis nomen, ut ΚΟΛ. ΕΛΕϹϹΑ, ΚΟΛ. ΝΕϹΙΒΙ, COL. TYRO, & plures id genus. Quamquam in quibusdam etiam Nummis solum Urbis nomen, omisso Gentili, occurrat, & vulgo, ut observo, in Nummis Urbium Ponti *Amasiæ*, *Heracleæ*, *Tomi*, *Amisi*. Sic in aliis ΑΡΓΙΑΟϹ urbs Thraciæ; ΒΟϹΤΡΑ & ΠΕΤΡΑ Arabiæ; ΡΑΦΙΑ Syriæ; ΦΑΝΕΑϹ Palæstinæ, & similibus, quibus adde traditam supra epigraphen ΕΝ ΠΑΘΜΩ. Neque vero id frustra in nonnullis factum liquere potest ex eodem Stephano, qui alicubi observat, non quærendum esse in omnibus *Gentile*, sed aut nonnunquam adverbio utendum, ut in locis deductis ἀπὸ τ δήμων, & sic à Βάτη Βατῆθεν; aut Genitivo cum præpositione; aut Analogia; aut τῷ σωνήθει τ χώρας. Ubi notandum præterea, Gentile passim in iisdem Nummis per Syllepsin numeri haud insuetam efferri, ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ, aut ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ, aut ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ, &c. Scilicet promiscue quoque sumpto apud Romanos auctores *Gentili* pro *Urbis* nomine, ut in adlato paulo ante de Samæis exemplo apud Livium, alibi, *Lanuvini etiam, quæ fidelissima urbs fuerat*, & quæ occurrunt id genus haud pauca; ac vicissim *Urbis* nomine pro *Gentili*, *Sutrium socios populi Romani*, item *Romani Veiique*, pro *Veientes*. Sextus & postremus Canon, Bilingues eorundem locorum Inscriptiones subinde occurrere Græcas & Latinas, quod fieri videas in Nummis Coloniarum, sicut alibi jam indicavimus, quæ cum vernaculam antiquam retinebant, tum linguam Latinam seu τὴν κρατοῦσαν, ut illam vocat alicubi Themistius, una cum novis Colonis admittebant. Unde Coloniis Romanis adscribendas continuo eas Urbes liquet

[Margin notes: In Βάτη. — L. vi. c. 21. — L. vi. c. 3. — L. v. c. 1. — *Sextus Canon.* — Orat. xvi. p. 391.]

quet, quæ nonnunquam sine addita Coloniæ mentione Latine in Nummis efferuntur, quamquam in Græco solo aut vulgo Græci idiomatis; ut ABDERA in nummo Tiberii Regiæ Gallorum Gazæ, LAUDICEON seu LAODICEON in nummis Elagabali Mediceis; in aliis ANTIOCHIA; CÆSAREA PANIAS; SIDON, &c. Notum autem diversimode nonnunquam deductas Romanas Colonias; nempe modo ut integræ cederent novis Colonis; modo ut permiscerentur illi cum indigenis; modo ut in partem urbis & agri reciperentur, sicut postremum de Sinope & Pontica itidem Heraclea suo tempore deductis observat Strabo. Hinc illa varietas idiomatum ejusdem urbis quandoque, ut de Emporiis Hispaniæ oppido tradit idem Geographus, illud cum ab Hispanis indigenis, tum à Græcis seu Massiliensibus Colonis, divisis laribus ac lingua proinde, habitatum aliquamdiu. Immo inde factum, ut sola Romanorum dialectus in quibusdam id genus Coloniis invaluerit, omissa aut desueta loci vernacula; sicut de Turditanis ad Bœtim notat ille in eodem libro, eos evasisse Romanos sermone, moribus, propriæ linguæ oblitos. Quod potissimum in iis Coloniis locum habuit, ubi indigenis exstinctis, soli admissi aut relicti lapsu temporis Cives Romani, quemadmodum de Corintho sua ætate tradit Pausanias, nullos eam habuisse indigenas, omnes colonos Romanorum; unde non mirum quoque Latine passim efferri nummos *Corinthi* sub Cæsaribus à tempore deductæ Coloniæ percussos.

Lib. XII. Lib. III. In Corinthiacis.

CONCLUSIO OPERIS.

Verum hæc alibi merentur expendi accuratius, & simul quæ ad Religionem Gentilium, Consecrationem, & Supellectilem veterum spectare videbuntur. Dum enim suscepto semel argumento lubenter hic inservio, lon-

longius me paullatim provectum video, quam ab initio instituti tecum sermonis constitueram, unde pedem etiam referre haud erit jam inconsultum. Neque difficulter missionem mihi largieris, OCTAVI jucundissime, qui voluntati tuæ obsequutus, minus jam illibenter conspectu Urbis ac Italiæ vestræ brevi mihi carendum intelligo. Habebit enim hæc opera levem quidem, sed dulcem tamen & mansuram etiam apud posteros necessitudinis tecum contractæ recordationem, quam Florentiæ bonis auspiciis cœptam, magna studiorum animorumque consensione hic voluisti coalescere. Ea quippe lubentius adficior hoc loco, quam vel Generis vel Ingenii alias tui, quamquam florentis utriusque cumulatissima laude, quam non in Urbe solum, sed apud exteros late jam diffudisti. Meminisse enim potes, me primam illius notitiam acceptam ferre fama nominis ac meritorum clarissimis & amicissimis viris Cappellano Heinsioque, qui de tua singulari virtute ac eruditione profectionem in Urbem suscipientem litteris suis certiorem continuo fecere. Verum illam singularem ingenii tui præstantiam; illud exaggeratum optimis artibus ac disciplinis pectus; illud subtile & elegans in litteris judicium, arguit abunde arguetque adhuc luculentius non jam ROMA ANTIQUA tuo beneficio resurgens, sed eidem Urbi decus ac lumen propriis doctrinæ tuæ monumentis quæsitum ac partum. Multa equidem, ut nosti, decora veterem me quodammodo nec plane incuriosum Urbis hospitem detinuerunt, Reginæ quondam Terrarum adspectus; Pater Tiberis; Colles septem Domini; Loci Genius; Cœli clementia; Incolarum comitas; Bibliothecarum copia; Vestigia denique clarorum hominum, ac memoria locorum nullibi gentium magis conspicua. Haud

ullæ tamen hic mihi, aut in aliis Italiæ oris potiores illecebræ; haud acrius aliud discessum parantis desiderium, quam usus & consuetudinis cum decoris ejusdem Cœli ingeniis, BONIS, MAXIMIS, OLIVIS ALLATIIS, GRATIANIS, FERRARIIS, GOTTIFREDIS, POLLINIS, SEPTALIS, DATIS, MAGALOTTIIS, FAVORITIS, REDIIS, GRADIIS, CHIMENTELLIS, MELLINIS, RICCIIS; & dulcibus mihi ante alios Parthenopes ac Floræ amoribus, ATURRE DUCE ac LUDOVICO STROZZA, minus clarissimæ prosapiæ, quam incredibili quadam ingenii elegantia, humanitate, virtute, rerum usu ac peritia florentibus. Quibus adnumerandus etiam venit, quamquam natus in alio solo, PETRUS VALERUS DIAZIUS, vir & amplissima dignitate, quam antea Valeriæ Provinciæ ac Bruttiis regendis præpositus, jam inter supremos Regni Neapolitani curatores adlectus fungitur, ita autem omnibus harum artium studiis liberalissimis doctrinisque versatus, ut se non adeo Ant. Augustini conterraneum, quam æmulum probet. Quid JOANNEM MOROSINUM taceam, dulce decus non meum solum, sed Patriæ invictæ, sed generis quod Reges Principesque ac tot claros Toga & Sago Heroas complectitur, sed artium omnium, quas vitæ elegantia ac splendore muneris longe lateque illustrat ac diffundit. Alios mitto in altiori adhuc fastigio positos, ne vel ostri, quod illos ambit, fulgor; vel summi Imperii in florentissimis Italiæ oris majestas, non autem grata beneficiorum recordatio mentis oculos in se convertisse videatur. Unum tamen amplissimi Ordinis præterire hic non possum SFORZAM PALLAVICINUM, qui cavet, ne hodie desint Italiæ Phœnices ingeniorum; aut

aut ne in erudita ejus consuetudine, quæ litteratæ Romæ compendium præbet, novus ego Tiberis accola veterem vel Tullii facundiam, vel Varronis scientiam desiderarim; sed aut eorum meritis, aut tuis in me beneficiis enarrandis non immoror hiculterius. Unum illud te rogo, mi OCTAVI, per conjunctionis nostræ necessitudinem, ut si amori in me tuo plusculum quam mereor indulsisti hactenus, aut largieris in posterum, non magis tamen, quam fides in te mea postulat, concessisse censeas. Ita nullo gratiori viatico procul à tuo & Urbis conspectu discedentem prosequeris.

FINIS.

PAg. 56. v. 27. *dele* ex priori, *usque ad verba* En vero ejus Coloniæ.

Pag. 75. v. 20. *post* aliis reperta, *adde.* Neque tamen ita omnes Ad Tacit. Annal. IV. lapides & nummi, ut existimasse videtur Lipsius; quum certe major longe occurrat Nummorum copia, in quibus vox eadem per *sigma* effertur. Cæteroquin ejusdem scripturæ exempla, &c.

Pag. 77. v. 24. *post* Cossartio observatum, *adde.* Quam *Boryzam* Lib. IX. c. 9. Philostorgio *Borissum* vocatam videas, prout in editis hodie à Cl. Jacobo Gottifredo legitur, ἐν Βορισσῷ κώμῃ τῆς δευτέρας Καππαδοκίας.

Pag. 78. v. ult. *post* Sestiæ SEXTIUS, *adde.* Nisi potius referendus sit non ad gentem *Sestiam* patritiam sed ad *Sextiam* plebeiam, cujus mentionem itidem videas in nummo Musei Seguiniani, C. SEX. seu *Caius Sextius*: ut liqueat etiam vere inter utramque gentem *Sextiam* ac *Sestiam* discrimen à diligentissimo Sigonio contra Robortellum alicubi adsertum.

Lib. V. Pag. 85. v. 25. *post* Rascipolis præerat, *adde.* item Lucanum & *gelidæ dominum Rhescyporin oræ*, pro quo *Rhasipolim* habent hodie vulgares editiones, magnus autem Scaliger propius ad veri fidem *Rasciporin* in margine libri, quem beneficio Isaaci Vossi τοῦ πάνυ possideo, legendum notaverat.

Pag. 274. v. 23. *post* medicinis idoneum, *adde.* Quare non continuo accedas illustri Scaligero, cui inprimis seu novissimis Scaligerianis, Pag. 25. Balaustium juxta Plinium flos omnis Punici mali statuitur, vapulat autem Dioscorides, qui illud florem demum sylvestris adseruerit.

Pag. 323. v. 19. *post* Dactylorum de iisdem appellatio, *adde.* Quamquam alias voce adfini δακτυλίου, non jam fructus sed annuli è palmæ ramo recenti mentionem alicubi videas apud Socratem, Hist. Eccl. l. VII. c. 23. φόρεμα δακτυλίου ἐκ φοίνικος γεγονὸς φλοιοῦ θαλλοῦ.

Pag. 325. v. 28. *post* facile adsequamur, *adde.* Hinc Hiericho *Urbs Palmeti* non semel in sacro Fœdere; immo hinc Palma vulgo, &c.

Ibid. v. 30. *post* Romanorum nummis, *adde.* aliisque in ipsa Judæa jam olim cusis, cujusmodi plures in illustribus Cimeliarchiis vidisse memini. Quo spectat etiam Palma in Nummis Sepphoris Gali-

Galileæ Metropolis, cujuſmodi brevi ſuppeditabit tibi Muſeum Patinianum cum inſcr. CΕΠΦΩΡΗΝΩΝ.

Pag. 358. ibi. *poſt* Κέρασι πίνειν, *adde*. Quem morem etiam κεράτινων ποτηρίων apud Arabas frequentem obſervat alicubi Xenophon, ἀναβ. lib. VI. alibi ut Thracibus familiarem: de quibus ait κέρατα οἴνου πέπινον. Ibid. l. VII.

Pag. 362. v. 9. *poſt* Euphrati ſacrificaſſe, *adde*. Juxta ritum nempe, quem tangit alicubi Tullius, *noſtri quidem duces mare ingredientes, immolare hoſtiam fluctibus conſueverunt.* L. III. de Nat. Deor.

Pag. 429. v. 5. *poſt* ante egimus, *adde*. Mitra nempe ſolemne Arabum tegmen, unde *Mitrati Arabes* Plinio, Claudiano autem

Hinc mitra redimitus Arabs.

Ut non mirum ſit proinde eo ornamenti genere conſpicuum ſpectare in prædictis nummis Arabum, ſicut Tacito paullo ante vocari diximus, Regem Abgarum; quod ad Ammianum erudite etiam animadvertit doctiſſimus Valeſius.

Pag. 439. v. 10. *poſt* aliorum Græcorum, *adde*. Haud aliter rurſus ac Μισοπέρσην εἶναι, ut præclarum in Græcis commendat alicubi Xenophon. De Ageſilao.

Pag. 446. v. 24. *poſt* etiam figura gibba, *adde*. Quam noſtram ſingularis hujus nummi explicationem eo firmiorem ſtatuo, quod in vernaculo & eleganti opere Caroli Bouterovii Senatoris Pariſienſis inciderit poſtea idem Nummus, cujus priorem partem de Σκηνοπηγίᾳ itidem interpretantem adducit decus harum litterarum Samuelem Bochartum; cui cæteroquin miror pro ſolita & peculiari quadam ἀγχινοίᾳ, nihil ſuboleviſſe de geminis Azymorum aut Pentecoſtes feſtis per ſpicarum manipulum in altera nummi parte ſimiliter adumbratis.

Pag. 450. v. 12. *poſt* καὶ μισοχριστόταῖος, *adde*. Immo inde paſſim Imperatores Φιλόχριστοι dicti in Actis Conciliorum, & Φιλόχριστος βασίλεια eorum imperium, quin & Φιλόχριστος etiam eorum ſedes Byzantium, ut in Actis Concilii Calchedonenſis, Φιλοχρίστῳ καὶ βασιλευούσῃ Κωνσταντίνου πόλει. Act. I.

Pag. 516. v. 31. *poſt* in gente Statia, *adde*. ac in alio inſuper Muſei Seguiniani. Ejuſdem *Murci* Syriacis legionibus præpoſiti, præter auctores Fulvio citatos, mentio in litteris Bruti ad Ciceronem; ex earum nempe numero, quæ in Germania repertæ primum ac editæ, *Caſſius noſter Syriam, legiones Syriacas habet ultro quidem à Murco & Marcio & ab exercitu ipſo accerſitas.*

Pag.

Pag. 537. v. 30. *post* illis suum reddere, *adde.* Unde Clodium sugillat alibi idem Tullius, *Litteras in concione recitasti, quas tibi à C. Cæsare missas diceres, Cæsar P. Clodio, cum etiam es argumentatus amoris esse hoc signum, cum nominibus tantum uteretur, neque proconsuli aut tribuno pleb.*

Pro dom. ad Pont.

Pag. 548. v. 16. *dele* seu Megalensium aliorumque id genus.

lib. 11. Ep. 1.

Pag. 638. v. ult. *post* Maximam, *adde.* seu juxta vulgus antiquariorum à parente Maximiano MAXIMIANAM.

Pag. 639. v. 3. Sic alteram Constantii Chlori uxorem THEODORAM Maximiani Herculii filiam ceu privignam FLAVIAM MAXIMAM aut MAXIMIANAM dictam.

Instit. Cyr. l. 1.

Pag. 667. v. 13. *post* seu principe) & signanter alibi ad Atticum, *Nunc vero cum equitatus ille, quem ego in clivo Capitolino te SIGNIFERO ac PRINCIPE collocaram.* Quod &c.

Resp. Athen.

Pag. 795. v. 28. *post* fieri consuevit, *adde.* Ita apud Xenophontem legas, conventum inter Chaldæos & Armenios, vicinas nempe gentes, ut connubia, cultus agrorum aliaque id genus utrisque communia essent.

Pag. 799. v. 29. *post* Thucydides, *adde.* aut centesimam in Pyræo, cujus meminit Xenophon.

IN-

INDEX
AUCTORUM,
Qui in his Dissertationibus illustrantur, explicantur, aut emendantur.

Aben Esdras. 369
Abul Pharagius. 347. 771, 773, ter. 775, 812, 853, 909
Achilles Tatius illustr. 129, 132, 245, 276. 316, 779, 780, emend. 86
Achmad ben Magad Astronomicum. 347
Acta Apostolorum ill. 57, 404, 424, 694, 785, 886
Acta Caciliani. 692, 878
Acta Conciliorum. 615, 643, 786, 845, 878, 909, & in Adden.
Acta Concilii Antiocheni. 773
Acta Concilii Calchedonensis ill. 769, 872, 877, 897, & in Adden. em. 656, 899, 901, 904, 905
Acta Concilii Constantinopolitani. 887
Acta Concilii Ephesini em. 905
Acta Concilii Nicani. 454, em. 889
Acta Passionis S. Cacilia ill. 243
Acta Timothei Martyris. 125
Ælianus ill. 74, 125, 137, 138, 146, 157, 168, 189, 224, 249, 267, 276, 359, 397, 438, 471, 491, 657
Æschines. 448, 453
Æschylus. 228
Aëtius 360
Africani belli Scriptor. 552, 841, 842, 845
Agatharchides ill. 127, 168, 210, 213, 248
Agathias ill. 432, 439, 442, 684, 689, 748, 749, 751, 752, 774, 833, em. 91
Alciphron em. & ill. 273
Alcoranus. 347
Ammianus Marcellinus ill. 21, 86, 109, 114, 133, 186, 187, 189, 190, 212, 267, 279, 281, 290, 306, 362, 380, 429, 431, 432, 435, 517, 533, 554, 655, 661, 677, 679, 688, 698, 706, 707 bis, 723, 741, 748, 769, 774, 787, 816, 817, 822, 832, 834, 836, 840, 841, 846, 891, 892, 896, 903, 904, em. 91, 290, 463, 902
Anastasius. 627, 688, 706, 905
Anna Comnena. 722, 733
Anonymi liber Synodicus. 776
Anonymi Vita Pythagora. 677
Anonymus de Prafectis Urbis. 706
Anonymus MS. in Ciceronis Orationes. 706
Anthologia Epigr. Grac. ill. 160, 199, 200, 235, 236, 246, 396, 729
Antonini Itinerarium. 766, 845
Apocalypsis D. Johannis ill. 368, 415, 454, 831, em. 902
Apollodorus.
Apollonius Rhodius. 114, 228, 482, 638, 839
Appianus ill. 364, 375, 387, 393, 400, 416, 433, 437, 453, 460, 462, 468, 474, 493, 505, 515. 516, 530, 531, 539, 569, 583, 584, 632, 677, 713, 714, 783, 784, 785, 818, 842, em. 84, 86
Apuleius. 55, 84, 96, 263, 266, 403, 736, 879
Arabica versio Bibliorum. 369
Aristanetus. 383
Aristides ill. 44, 239, 281, 377, 413, 424, 438, 482, 483, 493, 656, 686, 797, 792, 796, 816, 877, 885, 886, 895, em. 86, 89, 478
Aristophanes. 724, 763, 799
Aristoteles. 104, 107, 108, 114, 129, 131, 135, ill. 146, 149, 159, 164, 171, 261, 202, 203, 204, 205, 208, 213, 254, 285, 795 bis.
Arnobius. 107, 178, 182, 275, ill. 277, 349, 351, 355, 402

Arrianus in Epictetum. 449, *ill.* 476, 569, 582; 664, 799 *bis.*
Arriani Expeditio Alex. M. 88, 149, 189, 190, 220, 257, 289, 375, 380, 421, 457, 512, 817, 891, *ill.* 902, *em.* 465, 478, 901. 904, 905
Arriani Periplus. 830, 833. 863, 908
Arriani Parthica. 830
Artemidorus ill. 20, 118, 266, 301, 373, 512, 838, *em.* 323
Aruch. 333
Asconius Padianus. 516
Astrampsychus. 129
Athanasius. 741
Athenaeus. 6, 17, 73, 127, 181, *ill.* 125, 128, 202, 203, 204, 205, 206, 208, 219, 220, 221, 254. 262, 270, 280, 285, 286, 291, 292, 295. 296, 298, 317. 323. 330, 331, 347, 355, 358, 369, 388, 397, 401. 404, 440, 451, 454, 657
Augustinus. 182
Avienus. 236
Aurelius Victor. 622, 592, 827, 848, 884
Aurelius Victor Schotti. 416, 592, 593, 779, *em.* 422, *not.* 661, 801, 822
Ausonius. 212, 235, 356, 359, 506, 536, 561, 816, 818, 838, *em.* 812
R. Azarias. 334
Balsamon. 389
Basilius. 878
Benjamini Itinerarium. 234, 770, 909
Boëthius. 227, 547
Callistratus. 18
Calpurnius. 130, 148. 153, 418
Canones Ecclesiae Universalis. 76, 885
Canones Concilii Africani. 887
Capitolinus ill. 108, 115, 117, 121, 132, 138, 153, 236, 369, 562, 568, 610, 614. 623, 633, 658, 665. 666, 673, 674, 715, 719, 729, 740, 805, 816, 822, 827, 833, 836, 841, 858, *notat.* 91, 517, *em.* 832
Cassiodorus. 13. 16, 19, 414, 514, 392, 614, 686, 696, 723, 727, 752, 815, 817, 821, 829, 845, *not.* 893
Catullus ill. 123, 151, 227, 253, 364, 408
Cedrenus. 591, 837, *not.* 881
Chaldaeus Paraphrastes. 369, 445
Chronicorum Sacrorum liber. 150
Chrysostomus. 37, 179, 200, 332, 423, 431, 513, 532, 580, 614, *ter.* 678, 679, 681, 683
Cicero. 2, 6, 7, 8, *&c. ill.* 37, 38, 42. 44, 103, 108, 121, 159, 168, 384, 387, 400, 410, 413, 437, 441, 454, 488, 520, 523, 537, 539, 541, 542, 545, 546, 552, 569, 664, 667, 671, 712, 715, 721, 737, 738, 739, 784, 789, 799, 805, 822, 857, *in Adden. em.* 84, 478, 504
Claudianus ill. 20, 109, 111, 112, 156, 173, 181, 191, 227, 243, 244, 358, 359, 387, 295, 414, 415, 544, 609, 611, 643, 667, 680, 686, 704, 706, 707, 751, 762, 831, 840, 941, *in Adden.*
Clemens Alexandrinus. 98, 179, 191, 212, 217, 218, 268, 276, 283, 297, 346, 397, 398, 652, 657, 764, *ill.* 149, 284, 779, 844, *em.* 400
Clemens Romanus. 243
Codex Justinianeus. 190, 604, 684, 708, 717, 740, 798, 813, 827, 879, 880 *bis*, *em.* 90
Codex Theodosianus. 112, 115, 116, 190, 435, 448, 546, 556, 581 *bis*, 582, 604, 643, 668 *bis*, 672, 692, 697, 707, 718, 723, 731, 778 *bis*, 798, 802, 803 *ter*, 804, 806 *ter*, 807, 809, 810, 813, 815 *quater*, 816, 820, 821, 822, 827, 880, 886, 887
Codinus.
Columella. 809
Concilium Illiberitanum. 697
Constantinus Porphyrogenneta. 90, 344, 462, 891, 893
Constitutiones Apostolorum. 389
Cornelius Nepos. 289, 511
Ctesias. 146, 234. 282
Curtius. 111, 135, 242. 351, 387, *ill.* 456, 457, 458, 586, 667

Cyprianus. 149
Cyrillus. 243
Damasius. 232, 626
Daniel Propheta ill. 362, 368
Demosthenes. 384, 436, 448, 572
Deuteronomiorum liber. 445
Dexippus. 462
Diaconus. 842
Digesta Juris Civilis. 11, 32, 386, 424, 517, 546, *ill.* 602, 603, 604 *bis*, 606, 633, 692, 713 *bis*, 732, 740, 754 *quater*, 755 *quater*, 784, 812, 813, 877, 886, 887, *em.* 78, 627, 767, 901
Dio Cassius. 6, 16, *&c. ill.* 20, 97, 98, 126, 212, 312, 411, 441, 455, 526, 531, 536, 538, 560, 566, 569, 571, 573, 580, 584, 585, 603, 612, 616, 617, 622, 626, 629, 630, 634, 652, 656, 661, 664, 665, *expl.* 670, 672, *ill.* 675, 677, 679, 685, 690, 691, 698, 700, 701, 702, 704, 705, 709, 712, 713, 715, 716, 719, 720, 722, 732 *bis*. 733, 736, 738, 739, 749, 760, 766, 774 *bis*, 776, 781, 784, 790, 799, 805, 814, 818, 829, 843, 844, 846, 849, 852, *em.* 87, 216, 412, 512, 528, 690, 901, 902 *bis*.
Dio Chrysostomus. 11, 16, 53, 124, 145, 180, 194, 197, 237, 246, 341, 343, 374, 383, 387, 390, 400, 401, 403. 418, 421, 450, 565, 785, 791 *bis*, 792, 817, 885, 886
Diodorus Siculus. 52, 69, 129, 136, 157. 210, 217, 227, 229, *ill.* 262, 278, 309, 383, 438, 440, 448, 451, 452, 456, 457, 458, 462, 464, 469 *bis*, 471, 472, 474, 526, 657, 677, 686, 694, 697, 698, 779, 784, 902, *em.* 84
Dionysius Halicarnassensis. 52, 228, 398, 452, 470, 503, 506, 507, 339, 540, 611, 653, 655, 738, 783, 794
Dionysius Periegetes. 289, 290, 306, 350
Dioscorides. 254, 257, 274, 310, 317, 328, 331, 337
Edictum Justiniani. 809
Epigrammata Graca inedita. 195, 316, 532, 764, 779, 878
Epigrammata Antiqua Romana. 764
Epiphanius. 770, *em.* 902
Epistola ad Corinthios. 369
Epistola D. Petri. 388
Epitome Livii. 497, 518
Etymologicum Magnum. 400
Etymologicum ineditum. 358, 369
Euagrius. 666
Eugesippus. 878
Eunapius. 231, 387, 388, 886,
Eusebii Historia Ecclesiastica. 16, 20, 148, 381, 423, 604, 638, 677, 681, 684, 687, 688, 692, 710, 779, 798, 810, 853, 875, 889, 895, *em.* 902
Eusebii Chronicon. 389, 635, 768 *bis*, 812, 815, 828, 844, 845, 866, 867, 868, 871, 885, 893, *not.* 399, 864
Eusebii Prapar. Euang. 188, 244, 245
Eustathius in Dionys. Perieget. 305
Eustathius in Homerum. 202, 205, 206, 223, 230, 238, 278, 279, 358 *bis*, 360, 362, 392, 480, *not.* 281, 466
Eutropius. 594, 639, 646, 784, 903
Excerpta Constantini. 434
Excerpta Graca Chronici Eusebiani. 399, 401, 410, 421, 777, 868. 870, 871, *not.* 864
Exodi liber. 369, 445
Ezechiel Propheta. 770, 796
Fasti Siculi. 816, 818
Firmicus. 730
Florus. 435, 677
Fronto. 909
Fulgentius. 224, 838
Galenus. 31, 32, 34, 189, 191, 214, 219, 240, 253, 265, 274, 279, 280, 310, 317, 323, 325, 659, 844, 856, 896, 897, *em.* 310
Gellius. 6, 300, 498, 519, 671
Geographus incertus. 317
Georgius Syncellus. 868
Germanicus, 849

Gieubari Glossarium Arabicum, 347
Glossarium vetus defens. 88, 89
Gregorius Nazianzenus. 232, 243, 250, 251, 423, 434, 438, 450, 458, 493, 582, 688, 808, 834, *em.* 478
Heliodorus. 86, 132, 134, 259, 261, 382, 411
Heraclides. 278
Hero. 165
Herodianus. 366, 402, 421, 429, 435, 457, 663, 686, 687, 791, 793, 856
Herodotus. 51, 53, 129, 157, 163, 174, 229, 243, 245, 257, 270, 289, 303, 354, 365, 367, 368, 382, 388, 429, 438, 439, 458, 459, 465, 466, 512, 611, 657, 698, 717, 780, 795, 817
Hesiodus. 360
Hesychius. 128, 219, 249, 255, 270, 274, 278, 283, 309, 319, 432, *expl. & ill.* 149, 224, 230, 236, 254, 269, 300, 330, 355, 358, 360, *em.* 206, 283, 318, 321, 375
Hesychius Milesius. 194
Hierocles. 248, 435
Hieronymus. 61, 240, 297, 332, 346, 355, 372, 500, 553, 706, 707, 732, 751, 770, 771, 822, 834, 837, 869, 874, 878, 893, *em.* 313, *not.* 369, 415
Hilarius. 874
Himerius Sophista. 218, 223, 249, *ill.* 362, 479, 481, 728, 891
Hippolytus de Antichristo. 401
Hirtius. 134, *em.* 901
Horatius. 115, 301, 357, 416, 434, 435, 506, 517, 529, 831, 838, 850
Horus. 245
Hyginus. 236, 345, 354, 408, 826
Jamblichus. 93, *ill.* 258, 299, 370, *em.* 86
Idatius, 836
Jeremias Propheta ill. 336
Ignatii Epistola. 889
Inscriptiones veteres. 75, 78, 79, 80, 95, 237, 308, 381, 384, 390, 407, 415, 431, 448, 509, 510, 552, 562, 566, 569, 592, 608, 609, 620, 628, 632, 633, 635, 645, 654 *bis*, 657, 666, 667, *ter.* 668, 669, 671, 674, 681, 691, 692, 694, 695, 697, 700, 704, 709, 710, 715, 717, 719, 724, 725, 726, 727 *bis*, 736, 742 *bis*, 745, 753, 754, 756, 772, 779, 785, 798, 806, 835, 840, 844, 879, *em.* 627, 704, 813, 814
Inscriptiones ineditæ. 75, 83, 478, 521 *bis*, 611, 687, 696, 698.
Iobus expl. & ill. 371.
Johannes Antiochenus. 724
Jornandes. 592
Josephus. 6, 43, 129, 174, 191, 309, 325, 327, 341, 381, 391, 399, 404, 406, 421, 438, 526, 444, *ill.* 320, 382, 437, 445, 447, 449, 451, 452, 454, 457, 472, 503, 512, 539, 609, 910, 911, *expl.* 618, 619, *ill.* 693, 698, 770, 771, 779, 782, 787, 820. 865, 867, 869, 870, 871, 895, 896 *bis*, 898, *em.* 84, 85, 86, 516, 570, 649, 687
Isidorus not. 829
Isidorus Pelusiota. 346
Isocrates. 384, 421, 438
Itinerarium Burdegalense. 777
Julianus Apostata. 33, 231, 382, 384, 424, 491, 532, 539, 638, 652, 655, 657, 672, 685, 700, 708, 720, 731, 751, 816, 824, 891
Julius Cæsar. 154, 452, 454, 535, 643, 785, 795, 842, 844, *em.* 85
Justinus Martyr. 100, 414, 769
Justinus Trogi. 6, 392, 410, 420, 451, 455, 456, 457, 462, 470, 471, 811, 817, 849, 850, 854, *not.* 473
Justus Tiberiensis. 447, 865
Juvenalis. 106, 160, 327, 368, 414, 471, 665
Lactantius. 712, 718
Lampridius. 37, 132, 138, 402, 424, 448, 449, 602, 614, 626, 632, 658, 665, 669, 675, 699, 716, 720, 725, 731, 741, 745, 753, 775, 858, *em.* 422
Latinus Pacatus. 741

Libanius. 25, 168, 229, 231, 365, 367 *bis*, 677, 981, 684, 700, 708 *bis*, 807, 808, 809, 839, *not.* 374, 752
Livius. 12, 14, 60, 70, 119, *ill.* 181, 312, 342, 343, 388, 406, 413, 436, 440, 441, 442, 451, 470, 472, 476, 499, 509, 512, 518, 522, 526, 534, 535, 539, 543, 546 *bis*, 552, 554, 558, 573, 576, 586, 610, 613, 635, 664, 671, 672 *ter*, 673 *bis*, 674, 704, 734, 737, 742, 782, 784, 786, 789, 795, 799, 801, 810, 848 *bis*, 850, 889, 911, 913, *em.* 84, 478, 514, 515, 894
Lucanus. 126, 203, 392, 408, 437, 457, 557, 719. *em. in Add.*
Lucianus. 38, 47, 48, *ill.* 75, 173, 174, 175, 176, 177, 180, 190, 191, 197, 199, 223, 225, 281, 309, 311, 381, 382, 383, 386, 392, 394, 397, 398, 399, 418, 456, 457, 458, 461, 468, 469, 520, 529, 569, 657, 725, 780, 894, *em.* 86, 176, 469, 904,
Lucretius. 100, 101, 226, 240, 345
Lutatius. 364
Lycophron. 128, 239, 242
Machabaeorum Scriptor ill. 134, 388, 451, 471, 782, 865
Macrobius. 175, 257, 392, 401, 435, 509, 523, 542, 563, 733, 788
R. Maimonides. 240, 251, 328, 331, 446
Manilius. 117, 126, 385, *ill.* 210, 241, 281, 414, *expl. & ill.* 642, 643, 657
Marcellinus Comes. 602, 632, 687, 824, 845, 912
Marius Victorinus. 73
Marmora Arundelliana. 53, 77, 221, 308, 398, 409, 593, 668
Martialis. 136, 137, 395, 420, 621, 664, 717, 733, 746, *expl.* 762, 763
Martianus Capella. 218, 299, 748
Matthaei Euangelium ill. 782
Maximi Scholia ad Dionys. vulgo Areop. 700
Mela. 156, 299, 462, 782, *em.* 901, 906
Menandri Excerpta. 401, 431
Memnon. 77, 246, 409, 433, 464, 490, 895, *em.* 410
Monumentum Adulitanum. 381, 405
Moschopulus. 325
Moschus Sidonius. 64
Nazarii Panegyricus. 826
Nicander. 173, 189
Nicephorus. 668
Nicephorus Bryennius. 77, 436, 447, 605, 680, 684, 685, 732
Nicetas. 373, 605
Nicolaus Damascenus. 31, 434, 472, 526, 750
Nonni Dionysiaca. 241, 351
Notitia Imperii. 778, 798
Novella Justiniani. 435, 604, 605, 677, 704, 728, 813, 815, 817, 880, 885, 886
Olympiodorus. 668
Oppianus. 160, 163, 166, 202, 423
Optatianus. 727
Oribazius. 274
Origenes. 175, 198, 230, 243, 299, 354, 655, 657
Orosius. 639, 686, 810, 818
Orpheus. 269, 297
Ovidius. 19, *ill.* 43, 96, 118, 181, 182, 187, 193, 213, 346, 390, 395, 459, 529, 607, 608, 610, 638, 717, 718, 726, 763, 838, 849, 896, 902, *defens.* 278, *em.* 84
Palaephatus. 212, 240
Panegyrici veteres. 390, 391, 747, 814
Pausanias. 6, 8, 10, 12, 14, 44, 68, 85, 154, 171, 172, 183, 194, 197, 366, 392, 408, 409, 532, *ill.* 200, 236, 237, 250, 271, 300, 351, 355, 647, 653 *bis*, 654, 674, 716, 743, 784, 890, 914, *em.* 478
Persius. 179
Petronius. 15
Petrus Chrysologus. 362
Philo. 240 *bis*, 384, 390, 402, 416, *ill.* 442 *bis*, 453, 519, 678, 716, 729, 732, 821

Philo Bibliensis. 1:8
Philostorgius. 195, 210, 601, 640, 668 *ter*, 680, 682, 832, 837, 891, *not.* 895, *em.* 901, 904, 905 *bis, & in Adden.*
Phlegon Trallianus. 217, 239, 411
Photius. 286, 309, 346, 698, 783
Pindarus. 386, 435, 466, 643, 744, 790, 891
Plato. 73, 100, 112, 179, 221, 232, 345, 439, 512, 513, 721
Plautus. 155, 452, 531, 849
Plinius. 10, 14, 31, 33, 34, 35, 36, 46, 60, *ill.* 131, 132, 135, 137, 138, 146, 148, 154, 157, 158, 161, 162, 168, 171, 173, 180, 181, 192, 193, 195, 201, 203, 211, 214, 216, 227, 243, 245, 246, 253, 272, 273, 279, 282, 283, 285, 291, 292, 301, 302, 303, 310, 312, 319, 320, 325, 328, 329, 331, 335 *bis*, 339, 395, 480, 485, 486, 535, 665, 728, 767, 777, 784, 889, 890, 895, *not.* 130, 157, 193, 315, 331, 768, 895, 911, *not. in Adden. em.* 205, 321, 487, 769, 902, 903, 904, 906
Plinius Jun. 33, 34, 37, 97, 196, *ill.* 99, 288, 426, 462, 463, 490, 541, 570, 606, 622, 623, 671, 672, 699, 722, 726, 732, 736, 739, 742, 767, 783, 799, 804
Plutarchus. 6, 31, 34, 52, 87, 122, 127, *ill.* 175, 183, 184, 189, 195, 213, 217, 239, 259, 260, 261, 287, 289, 300, 301, 304, 317, 329, 330, 338, 343, 348, 349, 354, 355, 362, 366, 379, 381, 384, 390, 395, 396, 397, 400, 401, 404, 427, 431, 433, 434, 438, 442, 448, 456, 459, 469, 472, 473, 474 *bis*, 504, 509, 510, 515, 520, 524, 526, 530, 531, 536, 538, 540, 550, 656, 737 *bis*, 806, *not.* 58, *em.* 84, 515
Polybius. 99, 304, 381, 386, 409, 413, 438, 440, 469, 572, 705, 782, *ill.* 312, 342, 348, 382, 388, 529, 539, 586, 598, 734, 762, 783, 784, 787, 788, 795, 889, *em.* 85 *bis*, 313, 4[illegible], 817, 903, 905
Pollux. 128, 239,
Polyænus em. 466
Pomponius Festus. 357
Porphyrius. 123, 151, 213, 224, 250, 299, 349, 381, 386, 399, 401, 593, 652, 790
Priscus Rhetor. 423
Proclus. 213, 286
Procopius ill. 6, 10, 229, 423, 427, 452, 460, 583, 603, 627, 630, 672, 676, 677, 679, 684, 688, 700, 717, 718, 731 *bis.* 733, 751, 770, 771, 772, 774, 775, 778 *ter*, 802 *bis*, 810, 816, 831, 833 *bis*, 838, 858, 886 *bis, expl.* 21, *em.* 87, 91
Propertius. 184, 285, 351
Prosper. 415
Proverbiorum Sacrorum liber. 450
Prudentius. 25, 607, 656, 820
Psalmi Davidis. 179, 243
Ptolemæus. 571, 767, 786, 845, 890, 898, *em.* 313, 901, 902, 903, 904, 905
Ptolemæus Hephæstio. 236, 242, 290, 296, 365
Pulvis Aromaticus. 450
Quintilianus. 76, 78, 79, *ill.* 82, 93, 99, 115, 341, 518, 533, 563, 797
Remigius. 103
S. Rufus. 880, 893
Rutilius. 416
Sallustius. 38, 441, 453, 499, 845
Samariticum Pentateuchum. 369
Sanchoniaton. 64
Scholiastes Apollonii Rhodii. 223, 346, 383, 465, 482, 638
Scholiastes Arati. 220
Scholiastes Aristophanis. 254, 458,
Scholiastes Euripidis. 179, 218, 360, 382
Scholiastes Hesiodi. 219
Scholiastes Homeri em. 358
Scholiastes Horatii. 357
Scholiastes Juvenalis. 157
Scholiastes Pindari. 278, 280, 492, 745, 902
Scholiastes Theocriti. 317, 406, 407
Scylax. 313, 780, *em.* 903,
Seneca Philosophus. 20, 426, 531, 673, 714, 794, 812, 849

Seneca

Seneca Tragicus. 111, 118, 434, 471, 617, 618, *ill.* 651, 826, 840
Septuaginta Interpretes. 369, 445, 776
Servius. 60, 119, 126, 144, 183, 187, 188, 192, 196, 223, 354, 394, 397, 401, 416, 509, 583, 655, 671, 695, 718, 788, *not.* 296, 368, 543, 563, 732
Sidonius Apollinaris. 184, 434, 435, 437, 601, 731, 736, 765
Silius Italicus. 84, 236, 304, 437, 532, 535, 650
Socrates Hist. Eccl. 561, 627, 657, 700, 731, 741, 686, 809, 837, 896 *bis*, 899, *ill. in Adden. em.* 901, 905
Solinus. 245, 311, 323, 909, *not.* 135
Sozomenus. 638, 837, 892, 894, 897, 904, *not.* 893
Spartianus. 144, 213, 551, 645, 699, 701, 702, 715, 743, 749, 754, 749, 754, 804 *bis*, 805, 812, 822, 824, 825, 827, 844, 849, *em.* 656, 663
Statius. 273, *ill.* 317, 488, 544, 578, 650, 686, 717, 729
Stephanus Byzantius. 77, 89, 194, 202, 225, 238, 270, 272, 279, 285, 286, 313, 408, 467, 889, 896, 897, 898, *ill.* 61, 217, 230, 236, 269, 279, 312, 465, 466, 480, 529, 744, 785, 890, 908, 910, 911, 913, *not.* 383, 770, 844, 910, 911, 912, *em.* 74, 149, 176, 269, 357, 465, 478, 615, 786, 855, 901, 902, 903, 904 *bis*, 995, 996 *bis*, 907
Strabo. 6, 22, 61, 62, 71, 87, 136, 149, 151, 345, 359, 368, 381, 382, 438, 526, 532, 561, *ill.* 127, 156, 162, 173, 189, 201, 202, 206, 212, 214, 217, 230, 237, 246, 253, 264, 268, 282, 314, 325, 327, 341, 375, 442, 443, 451, 460, 463, 464, 468, 478, 482, 488, 490, 528, 566, 611, 697, 766, 767, 780, 781, 782, 783, 784, 789, 790, 791 *ter*, 792, 793, 797, 828, 829, 871, 878, 879, 880, 883, 884, 887, 889, 890, 894, 903, *expl.* 479, 480, 908, 911, 914, *em.* 150, 207, 305, 351, 902 *bis*, 904, 905
Suetonius. 10, 20, 36, 97, 116, 126, 216, 396, 471, 508, 513, 517, 526, 533, 534, 577, 579, 608, *ill.* 126, 208, 426, 525, 609, 611, 612, 613, 620, 635, 650, 661, 671, 671, 672, 673, 678, 699, 701, 705, 715, 720, 722, 733, 738, 739, 761, 784, 798, 803, 811, 813, 841, 844, 855, 857, *not.* 778
Suidas. 56, 144, 171, 175, 176, 225, 254, 257, 334, 350, 878, *ems.* 351
Sulpitius Severus. 638, 688, *not.* 683, *em.* 904
Symmachus. 11, 100, *ill.* 121 *bis*, 148, 420, 544, 550, 553, 578, 674, 714, 723, 726, 731, 732, 741, 798, 849, 853
Synesius. 258, 344, 423, 685
Syriaca Versio Bibl. 369, 776
Tabula Peutingeri. 890, 905, 909, *em.* 903, 904
Tabula Paschalis Bibl. Vaticanæ. 686
Tacitus. 17, 95, 97, 99, 102, 111, 118, 398, 416, 429, 497, 498, 510, 518, 519, 534, 538, 550, 610, 911, *ill.* 119, 120, 213, 230, 412, 422, 437, 449, 453, 515, 517, 526, 530, 559, 563, 564, 565 *bis*, 570, 577, 579, 604, 606, 610, 613, 629, 630, 645, 650, 661, 666, 668, 669, 671, 673, 674, 676, 686, 690, 691, 695, 699 *bis*, 701, 703 *bis*, 705, 709, 711, 713, 719, 723, 727, 733, 734, 738 *bis*, 739, 761, 781, 782, 783, 798, 804, 815, 816, 822, 833, 840, 841, 842, 143 *ter*. 844, 846, 847, 849, 851, 852, 854, 855, 857, 867, 878, 881, 894, *expl.* 805. *not.* 797, *em.* 168, 704, 795, 843, 903
Talmud. 136, 271, 301 *bis*, 324, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 773
Terentianus. 290
Terentius ill. 531
Tertullianus. 10, 13, 16, 67, 243, 282, 283, 349, 402, 435, 458, 517, 556, 603, 610 *bis*, 614, 624, 643, 657, 686, 697,

597, 727, 731, 732, 740, 772, 796, 838, 844, 848, *em.* 283
Themistius. 133, *ill.* 442, 488, 680, 707, 717, 720, 748, 875, 913
Theocritus. 407
Theophrastus. 254, 257, 260 *bis*, 270, 301, 302, *bis.* 303, 304, 305, 308, 310, 311 *bis*, 320, *ill.* 275, 276, 280, 283, 291, 292, 296, 299, 312 *bis*, 319 *bis*, 333, 335, 337, 315, 316, *em.* 311, 321
Theophylactus Simocatta. 212, 213, 379, 383, 390, 411, 423, 432, 842
Thucydides. 96, 172, 217, 452, 512 *bis*, 790, 792, 814
Tibullus. 850
Trebellius Pollio. 595, 636, 737, 739, 807, 845, *not.* 596
Tzetzes. 254
Valerius Flaccus. 163
Valerius Maximus. 95, 96, 98, 181, 390, *ill.* 440, 498, 507, 509, 514, 521, 523, 536, 574, 734, 738, 742
Varro. 848
Vegetius. 672
Velleius Paterculus. 498, 504, 607, 609, 610, 643, 670, 673, 674, 699, 713, 782, 828, 849
Veterinæ rei Scriptores. 809
Victor Tununensis. 687, 845
Virgilius. 60, 118, 187, 228, 229, 285, 291, 292, 304, 359, 395, 398, 414, 437, *ill.* 338, 423, 476, 556, 610, 643, 654, 695, 732, 795, 840, 841, 850, 884
Vitruvius. 280, 282, 283, 772
Vopiscus. 148, 342, 597, 614, 699, 703, 741, 749, 751, 816, 818, 819, 836, 844, 849
Vulcatius. 113, 572
Xenophon. 285, *ill.* 312, 330, 333, 427, 456, 486, 493, 691, 795
Xiphilinus. 469, *em.* 86, *in Adden.*
Zozimus. 526, 591, 595, 680, 706, 838, 852, *em.* 92
Zonaras. 591, 632, 668, 685, 708, 712, 837, *em.* 86, 903

INDEX
CIMELIARCHIORUM,

E quibus Nummi antiqui inediti in his Differtationibus citantur, explicantur aut illustrantur.

Achillis Harlæi. 287, 317, 378, 403, 408, 447, 563 bis, 898 fexies, 904, 907, 911
Barberini Cardinalis. 83, 177, 342, 364, 585, 594, 599, 664, 819, 836, 855, 894
Bracesii Abbatis Romani. 181, 582, 592, 612, 712, 797, 827
Buoncompagni Cardinalis. 181, 395, 601, 631, 747, 836
Camilli Maximi Cardinalis. 287, 405, 461, 527, 555, 600, 619, 621, 644, 722, 766, 797, 843, 850, 857
Caroli Patini. 90, 178, 186, 196, 201, 250, 376, 417, 467, 540, 590, 615, 620, 636, 746, 771 bis, 772, 777, 887, 889, 890, 891, 894, 896 bis, 899 bis, 902 bis, 903 bis, 904, 905, 907, 910, 912; & in Adden.
Chigii Farnesii Principis. 356, 425, 888
Christinæ Reginæ. 43, 53, 54, 59, 61, 79, 81, 85, 107, 166, 167, 175, 176, 186, 199, 210, 222, 230, 238, 241, 246 bis, 249, 286, 295, 300, 312, 338, 339, 349, 366, 385, 393, 395, 414, 417, 444, 450, 464, 474, 476, 479, 483, 484, 491 ter, 512, 529, 561, 568, 591, 592, 597, 598, 599 bis, 601 bis, 615, 616, 619, 623, 624 bis, 625, 626, 629, 634, 636, 637, 639, 642, 649, 654, 656, 658, 664, 667, 693, 705, 743, 745, 747 bis, 753, 765, 767, 768 bis, 769, 772, 776, 778, 779, 787, 788 bis, 789, 790, 793, 794, 796, 820, 825, 826, 829, 830, 835, 836, 840 bis, 844 bis, 845, 848, 849, 854 bis, 857, 870, 879, 883 ter, 885, 887, 888, 889 ter, 890, 894 bis, 896, 898, 899 bis, 902 bis, 904, 905 bis, 907 quinquies, 909 bis, 912 bis.
Collegii Claromontani Parisiensis. 69, 187, 247, 416, 475, 483, 617
Durlacensis Marchionis. 181, 868, 875
Fabritii Peireski, *vid.* Achillis Harlæi.
Feliciæ Rondanini. 42, 584, 612
Francisci Gottifredi Equitis Romani. 242, *vid.* Christinæ Augustæ.
Gaddi Florentini Patritii. 425
Galliarum Regis. 69, 75, 183, 185, 186, 188, 221, 229, 262, 312, 338, 376, 383, 385, 412, 417, 491, 555, 570, bis 593, 601, 607, 615, 616, 618, 619, 620, 629, 640, 652, 653, 687, 693, 718, 724, 728, 746, 747, 750, 753, 766, bis 767, 768, 775, 779, bis 782, 785, 794, 819, 830, 844, 850, bis 864, quater. 874.
884, 885 ter, 887, 889 bis, 892 bis, 897 bis, 898 bis, 903, 904
Joachimi Camerarii. 56, 127, 244, 377, 786
Joh. Baptistæ Colberti. 80, 396, 418, 602, 618, 634, 646, 750, bis 837, 853, 870, 917
Leonardi Agostini. 185, 199, 591, 638, 837, 859
Leopoldi Cæsaris. 591 bis, 636, 640, 654, 705, 744
Leopoldi Medicei Cardinalis. 460, 551, 600, 612, 646, 649, 651, 700, 711, 721, 750, 756, 788, 830, 838, 849
Lomeniani, *vid.* Caroli Patini.
Medicei, seu Magni Ducis Etruriæ. 56, 57, 59, 79, 83, 85, 90, 120, 125, 127, 132, 145, 161, 167, 173, 175, 183, 185, 186, 188, 191, 196, 200 bis, 210, 213, 220, 224, 226, 229, 238 bis, 241, 245, 250, 261, 262, 267, 269, 270, 295, 300, 308, 309, 335, 336, 339, 364, 366, 376, 379, 395, 401, 402, 403, 407, 414, 425, 447, 454, 455, 467, 468, 473, 475, 477, 480, 486, 512, 561, 568, 572, 573, 591, 598, 599, 601, 607, 621, 622 bis, 623, 635, 641, 642, 644 bis, 646, 653, 658, 662, 692 bis, 693 ter, 695, 721, 727, 743, 746, 771, 773, 778, 783, 784, 789, 791 bis, 792, 793 ter, 794 bis, 811, 818, 822, 826 bis, 858, 864, 865, 867 bis, 870, 872, 876, 883, 885 bis, 889 bis, 890, 895, 896 bis, 898, 899 ter, 902, 903 bis, 904 bis, 905, 906, 908, 909, 910 bis, 912, 914
Mutinæ Ducis seu Estensis. 646, 656
Palatini Electoris. 59, 72, 127, 144, 175, 289, 220, 222, 277, 308, 366, 382, 407, 409, 443, 477 bis, 600, 820, 641, 681, 711 bis, 730, 793, 866, 867 bis, 873, 906
Parmæ Ducis seu Farnesiani. 242, 401, 590, 601, 612, 623, 635, 844
Petri Seguini. 52, 53, 54, 55, 81, 82, 120, 124, 143, 144, 185, 198, 239, 241, 350, 355, 386, 402, 405, 425, 426, 462, 467, 492, 554, 562, 563, 592, 599, 600, 601, 609, 611, 615, 625, 635, 637 bis, 640, 641, 659, 684, 724, 743, 744, 766, 768, 769, 773, 774, 775, 786, 788, 789, 819, 828, 832, 883 bis, 886, 888, 897, 898
P. Sevii. 61, 75, 418, 634, 767, 772, 775, 818, 869, 871, 877, 883, 885, 897, 907, 910, & in Adden. bis.
Pyrrhi Ligorii. 190, 230, 286, 634, 727, 728, 766, 768, 769, 907
Thomæ Chiffletii. 488, 702

Not. Cimeliarchii Lomeniani seu Caroli Patini, item P. Seguini descriptos Nummos jam exstare in Gazâ Christianissimi Galliarum Regis. Præter eos, qui aliunde seu ex libris Antiquariorum Phil. Parutæ, F. Ursini, Jo. Tristani Sanctamantii &c. adducuntur passim aut enarrantur.

INDEX
Regum & Illustrium Græcorum & Barbarorum, quorum Nummi citantur aut illustrantur.

** Indicat quorum Icones in hoc opere exhibentur.*

ABderas. Pag. 41
Abgarus. 86, 421, 422, 829
Agathocles. 396, 469
Agesilaus. 40
* Agrippa Junior. 444, 864
Alaticus. 41
Alcæus. 42
Alexander Epirota. 396
* Alexander Magnus. 143, 144, 344, 346
* Amastris. 464
Amilcar. 41
Amyntas. 344
Anacreon. 402
Antigonus Gonates. 402
* Antigonus Tutor. 366, 394
Antiochus Deus. 403
Antiochus Deus Nicephorus. 376, 403
Antiochus Dionysius. 397, 399, 401
Antiochus Deus Epiphanes. 387
Antiochus Epiphanes Magnus. 420
Antipater. 40, 367
Aratus. 528
Archelaus. 40
Archimedes. 42
Archytas. 42
* Aretas. 336, 583
Ariarathes. 442, 863
* Ariobarzanes Philoromæus. 439, 863
* Arsaces Euergetes Philellen. 425
* Arsaces Epiphanes Philellen. 425
Arsinoe. 404
Arsinoe Philadelphi. 409
Asander. 461, 462
Athalaricus. 40
Attalus Bianoris.
Attila. 41
Battus. 384
Berenice. 404
Bocchus. 574
Byzas. 41, 884
* Cassander. 85. 473
Charondas. 24, 370
* Chrysippus. 528
Cicero. 42
Cleopatra Antiochi Grypi mater. 409
Cleopatra M. Antonii. 385, 409, 433
Cotys. 467
Cuma. 41
Cyzicus. 41
Demetrius Deus Nicator. 85, 376, 378, 403
Demetrius Deus Philadelphus. 378, 403
Demetrius Deus Philopator. 378, 403
* Demetrius Philometor Callinicus. 377
* Demetrius Poliorcetes. 365, 379
* Demetrius Soter. 379
Dionysius. 276, 477
Docimus. 41, 884
Euclides. 42
Eurypylus. 479, 658
Gelon. 470
Hector. 41
Herodes Ethnarcha. 447
Herodes Philoclaudius. 443
Hidtieus. 40, 474
Hiero. 490
Hieronymus. 396
Hildericus. 40
Hippocrates. 42
* Homerus. 487, 491
Iotape. 41
Juba. 40, 641
Jugurtha. 474
Lycurgus. 42
Lysimachus. 348, 364, 467
Mannus. 442, 829
Mausolus. 40
Menander. 40
Mithridates Euergetes. 460
Mithridates Eupator. 460
Nemausus. 42
Nicomedes Epiphanes. 391
* Ovidius Naso. 41
Pergamus. 41, 883
Perseus. 40
Pexodatus. 40
Pharnaces. 40, 460
Phædra. 41
Philippus Euergetes Philadelphus. 378
Philippus Pater Alexandri. 344
Philippus penult. Maced. Rex. 344
Philetærus. 468
Philistis. 41
Phrhia. 41
Pittacus. 42
Polemo. 829
Pollio. 43
Polydorus. 40
Prusias. 40

Prolè-

Ptolemæus Auletes. 392
Ptolemæus Ceraunus. 392
Ptolemæus Hierax. 392
* Ptolemæus Philadelphus. 404
Ptolemæus Physcon. 392
* Ptolemæus Soter. 404
* Ptolemæus Cyrenarum Rex. 564
Pyrrhus. 396
Pythagoras. 491
Rhescyporis. 85, 467
Rhodope. 85
Rhœmetalces. 86, 467, 829
Sappho. 41
Sauromates. 462, 463, 829
Seleucus Callinicus. 477
Seleucus Epiphanes Nicator. 375
Seleucus Soter. 365, 392
Seuthys. 467
* Smyrna. 41, 492
Solymus. 41, 478
Sosander. 41
Taras. 41
* Tigranes. 391, 454
Tmolus. 41
Tomus. 41, 883
* Tryphon. 349, 450
Vologeses. 40, 86, 391, 425
Zaleucus. 42

Gentium seu Familiarum Romanarum.

* A Cilia. 174, 535
Accoleia. 502, 525
Æbutia. 551
* Æmilia. 80, 336, 498, 505, 519, 520, 559, 574, 578, 582, 583
Afrania. 71
Alliena. 523
Antia. 535
Antistia. 504
Antonia. 505, 511, 522, 535, 540, 558, 559, 583
Apronia. 555
Aquillia. 524
Atria. 91, 522
Atia. 526
Atilia.
Axsia. 79
Betiliena. 91, 523
Bœbia. 80, 91
* Cæcilia. 237, 498, 507, 510, 519, 521, 556, 560, 574
Cæcina. 523
Cæsennia. 570
* Calpurnia. 503, 519, 522, 536, 546
* Caninia. 578
* Carisia. 167, 217, 522, 553, 559
* Cassia. 498, 521, 538, 577, 579, 583
Cestia. 574
* Claudia. 498, 503, 505, 515, 734, 558, 582
* Cestia. 567, 568, 574
Cocceia. 578
* Cœlia. 80, 541, 579
* Cominia. 563
* Considia. 521, 577
Coponia 522, 535
* Cornelia. 79, 91, 498, 505, 520, 526, 530, 541, 553, 558, 574
Cornuficia. 535
Cossutia. 223
Crepusia. 502
Curiatia. 522
Didia. 522, 588, 578
Domitia. 514, 517
Durmia. 502, 577
Egnatia. 79, 526
Egnatuleia. 502
Eppia. 574
* Fabia. 498, 514, 526
Fabrinia. 502
* Fannia. 548
Farsuleia. 502
Flaminia. 552
Fonteia. 160, 558
Furia. 498, 524
Gallia. 538
Gargilia. 573
Gellia. 503
Hostilia. 536
* Julia. 78, 498, 505, 535, 575, 584
* Junia. 498, 524, 528, 544, 551, 583
Labiena. 523, 526
* Licinia. 80, 345, 550, 575, 576
* Livineia. 535, 545
* Lollia. 545, 575, 578, 584
Lucia. 519
Lucretia. 524, 538
Mæcilia. 519
Mævia. 502
Manilia. 536
* Manlia. 498, 525, 529, 543
Marcia. 45, 53, 80, 525, 536, 582
* Maria. 554
* Memmia. 536, 543, 575
Mescinia. 92
Mettia. 535
Mincia. 502
Minucia. 558
Mucia. 577
Munatia. 550
Mussidia. 502, 578
Nævia. 521

Nasidia. 80
Norbana. 366, 523, 574
Numonia. 525, 558
Ogulnia. 55
* Papia. 354, 535, 578, 579
Papiria. 498, 567
Perillia. 529, 577
* Petronia. 222, 224, 534, 556, 557
Pinaria. 524
* Plancia. 548, 565
Plotia & Plautia. 80. 212, 538
Poblicia. 524, 560
* Pompeia. 228, 337, 527
Pomponia. 525, 536
* Porcia. 498, 579, 580
Procilia. 354. 535
Quinctia. 598
Renia. 502
Roscia. 354. 535
Scribonia. 578
Sempronia. 80, 505, 538
Sepulia. 502
Servilia. 80, 46, 507, 547, 575
Sexstia. 549
Sextia. 78. 502, 549
Sosia. 502
Statia. 516
Statilia. 556
* Sulpitia. 498, 503, 511, 515, 516, 578
* Tarquitia. 538, 564
Tituria. 534
Trebania. 502
Tullia. 502
* Valeria. 91, 126, 498, 542, 545, 557, 558
Ventidia. 502
Vettia. 534
Vibia. 535
Vinicia. 581
Vipsania. 519
Voconia. 525
Incerta. 337

Augustarum, Tyrannorum, aut cæteroquin ad Historiam Augustam spectantium, præter Imperatores.

Achilleus. Pag. 599
Ælia Fl[illegible]la. 640
Æliani. 599
Ælia Verina. 640
* M. Agrippa. 642
* Agrippina Germanici. 604, 612, 613
Agrippina Claudii. 510, 612, 615
Alexander Tyrannus. 380, 600
Alectus. 599
Alexander M. Antonii & Cleop. Fil. 641
Amandus. 599
Annia Faustina. 629
* Antinous. 652, 653, 654, 656
Antonia Avia Caii. 510, 604, 609
* Antonia Claudii Fil. 647
M. Antonius. 583
M. Antonius M. Anton. & Fulviæ Fil. 641
Britannicus. 647, 648, 649
Cænis Vespasiani Concubina. 620
* Cæsario juxta quosdam. 642
Cæsar Domitiani Fil. 650, 664
Caius & Lucius Augusti Nepotes. 640, 644, 663, 669
Caii tres Sorores. 612
P. Carvitius Marinus. 591, 592
Carausius. 599, 600
Claudii Liberi. 646
Cleopatra. 385
Clodius Macer. 590
Constantina. 92, 604, 640
Cornelia Paula. 629
Cornelia Supera. 636
Crispina. 610, 626
* Crispus. 681, 682
Delmatius. 91, 600, 601
Didia Clara. 604, 626
Domitia Longina. 510, 620
* Fl. Domitilla. 51, 619, 620
* Domitius Domitianus Tyran. 599
Drusus privignus Augusti. 644
Drusus Tiberii. 641, 646
Drusi gemelli. 646
Drusilla. 612
Eudoxia. 46
Euphemia. 640
* Faustina Mater. 510, 623, 624
* Faustina Filia. 510, 623, 625
Firmius. 599
Firmus. 599
* Flavia Fausta Maxima. 638, 639
Galerius Antoninus. 658
Galeria Valeria. 638
Galla Placidia. 640
Germanicus. 644
Glycerius. 602
Hadriani Parentes. 651
Hannibalianus. 601
Helena Constantini mater. 46, 604, 638
Herennia Etruscilla. 635
Herennianus. 597
* Herennius Etruscus. 582, 593
Honoria. 640
Hostilianus. 592
Julia Augusta seu Livia. 416, 510, 606
Julia Augusti F. 607
Julia Agrippina. 612

Julia

Julia Aquilia. 629
Julia Domna. 626
Julia Donata. 636
Julia Mœsa. 604
Julia Mamæa. 604
Julia Paulla. 629
Julia Procla. 637
Julia Soæmias. 92, 604, 629
Julia Titi. 604, 621
Juliani Tyranni. 599
C. Julius Valens Tyrannus. 600
Leontia. 640
Liberi Aug. de Commodi liberis. 659
Livia *vid.* Julia Augusta.
* Lucilla. 625
Magnia Urbica. 638
Manlia Scantilla. 626
* Manellus. 641
Mania Otacilia. 92, 510, 635, 721
Mania Amazonia Commodi. 626
Marcius Tyrannus. 591
Mariniana. 636
M. Marinianus. 600
Matidia. 92, 604, 622
* Messalina. 510, 616
Nepotianus. 601
* Nero & Drusus Germanici liberi. 645, 646
Octavia soror Augusti. 611, 612
* Octavia Neronis uxor. 617, 619
Odenathus. 91
Paulina. 632, 633
* Pescennius Niger. 590, 591
Plautilla. 629
Plotina. 510, 622
Sabina Hadriani. 510, 623
* Sabina Poppæa. 616, 617
Sabinia Tranquillina. 92, 510, 634
Sallustia Barbia Orbiana. 631
Sallustia Herennia Barbia Orbiana. 635
Saloninus Valerianus. 596, 659
Sebastianus Tyrannus. 601
Severina. 638
Severus Hostilianus. 591
Statilia Messalina. 619
Theodebertus. 602
* Fl. Theodora. 639, 721
Theodora Quotiniani. 641
Tiberius è xxx Tyrannis. 601
Timolaus. 597
Titiana Pertinacis. 626
* Trajanus Pater. 651
Valerianus Cæsar. 596
Valeriani Juniores. 659
Valens Hostilianus. 593
Verus Cæsar M. Aurelii F. 658
Vespasia Polla Vespasiani Mater. 620
Vespasiani Liberi. 650
Vetranio. 91, 601
Vhaballathus. 597, 598
Victoria. 636, 719
L. Vitellius Pater. 650, 736
* Vitellii Liberi. 649
* Zenobia. 636, 637

Vocum Orientalium Hebr. Talmud. Syr. Chald. Arab. quæ in his Dissertationibus obiter illustrantur ac explicantur.

العرقة cibus è butyro & dactylis. p.330
אצטרובלין Strobilus. 271
اشا Palma humilis. 302
בהמות Hippopotamus, Bocharto Elephas. 132
بلوسطيون Balaustium. 274
גמלא פיתא Camelus volans. 136
גריפן Gryphes. 234
غزال Gazella, dama Africana. 156
דקלא & דקל Palma. 324
نقل idem, *item* pars Arabiæ. 316, 324
ذوالقرنين Bicorniger Alexander. 347
הפוך gemma, stibium, nigredo oculorum. 371, 372
وقل Palma humilis. 302
חמרא & חמר vinum. 331
חמר turbare, incalescere. *ibid.*
חן festum. 446
חצב Hedera, Palma. 327
חער עמרא Messis manipulorum. 445
טטר אמולין Tetramulis, quadrigæ mularum. 320
ירוד draco. 278
כר ovinum genus, כרים Aries bellicus. 354
ܟܚܠ stibium, nigredo. 372
جلنار flos agrestis punicæ. 274
ܡܩܠ palma pumila. 305
ܡܘܚܩ cibus è butyro & dactylis. 330
נכל & ܢܟܠ selegit. 330
נקלס *Nicolai* de palmulis seu placentis. 329
סוח natare, rigare. 320
סוס אדם ἱπποκένταυρος seu Centaurus. 240
מבה antrum, spelunca. 150
ספירת העומר numerus manipuli. 445
פיטין & פטן dives pecorum. 306
צנין palma humilis. 302
קרייטא Caryota, nucalis palmula. 329
קרייטי vinum. 331
קציר messis triticea. 445
קרן cornu, corona, splendor. 368, &c.
قرون circus demissus seu tortus. 368
קשב palma præstantissima. 333
ראם monoceros, Capra. 146, 147
רגלא & רגל festum majus. 446
رعل & راعل palma mas, dactyli viles. 303, 316
שבעית septimana, Pentecoste. 445
שוחא fossa. 319
שוח & שחה deprimere. *ibid.*
שיר canticum. 224
שכר sicera, vinum. 331
سكر ebrius fuit, inebriavit. 331
سقر rigare, *item* palmas colendas dare. 320
شقر nubes, palma. 320
שרר principatum tenere. 301
תכלא Tacla. 325
تمر dactyli sicci, tragema. 325

INDEX GEOGRAPHICUS

Regionum, Urbium, Montium, Fluminum, quæ præferunt Nummi antiqui in hoc Opere adducti aut illustrati.

ABδηριτῶν *Abdera.* 907
* Ἀβωνοτειχειτῶν *Abonoteichus.* 166, 176, 177
Αγκυρανοῖς & Αγκύρα *Ancyra.* 77, 386, 652
Αγυριναίων *Agyrina.* 357
Αγχιαλέων *Anchialus.* 185, 777
Adiabene. 834
Αδιηνηνῶν. 898
Αδραμυτῶν *Adramna.* 903
Αδραμυτηνῶν *Adramytus.* 908
* Αδριανοθηρειτῶν *Hadrianothiras.* 654, 656, 917
Αδριανοπολιτῶν *Hadrianopolis.* 186
Αδριανῶν πρὸς Ὄλυμπον *Hadrianum ad Olympum.* 894
Ægyptos. 215
Αθηναίων & Αθηναίων *Athenæ.* 72, 272, 384, 793, 908
Αἰζανειτῶν *Æzana.* 54
Αἰζανιτῶν & Αἰσανιτῶν. 907
Ακαρνανῶν *Acarnanenses.* 359
* Ακμονέων *Acmone.* 615, 907
Ακράγας *Agrigentum.* 84
Ακρασιωτῶν *Acrasus.* 898
Ακτίων *Actium.* 123
Αλαβανδέων *Alabanda.* 644, 647
Αλαίων Κιλίκων *Alæ Cilicum.* 230
Alemannia. 750
Αλεξάνδρεια & Αλεξανδρέων *Alexandria.* 58, 793. *Alexandrea.* 79, 825
Αλικαρνασσέων *Halicarnassus.* 789
Αλινδέων *Alinda.*
Αλισαρνέων *Alisarna.* 196
Αμάσεια *Amasia.* 201, 776, 885
Αμασείας & Αμαζείας. 907, 913
* Αμαστρις. 491. Αμαστριανῶν. 175, 466, 487, 621
Αμισου *Amisus.* 81, 652, 783, 871, 913
Αμφιπολειτῶν *Amphipolis.* 174, 416, 621
Αναζάρβου *Anazarbus.* 903
* Ανδρίων *Andrus.* 170
Αγκυράνων *Ancyra Phrygiæ.* 570, 571
* Αντιοχέων *Antiochia ad Orontem.* 567, 590, 789, 793, 866, 867, 913
Αντιοχέων πρὸς Εὐφράτην *Antiochia ad Euphratem.* 889
Αντιοχέων Μαίανδρος *Antiochia ad Mæandrum.* 888
Αντιοχέων ἐπὶ Ταύρῳ *Antiochia ad Taurum.* 894
Απαμέας, Απαμέων *Apamea Syriæ.* 385, 446, 476, 693, 778
Απαμέων Μάρσυας Κίβωτος *Apamea Phrygia.* 890
Απαμείας πρὸς Μαίανδρον *Apamea ad Mæandrum.* Eadem. 306, 888
Απολλωνιάτων. 908
Απολλωνιάτων πρὸς Ρυνδάκῳ *Apollonia ad Rhyndacum.* 889
Απτεραίων *Aptera.* 226
Arabia. 135, 335, 777, 827, 835
Αργαιον *Argæus mons.* 892
Αργιλος *Argilus.* 913
Αρισβέων *Arisba.* 907
Αρκαδες *Arcades.* 653
* *Armenia.* 830, 831, 834, 835
Αρμοσατηνῶν *Armosatta.* 903
Ασιας *Asia.* 188, 825, 827, 828, 887
Ασιβαιων *Asiba.* 898
Ασκαλωνιτῶν *Ascalon.* 868, 908
Assyria. 834

Ατλα-

Ἀτταείτων *Atta.* 898
Αὐγούστης Τραιανῆς *Augusta Traiana.* 771, 772
Africa. 825,827
Ἀχαιῶν *Achaia.* 411,652,827
Babylonia. 834
Βασηρίων. 898
Βειθυνιέων *Bithynium.* 652,653
Βειθυνίας *Bithynia.* 825,827,885
Βηρυτὸς *Berytus.* 444
Βητηῤῥάτων *Biterra.* 904
Βιατίων. 898
Βιζυηνῶν, Βυζυηνῶν & Βιεσηνῶν *Bizye.* 561,909
Bononia Oceanensis. 892
Βορυζηνων *Boryza.* 77
Βόστρα *Bostra.* 777,913
Brettania. Britannicus & Britannia. 843, 909
Brundusium. 196
Βρυττίων *Bruttium.* 395
Βυβλίων *Byblus.* 76,306
Βυζαντίων *Byzantium.* 201,556,652,794
Γαβαλέων, Γαβαλίτων *Gabala.* 306,779, 912
Γαβηνῶν *Gaba.* 898
Γαδαρέων *Gadara.* 306,870,907
Γαδαρείτων *Gadara.*
Γάζα, Γαζαίων, Αζίων *Gaza.* 61,869,870
Gallia. 827,846,847
Γέλας *Gelas.* 55,68
Germania. 272,835
Γερμηνῶν *Germe.* 909
Γλαῦκος *Glaucus fl.* 890
Gothi. 831
Γορδηνῶν *Gordium.* 907
Γορτυνίων *Gortyni.* 484
Γυθαίων. 907
Dacia. 727,834
Δαλδιανῶν *Daldiani.* 693
* Δαμάσκου & Δαμασκηνῶν *Damascus.* 306,318,779,912
Danuvius fl. 78,834,858
Dafne Constantiniana. 777
Delmata. 906
Δελφῶν *Delphi.* 197
* Διονυσοπολείτων *Dionysopolis.* 186, 904
Διοπολιτῶν *Diopolis.*
Διοσπερίτων. 908
Δοκιμέων *Docimus.* 912
Δουμαθηνῶν *Doumatha.* 190
Δυῤῥαχίων *Dyrrhachium.* 512
Δῶρα *Dora.* 779
Δώρων *Dorienses.* 883
Εδεσσαίων, Εδεσσέων, Εδεσσηνῶν *Edessa.* 58, 87,90,910
Ελευθερναίων *Eleutherna.* 902
Ελλάδος *Gracia.* 887
Εμισηνῶν *Emesa.* 58
Εμπορείτων *Emporium.*
Εννα *Henna.* 156,238
Εντελλίνων *Entella.* 272
Επιδαυρίων *Epidaurus.* 183,477
Επειρώτων *Epirus.* 407
Ερμιονέων *Hermione.* 904
Ερυκίνων *Eryce.* 124
Εὐβοιῶν *Eubœa.* 144,172
Εὐμενέων *Eumenia.* 771,890
Euphrates. 834,858
* Εφεσίων *Ephesus.* 69,570,575,618,621, 724,743,745,746,781,789,792,793, 794,886
Ζευίων. 278,898
Ζευγματέων *Zeugma.* 210
Ζεφυρίων. 210
Ζμυρναίων *Smyrna.* 75
Hibernia Sentia. 891
Hiberus fl. 891,902
Ηισμηνίων *Hismene.* 74
Hispania. 151,825,827
Ηλείων *Elei.* 75
Ηλιοπολείτων ἐν Λιβάνῳ *Heliopolis ad Libanum.* 58,794
Ηλιόπολις, Ηλιοπολίτων. 912
Ηρακλείας ἐν Πόντῳ *Heraclea Pontica.* 229
Ηρακλήτων *Heraclea.* 779
Ηυψας vid. Υψας.
Θασίων *Thasus.* 239,272,288,383
Θήβη *Thebe.* 73
Θυατειρηνῶν *Thyatira.* 793

Θεγ-

Θερμιτῶν *Therma.* 908
Θερναίων *Therna.* 898
Ἱεραπολιτῶν *Hierapolis.* 307,745,793
Ἱεραπυτνίων *Hierapytna.* 305,307,901
Ἱεροκαισαρέων *Hierocæsarea.* 897
Ἰλιέων *Ilium.* 145,417
Ἱμεραίων *Himera.* 68,73,74,158
Ἰουλιέων *Julienses.* 570,571,652
Iscanius. 845
Ἴστρον *Ister fl.* 889
Italia. 800,804,812,825,829
Judæa. 326,749,825,835
Ἰώνων, Ἰωνία *Ionia.* 883,897
Καδοηνῶν *Cadoëni.* 621
Καισαρείας *Cæsarea Palæstinæ.* 56,306
Καισαρείας Ὑπ. Πανείῳ *Cæsarea Panias.* 781,895
Καισαρείας *Cæsarea Cappadociæ.* 892,893
* Καισαρείας Γερμανικῆς *Cæsarea Germanicia ad Euphratem.* 590
* Καλύκαδνος *Calycadnus fl.* 786,886,902
Καλχηδονίων *Calchedon.* 76,652,901
* Καμάρας *Camara.* 307
Καμαριναίων *Camarina.* 68,73
* *Cappadocia.* 428
Carpi. 836
Καρρηνῶν *Carræ.* 56,58,307,727,777,912
Καρχηδονίων *Carthaginensium.* 82,575. *Karthago.* 81,380,727. *Carth.* 804
Κατιναίων *Catina.* 166,271,370
Καυλωνιατῶν *Caulonia.* 68,336
Κεφαλλη. 898
Κεροταπίων *Cerotapi.* 905
Κήτειος *Ceteius fl.* 485.891
Κιανῶν *Ciani.* 693
Κιλίκων *Cilicæ.* 230. *Cilicia.* 825,826,827
Κλαυδιοπολειτῶν *Claudiopolis.*
Κνιδίων *Cnidus.* 629
Κνωσσίων *Cnossus.* 475
Κοίλη Συρία *Cœle Syria.* 896
Κομανῶν *Comani.* 897
Κομμαγηνῶν *Commagene.* 339,420
Κοπτιτῶν *Coptus.* 261
Κερκυραίων *Corcyra.* 238
Cossura. 906
Κοτυαίων *Cotya.* 905
Κρηταίων. 188
Κρῖτα Κριτιῶν *Critia.* 771,902
Κροτωνιατῶν *Crotone.* 75
Quadi. 832,836
Κυδωνίων *Cydonia.*
Κυζικηνῶν *Cyzicum.* 73,485,693,793
Κυμαίων Ξάνθ. *Cuma Pamphyliæ ad Xanthum.* 890
Κυμαίων *Cuma Italicæ.* 890
Κυπρίων *Cyprus.* 563
Κυρήνη Κυρηναίων *Cyrene.* 254,771,789
Κυρρηστῶν *Cyrrhus.*
Κυτωρίων *Cytorus.* 123
Κῴων *Coos.* 182
Λαδίων. 907
Λακεδαιμονίων *Lacedæmon.* 793
Λαμψακηνῶν *Lampsacus.*
Λαοδικέων *Laodicea.* 200,562,692,743,755,779,793,868,896
* Λαπηθίων *Lapethus.* 313,901
* Λαπιθῶν *Lapithæ.* 382
Λαππαίων *Lappa.* 312,901
Λαρισαίων *Larissa.*
Λεβεδίων *Lebedus.* 239
Λεοντίνων *Leontium.* 73
Λέσβου *Lesbos.* 886
* Λημνίων *Lemnus.*
Λιβάνῳ *Libanus Mons.* 794
Λιλυβαιτῶν *Lilybæum.* 175
Λιπαραίων *Lipara.* 68,73
Λογγοσταλητῶν. 898
* Λοπαδουσσῶν *Lopadoussa.* 204
Λυδίας *Lydia.* 887
Lugdunum. 847
Μαγνήτων *Magnesia Thessaliæ.* 242,307
Μαγνήτων *Magnesia ad Mæandrum.* 621,887
Μαγνήτων Σιπύλου *Magnesia ad Sipylum.* 894
Μαίανδρος, Μαίανδρος *Mæander fl.* 888
Μαιόνων *Mæonia.* 222
Μακεδόνων. 58,367. *Macedonia.* 825,827

Μαμερτῖνον *Mamertum.* 268
Μαρκιανοπολιτῶν *Marcianopolis.* 156,772
Μάρσυας *Marsyas fl.* 890
Μαρωνιτῶν *Maronea.* 73,356.383
Μασσαλιωτῶν *Massilia.* 85
Mauretania. 825,827
* Μεγάρας Ὕβλας *Megara.* 356
* Μέλης *Meles fl.* 487,490,891
Μεσσανίων *Messina.*
Μητροπολιτῶν *Metropolis.* 72,636,897
Μητρόπολις. 908
Μιδαίων *Mideum.* 905,907
Μοτυαίων *Motieum.* 73
Μυλασέων *Mylasa.* 905
Μυνδίων *Myndium.*
Μυριναίων *Myrina.*
Μυτιληναίων *Mytilene.* 350,637,794,885, 901. *Ulpia Mytilene.* 185
Νακολέων *Nacolia.* 904
Νεάπολις, Νεαπολιτῶν *Neapolis.* 909
Νεάπολις Σαμαρείας *Neapolis Samariæ.* 769, 897
* Νικαιέων, Νικαιέων. 145,241,246,247, 248,383,565,567,600,728,794,796, 883,884
Νικομηδέων, Νικομηδέων. 167,175,199, 300,564,567,647,652,778,885. *Nicomedia.* 827
Νίσιβι. 773,908,909,913
Νέστος *Nestus fl.* 889
Νικαιέων. 912
Νικατορέων *Nicatoris.* 376
Νικοπόλεως πρὸς Ἴστρον *Nicopolis ad Istrum.* 75,185,883,889
Νικοπόλεως πρὸς Νέστον *Nicopolis ad Nestum.* 772,889
Nilus. 132
Νυσαέων *Nysa.* 82,143
Noricum. 844
Numidia. 828
Ξάγαρις *Xagaris fl.* 53,890,902
Ξάνθος *Xanthus fl.* 890
Ὀδησσιτῶν *Odessus.* 902
Ὄλυμπος *Olympus mons.* 894
Oricos. 58
Ὀρθωσιέων. 75,899,908
Osca. 71
Πάτμος *Pathmus.* 902,913
Παλαιστίνη *Palestina.* 834,896
Παμφυλίων *Pamphylia.* 897
Πανεία *Paneos mons.* 895
Πανορμιτῶν *Panormus.* 68,161,235,288, 302,358,429,908
Παραιτονίων *Paratonius.* 779
Parthia, Parthi. 830,835
Πατρέων *Patræ.* 56,58,564
Παυταλίας *Pautalia.* 145,184,772,901
Παφίων *Paphus.* 336
Πελινναίων *Pelina.* 902
Πεπαρηθίων *Peparethus.*
Περγαίων *Perga.* 782,793
* Περγαμηνῶν *Pergamus.* 295,479,485, 593,792,793,794,883,884
Περινθίων *Perinthus.* 229,793,796,826, 883
Πέτρα *Petra.* 913
Πιερίας *Pieria.* 888
Πισαυρέων *Pisauri.* 196,229
Πλωτινοπολιτῶν *Plotinopolis.* 572,772
Πολυρηνίων *Polyrenie.* 902
* Πομπηιοπολιτῶν *Pompeiopolis.* 527,529
Πόντος *Pontus.* 229
Ποσειδωνιατῶν *Posidonia.* 276
Πρασίων *Prasa.* 308
Προυσιέων *Prusa.* 78
Προυσιέων πρὸς Θάλασσαν *Prusienses ad Mare.* 77
Προυσιέων πρὸς Ὑπίῳ *Prusienses ad Hypium fl.* 77,889
Πτολεμαιέων & Πτολεμαϊτῶν *Ptolemais.* 912
* Πυλίων *Pilei.* 353
Ravenna. 727
Ῥαφία *Raphia.* 913
* *Rhenus fl.* 360
Rheticus. 843
Ῥεσαινησίων *Rhesaina.* 773,899
* Ῥοδίων *Rhodus.* 227,784,790,791
Ῥοδόπη *Rhodope mons.* 894
Roma. 380,414,417,727,729,851
Ῥύνδακος *Rhyndacus fl.* 882

Σαγα-

Σαγαλασσέων *Sagalassus.* 904
Σάγαρις vide Ξάγαρις.
Σαλωνιτῶν *Salonita.* 571
Σαμαρείας *Samaria.* 769,770,897
Σαμίων *Samus.* 491
Σαμοσατέων *Samosata.* 306,779
Σαμφαίων. 898
Σαρδιανῶν *Sardes.* 76,483,793,887
Sarmatia. 828,836
Σεγεσταίων *Segesta.* 68
Σέλινος *Selinus fl.* 485,891
Σελευκέων. 913
Σελευκέων Πιερίας *Seleucia Pieria.* 306, 393,787,789
Σελευκέων πρὸς Καλ. *Seleucia Isauria.* 786, 888
Σελινουντίων *Selinus.* 68,73,272,304
Σεπφωρηνῶν *Sepfyrus.* 58,775. *in Adden.*
Σερδικῆς *Serdica.* 185,772,901
Σεριφίων *Seriphus.* 229
Σιδητῶν *Side.* 793,879,897
Σιδών, Σιδωνίων *Sidon.* 65,306,379, 779,793,912
Sicilia. 827
Σικυωνίων, Σικυωνιτῶν *Sicyon.* 781,912,913
Σίγγαρα *Singara.* 773
Σινωπέων *Sinope.* 58,70
Σίπυλος *Sipylus mons.* 894
Σιβλιαίων. 898
Σμυρναίων *Smyrna.* 412,487,492,568, 570,652,693 bis, 787,792,793,884
Στάσις *Stasis.* 286
Στυμφαλίων *Stymphalus.* 227,383
Συνναδέων *Synnada.* 883,903
Συρακοσίων *Syracusa.* 73,238,268,385, 788,907
Συρίας *Syria.* 794. Πιερίας.
Τανagραίων *Tanagra.* 591
Ταραντίνων *Tarentum.* 195,196
Ταρσοῦ, Ταρσέων *Tarsus.* 209,229,295, 575,629,652,725,776
Ταυρομενιτῶν *Tauromenium.* 908
Ταῦρος *mons.* 894
Τερμησσέων *Termessus.* 477,478,901
Τημενοθυρέων *Temenothuras.* 898
Τημνειτῶν *Temnus.* 598
Τηνίων *Tenus.* 194
Τιανῶν. 591,652,653
Tiberis. 852
Tigris fl. 834,858
Τινδαρειτῶν 908
Τόμεως *Tomi.* 186,883,885,913
Τοπείρου *Topirus.* 75,185,772,907
Τραλλιανῶν *Tralles.* 229
Τριπολειτῶν *Tripolis Phœnicia.* 69,789
Τριπολειτῶν Μαιάνδρος *Tripolis ad Maeandrum.* 888
Τρωαδέων *Troadenses.* 794
Τροιζηνίων *Trœzen.* 76
Τυρανῶν *Tyras.* 191
Τύρου, Τυρίων. 65, 306, 379, 778,793, 865,872,878
Vaccensis. 845
Υπαιπηνῶν *Hypepa.* 896
Ὕπιος *Hypius fl.* 77,885,902
Ὕψας *Hypsas fl.* 74
Φαλερίων *Falisci.* 59,68,907
Φανίας *Phaneas.* 896,898,913
Φαιστίων *Phastus.* 62
Φιλαδελφέων *Philadelphia Lydia.* 896
Φιλαδελφέων *Philadelphia Syria.* 771,896, 910
Φιλιπποπολειτῶν *Philippopolis.* 75,572
Φλαυιοπολιτῶν *Flaviopolis.* 70,771
Φοινικόντων.
Francia. 750
Φρυγίων *Phrygia.* 787,827
Φωκαιέων *Phocaenses.*
Χαλκιδέων *Chalcis.* 771
Χῖος *Chius.* 216,221,272,291
Χυλιναίων *Chylana.* 899
Ωρθωσιέων vide Ορθωσιέων.

Municipiorum & Coloniarum Romani Orbis.

Abdera. 914
Ælia Capitolina. 58,306,772
Alexandria Troas. 58,767,776
Amandus. 769

Amanobrica. 766,769
Antiochea, Antiochensis. 58,914
Augusta Vindelicorum. 268
Berytus. 58,376,727
Bostra. 58,776
Caesarea Palaestina. 69,768,784
Caesarea Paneas. 914
Calpe. 766
Caracca. 766
Carra. 56,307,877
Carteia. 766
Cassandria, Cassandrenses. 56,58,767
Cibaris.
Claudiopolis. 58
Cæliobriga. 772
Corinthus. 58,196,237,555,767,914
Damascus. 59,775,877
Dertosa. 766,891
Deultum. 58,768,769
Diensis. 767
Doberos. 768
Edessa. 58,90,775
Emerita. 395
Emesa. 58
Fanestris. 772
Germeno. 767,909
Heliopolis. 58,775
Henna. 156,906
Hibera Illergavonia, vide *Dertosa.*
Iadera. 727,768
Italica. 555
Julia traducta. 768
Laodiceon & Laudiceon. 78
Leptis. 58
Neapolis. 767
* *Nemausus.* 148
Nesibis. 58,773,774
Octaviola. 727
Oricus. 58
Papia. 58
Patrae. 58,647
Pella. 58,376,767
* *Philippi, Philippenses.* 57,766
Ptolemais. 58,777
Rhesaina. 58,773
Romulensis seu Hispalis. 766
Salona. 769
Scodra. 768
Sepphyrus. 58,775,909
Sidon. 776,877,887,914
Singara. 773
Sinope. 58,767,769
Stobensium. 58,767,901
Tarraco. 417
Tarsus. 785
Thessalonica. 58,877
Trajanopolis. 772
Tyrus. 58,907,913. *Septimia.* 300, 773,877. *Eraclia.* 300,877
Valentia. 766
Viminiacum. 777,876
Ulia. 766,901
Utica. 768

A.

A Argivorum nota in nummis. Pag. 477
Ꭓ Achæorum nota in nummis. *ibid.*
A longum geminatum in nummis Romanis. 79
Abgari Regis nummi & vera scriptura, 86. cur *Magnus* in iisdem dictus, 421, 422. ad Christum responsum in portis Edessæ pro munimento. 775
Abies Germaniæ insigne in nummis. 272
Abolitio Reliquorum seu Vectigalium, 815, 16. item criminum. 816
Aboni Murus vel Castrum, & renatus ibi Æsculapius. 176
Acesius cum Æsculapio cultus Epidauri. 248
Achaia quando Populi quando Cæsaris Provincia. 563, 564
Acheloi fluvii effigies cum cornu Taurino. 359
Acta Cæsarum in nummis, 760. mutila in Historia Augusta, 761. ad suos annos revocanda. 860, 861
Actis & Legibus nomina simul imperantium vulgò præscripta. 685
Adfinitarum aut adfectus tituli in nummis & quales. 753, 756
Adimmayn Capræ Africanæ quales. 159
Adlocutiones Augustorum, Militum, Cohortum in nummis, 840. earum ratio & ritus de suggestu, 841. Augustorum prærogativa aut summorum Ducum, 841, 842. quando fieri solitæ, 842. non impune omissæ, *ibid.* ab equitantibus quandoque factæ. 842, 843
Admirandis præpositi qui olim. 10
Adoptati cognomen antiquum retinebant, 507. nomina adoptantium præmittebant. 594
Adventus Principum, 115. per figuras Equestres in nummis, 248. Adventus Mauretaniæ in nummo Hadriani, 815. item Africæ, Alexandriæ &c. *ibid.*
Adventui Aug. Ciliciæ, 826. typi ejusmodi Adventus & sacra peracta, *ibid.* Adventui Aug. Felicissimo, *ibid.* felicitas inde Provinciarum. 827
Ædes Vestæ, 577. Veneris Erycinæ, Jovis Capitolini, Honoris, Clementiæ, *ibid.* Jovis Cap. sub Vespasiano refecta. 881
Ædiles Curules curatores Urbis, annonæ, ludorum, quibus symbolis in nummis designati, 545, 546, 548. frumentum populo in modios dividentes. 547
Ædiles Plebis in nummis, 548. Ædiles Cerealesde iisdem. *ibid.*
Ægyptiis familiaris terminatio in ις, ut Σεχις, 150. idioma adfine Hebraico, *ibid.* Gentilia apud eos vulgo desinentia in ιτης. 912
Ægypti insigne in nummis Hippopotamus, Crocodilus, 151. Sphinx, 215. Palmis eadem ferax. 314
Ægyptiorum mos Deos per animalia effingendi, 354. in Templis & Columnis historia rerum gestarum. 343
Æneas Anchisem ferens in nummis. 338
Æneadæ dicti Romani in genere, tum gentiles Julii. 536
Æoles Bœotii. 63
Æra Alexandrina Arab. *Dalkarnaim*, 347. è nummis illustrata, 865. celebris apud Arabas & Christianos, *ibid.* Antiochenæ Æræ nobilitas & vestigia in nummis, 866, 867. Laodicensium, 868. Ascalonitarum, 868. Gazæorum & unde, 869. Gadarorum & unde, 870, 871. Amisenorum, eaque à victoria Actiaca, *ibid.* an duplex Æra eorundem, aut eadem cum Philadelphensibus. 871
Æra Tyriorum unde, eademque contra Scalig. è nummis adserta, 872. in Actis Concilii Calched. & unde. 877. & seq.
Æræ in nummis adscriptæ quam mires & notandæ, 865. Æræ ab anno deductæ Coloniæ, & exempla è nummis, 876. Æra à Novo Templo Jovis Capitolini. 865
Ærarii cura penes Quæstores, 552. dein penes Comites Sacrarum Largitionum. 824
Æsculapius Epidaurius in nummo, 183. cum Insula Tiberina in alio, 181. Salutares ejus Epiphaniæ, 182. Σωτήρ in nummis Coorum, *ibid.* Nicæensium. 249, 383
Æsculapius imberbis cum fructu sativæ Pinus, 271. curans equos simul & homines, 248. sub Glauconis nomine & effigie Draconis, 177, 180. cum Draconis aut Serpentis notis alibi 183
Æsculapii fana Romæ extra urbem, apud Græcos in sublimibus locis, 183. Pergami conditor, ac inde ibi cultus. 483, 485
Æterna Memoria in nummis. 116
Æthiopia monstris ferax. 234
Africæ symbolum in nummis Cornu Taurinum, 366. item Leones, Elephantes, Pegasi, 228, 239, 574. Terra Spicarum dicta, 366. Africæ & Siciliæ commercia, coloniæ, 558. Augustorum in Africam indulgentia. 804
Africanus Major unde dictus. 529
Agatharchides non Cretensis sed Cnidius. 309

Agathoclis nummi pleríque sine diademate, 469. cum diademate recentiores, 469, 470. corona myricâ usus & quare. 471

Ἀγαθὸς Δαίμων in nummo Ægyptio, 188. de bono seu propitio Genio, 654. Ἀγαθὸς Ἥρως Antinous in nummo & quare. 655

Ἄγγεια vasa cum Creticis plantis. 310

Agnomina & Cognomina an diversa. 522

Agrippæ cognomen vice gentilis, 523. unde dictum. 525

Agrippa gener Augusti in nummis cum quibus symbolis. 642

Agrippæ Judæorum Regis ultimi nummi cum annis regni, 863. iidem inde adserti. ibid.

Ai pro Æ Diphthongo in antiquis nummis. 80

Alces in ludis Sæcularibus & nummis Philippi, 152. in ludis Cari, 154. dividiæ auctorum de figura earundem, 152, 153. recentioribus vulgo *Elend*, ibid. fera Hercyniæ sylvæ, 154. Capris consimiles sed majores, ibid. feminæ sine cornibus, ibid. figura è nummis adserta. 153, 154

Alemannici cognomen quando receptum, 749. à Germanico distinctum, 750. Alemannia qualis, 749. in nummo, 750. Alemanni trucesolim. 752

Alexander M. studiosus antiquitatis, 10. nummi ejus cum variis symbolis indicibus locorum, ubi iidem cusi, 143. cum leonis exuviis tanquam ab Hercule, 344. corniger in nummis & quare, 346. inde *Dulkernajim* seu Bicorniger Arabibus dictus, 347, 348. non ob Orientis & Occidentis cornua juxta eosdem, ibid. Successores ejus *Bicornigeri* in Oriente adhuc dicti. 348

Alexandria frugibus ferax, 190. frumentum Alex. & Alexandr. status in Codice, ibid. Symbolum in nummis, mulier cum cornucop. & spicis, ibid. commeatus inde Constantinopolim delatus. ibid.

Alexandria Troas ubi Lucas Evangelium annuntiavit. 776

Alimenta Italiæ in nummo Trajani, 822. Alimentorum curatores. ibid.

Amasia dicta in nummis *Hadriana*, *Severiana*, *Alexandrina*. 301

Amastris Ponti Regina Darii neptis non soror eadem in nummo, 464, 465. Cratero dein Lysimacho desponsata, ibid. variæ ejus declinationes Ἀμάστρεως, Ἀμάστριδος & Ἀμάστριος, 466. postrema adserta, ibid. filius ejus & Lysimachi Alexander. ibid.

Amastris urbs Pontica ab eadem condita, 466. ex quibus oppidis, 490. sapientiæ & literarum studiis clara, ibid. cur in ejus nummis Homerus & Meles fluvius, ibid. an colonia Smyrnæorum inde statuenda. ibid.

Amici Regum & Cæsarum qui, 448. iidem Adsessores & Consiliarii, ibid. conjuncti cum Comitibus Augustorum, ibid. Amici Cæsarum Reges, 449. Amicorum id genus variæ classes, ibid. amicus Dei quis. 450

Amisus quando libera, 783. ejus Æra à parta libertate. ibid.

Ammonis Libyci vera effigies è nummo, 349, 351. Græcorum Ammon qualis, 350. simulacrum apud Arcadas. 352

Ammonia Juno apud Eleos culta, 353. in nummo Pyliorum. ibid.

Amphidromia festum natalitium. 203

Amphitheatrum à Gordiano restauratum ex ejus nummo, 858. cum parte domus aureæ. ibid.

Ampliator Civium in nummis. 106

Ἀναγώγια festum Veneris abeuntis apud Erycinos. 125

Ἄναξ proprie σωτήρ. 382

Anastasis sepulcrum servatoris seu ædicula eidem superimposita. 859

Anchusa inter pigmenta muliebria. 284

Ancyra alia Phrygiæ alia Galatiæ. 578

Angariæ & Parangariæ à Veredis distinctæ. 803

Animalia quibus Diis sacra è nummis, 123. variorum figuræ in iisdem, 129. item fabulosa, 208. item monstrosa. 245, 246

Animalia humana & belluina forma apud Ægyptios, Æthiopes, 213. Hieroglyphica in nummis Ægyptiis, 245, 245. in nummo Nicæensium singulare. 246

Animalia peregrina in ludis, 147. Symbola in nummis locorum & victoriarum. 228

Animal cum cornu Arietino & capreoli pelle. 163

Annonæ curandæ munus olim magnum, postea vile, 547. procuratio quibus credita, ibid. Annonæ Civicæ quales, 820. distributio menstrua Romæ. 821

Anni imperii primum in nummis Justini & Justiniani, 861. antea anni Consulatuum & Tribunitiæ Potestatis, ibid. ab his anni Cæsarum computati. 873, 874

Anni & series Regum exterorum è nummis, 862. Ariarathis, Ariobarzanis, Agrippæ junioris. 863, 864

Anni in Syriâ Præsidum Romanorum nominibus signati. Exempla è nummis. 868

Anser Isidi sacer. 266

Antia gens Romana unde. 535

Antinous cum Pegaso in nummo, 239. Gryphi alis in cœlum vectus, ibid. loto coronatus in nummo, 262. quæ vulgo ejus symbola in nummis, 652. Ἥρως item Ἀγαθὸς Ἥρως quare in iis dictus, 652, 654, 655. item Θεὸς, 656.

cur

cur instar Mercurii depictus, 653. à quibus nummi ejus percussi, 662. cur apud Arcadas cultus, 653. Templa ejus & Sacerdotes, 654. Confessor Deorum quo sensu dictus. 657
Antiochia à quo deducta contra Scaligerum, 755. princeps urbium in Oriente & Epidaphne dicta, 777. Antiochensium symbolum in nummis Aries cum stella. 567
Antiquæ supellectilis pretium apud veteres. 5, 6, &c
Antiquarii hodierni quomodo olim dicti, 8. quinam Augusto fastiditi. 10
Antonia gens ab Hercule, 535. M. Antonius cur Ἀρχιερεὺς in nummo, 540. M. Antonii & Cleopatræ nummi Anagniæ percussi. 583
Antonini quot & quales Cæsares dicti, 753. Divus Antoninus quis in libris Juris. 754, 755
Apamea Cibotus unde dicta. 890
Aper marinus, 204. item in Acheloo amne, ibid. Plinio male Caper, ibid. apud Argivos frequens unde proverb. 205. an idem cum Phagro, ibid. Aper & fluviatilis Porcus distincti. 208
Apes sapientiæ & dignitatis symbola, 128.
Apium in nummis Selinontiorum, unde loco nomen. 272, 338
Apis Ægyptius quomodo & quare pictus in nummo Antinoi. 655
Apollinares ludi in nummis quomodo designati. 574
Apollo idem cum Æsculapio, 175. ἰατρὸς seu vaticinando peritiam inspirans, 180. Monetalis. 19
Aquæductus inter opera Principum, 581. Aqua Marcia in nummo, 582. Claudia in alio, ibid.
Aquila Jovi sacra, 123. Symbolum providentiæ, divinitatis, imperii in nummis, 128. duæ Aquilæ symbola Orientis & Occidentis, ibid. bibens è cyatho in nummo, 145. Draconem unguibus tenens insigne Spartanorum, 191. cum fulmine. 298
Aquila frequens in nummis Cretensium, 415. cum Serpente in nummis Nicomediæ, 191. signum Legionis quomodo in nummis. 558
Ara ad quam Romæ jurabant Judices. 578
Arabiæ symbolum in nummis Camelus. 151, 335
Arabia capta, Adquisita item Augusto Provincia in nummis. 835
Arbores ferentes flores sine fructu, 275. eædem alibi frugiferæ alibi steriles, 276, 316. pro soli ratione variant. 293
Arcades Bithynii origine, 653. hinc Mercurius in eorum nummis. ibid.
Arcus Scythici seu Parthici figura, 54, 290. arcus Herculis Scythicus, ibid. arcus & jaculum Persarum & Parthorum arma. 285
Arcus seu fornices in nummis Augusti, &c. 856. Trajani, 857. ejus rudera in Arcu Constantini, ibid. Romanis olim fornix, 857. Arcus Caracallæ, 857. Portugallia vulgo & quis olim. 859
Argæus mons à Cappadocibus cultus, 892. sub eo sita Cæsarea Metropolis. ibid.
Aries sylvestris apud Afros, 163. figura è nummis, ibid. cum capitis ornamento in nummo Ægyptio, 267. Antiochensium symbolum. 567
Arion Delphino insidens Corinthiorum insigne. 197
Armenia & Mesopotamia in Potestatem P. R. redactæ, in nummo, 834. Armenia Capta, Devicta, Recepta in aliis, 835. Armeniæ Captæ typus in iisdem, ibid. Armeniorum pharetræ. ibid.
Armeniæ Satrapæ insignia ab Impp. Romanis mutuantes, 831. Armeniis Reges Dati à Romanis in nummis. 830, 831, 832
Aroë dictæ Patræ. 647
Arsaces an dicti omnes Parthorum Reges. 430
Arsinoë urbs Crocodilorum. 197
Ἀρχιερεὺς de Pontif. Max. Romanor. 539. item Sacerdos Communis Asiæ in nummis, ibid. Sacerdos Provinciarum, 692, 693. διὰ βίου seu perpetuus, 696. Ἀρχιερεῖς Christiani Antistites, 700. Ἀρχιερεῖς & Ἱεραρχαι discrimen, ibid. Ἀρχιέρεια de Vestalium Maxima. ibid.
Ἄρχων nomen commune Rectoribus Provinciarum Augusti & Populi. 571
Asandri nomen familiare Bosporanis Regibus. 462
Ascetarum indumenta ex arborum foliis aut exuviis animalium. 346
Ἀσέβεια de crimine Majestatis. 722
Asiæ Proconsules in nummis, 570. Sacerdotium, 692. Commune xiii. urbium è nummis. ibid.
Asiagenes Scipio non Asiagetes. 526
Asiarchæ & Ἀρχιερεῖς iidem in priscis monumentis, 692. Asiarchæ vani in nummis Smyrnæorum, 692, 693. eorum munus, numerus, sedes, &c. 694. dignitas non perpetua. 695
Asinorum usus in re vehicularia. 802, 810
Aspis in nummo cum Papavere & Spica, 189. varia ejus magnitudo, ibid. culta apud Ægyptios, ibid. cum ornamento capitis in nummo. 263
Ἀσυλία in nummis Chiorum. 221, 791
Assiduus pro perpetuo seu διὰ βίου. 704
Assyria & Palæstina in Potestatem P. R. Redacta in nummo Trajani. 834

Asy-

Asylum in nummo Lappæ Creticæ urbis, 312. item variarum urbium Asiæ, Græciæ ante & sub Cæsaribus, 778, 779. origo à Templorum sanctitate, 781, 782. Asyla modo Templa, modo pars urbis, modo urbs integra, modo agri vicini, 781. Sacellum Romuli, 781. in quo positum jus Asyli, 783. publico ære signatum. *ibid.*

Atheniensibus & Rhodiis jus civitatis commune. 795

Attici usi passim antiquo Alphabeto. 73

Atys cum pileo Phrygio in nummo. 625

Aves Tiaræ insculptæ. 458

Auguris symbolum Lituus in nummis, 540. titulus in nummis Cæsarum servatus, 541. dignitas, prærogativæ. *ibid.*

Augustarum quæ virtutes juxta nummos, 94, 95 honores quales & unde, 602, 603. privilegia, 604. quæ ita dictæ nec uxores solum sed Matres, Aviæ, Filiæ, Neptes Augustorum, 604, *&c.* neque omnes tamen uxores eorundem, 605, 606. an Messalina in nummis, 616. Augustæ nomina mutantes. 630

Augustus studiosus veterum nummorum, 21. circa imagines illustrium, 36. de ejus horoscopo & natali dissidia, 209. Rheticis vinis delectatus, 220. cum fulmine in nummis, 395. Deus in iisdem. 416, 417

Augusti appellatio unde Cæsaribus tributa, 677. cur sola in variis nummis Cæsarianis, *ibid.* & 678. prima inter titulos ab Impp. adsumptos. 679

Αὔγουστοι quando in Græcis nummis, 684. Αὐγούστου & Σεβαστοῦ discrimen, *ibid.* Augusti plures in nummis A A vel A A A & quare inscripti. 685

Αὐτοκεφαλοι dictæ urbes metropoles. 687

Autonomia signata in variis nummis urbium Græciæ, Asiæ, & unde, 789. inde petitæ Epochæ *ibid.* item prærogativæ urbium, 790. inde pretio redempta, *ibid.* in quo eadem posita. 791

B.

B Pro Π Macedonum dialecto, 77. apud Græcos sæpe confusa. *ibid.*

B & V apud Romanos permutant. 90

Babyloniæ palmæ Regiæ omnium optimæ. 338

Bacchus cultus apud Thracas, 144, 145, 185. Nicæenses, quorum κτίστης, 145, 247. cum Pantherisco, in quem scyphum effundit, 165. *& seq.* Pantheræ superincubans in nummo, 247. cur Taurina Cornua ei tributa, 357. hinc Ταῦρος & *Tauriformis* dictus, ac *Cyrici* cultus, 355. effigies è nummo, 356. cum uno cornu in alio, 357. Σωτὴρ in aliis nummis, 383. idem cum Sole, 401. Bacchi nomen & habitum qui Reges olim mutuati, 400, 401. item privati, 403. Libertatis Deus & pater. 788

Βάλανος palmæ fructus. 312, 319

Balaustium flos mali Punici agrestis, 273. contra Scaligerum, *in Add.* usus apud Rhodios ad tingendas lanas, unde βαλαυστουργοὶ dicti, 277. Rosam referens, 275, 284. an in nummis Rhodiorum. 273. *& seq.*

Basilica Æmilia in nummo, 578. Statio dicta *Regia.* *ibid.*

Βασιλεὺς & Βασίλεια Græcis de Imperatoribus Romanis, 686. tam Augustis quam adhuc Cæsaribus. 687, 688

Basiliscus cum tribus eminentiis in capite. 265

Batti Silphium prov. 256. Battus in nummis Cyrenensium. *ibid. &* 884

Berytus Metropolis Phœnices secundæ, 878. *Felix* in nummis. 727

Bison Taurus jubatus ac setosus, 170. Hercyniæ Sylvæ item Thraciæ, 170, 171. Bisontis caput Delphos missum, *ibid.* idem in nummo, 173. non item in nummis Andriorum juxta Chifletium. 172. *& seq.*

Βίσταξ *Rex* apud Persas. 432

Bithynia Pop. Rom. Provincia, 168. è nummis adsertum, 564, 565. sub Hadriano Provincia Cæsaris facta. 566

Bœotii usi lingua Æolica. 63

Bona Juno, Bono Deo, &c. in monumentis antiquis, & quare. 654, 655

Bonasus bos ferus cum jubâ equinâ. 171

Bos fertilitatis symbolum, 129. item pacis, 267. miseriæ. 129

Bostra Arab. à Trajano ornata è nummis, 776, 777. à Bosara Jobi matre juxta LXX. Interp. dicta. 776

Botrus in nummis Chiorum, Entellanorum, Thasiorum, &c. 272

M. Brutus Cæsaris interfector an ab antiquo Junio Bruto, 536. Cæpio per adoptionem dictus. 523, 524

Byssinæ vestes purpureæ, 283. byssus pro purpura in veteri Fœdere. *ibid.*

Byzantiorum insigne Luna falcata cum stella in nummis, 556, 557. Byzantium Βασιλὶς *Regia*, *Augusta* apud auctores, 687. conditor ejus Byzas. 884

C.

C Pro Γάμμα apud antiquos Græcos, 55. pro G apud Romanos itidem. *ibid. &* 74

Cæsarea Cappadociæ Metropolis olim Mazaca & Eusi-

Εὐσέβεια, 893. à quo dicta Cæsarea, ejus situs, æræ, ac typi in nummis, 892, 893. idem nomen ei in pœnam ademptum & quando. 897

Cæsarea Panias vel Paneas vel sub Paneo à monte Paneo, 895. à Philippo Tetrarcha Cæsarea dicta contra Tristanum, & quando. 895, 896

Cæsarissæ quales & quando dictæ. 605

Cæsar prænomen in nummis Augustorum, cognomen in nummis candidatorum imperii, 661. quando his primo tributum, ibid. & seq. ab eo abstinuit Vitellius, 676. Cæsares vocari Persis Romani Impp. 676. inter Impp. titulos præcipuus. 677

Cæsares laurea redimiti. 681

Cæsennius Pætus Proconsul Asiæ in nummo. 570

Calamus odoratus Arabum in nummo. 335, 336

Calumnia Fisci Judaici sublata in nummo Nervæ, 810. calumniæ litium. 811

Καμψίειν vox parum Attica Photio. 309

Cameli in nummis tum saginarii tum dromades, 135. Arabici cum uno gibbo, ibid. eorum cum Bactrianis discrimen, ibid. Arabiæ insigne in nummis, 561. Camelorum usus in re Vehicularia, 810. Camelasia & Camelarii in Digestis. ibid.

Cammarus Græcis κάμμαρος aconiti species. 310

Campus Mæandri, Hermi, Caystri medius inter Euphratem & Tigrim, de regionibus fluviis adjacentibus. 889

Canis Dianæ sacer. 123

Capellæ post Camelos prov. Arabum. 160

Capra Jovi sacra in nummis, 123. Caper Baccho, ibid. Caprarum varietas, 155. Capræ sessorem ferentes in Oriente & Africa, quales in nummis, 159. dictæ Mambrinæ & Adimmayn, ibid. Caprarum vectura in tyrociniis Romanæ juventutis, 160. pernicitas, 160. Unicornes, Oryges, Rupicapræ, Arab. Reem, Careand, Charfan. 155, 160

Capreæ, Ibices, Damæ, 155. Capræ ad Ovium figuram accedentes, 162. communia utrisque nomina apud Orientales, 163. Caprigenum genus de Capreis. 155

Capricornus abundantiæ & felicitatis symbolum, 128, 209. effigies in nummis Augusti & unde, 209. cum Gubernaculo, Orbe, Cornucop. ibid. in variis nummis Græciæ & Orientis, 210. cum Ægipane communio.

Capripes Satyrus Paulo Eremitæ visus juxta Hieronymum. 355

Κάπρος Aper non Caper, 204. Caper piscis Græcis τράγος. 208

Caracalla Deus aut Hercules cur dici noluit, 98. Caracalla Commodus in nummo. 755

Carpenta in nummis Augustarum, 613. in pompa Circensi traducta in earum memoriam, ibid. honos & prærogativæ vehiculi carpentarii, & quibus concessum. 613, 614

Carpi Scythici belli auctores, 836. à quibus Impp. repulsi & subacti, ibid. Carpici cognomen ab Aureliano rejectum. ibid.

Carthago Proconsularis dicta & quare, 880. Felix item & quare. 727

Carus Deus & Dominus dictus adhuc vivus in nummis contra Scaligerum, 418. post mortem Divus, 419. Cari & filiorum tempora confusa apud auctores. 861

Cassander cum & sine nomine Regis in nummis, ac unde. 472, 473

Καλαγώγια festum Veneris redeuntis apud Erycinos, 125. Καλαγώγιοι aliud festum apud Ephesios. ibid.

Καταῤῥάκτης & Catarracta tam de fluviis, quam de obicibus in iisdem contra Salmasium, 88. fluvii eo nomine, ibid. Catarractæ in fluvio Tigri. ibid.

Catina in Sicilia Baccho & Cereri sacra, 271. nummi ejus cum iisdem. ibid.

Cebi, κῆβοι è Simiarum genere, 213. non una species, 214. κῆβος & κῆπος Græcis. ibid.

Censoris officium quid exigat, 106. an in nummis Consularibus expressum, 550. Censor Perpetuus in nummis Domitiani. ibid. & 736

Censores qui Cæsares dicti in monumentis antiquis, 735, 736. item L. Vitellius Censor II in nummo, 737. Censores alias nulli privati sub Cæsaribus, 741. Censores municipales. 742

Censura Cæsarum qualis & vis ejus, 733, 741. ab Augusto gesta, ibid. Censoria Potestas sub eo reperta, 734. Censura Cæsarum obscura in monumentis antiquis & unde, 734. Actio Censoria in nummo, 737. Censuræ dignitas, prærogativæ, 737, 738. Censoriæ domus nobilitas, 738. Censorii commentarii, ibid. Censorium tribunal quale, 738. in Censura Cæsarum quæ mutata, 739. à Cæsaribus intermissa, 741. sub Theodosio frustra revocata, ibid. eadem vulgo non iterata. 742

Centauri fabulosi, 240. an à monstruosis hominum & belluarum congressibus, ibid. ἱπποκένταυροι, Hebræis similiter fur Adam, ibid. eorum natales ex Pindaro, ibid. mater & femina

in nummis, 241. Baccho militantes, *ibid.* eidem & Apollini in nummis adscripti, *ibid.* sagittarii in nummis, *ibid.* ante Bigas, Quadrigas & cum Victoria in uummis, 242. Herculem fugientes Sirenum cantu interempti. *ibid.*
Centurio militem vite cædens in denario gentis Didiæ. 558
Cerasa à Cerasunte nnde Romam adlata. 297
Cerannus Ptolemæus unde. 392
Cerberus Plutoni sacer è nummo, 125. cum Hercule domitore in nummis Pisauri, Perinthi, Heracleæ Ponticæ, 229. cum Plutone in nummo Trallianorum. *ibid.*
Ceres Hennæ culta, 156. eadem in nummo Hennæ. *ibid.*
Cerussa planta à fuco diversa. 248, 371
Cerva cornuta in nummis, 163. quandoque reperta. 164
Cervus Soli & Dianæ sacer, 123. cum corona hederacea in nummo Mithridatis. 267
Cestius Syriæ Præses in nummis. 866
Ceteius fluvius Pergamnm præterfluens, 480. inde Ceteii de Pergamenis apud Homerum. *ibid.*
X seu Ch pro K in nummis. 76
Charondas an in nummo Catinensinm. 370
Chimæra cum Bellerophonte in nummis Corinthiorum & Setiphiorum, 229. calcans Crocodilum in gemma. 230
Chiorum potentia maritima, virtus, industria, 217. allegorica sapientia & unde, 218. Homeri natalibus inclyti, *ibid.* nummus cum Homeri effigie, *ibid.* eorum vina præstantia, 219. 220. Chios cur στρατηφόρος in nummis. 224
Χρυσοῦς ἄπεφθος male Petavio de auro obryzo. 680
Chydæi palmulæ viles. 328
Cidaris eadem cum Tiara, 456. Diademate revincta, *ibid.* an per diadema intelligatur, *ibid.* & 457. utrumque ab Alexandro à Persis desumptum, 457. eadem insigne Sacerdotum Gentilium, 457. item Christianorum Antistitum. 458
Circus cum Obeliscis, Quadrigis, Euripo, Meta sudante in nummis. 858
Citria mala an eadem cum Medicis, 293. citria monstrosa. 294
Civitatibus Asiæ Restitutis in nummo Tiberii, 828. Civitatis jus communne variis urbibus. 795
Clarissimæ quæ mulieres dictæ. 605, 606
Clavus seu gubernaculum in nummis. 101
Clypei in Templis Gentilium ad memoriam rei gestæ. 344
Clementia in nummis, 122. causa J. Cæsaris consecrati. 113
Cnæi prænomen familiare Domitiis, 514, 517. damnatum in Pisonibus. 519
Codices qui antiquissimi hodie. 50
Cognominum apud Romanos origo in Tarquinio superbo, 506. iis distinctæ plures Familiæ ejusdem gentis, 520. eorum varietas in eadem Gente, *ibid.* sub iis occultata vulgo Nomina Gentilitia. *ibid.* & 523
Cognomina Familiarum ignota in nummis, 521. pluribus Gentibus communia, 521, 522. multiplicata & quando aut quare, 522. 533. è quibus fontibus petita, 524. origo in nummis indicata. *ibid.* & 525
Cognomina virilia cum feminina terminatione *Pietas, Murena, Musa,* &c. 532, 533. cognomina Familiæ à mulieribus quandoque retenta. 509
Cognomen nomini Gentili prælatum quandoque. 503, 504. ut proprium adscriptum sæpe in denariis. 506
Collectores antiqui Familiarum Romanarum, 499. recentiores. 501
Coloniæ & Metropoles vulgo eædem juxta nummos & quare, 57, 880. Coloniæ linguam matricem inferebant, *ibid.* & 156, 913. vernacula loci quando retenta, quando exstincta, 914. quaudo bilingues, 913. aut sola Romana usæ, 914. Coloniis Romanis adscribendæ quæ Latine inscribuntur, quæ alias in Græco aut peregrino solo. 913, 914
Coloniæ insignia antiquæ patriæ retinentes, exempla è nummis, 172, 229, 238, 305, 356, 768, 883. nominibus ejusdem appellatæ, 437. item sacris ejusdem usæ. 653
Coloniarum duces olim pro Heroibus, 556. symbolum Colonus cum Tauro & Vacca, 777. Coloniæ Romanæ diversimode deductæ, & quomodo, 914. deducendarum mos quando defecit, 777. Coloniæ Romanæ ultra Euphratem, 773. Corinthi & Carthaginis deductores, 556. Coloniæ *Beata* & *Felices* dictæ, 727, 765. item *Splendidissima.* 878
Coloniæ sub Augustis deductæ in nummis quot & quanta inde lux, 765. & *seq.* Juliæ & Augustæ quales, 766. Claudiæ, 768, 769. Flaviæ, 768, 769, 770, 771. Trajanæ, Ulpiæ, Ulpianæ, 771, 772. Æliæ, Hadrianæ, 772. Septimiæ, Severanæ, Antoninianæ, 772, 773, 774, 775, 776. Aureliæ, Alexandrinæ, 776, 777. Constantinianæ. 777
Columba Veneri sacra in nummis. 124
Coma in nummis Parthorum Regum, 426. origo à Medis. 427

Comitium instar navis in nummo. 578
Commagene herba in nummo. 339
Commercia inter urbes causa concordiæ. 795
Commodiana Colonia de Roma, Senatus Commodianus, Commodiana Herculea de classe. 746
Comparationes de frumentaria coëmptione. 546
Concha purpuræ Tyriæ in nummis. 273
Concordia variarum urbium inter se in nummis earundem signata, 792. & seq. tam ejusdem gentis; quam dissitarum, 793, 794. prior sancita in publicis conventibus, 794. quid notet eadem concordia. 794, 795
Conditorum & Restitutorum nomina pro iisdem, 109. illorum effigies & nomina in nummis, 883. iidem pro Diis habiti, 883, 884. unde origo apotheoseos seu heroici cultus. 884
Congiarium Primum, Secundum, &c. Datum P. R. in nummis Cæsarianis, 818, 819. ratio eorumdem inde eruta, 820. locus è suggestu foro vicino, 820. quando aut qua occasione eadem data, 821. pro quovis munere & donativo militum, 822. usus & nomen etiam sub Theodosio. 824
Connubia inter se aut vicinos modo concessa modo vetita. 795. & Adden.
Conregnare seu συμβασιλεύειν. 688
Consecrationis decernendæ honos penes Senatum. 633
Consensus Exercituum in nummo Vitellii & quare. 847
Constantius cum Constantino confusus apud auctores, 639. Constantii victoria de Magnentio in singulari nummo. 837
Consulatus in nummis Familiarum Romanarum, 543. per Lictores, Fasces, Sellam Curulem, &c. 544
Consulatus Cæsarum unde, 703. quæ ejus prærogativæ, 705. non continuus, 703. perpetuus Vitellii in nummis & lapidibus, 704. idem dictus, assiduus, jugis, indefinens, ibid. Cæsares decorans, 707, 708. Consulum ordinariorum & suffectorum origo. 704
Consularis Potestas qualis, 569. Cæsarum perpetua, 705. Consulares Matronæ quales apud Romanos, 603. Uxores Consularium non Matres. 604, 605
Consularis Processus è nummis & auctoribus, 705, 706. Consulares pueri aut infantes quando & quales, 707. privati quando à Consulatu submoti. ibid.
Consulares de Legatis Augusti in provinciis, 568. Consulares Provinciæ quales, & quare ita dictæ, ibid. Consularis Tyrus unde in Concilio Calched. contra Scaligerum, 879, 880. Consularis Phœnices. 880
Cooptari de pluribus in eodem collegio, 666. de Sacerdotibus omnium collegiorum. 671
Coptus Urbs, à qua lingua Coptica de Ægyptia, 261. nomen ejus unde. ibid.
Corinthus Veneri sacra, 237. hinc Κορινθιάζεσθαι idem quod ἑταιρεῖν, &c. 238. ejus Coloniæ Corcyra, Syracusæ, ibid. & 883. à Romanis deducta & quibus, 237. ævo Pausaniæ è meris colonis Romanis constans, 914. hinc nummi ejus Cæsariani vulgo cum Romana epigraphe. ibid.
Cornix sacra Apollini in nummis, 123. concordiæ symbolum, 129. cum Corvo confusa. 198
Cornua Orientis & Occidentis, 347. Arietina, Hircina & Taurina Deorum, Heroum, Fluviorum in nummis, 349. Arietina Jovis Ammonis, 349. Junonis Ammoniæ, 353. Alexandri, Lysimachi & quare. 348, 362
Cornua Hircina Panis, Satyrorum in Marmoribus, 354. in nummo Tryphonis, 366. Taurina Isidi, Baccho, Neptuno, Fluviis tributa, 355. cur Baccho, 357, 358. cur Fluviis aut Neptuno, 359, 360, 361. Neptunus ταυρόκερως in antiquo marmore. 361
Cornua veteribus pro poculis, 358. & in Adden. de capillis & cincinnis, 368. Cornu Regium insigne, 368. pro Regno & Regibus in Sacro Fœdere, ibid. inter auguria imperii. 369
Cornu Amaltheæ frequens in nummis. 371
Cornua Mosis, vid. Moses.
Cornua unde aut quando in ludibrium maritorum. 373
Cornu Byzantinum per Cornu Cervinum designatum.
Coronarum varia genera in nummis. 267
Corvus sacer Apollini. 123, 198
Cretica urbium nomina è Phœnicum lingua, 306. Cretensium dialectus Dorica, 307. voces ἰδιόγλωσσοι apud Hesychium. ibid.
Creta ἰδιόφυτος & ferax peculiaribus plantis, 310. Botanici in ea ali soliti ab Impp. Romanis, ibid. vasa plena Creticis plantis Romam quotannis missa, ibid. Creticæ plantæ celebriores. 310, 311
Crocodilorum celebritas in ludis Romanis, 148, 150. iidem expressi sæpe in nummis, ibid. symbolum Ægypti, ibid. & 151. fluviatiles & terrestres, ibid. apud Diospolitas in annis educati, ibid. non communis sed topicus Deus quorundam Ægypti locorum. ibid.
Crocodilus δενδρίτης seu Palmæ adligatus in nummo, 149. Crocodili parvi educati prope Calchedonium mare. 150
Crucis signum in Vexillis militum, Diademaribus

tibus, 837. in nummo Heraclii & quare. *ibid.*
Cupido Hippo insidens in nummo, 160. item Delphino cum flagello, 199, 200. Tigridi. 200
Curatores ad frumentum emendum in nummo, 546. denariorum flandorum in aliis. 553
Curopalatissæ quales. 605
Cursus Publicus, *vide* Vehiculario. 803
Curulis Sella, curule ebur, curulis vita de Consulatu. 544
Cybeles symbolum in nummis caput turritum & muliebre, 505. Leone vecta, 624 ejus habitu Augustæ frequenter depictæ. 624, 625
Cyclus, κύκλος, & circulus de anno solis circuitu. 874, 875
Cydonia seu Cotonea mala à Cydone urbe Cretæ, 297. diversa à Malis Hesperidum contra virum doctum. *Ibid.*
Cygnus sacer Apollini. 123
Cymbia in pompa Isidis prælata. 263
Cynocephalus in nummo. 249
Cyprus Provincia Populi juxta nummos, 563. cur Provincia *Prætoria* Straboni. 568
Cyrene δωδεκαμήχανος & unde. 763

D.

D Pro Z. ut Ladi pro Lazis, &c. 832
Dacia Aug. Provincia, 834. Dacia Capta in nummis, *ibid.* Dacia Felix in aliis, 727. Dacici cognomen Trajano proprium. 710
Dactyli de Palmæ fructu recentioribus Græcis, 322. non antiquis, 323. à voce Orientis *Dakel*, non à digiti figura, 324. hinc etiam Gallorum *Datte.* 325
Dafnense Palatium quale, 777. Dafnensis Aquæductus, *ibid.* Dafnenses milites. *ibid.*
Damæ Africanæ. 162
Damascus Metropolis in nummis, 317, 877. *Phœnices Mediterranea*, 878. Palmis ferax, 324. Sacra & Inviolabilis in iisdem. 779
Debellatori Gentt. Barbararum in nummis. 753
Dedicationes Templorum olim unius Consulis aut Imperatoris, 576. exdem in nummis illustrium Rom. 576, 777
Delphini an bene cum repando corpore vulgo in nummis & marmoribus, 192. figura qualis in iisdem, 195. frequentes in nummis Insularium, 192. depicti in iis tum salientes tum quieti, 193. contra Ovidio. *ibid.*
Delphino insidens Neptunus in nummis, 195. puer frequenter, 195, 196. jacens sub arbore cum recubante puero, 196. amores Delphini & Hipponensis pueri, *Ibid.* cum sessore Citharœdo, aliis. 196
Delphinus Neptuno sacer, 123. Apollini, *ibid.* & 197. supra cortinam Apollinis & quare, 197. eidem inequitantes Nereides, 323. Delphini ad naves salientes, 200. Maritimarum urbium symbola in nummis. 151
Demosthenis imago. 41
Denotare Tertulliano pro notare de Censoribus. 741
Deorum appellationes ab hominibus petitæ, 397, 398. ad Reges translatæ, 397. à Diis denominati, à quibus honorem adepti, *ibid.* Deus è vivis solus Darius apud Ægyptios. 408
Deus Deorum quo sensu dictus, 435. Deus & Dominus Natus Aurelianus in nummo, 729. Deus & Dominus Carus in aliis, 730. Deus Adjuta Romanis in nummo Heraclii, 837. vide *Dn* mox.
Δέσποινα Augusta, 733. Δεσποτικοὶ & Δεσποτικοὶ Regiæ Domus Byzantii. 730
Δεσπότα seu *Domini* appellatio in nummo Alexii Comneni. 730
Dextræ junctæ Fidei & Concordiæ symbolum in nummis, 118, 119. item Amoris, Pietatis, Caritatis mutuæ, 120. Fidei à Physicis consecratæ, 119. tessera militaris hospitii, *ibid.* dextræ in signis militaribus. *ibid.*
Diadema cum Tiara insigne Persarum & Armeniorum Regum, 456, 457. ab Alexandro utrumque adsumptum, 457. duplex Diadema quandoque, 460. Diadema à Persarum Satrapis usurpatum, 460. à Persis ad Macedonas translatum, hinc modo *Persicum* modo *Pellæum* & *Macedonicum*, dictum, *ibid.* à multis omissum ob fastum & novitatem. 472
Diademate abstinuisse Reges Romanorum, 470. Unde tamen in nummis Numæ, &c. 470. 471, 472. diu à Cæsaribus omissum, 472. insolitum adhuc sub Nerva, 622 insigne Deæ non Augustæ in nummo Nervæ, *ibid.* proprium tandem Augusti fastigii, 679, 680, 683, idem aureum & gemmatum, 680, 681. à Constantino primum admissum ritu ordinario, 682, 683. Græca ejus nomina, 683. exteris Regibus donatum ab Impp. 684. Justinianeum diadema. *ibid.*
Διάδημα de Augusto fastigio, 680. Diadema Cæsarum seu secundi fastigii peculiare, 680, 681. Diadema vulgo in orbem sinuatum, 470. Diademate revincta Dearum capita in statuis & nummis. 471
Diana Ephesina alibi culta quam Ephesi ex nummus, 484. cur *Magna* in Actis Apost. 424
Dictamnus in nummis Cretensium. 272
Digamma Æolicum in nummis ostensum, 59, 62. in.

62. in Γάμμα sæpe conversum. 61
Dii dicti varii Alexandri successores è nummis, 402, 403. qui Reges exteri ac Reginæ, 410, 411. Dea Roma, Deus Senatus in aliis & quare, 411, 412. Diis indita virorum & mulierum cognomina. 398.
Dii Custodes August. in nummis, 100. Auspices 103, 165. Patrii, Sospitatores, 103. Genitales, 117. Epiphanes seu Præsentes & Præsentissimi in monumentis antiquis & quare. 320
Dii Cœlestes gaudentes odoribus, Terrestres cibis. 299
Dikla Arabiæ tractus à voce cognomine quæ Palmam notat. 324
Διοικηταὶ de Procuratoribus Cæsaris in Provinciis & unde. 572
Dionysopolis urbs Scythiæ in Bacchi tutela. 186, 187
Dioscuri per geminos Pileos & stellas designati. 476
Diphthongi in veteri scriptura Rom. sæpe omissæ. 73
Dissidia urbium & unde. 791, 792
Divi parentes Cæsarum etiam privati, 651. Divis Parentibus in nummo Hadriani, 651. cur *Divus* Domitius Neronis parens apud Senecam. *ibid.*
Dominæ an mulieres Romanis per se, 627. conjuges & amasiæ, 732. hinc *domna* pro conjuge, *ibid.* Domina Roma, Colles septem domini. 733
Domini quando Cæsares dicti in nummis, 729. proprium epitheton à Diocletiani ævo, 730, 731. à quibus Cæsaribus rejectum, 731. à Justiniano & Theodora ambitum, *ibid.* Domini dicti olim Cæsares à salutantibus, 732. etiam Augustus. *ibid.*
Domitiani Censura qualis. 106
Domitor Gentium Barbararum in nummis. 114, 753
Domni & Domnæ frequens appellatio in Oriente, 626. Domnus de Ecclesiarum Antistitibus. 627
Donativum de Congiario. 883
Dorica dialectus eadem cum antiqua Æolica. 62
Dracones alati sacri Cereri, 123. ectypa è nummis, 174. alati & coronati in aliis, 173, 188. etiam barbati, *ibid.* volucres quandoque, non item alati, *ibid.* an fabulosi omnes alati, 174. mansueti lac infantum sugentes, 178. unus alterius caput lambens in nummo & quare. 176. *& seq.*
Dracones symbolum Felicitatis, Victoriæ, Salutis apud Ægyptios, 125. cum humano capite in nummis, 174. pro oraculis & Geniis locorum in iisdem, *ibid. &* 187. Auguria Arabum ex iis, 175. Apollini & Æsculapio sacri, 175, 183. Vaticiniorum & salutis symbola. 175
Dracones Heroibus sacri, 175. item Minervæ, 184. divinitas iis tributa ab Ægyptiis, 188. cum caduceo, sistro, spica, &c. in nummis Ægyptiis, *ibid.* *Ἀγαθοὶ δαίμονες* iisdem è nummis, *ibid.* Hieroglyphica & mixturæ in aliis. 251
Draconum figura è nummis petenda, 187. notæ peculiares, 183. cum multis spicis in variis nummis, 184, 186. in Æthiopia cum herba superne, 264. dracones *ἱπποκέφαλοι*. 232
Dracones in summitate vexillorum apud Romanos, 193. signum multitudinis apud Parthos. *ibid.*
Draco mysticus prostratus in nummis Christianorum Cæsarum. 192
Dromades Cameli graciliores in nummis, 135. eorum pernicitas, 136. temperantia, *ibid.* Camelus volans Talmudicis dictus. *ibid.*
Ducentesima Remissa in nummo Caii. 798
Duumviri Quinquennales in nummis, 551. Duumviri Coloniis deducendis, & eorum dignitas. 555, 556

E.

Epidauriorum nota in nummis. 477
E pro Diphton. Æ. 74, 80
E longum geminatum in Romanis nummis. 79
E pro H Græcorum in nummis. 72, 73, 908
Edessa quando Romana Colonia, 775, Romani juris. 422
Ei pro I in nummis Græcis, 75, 907. Romanis, 80
Eidus Martiæ in nummis Bruti, Cassii, &c. 583
Εἰρήνη seu *Pax* in nummis. 850
Elagabali vera scriptura adserta. 92
Ελαφος femin. de Cervo. 164
Electrei nummi. 31
Elephas symbolum Æternitatis in nummis, 126. lychnum proboscide gestans in iisdem, *ibid. &* 127. industria illius animalis, 126. eo usi successores Alexandri, 127. *Ἐλεφαντάρχης* Seleucus, *ibid.* Elephantum venatio, *ibid.* Elephantes bijuges & quadrijuges in triumphis, 133. phalerati & loricati. *ibid.*
Elephas pro Rhinocerote obtrusus, 137. Elephantis caput in nummis signum Africæ. 574
ΕΛΕΥΘ. Ῥοδίων in nummis. 784
Eleutherocilices quales. 785
Elis ab Ætolis condita juxta Inscriptiones. 883

Epaphroditus seu *Venustus* cognomen Sullæ, 530, 531. è nummis illustratum. *ibid.*
Ephesiorum nummi cum loca prærogativis, 781. unde eorum cum Alexandrinis Concordia. 793, 794, 795. symbolum eorum in nummis Cervus, 618. Ephesius Metropolis Prima Asianæ Diœceseos. 888
Epiphanes Dii in mysteriis Gentilium, 386. inde Epiphanes Antiochus, alii, 387. item Bithyniæ, Parthorum, Armeniorum Reges è nummis selecti. 391
Ἐπιφάνεια pro *efficacia*, 388. ἐπιφάνειος ὑμέρα de Baptismo servatoris. 388
Ἐπιφανέστατοι Romanis *Nobilissimi*, 668. Ἐπιφανεστάτη ἀξία *Nobilissimatus*. *ibid.*
Ἐπῳδαί auribus insinuatæ, 172. ἐπῳδοὶ Christus Clementi, aliis. 179
Equus Neptuno sacer, 123. Thessaliæ insigne in nummis, 179. Equi celeres dicti *Pegasi*, *Volucres*, *Aquila*, 136. item *Phœnices*, *Coraces*, *Ventosi*. 236
Equus monstri instar cum pede & brachio humano in nummo Nicæensium. 246. Equi Marini in nummis, 132. Equorum cura penes Æsculapium. 248
Ethnarcha Herodes M. in nummis & quare, 447. qui Ethnarchæ in ejus progenie, *ibid.* sub Impp. Constantinopol. Ethnarchæ. *ibid.*
Europa Tauro vecta in nummis Sidoniorum & quare. 780
Eurypylus Heros Homeri & in nummis, 479. Telephi filius, 482. cur signatus in nummo Pergamenorum, *ibid.* plures Eurypyli. 481, 482
Εὐσέβεια & Θεογάμια eadem, 731. Εὐσέβεια ludi Puteolani in honorem Pii. 724
Eusebes Catinenses fratres, 534. Syriæ Reges. 721
Eutyches cognomen. 530
Exactores, Executores, Compulsores, Opinatores ad exigenda fiscalia debita. 813
Ἐξουσία ὕπατος Consularis Potestas in nummis. 568, 569
Expeditiones Cæsarum in nummis. 834
Extraordinarii milites & qui. 672
Exuperator Omnium Gentium in nummo. 753

F.

F Pro Ph. in nummis Romanis. 81
Falcones Tiaræ insculpti. 458
Faliscorum conditor Halesus, 56. peculiaris sermo, 61. dicti in nummis Fάλεσοι, 61. cur digammate usi. 62
Falisci & Falerii. 60
Familiæ Romanæ in nummmis, 497, 498. & earum peculiares olim Commentarii, 498, 499. Familia pro tota Gente, 498. ab ea distincta, 499. Familiæ Rom. obscuræ aut ignotæ alias, in nummis, 502. aliæ Patritiæ, aliæ Plebeæ in eadem Gente, 518. origo in nummis indicata. 528
Familiæ Rom. sine Cognominibus, 522. an semper in *ius* desinentes, 523. earum insignia in nummis, 524, 525. origo, 534, 535. unde eadem desumpta. 536
Familiæ antiquæ cum recentioribus confusæ, 500. veterum Famil. traduces labente imperio. *ibid.*
Fastorum libri in exilio ab Ovidio recensiti. 608
Fastis Victricibus in nummo Diocletiani, 838. Tria Fata de Parcis, *ibid.* à Parcis distinctæ quandoque, 838, 839. Templum eorum Romæ, 838, 839. quare Victricia, 839. Bona Fata, item Victa, Superata, Impia, &c. 839, 840
Fausta nomina & cognomina, 530. Faustus Sullæ cognomen è nummis ill. 530. Faustina, Faustilla, cognomina muliebria. *ibid.*
Fecunditas in nummis Augustarum, 203. per Pisces designata in nummo Neronis, 203. Templum ejus Romæ. *Ibid.*
Felicis Reip. effigies in nummis, 118. Felicitas per Triremim, Capricornum, &c. in iisdem, 210. sæculi, Temporum, 727. Orbis in iisdem. 725
Felix Sullæ cognomen, 530. *Felicitas*, *Felicissima*, *Felicula* cognomina muliebria, *ibid.* Felicis titulus in nummis Cæsarianis, 725. à Commodo primum receptus, *Ibid.* *Felicitates* quæ urbes dictæ, 728. Felices Coloniæ, &c. in nummis, 727, Corinthus cur Felix. 728
Feminina vocabula apud Græcos & Romanos de animalibus utriusque sexus. 164
Feroniæ Deæ simulacrum cur in denariis gentis Petroniæ. 535
Festum Tabernaculorum & Pentecostes in nummo Agrippæ, 444, 445. quomodo eadem Hebræis dicta. *ibid.*
Ficus Ruminalis cum pastore Faustulo in nummo, 337. male cum Ilice confusa à Tristano. 538
Fidei Exercitus Gall. Lugd. in nummo. 847
Figuræ obscœnæ in nummis, 761. &c. Botryos, Philænidis, Veneris ἀφροδίσια σχήματα, 762, 763. in libris Elephantidis quot, 761, 763. adservatæ religiose. 764
Filius Castrorum, Exercituum, Senatus. 719
Fiscus Judaicus, 804. Calumnia ejus sublata, 810. Fiscalis cursus qualis, 806, 807. Fiscales Rhedæ, 809. Calumniæ. 811
Flacci cognomen à Caio damnatum. 519
Flamen Martialis in nummis, 541, 542. Quirinalis in aliis, 542. Flamines, Flaminæ, Flamini-

minicæ Claudiales, Flaviales, &c. 610, 611. Flamines Perpetui in monumentis antiquis, 697. ludorum seu munerum editores. *ibid.*
Flandæ Monetæ munus penes quos. 552, 553
Flaviæ dictæ uxores Constantini. 638
Fluviis cognomina loca maxime apud Siculos, 480, 891. Fluviatilis Agrigentum, 891. Fluviorum situs & nomina in nummis expressa. 885. *& seq.*
Formosi utriusque sexus quinam Diis adscripti. 657, 658
Fortuna Redux, Manens, Obsequens in nummis, 102. Pop. Rom. in nummo, 575. Ephesiorum, Tarsi, Carthaginis in aliis, *ibid.* Augusti. *ibid.*
Francia in nummo Constantini, 75. item apud alios auctores, 751. quis ejus situs olim, 751, 752. *Francici* cognomentum quando cœptum, 749, 751. Franci unde dicti contra Libanium, 752. civiles præ Alemannis. *ibid.*
Francorum Regibus concessum à Justiniano nummos aureos endere. 21
Frumentaria coëmptio qualis. 546
Fucus muliebris ex quibus, 371, 372. Fucus, Anchusa, Cerussa, diversæ plantæ, 284. Fucus Creteusis, è quo optimæ tincturæ. 283
Fulmen Seleuciæ consecratum in nummis, 293. Providentiæ symbolum, 394. Imperii, 396. quibus præter Jovem tributum, 394. Palladi, *ibid.* Herculi, *ibid.* & 593. Cæsaribus in nummis. 395, 396
Fulminator Juppiter, 392. Fulgerator. 394
Fundator Pacis & Quietis in nummis. 114

G.

Γ Pro Κάππα Græcis. 77
Γ & N apud Græcos confusa, & unde. Exempla è nummis. 77
Galatia Provincia Cæsaris. 571
Galeæ militares cum cornubus. 367
Galerus muliebris in nummo. 624
Gallus cognomen Mindiorum. 649
Gallieni & Valerianorum tempora confusa. 596
Gaza urbs alias Aza, 60. Æra ejus unde petita. 869
Gazellæ Arabum, 156. in Africa frequentes. 158
Gemma Augusti in Cimeliarchio Regis Galliæ, 216. Tiberiana in eodem. 239
Genius Tutelaris Augusti in nummo, 574. Genii locorum, *vid.* dracones.
Gentis & Familiæ discrimen, 499. gentium Romanarum nomina, origo, *vid.* Familia.
Gentilia locorum nomina aliter ab incolis aliter ab exteris prolata, 60, 61. alia typi, alia analogiæ juxta Stephanum, 906. discrimen illud expensum è nummis, 910 formatio eorum inde illustrata, 906. gentilia plura ejusdem loci, 910. exempla è nummis, *ibid.* promiscuus eorum usus. 911
Gentile non in omnibus quærendum, 913. omissum quandoque, exempla è nummis, 913. per syllepsin numeri prolatum, exempla ex iisdem, 913. Gentile pro Urbis nomine promiscue, & vicissim. *ibid.*
Gentilitia una ex aliis formata, *Hispanus*, *Hispaniensis*, &c. 844, 845
Geographica nomina varie prolata jam olim, 900. vulgo passim corrupta, 92. 900. causæ ejus rei, 900. è nummis emendanda, *ibid.* duplex eorum scriptura in nummis & unde, 907, 908. corrupta à barbaris, 908. varietas eorum in nummis, 909. à Græcis deflectunt sæpe Romani in iisdem tradendis. 911
Germania Capta, Devicta, Subacta in nummis. 835
Gesta illustrium Romanorum in nummis vulgo Consularibus. 573
Glaucon de ficto Æsculapio, ejus nommi, 176. *& seq.*
Gloria Exercitus Gall. in nummo, 846. Novi sæculi in alio. 853
Gothicæ litteræ in nummis, 70. 71. in Hispania unde. 72
Græcorum studium circa antiquas memorias, 7. Græci dicti Græcorum in Asia, Europa, &c. coloni. 437
Græca Orientalium nomina paullo immutata. 87
Granata urbs Hispaniæ, an à Malo punico vulgo granato. 285
Gryphi sacri Apollini, 123, 235. fabulosi, 234. veri juxta Ctesiam, *ibid.* magnæ Aquilæ Hebræis, *ibid.* frequentes in nummis Syracusanorum, 235. Panormitanorum, *ibid.* marini in nummis. 234

H.

H Græcorum adspiratis vocalibus præpositum in nummis & quare. 59, 74
H adspirans sublata in antiqua Romanorum scriptura, ut *Graceus*, *Pilippus* è nummis. 80
H pro E in nummis Græcis. 75
H pro F in veteri Romanorum scriptura. 60
H in signis militaribus pro *hastatus*, ex nummis. 558
Hadrianus Olympius, Soter in nummis. 384
Hadriani acta Trajano male & unde adscripta. 812

Hale-

Halesus Faliscorum conditor. 60
Harpocrates Loto insidens in nummo. 258
Hebræorum scriptura antiqua qualis, 66, 67. voces è Græca & Latina lingua formatæ. 330
Hedera Apollini tributa, 194. variis Regibus in nummis. 402
Helena mater Constantini dicta *Flavia Julia* item *Augusta* in nummis. 638
Helenium herba apud Rhodios frequens. 280
Hercules Deusoniensis in nummis, 84. cum Scypho in aliis, 145. cum Cerbero, 229. cum custode Hesperidum dracone, 294. hydram perimens, 233. item in nummo Maximiani, 838. Soter in aliis nummis, 383, 746. cum fulmine. 395, 593
Hercules Gaditanus, 745. Hadrianus, *ibid.* Romanus, Commodus, 745, 746. Hercules Romanorum Commodus in nummo Græco, 746. Herculi Rom. Conditori, Herculi Commodiano, *ibid.* Herculeus mensis de Septembri, *ibid.* Herculi Debellatori, Defensori, Victori in nummis, 746, 747. Hercules Maximianus, item Herculius, 747. Herculea & Jovia cohors. 747
Herculis successio in nummis signata. 345
Hercules & Bacchus in nummis. 166, 852
Heroës urbium aut imperiorum conditores, 381, 884. Ἥρως, Ἡρωΐνα, Romanis *Divus*, *Diva*, 652. Ἡρωϊδεύς, Ἡρωΐσσα, & Ἡρῷσσα, Græcis, *Heroina* & *Heroides* Romanis, 638. Ἥρωες Προπάτορες quales. 655
Heroës alii patrii alii communes, 652. Herois & Dei nomina sæpe confusa, 656. Ἥρωες in nummis dicti Eurypylus, Antinous, & quare, 652, 597, 658. item Homerus à Juliano. 491
Hesperidum Mala aurea in nummis, 295. tria juxta poëtas, *ibid.* eorum custos draco Κηπουρὸς, *ibid.* unde orta illa fabula, 296. fructus aurei coloris in Africa & ad Atlantem, 296, 297. an cum Citriis vel Aurantiis eadem, 296. an cum Cydoneis, 297. in mysteriis Bacchi & quare adhibita, 297, 298. odorifera sed non edulia, 298. apud Lacedæmonios talia. *ibid.*
Ἡγεμόνες Straboni de Legatis Cæsaris in Provinciis, 572. etiam de Proconsulibus juxta nummos. 573
Hidrieus Caribus præfectus Regis nomine abstinens. 474
Hierapytnæ in Creta nomen è voce Græca & Phœnicia derivatum. 306
Hierichuntis palmetum celebre, 325, 327. Hiericho *urbs Palmeti* in Sacro Fœdere. *in Adden.*
Hippelaphus figura Equi & Cervi. 157
Hippopotamus cur aliis Equus, aliis Porcus marinus, 129. Divisæ ejus ungulæ non bifidæ, *ibid.* & 130. quæ cum Equo communis, *ibid.* cur Bobus adscriptus, 131. Nili symbolum in nummis, 132. Niloticus Elephas, *ibid.* idem cum Hebr. *Behemoth* juxta Bochartum, *ibid.* in spectaculis Rom. diu ante & post Philippum visus, 132, 133. non Ammiani ætate. 133
Hircocervus, *vide* Tragelaphus.
Hispaniæ antiquum & recentius nomen Hiberia ab Hibero fluvio, 891. insigne in nummis cuniculi, 151. inde ejus nomen juxta Boch. *ibid.* *cuniculosa* Catullo, *ibid.* Hispania Lusitanica & Terraconensis à Legatis Augusti, Bætica à Populi Magistratu administrata. 568
Hispanicæ litteræ antiquæ in nummis, 70. Hispaniensis militia, legio & unde. 844
Historiæ Augustæ defectus ac unde supplendus. 760, 761
Historici antiqui mutili plerique, 341. inter se dissidentes, *ibid.* incerta aut falsa tradentes, 342. omissa ab iis supplenda è lapidibus & nummis, 342. obscure aut obiter dicta inde elucidanda. 342
Hoc Signo Victor Eris in nummo Constantii. 837
Homerus in nummis Chiorum, Smyrnæorum & Amastrianorum, 487, 488. item Ægiensium, 491. *Homericum* monetæ genus apud Smyrnæos in nummo, 488. Homeri Templum, Porticus, &c. *ibid.* Apotheosis in antiquo Marmore, 489. illius antiquitas, *ibid.* ut Deus & Heros olim cultus. 491
Honores Augustorum aut Cæsarum maxime extraordinarii à Senatu collati, 673, 675. quando per intervalla, quando simul collati. 675, 676
Hospitii jus inter urbes dictitas. 704
Hyæna in nummis Philippi, 147. ignota Europæ juxta Jul. Scaligerum, *ibid.* communio ejus cum porco, unde nomen, 151. vis in magicis, *ibid.* calliditas. *ibid.*
Hybridæ voces in Oriente. 320
Hydra monstrum septiceps in nummis, 230. cum novem capitibus apud auctores, 232. Signum debellatorum Christianorum in nummo Maximiani, 231. origo fabulæ de Hydra ab Hercule debellata. 232
Hypoglossus & laurus Alexandrina, an eadem, 336. an in nummo juxta Tristanum, 337. qualis ejus fructus. *ibid.*

I.

I Pro EI dipht. in nummis. 73, 907
I geminatum in nummis Romanis. 79
I Pro Y in nummis Græcis. 73
Ἱερὰ καὶ Ἄσυλος in nummis variarum urbium, 778, 779. maxime Palæstinæ, Phœnices, Syriæ.

riæ. 306, 780
Ἱερὸν διὰ γένους, 698. διὰ βίου seu perpetuus. 697
Ilex cum fœtu Sue Lanuvina in nummo. 338
Illyricianus Miliqus, Synodus; Illyriciani Episcopi, Exercitus. 845
Imago optimi Principis in nummis. 117
Imagines Illustrium in nummis, 35. Majorum quam studiose servatæ, ibid. item Magistrorum &c. ibid. vis ad excitandos posteros. 38, 759
Imaginum jus quorum proprium apud Romanos, 37. Imaginum gentium Romanarum falsi tituli quandoque. 573
Imperator Juppiter in nummis, 100, 396. Imperatores duplici ratione dicti Cæsares, 685. aliud nomen iis vice prænominis, aliud cognominis, ibid. tam Augusti quam Cæsares, 687, 688. item Francorum Reges auctoritate Cæsarum, 688. à quibus Cæsaribus titulus ille neglectus, 688, 689. omissus à Constantinopolitanis Cæsaribus, 689. pro Cognomine quando in nummis, 689. unde partum & quoties, 690, 691. semel de uno bello, 691. Augustus quoties Imperator eo sensu dictus, 690. item Claudius. 691
Imperatores Rom. Pacis & Belli Domini, 649. Græcis Βασιλεῖς & Reges Poëtis dicti, 686, 687. compellati vocibus Numinis, Æternitatis, Oraculi & simil. 420
Imperatorum ambitio urbes suis nominibus appellandi. 778
Imperii & Sacerdotii concordia in nummis. 104
Impietas in Principem. 722
Incantationes Zamolxidis ad animæ curationem. 179
Indictionum origo & exempla ante Constantinum. 814
Indulgentia Augusti Moneta Impetrata in nummo. 554
Indulgentia de editione ludorum, 121. remissione tributorum reliquorum, 815, 817. criminum. 816
Indulgentia in Italiam in nummis, 804. Indulgentia Augustor. in Carthaginenses, in alios. ibid.
Inscriptiones bilingues in nummis, 58, 913. cum litteris à dextra ad sinistram, 68. Græcorum nummorum corruptæ vulgo in libris antiquariorum. 481
Inscriptionum veterum lapidum præstantia & utilitas qualis, 757, 758. cum nummis comparatis, ibid. quæ antiquissima in Thesauro Gruteriano. 758
Insula Tiberina cum Æsculapio adveniente in nummo, 182. Arcet teorum capitalium sub Christianis Impp. 184
Invenustus pro infortunato. 531
Invicti in nummis de filiis Cæsarum, 379. Invicta Roma in aliis. 380
Josephus in Neronem propensior & unde, 618, 619. codices ejus jam ævo Ruffini corrupti. 911
Jovi Juveni Triumphatori in nummo. 81
Jovius Diocletianus in monumentis antiquis, 747. Jovii qui Cæsares dicti, 747, 748. Jovianus, Jovialis sententia. 748
Iphigeniæ gladius in duobus locis ostensus. 6
Isiacus sacrorum minister. 265
Isis cum Oro infante in nummo, 259. Isidis caput Hydriæ impositum in alio, ibid. per serpentem expressa, 265. Cornigera in nummis & Hieroglyphis. 355
Isis Faria in nummo. 81
Judææ symbolum in nummis Palma, 326. & in Adden. Judæa Capta, Devicta, in nummis, 749, 835. Judaici cognomen cur a Vespasiano omissum, 749. Judæi didrachmum pendentes, ut obtinerent Autonomiam. 790
Jugurtha vinctus in nummo Sullæ. 574
Juliæ cognomen quæ & quot Augustæ usurparunt, 630, 632, 638. Juliæ leges, & suppressum illud attributum. 980
Juno Monetalis, 19. Ammonia in nummo, 353. Junoni Sispitæ in alio, 83 eadem κεραοφόρος, 354. cur depicta in aliquot nummis gentium Romanarum. 535
Juno de Livia apud auctores & in nummis, 607. an de Sabina Poppæa. 617
Juppiter non Jupiter, 84. Bœotiis Καραὸς & unde, 353, 354. Ammon Libycus, κεραοφόρος, &c. vid. Ammon, & Cornua.
Juppiter Κρυλαγζοις in nummo, 475. Imperator, 100. Θεῶν ὕπατος, 798. Olympius, 744. Jovis Casii simulacrum cum Malo Punico. 276
Ius simulacrum cum bovinis cornibus. 790
Justinus Martyr Neapoli in Samaria oriundus. 769

K.

K Pro C in veteri scriptura Romanorum, 74. promiscue in nummis. 81
K littera in nummo Græco quid notet. 477
KH pro littera Xi in antiquo Marmore indicium vetustatis. 489
Κάππα geminum Dorica dialecto mutatum in Κτ. 325
K in X ab Ionibus conversa. 76
Callinici qui è successoribus Alexandri in nummis, 377. ab Hercule Callinico. ibid.
Καρυωτὶς Palmæ fructus in nummis, 326. Nicalu Isidoro, 327. rariores Caryotæ apud Judæos, ibid. vetitæ gentibus vendi apud eosdem, ibid. Caryotæ è succo commendatæ, 331. ex iis optima vina, ibid. Καρυωτὶς unde contra Plinium, ib. aliud καρυωτὶς & aliud καρυωτὸς. 332
Caryotæ unde vinum vetitæ gentibus vendi apud He-

Hebræos, 312. Caryotis ferax Judæa, Thebaïs, Babylonia, Canaria. 333
Catarractæ & καταῤῥάκτης tam de fluviis quam de obicibus in iisdem contra Salmasium. 88, 89
Κέρας pro poculis & unde, 358, & in Adden. pro coma & cincinnis, 368. pro gloria & splendore. 369, 372
Keren-Happuc unde dicta una è filiabus Jobi, 371, 372
Κεραυνὸς & Κεραύνιος Jupiter, unde Ceraunius Ptolemæus. 393
Κρωβύλοι, κυρβασίαι, Tiaræ in arctum desinentes. 459
Κύριαι seu Augustæ sequiori ævo. 327
Κῶνος de Nuce Pinea. 270

L.

LAbaro Imperatorum nomina adscripta. 846
Labienus unde Parthicus dictus. 526
Labyrinthus in nummis Cnossiorum. 475
Lampsacus πιτύεια à Pinuum copia. 272
Lanæ manipulus in nummo Hierapolitarum. 274
Lances ad designandos Prætores in nummis. 545
Lapidum, in quibus elogia veterum, duratio cum nummis comparata. 17
Lapithæ à Lapitho Apollinis filio è nummo. 383
Largitio in nummo Constantii, 107, 825. largitiones & largitates de liberalitatibus Cæsarum, & quando ita dictæ, 825. largitio pro Ærario, & Comes Sacrarum Largitionum. 824
Larices in nummo gentis Accoleiæ. 272
Lasciva numismata quo sensu Martiali. 762, 763
Lazorum Regi missa insignia à Justiniano, 833. Lazis Rex datus ab Hadriano, ibid. frequens eorum mentio ætate Justiniani. ibid.
Legati Proprætore quales contra Ant. Augustinum, 559, 560, 561. dicti iidem Legati Augusti, exempla è nummis, 561. item conjunctim Legati Augusti Proprætore in iisdem, 561. an iidem dicti Proconsules. ibid.
Legiones signatæ in denariis gentis Antoniæ. 558. quot numero, 583. Antiqua, Classica, Libyca, Quinta in iisdem, ibid. Legio Italica in Rhetia. 843
Legum tituli in nummis, 579. Tabellariæ, Perduellionis, de suffragiis, Provocationis, Papiæ. ibid. & 580
Leges latæ inter acta maxime illustria, 580, 581. nominibus legumlatorum appellatæ, ibid. male ab Historicis vulgo omissæ. 581
Legumlatores divinis honoribus culti. 370
Λείψανα reliqua tributaria contra Casaubonum. 813, 816
Leonis exuviæ cum Pharetra & Clava indices successionis ab Hercule in nummis Regum Macedoniæ. 344
Leo Sacer Soli & Cybele, 123. radiatus in nummis tanquam Solis symbolum, 267. Fulmen ore gestans. 396
M. Lepidi adolescentis factum in nummo expressum. 574
Liberalium, in honorem Bacchi symbola in nummis Panthera, Thyrsus, Larva. 166
Liberalitates Augustorum quoties repetitæ in nummis Cæsarum, 818, 819. aliunde ignotæ, ibid. varii earum typi, 822. qua occasione datæ, 821. Curatoribus Tribuum & Centurionibus plebis quandoque distributæ. 824
Liberator Jupiter sive Ζεὺς Ἐλευθέριος in nummis. 788
Liberæ urbes quales in nummis inscriptæ. 783, &c.
Libertas Publica, Restituta, Recepta, Liberalis Civibus, in nummis, 785. Libertas pro libertas in nummo, ibid. Libertas cum pugionibus in nummis Bruti, Cassii, &c. 583
Linguarum confusio unde sæpius nata, 57. lingua Græca Syro-Macedonibus usitata, 323. exempla è nummis. ibid.
Litterarum Græcarum forma non semper eadem contra Salmasium, 51, 92. vetustæ quæ, 52. Romanæ cum Græcis permixtæ in lapidibus & nummis. 55
Litteræ Phœniciæ antiquæ, 64. Phœniciarum & Punicarum discrimen, ibid. Samaritanarum & Hebraicarum quæ vetustiores. 66
Litteræ in nummis serio expendendæ, 69. aversæ in iisdem, 68. earum compendia in nummis. 81
Litteræ confusæ olim & permixtæ, & quibus ex fontibus, 72, 73. ex scripturæ veteris vestigiis, 72. ex recentioris additamentis, 75. ex pronuntiatione litterarum similium aut affinium, 76. Exempla singulorum è nummis. ibid.
Litteræ geminatæ in Romanorum scriptura olim simplices, unde Sisena, Sula in nummis pro Sisenna, Sulla. 79
Lituus & Simpulum in nummis signa Sacerdotiorum. 669
Livia Augusta dicta etiam post mortem Augusti, 608, 609. eadem aliis Julia vivente adhuc Augusto. 609
Locorum etymologiæ ineptæ apud Grammaricos, 278. loca à Floribus, Plantis, Fructibus dicta, 279. loca obscura aut ignota aliunde, in nummis. 198
Locupletator Orbis Terrarum in nummo Hadriani. 815
Lotus Ægyptia lilio similis, 257. an eadem cum Nym-

Nymphæa alba, *ibid.* & 258. cum flore expanso, *ibid.* cum Harpocrate insidente in nummo, 258. Loti caulis cum Oro in alio, 259. è Loto capitis insigne apud Ægyptios, 261. Regum & Reginarum, 262. item præconum, 261. fructus loti instar papaveris, 260. corona è loto Osiridi familiaris. 261

Ludorum primi instauratores in nummis & apud auctores celebrati, 576. Ludi Diis sacri, 585. Ludorum Apollinarium, Liberalium, Cerealium, Floralium symbola in nummis. 575

Ludi sæculares, & eorum sacra ac typi in nummis, 852, 853. sub Honorio etiam celebrati sacris omissis. 853.854

Ludorum Romanorum celebritas ex peregrinis animalibus, 141, 148. Ludorum varia nomina in nummis, Actia, Pythia, Chrysantina, &c. 299

Lugduni Præsidum prærogativa monetam auream & argenteam cudendi. 22

Luni Dei effigies in nummis, 143. cultus ejus apud Syros, Ægyptios, Græcos. 144

Lupa cum gemellis insigne aliquot Coloniarum & quare. 767, 883

Lychnuchi pro facibus, 127. lychnuchus ligneolus Ciceronis qualis. 128

Lynces Baccho sacræ. 164

M.

M Finalis sublata in antiqua Romanorum scriptura, è nummis. 80

M finale pro N apud Græcos, 77. pro N in antiquis libris corrupte. 514

Macedonum Reges Herculis traduces è nummis. 344

Macellum Neronis in nummo. 858

Magistratus distincti in Græcorum nummis, 476. Romani in eorum nummis indicati, 537. additi vulgo gentilibus aut cognominibus. *ibid.* & *in Adden.*

Magistratus extraordinarii missi ad regendas provincias aut urbes socias, & quales. 567

Magnesia eadem ad Sipylum, sub Sipylo, à Sipylo, 894. postrema adserta & illustrata. *ibid.*

Magnetum Septima Asia in nummo Græco. 887

Magni appellatio tributa Antiocho, 420. Persarum & Parthorum Regibus, 421. Abgaro in nummis & quare, *ibid.* Dynastis Persarum, 423. Cæsaribus, 423, 424. Diis & Deabus, *ibid.* Cæsarum Palatinis. 424

Μέγας, Μέγας, *Magnus* de Pompeio, 526, 529 inde cognomen gentis. *ibid.*

Malleus in nummis Lemniorum, 557. an in denariis gentis Valeriæ. *ibid.*

Malum Punicum in nummis, 276. mysticus fructus apud veteres, *ibid.* ab ejus esu vetitæ mulieres in sacris Cereris & quare, *ibid.* Mali Punici granum Proserpinæ datum à Plutone, 276. Pretiosum opus tuum instar Mali Punici, proverb. Rabbin. 275. Mala Punica apud Persas in armis. 276

Malus Medica inter eximias arbores, 291. in sola Perside & Media proveniens, *ibid.* nobilitas ejusdem & celebritas, *ibid.* usus Mali Medici contra graveolentiam, 292. fructus Mali Medicæ figura, *ibid.* an idem cum Citro, *ibid.* & 293. sero in Græciam delatus, 292. odore excellens & edulis, 299. idem in nummo Parthico seu Persico. 272, 289

Mambrinæ Capræ cum longis & demissis auribus, effigies è nummis prolata. 159

Mamers Oscorum lingua Mars, 268. hinc in nummis Mamertinorum caput Martis. *ibid.*

Manii prænomen familiare Aquilliis, 514. item Aciliis, 515. quomodo expressum olim. *ibid.*

Manlii alii patricii, alii plebeii. 518

Manna cum Urna in nummis Hebræorum, 61, 333

Marci prænomen familiare Antoniis, 512. damnatum in iisdem, 519. item in Manliis patritiis. 518

Marcianopolis à Marciana Trajani sorore. 186

Maritimus locorum situs quomodo in nummis signatus. 891, 892

Marnas Juppiter Gazæ cultus, 61, 869, 870. in nummis Gazæorum. *ibid.*

Marsyæ statua in foro libertatis indicium. 788

Matres pro Patria passim apud Græcos & Romanos, 643. Matres Patriæ, Senatus, Castrorum in monumentis antiquis & quales. 719

Matronis apud Romanos Senatoria & Consularia ornamenta, 602. maritalia earum decoramenta, 603. Matronæ sequiori ævo pro conjugibus. 732

Mauris regia insignia à Rom. Impp. data. 833

Maximianus cum Maximino sæpe confusus apud auctores. 639

Maximus cognomen gentis Fabiæ, 529. Maximi Cæsares dicti in nummis. 424

Medicei primi Numismatum antiquorum collectores. 31

Meletii Antiocheni imagines pictæ aut cælatæ in annulis, poculis, parietibus, &c. 37

Meles Smyrnæorum fluvius qualis, 891. cur in nummis Amastrianorum expressus. 490

Memoria Æterna in nummis, 116. eadem merces bonorum Principum, *ibid.* memoria abolita pœna malorum. *ibid.*

Menandri Parrhasii studium circa imagines illustrium. 42

Mercurius cur in nummis Bithyniensium cum Antinoo. 653

Messis manipulorum Hebræis de tempore à secundo Azymorum ad festum Pentecostes.

stes. 445
Metallum Parthicum, 288, 844. gleba ejus ad Trajanum missa, 283. Metallum Noricum item Delmaticum in nummis, 844 Metallis præpositi Procuratores Cæsaris è Galeno. *ibid.*
Metropoles sedes Præsidum seu Consularium in Provinciis. 880
Metropolis & *Prima* distinctæ prærogativæ in nummis, 885, 886, 887. *Metropoles Prima* in iisdem, *ibid.* Metropolis Prima Bithyniæ, Ponti, &c. 885. *Metropoles gentium* Modestino J. C. 886. Asiæ, Lydiæ, Græciæ, quales in nummis, 887. Metropoles plures quandoque in eadem provincia, *ibid. Metropoles Coloniæ* passim in nummis, 57, 877. Phœnices variæ Metropoles. 878
Miles pro *Officiali*, 643. *Miles Agrippa* quo sensu Manilio. 642, 643
Miletus Colonia Atheniensium, 270. Πιτυοῦσσα à Pinuum copia. *ibid.*
Mindius Achaiæ Proconsul sub Claudio è nummo. 648
Minerva per Noctuam depicta apud Ægyptios. 124. Taurobolus ab Andriis culta & quare. 171
Minotaurus in nummis, 239, 883. & quare, *ibid.* an fabulosus. 340
Μισόχειςσ Julianus, 450. Μισέλλην Annibal, 439. Μισοπώγων. *in Adden.*
Mithridatis Romana scriptura non improbanda, 85. Μιθραδάτης Græcis è nummis. *ibid.*
Mithræ simulacrum. 364
Mitra in nummis Abgari, 429. Arabum tegmen, *mitrati Arabes* Plinio. *in Adden.*
Mneves Ægyptiorum idem cum Mose. 369
Modius frumenti in nummis symbolum Ædilitatis Curulis. 545, 546
Monarchia de Cæsarum imperio. 686
Moneta in nummis, 552. signandæ cura penes quos, *ibid.* quibus symbolis designata in nummis, 553. signandæ facultas permissu Cæsarum concessa certis urbibus, 554, 555. eadem in nummis expressa. *ibid.*
Moneta Salutaris in nummis, 117. sacra, divina, 18. eadem ejus effigies quæ Æquitatis. 19
Monoceros cum cantharo in nummo juxta Aldrovandum; 138. an nulla ejus mentio apud Aristotelem, 145. eædem descriptiones cum Asino Indico apud auctores. *ibid.* mugitus ejus Asininus juxta Aristot. *ibid.* mentio apud LXX. Interpretes, *ibid.* Josuæ symbolum, *ibid.* cum Rhinocerote confusus, 147. bicorne animal & pro Capra in S. Scriptura, juxta Bochartum *ibid* an veteribus ignotus. 146, 147
Montium situs & nomina in nummis. 894, 895
Moses cur cum cornibus vulgo depictus, 369. quo sensu cornuta ejus facies Interpretibus. *ibid.*
Mulieres honore maritorum coruscantes. 604
Mulorum carpentum in luxu muliebri. 614
Muli albi præ cæteris ex Chrysost. *ibid.*
Muli Gallici apud Tertullianum. 615
Muli in Vehiculario cursu, 809. pascentes in nummo Nervæ & quare, 800, 809. Mulares Rhedæ, 809. muli angariales. *ibid.*
Mulomedici, muliones quales in Cod. Theod. 809
Munificentia in nummis pro editione ludorum, 121. per Elephantem expressa. *ibid.*
Munificentia Cæsarum in Vectigalibus, Tributis, &c. remittendis, in nummis. 796. 797
Munire & munitio viarum in monumentis antiquis, 581, 582. inter opera Principum, *ibid.*
Murorum instructio inter opera Principum, 556, 581. pro singulari laude. 556
Musimones Arietes in Sardinia cum pilo caprino loco lanæ. 162
Mystagogi qui apud Tullium. 8
Mytilene Prima Lesbi in nummo Græco. 810, 886

N.

N Pro Γάμμα exempla è nummis. 77
Natalibus Cæsarum feræ insolitæ ad spectacula. 148
Ναυαρχὶς Sidon & Dora in nummis. 779, 780
Neapolis Samariæ eadem cum veteri Sichem, 770. an *Flavia Cæsarea* dicta. 771
Neapoles urbes plures. 770
Neptunus cum cornibus Taurinis & quare, 360, 361. *vid.* Ταῦρος, &c.
Nereidos figura in nummis. 225
Nero cognomen Claudiorum unde. 534
Nesibis quando Colonia Romanorum, 774. à Nimrod condita juxta Arabas, & antiqua ejus nomina, 775. *Antiochia Mygdonia* Græcis dicta, 775. Persis à Joviano prodita. 774
Nicæa in Bithynia conditores Hercules, Bacchus, Nicæa &c. 247. cum Nicomedia contentiones de Primatu, 791, 884. *Primi Provincia* in nummis. 364
Nicolai palmæ fructus unde, 317. patria, *ibid.* iidem cum Caryotis, 329. item placentæ ex iisdem, 330. mentio in Talmude, 329. ab Isidoro *Nicolai* & *nucales* male ut diversæ palmulæ. *ibid.*
Nicomedia præstantior studiis, Nicæa spectaculis, 567. Aquila & Serpens in ejus nummis, 191. Triremis in aliis, 648. *Metropolis* vulgo in iisdem, 648, 885, 887. item *Metropolis Prima*, aut *Metropolis & Prima*. 885, 887
Nigredo inter formæ munera, 372. oculorum stibio

stibio procurata. *ibid.*
Νικανὼς Persarum Satrapa. 379
Nilus in nummis cum Hippopotamo, 132. cum pueris circumstantibus, *ibid.* dicti iidem τέκνα Νείλου, *ibid.* incrementa ejus per Sphingen ex Leone & Virgine, 212. animalia ejus cum humana & belluina forma, *ibid.* idem cum ornamento capitis è Loto. 261
Nimbi de nummis theatralibus. 762
Nobiles apud Romanos, penes quos jus imaginum. 37
Noctua Minervæ sacra, 123. sapientiæ symbolum in nummis, 124. in nummis Megaræ urbis Siculæ, & quare. 356
Nomina Urbium, Conditorum, & Gentilia quandoque eadem. 467
Nominum Romanorum commixtio deficiente imperio, 449. transpositæ sæpe sedes apud scriptores Græcos & Romanos, 503. Nomina tria gestare soliti nobiliores, neque omnes tamen. 506
Nomen Proprium apud Romanos quale, 504. quando Gentile, quando Cognomen, quando Prænomen, 505, 506. non semper Prænomen sub Republ. 507. quando Cognomen, quando Prænomen, 507, 508. neque semper Cognomen, 508. quando Gentile. 506
Nomina Mulierum cum Mariti Cognomine apud Romanos, 508. duo nomina frequentia, 510. Augustarum vulgo sine Prænominibus. *ibid.*
Nomina Patrum in Filiis rara apud Græcos, 582. exempla in auctoribus & nummis, *ibid.* Filiorum paullo aliter inflexa, *ibid.* ab Avis petita apud Athenienses, exempla è Platone, 513. mos improbatus Chrysostomo, *ibid.* Christianorum è Sacro Fœdere, aut nominibus Martyrum. *ibid.*
Nomina Romana Græcis retenta, ubi in propria transierant, sicut Πεῖος, Μάγνος &c. 725. Nomen in eadem Gente modo Prænomen modo Cognomen. 519
Nominum mutationes ex testamento fieri solitæ, 606. ominosorum mutationes, & quando, 630. nomina fausta. *ibid.*
Nomina Impp. defunctorum sæpe postposita superstitibus, in Rescriptis Jurisconsf. Exempla. 754, 755
Nomina urbium composita à Græcis vulgo resoluta, ut Νέα πόλις, Αδάμ τεῖχος &c. 769
Norica juventus, 844. Norici inter custodes corporis Cæsarianos. *ibid.* Noricum ferrum, æs, metallum, *ibid.* Noricum male à Stephano de urbe. 770, 844
Numa in denariis gentis Calpurniæ & Pompeiæ, 536. cur cum diademate in iisdem, 470
Numerarii tractantes rationes publicas civitatum, 798. ad exigenda reliqua tributaria, 812
Numerii prænomen peculiare Fabus. 513
Nummi, varia de iis judicia, 3. antiquitas, 4, 11. duratio, 12, 13. comparatio cum aliis monumentis, *ibid.* nobilitas, veneratio & unde, 1, 19. aurei soli cusi ab Impp. Rom. & dein Francorum Regibus, 22. dignitas, 21, *& seq.* voluptas, 30. qui præ cæteris elegantes, 35. è Romanis Impp. ab Augusto ad Severum. *ibid.*
Nummi vulgo Crotoniati, 44. alii falsi & adulterini. 44, 45
Nummorum varia argumenta, 47. utilitas multiplex, 49. autographa, 50, 900. vetustas ex vestigiis antiquæ scripturæ, 74. totidem symbola ad vitæ usum, 93. regnandi artes & Principum officia in iis. 94, *& seq.*
Nummorum utilitas ad notationem & origines locorum. 239, 882, *& seq.*
Nummi, quam multa in iis ænigmatica & ignota, 247. difficultas in iis tractandis & explicandis. 587, 588
Nummus Parthicus aut Persicus. 287
Nummorum studium olim celebratum, postea neglectum, 495. eorum restituendorum mos antiquus ac unde, 644. Nummi signati in inaugurationibus Cæsarum. 662, 663
Nummorum præstantia & utilitas cum inscriptionibus lapidum comparata, 757. antiquitate potior, item varietate, facilitate transportandi, elegantia, 758, 759. inde cognitio statuatum, locorum, Siciliæ in specie, 759. in Historia Augusta potior. 760
Nummorum utilitas ad Militiam veterum, 847. item navalem, *ibid.* Successorum Alexandri apud Indos nomina è nummis eruta juxta Arrianum. 863
Nummorum Europæ, Asiæ, Africæ tum ante tum sub Impp. Romanis cusorum quanta adhuc copia, 882. quot locorum index ab auctore confectus cum Cæsarianis nummis. *ibid.*
Nummorum utilitas in sanando aut illustrando Stephano de Urbibus, aut restituendis Urbium ac Gentilium nominibus, 900, 901. varietas in iisdem tradendis, & ex quibus fontibus. 907, *& seq.*
Nummi Græcarum & Asiaticarum urbium cum Romanis inscriptionibus & quare. 914
Nux Pinea in nummis, 268. insigne Augustæ Vindelicorum, *ibid.* in nummis Mamertinorum, Syracusanorum, *ibid.* Myrinæ Æolidis, 269. Catinæ, & quare, 271. frequens in Bacchi mysteriis, 269. Thyrsorum fastigio imposita, *ibid.* Græcis κῶνος, στρόβιλος, 269, 270. Cereris simulacro apposita & quare, 269. vetita gentibus vendi juxta

xta Talmudem. 271
Nymphæa alba in nummis. 338
Nysæ urbes plures. 142

O.

O & A promiscue in nummis Dorici sermonis. 908
O littera pro Dipht. Ου in nummis Græcis, 73. apud Ionas frequens. 76
O & Αυ promiscue in nummis, ut Fostulus pro *Faustulus*. 80, 81
O pro *Αι* Dipht. in iisdem. 80
O pro Υ in iisdem. *ibid.*
O pro Ω in nummis Græcis. 706, 908
Οξυλ@ in nummis Chiorum. 221, 791
Occonis errores frequentes in citandis nummis Græcis. 90, 598
Oceanus Ταυρόκερως dictus & quare. 360
Οι pro *Οε* Dipht. in nummis Romanis. 80
Olea in nummis Atheniensium. 272
Olympius Hadrianus in nummis & quare, 743. Hercules, Caius, Juppiter in iisdem, 744. Commodus. 745
Olympia ludi Hadrianales unde contra Scaligerum. 744, 745
Olympium locus in Delo & unde. 744
Opera subtilia & exigua commendata. 33
Orus in Isidis gremio in nummo. 259
ȣ compend. pro ου in nummis. 82
Ophiusa seu Οφιὸεσα Rhodus, Cyprus, aliæ urbes & Insulæ contra Bochartum. 278, 279
Origini Aug. in nummo. 768
Origines urbium per insignia nummorum indicatæ. 881
Orthographia è nummis & lapidibus petenda, 82, *& seq.* in Græcis nominibus ex nummis adserta, 84, *& seq.* in Romanis. 91, 92
Orthographia locorum è nummis adserta. 900, *& seq.*

P.

P pro B in nummis Romanis. 79
P in signo militari h. e. *Principum*. 558
Π. Π. h. e. Πατὴρ Πατρίδ@ in nummis, non Πεῖ@ Παρθικὸς juxta Tristanum. 725
Palma in nummis Tyri, Damasci, Judææ, Alexandriæ, Siciliæ, Africæ, Coloniarum Phœniciarum in Hispania, 272. in nummis Carthaginensium & quare. 304, 883
Palmæ Siculæ, Africanæ, &c. humiles, majores, steriles, frugiferæ, &c. è nummis illustratæ, 301, *& seq.* humiles quomodo Arabibus dictæ. 302
Palmæ steriles in nummis Siculis, 301. Babyloniæ, è quibus lecti & vasa, *ibid.* aliæ ex iis dictæ Regiæ, 302. Siculæ immaturæ, 302, 303. item in Hispania, 303. Palmæ feminæ solæ dactylos ferentes flore masculæ fecundatæ. 303
Palmarum gradiles trunci ad scandendum, 311. modus scandendi apud Arabas & Ægyptios. *ibid.*
Palmæ diversæ fructu, magnitudine, figura, 311. genera apud Plinium undequinquaginta, 312. apud Arabas plura ceu LXX. 312, 316. quædam in quinos truncos divisæ. *ibid.*
Palmæ irriguis aquis gaudentes, 320. inde Phœnicibus Σιχαρ & Σιχαβάλανοι, Josepho *irrigua*, 318, 320. pluvia juxta & aqua scaturiente gaudentes contra Theophrastum. 320
Palmæ in nummis Panormitanorum, 302. Selinuntiorum, 304. Hierapytnæ Creticæ, 305. trifida in nummo Camaræ, 307. Cypriæ in nummo Lapethi & quare, 312, 883. Ægyptiæ, 313. Alexandrinæ, 314. Ægyptiæ non omnino steriles, optime Thebaïcæ. 314, 315
Palmæ Phœniciæ, 316. in nummis Tyri, Aradi, &c. *ibid.* Syriacæ in nummis Damasci, 317. Judaicæ, Judææ symbolum in nummis, 326, 327. *in adden.* in nummis Sepphori in Galilæa, *in adden.* in Convallibus Judææ optimæ, 325. Palmariæ Syriæ & Judææ Convalles. 319
Palmarum fructus Græcis βάλανοι, φοινικοβάλανοι, 318, 323. Syris & Phœnicibus Trageinata, Σιχαρ &c. 318. item *Nicolai*, *Caryotæ*, vid. *supra.* in Perside præstantissimæ & quomodo dictæ. 333
Palma duplex Caryota & Communis, 325. Palmæ in sacris gentilium, 328, 329. hinc à Judæis vetitæ gentibus vendi, 327. quæ viles & plebeiæ palmulæ, 315. quomodo eædem Arabibus dictæ, 316. quæ servari solitæ. 315
Palmarum rami præmia victorum unde vasis inserti in nummis, 299. iidem Laconibus Σαγὶρ & quare, 300. Principum liberi per Palmæ ramos designati. 301
Panormus Colonia & Regia Carthaginensium in Sicilia, 304. vetus insigne Aquila. 235
Panum Gradilium distributio ubi & qualis, 820, 821. iidem seu Panes Civiles quotidie distribui soliti. 821
Panthera Baccho sacra, in nummis, 123. geminæ currum cum Baccho & Ariadne trahentes, 242. Bacchi symbolum Philostrato, 123. ideo quod vino dedita, *ibid.* ebria capi solita juxta Oppianum & Arabas, 165. ob maculas Heb. *namer*, Rom. *varia*, 168. familiares in Caria & Lycia, *ibid.* celebritas ejus in ludis Romanorum. *ibid.*
Pantheræ, Tigres, Leopardi confusi vulgo in monumentis antiquis. 169

Pantheriscus Bacchi simulacris adpositus, 165. exempla è nummis. ibid.
Parcæ in Theologia gentilium modo eædem cum Fatis, modo Fati dominæ, 838, 839. earum sacra in ludis sæcularibus, 839. item apud Phæacenses, ibid. earum typus qualis. 838
Πάρδαλις eadem cum Panthera. 169
Πάρεδρος seu Adsessor Deorum à Consessore diversus. 651
Parere de urbibus tanquam matribus. 643
Παρουσία pro efficacia numinis. 388
Parthenope Siren in nummo, 224. alia quam vulgo traditur. 225
Parthicus unde dictus Labienus. 526
Parthorum mos sagittandi genu flexo, 228, ἀγκυλότοξοι, ibid. Parthorum vulgus pileatum. 429
Pater Senatus in nummis Commodi, 106. Patris Patriæ titulus à Tiberio recusatus. 97
Patres Patriæ unde & quando Cæsares dicti, 714. quando J. Cæsar, Augustus &c. 715. quando dilata appellatio. 715
Pater Hominum Cyrus unde dictus, 716. Jovis exemplo. 717
Patres Urbis, Coloniæ, Ausonii, Latii, Orbis, in monumentis antiquis, 717. item Castrorum, Exercituum, Legionum, Senatus, 718, 719. eadem Augusti fastigii vocabula, 719. Patres Senatus unde & qui Cæsares dicti. ibid.
Patres dicti in nummis consecrati Cæsares, ut Divus Trajanus aut Divus Pertinax Pater, item Patri, & unde, 718. item ab eorum successoribus etiam alienis in Cod. Theod. ibid. item Sacrorum Antistites Gentiles & Christiani.
Patientia in nummo Hadriani. 120
Patritiatus Procopio τιμὴ ἀνάπαυλ@. 677
Pautaliæ urbis Thracum varia insignia in nummis. 185
Pax Augusti in nummis, & quare, 848, 849. item Orbis Terrarum, 849. Pace Fundata, Fundator Pacis, Ubique Pax, ibid. Pacator Orbis, Pax Fundata cum Persis, 850. Pax Æterna, Perpetua, ibid. Item, Equitum, Publica, Pacis Eventum, ibid. Pacis typus, 851. Pax Germanici seu Vitellii in nummo. 851
Pecuniæ signatæ origo an infra Palamedem. 12
Pegasi fabulosi, 234. in Æthiopia quales juxta Plinium, ibid. ita dicti veloces equi apud Romanos, 225. iidem Africæ symbolum & quare, 239. frequentes in nummis Corinthiorum cum Bellerophonte & Chimæra, 236, 237. item Corcyræorum, Syracusanorum, & quare. ibid. & 238, 883
Pegasus in Corinthiorum moneta πῶλος dicta, 238. Antinoi, Comæ, Berenices, Auroræ, Hesperi victor, juxta nummos & poëtas. 239
Πεῖος Græcis pro Pio. 724, 725
Pelamides in nummis Byzantinorum, 201. piscatio ibi copiosa, ibid. soboles Euxini maris. 202
Pelles olim Heroum indumenta, item Philosophorum &c. 345, 346. Ascetarum inter Christianos. 346
Pentecoste per Spicarum Manipulum in nummo, 445. dicta festum Septimanarum, item Messis, ibid. Judæis tempus illud dictum Numerus Manipuli. ibid.
Pergamenorum Reges, 468. Pergameni per Ceteios designati apud Homerum, & quare. 480, 482
Pergami conditores Telephus, Æsculapius, 482. postremus in ea cultus, 485. Fluvii eam præfluentes aut intermeantes. 485, 891
Perinde Decennales in nummis, 874, 875. περίοδος de annuo circuitu, item decaeteride. 874, 875. inde novæ Epochæ, festivitates. 875
Permissu Imperatoris aut Procons. signata moneta, juxta inscr. nummorum. 555
Persarum Reges usi capite arietino pro Diademate, 362. Fratres Solis & Lunæ item Dei dicti, 411. & Reges simpliciter, 430. non ævo Chrysostomi, 431. item Saansaan seu Reges Regum. 432
Persea Ægyptia Isidi consecrata, 260. cum vulgari Persica confusa, ibid. fructus oblongus & Amygdalæ instar, ibid. & 265. instar Dactyli, unde Arabum vox quædam.
Persea arbor in Ægypto frugifera, apud Rhodios sterilis. 276
Πεύκη Theophrasti de Pinu. 270
Phaëton cum Quadrigis annulo insculptus. 34
Phagrus Niloticus, 206. ab Apro diversus. ibid.
Phidiæ simulacra subtilia. 33
Philadelpheus flos in Parthia familiaris. 291
Philænis Leucadia & Samia diversæ, 764. posterioris epitaphium. ibid.
Philæterus an cum Regis titulo in nummis, 468. an cum diademate. ibid.
Φιλαλέξανδροι quales. 448
Philellenes dicti Arsacidæ in nummis & unde, 436. item qui alii Reges exteri. 438
Philippus Imp. an Christianus? Contrarium è nummis. 875
Philoclaudius Herodes in nummo & qualis. 444
Philoromæi qui Reges dicti in nummis, 439. quanta in eo nomine dignitas, 441. qui eo titulo appellati. 442
Φιλόχριστοι qui, 450. Impp. in Actis Conciliorum, & Adden. Φιλόχριστος de eorum imperio, item sede Byzantio, ibid. Cæsares φιλοχρίστατοι. 450

Phœnicia litteræ an eædem cum Punicis, 64, 65. an cum Samaritanicis, *ibid.* an Hebraicis seu Chaldaicis magis adfines. *ibid.*
Phœnix an fabulosus, 243. figura ejus in nummis, 241 origo fabulæ an ex Palma in Syagris renascente, *ibid.* symbolum Resurrectionis apud Christianos, 243. inde in Cœnotaphiis Martyrum depictus, *ibid.* symbolum Æternitatis in nummis Cæsarum, 244. hinc *aeterna avis* Claudiano, *ibid.* Solis imago, & Soli sacer, unde cum corona radiata in nummis. 245
Phrygia pars Asiæ Proconsularis. 571
Pictorum, cælatorum, aut sculptorum licentia, 233, 240. mos ad sua tempora respiciendi in exprimendis antiquioribus Heroibus. 470
Picturarum duratio, 14. fragmenta veterum picturarum, 15. prima rudimenta quam inconcinna. 249
Pietas cognomen L. Antonii in nummo, 532. Provinciæ, 533. in nummis Augustarum qualis, 721. Pietas Romana in nummis, 723. Pietati Senatus in aliis, 722, 723. Pietas Mutua, 723. Pietas inter epitheta Impp. Constantin. 723. de Pontica Diœcesi. 723
Pinus ramus infra lectum Cereris & quare, 267. in nummo Carinæ. 270. Pinus statis diebus in Cybeles sanctuarium intromissa, 272. Pinus celebritas. *ibid.*
Pisces Polypus, Sepia, Cammarus, Pompilus in nummo & quare. 202
Pius unde dictus Antoninus, 724. Pii in nummis Metellus, Scipio, Catinenses fratres, 532, 533, 721. Pii cognomen quando & à quibus Cæsaribus usurpatum, 720. à Syriæ Regibus, 721. duplex ejus ratio in nummis Cæsarianis. 721, 722
Placentæ è Dactylis & Caryotis in Oriente frequentes, 330. *Nicolai* eædem dictæ, *vid.* Nicol.
Plancia & Plautia gentes diversæ apud Romanos. 168
Plancius Varus Bithyniæ Proconsul in nummis. 167
Plantæ à natali solo denominatæ, 339. insignia locorum in nummis Græcorum & Barbarorum. 272, 291
Plebei Urbanæ Frumento Constituto, in nummo Nervæ. 821
Plinii Junioris imperium in Ponto quale, 566, 567. Pollio Proconsul Asiæ sub Hadriano & Antoninis. 43, 483
Pompeiopolis duplex, 527. alterius in Cilicia nummi cum Pompeio, item cum Arato & Chrysippo, *ibid.* Gentile Luciano Πομπηϊουπολίτης. 529
Pons à Lepido refectus in nummo, 582. Pontium instructio inter opera Principum, 581. Pons Trajani Danuvius in nummo, 858. alii pontes. *ibid.*
Ponti Metropolis Prima Amasia in nummis & quare. 585
Pontifices Maximi Rom. quomodo Græcis dicti, 538, 539, 540. quandoque Romanis *Pontifices* simpliciter, 539. Pontifices Max. quamdiu dicti Impp. Rom. 691. dignitas ea perpetua, 696. item velut hæreditaria, 698. appellatio penes seniorem Augustum, 699. munia ejus quæ, & à quibus Impp. gesta, 679, 700. retenta appellatio in nummis aliquot Constantini, 700, 711. quid eadem dignitas exigat ab Impp. 184
Pontifices in nummis candidati imperii. 699
Poppæa Neronis cur *pia* Josepho dicta. 618
Porciæ gentis commentarii. 498
Potus Cereri sacer. 123
Præconum capita Niloa loto redimita. 259
Præfecti extra ordinem missi ad ordinandas liberas civitates Asiæ, Achaiæ, 569, 570. quomodo iidem Græcis dicti. 569
Præfecti Fabrum an in denariis Romanis designati juxta Ursinum, 557. Præfecti Classis & Oræ Maritimæ in nummis. 558
Præfecti Urbis quomodo in nummis designati, 549, 550 an jus sellæ Curulis haberint. *ib.*
Prænomina propria nomina singulorum cujusque Familiæ, 505. Prænomen commune & appellativum quandoque. 506
Prænominum usus parcior olim, primo unius tantum, 511. multiplicatus sub Cæsaribus, *ibid.* duplex etiam in denariis ante Cæsarum tempora contra Reinesium. *ibid.*
Prænomina quædam uni genti peculiaria, 513, 514. Appii & Servii Claudiis & Sulpiciis, 515. quædam prohibita quandoque ut infausta. 518, 519
Prænominibus solis designati sæpe à Græcis Romani, 516. quandoque etiam à Romanis, 517. delicatioribus gratum, *ibid.* Prænomina Parentum in filiis & Nepotibus frequentata. 511, 512
Prænomina Mulierum olim usitata, 509. post desueta, tandem repetita. 509, 510
Præsens Juppiter, 390. Præsentes & Præsentissimi Dii in Inscriptionibus seu Επιφανέστατοι. 390, 391
Præsides de Legatis Augusti & à Proconsulibus distincti, 572. etiam ab utrisque diversi. *ib.*
Præsides Consulari Potestate in nummis & lapidibus, 568, 569. Præsides quandoque non Provinciæ, sed Metropoleos, inscripti, ut *Præses Antiochia.* 880
Prætorium in nummo. 578
Primus pro cognomine, 522. Primi Flamines. 55
Primi Asiæ qui in nummis, 584. Primi Provinciæ Nicæenses in aliis, *ibid.* Πρῶτοι seu Pri-

Prima, Romanis Metropoles, 885. Prima seu πρώτη quatenus à Metropoli diversa, 886. quatenus eadem, *ibid.* Primæ sedis & Metropoleos discrimen, 885, 887. Primæ plures urbes in eadem provincia dictæ. 886
Primi Decennales in nummis. 875
Principis artes & officia in nummis expressa, 94. 98. *& seq.* vocatio à Diis & ad quid, 99, 100. Providentia, *ibid.* Tutela orbis, 102. Religio, 103. Pietas & cura sacrorum, 104. item Justitiæ, Annonæ Indulgentiæ, Lætitiæ publicæ, 105. Consensus & Concordiæ studium cum aliis ordinibus, 105, 106. Morum regimen, 106. Liberalitas, 107. Profectiones ad sublevandas Provincias, 108. Laberorum cura, 109, 110. Belli artes, 110. Pacis, 111. Munificentia, Reges dati, 111, 112. Tranquillitas, Constantia, Libertas sub eodem, 112, 113. finis principalis Salus & Felicitas publica, 114, 115. merces ejusdem, Æterna Memoria, fides divinitatis, cultus posterorum. 116, 117
Principum Juventutis officia, 110. quomodo iidem in nummis designati, 551. ita appellati candidati imperii in nummis, & quales, 664. iidem principes Equitum dicti & quare, 665. designati per figuras Equestres, *ibid.* iidem seviri Turmis Equitum, 666. item signiferi, 667. quando primum Principes Juventutis, post Cæsares renunciati. *ibid.*
Privati omnes extra Imperatorem etiam Consules. 739
Privilegia & Prærogativæ locorum in nummis, ut Primates, Metropoleos, &c. 884, 885.
Proconsulum Proprætorum & Procuratorum nomina confusa sæpe apud Interpretes. 571
Proconsulum mentio in nummis, 562. de Populi Magistratu in iisdem. 562, 563
Proconsulatus Cæsarum in nummis quare vulgo omissus, 709. quando titulus à Cæsaribus adsumptus, *ibid.* à Nerva seu Trajano obvius in monumentis antiquis, 710. unde ad Cæsares translatus, *ibid.* in quibus nummis occurrat, 711. tributus vulgò candidatis imperii, 712. vis ejusdem dignitatis, *ibid. &* 713. eadem quæ *majus imperium* in Digestis, 712, 713. prærogativa illius dignitatis. 713
Proculeius cognomen Cominiæ gentis. 563
Procuratores Cæsaris ἐπίτροποι διοικηταί. 572
Profectio Aug. in nummis. 825
Proprætorum appellatio unde orta, 559. ad militarium provinciarum Rectores translata. 560
Proquæstores in nummis & marmoribus. 552
Protonobilissimi, protosebasti, protopatritii, protocancellarii in aulâ Byzantinâ. 668
Protriumviri Monetales. 554
Providentia Deorum in nummis, 99. inde adserta, *ibid.* quæ ejus symbola, *ibid.* Providentiæ Principis symbolum in iisdem gubernaculum & quare. 100
Providentia Deorum Quies Augg in nummis. 849
Provinciarum præfecturis variæ temporibus gestæ conjunctæ sæpe in monumentis antiquis, 562. Provinciæ aliæ Consulares, aliæ Proconsulares, 568. Provinciarum Cæsaris & Populi crebra permutatio. *ibid.*
Provinciarum Romanarum varia conditio, 804. quare Populi seu Proconsularium graviores, quam quæ erant Augusti. 805
Pruna Damascena in nummo, 318. Græcis κοκκύμηλα. *ibid.*
Prusenses alii Maritimi, alii ad fluvium Hypium ex nummis, 77. Prusa ad montem Olympum. 78
Prytanes in nummo Smyrnæorum, 492. alibi in Græciæ & Asiæ urbibus quam Athenis, 493. Rhodiorum summus Magistratus ex Appiano, *ibid.* inde πρυτανεύειν moderari. *ibid.*
Ptolemæus Dionysius quis aut qualis, 400. Gallus idem dictus. *ibid.*
Pudicitia in nummis Augustarum, 94. sacerdotes ejus in monumentis antiquis, 95. Patritia, Plebeia, Augusta. 96
Puellæ Faustinianæ quales in nummo, 623. pueri alimentarii. *ibid.*
Punicæ litteræ interpolatæ, 65. ab antiquis Phœniciis diversæ. 64, 65
Purpura tum è conchâ, tum è Florum aut Herbarum succo, 282, 283. Rhodiaca, 282. purpureus color eximiè rubens, *ibid.* Cythæra πορφυροῦσσα dicta à purpurarum copia, 285.
Puteal Libonis Ara non Tribunal. 578
Pygargi animalis nomen unde, 157. è Caprearum & Damarum genere, *ibid.* in Africa ridem obvii. *ibid.*
Pyrrhus Ligorius judicium de ejus Collectionibus antiquariis ineditis, 139. argumenta earundem. 140
Πῶλος Corinthiorum moneta cum Pegaso, 238. item meretrix. *ibid.*

Q.

Quadi frequentes in rebus Marci Imp. & ante, 833. Reges eorum confirmati ab Impp. *ibid.* Rex à Pio iis datus in nummo. 832.
Quadragesima Remissa in nummo Galbæ, 797. an de summa litium, an de portorio, 797, 798. Quadragesimæ vectigal publicum in Atabularium, 798. Quadragesima Atheniensium. 799
Quæstores in denariis, 551. Quæstores ab ærario, aut ad ærarium. 552
Quatuorviri monetales in nummis. 552, 553
Quindecemviratus sacerdotium in nummis per

per Sibyllam & Tripodem cum corvo designatum, 543. Apollini sacrum. *ibid.*
Quinquennales, & Quinquennales Iterum & quales in monumentis antiquis, 645. Duumviri Quinquennales, Quinquennales Perpetui, *ibid.* Quinquennales de ludis in nummo Postumi. 646
Quirini nomen in denario & quare, 542. effigies in alio. 543

R.

Rector Orbis in nummis, ejus officium. 100, 101
Redemptores de publicanis. 799
Reges dati exteris gentibus à Rom. Impp. 11t. 829. Rex Parthis Datus in nummis, 830. Armeniis, 831. Quadis, 82. Ponto Euxino, 830. mos servatus in dandis Regibus. 831
Reges, Reginæ, Regna, de Impp. Rom. utriusque sexus, & eorum dominatione. 686
Reges Ægypti de utroque conjuge. 406
Reginarum Ægypti nomina cum Maritis in publicis actis. 406
Regionum nomina in nummis urbium adscripta. 896
Relaxare de præteritis tributis remissis. 815
Relevatio de futuris tributis remissis. 815
Religio in nummis. 103
Reliqua Vetera Abolita in nummo Hadriani, 811. Reliqua de fiscalibus debitis, seu Reliqua tributaria, publica, Reliquationes, 812. Græcis λείψανα, λοιπάδες, λοιπογραφίας, 813. à quibus exacta, *ibid.* dicta Vetera & præterita, 813, 814. per Indictiones remissa, 814. à quibus Impp. 816. immo à singulis juxta Procopium, 817. Item à Regibus Persarum & Lacedæmoniorum, aliis, 817. mos in iis abolendis. 817, 818
Reliquiarum apud Gentiles studium & exempla, 5. 6. multiplicatæ interdum apud eosdem. *ibid.*
Requies Optimorum Meritorum in nummis. 116
Restitutor Achaiæ, Africæ, &c. in nummis Hadriani, 827. item Nicomediæ in singulari nummo, *ibid.* Numidiæ in alio, 828. Generis Humani, Urbis, Orbis, Reipubl. Monetæ, in nummis. 828, 829.
Rex de Persarum Rege, 430. non ævo Chrysostomi. 431
Rex Regum Persis *Saansaan*, 432. in nummis Arsacidarum, 429. à Persis profectus titulus, 430. qui ita olim dicti, 433. etiam Impp. Romani, 434. titulus quid notet. *ibid.*
Rhenus bicornis in nummis Postumi & quare. 360
Rheticæ copiæ, alæ, cohortes. 843
Rhinoceros visus Romæ ludis sæcularibus Domitiani, 136. cum uno cornu non duobus, *ibid.* & 137. sæpe Romæ in spectaculis, 138. cum Elephante in nummo, *ibid.* male cum Hebr. *Reem* confusus. 147
Rhodus an à Rosa, 278. unde nata illa derivatio, 280. aliæ etymologiæ, 278. Ὀφιοῦσσα dicta à serpentum copia, *ibid.* quæ Rhodi eximia nascebantur, 280. Rhodia radix, uvæ passæ, caricæ, &c. *ibid.*
Rhodii Ἐλεύθ. seu *liberi* in nummo, 784. libertates eorum variæ periodi, *ibid.* Rhodiorum δίδραχμον, 790. Rhodii sacrificantes Phorbantis adventui. 826
Roma sacra, sacratissima, item Dea in nummis, 414. inde nomen blasphemiæ in Apocal. 415. Urbs Æterna quando dici cœpta, *ibid.* item βασιλίς, βασιλεύουσα, Regia, Regnans Augustissima juxta Constantinopolim. 687, 880
Romanensis Ecclesia, Pistor in monumentis antiquis, 844. *Ρωμανησία ἀγορὰ* de foro. 845
Romanorum studiorum circa res antiquas, 61. consilium in cudendis nummis Cæsarianis. 94
Romulus in denariis gentis Mummiæ, 536. Romulus Augustus, Pius & Commodus in nummis dicti. 746
Rosa an in nummis Rhodiorum expressa, 273. celebriores Rosæ Prænestinæ, Campanæ, &c. 280. Puniceæ. 285
Rostra Vetera & Nova in nummis. 578

S.

S Vice R in antiqua Romanorum scriptura, exempla. 60
S & X à librariis confusa, 79. S post X in nummis. 79
S finalis sublata in variis nummis Romanis. 80
Σίγμα quæ antiqua forma apud Græcos, 54. Σ non C, *ibid.* pro Ζῆτα in antiquis nummis, 75. Σδ pro Z Dorum seu Æolum proprium, exemplum è nummo. 76
Saa *Rex*, *Dominus* Persis, 432. hinc *Saansaan* Rex Regum. *ibid.*
Sacerdos Divi Augusti Livia & Antonia in monumentis antiquis, 609, 610. Sacerdotia Viduarum aut Virginum apud gentiles, 610. Sacerdotia Divorum à propinquis adsumpta, *ibid.* Sacerdotia apud Romanos, Ægyptios nulla olim mulierum, at apud Græcos. 610, 611
Sacerdotes renunciati candidati imperii & quare, 669. dicti *capi*, *creari*, *nominari*, *cooptari*, & quomodo, 671. Sacerdos Cooptatus In Omnia Conlegia Supra Numerum in nummo Neronis, 671. Sacerdotes supra numerum quales. *ibid.*
Sacerdotiis pluribus unus ornatus apud Romanos. 672, 673

Sacerdotii signa in nummis, 673, 674. raro quondam collatum in adolescente, 673. Sacerdotes pueri apud Græcos, 674. Sacerdotia nobilium propria apud Romanos. *ibid.*
Sacerdotia peregrina quandoque ab Impp. adsumpta. 540
Sacerdotii & principatus jura conjuncta, 691, 695. cujusmodi Impp. Romanorum, 695. Sacerdotes Duumvirales, 692. Sacerdotum nomina nummis aliisque monumentis publicis præscripta, 642, 643. anni iisdem signati, 694. primi Sacerdotes seu Ἀρχιερεῖς in monumentis antiquis. 694, 695. per *præsidatus* & *præfecturas* designati ab Ulpiano, 695. Sacerdotales præsides. 697
Sacerdotes perpetui seu διὰ βίου, 697. hæreditarii seu διὰ γένους. 698
Sacrorum communio inter urbes dissitas, 794. eadem nummis expressa. 793, 794.
Sæcularia sacra in nummis, 852. item sæculum Novum de milliari. 853
Sagittarius de nummo Persico aut Parthico. 287
Salutis symbolum in nummis mulier escam serpenti porrigens. 174
Samacles seu satanas serpenti inequitans juxta Hebræos. 251
Samaria dicta *Sebaste* à temporibus Herodis. 771
Samaritanorum nummi, 67. litteræ an primigeniæ Hebraicæ. *ibid.*
Sanctum solum circa Hierosolymas, 782. sanctitas pro Asylo apud Tacitum, 782. ejus origo, *ibid.* sanctitas pro pudicitia. 96
Σανδαλιῶτις Sardinia à figura sandalii, 236. Sapientia Principis Providentissimi in nummo Constantini. 224
Sardium purpura eximia, 283. Sardis Asiæ, Lydiæ ac Græciæ prima Metropolis in nummo. 887
Satyrus è simiarum genere, 214. Satyrus & panthera currum trahentes. 242
Sauromates, familiare nomen Bosporanis aut vicinis Regibus. 464
Scorpiones Libyci, volucres non alati. 173
Scriptura nummorum aut lapidum non temere sollicitanda. 62
Scylla in nummis, 228, 219. à copia σκυλάκων seu canum piscium. *ibid.*
Sebastiani Erizzi frequentes errores in explicandis Græcis nummis. 307. 743, 845, 881
Σεβασμὸς Græcis pro consecratione, 677. pro Augusti fastigio, 678. Σεβασμιοὶ religiosæ contemplationi addicti. *ibid.*
Sebasti titulus inter honores Aulæ Byzantinæ. 684
Σεβάζεσθαι Augustum vel Augustam renuntiari. 685
Seleucia ad Calycadnum cur *Aspera* & *Trachiotis*, 786, 787. Libera & Metropolis in nummis. *ibid.*
Seleucia à Tigri. 894
Seleucus cum Taurinis cornibus & quare. 364, 365
Sella Curulis in nummis insigne Consulum, 544. Prætorum, Ædilium, Præfectorum Urbis, 544, 545. cum Corona una aut pluribus & quare, 584, 585. Diis, ac dein Regibus, Cæsaribus absentibus aut mortuis posita. *ibid.*
Sella Curulis quare in nummo Ariobarzanis, 440. vulgo inter dona ad Reges amicos missa. *ibid.*
Sellæ Ephoreæ apud Lacedæm. 545
Sellenus fluvius seu Σελλήνους præterfluens Templum Dianæ Ephesinæ, 486. lapsus Tristaui inde. *ibid.*
Senatus Romanus *sacer* vel *sanctus* dictus, item *Deus* in nummis, 411, 412. item *Augustus*, 413. effigies ejus, 412. veneratio apud gentes & unde, 413. sacer ordo. 414
Septa cum Cancellis, Diribitorio, Ponte, Cista in nummo. 578
Septemvir Epulonum in nummis, 541. dignitas illius sacerdotii. *ibid.*
Serapidis varia symbola conjuncta in nummis, 194. imago in gemma Scipionis & quare. 535
Sergius Jacobita patria Rhesainensis. 773
Seriphii ab Atheniensibus deducti, an & à Corinthiis, 231. Seriphi conditores, *ibid.* Persei in eam adventus. *ibid.*
Serpentes sacri Æsculapio, 123. symbolum Felicitatis, victoriæ, salutis, 125. pro bonis Geniis, *ibid.* Isidem & Osiridem adumbrantes. 265
Serpentes duo, *vid.* dracones. incantationibus obnoxii, 179. Serpens loto coronatus in nummo, 263. cum cymbio aut caruncula, 263, 264. cum capite imberbi in nummo Nicomedensium, 181. Tridenti implicatus, 194. Equi dorso impositus in nummo Domitillæ. 250
Sestiæ & Sextiæ gentes Roman. diversæ in nummis, 549. & *in Adden.*
Severus dictus *Pertinax* in nummis, 754. item *Marci Fil.* 755
Seviri turmis Equitum quales apud Romanos, 666. seniores & juniores. 667
Sibylla in nummis Gergithiorum, item gentis Carisiæ, 217. Phrygia & Erythræa, *ibid.* symbolum Quindecimviratus in nummis. 543
Sicera de potione è palmulis inebriante apud Orientales. 331, 332.
Siciliæ symbolum tria crura. 144
Sicli Judæorum cum Manna & Virga Aaronis. 334

 Sicu-

Siculorum nummorum antiquitas. 12, copia & præstantia. 73
Sida herba Nilotica à similitudine cum malo punico, 275. *Sida* & *Σίδη* loca dicta ab eodem. 285
Sidon Asiæ Metropolis, 887. situs ejus & potentia maritima, Triremes, 779, 780. cum Tyro contentiones, 792, 793. Colonia in nummis & quando. 776, 793
Signa militaria hastatorum & principum quomodo expressa in denariis Romanis. 558
Signiferi juventutis seu principes. 667. & in Adden.
Σίκιμα & *Sichem* de eodem oppido. 770
Silenus cornutus in nummis, 370. de Charonda male explicatus. ibid.
Silphii Cyrenaici figura solum in nummis obvia, 258. illius nobilitas, pretium, 253, 256. Galeni ævo adhuc Romæ servatum, ibid. quando defecit, ibid. Batto à Cyrenensibus oblatum in nummis, 255. sollicitudo circa ejus custodiam. 257
Sinopensis Colonia à quibus deducta. 767
Sipylus Tantalis de Smyrna & quare. 895
Siren non in piscem ut vulgo, sed in avem desinens, 223, 226. an fabulosa, ibid. cum gallinaceis pedibus, 224. à voce Hebr. *Sir* seu Cantico, vel à *Σειρὰ* Græc. de avicula, ibid. cantus communis cum Musis, ibid. certamen cum iisdem, 225. sedes ubi. 226
Sirenes cur dictæ Centaurieidæ. 242
Sispita Juno pro Sospita. 84
Situs locorum in nummis passim indicatus & quomodo, 888. & seq. Situs in monte, ad montem, & sub monte. 895
Smyrna inter liberas civitates Asiæ Proconsf. 569. libera in nummo, 787. ejusdem princeps juxta Ephesum, ibid. Smyrnæi socii Romanorum, ibid. Concordia cum Ephesiis & Pergamenis in nummis, 792. quando inducta, 793. cum Atheniensibus, ibid. *Primi Asiæ* in nummis & quare, 884, 886. Homeri apud eos natales, Templum, porticus, moneta, 488. cum fluvio Melete, 891. Smyrna *in Sipylo* & sub *Sipylo* monte. 895
Solis imago in nummis Rhodiorum & quare, 281. Sol *ἀρχηγέτης* Rhodiorum. ibid.
Solymus Thermessensium Heros in monumentis antiquis. 478
Sorores dictæ variæ urbes ob concordiam aut eandem originem. 796
Soterus seu *Servatoris* cognomen in variis nummis, 380. cur Ptolemæi Lagi, ibid. Æsculapii & salutis, 381. Juppiter Soter, ibid. item Neptunus, Apollo, Æsculapius, Bacchus, Hercules, Castores, 382. item Reges consecrati, ibid. Medici, 383. Athenienses, 384. Augusti & Præsides Romani. ibid.
Σοῦκαι & *Σουσάκιμοι* de palmis irriguis, 318, 319. quare & unde 319, 320. Josepho similiter *Φοίνικες ὑπαρδεύομοι*. 320
Σοῦχις Crocodilorum species, 150. unde dicta. ibid.
Σώτειρ in casu recto & femin. item *Σώτειρα* non *Σώτειρα* contra Tristanum, 385. quæ Reginæ ita dictæ, 385. item Deæ Ceres Apameæ, Diana Syracusis, Proserpina Cyzici. 385, 386
Σωτήρια de ludis, in nummis. ibid.
Speciosus Dignus Eugenius Achilleus Sidereus in nummo Honorii. 854
Spectacula ludorum usitata in Metropolibus. 169
Spes in nummis per lilium. 118
Sphinx non omnis fabulosa, 211, 212. è Simiarum genere, ibid. unde fabula de Sphinge Oedipi, ibid. Ægyptiorum Sphinges sine alis, 212. è Leone & Virgine ad denotanda Nili incrementa, ibid. Sphinges Ægyptiæ ad muliebrem formam accedentes, Cebi ad virilem. 215
Sphinx Thebana de vate aut Sibylla, 218. unde dicta, 219. cur in Chiorum nummis expressa contra Tristanum, 216, 217, 218. in signaculis Augusti. 216
Spicarum Manipulus symbolum Pentecostes in nummo. 445. item Azymorum, ibid. alias Fertilitatis aut Concordiæ, 446. Spicæ insigne Italiæ, Siciliæ, Ægypti, Africæ, in nummis. 272
Spintriæ Tiberiani an in nummis expressi, 761, 762. quales iidem, ibid. & 763. quot numero occurrant in Cimeliarchiis. 763
Splendidissimæ dictæ vulgo Coloniæ & Metropoles in monumentis antiquis. 878, 879
Statuæ insignes, 15. earum copia, 16. durario, ibid. Statuæ Jovis Olympii præstantia, 32. è Nummis dignoscendæ. 759
Στεφανηφόρος Χ[illegible] unde in nummis. 221, 222
Stibium fucus muliebris ad nigredinem oculorum, 371, 372. inde nomen uni è filiabus Jobi. ibid.
Strobilus, vide Nux Pinea.
Stymphalis Arcadiæ volucris galeata & spiculis armata in nummo, 226. ab Hercule fugata, 227. pro Sirene male accepta, 226. aut pro Harpyia, 228. cur in denario gentis Valeriæ. ibid.
Sub armis apud Manilium quid notet. 643
Successorum Alexandri in titulis vanitas, 374. in Alexandro referendo studium. 348
Successio ab Hercule, Calidone &c. Leonis aut Apri exuviis expressa. 345
Sula pro *Sulla* in nummis. 79
Sultanes Turcis Rex Regum, 336
Σύνθρονος, *Συνώδυνος*, *Συνίδρος*, Consessores Deo-

Deorum, quo sensu. 657
Supra numerum seu supernumerarii sacerdotes, Legati, Militea &c. 671. 672
Surdini cognomen in gente Navia, Rasia. 521
Sus fœta Lanuvina in nummis, 337. cum variis symbolis Æneæ Anchisem ferentis, aut ardentis Ilii, 338. Sus in porta Æliæ urbis, & quare. 568
Symbolis cur usi Græci & Ægyptii, 93. cur Romani in nummis Cæsarianis. 94, 97. & seq.
Syngraphæ debitorum sæpe combustæ, 817, 818. exempla in nummo Hadriani. 811
Syria Provincia Cæsaris, 567. ejus Præsides in nummis Cestius, Quadratus, Silanus, & quando. ibid. & 861, 867
Syria Cœle, Commagene, Pieria, Palæstina in nummis. 896
Syromacedonum publica monumenta Græca lingua expressa. 323

T.

T In Θ ab Ionibus conversum. 76
T Orientalium in K Græcorum. 325
Tabularii iidem & Numerarii quales, 778. Tabularii fisci & civitatum. 813
Taciti Imp. profectio è nummis eruta. 826
Tamar apud Arabas & Ægyptios de siccatis palmulis. 195
Taras Delphino insidens in nummis Tarantinorum. 195
Tarsus *Hadriana*, *Severiana*, *Alexandrina*, *Antonina* à totidem Augustis in nummis, 201. dicta à fracto Pegasi, aliis Bellerophontis calcaneo. 236
Tarsensium nummus cum pede aut crepida, *ibid.* Tarsus *Colonia Libera* in nummo. 785
Tatius Sabinorum Rex cur in gente Vettia. 535
Tauri caput symbolum Eubœæ in nummis, 143. Tauri Mari & Fluviis olim immolari & quare, 362. Ταῦρος Ταύρειος Neptunus, Ταύρεια festum ejusdem, 360. Ταῦροι pincernæ in Neptuni sacris apud Ephesios. 358. Ταῦρος & Ταυροκέρως de Baccho, 355. Ταυροχόλια festum Bacchi, *ibid.* Taurina tympana Bacchantium. *ibid.*
Τεῖχος pro Castro. 176
Telephus Eurypyli pater, 482. sedes ejus. *ibid.* Pergami primus conditor. *ibid.*
Templum à Smyrnæis Tiberio ac Senatui dicatum, 412. Senatui ac Romæ, 215. Romæ & Augusto. *ibid.*
Templa pro Asylis, 781, 782. Dianæ Ephesinæ, 381. item Dianæ Pergææ. 782, 855
Templa Deorum & Dearum in nummis, 854. Jovis Capitolini, *ibid.* quando refectum, 855. Divi Julii, Augusti Restitui. à Pio & Faustina. 855. Gentis Flaviæ, Faustinæ, Pacis, 856. quando istud combustum, *ibid.* Æsculapii, Urbis. *ibid.*
Templum Veneris Paphiæ in nummis. 481
Temporum Felicitas in nummis & quare, 726. beatitudo, 727. infamia. *ibid.*
Theatra non diuturna. 14
Θεολόγος appellatio de Glucone, item Seleuco. 593
Θεὸς Αὐτοκράτωρ in nummo Caii, 453. Θεῶν Ἀδελφῶν in nummo Philadelphi & Arsinoës, 404. Θεᾶς Σωτῆρος in nummo Cleopatræ. 385
Θεοφάνεια & Θεοφάνια de Magorum adparitione, Christi Baptismo. 329
Thermæ in nummis. 858
Thracia Cæsaris provincia, 561. Thracum numina Cybele, Bacchus, 185. Thraciæ Reges aliquot in nummis. 467
Thus arbor ignota Romanis, 335. Ramus Thuris in duobus nummis, 335, 336. insigne Arabiæ in iisdem. 272
Thyrsus symbolum Liberalium in nummis. 545
Tiara vel Cidaris promiscua, 429, 455. insigne Persarum Regum, 427. Parthorum, 428. in nummo Tigranis cum Stella & Diademate, *ibid.* Tiara cum Diademate insigne regium Persarum & Armeniorum. 457. Tiara etiam propinquorum Regis, 460. Sacerdotis Metropolitani, 458. Tiara cum falconibus, *ibid.* Persica Tiara cum alis Pavonis, *ibid.* cum Stella, 458, 459. Tiaræ diversæ, 459. aliæ acutæ, aliæ rectæ, aliæ Regum, aliæ Procerum, *ibid.* etiam promiscuum Persarum gestamen. *ibid.*
Tiberis in nummo. 852
Tigris Baccho sacra. 323, 164
Tituli devictarum gentium in nummis Cæsarianis quales, 748. apud Persas à victoris filio demum adsumpti, *ibid.* ambitio Augustorum in iis adoptandis. 748
Tomi Metropolis Ponti in nummo. 885
Tragelaphus non solum apud Phasim amnem, sed & in Syria & Arabia, 157. an fabulosus, 158. descriptio ejus à Bellonio tradita. 161
Trajani opera in nummis Circus, Portus, Forum, Basilica, Via, Aqua, Bibliotheca, Pontes. 858
Trajectus per Triremin in nummis. 101
Tranquillitas in nummis. 112
Transpositiones inscriptionum frequentes in Thesauro Gruteriano. 725, 726, 735
Tribunitia potestas cur in aliquot denariis gentium Romanarum cum effigie Augusti, 537, 558. in nummis Cæsarum & unde, 701, 702. anni imperii per eam signati, *ibid.* & 871. hinc plures anni Tribunitiæ Potestatis, quam principatus in iisdem. 701, 874

Tribunitiæ Potestatis & Tribunorum Plebis discrimen, 538, 702. vis illius Potestatis & prærogativa, 703. Tribuni plebis qui Impp. sed adhuc privati. 702, 703
Tribuni Militum in Fonteia. 558
Tributum capitis & soli Flaviæ Cæsareæ remissum, 784. Tributa remissa in certos annos. 814
Tricipitina seu Triumviri Reip. Constituendæ in nummis. 557
Tridens Apollini tributus apud Tarsenses, 294. Jovi. ibid.
Tripodes Dracone vel serpente involuti in nummis. 125
Triremis Sidoniorum inventum, 779. hinc in nummis eorundem, ibid. Triremis Sidoniæ prærogativa. 780
Tristanus Sanctamantius, ludicrus ejus error circa nummum Flaviæ Cæsareæ, 69. item Edessenorum, 87. Chiorum, 219. Coloniæ Nesibi, Col. Germeno, 767. Col. Viminensis, 875. Cæsareæ Cappadociæ, 895. passim alibi notatus, ut 125, 166, 198, &c. idem laudatus, ut 28, 163, 589, &c. Judicium de ejus Commentariis, 774. audax in refingendis ad lubitum numismatum Græcorum inscriptionibus. 221, 773, 774
Triumphi in nummis Consularibus, 575. in Cæsarianis, 834, 838. Triunfu Quadorum in nummo, 81, 836. de Christianis in nummo Maximiani, 838. Triumfator Gentt. Barbar. in nummo. 81, 753
Triumviri Monetales in nummis, seu Auro, Argento, Ære Flando, Feriundo. 552
Tropæa olim è ligno, 14. cur in nummis Sullæ, 531. Tropæa de Perseo, Jugurtha, &c. in nummis Consularibus, 574. Τρόπαιοῦχος inter titulos Augustorum ex Chrysost. 532
Trossuli pro equitibus & unde. 665
Tryphonis nomen commune in Oriente, 454. de Tryphonis Syriæ Tyranni morte dissensiones auctorum. 453
Tutela Orbis in nummis Cæsarum, 103. finis illius. 113
Tyrus *Eraclia* in nummo, 300. 877. Palmæ patria in vetere Epigram. 316. Colonia sub Severo deducta contra Scaligerum, 773, 877. hinc *Colon. Septimia* in nummis, ibid. eadem *Metropolis* in iis, 793, 877, 878. à temporibus Trajani juxta Suidam, 878. immo pridem è nummis, &c. ibid. inde Μήτηρ Φοινίκων Meleagro, 878. item *Splendidissima* & *Consularis* in Actis Concil. Calched. & quare contra Scalig. 877, 878. sedes Consularis Phœnices, & leges in eâ datæ. 880
Tyrus *Sacra* seu Ἱερὰ καὶ Ἄσυλος in nummis & lapidibus, 778, 779. Τύρε Ἱερᾶς μιτροπόλεως in aliis, 878. Deorum sedes, 779. item Αὐτόνομος in lapide antiquo, 879. eadem *Autonomia* pretio à Tyriis redempta, & quando, 790, 872. inde petita eorum Æra, ejusque exempla. ibid.
Tyriorum contentiones cum Berytiis, 791, 878. cum Sidoniis, & cum iisdem concordia, 793. concha purpuræ Tyriæ in nummis, 273. alii cum clavâ Herculis Tyrii. 875

V.

V Pro B, ut *Danuvius* in nummis Romanis. 78
V pro O in iisdem. ibid.
V Roman. in nummis Græcis pro Ὑψιλόν. 55
Ὑψιλόν à Palamede repertum. 75
Vacantes Tribuni Exercitus quales, 845, 846. an in nummo Postumi. ibid.
Vacca cum lactente vitulo symbolum Apolloniæ & Dyrrachii in nummis, 172. item Corcyræ earum Metropolis. ibid.
Vaccæus aut Vaccensis Exercitus unde. 845
Valeria gens apud Romanos unde, 228. Valerii olim *Valesii*. 60
Vallum Romanum in nummo Licinii, 848. Vallaris corona. ibid.
Vari cognomen quibus gentibus Rom. familiare. 168
Vasa cum Palmæ ramis Mensæ imposita & quare, in nummis Tyri, Nicomediæ, &c. 300. Ubique, Undique Victores in nummis, 836. Vectigalium locatio & constitutio omnis penes Cæsares, 740. eorum pars tertia ad publicas necessitates civitatibus concessa, 827. abolitio ut Vicesimæ, Quadragesimæ, &c. 797, 798, 799
Vehiculatio Italiæ Remissa in nummo Nervæ, 800. ejus symbolum Muli pascentes, ibid. Vehicularis cursus varia vocabula, ibid. prima origo, 801. institutio Augusti, ibid. mutatio circa eandem, ibid. commoda ejus, & Justiniani innovatio, 802. è quibus constabat idem cursus, ibid. ad Veredarios redactus sub Justin. ibid. Vehicularis Cursus an diversus à Cursu publico, 803. Italiæ, an & aliis Provinciis remissus, 804. Vehicula Principis, 805. Vehiculorum Præfecti in Inscr. antiquis, 806. alii Præpositi. ibid.
Vehiculatio illa quomodo & à quibus Impp. sublevata, 807. ad Fiscum & quando translata, ibid. onera ejusdem varia & incommoda, 808. cautelæ Impp. circa eandem, ibid. Mulorum, aliorumque animalium in eandem usus, 809. usus ad rem militarem apud alias gentes. 810
Venus mascula & barbata seu Ἀφρόδιτος apud Cyprios, 144, 563. cum Delphino, 200. Capro imposita, ibid. Paphia, & quæ ejus forma in nummis, 481. eadem alibi culta, quam

quam in Cypro, 483. apud Sardinios, Pergamenos, è nummis. *ibid.*
Venus Cnidia in nummo, 629. Erycina ejusque Ædes in nummo à Tiberio aut Claudio restaurata, *ibid.* Θεὸς παιγαδες in inscr. 654. Cloacina & in nummo. 578
Venus de Julia Augusti filia in nummo, 607. de Poppæa Neronis, 617. Venus τεγγαωφόρυς, 532. Veneri nummus datus in mysteriis ex Clemente. 764
Venus pro fortuna, 531. hine imago Veneris & Cupidinis in nummo Felicis Sullæ, *ibid.* Venustus inde pro felice seu epaphrodito. *ibid.*
Veredi & Veredarii, 802, 808. à Vehiculis & Angariis distincti. 803
Vestæ simulacrum in Pritaneis Græcorum, 492. in nummo Smyrnæorum, *ibid.* sacra eidem à Cyro ante alios Deos facta, 493. Vestæ Ædes in nummo. 578
Τὶς & Ταυλὶς an idem piscis, 208. an idem cum Apro. *ibid.*
Vetera de Reliquis Tributariis in nummo & alibi. 813
Viæ Munitæ inter opera Cæsarum, 581. in nummis signatæ, *ibid.* Augusti, 856. Trajani. 858
Vicesimæ quales Romæ & in Provinciis, & à quibus inductæ, 799. Vicesimæ redemptores εἰκοςῶναι Arriano. *ibid.*
Victor Constantini & Constantii prænomen in nummis. 380
Victor Gentt. Barbarr. in aliis, 753. Victor Omnium Gentium in nummo Constantii. 837
Victoria muliebre nomen in Epitaphiis. 380
Victoriæ Cæsarum in nummis, 834. Victoria Germanica, 835. Carpica, 836. Sarmatica, Gothica, 836. Victoria alata in cœlum vehens. 859
Villa Publica in nummo. 578
Vina è dactylis & quidem vilibus, 318. optima Caryotis, unde Talmudica vox, 331. vina palmea capiti noxia, 331. inde Orientalium *sacar* seu *sicera* de vino dactylorum & potu inebriante, *ibid.* usus illius communis in Oriente, 333. inde eædem Arabum voces de *Palma* aut *Vinea* custodia & cultura. *ibid.*
Virga Aaronis in Siclis Hebræorum. 334
Virtutum symbola in nummis. 94, *& seq.*
Virtus Exercitus Romani, item Gallicani in nummis, 846. Virtus Illyrici in aliis, *ibid.* Virtus Augusti Tigris in nummo Trajani. 858
Vitellius an & cur ἄπαις Josepho, 694, 650. Augusti appellatio sero ab eo admissa, 676, 852. hinc rariores ejus nummi cum nomine Augusti, *ibid.* *Germanicus* dictus in nummis, 850. singularis cum eo nomine. 851
Ulpiæ quæ urbes dictæ in nummis ab Ulpio Trajano. 185, 772
Ulysses pileatus cum cane cur in denariis gentis Maniliæ. 536
Unicornes Capræ, 160. Unicornu animal in Æthiopia cum hircina barba & cornu in fronte. 160
Vologesis Parthorum Regis vera scriptura è singulari ejus nummo. 86
Volosenna Proconsul Asiæ sub Nerone in nummo. 570
Voluptas ex imaginibus Illustrium in nummis. 30, 36, 497
Vota pro salute Principum, 115. Augusti in nummis, 584. Vota Decennalia suscepta, item soluta, in iis. 876
Upupa symbolum Pietatis. 129
Urbes cognomines Regnis, ut *Amastris* &c. 467. Urbium & Conditorum nomina quandoque eadem, *ibid.* Urbium nomina cum transpositis litteris apud auctores, ut *Arsamosata* pro *Armosatta*, alia exempla è nummis & auctoribus, 903. Urbium Palæstinæ, Syriæ &c. varia nomina neutro plurium numero, ut Ἱεροσόλυμα, Γάδαλα, &c. 903
Urbium Prærogativæ in nummis sacræ, Asyli, Libertatis, Primatus, Metropoleos &c. 491, 492, 884, *& seq.* Insignia, Origo, Conditores, 883, 884. situs in iisdem expressus ad Fluvios, 888, *& seq.* Mare, 891. Montes, 892. in quibus Regionibus, 896. Urbes ignotæ in nummis, 898, 899. Urbium ἀποσχιστα unde, ac è nummis illustrata, 907, *& seq.* Urbium nomina à barbaris corrupta, 908. Urbis nomen pro Gentili. 913
Urbs ad Bosporum de Constantinopoli. 891
Vulcanus Asino alato in cœlum à Baccho reductus. 239
Vulpium caudis faces adligatæ, 128. Vulpes λαμπουρὶς Lycophroni. *ibid.*
Uxorum J. Cæsaris, Tiberii, Caii, Galliæ &c. nulla mentio in nummis & quare. 606

X.

X pro S in nummis. 78

Z.

Ζῆτα & Ξῖ litteræ confusæ. 54
Z pro Σ in Græcis nummis ut Ζμυρναίων &c. 75, 907, & in *Adden.*
Zamolxis & Samolxis in antiquis Codicibus. 75
Zenobia *Augusta* juxta ejus nummos. 637
Zeuxidis picturæ superstites ævo Petronii. 15
Zmyrnæi in Romanis lapidibus. 75

Errata Typographica emendanda.

PAg. 8. verſ. 19. Vaſis. p. 26. v. 7. *Laſtaneſa*. p. 27. v. 11. *Marquardum*. p. 33. v. *pen*. quum. p. 34. v. 1c. videas. *Ibid*. v. 12. inſculpius. p. 40. v. 21. *Aſandri, Polemones*, &c. p. 42. v. 10. *dele*, Laodicenſium Dracus. p. 44. v. 2. *dele*, & Euſebius. p. 46. v. 2. Mamææ. p. 55. v. 8. CΕΛΑΣ. p. 57. v. 20. quadam. *Ibid*. v. 23. illà. p. 58. v. 13. Alexandria Troas. *Ibid*. v. 14. Deultum. *Ibid*. v. 16. Sepphyrus. p. 59. v. 16. præbet. p. 63. v. 3. continuo. p. 64. *adde*. diſcriminis inter. p. 66. v. 14. *adde*. inet. inſtructus. p. 70. v. 5. *Deulto*. p. 72. v. 13. inter Cimelia. p. 74. v. 15. ΗΙΜΕΡΑ. *Ibid*. v. 16. ΙΜΕΡΑ. *Ibid*. v. 27. luculentam. p. 7‹. v. 15. ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ. p. 77. v. 28. ΘΑΛΑΣΣΑΝ. p. 78. v. 5. *pro* conſtanter, *lege* frequenter. p. 82. v. 13. ΤΟΥΔΕ. p. 89. v. 23. delabi. p. 91. v. 3. *dele* eundem. p. 105. v 27. ABUNDANTIÆ. p. 108. v. 11. derivationes. p. 111. v. 17. Belli. p. 113. v. 10. quem. p. 114. v. 9. inverecunde profitebatur. p. 125. v. 2. Ælianus. *Ibid*. v. 4. *Αιγιαλεια*. *Ibid*. v. 7. *Καταγώγια*. p. 129. v. 13. Oracilæ. p. 143. v. 30. *adde* (ùt vulgo ſtatuitur) Roſæ. p. 147. v. 31. Tigridum. p. 155. v. 12. *adde*, inſigni var. pell. p. 156. v. 1. & ſeq. Henna. *item* Hennea. p. 165. v. 8. Hero. p. 171. v. 10. eidem Bonaſo. *Ibid*. v. 21. *Αἰολεία*. p. 175. v. 18. Lilybæi. p. 179. v. 14. *ἐπωδὰς*. p. 185. v. 14. Mytilene. p. 186. v. 9. ΚΥΝΤΙΑΙΑΝΟΥ. *Ibid*. v. 25. Tomis. *Ibid*. v. *ult*. Tomos p. 187. v. 5. Tomorum. p. 195. v. 2. Taras. p. 201. v. 18. *πανδήμων*. p. 206. v. 17. Heſychii. p. 210. v. 18. *dele* digna. p. 214. v. 14. *dele* ignotum alias feræ genus. p. 219. v. 29. Aſiatica. p. 221. v. 8. ΤΡΙΑ. p. 229. v. 17. Ponticæ. p. 233. v. 7. tenent. p. 236. v. 12. Severi. p. 239. v. 7. origines eruendas. *Ibid*. v. 13. Antinoi. p. 255. v. 29. ipſarum Cyrenaium. p. 261. v. 4. Oſiridi. p. 229. v. 23. Vaſis. p. 306. v. 23. Gabalorum. p. 310. v. 1. Cimeliarchæ. p. 315. v. 25. vel aliæ Syriæ Convalles palmariæ. p. 319. v. 15. & 320. v. 1. hybrida. p. 321. v. 15, & 27. *Juba*. p. 333. v. 23. Arueh. p. 336. v. 22. ad vulg. laurum. p. 337. v. 18. Hadriani. p. 355. v. 8. *adde*, NEPTUNO, FLU. p. 374. v. 17. occurrant. p. 382. v. 7. *σώζων*. p. 439. v. 11. ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΙ. p. 442. v. 30. *Φιλαργυρῶτες*. p. 447. v. 27. Ethnarcha. p. 467. v. 14. RHESCYPORIM. p. 477. v. 10. $\frac{X}{A}$. p. 492. *dele* Fraternitates. p. 507. v. 3. additum. p. 514. v. 30. & 31. M°. p. 515. v. 7. & 8. M°. p. 519. v. 18. Mæciliæ & Vipſ. p. 527. v. 20. ad alteram. p. 535. v. 19. Cereris ac Liberæ. *Ibid*. v. *penult* Æneæ Anchiſem ferentis. p. 537. v. 2. Quiritum. p. 549. v. 6. & à Seſtia. p. 554. v. 1. Hinc mortuo. *Ibid*. v. 21. INDULGENTIA. p. 555. v. 18. pugnant id genus. p. 567. v. 10. *dele* Syriam, &c. p. 573. v. 7. Hinc de Dione Caſſio. p. 576. v. 7. Neque enim mirum quæſ. p. 578. v. 2. quæ Statio. p. 581. v. 7. videre liceat. p. 582. v. 11. Aqua Dirces. p. 583. v. 16. mari ac terra. p. 584. v. 11. & addita ejus rei. *Ibid*. v. 15. eum addita Corona. p. 588. *in tit*. SEPTIMA. p. 592. v. 26. nempe HERENNIUM. p. 596. *in tit*. SEPTIMA. p. 597. v. 6. CALPURNIUS. *Ibid*. v. 24. *Balbathi*. p. 598. v. 5. ſignati. p. 600. *in tit*. SEPTIMA. p. 601. v. 6. VETRA. p. 609. v. 25. *Σεβαστεῖς*. p. 615. v. 22. Acmonem. p. 627. v. 9. Thuanus. p. 631. v. 20. MAMÆAM. p. 635. v. 2. videas. p. 656. v. 6, &c. Ἀδριανῶ. item Ἀδριανῶ Θήβας p. 658. *in tit*. SEPTIMA. p. 675. v. 4. poſtremam. p. 695. v. 2. ΚΗΒΗΣΣΙΚΩΝ. p. 762. v. 2. vulgus. p. 766. v. 25. *Uliam*. *Ibid*. v. 27. *Carteiam*. p. 773. v. 21. Chaliſorum. *Ibid*. v. 24. *Julia Septima Col*. p. 780. v. 21. Scylacis. p. 802. v. 27. omiſſas. p. 814. v. 5. certe. p. 836. v. 1. CARPICÆ. *Ibid*. v. 2. Balbino. p. 838. v. 21. diſtinguat. p. 843. v. 21. Rhœticus. p. 851. v. 4. typis. p. 857. v. 12. Marlianus. p. 858. v. 9. antea. *Ibid*. v. 31. Balbino & Pupieno. p. 862. v. 20. latercula. p. 863. v. 3. Barygazæos. *Ibid*. v. 14. *Ariarathu*. p. 865. v. 16. ΖΜΡ. p. 880. v. 7. earum. 883. v. 18. Inſcriptionibus. p. 885. v. 30. Tomis. *Ibid*. v. 32. Περῶται. p. 888. v. 13. vulgo. p. 901. v. 12. uberior. p. 904. v. 1. *Dioſunopolu*. p. 913. v. 22. Livius, *aut* apud Livium. p. 877. v. 20. *Aurelia*.

Omiſſa ſequentia verba typothetarum incuria. *pag*. 180. v. 28. *poſt* non abnuet, *adde*. Illud vero vel ex Goltzii nummo cum adſcripto Glauconis nomine indubie colligas, à pinguibus Paphlagonibus ex parte id conſequutum præſtigiatorem illum Alexandrum, quod à Caſ. &c.